

การสืบทอดวงปีพายุในลุ่มน้ำลพบุรี

บทคัดย่อ

ของ

กฤษฎางค์ ไวยนันท์

13 ก.ค. 2548

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2548

กฤษฎางค์ ไวยนันท์. (2548). การสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี. ปรินทิพนิพนธ์ ศป.ม.

(ศิลปกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ,

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์.

จุดมุ่งหมายของงานวิจัยเรื่องนี้ เพื่อการศึกษาสภาพบทบาทตลอดจนขบวนการ สืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี โดยใช้วิธีการศึกษาทางมานุษยวิทยา ซึ่งหมายรวมถึง การค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา ตลอดจนการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งได้แก่ การสัมภาษณ์หัวหน้าคณะปีพาทย์ และผู้เกี่ยวข้องกับคณะปีพาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและบทบาทของวงปีพาทย์ที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำลพบุรีเป็นดังนี้

- จำนวนคณะปีพาทย์ทั้งหมดรวม 65 คณะ เป็นลักษณะวงปีพาทย์ไทย 20 คณะ เป็นลักษณะวงปีพาทย์มอญ 45 คณะ จำนวนนักดนตรีทั้งสิ้น 499 คน

- การบรรเลงประกอบพิธีกรรม นิยมใช้วงปีพาทย์มอญในงานศพ และใช้วง ปีพาทย์ไทยประกอบพิธีกรรมในงานบุญทั่วไป เช่น บวชนาค พิธีไหว้ครู เป็นต้น ซึ่งมีแนวโน้มนิยมใช้วงปีพาทย์มอญมากกว่าวงปีพาทย์ไทย

- การบรรเลงประกอบการแสดง เช่น ลิเก โขน ละคร ในอดีตใช้วงปีพาทย์ไทยที่มีประจำอยู่ในท้องถิ่น แต่ปัจจุบันนิยมใช้วงปีพาทย์มอญ และเป็นวงที่บรรเลงอยู่ประจำคณะลิเก

2. ขบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ของหัวหน้าคณะปีพาทย์ เป็นดังนี้

- การสืบทอดสายนักดนตรี ไม่สามารถแยกได้อย่างชัดเจนว่าสืบทอดมาจากสายใด และนักดนตรีส่วนใหญ่ก็ไม่ยึดติดกับสายหนึ่งสายใดอย่างเคร่งครัด

- การสืบทอดวงดนตรีแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ จำนวน 41 คณะ และตั้งคณะขึ้นใหม่ จำนวน 24 คณะ

- การรับศิษย์ปัจจุบัน ครูผู้สอนไม่เคร่งครัดเรื่องฤกษ์ยามและไม่จำเป็นต้อง มีผู้ปกครองนำมาฝาก ถ้าเด็กสนใจมาขอเรียนก็สอนให้ โดยส่วนหนึ่งสอนเพื่อเป็นวิทยาทานและส่วนหนึ่งหวังเพื่อใช้เป็นลูกกวาดต่อไป

- การจัดสถานที่สอน ใช้เครื่องดนตรีที่มีอยู่ประจำบ้านของครูผู้สอน และส่วนหนึ่งนิยมใช้เทปในการช่วยทบทวนเพลง รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 วิธี คือ ยึดถือตามประเพณีการเรียนการสอนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ และวิธีประยุกต์ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน

- วิธีสอนพบว่ายังคงใช้วิธีการแบบเดิมคือ ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียนและใช้วิธีสอนแบบ “มุขปาฐะ”

**THE TRANSMISSION OF PIPHAT ENSEMBLE
AT THE LOPBURI BASIN**

**AN ABSTRACT
BY
KISSADANG WAIYANUNT**

**Presented in Partial fulfillment of the requirements
for the Master of Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University
May 2005**

Kissadang Waiyanunt. (2005). The transmission of Piphat at the Lopburi basin. Master Thesis.

M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Chalermpon Ngarmsutti. Asst. Prof. Prateep Laorattana-
ari

This research aims to investigate the condition and roles of traditional Thai music bands which are called Piphat bands, in serving the communities and their current inheritable process in the Lopburi River Basin, by using the ethno musicological methodology, i.e., historical documentary research and interviewing those who are involved with the music bands.

This research concluded that:

1. The condition and roles of Piphat bands in the Lopburi River Basin at present are as follows:

- There are totally 65 Piphat bands including 20 Thai Piphat bands and 45 Mon Piphat bands. There are totally 499 musicians.
- In ritual performances, the Mon Piphat bands are generally performs in funeral ceremonies while the Thai Piphat bands are generally performed for entertaining
- In drama or opera performances, the Thai Piphat bands were used in the past, but nowadays people prefer the Mon Piphat bands.

2. The inheritable process is as follows;

- Forty one Piphat bands are inherited from their ancestors. Twenty four bands are the new brands.
- To apply for Piphat class, some parents abide by the traditional rules that are they themselves take their children to the Piphat teachers. But some parents may not abide by this rule. This means that the children may apply for the class on their own.
- Places for studying Piphat music generally reside instructors' houses. Music lessons include musical instruments as well as multi-media presentations by the instructor.
- Teaching style is teacher centered method.

การสืบทอดวงปีพาทย์ในอุ่มน้ำลพบุรี

ปริณยานิพนธ์
ของ
กฤษฎางค์ ไวยนันท์

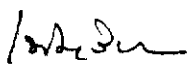
เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การสืบทอดวงปีพายุในลุ่มน้ำลพบุรี

ของ
นายกฤษฎางค์ ไวยนันท์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

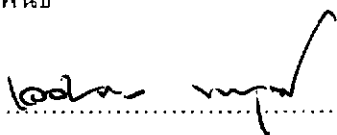

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

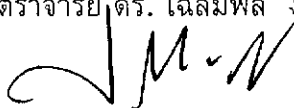
วันที่ 4 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2548

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

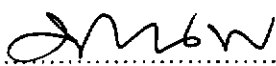
.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพล งามสุทธิ)

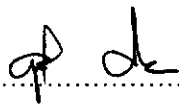
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์)

.....กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์)

.....กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจี ศรีสมบัติ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะแนวทาง ดังรายนามที่กล่าวถึงซึ่งผู้วิจัยขอ กราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านเหล่านี้ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ดังที่ปรากฏ

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุวานนท์ ดร.ปัญญา รุ่งเรือง ดร. สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ และคณาจารย์ในภาควิชาคหกรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ มากบุญ อดีตอธิการบดีสถาบัน ราชภัฏเทพสตรี และครอบครัว ที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมาจนบัดนี้ และกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่อนุมัติทุนและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้

กราบขอบพระคุณอาจารย์ขุน พงษ์ผล ครูสรวง อินทร์เจริญ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ครูสรวง ศรีผ่อง และหัวหน้าคณะปีพาทยในลุ่มแม่น้ำลพบุรีทั้ง 65 คณะ ที่ได้ให้ความรู้และข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญยิ่งแก่ผู้วิจัยจนทำให้เกิดเป็นปริญญานิพนธ์ขึ้นมาได้

ขอบคุณ ดร.ปรีชา สุขเกษม ที่กรุณาให้คำปรึกษาทางด้านภาษาอังกฤษ อาจารย์วิเศษ ลักษณะ สุภาณิชย์ อาจารย์อัจฉราลักษณ์ ห้องดอกไม้ น.ส.อรอมล สุภาณิชย์ และนายประภากร พานทอง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิมพ์และจัดทำรูปเล่ม

ขอบพระคุณ คุณพ่อพยัพ คุณแม่สุภาพ บุญมาก ครอบครัวกิติโสภีพร ครอบครัวต้นสุวรรณรัตน์ ครอบครัวมาตรศรี และครอบครัวแซ่เอี้ยบ ที่สนับสนุนให้กำลังใจในการเรียนและการทำปริญญานิพนธ์

ขอบคุณอาจารย์รวิทิวา ไวยนันท์ นายกฤษฎ์วิ ไวยนันท์ และน.ส.ภคินีนาฏ ไวยนันท์ ที่ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนาม

ท้ายที่สุดกราบขอบพระคุณ คุณพ่อจำลอง ไวยนันท์ คุณแม่บุญรอด ไวยนันท์ ผู้ให้กำเนิด ปู่เพี้ยม ย่าหม้อย ไวยนันท์ ผู้อบรมเลี้ยงดูเดี่ยวเชียวเชิญให้ฝึกฝนคนตรีไทยตั้งแต่เล็กจนกระทั่งทำให้มีโอกาสในการศึกษา ประสบความสำเร็จดังที่ปรากฏ

กฤษฎางค์ ไวยนันท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารตำราทางวิชาการ.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย.....	29
ขั้นรวบรวมข้อมูล.....	29
ขั้นศึกษาข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
4 การสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี.....	33
สภาพและบทบาทของวงปีพาทย์.....	33
สภาพวงปีพาทย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	33
บทบาทและหน้าที่ของวงปีพาทย์ที่มีต่อสังคมในปัจจุบัน.....	282
การสืบทอดวงปีพาทย์ของหัวหน้าคณะปีพาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรี.....	291
การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะปีพาทย์.....	291
การรับศิษย์.....	298
การจัดสถานที่สอน.....	305
การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน.....	305
รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและวิธีสอน.....	306
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	319
ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย.....	319
วิธีดำเนินการวิจัย.....	319
การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล.....	319
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	320

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5(ต่อ) สรุปผลการศึกษา.....	320
อภิปรายผล.....	323
ข้อเสนอแนะ.....	326
 บรรณานุกรม.....	 328
 ภาคผนวก.....	 336
ภาคผนวก ก.....	336
ภาคผนวก ข.....	338
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 346

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสะอาด ร่มลำดวน.....	35
2 เครื่องดนตรีคณะ นายสะอาด ร่มลำดวน.....	35
3 รายชื่อนักดนตรีคณะ ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม.....	38
4 เครื่องดนตรีคณะ ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม.....	39
5 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายเต็ม พงษ์พรหม.....	43
6 เครื่องดนตรีคณะ นายเต็ม พงษ์พรหม.....	43
7 รายชื่อนักดนตรีคณะ วิชัยงามศิลป์.....	47
8 เครื่องดนตรีคณะ วิชัยงามศิลป์.....	48
9 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายปุ๋ย (มานะ พิกุลงาม).....	52
10 เครื่องดนตรีคณะ นายปุ๋ย (มานะ พิกุลงาม).....	52
11 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายทองดี บุญแย้ม.....	55
12 เครื่องดนตรีคณะ นายทองดี บุญแย้ม.....	56
13 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสนิท สงค์สะอาด.....	60
14 เครื่องดนตรีคณะ นายสนิท สงค์สะอาด.....	60
15 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายครุฑ อ่อนสำลี.....	63
16 เครื่องดนตรีคณะ นายครุฑ อ่อนสำลี.....	64
17 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสมพงษ์ สีสม.....	67
18 เครื่องดนตรีคณะ นายสมพงษ์ สีสม.....	68
19 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายพื่อน เขียนเจริญ.....	72
20 เครื่องดนตรีคณะ นายพื่อน เขียนเจริญ.....	72
21 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายเบี่ยง ทองทิพย์.....	75
22 เครื่องดนตรีคณะ นายเบี่ยง ทองทิพย์.....	76
23 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายพูน บุญเกิด.....	79
24 เครื่องดนตรีคณะ นายพูน บุญเกิด.....	80
25 เครื่องดนตรีคณะ สุภัทร ภมรศิลป์.....	83
26 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสงว อ่ำส้ม.....	87
27 เครื่องดนตรีคณะ นายสงว อ่ำส้ม.....	87
28 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายไร โพธิ์งาม.....	90
29 เครื่องดนตรีคณะ นายไร โพธิ์งาม.....	91
30 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายเบี่ยง บุญเพิ่ม.....	94
31 เครื่องดนตรีคณะ นายเบี่ยง บุญเพิ่ม.....	95

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง(ต่อ)	หน้า
32 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายโจ่ง คงนิม.....	98
33 เครื่องดนตรีคณะ นายโจ่ง คงนิม.....	99
34 เครื่องดนตรีคณะ นายประยงค์ รามวงศ์.....	102
35 รายชื่อนักดนตรีคณะ ศิษย์วัดทองแท่งนิสยาราม.....	104
36 เครื่องดนตรีคณะ ศิษย์วัดทองแท่งนิสยาราม.....	105
37 รายชื่อนักดนตรีคณะ สมปอง ชูเกษร.....	108
38 เครื่องดนตรีคณะ สมปอง ชูเกษร.....	109
39 รายชื่อนักดนตรีคณะ ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ.....	113
40 เครื่องดนตรีคณะ ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ.....	114
41 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายเหรียญ อาจมั่งกร.....	117
42 เครื่องดนตรีคณะ นายเหรียญ อาจมั่งกร.....	118
43 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายวันชัย (หนู) ขาวสะอาด.....	120
44 เครื่องดนตรีคณะ นายวันชัย (หนู) ขาวสะอาด.....	121
45 รายชื่อนักดนตรีคณะ พรมาลีบรรเลง.....	124
46 เครื่องดนตรีคณะ พรมาลีบรรเลง.....	124
47 เครื่องดนตรีคณะ ศรีหมีกบริการ.....	127
48 รายชื่อนักดนตรีคณะ ผู้ใหญ่สมานอินอ่อน.....	130
49 เครื่องดนตรีคณะ ผู้ใหญ่สมานอินอ่อน.....	131
50 รายชื่อนักดนตรีคณะ แมวทองการดนตรี.....	134
51 เครื่องดนตรีคณะ แมวทองการดนตรี.....	134
52 รายชื่อนักดนตรีคณะ หมอผิน เพ็งพงศา.....	139
53 เครื่องดนตรีคณะ หมอผิน เพ็งพงศา.....	140
54 รายชื่อนักดนตรีคณะ หวล จันท์เทียน.....	143
55 เครื่องดนตรีคณะ หวล จันท์เทียน.....	144
56 รายชื่อนักดนตรีคณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม.....	147
57 เครื่องดนตรีคณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม.....	147
58 รายชื่อนักดนตรีคณะ ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง.....	151
59 เครื่องดนตรีคณะ ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง.....	151
60 รายชื่อนักดนตรีคณะ สมหวัง เพ็ชรสันศักดิ์.....	154

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง(ต่อ)	หน้า
61 เครื่องดนตรีคณะ สมหวัง เพ็ชรสันทัตติ.....	155
62 รายชื่อนักดนตรีคณะ นกหวีดยอดบรรเลง.....	158
63 เครื่องดนตรีคณะ นกหวีดยอดบรรเลง.....	158
64 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายเพชร เกตุยา.....	162
65 เครื่องดนตรีคณะ นายเพชร เกตุยา.....	163
66 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายแสง เรืองโชติ.....	166
67 เครื่องดนตรีคณะ นายแสง เรืองโชติ.....	167
68 รายชื่อนักดนตรีคณะ สามไหย่ง ยอดนิยม.....	171
69 เครื่องดนตรีคณะ สามไหย่ง ยอดนิยม.....	171
70 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายบุญลือ แจ่มแจ้ง.....	173
71 เครื่องดนตรีคณะ นายบุญลือ แจ่มแจ้ง.....	173
72 รายชื่อนักดนตรีคณะ ศราพรโพธิ์.....	176
73 เครื่องดนตรีคณะ ศราพรโพธิ์.....	176
74 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสวัสดิ์ จันทรเทียน.....	179
75 เครื่องดนตรีคณะ นายสวัสดิ์ จันทรเทียน.....	180
76 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสว่าง มะลิพวง.....	183
77 เครื่องดนตรีคณะ นายสว่าง มะลิพวง.....	183
78 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสนับ วิงวอน.....	186
79 เครื่องดนตรีคณะ นายสนับ วิงวอน.....	186
80 รายชื่อนักดนตรีคณะ กำนันทอง บุญผาสุข.....	189
81 เครื่องดนตรีคณะ กำนันทอง บุญผาสุข.....	189
82 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายเครือ เฟิงฟู.....	193
83 เครื่องดนตรีคณะ นายเครือ เฟิงฟู.....	193
84 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายสว่าง จันทรจิระ.....	196
85 เครื่องดนตรีคณะ นายสว่าง จันทรจิระ.....	196
86 รายชื่อนักดนตรีคณะ น้ำวน บริการ.....	199
87 เครื่องดนตรีคณะ น้ำวน บริการ.....	200
88 รายชื่อนักดนตรีคณะ ผู้ใหญ่ประยงค์ลำบุญ.....	204
89 เครื่องดนตรีคณะ ผู้ใหญ่ประยงค์ลำบุญ.....	204
90 รายชื่อนักดนตรีคณะ นิดหน้อย แสงอรุณ.....	207
91 เครื่องดนตรีคณะ นิดหน้อย แสงอรุณ.....	208

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง(ต่อ)	หน้า
92 รายชื่อนักดนตรีคณะ ราชวิทยาลัยดุริยางค.....	211
93 เครื่องดนตรีคณะราชวิทยาลัยดุริยางค.....	212
94 รายชื่อนักดนตรีคณะ นายทองหยิบ เกิดกิจ.....	216
95 เครื่องดนตรีคณะ นายทองหยิบ เกิดกิจ.....	216
96 รายชื่อนักดนตรีคณะ สมคิดศิษย์หลวงพ่อฟรัง.....	219
97 เครื่องดนตรีคณะ สมคิดศิษย์หลวงพ่อฟรัง.....	220
98 รายชื่อนักดนตรีคณะ มานะ รุ่งศิลป์.....	223
99 เครื่องดนตรีคณะ มานะ รุ่งศิลป์.....	224
100 รายชื่อนักดนตรีคณะ บุญส่ง บุญกุล.....	227
101 เครื่องดนตรีคณะ บุญส่ง บุญกุล.....	228
102 รายชื่อนักดนตรีคณะ เจือ ภูมิดี.....	232
103 เครื่องดนตรีคณะ เจือ ภูมิดี.....	323
104 รายชื่อนักดนตรีคณะ ช่างน้อยการดนตรี.....	235
105 เครื่องดนตรีคณะ ช่างน้อยการดนตรี.....	235
106 รายชื่อนักดนตรีคณะ เขียนนกกลีน.....	238
107 เครื่องดนตรีคณะ เขียนนกกลีน.....	238
108 รายชื่อนักดนตรีคณะ ช.กองโชค.....	241
109 เครื่องดนตรีคณะ ช.กองโชค.....	242
110 รายชื่อนักดนตรีคณะ ช.จำปาทิพย์.....	246
111 เครื่องดนตรีคณะ ช.จำปาทิพย์.....	246
112 รายชื่อนักดนตรีคณะ พิต พัฒนศิลป์.....	249
113 เครื่องดนตรีคณะ พิต พัฒนศิลป์.....	250
114 รายชื่อนักดนตรีคณะ สาคร – มั่งอู่อนาคต.....	253
115 เครื่องดนตรีคณะ สาคร – มั่งอู่อนาคต.....	253
116 รายชื่อนักดนตรีคณะ ไพเราะบรรเลง.....	257
117 เครื่องดนตรีคณะ ไพเราะบรรเลง.....	257
118 รายชื่อนักดนตรีคณะ ศิษย์ศรีผ่อง.....	260
119 เครื่องดนตรีคณะ ศิษย์ศรีผ่อง.....	261
120 รายชื่อนักดนตรีคณะ สมภาพดนตรี.....	264
121 เครื่องดนตรีคณะ สมภาพดนตรี.....	265
122 รายชื่อนักดนตรีคณะ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์.....	269

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง(ต่อ)	หน้า
123 เครื่องดนตรีคณะ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์.....	269
124 รายชื่อนักดนตรีคณะ ส.สุขอุดม.....	273
125 เครื่องดนตรีคณะ ส.สุขอุดม.....	274
126 รายชื่อนักดนตรีคณะ อบต.สวนพริก.....	276
127 เครื่องดนตรีคณะ อบต.สวนพริก.....	277
128 แสดงจำนวนคณะเป่าพาทย์และสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	279
129 แสดงการสืบทอดสายความรู้และทางเพลงเป่าพาทย์ของคณะเป่าพาทย์.....	292
130 แสดงระยะเวลาการสืบทอดวงเป่าพาทย์.....	295
131 แสดงการใช้คำบูชาครูของแต่ละคณะ.....	300
132 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของคณะเป่าพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี.....	307

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สะอาดร่มลำดวน.....	34
2 การสืบทอดทางเพลงของนายสะอาด ร่มลำดวน.....	34
3 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สะอาด ร่มลำดวน.....	36
4 ที่ทำการชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม.....	40
5 คณะกรรมการบริหารชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม.....	40
6 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ เต็ม พงษ์พรหม.....	42
7 การสืบทอดทางเพลงของนายเต็ม พงษ์พรหม.....	43
8 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ เต็ม พงษ์พรหม.....	45
9 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ วิชัยงามศิลป์.....	47
10 การสืบทอดทางเพลงของนายวิชัย ปานงาม.....	47
11 ผู้ร่วมสืบทอดวงปีพาทย์คณะ วิชัยงามศิลป์.....	49
12 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ปุ้ย พิกุลงาม.....	51
13 การสืบทอดทางเพลงของนายมานะ พิกุลงาม.....	51
14 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ปุ้ย พิกุลงาม.....	53
15 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ทองดี บุญแย้ม.....	55
16 การสืบทอดทางเพลงของนายทองดี บุญแย้ม.....	55
17 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ทองดี บุญแย้ม.....	57
18 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สนิท สงค์สะอาด.....	59
19 การสืบทอดทางเพลงของนาย สนิท สงค์สะอาด.....	59
20 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สนิท สงค์สะอาด.....	61
21 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ครุฑ อ่อนสำลี.....	63
22 การสืบทอดทางเพลงของนายครุฑ อ่อนสำลี.....	63
23 เครื่องดนตรีบางส่วนของคุณะ ครุฑ อ่อนสำลี.....	65
24 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมพงษ์ สีสม.....	67
25 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมพงษ์ สีสม.....	67
26 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมพงษ์ สีสม.....	69
27 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ฟ้อน เขียนเจริญ.....	71
28 การสืบทอดทางเพลงของนาย ฟ้อน เขียนเจริญ.....	71
29 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ฟ้อน เขียนเจริญ.....	73
30 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ เบี่ยง ทองทิพย์.....	75
31 การสืบทอดทางเพลงของนาย เบี่ยง ทองทิพย์.....	75

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ(ต่อ)	หน้า
32 พาหนะที่ใช้บรรทุกเครื่องปั้นพาทย์.....	77
33 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ พูน บุญเกิด.....	79
34 การสืบทอดทางเพลงของนาย พูน บุญเกิด.....	79
35 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ พูน บุญเกิด.....	81
36 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ สุภัทร ภมรศิลป์.....	82
37 การสืบทอดทางเพลงของนาย สุภัทร ภูภิรม.....	83
38 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ สุภัทร ภมรศิลป์.....	84
39 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ สวง อ่ำส้ม.....	86
40 การสืบทอดทางเพลงของนาย สวง อ่ำส้ม.....	86
41 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ สวง อ่ำส้ม.....	88
42 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ไร โพธิ์งาม.....	90
43 การสืบทอดทางเพลงของนาย ไร โพธิ์งาม.....	90
44 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ไร โพธิ์งาม.....	92
45 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ เบี่ยง บุญเพิ่ม.....	94
46 การสืบทอดทางเพลงของนาย เบี่ยง บุญเพิ่ม.....	94
47 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ เบี่ยง บุญเพิ่ม.....	96
48 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ โจ่ง คงนั่ม.....	98
49 การสืบทอดทางเพลงของนาย โจ่ง คงนั่ม.....	98
50 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ โจ่ง คงนั่ม.....	100
51 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ประยงค์ งามวงศ์.....	101
52 การสืบทอดทางเพลงของนาย ประยงค์ งามวงศ์.....	102
53 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ประยงค์ งามวงศ์.....	103
51 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ประยงค์ งามวงศ์.....	101
52 การสืบทอดทางเพลงของนาย ประยงค์ งามวงศ์.....	102
53 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ประยงค์ งามวงศ์.....	103
54 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม.....	104
55 ผู้ควบคุมวงปั้นพาทย์คณะ ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม.....	106
56 การสืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ สมปอง ชูเกษร.....	108
57 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมปอง ชูเกษร.....	108
58 ผู้สืบทอดวงปั้นพาทย์คณะ สมปอง ชูเกษร.....	110

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ(ต่อ)	หน้า
59 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สรรว อินทร์เจริญ.....	112
60 การสืบทอดทางเพลงของนาย สรรว อินทร์เจริญ.....	112
61 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สรรว อินทร์เจริญ.....	115
62 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ เจริญ อาจมั่งกร.....	117
63 การสืบทอดทางเพลงของนาย เจริญ อาจมั่งกร.....	117
64 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ เจริญ อาจมั่งกร.....	119
65 การสืบทอดทางเพลงของนาย วันชัย ขาวสะอาด.....	120
66 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ วันชัย ขาวสะอาด.....	122
67 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมพร มงคลสาร.....	123
68 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมพร มงคลสาร.....	125
69 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ศรีหมีกบริการ.....	126
70 การสืบทอดทางเพลงของนาย ศรีหมีกบริการ.....	126
71 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ศรีหมีกบริการ.....	128
72 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน.....	129
73 การสืบทอดทางเพลงของ ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน.....	130
74 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน.....	132
75 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ แมวทองการดนตรี.....	133
76 การสืบทอดทางเพลงของนาย บุญมี ชื่นอารมณ.....	134
77 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ แมวทองการดนตรี.....	136
78 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ หมอผิน เพ็งพงศา.....	138
79 การสืบทอดทางเพลงของนาย ผิน เพ็งพงศา.....	139
80 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ หมอผิน เพ็งพงศา.....	141
81 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ หวล จันทรเทียน.....	143
82 การสืบทอดทางเพลงของนาย หวล จันทรเทียน.....	143
83 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ หวล จันทรเทียน.....	145
84 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม.....	146
85 การสืบทอดทางเพลงของ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม.....	147
86 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม.....	149
87 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง.....	150
88 การสืบทอดทางเพลงของนาย ครรชิต ดาวทอง.....	151
89 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง.....	152

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ(ต่อ)	หน้า
90 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมหวังเพชรสันทัดดี.....	154
91 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมหวัง เพ็ชรสันทัดดี.....	154
92 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมหวังเพชรสันทัดดี.....	156
93 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ นกหวีดยอคบรรเลง.....	157
94 การสืบทอดทางเพลงของนาย สุชาติ โพธิ์ทอง.....	158
95 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ นกหวีดยอคบรรเลง.....	160
96 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ เพ็ชร เกตุยา.....	162
97 การสืบทอดทางเพลงของนาย เพ็ชร เกตุยา.....	162
98 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ เพ็ชร เกตุยา.....	164
99 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ แสวง เรืองโชติ.....	166
100 การสืบทอดทางเพลงของนาย แสวง เรืองโชติ.....	166
101 เครื่องดนตรีบางส่วนของนาย แสวง เรืองโชติ.....	168
102 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สามโหยง ยอดนิยม.....	166
103 การสืบทอดทางเพลงของนาย สามโหยง เกิดกิจ.....	166
104 ที่ตั้งบูชาครูของตระกูลเกิดกิจ.....	171
105 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ บุญลือ แจ่มแจ้ง.....	172
106 การสืบทอดทางเพลงของนาย บุญลือ แจ่มแจ้ง.....	172
107 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ บุญลือ แจ่มแจ้ง.....	174
108 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ศราพรโซว์.....	175
109 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมบัติ สงวนวงศ์.....	175
110 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมบัติ สงวนวงศ์.....	177
111 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สวัสดิ์ จันทรเทียน.....	178
112 การสืบทอดทางเพลงของนาย สวัสดิ์ จันทรเทียน.....	179
113 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สวัสดิ์ จันทรเทียน.....	181
114 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สว่าง มะลิพวง.....	182
115 การสืบทอดทางเพลงของนาย สว่าง มะลิพวง.....	183
116 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สว่าง มะลิพวง.....	184
117 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ สนับ วิงวอน.....	185
118 การสืบทอดทางเพลงของนาย สนับ วิงวอน.....	186
119 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สนับ วิงวอน.....	187
120 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ กำนันทอง บุญผาสุข.....	188

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ(ต่อ)	หน้า
121 การสืบทอดทางเพลงของนาย ทอง บุญผาสุข.....	189
122 การต่อเพลงของทนายท กำนันทอง บุญผาสุข.....	191
123 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ เครือ เพ็งฟู.....	192
124 การสืบทอดทางเพลงของนาย เครือ เพ็งฟู.....	193
125 เครื่องดนตรีบางส่วนของนาย เครือ เพ็งฟู.....	194
126 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ สว่าง จันทรจิระ.....	195
127 การสืบทอดทางเพลงของนาย สว่าง จันทรจิระ.....	196
128 เครื่องดนตรีบางส่วนของนาย สว่าง จันทรจิระ.....	197
129 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ น้ำวนบริการ.....	199
130 การสืบทอดทางเพลงของนาย น้ำวน ภูจั่ว.....	199
131 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ น้ำวนบริการ.....	201
132 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ.....	203
133 การสืบทอดทางเพลงของนาย ประยงค์ กล้าบุญ.....	203
134 เครื่องดนตรีบางส่วนของนาย ประยงค์ กล้าบุญ.....	205
135 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ นิดน้อย แสงอรุณ.....	207
136 การสืบทอดทางเพลงของนาย วิชา แสงอรุณ.....	207
137 เครื่องดนตรีบางส่วนของนาย วิชา แสงอรุณ.....	209
138 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ธวัชชัยไข่มุกยอด.....	211
139 การสืบทอดทางเพลงของนาย ธวัช เนียมพืง.....	211
140 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ธวัชชัยไข่มุกยอด.....	213
141 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ทองหยิบ เกิดกิจ.....	215
142 การสืบทอดทางเพลงของนาย ทองหยิบ เกิดกิจ.....	215
143 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ทองหยิบ เกิดกิจ.....	217
144 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ สมคิดศิษย์หลวงพ่อฟุ้ง.....	218
145 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมคิด อินทร์มี.....	219
146 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ สมคิดศิษย์หลวงพ่อฟุ้ง.....	221
147 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ มานะรุ่งศิลป์.....	222
148 การสืบทอดทางเพลงของนาย มานะ จันทรสีเผือก.....	223
149 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ มานะรุ่งศิลป์.....	225
150 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ บุญส่ง บุญกุล.....	227

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ(ต่อ)	หน้า
151 การสืบทอดทางเพลงของนาย บุญส่ง บุญกุล.....	227
152 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ บุญส่ง บุญกุล.....	229
153 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ เจือ ภูมิดี.....	231
154 การสืบทอดทางเพลงของนาย เจือ ภูมิดี.....	231
155 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ เจือ ภูมิดี.....	233
156 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ช้างน้อยการดนตรี.....	234
157 การสืบทอดทางเพลงของนาย มานะ ชื่นอารมณ.....	235
158 วงปี่พาทย์มอญคณะช้างน้อยการดนตรี.....	236
159 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ เทียนวัดนาค.....	237
160 การสืบทอดทางเพลงของนาย เทียน กกกกลิน.....	238
161 นักดนตรีอาวุโสคณะ นายเทียน วัดนาค.....	239
162 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ช.กองโชค.....	241
163 การสืบทอดทางเพลงของนาย ชิน กองโชค.....	241
164 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ช.กองโชค.....	243
165 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ช.จำปาทิพย์.....	245
166 การสืบทอดทางเพลงของนาง อ้าย ผดุงสุทธิ์.....	245
167 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ช.จำปาทิพย์.....	247
168 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ พิศ พัฒนศิลป์.....	249
169 การสืบทอดทางเพลงของนาย สุพิศ ผดุงสุทธิ์.....	249
170 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ พิศ พัฒนศิลป์.....	251
171 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ สาคร – ม้องอู่ناق.....	252
172 การสืบทอดทางเพลงของนาย สาคร อู่ناق.....	253
173 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ สาคร – ม้องอู่ناق.....	254
174 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ไพเราะบรรเลง.....	256
175 การสืบทอดทางเพลงของนาย สงกรานต์ ไพเราะ.....	256
176 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ไพเราะบรรเลง.....	258
177 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ศิษย์ศรีม่อง.....	260
178 การสืบทอดทางเพลงของนาย สวง ศรีม่อง.....	260
179 ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ศิษย์ศรีม่อง.....	262
180 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ สมภพดนตรี.....	264
181 การสืบทอดทางเพลงของนาย สมภพ ดนตรี.....	264

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ(ต่อ)	หน้า
182 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ สมภพดนตรี.....	266
183 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์.....	268
184 การสืบทอดทางเพลงของนาย พิทักษ์ จรรย์นาฏย์.....	268
185 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์.....	271
186 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ ส.สุขอุดม.....	273
187 การสืบทอดทางเพลงของนาย ประเสริฐ สุขอุดม.....	273
188 ผู้สืบทอดวงปีพาทย์คณะ ส.สุขอุดม.....	275
189 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ อบต.สวนพริก.....	278

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ชาติไทยเป็นชาติที่มีอารยธรรมเจริญรุ่งเรืองมาเป็นเวลาช้านาน บรรพบุรุษของชาวไทยท่านได้สร้างสรรค์งานศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นไทยสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในหลายสาขาด้วยกัน อาทิเช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม นาฏศิลป์และดนตรี เป็นต้น โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรมทางด้านดนตรีไทยนั้นได้มีการสืบทอดต่อเนื่องจากโบราณจารย์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผ่านกระบวนการพัฒนามาตามลำดับ

วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นชาติไทย ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ได้จรรโลงวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ให้คงอยู่คู่ชาติไทยทั้งวัฒนธรรมดั้งเดิมและที่รับเข้ามาใหม่ ส่วนที่ดึกดำบรรพ์ไว้ส่วนที่ไม่ดีก็สูญไปตามทฤษฎีของวัฒนธรรม ในลักษณะเช่นนี้ชาติไทยเราจึงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอย่างสมบูรณ์ (กาญจนา อินทรสุนานนท์. 2539 : 79) ในส่วนของดนตรีนั้นถือเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ในสังคมโลก มีวิวัฒนาการมาพร้อมกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละยุคมีการกำหนดแบบแผนวิชาการดนตรีของชนชาติต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามลักษณะของเผ่าพันธุ์หรือกลุ่มชนทางสังคมของชาตินั้นๆ โดยถือว่าดนตรีเป็นภาษาชนิดหนึ่งของมนุษย์ ชาติใดก็ตามที่มีภาษาพูด ภาษาเขียนเป็นของตนเองก็มักจะต้องมีดนตรีเป็นของตนเองด้วย เพราะดนตรีและเพลงร้องเป็นส่วนหนึ่งที่พัฒนามาพร้อมกับภาษาพูด (พูนพิศ อมาตยกุล. 2529 : 1) โดยเฉพาะดนตรีไทยเป็นสิ่งที่ขึ้นพร้อมกับคนไทย ดนตรีและศิลปะถือเป็นเครื่องมือสำหรับวัดความเจริญรุ่งเรืองของชาติอย่างหนึ่ง ชาติไทยเป็นชาติที่มีอารยธรรมสูงส่งเพราะเรามีดนตรีและศิลปะที่เป็นแบบฉบับ (CLASSIC) (ปัญญา รุ่งเรือง. 2517 : 1)

วิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่โบราณกาลมาเป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยดนตรีเพราะคนไทยเป็นชนชาติที่รักความสนุกสนานและความรื่นเริงเป็นสาระสำคัญของชีวิต หากชีวิตมีความสุขสนุกสนานและความรื่นเริง ชีวิตนั้นก็จะเป็นชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ ในทัศนะของคนไทยในอดีตนั้นมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา ต้องมีการทำบุญ โดยเริ่มตั้งแต่แรกเกิดก็มีการทำบุญ มีการทำขวัญเดือนและโกนผมไฟทารกที่เกิดใหม่ เมื่อเด็กโตขึ้นก็ต้องโกนจุกหากบุคคลนั้นเป็นชายก็ต้องอุปสมบทในพระพุทธศาสนามีพิธีทำขวัญนาค พิธีบวช จากนั้นก็ถึงพิธีมงคลสมรส การทำบุญอายุครบรอบและเมื่อตายลงก็มีพิธีต่าง ๆ ในงานศพ ซึ่งในงานต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นต้องมีดนตรีประกอบเกือบทั้งสิ้น เริ่มต้นด้วยปี่พาทย์บรรเลงเพลงโหมโรง บรรเลงรับพระที่มาเจริญพระพุทธมนต์ บรรเลงระหว่างพระฉันภัตตาหารและบรรเลงส่งพระเวลาพระกลับด้วยเพลงกราวรำ แสดงความปิติยินดีที่ได้ทำบุญเสร็จ นอกจากปี่พาทย์จะใช้ในการประกอบ

พิธีกรรมแล้ว ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น โขน ละคร ลิเกและอื่น ๆ ก็ใช้ปีพาทย์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ (กนก คล้ายमुख. 2541 : 22)

จากการรวบรวมเครื่องดนตรีไทยแล้ว แบ่งออกตามประเภทของการบรรเลงได้ 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตีและเครื่องเป่าและจากกลุ่มเครื่องดนตรีทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวโบราณจารย์ท่านก็นำมาผสมเป็นวง เพื่อให้เหมาะสมต่อการบรรเลงประกอบพิธีกรรมและการแสดงต่าง ๆ ตามภารกิจที่เหมาะสมที่ยังคงอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้านอยู่ 3 ประเภท ได้แก่

1. ประเภทวงปีพาทย์
2. ประเภทวงเครื่องสาย
3. ประเภทวงมโหรี

ในสมัยโบราณคนไทยนิยมสร้างบ้านเรือนอยู่ในบริเวณที่เป็นแหล่งน้ำ โดยเฉพาะตามลุ่มแม่น้ำสายต่าง ๆ ได้แก่ แม่น้ำปิง วัง ยม น่าน เจ้าพระยา ป่าสักและแม่น้ำลพบุรี เป็นต้น แม่น้ำลพบุรีเป็นแม่น้ำเก่าแก่มาก่อน มีข้อสันนิษฐานได้สองนัยด้วยกันคือ นัยหนึ่งกล่าวว่าแยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ ตำบลบางพุทรา อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ไหลไปทางตะวันออกผ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี แล้ววกลงทางใต้ผ่าน อำเภอบ้านแพรก อำเภอมหาราช อำเภอบางปะหัน อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีความกว้าง 80 เมตร ยาว 90 กิโลเมตร มีน้ำตลอดปี (หวน พันทุพันธุ์. 2515 : 5) จากข้อมูลบันทึกที่มีการกล่าวถึงแม่น้ำลพบุรีในอดีตนับตั้งแต่ยุคกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีระบุได้ว่า แม่น้ำลพบุรีเป็นเส้นทางน้ำเก่าแก่ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ โดยมีข้อสันนิษฐานจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งหลักฐานที่เป็นเอกสารบันทึก ชื่อสถานที่สำคัญ ต่าง ๆ ที่อยู่ตามเส้นทางแม่น้ำและสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ปรากฏซึ่งควรเชื่อได้ว่า แม่น้ำลพบุรีดั้งเดิมตามธรรมชาติที่แท้จริงนั้นน่าจะมีต้นกำเนิดมาจากลำน้ำในเขตแดนรอยต่อระหว่าง อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี กับจังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วไหลลงมาตามลำสายห้วยแก้ว ตำบลสนามแจง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มารวมกับลำน้ำที่มาจากทางน้ำสาครเขตจังหวัดนครสวรรค์ ไหลผ่านหลังเมืองชัยนาทที่เรียกว่า ลำน้ำวังใส เข้าสู่ลำโพชัย คลองบางกะเพียง คลองชักกราวและลำน้ำบางขาม ผ่านวัดไผ่ ไปออกที่ริมวัดปากน้ำ ตำบลบางงา อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี เมื่อออกจากวัดปากน้ำ ตำบลบางงา อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี เส้นทางน้ำไหลผ่านหลังที่ว่าการอำเภอกำแพง วกลงเข้าสู่คลองบางปีเข้าสู่เมืองลพบุรีไปทางตำบลตะลุง จีวราย โกงธนู บ้านแพรก ตรงไปยังวัดอุโลม อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไปยังอำเภอบางปะหัน และไปบรรจบกับแม่น้ำป่าสักที่บริเวณวัดตองปุแล้วไหลออกปากข้าวสาร วัดพิชัย เข้าคลองสวนพลูไหลออกไปบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดพนัญเชิง รวมกันเป็นแม่น้ำรอบเกาะเมืองอยุธยา เมื่อไล่เรียงเส้นทางตลอดสาย ณ จุดเริ่มต้นแม่น้ำลพบุรี ที่จังหวัดสิงห์บุรีจนถึงจุดสิ้นสุดแม่น้ำลพบุรีที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งกรมชลประทานจัดทำไว้จึงขอสรุปเส้นทางผ่านของแม่น้ำลพบุรีปัจจุบัน ดังนี้

จุดเริ่มต้นแม่น้ำลพบุรีแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ตำบลม่วงหมู่ (คลองบางพุทรา) → ตำบลต้นโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี → ตำบลบางงา อำเภอท่าเรือ → ตำบลท่าเรือ → ตำบลบางคู → ตำบลโพธิ์ตลาดแก้ว → ตำบลบางขันหมาก → ตำบลพรหมาสตรี → ตำบลท่าหิน → ตำบลโพธิ์เก้าต้น → ตำบลตะลุง → ตำบลวังราย → ตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี → ตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก → ตำบลมหาราช อำเภอมหาราช → ตำบลบางปะหัน → ตำบลโพธิ์สามต้น → ตำบลขยายอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา → ไหลบรรจบกับแม่น้ำป่าสักที่วัดตองปุ ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วไหลรวมกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่วัดพนัญเชิง รวมระยะทาง 95 กิโลเมตร โดยในช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดลพบุรี 45 กิโลเมตร และไหลผ่านจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 50 กิโลเมตร (ภูธร ภูมะธน. 2546 : 36)

ชื่อเสียงของแม่น้ำลพบุรีอาจมีไม่มากนักในหมู่นักศึกษาภูมิศาสตร์ไทย เพราะเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ และไม่ใช่แม่น้ำสายหลักของประเทศ แต่ทว่าในหมู่นักศึกษาวัฒนธรรมแล้วชื่อเสียงของแม่น้ำลพบุรีมีความสำคัญไม่น้อยหน้าแม่น้ำอื่น ๆ ในประเทศ ด้วยเหตุผลดังนี้

1. เป็นแม่น้ำที่มีผู้คนตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอายุไม่น้อยกว่าสองพันปีมาแล้วและอยู่อาศัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
2. มีประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนของแม่น้ำ เช่น การทอดผ้าป่าทางเรือ
3. มีการละเล่นและการแสดงที่น่าสนใจในชุมชนสองฟากแม่น้ำ เช่น โขนสด โขนพากย์ เพลงเรือ เพลงฉ่อย หนังตะลุง หนังใหญ่ หุ่นกระบอก ละครนอกและลิเก เป็นต้น
4. นอกจากมีกลุ่มวัฒนธรรมไทยอยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรีแล้วยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ อื่น ๆ ที่มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนเองที่น่าสนใจ ได้แก่ กลุ่มชาวมอญบางขันหมาก กลุ่มชาวลาวที่บ้านโคกลำพาน บ้านโป่งน้อย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรีและกลุ่มชาวจีนที่กระจายตัวอยู่ทั่วไป
5. มีเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญ ๆ ของไทยเกิดขึ้นในลำน้ำลพบุรีหลายเหตุการณ์ เช่น
 - สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จพระราชดำเนินจากกรุงศรีอยุธยามายังเมืองลพบุรีโดยใช้เส้นทางแม่น้ำลพบุรีเป็นส่วนใหญ่
 - คณะราชทูตฝรั่งเศสและเปอร์เซียเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยเดินทางจากกรุงศรีอยุธยามายังลพบุรีด้วยเรือมาตามลำแม่น้ำลพบุรี
6. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมายังเมืองลพบุรีโดยทรงใช้เส้นทางแม่น้ำลพบุรีถึง 5 ครั้ง
7. พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เสด็จพระราชดำเนินทางชลมารคจากท่าวาสุกรี กรุงเทพมหานคร เพื่อประพาสและพระราชทานผ้าพระกฐินตามหัวเมืองต่าง ๆ โดยเสด็จถึงเมืองลพบุรีในตอนบ่ายของวันที่ 19 ตุลาคม 2465 เสด็จประพาสและ

ประทับแรมอยู่ที่เมืองลพบุรีเป็นเวลา 4 คืน ก่อนเสด็จกลับกรุงเทพมหานคร (ภูธร ภูมะธน. 2546 : 78)

จากการที่แม่น้ำลพบุรีเป็นแม่น้ำสายสำคัญที่เชื่อมโยง ระหว่างกรุงศรีอยุธยาที่เป็นเมืองหลวงหลักและเมืองลพบุรีที่เป็นเมืองหลวงสำรองในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แม่น้ำลพบุรีจึงเป็นแหล่งที่ได้รับผลตกผลึกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ จากกรุงศรีอยุธยา เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี การปกครอง ศาสนาและมรดกที่เป็นนามธรรมอันทรงคุณค่า ได้แก่ ภาษา วรรณคดี นาฏกรรม ดนตรีก็ได้ถูกถ่ายทอดตามกลุ่มหมู่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางด้านดนตรี แม่น้ำลพบุรีถือเป็นแม่น้ำสายหนึ่งที่มีร่องรอยของดนตรีไทยอยู่มากทั้งเครื่องสาย มโหรีและปี่พาทย์ วงดนตรีไทยสองฝั่งแม่น้ำลพบุรีนับว่าเป็น วงดนตรีที่มีชื่อเสียง และการที่วงดนตรีไทยสองฝั่งแม่น้ำลพบุรีมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับเนื่องจากนักดนตรีผู้บรรเลงส่วนมากได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้จากครูผู้มีความรู้ความสามารถสูงใน วงการดนตรีไทย จากการศึกษาพบว่ามีครูดนตรีไทยหลายท่านที่มีชื่อเสียงได้มาพำนักอยู่กับ วงปี่พาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีที่อยู่บริเวณสองฝั่งแม่น้ำในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และขณะ เดียวกันก็มีนักดนตรีหลายคนได้เข้ากรุงเทพฯ เพื่อศึกษาหาความรู้จากสำนักดนตรีต่าง ๆ เช่น สำนักครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จางวางทั่ว พาทยโกศล บ้านดุริยประณีต และพบว่าบรรดานักดนตรีไทยที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรีเหล่านี้ต่อมาได้เป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียง เช่น ครูยงค์ รามวงศ์ ครูสรวง อินทร์เจริญ ครูสวัสดิ์ จันทรเทียน ครูสว่าง มะลิพวง ครูใบ มาลีหอม ครูคำ สรวายกรุ่น ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏ ครูสุภัทร ภูภมร ครูเยี่ยม ชูสี ครู สอิ่ง แก้วกมล ครูน้าว่า ร่มไพฑูรย์ ครูจงกล พงษ์พรม หมอผิน เพ็งพงศา อาจารย์ยมโดย เพ็งพงศาและครูไพบูลย์ บุญเพิ่ม จึงกล่าวได้ว่าสองฝั่งแม่น้ำลพบุรีเป็นที่รวบรวมนักดนตรีฝีมือดีไว้มากมายทั้งทางปี่พาทย์และเครื่องสาย และบุคคลเหล่านี้ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ลูกศิษย์สืบต่อมาอีกหลายรุ่น พร้อมทั้งวงดนตรีไทยจำนวนมาก ทั้งวงดั้งเดิมที่มีอยู่เก่าแก่และวงที่ตั้งขึ้นใหม่

การสืบทอดดนตรีไทยในอดีต โอกาสที่จะได้ความรู้คือการได้อยู่ใกล้ชิดกับครูคอยช่วยเหลือ สังเกต เรียนรู้ จดจำและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ด้วยเหตุที่ดนตรีไทยเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนต้องทุ่มเทกับการเรียนอย่างจริงจัง โดยมีขั้นตอนเป็นระเบียบเรียงลำดับเหมือนการเรียนวิชาสามัญซึ่งแบ่งเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาเช่นกัน (มนตรี ตราโมท. 2537 : 4) ทางด้านความเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมในสังคมไทยในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของนักดนตรีไทยที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปอย่างต่อเนื่องมาทุกยุคสมัย ความเปลี่ยนแปลงบางอย่างมีส่วนผลักดันทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีทางดนตรีเกิดการปรับตัว ในขณะที่ทัศนคติ ความเชื่อ ความศรัทธาที่เคยยึดถือปฏิบัติ สืบทอดกันมาช้านานตั้งแต่โบราณกาลก็เริ่มคลี่คลาย กลายเป็นไปอย่างช้า ๆ (เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. 2537 : 78) อิทธิพลของวัฒนธรรมดนตรีตะวันตกมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยมากขึ้น พิธีกรรม หลายอย่างค่อย ๆ หายไปจากสังคม

ดนตรีไทยซึ่งทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมถูกลดบทบาทลง สภาพการดำรงชีพของนักดนตรีไทยต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองให้คล้อยตามกระแสความนิยมชมชอบของคนในสังคม

ความเปลี่ยนแปลงของสังคมดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของดนตรีไทย ความสำคัญของดนตรีไทยในพิธีกรรมลดน้อยลงจำนวนวงดนตรีไทยบนสองฝั่งแม่น้ำลพบุรีก็เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีทั้งเกิดขึ้นใหม่และยุบสลายวงไป ทั้งนี้วงดนตรีไทยในลุ่มแม่น้ำลพบุรีซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นวงปี่พาทย์ก็ยังคงประกอบอาชีพรับจ้างบรรเลงอยู่ถึง 65 คณะ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า นักดนตรีไทยเหล่านั้นมีวิธีการสืบทอดอย่างไร ทั้งด้านจำนวนบุคลากร เนื้อหา หลักการ วิธีการถ่ายทอดตลอดจนสภาพและบทบาทของนักดนตรีในวงดนตรีไทยปัจจุบัน จึงกำหนดหัวข้อการวิจัยเรื่องการสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี จากการศึกษาในครั้งนี้ผลจากการวิจัยคาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดนตรีไทยในส่วนของ การอนุรักษ์ ส่งเสริมและเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนสืบต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพและบทบาทของวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบสภาพและบทบาทของวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี
2. ทำให้ทราบกระบวนการสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้จะทำการศึกษาจากคณะปี่พาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรี ระยะทาง 95 กิโลเมตร รัศมีห่างจากฝั่งแม่น้ำด้านละ 500 เมตร จำนวน 65 คณะ คือ

1. คณะ นายอาจ มหาสอน
2. คณะ ชมรมลุ่มน้ำบางขาม
3. คณะ นายเต็ม พงษ์พรหม
4. คณะ นายวิชัย ปานงาม
5. คณะ นายปุย มุจรินทร์
6. คณะ นายดี บางลี
7. คณะ นายสนิท บางมะยม
8. คณะ นายครุฑ อ่อนสำลี

9. คณะ นายสมพงษ์ สีสม
10. คณะ นายพื่อน เขียนเจริญ
11. คณะ นายเบี่ยง วัดโพธิ์ศรี
12. คณะ นายพูน บุญเกิด
13. คณะ นายสุภัทร ภูภิรม
14. คณะ นายสวง วัดเกต
15. คณะ นายไธย์ วัดท่าราบ
16. คณะ นายเบี่ยง บุญเพิ่ม
17. คณะ นายโจ่ง คงนัม
18. คณะ นายประยงค์ รามวงศ์
19. คณะ พระครูศักดิ์วัดทองแท่ง
20. คณะ สมปอง ชูเกษร
21. คณะ นายสรวง อินทร์เจริญ
22. คณะ ครูเหรียญ อาจมั่งกร
23. คณะ นายน้อย ขาวสะอาด
24. คณะ นายสมพร มงคลสาร
25. คณะ สีมิก ช่ออัญชัย
26. คณะ ผู้ใหญ่สมาน อินทร์อ่อน
27. คณะ แมวทองการดนตรี
28. คณะ หมอผิน เพ็งพงศา
29. คณะ นายหวล จันทรเทียน
30. คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม
31. คณะ ดอกอ้อ ส. ดาวรุ่ง
32. คณะ นายสมหวัง เนินท่าโพธิ์
33. คณะ นกหวีดยอดบรรเลง
34. คณะ นายเพชร เกตุยา
35. คณะ นายแสวง เรืองโชติ
36. คณะ สามไหย่ง ยอดนิยม
37. คณะ นายบุญลือ แจ่มแจ้ง
38. คณะ ศราพรไชว
39. คณะ นายสวัสดิ์ จันทรเทียน
40. คณะ นายสว่าง มะลิพวง
41. คณะ นายสนับ วิงวอน
42. คณะ กำนันทอง บุญผาสุข

43. คณะ นายเครือ พวงพู่
44. คณะ นายสว่าง จันทร์จิระ
45. คณะ น้ำวน บางชัน
46. คณะ ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ
47. คณะ นิดน้อย แสงอรุณ
48. คณะ ธวัชชัย ไช้ลูกยอด
49. คณะ นายหิบบ เกิดกิจ
50. คณะ ผู้ใหญ่ประทวน สีม่วง
51. คณะ มานะ รุ่งศิลป์
52. คณะ นายบุญส่ง วัดเขียนลาย
53. คณะ ทองเจือ บ้านอ้อย
54. คณะ ช่างน้อยการดนตรี
55. คณะ นายเทียน วัดนาค
56. คณะ ช. กองโชค
57. คณะ ช. จำปาทิพย์
58. คณะ นายสุพิศ ผดุงสุทธิ
59. คณะ สาคร – พ้อง อุ่ นาค
60. คณะ ไพเราะบรรเลง
61. คณะ นายสงว ศรีผ่อง
62. คณะ นายสมภพ ดนตรี
63. คณะ ครูไพฑูรย์ จรรย์นาญย์
64. คณะ ส. สุขอุดม
65. คณะ อบต.สวนพริก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ศึกษาเฉพาะคณะปีพาทย์ในกลุ่มแม่น้ำลพบุรี รัศมีจากฝั่งแม่น้ำด้านละ 500 เมตร
2. ผู้วิจัยถือว่าคำสัมภาษณ์ที่ได้รับจากหัวหน้าคณะปีพาทย์และผู้เกี่ยวข้องทั้ง 65 คณะ เป็นคำตอบที่เชื่อถือได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การสืบทอด	หมายถึง	การถ่ายทอดดนตรีไทย (ปีพาทย์) ระหว่างครูผู้สอนดนตรีไทย กับศิษย์ผู้เรียนดนตรีไทย

ต่อเพลง	หมายถึง	การสอนเพลงของครูให้ศิษย์
นักดนตรีอาชีพ	หมายถึง	นักดนตรีที่ใช้งานการแสดงดนตรีไทยประกอบเป็นอาชีพหลักในการดำรงชีวิต
บทบาท	หมายถึง	การทำหน้าที่ของดนตรีตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ของสังคม
พิธีกรรม	หมายถึง	กิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นเรื่องของความเชื่อถือที่มีจุดประสงค์เพื่อให้จิตใจอบอุ่น เป็นกิจกรรมที่อยู่คู่กับคนและสังคม
มุขปาฐะ	หมายถึง	วิธีการเรียนการสอนของครูกับศิษย์ที่มีลักษณะแบบตัวต่อตัว ปากต่อปาก ยึดแบบอย่างครูเป็นหลัก สืบทอดกันมา
ทางคำนี้มีความหมายแยกได้ 3 ประการ คือ		
1. ทาง	หมายถึง	วิธีการดำเนินทำนองโดยเฉพาะเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องอย่างเช่น ทางระนาด ทางซอ ทางฆ้อง ฯลฯ ซึ่งแต่ละเครื่องต่างมีวิธีดำเนินทำนองของตนแตกต่างกันไป
2. ทาง	หมายถึง	วิธีการดำเนินทำนองของเพลงที่ประดิษฐ์ขึ้น โดยเฉพาะ เช่น ทางของครู ก ครู ข หรือทางหมู่ และทางเดี่ยวที่แม้จะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันแต่ก็ดำเนินทำนองไม่เหมือนกัน
3. ทาง	หมายถึง	ระดับเสียงของเพลงที่บรรเลง (Key) ที่กำหนดชื่อเรียกเป็นที่รู้จักกัน เรียงตามลำดับขึ้นไปทีละเสียงดังนี้ 3.1 ทางเพียงอล่าง อนุโลมเท่ากับเสียง ฟา 3.2 ทางใน อนุโลมเท่ากับเสียง ซอล 3.3 ทางกลาง อนุโลมเท่ากับเสียง ลา 3.4 ทางเพียงอบบน อนุโลมเท่ากับเสียง ที 3.5 ทางกรวด อนุโลมเท่ากับเสียง โด 3.6 ทางแหบ อนุโลมเท่ากับเสียง เร 3.7 ทางขวา อนุโลมเท่ากับเสียง มี
สายนักดนตรี	หมายถึง	การที่นักดนตรียอมรับหลักการ วิธีการและทางเพลงของครูท่านใดท่านหนึ่งมาเป็นแนวปฏิบัติ – บรรเลงโดยที่ยอมฝากตัวเป็นศิษย์ของครูท่านนั้น ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น นาย ก ไปฝากตัวเป็นศิษย์ของ

ครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ก็ถือว่า
นาย ก นั้นเป็นนักดนตรีสายครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ในครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการวิจัยจากเอกสารสิ่งพิมพ์ เอกสารงานวิจัย หนังสือทางวิชาการ บทความ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ โดยจะกล่าวพอสังเขปดังต่อไปนี้

เอกสารตำราทางวิชาการ

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2532 : 1 – 22) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในหนังสือวัฒนธรรมกับการพัฒนา มีเนื้อหาพอสรุปได้ว่า วัฒนธรรมคือพลังของภูมิปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชนซึ่งได้มาจากการเลือกสรร กลั่นกรอง ลองใช้ และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมา วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ
2. กระจายรายได้และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชน
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้องและความสมดุลยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

ในทำนองเดียวกัน กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2543 : 43) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมไว้ในบทความเรื่อง อิหร่าน : ภูมิทัศน์ประชาชนและวัฒนธรรม ว่าชุมชนที่อยู่รวมกันแต่ละคนในชุมชนมีจุดหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นรากแก้วของชุมชนทำให้เกิดทฤษฎีขึ้นมาอีกทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย
2. ใฝ่ใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมอุดมการณ์
6. ประสานวัฒนธรรม
7. จัดจำประเพณี

- ให้มีความถูกต้องเหมาะสม

จึงเห็นว่าปีพาทย์ที่อยู่ริมสองฝั่งแม่น้ำลพบุรี จัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเป็นองค์วัตถุที่ใช้เสียงเป็นสื่อในการบอกเรื่องราวต่าง ๆ เป็นการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยการจดจำสืบทอดกันมา จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เจลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2540 : 80) กล่าวถึงความผูกพันของชาวสุโขทัยต่อดนตรี ปรากฏข้อความกล่าวถึงอยู่ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ 1 ด้านที่ 2 ดังนี้

“...คืบงัดกลอย ด้วยเสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื้อน เสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื้อน...”

จากจารึกดังกล่าว บอกให้รู้ถึงความสำคัญของดนตรีที่มีต่อการดำรงชีวิตของ
ชาวสุโขทัย ว่าน่าจะมีดนตรีเล่นกันอย่างสนุกสนานมากมาย

* ปีพาทย์นั้น ธนิต อยู่โพธิ์ (2530 : 128 - 132) ได้อธิบายถึงวงปีพาทย์สมัยสุโขทัย ที่พบเป็นหลักฐานจารึกในหลักที่ 1 ในหนังสือไตรภูมิพระร่วงและหลักศิลาจารึกวัดพระยืน พอสรุปได้ว่า เครื่องดนตรีในวงปีพาทย์ตามหลักฐานเห็นว่ามี ข้อง กลอง ตะโพน ฉิ่งและปี่ใน ส่วนระนาดนั้นยังเป็นที่กังขากันอยู่ว่าจะมีในสมัยสุโขทัยหรือไม่ เพราะมีคำที่นาสงสัยว่าจะเป็น ระนาด คือคำว่า พาทย์อยู่ 2 แห่ง แห่งหนึ่งในไตรภูมิภควาว่า "นางคนตีพาทย์ฆ้องดีกรับ" อีกแห่งหนึ่งพบในศิลาจารึกวัดพระยืนว่า "ตีพาทย์ดังพินฆ้องกลอง" คำว่า ตีพาทย์ ทำให้นึกคิดว่าพาทย์จะหมายถึงระนาดก็ได้ ถ้าเป็นเช่นนั้นวงปีพาทย์เครื่องห้าก็มีความเหมือนในปัจจุบันนี้ แล้วตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่ถ้ายังไม่มีระนาดก็ต้องนับเป็น 5 ทั้งจึงด้วย ดังนั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าปีพาทย์เริ่มเป็นวัฒนธรรมดนตรีของชาวไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว

สมัยกรุงศรีอยุธยา ประชาชนนิยมเล่นดนตรีกันมาก ทั้งในและนอกพระราชฐานดังที่ อุดม อรุณรัตน์ (2526 : 136 – 137) กล่าวถึงในสมเด็จพระเจ้าปราสาททองว่า ในพระราชพิธีเสด็จพระบารมีลอบศักราช 1000 ปี จัดตั้งโรงพิธีขึ้นที่หน้าจักรวรรดิไพชยนต์มหาปราสาท ตั้งพิธีไสยศาสตร์ ณ เชิงเขาสดุดภณห์ทั้งสี่ทิศ ร่ายรอบแตรสังข์ดุริยดนตรีปี่พาทย์ ม้องชัยเกรียบัณเฑาะว์ กาฬ พราหมณ์แต่งกายเป็นพระอิศวร พระนารายณ์และเทพยดานั้นก็อวยชัยถวายพระพร โดยสารโศลกวิธี พราหมณ์อาจารย์ก็เป่าสังข์ ดุริยดนตรี ปี่พาทย์ ฆาตม้องชัยเกรียบนั้นนัศพท์ก็กองโกลาหลทั้งพระนคร

เช่นเดียวกัน อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2530 : 160 – 161) ได้กล่าวว่าในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ได้มีกฎหมายเทียบบาลกำหนดว่า “ห้ามร้องเพลงเรือ เป่าขลุ่ย เป่าปี่ สีซอดิดจะเข้ กระจับปี่ ตีโหม ทับ ในเขตพระราชฐาน”

ทางด้านเครื่องดนตรี อุดม อรุณรัตน์ (2526 : 137) กล่าวว่า ในสมัยอยุธยามีเครื่องดนตรีไทยครบทุกชนิดทั้ง ดิด สี ตี เป่า มีช่างผู้ชำนาญประดิษฐ์คิดสร้างเครื่องดนตรีให้มีความงดงามทั้งรูปทรงและเสียงของเครื่องดนตรีอย่างวิจิตรพิสดาร เป็นช่างฝีมือชั้นสูงในราชสำนักในเมืองหลวงและหัวเมืองต่าง ๆ เป็นเครื่องดนตรีของชาวสยามโดยแท้

จากหนังสือแผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์ โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี (2542 : 84 – 87) กล่าวว่า ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช บ้านเมืองสมัยนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง และเนื่องด้วยพระองค์ทรงมีการติดต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศมากมาย ทั้งทรงสร้างเมืองลพบุรีเป็นราชธานีที่สอง จึงมีการเสด็จโดยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารคขึ้นล่องตามลำแม่น้ำลพบุรีอยู่เป็นเนืองนิจ และได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดกระบวนเรือหลวงออกไปรับคณะราชทูตและแห่งพระราชสาส์นของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งประเทศฝรั่งเศสจากกรุงศรีอยุธยามายังเมืองลพบุรี

ทำนองเดียวกัน จากหนังสือแผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์ (2541 : 13) กล่าวว่า ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ.2230 ถึงมกราคม พ.ศ.2231 เดอลาลูแบร์ อัครราชทูตจากประเทศฝรั่งเศสพร้อมคณะบาทหลวงเยซูอิต 12 รูป ได้เดินทางเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ลพบุรี เพื่อถวายคำปรึกษาในการสร้างหอดูดาวที่วัดสันเปาโล ขณะที่พำนักอยู่ที่ลพบุรีนั้น เดอลาลูแบร์ได้บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสยามไว้อย่างละเอียด อย่างกรณีงานศพ เดอลาลูแบร์บันทึกเกี่ยวกับการทำศพของคนตายในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชไว้ว่า

“โลงไม้ของคนตายหาด้วยยางรัก สำหรับคนที่มิฐานะก็จะเป็นโลงปิดทองด้วย พิธีศพมีหลายคืนและพระสงฆ์จะสวดมนต์ภาษาบาลีว่าด้วยความตายและบอกทางไปสวรรค์ ตรงหน้าโลงศพจุดเทียนและเครื่องหอม ก่อนเผาไม่ว่าจะเป็นที่ป่าช้าหรือที่วัดจะมีการนิมนต์พระมาสวด ผู้ที่มีฐานะจะตกแต่งขบวนแห่ศพ ซึ่งอาจจะแห่ไปทางน้ำหรือทางบกก็ได้ และที่เชิงตะกอนหรือบางแห่งเรียกว่ากองฟอน ก็มีการแห่พวงกล้ายประดับให้งดงาม เมื่อเผาแล้วจะมีการจุดดอกไม้ไฟและมีมหรสพการละเล่นต่าง ๆ ส่งท้ายไม่ต่างไปจากงานบุญอื่น”

สังคมชาวบ้านไทยในอดีตนั้น เป็นสังคมที่พึ่งตนเองและสงบสุข ผู้คนที่เป็นชาวบ้าน ริมน้ำจะมีเทศกาลรื่นเริงเกี่ยวกับแม่น้ำลำคลองอยู่เสมอ เช่น งานลอยกระทงตามประเพณีใน หน้าน้ำ การแข่งเรือ เล่นเพลงเรือและแม้แต่เทศกาลสงกรานต์เมื่อหน้าแล้งก็เล่นสาดน้ำกัน คนไทยนั้นเป็นกวีทั้งภาษาและคำพูด การได้ตอบในท้องน้ำและท้องทุ่ง จึงมักจะก่อให้เกิดด้วย เพลงฉ่อย เพลงเรือและเพลงเกี่ยวข้าว และไม่ว่าจะเป็นงานบุญประเพณี หรืองานฉลองในทุก เทศกาลก็มักจะมีมหรสพครึกครื้น เช่น ในงานโกนผมไฟ โกนจุก บวชนาค แต่งงาน สงกรานต์ เข้าพรรษา เทศน์มหาชาติ หรืองานศพ มหรสพที่เล่นได้แก่ โขน หนัง ละคร หุ่น กระบอง

ทางด้านดนตรี หน่วยศึกษานิตย (2542 : 26) กล่าวว่า ลาลูแบร์ได้บันทึกถึงเรื่อง เครื่องดนตรีไทยในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ไว้ว่า

"ชาวสยามมีเครื่องดนตรีฝีมือหยาบ ๆ อย่างหนึ่งจำพวกไวโอลินสามสายเขาเรียกว่า ซอ (ซอสามสาย) กับอีกสิ่งหนึ่งที่เขาเรียกว่า ปี่ เขาเล่นได้ไม่เลวทีเดียว เล่นควบไปกับฆ้อง ซึ่งผู้เล่นคนหนึ่งใช้ไม้สั้น ๆ ตีไปตามจังหวะ (ตามที่ฟังด้วยหูไม่มีผู้อำนวยเพลงแต่ประการใด) ฆ้องนี้ผูกเชือกไว้แต่ละใบมีคานสอดพาดอยู่บนขาตั้งสองด้าน ในวงดนตรีนั้นยังมียกอีก 2 ชนิด คือ ตะลุงปึงปึง (เป็นรูปกลองสองหน้ามีคันถือมีลูกตั้งผูกสองข้าง ที่แท้ก็คือ บัณเฑาะว์ นั่นเอง) กับตะโพน ไม้ที่ทำตะลุงปึงปึงนั้นราวขนาดกลองรำมะนาของเรา แต่ซึงหน้าทั้งสอง หน้าเหมือนกลองจริง ๆ แต่สองข้างตัวไม่มีลูกตั้งตะกั่วผูกติดอยู่ นอกจากนั้นกลองตะลุงปึง ยังมีคานไม้เสียบเป็นคันถือ คนเล่นหมุนคานไม้นี้กลับไปมา ลูกตั้งที่ผูกไว้สองข้างก็จะแกว่งไป กระทบหน้ากลองทั้งสองด้าน...ตะโพนมีรูปร่างเหมือนถังไม้ (ที่ใช้หมักเหล้า) มีเชือกผูกโยง แขนคอไพล่มาไว้ข้างหน้าผู้เล่นแล้วก็ใช้กำปั้นทุบหน้ากลองทั้งสองหน้า ชาวสยามยังมีเครื่อง ดนตรีอีกชนิดคือ ฆ้องวง ประกอบด้วยลูกฆ้อง ที่เขาเรียกว่า พาทยฆ้อง ลูกฆ้องนั้นล้วนผูก ไว้ด้วย ไม้สั้น ๆ ติดตั้งในทางราบอยู่บนขอบไม้รูปครึ่งวงกลมคล้ายกับกงล้อรถม้า ผู้เล่น เครื่องดนตรีชนิดนี้นั่งขัดสมาธิอยู่ตรงกลางหรือตรงที่ตั้งค้ำแล้วตีฆ้องด้วยไม้สองอัน อันหนึ่ง ถือด้วยมือขวา อีกอันถือด้วยมือซ้าย"

นอกจากนั้นลาลูแบร์ ยังกล่าวถึงเครื่องดนตรีไทยในสมัยนั้นอีก 4 ชนิด คือ กรับ โทน แตร (คาดว่าน่าจะเป็นปี่ชวา) และกลอง ดังนี้

"ลางที่ก็ใช้ไม้สองชิ้นสั้น ๆ อันเรียกว่า กรับ ขยับให้กระทบกันไปพร้อม ๆ กับขับ ร้องเพลง (น่าจะเป็นขับเสภา)... ผู้ที่ร้องเพลงนั้นเรียกว่า ซ่างขับ เขาหามาเล่นในวันสุกดิบ พร้อมกับเครื่องดนตรีอีกหลายชนิดที่กล่าวแล้ว พวกราษฎรก็พอใจขับร้องเล่นในตอนเย็นตาม ลานบ้านพร้อมกับกลองชนิดหนึ่งที่เรียกว่า โทน เขาถือโตนไว้ในมือซ้ายแล้วใช้กำปั้นมือขวาทุบ หน้ากลองเป็นระยะ...ชาวสยามชอบแตรเป็นที่สุด แตรของเขานั้นมีขนาดเล็กและเสียงแหลม นอกจากนี้ยังมีกลองแท้ ๆ (เหมือนกลองฝรั่ง) เรียกว่า กลอง (คาดว่าน่าจะเป็นกลองทัด) กลอง ของเขาก็จะมีขนาดย่อมกว่าของเรา แต่ก็มีได้ใช้คล้องไหล่ หากเอากลองหน้าหนึ่งตั้งลงกับพื้น แล้วตีอีกหน้าหนึ่ง คนที่นั่งขัดสมาธิอยู่ข้างกลอง"

จากหนังสือแผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์ (2541 : 32) กล่าวถึงบันทึกที่ลาลูแบร์ได้บันทึกไว้ เมื่อนำลักษณะเครื่องดนตรีที่ได้บรรยายลักษณะไว้ว่าจะเทียบเคียงกับเครื่องดนตรีในปัจจุบันได้ดังนี้

ซอ	ในปัจจุบันคือ	ซอสามสาย
ปี่	ในปัจจุบันคือ	ปี่ใน
ฆ้อง	ในปัจจุบันคือ	โหม่ง
ตะลุงปุงปั่ง	ในปัจจุบันคือ	บัณเฑาะว์ (ถ้าพิจารณารูปลักษณะ ขนาดและวิธีการเล่นตามหลักฐานที่ปรากฏแล้วน่าจะเป็นกลองของจีนที่เรียกว่าปึงเป้งมากกว่า)
ตะโพน	ในปัจจุบันคือ	ตะโพนไทยที่เปลี่ยนวิธีบรรเลงแบบสะพาย แขนมาตั้งตึบนขาตั้งที่เรียกว่า แท้ตะโพน
พาทย์ฆ้อง	ในปัจจุบันคือ	ฆ้องวง
กรับ	ในปัจจุบันคือ	กรับเสภา
โหม	ในปัจจุบันคือ	โหม ซึ่งแยกเป็นสองชนิดคือ โหมมโหรี กับ โหมชาตรี
แตร	ในปัจจุบันคือ	ปี่ชวา (ที่ลาลูแบร์ เรียกปี่ชวาว่าแตร เพราะปี่ชวามีลำโพงที่คล้ายเครื่องเป่าของชาวตะวันตกประเภทแตร ทรัมเปท)
กลอง	ในปัจจุบันคือ	กลองทัด

จากหลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นชัดเจนว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยาดนตรีมีความเจริญรุ่งเรืองพอสมควร โดยเฉพาะในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่พระองค์ทรงอยู่ที่ลพบุรีเป็นเวลาถึงแปดเดือนในรอบหนึ่งปี เป็นระยะเวลานานจนกระทั่งสวรรคต ณ พระที่นั่งสุทธาสวรรย์ ในพระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระราชวังที่เมืองลพบุรีเมื่อ 11 กรกฎาคม พ.ศ.2231 ดังนั้น เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ลาลูแบร์บันทึกไว้จึงคาดว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่เมืองลพบุรีมากกว่าที่อยุธยา โดยเฉพาะสภาพวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำลพบุรี

สมัยกรุงธนบุรี เนื่องด้วยเป็นช่วงเวลาที่ต้องฟื้นฟูบ้านเมืองภายหลังจากที่เสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่า เมื่อปี พ.ศ.2310 ฉะนั้นช่วงระยะดังกล่าวนี้ ทางด้านดนตรีจึงยังคงรูปแบบของอยุธยา แต่เริ่มมีเครื่องดนตรีของต่างชาติเข้ามาอยู่ในสมัยนี้อยู่หลายชนิดด้วยกัน

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ สภาพการณ์ของดนตรีไทยเริ่มขยับตัว มีการพัฒนาเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้น ทางด้านบทเพลงก็มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบของการขับร้องและอัตราจังหวะในการบรรเลง โดยเฉพาะวงดนตรีประเภทปี่พาทย์มีการพัฒนารูปแบบที่เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน วัฒนธรรมดนตรีไทยปรับเปลี่ยนจากรูปแบบดนตรี เพื่อพิธีกรรมเป็นเครื่องดนตรีเพื่อการฟังมากขึ้น

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 วิชาลา ศิริพงษ์ (2538 : 84) กล่าวว่า พระองค์ทรงเอาพระทัยใส่ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ขาดช่วงกับกรุงศรีอยุธยา ในรัชกาลที่ 1 นี้ มีผู้ประดิษฐ์เครื่องดนตรีเพิ่มเติมอย่างหนึ่งคือ กลองทัด (เดิมมีใช้อยู่เพียงลูกเดียว) สร้างกลองทัดเพิ่มอีกลูกหนึ่งเพื่อให้เกิดเสียงสูงลูกหนึ่ง (ตุม) และเสียงต่ำอีกลูกหนึ่ง (ด้อม) เมื่อตีประกอบกันสองลูกก็จะเป็นเสียง ตุม ตุม ด้อม ด้อม

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 มนตรี ตราโมท (2533 : 71) กล่าวว่า พระองค์ทรงโปรดดนตรีและนาฏศิลป์มากพระองค์ทรงเป็นศิลปิน สามารถทรงขอสามสายได้เป็นเลิศ พระองค์มีขอสามสายคู่พระหัตถ์ชื่อ "สายฟ้าฟาด" พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์เพลงอันเนื่องมาจากทรงสุบินนิมิตชื่อว่าเพลง "บุหลันลอยเลื่อน" บางคนเรียกว่า "บุหลันเลื่อนลอยฟ้า" หรือเพลง "ทรงพระสุบิน" ในสมัยรัชกาลที่ 2 นี้ มีกลองเกิดขึ้นชนิดหนึ่งคือ กลองสองหน้าเข้ามาใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์เพื่อใช้ประกอบการร้องส่งเพลงเสภา ดังปรากฏในบทไหว้ครูซึ่งแต่งในสมัยรัชกาลที่ 2 ว่า

เมื่อครั้งจอมนรินทร์แผ่นดินลับ	เสภาขับยังหาไม่มีพาทย์ไม่
ครั้นมาถึงองค์พระทรงชัย	จึงเกิดมีขึ้นในอยุธยา

จึงนับเป็นการพัฒนาปี่พาทย์ไปสู่การบรรเลงเพื่อการฟังได้อีกส่วนหนึ่ง

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 สงบศึก ธรรมวิหาร (2540 : 24) พูดถึงการพัฒนารูปแบบของอัตราจังหวะในการบรรเลงคือ มีการขยายเพลงในอัตราจังหวะสองชั้นเพิ่มขึ้นเป็นสามชั้น มีการประดิษฐ์คิดสร้างเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้นอีก 2 ชนิด ได้แก่ ระนาดทุ้มกับฆ้องวงเล็ก เพื่อเพิ่มเสียงสูง - ต่ำ ในวงปี่พาทย์เพิ่มขึ้น ซึ่งได้อิทธิพลมาจากเครื่องดนตรีของชาวต่างชาติ ฉะนั้นจากวงปี่พาทย์เครื่องห้าจึงกลายมาเป็นปี่พาทย์เครื่องคู่

สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พูนพิศ อมาตยกุล (2524 : 24) กล่าวว่า การดนตรีไทยเจริญขึ้นมากมีวงดนตรีเกิดขึ้นหลายวงและมีครูดนตรีหลายท่านที่มีชื่อเสียง ในสมัยนี้ อาทิเช่น พระประดิษฐ์ไพเราะ (ครูมี แหก) พระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชานุญาตให้พระราชวงศ์มีวงดนตรีเป็นของตนเองได้ ซึ่งเป็นโอกาสให้นักดนตรีชาวบ้านที่มีฝีมือได้เข้ามารับใช้ทางด้านดนตรีอยู่ตามวังต่าง ๆ ในพระอุปถัมภ์ของพระราชวงศ์หรือขุนนางมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มปริมาณของบุคคลและความรู้ในวิทยาการด้านดนตรีมากขึ้นเป็นลำดับ เครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นในสมัยนี้ ได้แก่ ระนาดเอกเหล็กและระนาดทุ้มเหล็ก ทำให่วงปี่พาทย์เครื่องคู่ในสมัยรัชกาลที่ 3 พัฒนามาเป็นวงปี่พาทย์เครื่องใหญ่ในสมัยรัชกาลนี้ การที่ปี่พาทย์ได้รับความนิยมในหมู่เจ้านาย ขุนนางด้วยหน้าที่ใหม่คือการบรรเลงเพื่อการฟัง จึงนับเป็นก้าวใหม่ของวงการปี่พาทย์ ในสมัยรัตนโกสินทร์ที่เป็นแบบแผนชัดเจนขึ้น

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 มนตรี ตราโมท (2527 : 37) กล่าวว่า พระองค์ทรงประกาศยกเลิกระบบไพร่และทาส ทำให้สภาพสังคมดนตรีเกิดการเปลี่ยนแปลงคือ นักดนตรีส่วนหนึ่งเข้าอยู่ในอุปถัมภ์ของราชสำนัก ในขณะที่นักดนตรีอีกส่วนหนึ่งออกไปประกอบอาชีพอิสระ โดยบรรเลงดนตรีประกอบการแสดงทั้งในเมืองหลวงและ

ตามหัวเมืองต่างจังหวัด ในสมัยนี้มีการปรับปรุงละครไทยให้คล้ายกับละครโอเปร่าของฝรั่ง จึงมีการปรับปรุงวงปี่พาทย์ขึ้นใหม่ เพื่อให้มีเสียงอ่อน หุ่น นุ่มนวล สอดคล้องกับละครดังกล่าวที่เรียกภายหลังว่าละครดึกดำบรรพ์ และวงปี่พาทย์ที่ผสมขึ้นใหม่ก็เรียกชื่อตามไปด้วยว่า วงปี่พาทย์ “ดึกดำบรรพ์” เครื่องดนตรีที่เกิดขึ้นในวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์ ซึ่งเพิ่มเติมจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ได้แก่

กลองตะโพน คือ การนำเอาตะโพนไทย 2 ใบ มาใส่ขา ตั้งขึ้นติดข้าวสุก ให้มีเสียงเลียนแบบอย่างกลองทัดแต่มีเสียงนุ่มนวล กว่ากลองทัด

วงฆ้องชัย คือ การนำฆ้องหุ่ย 7 ใบ มาเทียบเสียงให้เรียงลำดับกัน มาตีแทนฆ้องโหม่ง

ดนตรีไทยช่วงนี้จึงมีพัฒนาการทางวิชาการดนตรีอย่างสูง เกิดนักดนตรีอาชีพซึ่งส่วนใหญ่มาจากสามัญชนที่มีความรู้

สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 กนก คล้ายมุข (2541 : 21) กล่าวว่า พระองค์ทรงโปรดในศิลปการแสดงละครและดนตรีมากทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมมหรสพ ซึ่งมีกรมโขนหลวงและกรมปี่พาทย์หลวง มีการบัญญัติราชทินนามสำหรับพระราชทานแก่นักดนตรีของกรมมหรสพเพิ่มขึ้นจากที่เคยมีมาในรัชกาลที่ 5 ถึงกว่า 50 ชื่อ คือ

ศรีวาทิต	สิทธิ์วาทิน	พินบรเลงราช
พาทย์บรรเลงมรณ	ผสมสังคีต	ประณีตวรศัพท์
คนธรรพวาที	ดนตรีบรรเลง	เพลงไพเราะ
เพราะสำเนียง	เสียงเสนาะกรณ	สรรเพลงสรวง
พวงสำเนียงร้อย	สร้อยสำเนียงสนธิ์	วิมลวงเว
บรรเลงเลิศเลอ	บำเรอจิตจรุง	บำรุงจิตจรูญ
เพลินเพลงประเสริฐ	เพลิดเพลงประชัน	สนั่นบรรเลงกิจ
สนิทบรรเลงการ	สมานเสียงประจักษ์	สมัครเสียงประจิต
วาทิตสุรศิลป์	วาทินสุรเสียง	สำเนียงชั้นเชิง
สำเร็จชวนชม	ภิรมย์เร้าใจ	พิไรรมยา
วิณาประจันต์	วิณินประณีต	สังคีตศัพท์เสนาะ
สังเคราะห์ศัพท์สอ	ดุริยางค์เจนจังหวะ	ดุริยเจนใจ
ประไพเพลงประสม	ประโคนเพลงประสาน	ชาญเชิงระนาด
ฉลาดฆ้องวง	บรรจงทุ้มเลิศ	บรรเจิดปีเสนาะ
ไพเราะเสียงขอ	คลอขลุ่ยคล่อง	ว่องจะเข้รับ
ขับคำหวาน	ดนตรีการเจนจิต	ดนตรีกิจปรีชา
นาทประสานศัพท์	คนธรรพ์ประสิทธิ์สาร	

อีกชุดหนึ่งเป็นการกระทำคือ เจนจัดถนัดถนอน ซึ่งมีสร้อยอย่างเดียวกันคือ เจนตุรียงค์ จัตตุรียงค์ ถนัดตุรียงค์และถนอนตุรียงค์ ปัญญา รุ่งเรือง (2527 : 74) พูดถึงเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นในสมัยนี้ ได้แก่ อังกะลุง นอกจากนั้นยังมีการขับร้องเป็นเพลงเถาอย่างแพร่หลาย ได้นำเพลงชวามาดัดแปลงเป็นเพลงไทย เช่น เพลงยะวา เพลงโหมโรง บูเซ็นซ็อคและเพลงสมารัง ซึ่งการดนตรีในสมัยนี้สะท้อนให้เห็นเค้าของการดนตรีแบบใหม่ซึ่งมีวงและวัดเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการอุปถัมภ์ค้ำจุนดนตรีไทย

สมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เมื่อปี พ.ศ.2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสร้างความกดดันต่อองค์พระมหากษัตริย์ กระทั่งพระองค์ทรงสละราชสมบัติ เมื่อปี พ.ศ.2477 ในการครั้งนี้ทำให้เหล่าบรรดาศิลปินได้รับผลกระทบทั้งด้านจิตใจและความเป็นอยู่ ดังกลอนลเกของครูหอมหวล นาคศิริ ซึ่งเป็นลเกที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้นร้องไว้ว่า

พระยาพหลเป็นต้นเหตุ

บวรเดชเป็นต้นเรื่อง

ขับเจ้าเข้าป่า

แล้วเอาหมามานั่งเมือง

นักปี่พาทย์ที่เคยอยู่ในระบบอุปถัมภ์ของราชสำนักได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเลือกที่จะเข้าสู่ระบบราชการของรัฐบาล อีกกลุ่มหนึ่งเลือกที่จะมีสถานภาพนักดนตรีอิสระอยู่นอกระบบราชการ มนตรี ตราโมท (2525 : 3) กล่าวว่า กลุ่มที่เลือกอยู่นอกระบบราชการก็กระจัดกระจายกันไปอยู่ตามต่างจังหวัด ใช้วิชาดนตรีที่ตนเองถนัดหาเลี้ยงชีพโดยการไปเป็นครูให้กับวงดนตรีปี่พาทย์ตามบ้านนอก และแม้กระทั่งรับจ้างบรรเลงดนตรีตามงานต่าง ๆ ที่ชาวบ้านยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นอยู่อย่างเหนียวแน่น อย่างไรก็ตามพระองค์ทรงสนพระทัยในดนตรีไทยและทรงฝึกหัดจนทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยได้ เพลงที่พระองค์ทรงพระราชนิพนธ์มีอยู่ 3 เพลง ได้แก่ โหมโรงคลื่นกระทบฝั่ง ราชรีประดับดาว และเขมรละออองค์ ซึ่งทั้งสามเพลงนี้ถือเป็นเพลงอมตะ ที่ยังเป็นที่ยกย่องในหมู่นักดนตรีไทยในปัจจุบันอย่างไม่เสื่อมคลาย

สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 ถือเป็นยุคมืดของการดนตรีไทยเพราะผู้นำรัฐบาลคือ จอมพล ป. พิบูลสงครามพยายามจะให้คนไทยหันไปนิยมตะวันตกอย่างสุดขอบ ซึ่งมีผลกระทบต่อการดนตรีไทยเป็นอย่างมาก ถึงอย่างไรก็ตามโรงเรียนนาฏดุริยางค์ศาสตร์ที่เปิดเรียนในปลายรัชกาลที่ 7 ก็เริ่มเจริญเติบโตในรัชกาลนี้

สมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน กนก คล้ายมุข (2541 : 21) กล่าวว่า พระองค์ทรงพระปรีชาสามารถทางด้านดนตรีตะวันตกอย่างเชี่ยวชาญ พระองค์ทรงสนพระทัยและห่วงใยศิลปะการดนตรีไทย ดังจะเห็นได้จากพระบรมราชโองการดังนี้

“ศิลปะของชาติไทย เป็นพยานอันหนึ่งที่แสดงว่าชาติไทยเป็นชาติที่เจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ การที่จะรักษาแบบแผนความเจริญรุ่งเรืองนี้ไว้มิให้เสียรูป ควรที่จะได้รวบรวมศิลปะของไทยไว้มิให้เสื่อมสูญ เพราะในปัจจุบันนี้มีศิลปะของชาติอื่นเข้ามาปะปนอยู่เป็นอันมาก อาจทำให้ศิลปะของไทยเราซึ่งอยู่ในระดับที่ดงามอยู่แล้วแปรผันได้” ปัจจุบันกิจกรรมส่งเสริมดนตรีไทยอยู่ในรูปแบบของ ชมรมดนตรีไทย ชุมนุมดนตรีไทยที่อยู่ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มากที่สุด

ในปัจจุบัน ดนตรีไทยระดับชาวบ้านประเภทวงเครื่องสายมโหรีแทบจะหาหูหาฟังไม่ได้แล้วเพราะคนเก่า ๆ ก็ล้มหายตายจากกันไป นักดนตรีรุ่นใหม่ที่จะมาทดแทนก็ไม่มั่นคงและสนใจจริงอย่างในสมัยก่อน ในขณะที่ประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นตัวรองรับให้นักดนตรีมีโอกาสรบเรงอวดฝีมือ หรือเพื่อประกอบเป็นอาชีพก็เปลี่ยนแปลงไป ที่ยังคงเห็นอยู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้านอยู่จนทุกวันนี้ก็มีแต่วงปี่พาทย์เท่านั้น ขณะเดียวกันวัฒนธรรมปี่พาทย์ก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมในปัจจุบันอยู่ตลอดเวลา และยังคงมีบทบาทในวิถีชีวิตของคนไทยสืบทอดต่อกันไป

ในการเรียนปี่พาทย์นั้น มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและขั้นตอนในการเรียน ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องชนประเพณีของปี่พาทย์

ในเรื่องของความเชื่อ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2539 : 173) อธิบายว่า ความเชื่อ (Belief Supersition) จัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม หมายถึง ความเห็นจริงด้วย ความนับถือ การยอมรับนับถือ ความเชื่อแบ่งได้กว้าง ๆ ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ความเชื่อในอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ (Supernaturalism) ได้แก่ ความเชื่อในภูตผีและวิญญาณต่าง ๆ ซึ่งอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาตินี้สามารถให้ทั้งผลดีและผลร้ายต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ได้ ความเชื่อนี้จึงเป็นพื้นฐานให้เกิดการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นพิธีกรรมและความเชื่อชนิดนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 ความเชื่อที่มีอยู่ในรูปของศาสนา (Religion)

1.1.2 ความเชื่อที่เป็นไสยศาสตร์ (Magic)

1.2 ความเชื่อในเรื่องธรรมชาติ ซึ่งเป็นลักษณะความเชื่อที่เป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) ภัทรวรรณ จันทรธิดา (2539 : 104) กล่าวว่า ผู้คนในสังคมแบบนี้มักเห็นว่าเรื่องของศาสนาหรือความเชื่อในอำนาจลึกลับเป็นเรื่องมลายไร้เหตุผล

ในสังคมปี่พาทย์นั้นมีวัฒนธรรมความเชื่อแฝงอยู่ในกลุ่มของนักปี่พาทย์เอง ซึ่งจัดอยู่ในประเภทความเชื่อในอำนาจลึกลับ เช่น เชื่อว่าในวงดนตรีมี “พ่อแก่” ซึ่งมีรูปเคารพสักการะเป็นศรีษะฤาษีคอยคุ้มครองอยู่ หรือเชื่อว่า เครื่องดนตรีทุกชิ้นมีครูประจำอยู่จะดูถูกหรือกระทำการอันหนึ่งอันใดที่ไม่สมควรต่อเครื่องดนตรีนั้น ๆ ไม่ได้ ซึ่งเหตุเหล่านี้ทำให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ

ที่เป็นชนบประเพณีสืบทอดกันมา เช่น บ้านที่เป็นที่รวมเครื่องดนตรีหัวหน้าคณะจะต้องจัดอาหารถวายครูทุกวันพฤหัสบดี หรือต้องจัดพิธีไหว้ครูเป็นประจำทุกปี กระทั่งกลายเป็นประเพณี

ในเรื่องของประเพณี บุญผา หวีสุข (ม.ป.ป. : 16) ให้ความหมายของประเพณีว่า คือความประเพณีที่ชนหมู่ใดหมู่หนึ่งอยู่ในที่แห่งหนึ่งถือเป็นแบบแผนกันมาอย่างเดียวกัน และสืบทอดกันมาช้านานถ้าใครในหมู่ประพฤติดอกนอกแบบถือเป็นผิดประเพณี ในลักษณะเดียวกัน วิไลเลข ถาวรธนสาร และคนอื่น ๆ (2531 : 523) ได้ให้ความหมายของประเพณีว่า หมายถึง การกระทำซึ่งประพฤติก่อนอยู่บ่อย ๆ จนเป็นนิสัย ความเคยชิน และมีการถ่ายทอดสืบทอดกันมาจนเป็นแบบอย่างช้านาน ในสังคมปัทมย์จัดเป็นสังคมดนตรีที่มีการปฏิบัติในลักษณะชนบธรรมเนียมประเพณีเป็นส่วนใหญ่

ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ (2540 : 26) กล่าวว่า ในสังคมไทยถือว่าวันพฤหัสบดีนั้นเป็นวันครูจะทำการเรียนไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาชีพใดก็ตามจะเริ่มฝากตัวเข้าเรียน หรือเริ่มเรียนกันครั้งแรกในวันครูคือวันพฤหัสบดีนี้เอง ในสังคมดนตรีปัทมย์ก็เช่นกันพิธีกรรมสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรีไทยจะกระทำกันในวันพฤหัสบดีโดยถือวันพฤหัสบดีเป็นวันครู และในการฝากตัวเป็นศิษย์ ผู้เรียนจะต้องจัดเครื่องกำนลไปบูชาครูด้วย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (2538 : 94) ได้อธิบายว่ากำนลคือเงินค่านับบูชาครูปัทมย์ คือ พระพรคนธรรพ หรือพระนารทมนี ซึ่งถือว่าเป็นครูเดิมของตน มีเทียนสำหรับจุดที่ตะโพนด้วย ในลักษณะที่สอดคล้องกัน ครูเห็นว่า ร่มโพธิ์ทอง (สัมภาษณ์ 20 มี.ค.2546) ได้อธิบายถึงการรับเด็กเข้าเรียนในสำนักดนตรีว่าต้องมีผู้ปกครองที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเด็กต้องไปติดต่อแจ้งความประสงค์กับครู ผู้เป็นเจ้าของสำนัก ปัทมย์ก่อน พร้อมนัดวันเวลาที่จะต้องเป็นวันพฤหัสบดีที่ถือกันว่าเป็นวันครู ผู้ใหญ่ก็จะพาผู้เรียนไปฝากกับครูสอน โดยผู้เรียนจะต้องนำขันกำนลที่เป็นขันล้างหน้าใส่ดอกไม้ธูปเทียน ผ้าขาว ผ้าเช็ดหน้าและเงินกำนล 6 บาท ไปสักการะครูผู้ส่งกลับไปแล้วและเคารพครูผู้สอนจึงจะได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชาให้

ประเพณีการรับศิษย์นั้น ครูเห็นว่า ร่มโพธิ์ทอง (2534 : 21) กล่าวไว้ในวารสารยุงทองว่า เมื่อครูรับขันกำนลจากศิษย์แล้ว ครูจะจุดธูปเทียนเพื่อบูชาครูที่เป็นเทวดาซึ่งได้แก่ พระพรคนธรรพ พระปัญจสิงขรและพระวิษณุกรรม เป็นต้น พร้อมทั้งกล่าวคำบูชานาคิษย์โดยให้ศิษย์ว่าตามโดยแยกเป็นส่วน ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคาถาบูชาพระรัตนตรัย

ว่านะโมก่อน 3 จบ

พุทธานุชา มหาเตชวันโต ธรรมานุชา มหาปัญญา สังฆานุชา มหาโภคโคโห ติโลกนาถ อัครี พุทูปผัง อหัง ชิตะเน อสิตี กัปปโกฏีโย อภิรุโป มหา ปัญญา ทาเรนโต ปฏิกัตติยัง นิพพานัง ปรมัง สุขัง (กล่าวนำอย่างนี้ 3 ครั้ง)

ส่วนที่ 2 เป็นคาถากล่าวขุมนุมเทวดา

สัคเค กาเม จรูปเป คิริสิขรตเก จันตลิกเข วิมานे ที่เป รัฐฐะ จ คามะ
 ดารูณคหเน เคหัตถุมหิ เขตเต ภูมมา จายันตุ เทวา ชลถลวิสเม ยักขคันธัพพนาคา
 ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิ วรวจันถ สาธุโว เม สุนันตุ ธรรมสวณกาโล อัยมกัณฑา
 ธรรมสวณกาโล อัยมกัณฑา ธรรมสวณกาโล อัยมกัณฑา

ส่วนที่ 3 เป็นคาถาทดอกลัทธิรูปเทียน

อิมัง รูปะรูปัง รูปผคัณธัง ครูอาจารย์ระคุณนัง อะหังปุเชมิ (ว่า 3 ครั้ง)

สำหรับในเรื่องของคาถานี้ แต่ละสำนักจะไม่เหมือนกันแต่จะเป็นไปในลักษณะ
 ทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่แต่ละท่านได้รับสืบทอดต่อกันมาจากครูผู้ใหญ่ในแต่ละสำนัก

พิธีกรรมไหว้ครู เป็นชนบประเพณีปฏิบัติเกิดจากความเชื่อ เป็นลักษณะเฉพาะ
 ของวิชาศิลปะ ที่นอกจากแสดงความเคารพทศเวทีกุณกับครูที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันและเสียชีวิต
 แล้ว การกระทำทศเวทีกุณยังแผ่ออกไปถึงเทพเจ้าที่วิชานั้นถือว่าเป็นครูบาอาจารย์ ด้วยการ
 ไหว้ครูของดนตรีไทยนั้นมีหลายอย่าง เวลาที่ก่อนนอนเราสวดมนต์ไหว้พระแล้วก็ไหว้ครูอาจารย์
 ด้วย แต่ถ้าเป็นการประกอบพิธีไหว้ครูที่เป็นพิธีรีตอง เพราะถือว่าพระพหูสบัติเป็นครูทั่วทุก
 วิชา บ้านใดมีเครื่องเป่าพาทย์ มีผู้บรรเลงเป็นหมุ่คณะมักจะประกอบพิธีไหว้ครูและครอบครูเป็น
 ประจำทุกปี

2. การศึกษาปีพาทย์

รัตนา ดันบุญเด็ก (2531 : 40 – 41) ได้กล่าวถึงความหมายของการศึกษา
 ในลักษณะทั่ว ๆ ไปว่า

1. การศึกษาเป็นกิจการของมนุษย์ และสำหรับมนุษย์เท่านั้น
2. การศึกษาเป็นกระบวนการมิใช่เป็นสิ่งที่คนเราครอบครองหรือเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ ความรู้ หรือทักษะ หรือลักษณะดีงามเป็นเพียงหลักฐานที่แสดงว่าคนเราได้รับการศึกษามิใช่เป็นตัวการศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์
3. การศึกษาเป็นการพัฒนามนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ พัฒนาธรรมชาติที่แท้จริงภายในตัวมนุษย์ให้มนุษย์ได้เรียนรู้และเติบโตต่อไป
4. การศึกษาต้องมีทิศทาง กระบวนการพัฒนามนุษย์นั้นมิใช่การศึกษาทั้งหมด การศึกษาดังอาศัยองค์การการศึกษาช่วยชี้นำ ให้ทิศทางและปรุงแต่งให้มนุษย์เจริญงอกงาม และจะต้องเป็นกระบวนการสองทางคือ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ ผู้รับ
5. การศึกษาต้องเป็นไปด้วยเจตนา และเป็นเจตนาที่จะให้ผู้ศึกษาเกิดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงเจริญงอกงามภายในตน
6. มนุษย์เท่านั้นที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษา วัตถุประสงค์ทางด้านร่างกายภาพทั้งหลายช่วยให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ได้แต่สิ่งเหล่านั้นมิใช่องค์การที่รับผิดชอบในเรื่องการศึกษา

ปรัชญาการศึกษามีความหมายมาก มิได้มีความหมายหนึ่งเดียว สามารถให้ความหมายเป็นกลาง ๆ ได้ว่า ปรัชญาการศึกษาคือ การนำปรัชญามาใช้ในเรื่องของการศึกษา เป็นการใช้นำปรัชญาและวิธีของปรัชญา

ในเรื่องของปรัชญานั้น วิทย์ วิตเวทย์ (2526 : 33) กล่าวว่า บทบาทของปรัชญานั้นจะมีส่วนช่วยในการวางแผน ในการดำเนินการทางการศึกษา บทบาทที่มองได้คือ ด้านเนื้อหาและวิธีการ ปรัชญามีส่วนช่วยนักการศึกษาในด้านการกำหนดเป้าหมาย หรือกำหนดสิ่งอันมีค่าสูงสุดในการดำเนินกิจการการศึกษา การศึกษามีไว้เพื่อชีวิตและควรเป็นชีวิตที่ดี ในแง่วิธีการ วิธีการของปรัชญาคือวิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความโดยใช้เหตุผลตามครรลองของตรรกวิทยา และด้วยการค้นหาเชิงญาณทัศน์ (Insight) ปรัชญาไม่ใช่ความรู้ที่เกิดจาก ข้อมูลเชิงประจักษ์ (emirical data) ทำนองเดียวกัน วิลลิสรี อูปรัมย์ (2530 : 9) กล่าวถึง ปรัชญา มีความหมายว่า ความรักในความฉลาด คนเราเมื่อมีความรักในสิ่งใดก็พยายามไฝหา สิ่งนั้น เช่น รักคุณค่าของปรัชญาบัตรก็พยายามไฝหาให้ได้มาซึ่งปรัชญาบัตร เมื่อรักในศิลปวัฒนธรรมเราจึงไฝหาและเกิดการศึกษาศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งด้านดนตรีไทยด้วย เพราะดนตรีไทยมีลักษณะการถ่ายทอดโดยใช้ความทรงจำถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์ในลักษณะตัวต่อตัว ลักษณะการศึกษาดนตรีจึงแตกต่างจากการศึกษาดนตรีในระบบโรงเรียนเช่นปัจจุบัน

ในการรับเด็กเข้าเรียน ชื่น ศิลปบรรเลง (2521 : 27) กล่าวว่า การเรียนต้องมีแบบแผนประเพณีอย่างเกาคือ ต้องมีผู้ใหญ่พาไปฝากผู้สอน ผู้เรียนต้องนำดอกไม้รูปเทียนไปสักการะครูใหญ่ฝ่ายดนตรีผู้ส่งกลับไปแล้วและเคารพครูผู้สอน จึงจะได้รับการประสิทธิ์ประสาทวิชาฝึกฝนให้ ในลักษณะที่สอดคล้องกัน เฉลิม บัวทั้ง (2530 : 15) กล่าวถึงการรับเด็กเข้าเรียนปีพาทย์ว่า ผู้ปกครองนำเด็กถือขัน ดอกไม้ รูป เทียน เข้าไปกราบ 3 ครั้ง และเปล่งเสียงขอเรียนดนตรีกับท่าน พร้อมทั้งจะเชื้อฟังกำดักเดือนทุกอย่าง แม้ทำความผิดก็เขียนติได้ อาจารย์ก็จะรับไว้แล้วนำดอกไม้ รูป เทียนพร้อมทั้งขันและเด็กไปที่เครื่องดนตรีแล้วให้เด็กกราบ 3 ครั้ง แล้วกล่าวคาถานำเด็กครบ 3 ครั้ง เป็นอันเสร็จพิธีในการรับเด็กเข้าเรียน

สำหรับสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสื่อประกอบการสอนนั้น ชื่น ศิลปบรรเลง (2521 : 27) กล่าวว่า การเรียนดนตรีที่จะเก่งเร็วต้องไปอยู่บ้านครู ช้างบางคนยังมาอาศัยกินในบ้านครู เรียนกันแต่เช้าจนเย็น ต้องหมั่นผสมวงและฝึกซ้อม ตอนกลางคืนครูอาจเรียกมาสอนเพลงที่ท่านคิดขึ้นได้อย่างปัจจุบันทันด่วนก็มี การต่อเพลงอยู่ในวงจำกัดมีการหวงเพลง การเรียนต้องอาศัยความทรงจำเพียงอย่างเดียว เป็นการเรียนรู้ในวงแคบโดยโบราณจารย์ท่านได้กำหนดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนปีพาทย์ในสมัยโบราณดังที่ ครูเฉลิม บัวทั้ง (2530 : 15) อธิบายว่าระเบียบปฏิบัติเป็นแบบแผนในการต่อเพลง ดังนี้

1. เพลงโหมโรงเย็น โดยเริ่มต่อเพลงสาธุการไปจนจบทั้งชุด เว้นเพลงตระโหมโรงไว้ 1 เพลง มีการไหว้ครูประจำปีครั้งต่อไปสามารถจับมือต่อเพลงตระโหมโรงโดยใช้อุปกรณ์เหมือนเช่นเดิม

2. เพลงช้า เพลงอะไรก็แล้วแต่ครูผู้สอนท่านจะต่อให้

3. เพลงลงสร
4. เพลงเวียนเทียน
5. เพลงพระฉัน
6. เพลงกราวรำ
7. เพลงเหาะ
8. เพลงเถา เริ่มต่อเมื่อเรียนประมาณปีที่ 3
9. เพลงหน้าพาทย์ เริ่มต่อเมื่อเรียนถึงปีที่ 4
10. เพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง เมื่อเรียนปีที่ 5

พินิจ ฉายสุวรรณ (2539 : 80) ได้กล่าวถึง วิธีการฝึกกระนาดเอกว่า เริ่มเรียน ต้องฝึกฆ้องวงใหญ่ก่อน โดยเรียนเพลง “สาธุการ” ในชุดโหมโรงเย็น หรือบางท่านเรียกเพลงชุดนี้ว่า “สวดมนต์ฉันเช้า” หลังจากนั้นก็ต่อเพลงดังต่อไปนี้

1. เพลงชุดโหมโรงเย็น
2. เพลงชุดโหมโรงเช้า
3. เพลงช้า เพลงเร็ว
4. เพลงเรื่องลงสร
5. เพลงฉิ่งพระฉัน
6. เพลงวา
7. เพลงชุดนางหงส์

ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์ (2540 : 26) พูดถึงการเรียนดนตรีไทยในสมัยก่อนว่า นักดนตรีไทยในสำนักดนตรีมีแบบแผนการเรียนแบบเข้ม มีวินัย มีขนบธรรมเนียมประเพณีร่วมกันระหว่างครูกับศิษย์ ระหว่างศิษย์กับศิษย์ แต่หลักสูตรก็มีความหลากหลายไปบ้าง แต่โดยหลักการทั่วไปแล้วการเรียนเริ่มต้นด้วยเพลงสาธุการ เพลงชุดโหมโรงเย็น เพลงเรื่อง เพลงพิธีกรรม เป็นต้น การเรียนเพลงชุดโหมโรงเย็นเพราะในการบรรเลงงานพิธีกรรมไม่ว่า จะเป็นงานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชนาค งานพิธีกรรมอื่น ๆ เพลงส่วนนี้ต้องใช้บรรเลงในงานเหล่านั้น แต่ละเพลงในชุดโหมโรงเย็นมีเพลงขนาดยาวหลายเพลง เช่น เพลงเข้าม่าน เชิด กลม กราวใน เป็นต้น เพลงในลักษณะสำคัญและใช้เป็นหลักในการเรียนก็คือเพลงเรื่อง แต่ละสำนักดนตรีมีเพลงเรื่องที่ใช้สอนศิษย์มากมายแตกต่างกัน การรู้เพลงเรื่องมากย่อม หมายความว่า นักดนตรีผู้นั้นได้รู้จักเพลงเล็กเพลงน้อยที่จัดกลุ่มไว้ชัดเจน ในยุคนี้นิยมนำเพลงเก่ามาแต่งขยายในอัตราสามชั้น และแต่งตัดเป็นชั้นเดียวและนำมาบรรเลงลดหลั่นที่เรียกว่าเพลงเถานั่น ส่วนใหญ่นักดนตรีนำทำนองเพลงเรื่องไปเป็นสมุฏฐานในการแต่งเพลง กระบวนการเหล่านี้เป็น การเรียนดนตรีไทยตามแบบแผนดั้งเดิม ในเรื่องของวิธีสอนนั้น เสรี หวังในธรรม และสุจิตต์ วงษ์เทศ (2527 : 120) กล่าวว่า การเรียนดนตรีไทยเรียนด้วยความจำ การสอนจึงเริ่มด้วย ภาควิธีปฏิบัติเพียงอย่างเดียว ส่วนภาคทฤษฎีไปสอนเมื่อสามารถปฏิบัติได้แล้วการที่จะเลือกเรียน เครื่องดนตรีชนิดใดสำคัญอยู่ไม่น้อย เพราะเครื่องดนตรีแต่ละอย่างมีลักษณะการเล่นต่างกัน

โดยใช้หูและความจำเป็นหลักการปฏิบัตินั้น บางอย่างใช้นิ้ว บางอย่างใช้ข้อ บางอย่างใช้ปอด ต้องใช้กำลังลมเป่า หากศิษย์ผู้ที่เลือกเรียนเครื่องดนตรีเลือกสิ่งที่ไม่เหมาะสมผลที่ได้ไม่ได้เป็นไปตามความประสงค์ เพราะฉะนั้นผู้ที่เลือกเรียนเครื่องดนตรี ชนิดใดนั้นจะต้องให้เหมาะสมกับตนเองด้วย

ในเรื่องของเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนและฝึกซ้อมนั้น ชลิตา จันทรแก้ว (2539 : 9 - 10) กล่าวถึง สำนักดนตรีไทยบ้านบาตรของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) จัดเวลาเรียนดนตรีว่า เริ่มตั้งแต่เช้ามีดเพื่อไล่มือ ฝึกซ้อมและทบทวนเพลงต่อเนื่องกันเป็นชั่วโมงก่อนที่จะถึงเวลาอาหารเช้า ช่วงสาย บ่าย เย็น ถ้า มีการต่อเพลงจากครูฝึกซ้อมวงหรือ ทบทวนเพลงเฉพาะบุคคล

สำหรับสื่อที่ใช้ในการสอนของครูดนตรีไทย มักเป็นเครื่องดนตรีไทยที่ครูมีอยู่แล้ว หากจำนวนเครื่องดนตรีมีน้อยไม่พอกับจำนวนผู้เรียนมักจะให้ผลัดกันเรียน ผลัดกันซ้อม สื่ออื่น ๆ มักไม่ปรากฏว่าครูโบราณท่านใช้อุปกรณ์ใด ๆ มาช่วยในการสอนมากนัก

สำหรับการสืบทอดในทางปี่พาทย์นั้น มีลำดับขั้นตอนในการสืบทอดหรือ การศึกษาโดยเฉพาะทั้งในเรื่องของเพลงและเครื่องดนตรี โดยเบื้องต้นเริ่มศึกษาเครื่องดนตรีที่เป็นหลักของวงปี่พาทย์ เป็นเครื่องดนตรีที่รักษาเนื้อเพลงหลักไว้อย่างสมบูรณ์ ได้แก่ ข้องวง ใหญ่ เพลงที่โบราณจารย์ได้กำหนดไว้คือ เพลงสาธุการ ซึ่งเป็นเพลงแรกในชุดใหม่โรงเรียนถือ กันว่าเมื่อเรียนเพลงสาธุการแล้ว ผู้เรียนเข้าใจวิธีการต่าง ๆ ในการใช้มือฆ้องซึ่งแจกแจงอยู่ใน เพลงครบถ้วน

แม้ว่าจะมีผู้กำหนดให้นักดนตรีเป็นทาง “ฝั่งโน้น” หรือ “ฝั่งนี้” อย่างไรก็ตามแต่ลักษณะการเรียนการสอนดนตรีไทยมีรูปแบบเป็นขนบปฏิบัติอยู่แล้ว การสืบทอดดนตรีไทยทั่วไป เราได้รับการสืบทอดมาเป็นลำดับเป็นรุ่นเหมือนได้รับการสืบทอดหรือการถ่ายทอด วิธีการบรรเลง ตลอดจนเนื้อเพลงที่เป็นลีลา เป็นท่วงทำนองต่าง ๆ ก็รักษากันไว้ด้วยสมอง ด้วยความจำกันมาแต่โบราณบางอย่างถึงคลาดเคลื่อนกันไปบ้าง แต่ถึงกระนั้นโครงสร้างหรือ ทำนองเพลงส่วนใหญ่ก็คงความคล้ายกันอันแสดงถึงว่า ดนตรีไทยนั้นมีการกำเนิดมาจากรากฐาน เดียวกัน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. อาศัยกรอบแนวคิดของ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540 : 45 - 48) ที่วิเคราะห์และ ประมวลลักษณะการเรียนรู้ของชาวบ้าน 8 ประการ และผนวกกับแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะสำคัญ ของกระบวนการเรียนรู้ที่ สีสลาภรณ์ นาครทรรพ (2538 : 27 - 28) เสนอไว้ 4 ประการ แต่มี 2 ประการที่ซ้ำซ้อนกัน จึงนำส่วนที่แตกต่างอีก 2 ประการเพิ่มเข้าไป ทำให้กรอบแนวคิด ในการศึกษากระบวนการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านมี 10 ประการ ดังนี้

1.1 ในบรรพกาลมนุษย์เรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตและรักษาเผ่าพันธุ์ให้อยู่รอดด้วยการ ลองผิดลองถูก ประสบการณ์ของการลองผิดลองถูกมนุษย์ก็สะสมความรู้ความเข้าใจ ของตน ไว้แล้วถ่ายทอดให้ลูกหลาน นาน ๆ เข้าก็กลายเป็นจารีต ประเพณี ธรรมเนียมปฏิบัติหรือข้อ

ห้ามในวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ ไปมนุษย์ก็ส่งสมมุติปัญหาในการดำรงชีพไว้มากขึ้นและมีความเสี่ยงน้อยลง

1.2 มนุษย์เรียนรู้ด้วยการลงมือทำจริง ในสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่มี อยู่จริง การเรียนรู้และสะสมประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้ในสถานการณ์จริง ปฏิบัติจริงแล้วส่งต่อไปยังรุ่นลูก รุ่นหลานแบบค่อยเป็นค่อยไปได้กลายเป็นแบบธรรมเนียมหรือวิถีปฏิบัติ

1.3 การถ่ายทอดความรู้การเรียนรู้จากการทำจริงได้พัฒนาต่อมา จนเป็นการส่งต่อ (Transmission) แก่คนรุ่นหลังด้วยการสืบทอดวิถีการและการสั่งสอนด้วยการบอกเล่า (Oral Tradition) และการสร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์ (Literary Tradition) ซึ่งโดยทั่วไป การถ่ายทอดภูมิปัญญาของชาวบ้านจะนิยมสองวิธีแรก ในกรณีที่เป็นศิลป/วิทยาการระดับที่มีความซับซ้อนหรือลึกซึ้งจึงจะใช้วิธีลายลักษณ์

1.4 การเรียนรู้โดยพิธีกรรม ซึ่งมีความศักดิ์สิทธิ์และมีอำนาจโน้มน้าวให้คนที่มีส่วนร่วมรับเอาคุณค่าและแบบอย่างพฤติกรรมที่ต้องการเข้าใจในตัวเป็นการดองย้ำความเชื่อ กรอบศีลธรรมจรรยาของกลุ่มชนแนวปฏิบัติและความคาดหวัง โดยไม่ต้องใช้การจำแนกแจกแจงเหตุผล

1.5 ศาสนา ทั้งในด้านหลักธรรมคำสอน ศีลและวัตรปฏิบัติตลอดจนพิธีกรรม และกิจกรรมทางสังคมที่มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในเชิงการเรียนรู้ ล้วนมีส่วน ดองย้ำ ภูมิปัญญาที่เป็นอุดมการณ์แห่งชีวิตให้กรอบและบรรทัดฐานความประพฤติ และให้ความมั่นคง อบอุ่นทาง จิตใจ เป็นที่ยึดเหนี่ยวแก่คนในการเผชิญชีวิตบนความไม่แน่นอน อันเป็น ศีลธรรม อย่างหนึ่ง สถาบันศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของคนที่อยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า

1.6 การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ ระหว่างชุมชนที่แตกต่างกันทั้งในทาง ชาติพันธุ์ ถิ่นฐานทำกิน รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกับคนต่างวัฒนธรรม ทำให้กระบวนการเรียนรู้ ขยายตัว มีความคิดใหม่ วิธีการใหม่เข้ามาผสมผสานกลมกลืนบ้างขัดแย้งกันบ้าง แต่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายกว้างขวาง ทั้งในด้านสาระ รูปแบบและวิธีการ

1.7 การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural Reproduction) ในการแก้ปัญหา ได้ มีความพยายามเลือกเฟ้นเอาความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมาในสังคมประเพณี มาผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมให้ตรงกับฐานความเชื่อเดิม ขณะเดียวกันก็แก้ปัญหาในบริบทใหม่ได้ ระดับหนึ่ง

1.8 ครูพักลักจำ เป็นการเรียนรู้ในทำนองแอบเรียน แอบเอาอย่าง แอบลองทำ ดูตามแบบอย่างที่เขาสังเกตอยู่เงียบ ๆ แล้วรับเอามาเป็นของตน เมื่อสามารถทำได้จริง ซึ่งเป็นวิถีธรรมชาติธรรมดาของคนในการเรียนรู้จากผู้อื่น

1.9 การเรียนรู้เป็นกระบวนการกลุ่ม ที่เกิดจากชาวบ้านได้ร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิพากษ์ วิจรณ์ ตั้งคำถาม หาคำตอบ หาแนวทางและอื่น ๆ ในการดำเนินวิถีชีวิตร่วมกัน

1.10 การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ดังนั้นการเรียนรู้ของชาวบ้านและชุมชนจึงมิได้มีความหมายเพียงการยกระดับความคิด สติปัญญาของชาวบ้าน ให้สูงขึ้นเท่านั้น แต่การเรียนรู้ของชาวบ้านและชุมชนเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของชาวบ้าน ของท้องถิ่นของชุมชน จึงทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเรียนรู้

2. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Associative Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า พื้นฐานการกระทำของบุคคลขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (Passive) หน้าที่ของผู้สอนคือจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน หลักของทฤษฎีสิ่งเร้าและการตอบสนอง คือ

2.1 การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดการตอบสนองหรือพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2 การฝึกฝน (Practice) ได้แก่ การทำแบบฝึกหัด การฝึกซ้ำเพื่อให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหาที่สัมพันธ์ โดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ

2.3 การรู้ผลการกระทำ (Feedback) ได้แก่ การที่สามารถให้ผู้เรียนได้รู้ผลการปฏิบัติได้ทันที เพื่อจะให้ผู้เรียนได้ปรับปรุงพฤติกรรมได้ถูกต้อง

2.4 การสรุปเป็นกฎเกณฑ์ (Generalization) ได้แก่ การได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสร้างมโนทัศน์ (Concept) จนกระทั่งสรุปเป็นกฎเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ได้

2.5 การแยกแยะ (Discrimination) ได้แก่ การจัดประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถแยกแยะความแตกต่างของข้อมูลได้ชัดเจน

2.6 ความใกล้ชิด (Contiguity) ได้แก่ การสอนที่คำนึงถึงความใกล้ชิดระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง เป็นต้น

ผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้วิเคราะห์ชุมชน เพื่อสืบหาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและกระแสนวัตกรรมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการสืบทอดปืพาทย์บนสองฝั่งแม่น้ำลพบุรี เพื่อที่จะได้ศึกษาให้ทราบถึงวิธีการสืบทอดปืพาทย์ที่ยังมีการกระทำต่อเนื่องอยู่จนถึงปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มาศสุภา สีสุทอง (2530 ; บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง "พัฒนาการของการศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยในรัตนโกสินทร์" พบว่า การศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรกเป็นการจัดการศึกษาโดยอิสระ ใช้บ้าน วัดและวังเป็นสถานที่ศึกษา วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อนำดนตรีไปบรรเลงประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ หลักสูตรเน้นการปฏิบัติเครื่องดนตรีเพื่อนำไปใช้เป็นสำคัญ ระยะที่ 2 เป็นการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรทางดนตรีไทย โดยมีหลักสูตร 2 ประเภท เพื่อผลิตศิลปินและเพื่อผลิตครูสอนดนตรีไทย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ คือการให้การสนับสนุนของผู้บริหารประเทศ การศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยได้

พัฒนาขึ้นมาตามความต้องการของผู้บริหารประเทศ และความต้องการของหน่วยงานต่าง ๆ สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญต่อการศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยคือ การถ่ายทอดที่ไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรไว้เป็นหลักฐาน กับการไม่ได้คิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาทดแทนสิ่งที่สูญหายไป ทำให้การพัฒนาการศึกษาวิชาชีพดนตรีไทยไม่ได้พัฒนาขึ้น ซึ่งวิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีแนวทางการศึกษาลำดับกับ การสืบทอดปี่พาทย์ในจังหวัดอ่างทอง ในเรื่องของการศึกษาวิชาชีพดนตรี

ขวัญใจ ฮีลีย์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทยพบว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการสอนตัวต่อตัว วิชาทฤษฎีเปิดสอนได้ตามสมควร ความพร้อมทางด้านบุคลากรยังขาดผู้สอนทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนมีเครื่องดนตรีเพียงพอแต่ด้วยคุณภาพ ห้องซ้อมและห้องอื่น ๆ มีไม่เพียงพอทั้งปริมาณและ คุณภาพ อุปสรรคและปัญหาคือ นักศึกษาที่สมัครเรียนลดลงและผู้เข้าเรียนมีความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีน้อย ผู้บริหารไม่สนับสนุนและขาดงบประมาณ ด้านเนื้อหาที่สอนมีความเพียงพอที่จะนำไปใช้สอน ผลสัมฤทธิ์ของบัณฑิตส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงดนตรีศึกษาในประเทศไทย ควรจัดการศึกษาดนตรีไทยให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา

ทัศนัย อายุเจริญ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารส่วนใหญ่มีการกำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยเป็นพิเศษคือ มุ่งหวังให้นักเรียนมีความรู้ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อดนตรีไทย โดยจัดครูเข้าสอนตามความสามารถและประสบการณ์ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนมีการแสดงผลงานทางดนตรีไทย

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าครูส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านการเตรียมการสอน จัดสอนโดยการสาธิตและการฝึกปฏิบัติ สื่อการสอนที่ใช้มากที่สุดคือ เครื่องบันทึกเสียงและประเมินผลโดยให้นักเรียนปฏิบัติจริงเป็นกลุ่ม ส่วนครูที่สอนนอกเวลาส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนเป็นรายบุคคลและมีการตั้งเกณฑ์ประเมินผลการเรียนเครื่องดนตรีไทย

3. ปัญหาที่พบมากที่สุดคือการขาดครูที่มีความรู้ ความสามารถทางด้านดนตรีไทย โดยเฉพาะขาดแคลนเครื่องดนตรีไทยและงบประมาณสนับสนุน

4. นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนดนตรีไทย

วิมลภา ศิริพงษ์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมปัจจุบัน กรณีศึกษา สกูลพาทย์โกสละและสกูลศิลป์บรรเลง” มีเนื้อหาพอสรุปได้ดังนี้คือ เป็นการศึกษาโดยเปรียบเทียบจากประเด็นหลัก 3 ประเด็นคือ การจัดองค์กรทางดนตรี ลักษณะทางดนตรี พิธีกรรมและโลกทัศน์ด้านดนตรีไทยพบว่าทั้งสองตระกูลมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ตระกูลพาทย์โกสละ เป็นองค์กรลักษณะบ้านพินพาทย์ สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีของตนโดยพยายามรักษาไว้ให้คงรูปแบบเดิมอย่างที่สุด ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบขององค์กรการทำงาน เพลงที่ใช้ในการถ่ายทอดวิชาหรือประกอบพิธีกรรม โดยไม่มีการปรับเปลี่ยนตัวเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัย การสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีในครั้งนี้เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย เอกสาร ตำรา บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและออกปฏิบัติการภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลโดยได้ศึกษาสภาพทั่วไปของลุ่มน้ำลพบุรี วิถีชีวิตของประชาชนที่ดั่งบ้านเรือนอยู่ ริมฝั่งแม่น้ำและสภาพของวงปีพาทย์ตั้งแต่อดีตกระทั่งถึงปัจจุบัน จากนั้นจึงนำเอาข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมเอาไว้มาวิเคราะห์เรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบการบรรยาย โดยกำหนด แนวทางวิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยเป็นลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสารหลักฐาน ได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสาร วารสาร จุลสาร บทความ รายงานการสัมมนาและการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวงปีพาทย์ ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- 1.2 หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.3 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล
- 1.4 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 1.5 สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
- 1.6 สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- 1.7 ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
- 1.8 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดลพบุรี
- 1.9 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
- 1.10 พิพิธภัณฑ์บ้านแพรก

2. ข้อมูลเกี่ยวกับนักดนตรีอาชีพ โดยสัมภาษณ์จากหัวหน้าคณะปีพาทย์และผู้เกี่ยวข้องในวงปีพาทย์สองฝั่งแม่น้ำลพบุรีที่เคยมีมาแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน จำนวน 65 คน ดังนี้

1. นายสงวน พวงจำปี	ผู้ใกล้ชิดคณะ สะอาด ร่มลำควน
2. นายทวี ทองโต	ประธานชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม
3. นายเต็ม พงษ์พรหม	หัวหน้าคณะเต็ม พงษ์พรหม
4. นายวิชัย ปานงาม	หัวหน้าคณะวิชัย งามศิลป์
5. นายมานะ พิกุลงาม	หลานชายคณะปุย มุจรินทร์
6. นางตะลุ่ม บุญแย้ม	ภรรยานายทองดี บุญแย้ม

7. นายสนิท สงค์สะอาด	หัวหน้าคณะสนิท สงค์สะอาด
8. นายแจ่ม แก่นสาร	ผู้ใกล้ชิดคณะนายครุฑ อ่อนสำลี
9. นายสมพงษ์ สีสม	หัวหน้าคณะสมพงษ์ สีสม
10. นางละออ เขียนเจริญ	ภรรยานายพื่อน เขียนเจริญ
11. นายสมพงษ์ สีสม	ผู้ใกล้ชิดคณะเปี้ยง โพธิ์ศรี
12. นางสะอาด บุญเกิด	ภรรยานายพูน บุญเกิด
13. นางพัชรี ภู่มร	ลูกสาวนายสุภัทร ภู่มร
14. นายสมพงษ์ อ่ำส้ม	บุตรชาย นายสรวง อ่ำส้ม
15. นายไร โพธิ์งาม	หัวหน้าคณะนายไร วัดท่าราบ
16. นายโนรี บุญเพิ่ม	หลานนายเปี้ยง บุญเพิ่ม
17. นายโจ่ง คงนัม	หัวหน้าคณะโจ่ง คงนัม
18. นายบัญญัติ รามวงศ์	ลูกชายนายประยงค์ รามวงศ์
19. นายสุวรรณ จันทอง	หัวหน้าคณะวัดทองแท่ง
20. นางสมปอง ชูเกษร	หัวหน้าคณะสมปอง ชูเกษร
21. นายสรวง อินทร์เจริญ	หัวหน้าคณะสรวง อินทร์เจริญ
22. นายขุน พงษ์ผล	ผู้ใกล้ชิดคณะครูเหรียญ อาจมั่งกร
23. นายวันชัย ขาวสะอาด	หัวหน้าคณะวันชัย ขาวสะอาด
24. นายสมพร มงคลสาร	หัวหน้าคณะพรมาลีบรรเลง
25. นายฉลอง บำเพ็ญทาน	หัวหน้าคณะสีหมึก ช่ออัญชัย
26. ผู้ใหญ่สมาน อินทร์อ่อน	หัวหน้าคณะผู้ใหญ่สมาน อินทร์อ่อน
27. นายบุญมี ชื่นอารมณ	หัวหน้าคณะแมวทองการดนตรี
28. นายเมธี เฟ็งพงศา	ลูกชายคณะหมอมิน เฟ็งพงศา
29. นายบุญเกิน จันท์เทียน	ลูกชายคณะหวล จันท์เทียน
30. นางสมบัติ วงษ์หอมเนียม	หัวหน้าคณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม
31. นายครุฑิต ดาวทอง	หัวหน้าคณะ ดอกอ้อ ส. ดาวรุ่ง
32. นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด	หัวหน้าคณะสมหวัง เนินท่าโพธิ์
33. นายสุชาติ โพธิ์ทอง	หัวหน้านกหวีดยอดบรรเลง
34. ส.อ.ไพบุลย์ เกตุยา	หัวหน้าคณะเพชร เกตุยา
35. นายน้ำวน ภูจิ๋ว	ผู้ใกล้ชิดนายแสง เรืองโชติ
36. นายทองหยิบ เกิดกิจ.	พี่ชายของนายสามโฮ้งเกิดกิจ
37. นายบุญลือ แจ่มแจ้ง	หัวหน้าคณะบุญลือ แจ่มแจ้ง
38. นายสมบัติ สวงนวงษ์	หัวหน้าคณะตราพรไซว์
39. นางฉวีวรรณ ไม้ไชย	ลูกสาวคณะสวัสดิ์ จันท์เทียน
40. นายสรวง อินทร์เจริญ	ร่วมวงคณะสว่าง มะลิพวง

41. พ.ท.สนิท วิงวอน	ลูกชายคณะสนับ วิงวอน
42. ร.ต.สัมฤทธิ์ พึ่งสัตย์	หลานเขยคณะกำนันทอง บุญผาสุข
43. นางสาวอาน พวงพู่	ลูกสาวคณะเครือ พวงพู่
44. ร.ต.สัมฤทธิ์ พึ่งสัตย์	ผู้ใกล้ชิดคณะสว่าง จันทรจิระ
45. นายน้ำวน ภูจิ๋ว	หัวหน้าคณะน้ำวนบริการ
46. นางเมี้ยน อินทร์มี	พี่สาวผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ
47. นายวิชา แสงอรุณ	หัวหน้าคณะนิดน้อย แสงอรุณ
48. นายรัช เนียมพืง	หัวหน้าคณะรัชชัยไขลูกยอด
49. นายทองหยิบ เกิดกิจ	หัวหน้าคณะทองหยิบ เกิดกิจ
50. ผู้ใหญ่ประทวน สีม่วง	หัวหน้าคณะสมคิด ศิษย์หลวงพ่อพริ้ง
51. นายมานะ จันทรสีเผือก	หัวหน้าคณะมานะรุ่งศิลป์
52. นายบุญส่ง บุญกุศล	หัวหน้าคณะบุญส่ง บุญกุศล
53. นายเจือ ภูมิดี	หัวหน้าคณะทองเจือ ภูมิดี
54. นายมานะ ชื่นอารมณ	หัวหน้าคณะช่างน้อยการดนตรี
55. นายประสาน เสดียรพันธ์	ผู้ใกล้ชิดคณะเทียนวัดนาค
56. นายชิน กองโชค	หัวหน้าคณะ ช.กองโชค
57. นายสุพจน์ ผดุงสุทธิ์	หัวหน้าคณะ ช.จำปาทิพย์
58. นายสุพิศ ผดุงสุทธิ์	หัวหน้าคณะพิศ พัฒนศิลป์
59. นายสาคร อุ๋นาค	หัวหน้าคณะสาคร – ข้อง อุ๋นาค
60. นายสงกรานต์ ไพเราะ	ผู้ควบคุมวง ไพเราะบรรเลง
61. นายสวาง ศรีผ่อง	หัวหน้าคณะศิษย์ศรีผ่อง
62. นายสมภาพ ดนตรี	หัวหน้าคณะสมภาพดนตรี
63. นายมรกต จรรย์นาฎย์	ลูกชายนายไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์
64. นายประเสริฐ สุขอุดม	หัวหน้าคณะ ส. สุขอุดม
65. นายก อบต. สวนพริก	ผู้ดูแลวง อบต. สวนพริก

3. การรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้ใช้กระบวนการทางมานุษยวิทยา ดังนี้

3.1 สังเกตการสอนปี่พาทย์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation)

เป็นการสังเกตอยู่ห่าง ๆ ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น

3.2 สังเกตการสอนปี่พาทย์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นการ

สังเกตที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนปี่พาทย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

3.3 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

3.4 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยสัมภาษณ์จาก

หัวหน้าคณะปี่พาทย์และผู้เกี่ยวข้องในวงปี่พาทย์ที่ลุ่มแม่น้ำลพบุรี

3.5 การบันทึกเสียงและบันทึกภาพหัวหน้าคณะปี่พาทย์ที่อยู่ลุ่มแม่น้ำลพบุรี

เวลา สถานที่ที่จัดการเรียนการสอนปีพาทย์พร้อมอุปกรณ์และสื่อประกอบการเรียนการสอนของแต่ละวง

ขั้นศึกษาข้อมูล

1. ถอดข้อมูลจากเทปบันทึกเสียงและเทปบันทึกภาพ จากการเก็บข้อมูลภาคสนามแล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ศึกษาเปรียบเทียบจากเอกสาร รายงานการวิจัย ตำราและหนังสือต่าง ๆ ทางวิชาการ รวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลสมบูรณ์ถูกต้อง
3. นำคำแนะนำและข้อคิดเห็นจากหัวหน้าคณะปีพาทย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงปีพาทย์ที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำลพบุรี มาเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงข้อมูล
4. นำข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนามและการสัมภาษณ์มาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง เรียบเรียงเนื้อหาและเหตุการณ์ให้เรียงลำดับและสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษครั้งนี้ได้จัดเรียงหัวข้อเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพและบทบาทของวงปีพาทย์ที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำลพบุรี ดังนี้
 - 1.1 สภาพวงปีพาทย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
 - 1.2 จำนวนคณะปีพาทย์ จำนวนนักดนตรีและเครื่องดนตรี
 - 1.3 บทบาทของวงปีพาทย์ในการประกอบพิธีกรรม
 - 1.4 บทบาทของวงปีพาทย์ในการประกอบการแสดง
2. ศึกษาขบวนการสืบทอดปีพาทย์ของหัวหน้าคณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี
 - 2.1 การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะปีพาทย์
 - 2.2 การรับศิษย์
 - 2.3 การจัดสถานที่สอน
 - 2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน
 - 2.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและวิธีสอน

การเสนอผลการวิจัย ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล ได้นำมาเรียบเรียงในรูปแบบของการพรรณนา บรรยายเป็นความเรียงและสรุปรายงานการวิจัย

บทที่ 4

การสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี

ในอดีตนั้นบริเวณลุ่มน้ำลพบุรีนับว่าเป็นแหล่งวัฒนธรรมที่สำคัญ เพราะเป็นแหล่งรวมศิลปะการแสดงในหลายสาขา เช่น โขน ละคร หุ่นกระบอก หนังตะลุง หนังใหญ่และลิเก เป็นต้น ซึ่งการแสดงดังกล่าวต้องใช้วงปีพาทย์เป็นเครื่องดนตรีประกอบการแสดงทั้งสิ้นและจากการสำรวจพบว่า ในปัจจุบันวงปีพาทย์ที่อยู่ในลุ่มน้ำลพบุรีมีบทบาทและสภาพการสืบทอดเป็นดังนี้

1. สภาพและบทบาทของวงปีพาทย์

1.1 สภาพวงปีพาทย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ประวัติการก่อตั้งคณะปีพาทย์ จำนวนนักดนตรีและเครื่องดนตรีของแต่ละคณะ ดังนี้

1. คณะ นายสะอาด ร่มลำดวน

หัวหน้าคณะชื่อ นายสะอาด ร่มลำดวน

สถานที่ตั้งคณะ 13 หมู่ 6 บ้านแหลมจิก ตำบลบางขาม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 15180 (อยู่ติดลำน้ำบางขามทางทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ 0-9241-6914

เกิดวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2467 ปัจจุบันอายุ 80 ปี

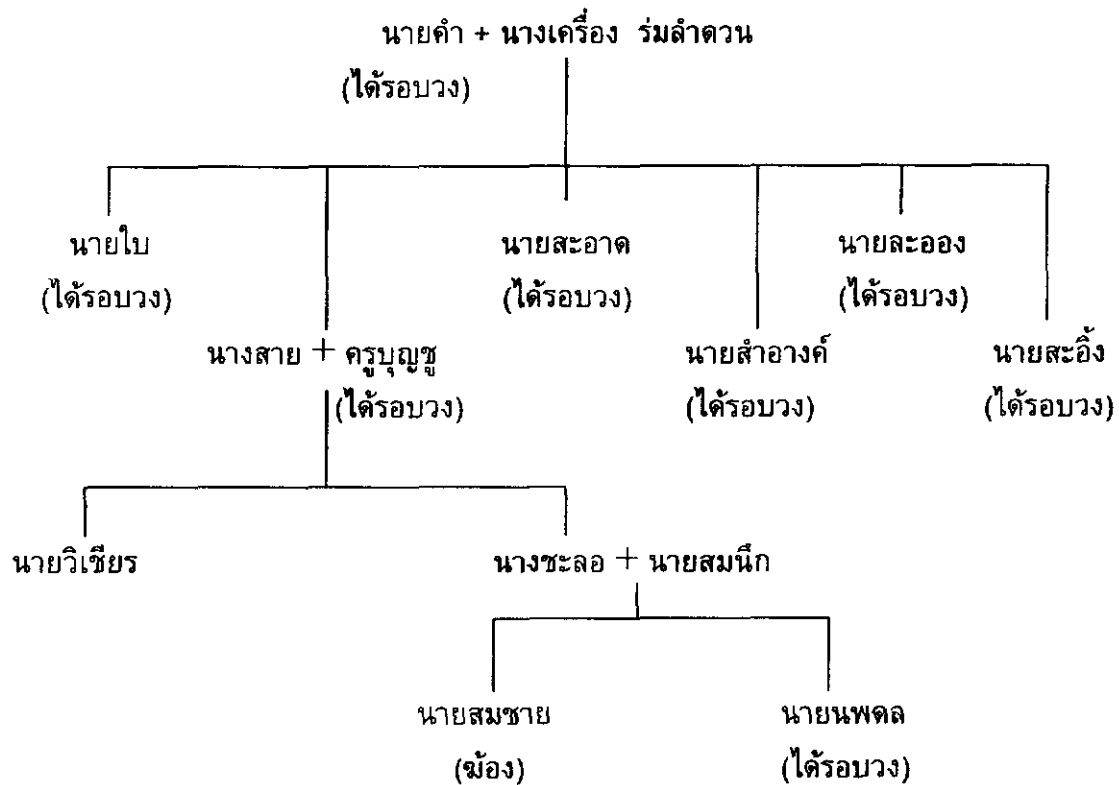
บิดาชื่อนายคำ ร่มลำดวน มารดาชื่อนางเครื่อง ร่มลำดวน มีพี่น้อง 6 คน คือ

1. นายใบ ร่มลำดวน ดนตรีไทยได้รอบวง (เสียชีวิต)
2. นางสาว พุ่มพวง ทำนา
3. นายสะอาด ร่มลำดวน ปีพาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. นายสำออง ร่มลำดวน ปีพาทย์ (ได้รอบวง)
5. นายละออง ร่มลำดวน ปีพาทย์ (ได้รอบวง)
6. นายสะอึ่ง ร่มลำดวน ปีพาทย์ (ได้รอบวง)

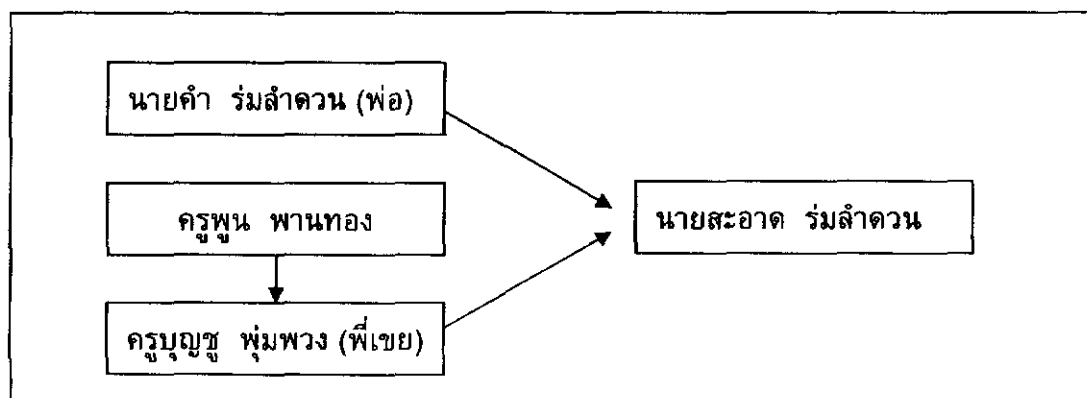
สมรสกับนางทองสุข ร่มลำดวน มีบุตรธิดา 11 คน แต่ไม่มีใครเป็นดนตรีไทยเลย

นายคำ ร่มลำดวน บิดาของนายสะอาด ร่มลำดวน เป็นผู้ที่มีความสามารถเล่นดนตรีไทยได้รอบวงทั้งเครื่องสายและปีพาทย์ ดังนั้นนายคำ ร่มลำดวน จึงถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยให้กับลูก ๆ ทุกคนยกเว้นลูกผู้หญิง แต่ถึงกระนั้นลูกสาวคนเดียว ในจำนวนพี่น้อง 6 คน ก็ได้แต่งงานกับครูบุญชู พุ่มพวง ซึ่งเป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงอีกท่านหนึ่ง ดังนั้นวงปีพาทย์ของนายคำ ร่มลำดวน จึงเป็นคณะที่มีชื่อเสียงมากคณะหนึ่งในสมัยนั้น หลังจากนายคำ ร่มลำดวน เสียชีวิตลง เครื่องดนตรีทั้งหมดก็ตกทอดเป็นของ นายสะอาด ร่มลำดวน ซึ่งเป็นบุตรชายคนที่ 3 และใช้ชื่อคณะ “นายสะอาด ร่มลำดวน” ตั้งแต่นั้นมา

ภายหลังลูก ๆ ของนายสะอาด ร่มลำดวน จำนวน 11 คนไม่มีใครเป็นคนตรีเลย นายสะอาด ร่มลำดวน จึงยกเครื่องดนตรีทั้งหมดให้แก่นายสมชาย และ นายนพดล ศรีคำ ผู้เป็นหลาน (เป็นลูกของลูกนางสาย กับ ครูบุญชู) ทั้งสองจึงช่วยกันปรับปรุงเครื่องดนตรี ที่ได้รับมอมมา และซื้อเครื่องมอญเพิ่มขึ้น ใช้งานจนทุกวันนี้ โดยใช้ชื่อกันว่า “สะอาดร่มลำดวน” ตามชื่อผู้มีพระคุณ

ภาพประกอบ 1 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายสะอาด ร่มลำดวน”

ภาพประกอบ 2 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสะอาด ร่มลำดวน

ตาราง 1 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายสะอาดร่มลำดวน”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายใบ ร่มลำดวน	85	ได้รบบวง	-	ปีพาทย์
2	นายบุญชู พุ่มพวง	85	ได้รบบวง	-	ปีพาทย์
3	นายสะอาด ร่มลำดวน	80	ได้รบบวง	-	ดนตรีไทย
4	นายสำอวงค์ ร่มลำดวน	78	ได้รบบวง	-	ดนตรีไทย
5	นายละออง ร่มลำดวน	72	ได้รบบวง	-	ดนตรีไทย
6	นายสะอั้ง ร่มลำดวน	67	ได้รบบวง	ทำนา	ดนตรีไทย
7	นายสงวน พวงจำปี	72	ปี่	-	ดนตรีไทย
8	นายสมชาย ศรีดำ	35	ฆ้องวงใหญ่	ทำงานธนาคาร	ปีพาทย์
9	นายนพดล ศรีดำ	32	ได้รบบวง	ค้าขาย	ปีพาทย์

ตาราง 2 เครื่องดนตรีคณะ “นายสะอาดร่มลำดวน” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈິง	
อื่น ๆ	ซอด้วง 1 คัน , ซออู้ 1 คัน		

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่านายสะอาด ร่มลำดวน เป็นผู้ที่ยึดทอดวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์อย่างแท้จริง เพราะในฐานะที่ได้ครอบครองเครื่องปี่พาทย์ทั้งหมดจากผู้เป็นพ่อ ในขณะที่ลูก ๆ ทั้ง 11 คนของท่านไม่มีใครเป็นดนตรีเลย ซึ่งถ้าท่านจะขายเครื่องไปก็คงได้เงินไม่ต่ำกว่าแสนบาทแต่ท่านไม่ทำเช่นนั้น เพราะถึงแม้ลูก ๆ ไม่เป็น แต่หลาน 2 คน ซึ่งเป็นลูกของลูกนางสายผู้เป็นพี่สาว มีความสามารถทางด้านดนตรีปี่พาทย์ ท่านจึงยกเครื่องทั้งหมดให้หลานทั้งสองดูแลสืบสานต่อ นายสะอาด ร่มลำดวน จึงเป็นผู้ที่ช่วยสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบที่ 3 นายสมชาย ศรีดำ (ขวั่งวงใหญ่) ผู้สืบทอดปี่พาทย์คณะ สะอาดร่มลำดวน

2. คณะชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม

ประธานชมรม นายทวี ทองโต

รองประธานฝ่ายเป่าพาทย์ นายเต็ม พงษ์พรหม

รองประธานฝ่ายเครื่องสาย นายสงวน พวงจำปี

แม่น้ำลพบุรีตั้งเดิมตามธรรมชาตินั้น มีต้นกำเนิดมาจากแม่น้ำในเขตแดนรอยต่อระหว่าง อำเภอกอฉกร้าง จังหวัดลพบุรี กับจังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วไหลมาตามลำสายห้วยแก้ว ตำบลสนามแจง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี มารวมกับลำน้ำที่มาจากทางสาครเขตจังหวัดนครสวรรค์ ไหลผ่านหลังเมืองชัยนาท เข้าสู่ลำโพชัย คลองบางกะเพียง คลองชักกราวและลำน้ำบางขาม ผ่านวัดไธย์ไปออกที่ริมวัดปากน้ำ ตำบลบางงา อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี ทางหนึ่ง กับแยกออกทางทิศตะวันออกของวัดท่าโขลงอีกทางหนึ่ง ไหลผ่านบางสี บางมะยม มาออกข้างวัดปากคลองบางคู เส้นทางลำน้ำดังกล่าวถือเป็นแม่น้ำลพบุรีสายเก่า ต่อมาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ราวปี พ.ศ.2230 ได้มีการขุดเส้นทางน้ำสายใหม่เพื่อเชื่อมต่อแม่น้ำลพบุรีกับแม่น้ำเจ้าพระยา จึงกลายเป็นแม่น้ำลพบุรีที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ส่วนลำน้ำเดิมได้มีการทำถนนและถมทางน้ำเดิม จนทำให้แม่น้ำลพบุรีช่วงที่ผ่านบางขามถูกตัดขาดจากลำน้ำลพบุรีจนมองดูเหมือนกับไม่ได้เป็นแม่น้ำสายเดียวกันมาก่อน

ชุมชนที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรีเก่า ตอนช่วงที่ผ่านบางขาม ท่าโขลงกระทั่งถึงอำเภอบ้านหมี่ จัดว่าเป็นชุมชนเก่าแก่และเป็นชุมชนใหญ่ มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องของดนตรีไทยนับว่าได้ยู่คู่กับวิถีชีวิตของชาวบ้านในแถบนี้อย่างมั่นคงและแนบแน่น ไม่ว่าจะเป็นงานบุญต่าง ๆ เช่น เข้าพรรษา ออกพรรษา หรือเทศน์มหาชาติ ที่นี้ยังใช้ดนตรีไทยได้ถูกต้องตามแบบแผนประเพณีของชาวไทยพุทธอย่างแท้จริง ด้วยเหตุผลดังกล่าว นายทวี ทองโต (คหบดีของลุ่มน้ำบางขาม) นายเต็ม พงษ์พรหม(ผู้เชี่ยวชาญด้านเป่าพาทย์) และนายสงวน พวงจำปี (ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสาย) พร้อมกับ นักดนตรีไทยอีกหลายท่านได้รวมตัวกันก่อตั้ง “ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม” ขึ้น ในการนี้นายทวี ทองโต ได้มอบบ้านทรงไทยที่เป็นมรดกได้รับจากบรรพบุรุษแล้วรื้อมาก่อสร้างเป็นบ้านทรงไทยในบริเวณโรงเรียนบ้านชีวิทยา ได้ 3 หลัง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากธนาคารออมสิน เป็นเงิน 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ใช้เป็นที่ทำการของชมรม นอกจากนี้ยังช่วยกันหางบประมาณซื้อเครื่องดนตรีไทย ประเภทวงเครื่องสาย วงมโหรี เป่าพาทย์ไทยและเป่าพาทย์มอญ จนครบทุกประเภท โดยนายทวี ทองโต ได้รับฉันทานุมัติให้เป็นประธานชมรมตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง จนถึงปัจจุบัน ส่วนนายเต็ม พงษ์พรหม และนายสงวน พวงจำปีเป็นรองประธานชมรม และทำหน้าที่ฝึกสอนให้กับเยาวชนและผู้สนใจ ทั้งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตลุ่มน้ำบางขามและอยู่ที่อื่น ๆ จนเยาวชนเหล่านี้ได้เป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมที่ต้องใช้ดนตรีไทยบรรเลง ประกอบพิธีกรรมได้เป็นอย่างดี เช่น

- งานบุญตามประเพณี (เข้าพรรษา , ออกพรรษา , แห่พระศรีอารีย์ ฯลฯ)
- งานบวชนาค

- งานแต่งงาน
- งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่
- งานเทศน์มหาชาติ
- งานวันพ่อ
- งานวันแม่
- งานศพ
- ฯลฯ

ในการไปบรรเลงแต่ละครั้งไม่มีการเรียกร้องค่าใช้จ่ายแล้วแต่เจ้าของงานจะให้ เป็นไปในลักษณะช่วยเหลือมากกว่า ซึ่งทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีของคนในชุมชนเป็นอย่างดี

ตาราง 3 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายทวี ทองโต	74	ซออู้	ประธานสหกรณ์ฯ	-
2	นายเต็ม พงษ์พรหม	81	ปี่พาทย์	ค้าขาย	-
3	นายสงวน พวงจำปี	72	ได้รบบวง	ดนตรีไทย	-
4	นายสำภู พงษ์พรหม	65	เครื่องหนัง	ดนตรีไทย	-
5	นายพุด ปาลวัฒน์	63	ระนาดเอก	ทำนา	ดนตรีไทย
6	พ.ต.ท.ทองใบ เพ็ชรครุฑ	58	เครื่องสาย	รับราชการตำรวจ	ดนตรีไทย
7	นายคณิง บุญเนตร	53	เครื่องหนัง	ค้าขาย	ดนตรีไทย
8	นายปราโมทย์ กิ่งไทร	-	ฆ้องวงใหญ่	-	ดนตรีไทย
9	นายเชิญ ชิดชอบ	-	เครื่องหนัง	-	ดนตรีไทย
10	นายวิเชียร ชิดชอบ	-	ได้รบบวง	รับราชการครู	ดนตรีไทย
11	นายนิวัตร แยมเจริญ	-	ระนาดเอก	-	ดนตรีไทย
12	นายเสนีย์ พงษ์พรหม	-	ฆ้องวงใหญ่	-	ดนตรีไทย
13	นายกวย พวงจำปี	68	เครื่องหนัง	-	ดนตรีไทย
14	พ.จ.อ.เหลือ แสงสว่าง	65	ซอด้วง	ข้าราชการบำนาญ	ดนตรีไทย
15	เยาวชนที่เป็นสมาชิกของ ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำ บางขาม		เครื่อง ดนตรีไทย ทุกชนิด	นักเรียน นักศึกษา	ดนตรีไทย

ตาราง 4 เครื่องดนตรีคณะ “ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

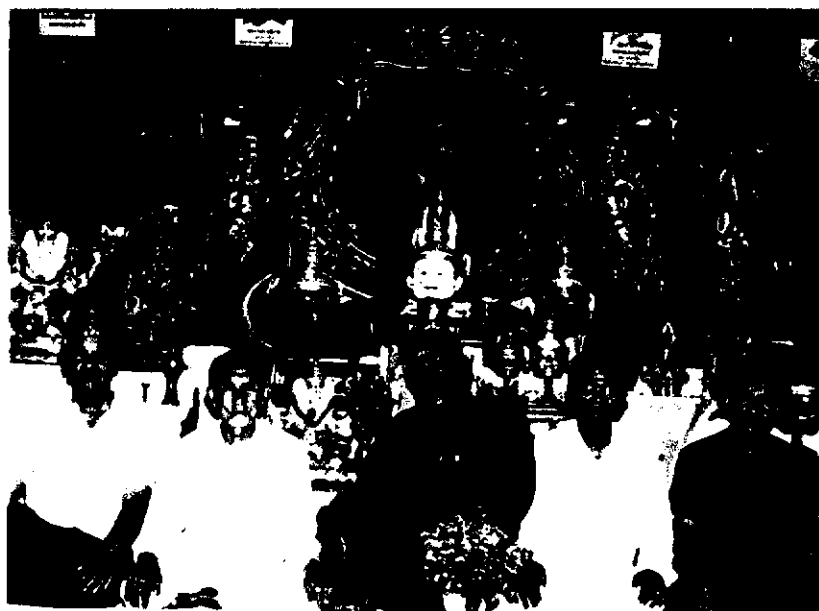
ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	5 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	4 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	2 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ	ซอด้วง	10 คัน	
	ซออู้	10 คัน	
	จะเข้	5 ตัว	
	ขิมสาย	4 ตัว	
	ขลุ่ยเพียงออ	20 เลา	

จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าชมรมดนตรีไทยของลุ่มน้ำบางขามที่มี นายทวี ทองโต เป็นประธานชมรม และมีนายเต็ม พงษ์พรหม นายสงวน พวงจำปี เป็น

รองประธานชมรม พร้อมทั้งสมาชิกของชมรมได้ช่วยกันสืบหอดำเนินการไทยทางด้านดนตรีไทยให้คงอยู่สืบไปอย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 4 ที่ทำการชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม

ภาพประกอบ 5 คนที่ 2 จากซ้าย นายเต็ม พงษ์พรหม คนที่ 3 จากซ้าย นายทวี ทองโต
คนที่ 4 จากซ้าย นายสงวน พวงจำปี

3. คณะ นายเต็ม พงษ์พรหม

หัวหน้าคณะชื่อ นายเต็ม พงษ์พรหม

สถานที่ตั้งคณะ 55 หมู่ 8 ตำบลบ้านชี อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี 15180
(อยู่ติดแม่น้ำบางขาม ซึ่งเป็นลำน้ำเดิมของแม่น้ำลพบุรี ทางทิศเหนือ)

โทรศัพท์ 0 – 3648 – 9312

เกิดวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2466 ปัจจุบันอายุ 81 ปี

บิดาชื่อ นายใบ พงษ์พรหม มารดาชื่อ นางเต็ม พงษ์พรหม มีพี่น้อง 6 คน

1. นายเต็ม พงษ์พรหม ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นางต้อม พงษ์พรหม ทำนา
3. นางละม่อม พงษ์พรหม ทำนา
4. นายสำภู พงษ์พรหม ปี่พาทย์ (เครื่องหนัง)
5. นางละมุล พงษ์พรหม ทำนา
6. นางศรีนวล พงษ์พรหม ทำนา

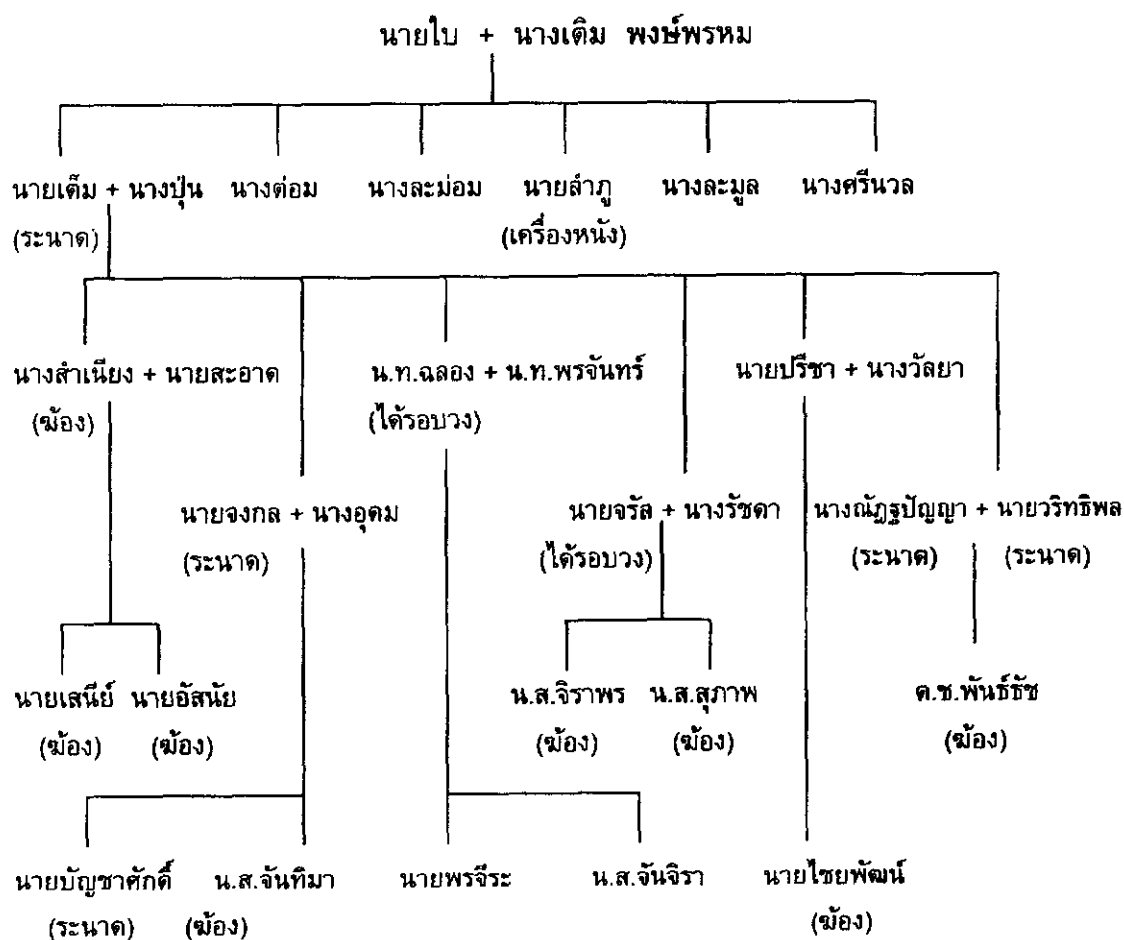
สมรสกับนางปุ่น พงษ์พรหม มีบุตรธิดา 6 คน

1. นางสาวเนียง พงษ์พรหม ค้าขาย
2. นายจงกล พงษ์พรหม ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ) ทำงานธนาคาร
3. น.ท.ฉลอง พงษ์พรหม ปี่พาทย์ (ได้รอบวง) นายทหารเสนารักษ์
4. นายจรัส พงษ์พรหม ปี่พาทย์ (ได้รอบวง) ทำงานบริษัทออโรคอนฯ
5. นายปรีชา พงษ์พรหม ปี่พาทย์ (ได้รอบวง) ทำงานธนาคาร
6. นางณัฐบัญญัติ เชนาพรสิทธิ์ ปี่พาทย์ (ได้รอบวง) ราชการครู

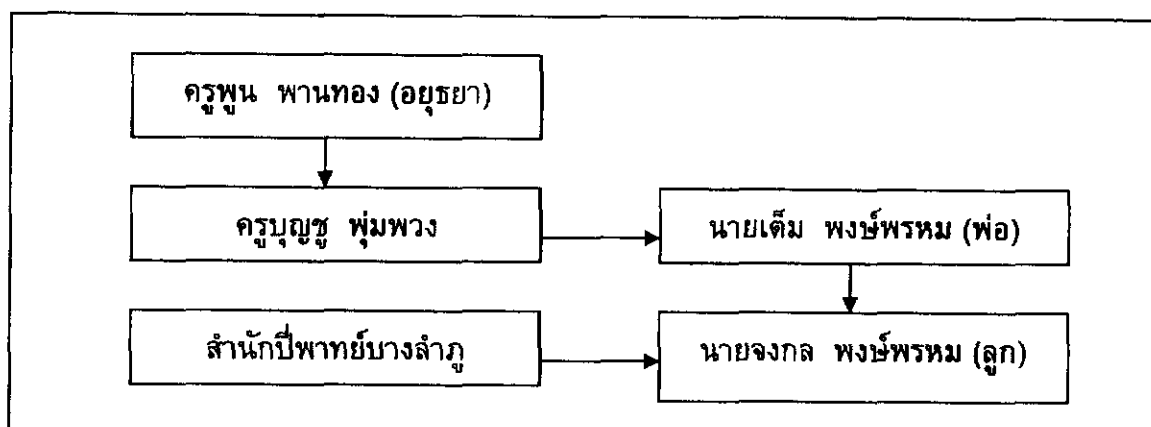
นายเต็ม พงษ์พรหม เป็นบุตรชายคนโตของนายใบ และนางเต็ม พงษ์พรหม สมัยเป็นเด็กเมื่ออายุได้ 9 ขวบ ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของครูบุญชู พุ่มพวง โดยเริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรก กระทั่งอายุ 13 ปี ก็สามารถบรรเลงระนาดเอกรับลิเกได้ เมื่อบวชเรียนแล้วจึงได้รับมอบหน้าที่ให้ควบคุมวงปี่พาทย์ของวัดไธย โดยมีส่วนที่ดูแลเครื่องและฝึกหัดเด็ก ๆ บรรเลงในงานบุญต่าง ๆ ของวัด โดยเฉพาะในพิธีแห่หลวงพ่พระศรีอารีย ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวบ้านในจังหวัดลพบุรี นายเต็ม พงษ์พรหม เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนนั้นพอถึงหน้าเดือน 11 ซึ่งเป็นฤดูน้ำหลาก จะนำหลวงพ่พระศรีอารียประดิษฐานในเรือปิกนิกฝาเพี้ยมประดับประดาตกแต่งอย่างสวยงาม และนำวงปี่พาทย์ (เป็นปี่พาทย์เครื่องไทยเครื่องคู่) ใส่ในเรือบรรทุทุกเช้าขนาดใหญ่อยู่รวมกับแผนกเสบียง แล้วผูกโยงกันประมาณ 3 ลำ ลากจูงด้วยเรือยนต์ไปตามลำน้ำบางขาม (สันนิษฐานว่าเป็นลำน้ำเดิมของแม่น้ำลพบุรี) บอกบุญเรื่อยไป ให้ชาวบ้านที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำได้ทำบุญปิดทองหลวงพ่พระศรีอารีย คำที่ไหนก็นอนที่นั่น ตกกลางคืนก็บรรเลงปี่พาทย์ประโคมกันตามอัธยาศัย ซึ่งบางครั้งผ่านไปทางบ้านพวกปี่พาทย์ พวกชาวบ้านก็จะยกวงมาร่วมบรรเลงฉลององค์หลวงพ่พระศรีอารีย เป็นที่สนุกสนาน ในสมัยนั้นเวลาน้ำหลากน้ำจะท่วมสูงมาก เรือสามารถแล่นผ่านทุ่งนาได้สบายก็จะ

แต่พระมาทางทุ่งเขาสมอคอนมาออกวัดมณีชลขันธ์ แล้ววกออกมาตามลำน้ำลพบุรีผ่านอำเภอท่าเรือ ออกปากแม่น้ำที่จังหวัดสิงห์บุรี แล้วล่องลงมาจังหวัดอ่างทอง แยกเข้าแม่น้ำน้อยไปกระทั่งจังหวัดสุพรรณบุรี นายเต็มเล่าว่า ใช้เวลาเป็นเดือนกว่าจะกลับถึงบ้าน ซึ่งการบอกบุญเรียวกครั้งนั้นได้เงินมาพอสามารถสร้างโรงเรียนได้ 1 หลัง นายเต็มได้ควบคุมเครื่องปีพาทย์ให้กับวัดไผ่พร้อมกับหัดให้กับเด็ก ๆ ที่สนใจไปพร้อมกัน กระทั่งลูก ๆ ทั้ง 6 คน เริ่มโตขึ้น นายเต็มจึงตั้งคณะปีพาทย์เป็นคณะของตนเอง ขณะเดียวกันก็ยังรับดูแลเครื่องปีพาทย์ให้กับวัดไผ่ และช่วยบรรเลงงานประจำปีของวัดอยู่มิได้ขาด

เมื่อนายจงกล พงษ์พรหม ลูกชายของนายเต็ม พงษ์พรหม อายุได้ 14 – 15 ปี นายเต็มได้นำไปฝากกับยาแถม ผู้ดูแลสำนักปีพาทย์บางลำภู ครั้งแรกๆ ไปถึงได้มีโอกาสบรรเลงออกทีวี ในรายการ “ปีพาทย์รุ่นจิ๋วบางลำภู” ดังนั้นตระกูล “พงษ์พรหม” จึงสนิทกับนักดนตรีในสาย ดุริยประณีต มาจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาพประกอบ 6 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายเต็ม พงษ์พรหม”

ภาพประกอบ 7 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของ นายเต็ม พงษ์พรหม

ตาราง 5 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายเต็ม พงษ์พรหม” และ “วัดไผ่”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายเต็ม พงษ์พรหม	81	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
2	นายบุญชู พุ่มพวง	85	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
3	นายยวง ดาวสวย	90	ปี	ปีพาทย์	-
4	นายเสนาะ ไม่ทราบนามสกุล	90	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
5	นายหวล ไม่ทราบนามสกุล	90	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
6	นายตอง ไม่ทราบนามสกุล	90	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
7	จำถนอม ไม่ทราบนามสกุล	75	ปี	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์

ตาราง 6 เครื่องดนตรีของคณะ “นายเต็ม พงษ์พรหม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	4 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	4 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า นายเต็ม พงษ์พรหม เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงในการสืบทอดวงปี่พาทย์ ดังจะเห็นได้จากที่ลูกหลานของท่านเกือบทุกคนมีความสามารถในทางปี่พาทย์เป็นอย่างดี และบางคนก็อยู่ในระดับที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของวงการดนตรีไทย เช่น นายจกกล พงษ์พรหม และนางณัฏฐาปัญญา (สมคิด) เดชนาพรสิทธิ์ นอกจากจะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับลูกหลานของท่านเองแล้ว ท่านยังเมตตาถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชนที่มีความสนใจในวิชาดนตรีไทย กระทั่งในหมู่บ้านของท่านมีลูกศิษย์ที่จบปริญญาตรีทางด้านดนตรีและรับราชการครู สอนดนตรีไทยในโรงเรียนต่าง ๆ ถึงสิบกว่าคน แม้ในปัจจุบันนายเต็มจะมีอายุถึง 81 ปี และมีปัญหาทางด้านสุขภาพท่านก็ยังช่วยสอนให้กับเยาวชนที่สนใจดนตรีมิได้หยุด จึงนับได้ว่านายเต็ม พงษ์พรหม เป็นผู้ที่ช่วยสืบทอดวงปี่พาทย์ให้คงอยู่สืบไปอย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 8 นายเต็ม พงษ์พรหม หัวหน้าคณะ “เต็ม พงษ์พรหม”

4. คณะ วิชัษฎามศิลป์

หัวหน้าคณะชื่อ นายวิชัย ปานงาม

สถานที่ตั้งคณะ 100 หมู่ 5 ตำบลท่าแค อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ 500 เมตร)

โทรศัพท์ 0-3664-0371 , 0-1743-3579

เกิดวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2501 ปัจจุบันอายุ 46 ปี

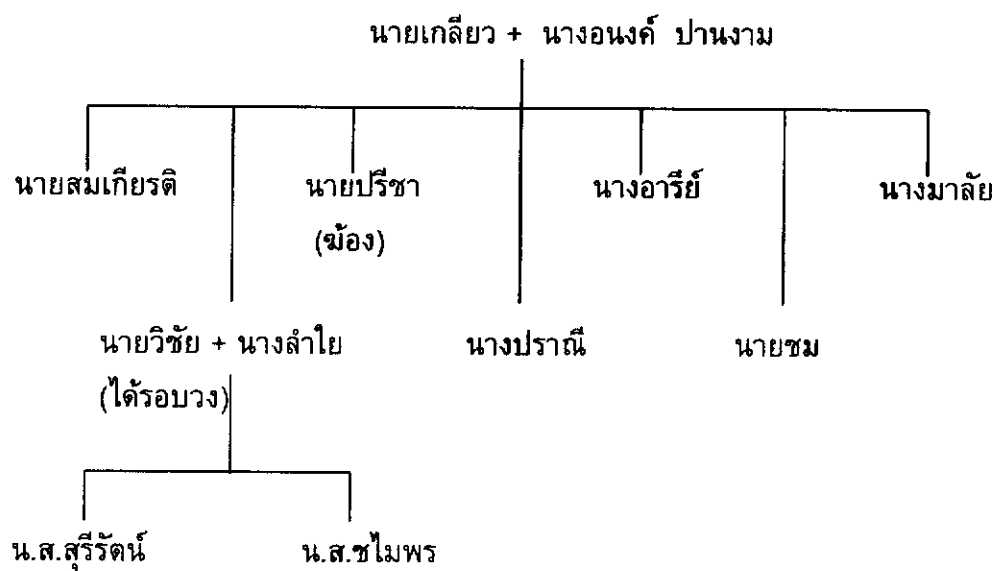
บิดาชื่อ นายเกลียว ปานงาม มารดาชื่อ นางอนงค์ ปานงาม มีพี่น้อง 7 คน

1. นายสมเกียรติ ปานงาม ทำนา
2. นายวิชัย ปานงาม ทำนา , ปศุสัตว์ (หัวหน้าคณะ)
3. นายปรีชา ปานงาม ทำนา , ปศุสัตว์ (น้อง)
4. นางปราณี ปานงาม ทำนา
5. นางอารีย์ ปานงาม ทำนา
6. นายชม ปานงาม ทำนา
7. นายมาลัย ปานงาม ทำนา

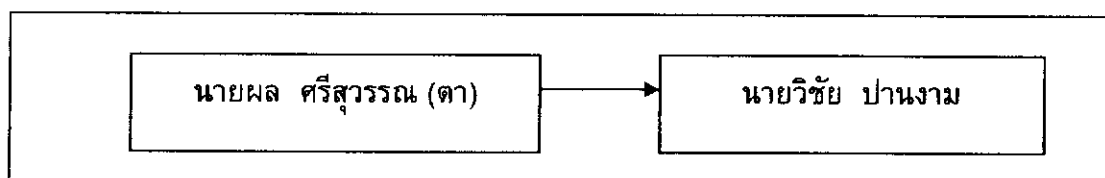
สมรสกับนางลำไย ปานงาม มีบุตรธิดา 2 คน

1. น.ส.สุริย์รัตน์ ปานงาม
2. น.ส.ชไมพร ปานงาม

นายวิชัย ปานงาม เป็นชาวจังหวัดลพบุรีโดยกำเนิด สมัยเด็ก ๆ อาศัยอยู่กับนายผล ศรีสุวรรณ ผู้เป็นตา ซึ่งนายผล ศรีสุวรรณ นี้เป็นคนปศุสัตว์ มีวงปศุสัตว์เป็นของตนเองและมีบ้านพักอยู่ใกล้ ๆ กับวัดทองแท่งนิสิยาราม เวลาว่างงานบุญต่าง ๆ ที่วัด ตาผลจะนำวงปศุสัตว์ไปช่วยบรรเลงอยู่เสมอ และถ้ามีคนมาหาไปบรรเลงตามงานต่าง ๆ ตาผลก็รับและจะนำ ด.ช.วิชัย ปานงาม ผู้เป็นหลานติดตามไปด้วยเสมอ พอจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จึงเริ่มเรียนดนตรีกับตาผลอย่างจริงจัง โดยเริ่มฝึกฆ้องวงใหญ่เป็นอันดับแรก และเรียนระนาด, ปี่ ตามลำดับ กระทั่งนายผลผู้เป็นตาเสียชีวิต เครื่องดนตรีจึงถูกแบ่งให้กับน้ำ ๆ ซึ่งเป็นลูกของตาผลและไม่ทราบว่าทุกวันนี้เครื่องดนตรีเหล่านั้นไปอยู่ที่ใดบ้าง ต่อมานายวิชัย ได้แต่งงานมีครอบครัวจึงย้ายมาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบัน พร้อมทั้งซื้อเครื่องดนตรีขึ้นตั้งคณะอีกครั้งในนามคณะว่า “วิษัษฎามศิลป์”

ภาพประกอบ 9 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “วิชัยงามศิลป์”

ภาพประกอบ 10 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของ นายวิชัย ปานงาม

ตาราง 7 รายชื่อนักดนตรีคณะ “วิชัยงามศิลป์”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายวิชัย ปานงาม	46	ปี่	ปีพาทย์	-
2	นายปรีชา ปานงาม	37	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
3	นายกิตติศักดิ์ ปานงาม	22	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
4	นายบรรทม ร่มโพธิ์ทอง	28	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
5	นายสัมพันธ์ พูระหง	52	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 8 เครื่องดนตรีของคณะ “วิชัยงามศิลป์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	-	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	-	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	-	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ			

จากประวัติ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า นายวิชัย ปานงาม เป็นผู้ที่ตั้งใจจริงในการสืบทอดความรู้ทางปี่พาทย์จากคุณตาให้คงอยู่สืบไป แม้จะไม่ได้เครื่องดนตรีที่เป็นมรดกจากคุณตามาเลย นายวิชัยก็มานะหาสะสมด้วยตัวเอง จนสามารถมีวงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่ได้ตามที่ต้องการ แต่ด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจทำให้นายวิชัยต้องรับงานบรรเลงทุกชนิดจนไม่มีเวลาถ่ายทอดความรู้ให้กับลูกศิษย์ ดังนั้นจึงยังไม่มี การสืบทอดทางด้านลูกศิษย์อย่างเป็นทางการ

ภาพประกอบ 11 นายปรีชา ปานงาม น้องชายนายวิชัย ปานงาม ผู้ร่วมสืบทอดวงปีพาทย์
คณะ “วิชัยงามศิลป์”

5. คณะ นายปุย พิกุลงาม

หัวหน้าคณะชื่อ นายปุย พิกุลงาม

สถานที่ตั้งคณะ 6 หมู่ 8 ตำบลโคกสลด อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดลำน้ำลพบุรีสายเก่าตอนโคกสลด ทางด้านทิศใต้)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. - อายุ 80 ปี ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว

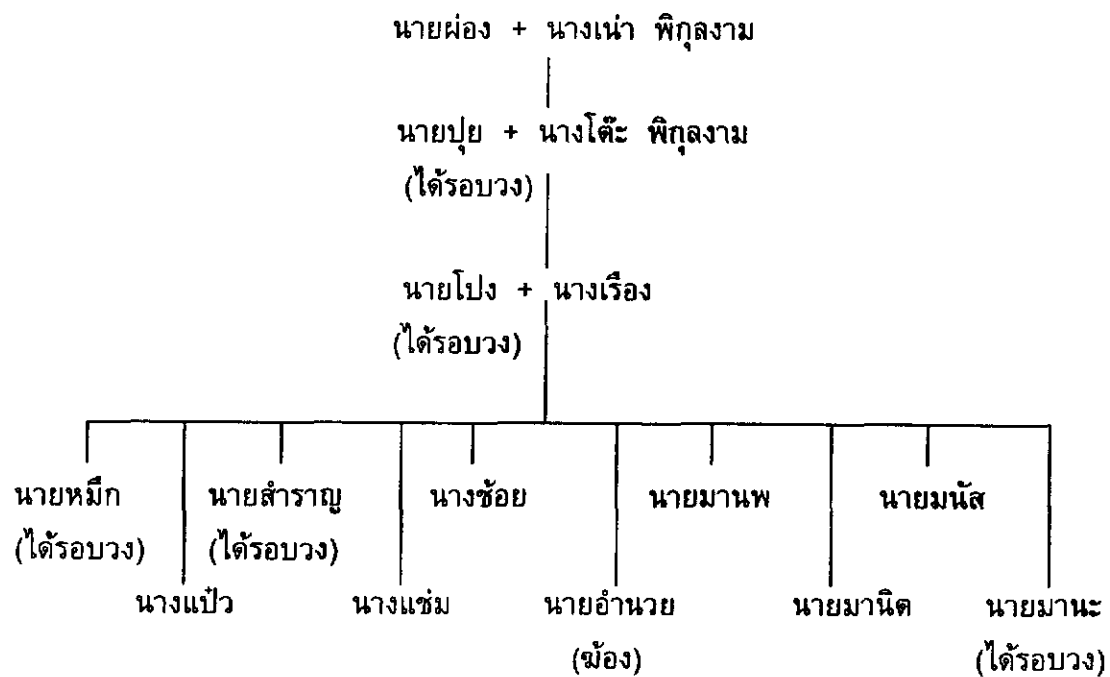
บิดาชื่อ นายผ่อง พิกุลงาม มารดาชื่อ นางเนา พิกุลงาม

สมรสกับนางโต๊ะ พิกุลงาม มีบุตรที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน 1 คน คือ

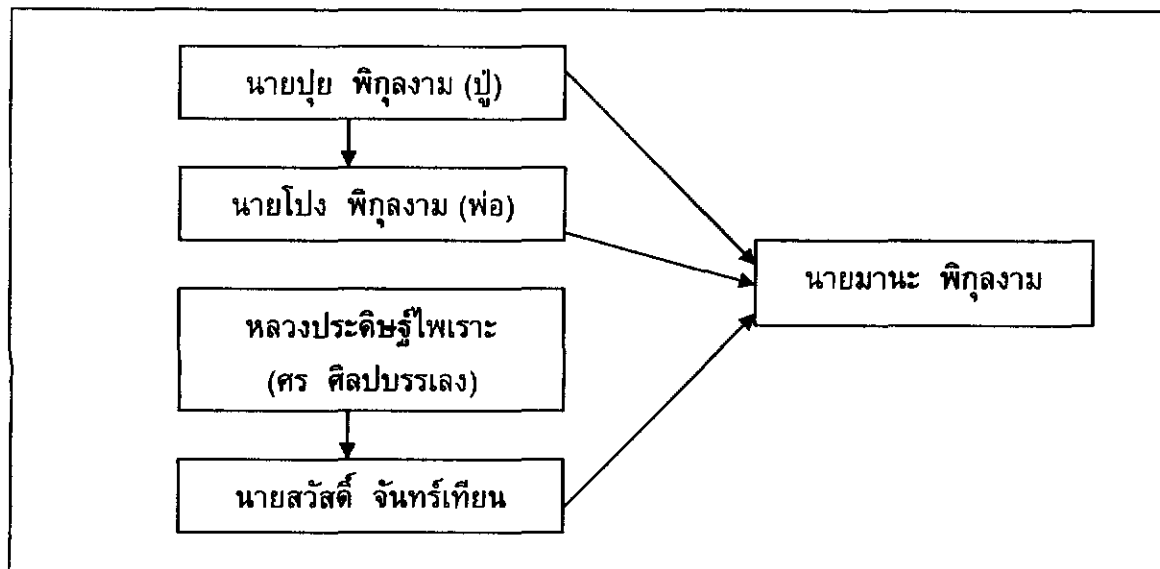
1. นายโป่ง พิกุลงาม บวชเป็นพระอยู่ที่วัดทองแท่งนิตยาราม

วงปีพาทย์ของนายปุย พิกุลงาม เป็นวงปีพาทย์เครื่องไทยที่มีชื่อเสียงอยู่ในตำบลโคกสลด มีลำนำซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นสาขาของแม่น้ำลพบุรีสายเก่าไหลผ่าน เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มบ้านบางขาม — บ้านโคกสลด - บ้านบางลี่ มาบรรจบแม่น้ำลพบุรีตรงวัดปากคลองบางคู้ นายปุยนั้นสามารถเล่นปีพาทย์ได้รอบวง จึงถ่ายทอดวิชาความรู้ดังกล่าวให้กับนายโป่ง ซึ่งเป็นลูกชาย จนนายโป่งสามารถเล่นเครื่องปีพาทย์ได้รอบวงเช่นกัน ต่อมานายปุยได้ขายเครื่องปีพาทย์ทั้งหมดไป นายโป่งจึงนำลูกคนเล็ก (นายมานะ พิกุลงาม) ไปอาศัยอยู่กับนายสวัสดิ์ จันทรเทียน ที่บ้านโพธิ์เก้าต้น ซึ่งนายสวัสดิ์ ไม่มีลูกชายมีลูกสาวคนเดียว จึงให้ความรักความเมตตาเด็กชายมานะ ประดุจลูกของตนเอง นายโป่งอาศัยอยู่กับนายสวัสดิ์ นานหลายปี จนนายมานะโตเป็นหนุ่มและได้รับความรู้ทางปีพาทย์จากนายสวัสดิ์ กระทั่งเป็นนักปีพาทย์ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งในจังหวัดลพบุรี

เมื่อนายมานะโตเป็นหนุ่ม นายโป่งจึงมาบวชเป็นพระอยู่ที่วัดทองแท่งนิตยาราม ภายหลังเมื่อนายสวัสดิ์ จันทรเทียน ได้ถึงแก่กรรมลง อาจารย์ฉวีวรรณ ไผ่ไชย ผู้เป็นบุตรสาว ได้ขายเครื่องปีพาทย์ทั้งหมดให้กับนายมานะ พิกุลงาม นายมานะจึงก่อตั้งวงปีพาทย์ที่เคยมีชื่อเสียงในสมัยนายปุยผู้เป็นปู่ให้กลับฟื้นขึ้นมามีอีกครั้งหนึ่ง แต่เปลี่ยนชื่อคณะเป็น “มานะ พิกุลงาม” อยู่ในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 12 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายปุย พิกุลงาม”

ภาพประกอบ 13 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายมานะ พิกุลงาม

ตาราง 9 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายปุย” (มานะ พิกุลงาม)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายมานะ พิกุลงาม	47	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
2	นายสำราญ พิกุลงาม	60	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
3	นายอำนาจ พิกุลงาม	55	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
4	นายพริ้ง ชันทอง	70	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
5	นายแจ่ม แก่นสาร	64	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
6	นายเยี่ยม ชูศรี	70	ได้รอบวง	ปีพาทย์	เสียชีวิต
7	นักดนตรีจากวงทั่วไป				

ตาราง 10 เครื่องดนตรีของคณะ “นายปุย” (มานะ พิกุลงาม) ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	ลำดับที่ 1 – 11 ขายไป ในช่วงที่นายปุยยังมีชีวิตอยู่
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	นายมานะ ซื้อจาก นางฉวีวรรณ ลูกสาวของ นายสวัสดิ์ จันทร์เทียน
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โถ่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โถ่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	

ตาราง 10 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ			

ปัจจุบัน นายมานะ พิกุลงาม ยังคงรับงานบรรเลงทั้งงานศาลา (ประโคมศพ) และ บรรเลงประกอบการแสดงลิเก โดยอาศัยนักดนตรีที่เป็นพี่น้องกันเป็นหลัก และหานักดนตรีจาก วงอื่นที่ว่างงาน (รับงานไม่ตรงกัน) มาบรรเลงร่วมกัน ในส่วนของการสืบทอดนั้นยังไม่เป็น รูปธรรมที่ชัดเจนเพราะไม่มีการรับสอนลูกศิษย์โดยตรง และในส่วนของทายาทนั้นอายุน้อย จึงยังไม่ได้ถ่ายทอดให้เช่นกัน

ภาพประกอบ 14 พระโป่ง พิกุลงาม บิดาของนายมานะ พิกุลงาม

6. คณะนายทองดี บุญแย้ม

หัวหน้าคณะชื่อ นายทองดี บุญแย้ม

สถานที่ตั้งคณะ 5 หมู่ 3 ตำบลบางลี่ อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีสายเก่าตอนบางลี่ทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 — 3662 — 2649

เกิดวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ.2468 อายุ 80 ปี ปัจจุบันเสียชีวิตแล้ว

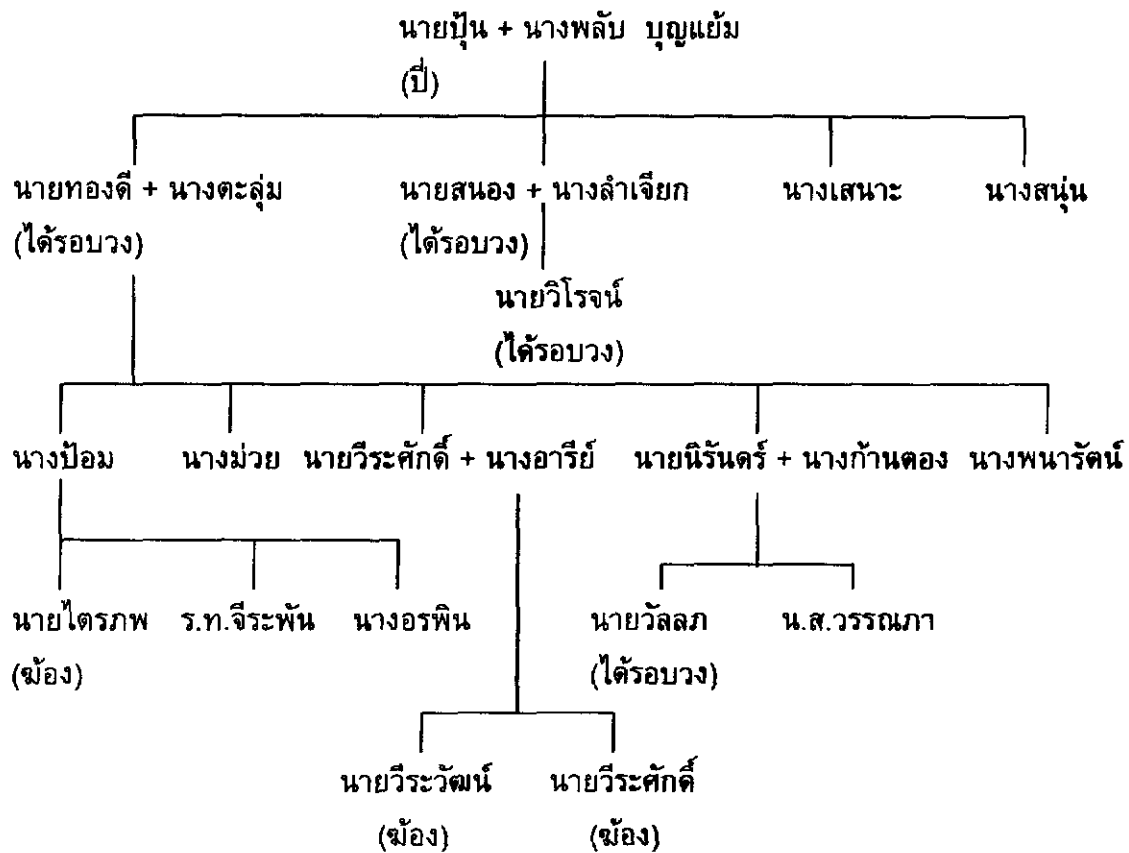
บิดาชื่อ นายปุ่น บุญแย้ม มารดาชื่อ นางพลับ บุญแย้ม มีพี่น้อง 4 คน คือ

1. นายทองดี บุญแย้ม ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นายสนอง บุญแย้ม ปี่พาทย์ (ได้รบบวง)
3. นางเสนาะ บุญแย้ม ทำนา
4. นางสนุ่น บุญแย้ม ทำนา

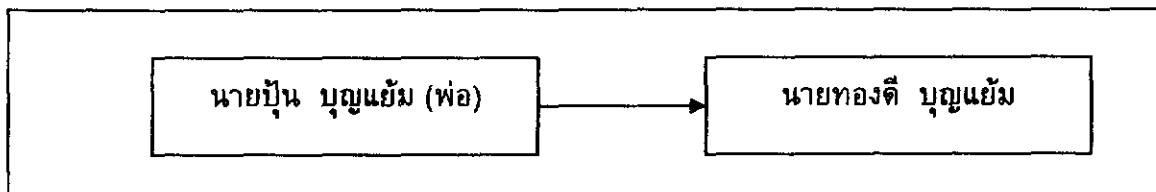
สมรสกับนางตะลุ่ม บุญแย้ม มีบุตร — ธิดา 5 คน

1. นางป้อม แจ่มจำย แม่บ้าน
2. นายม่วย บุญแย้ม อยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา
3. นายวีระศักดิ์ บุญแย้ม เสียชีวิตแล้ว
4. นายนิรันดร์ บุญแย้ม รับจ้าง
5. นางพนารัตน์ กระปุกทอง ทำนา

นายทองดี บุญแย้ม เป็นบุตรคนโตของนายปุ่น บุญแย้ม ซึ่งเป็นคนปี่และ
เจ้าของคณะปี่พาทย์ไทยที่มีชื่อเสียงคณะหนึ่งในสมัยนั้น ในวัยเด็กนายทองดี ได้ติดตาม
นายปุ่น ผู้เป็นพ่อไปบรรเลงปี่พาทย์ในงานต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะบรรเลง
ประกอบการแสดงลิเก คณะดาบวง - ดาคลี่ นายวัฒน์ - นายหยอย และคณะหอมฟุ้ง สำหรับ
การเดินทางในสมัยก่อน นางตะลุ่ม ภรรยาของนายทองดี เล่าว่า “ช่วงหน้าน้ำจะนำเครื่อง
ปี่พาทย์ใส่เรือแล้วแจวกันไป แต่ถ้าหน้าแล้งก็บรรทุกไปบนกระแทะ (เกวียน) คณะปี่พาทย์ของ
นายทองดี เคยถูกว่าจ้างให้ไปเล่นที่อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยนำเครื่องปี่พาทย์
ใส่กระแทะแล้วใช้ควายลากไป ใช้เวลาเดินทางไป - กลับ ประมาณ 30 วัน ได้ค่าจ้างคนละ
40 สตางค์” นายทองดีได้เรียนรู้วิชาดนตรีปี่พาทย์ จากนายปุ่นผู้เป็นพ่อ เพียงคนเดียว จนมี
ความชำนาญสามารถเล่นได้ทุกเครื่องมือ แต่ที่ถนัดที่สุดได้แก่ฆ้องวง ต่อมาเมื่อความนิยมใน
เครื่องปี่พาทย์มอญมีมากขึ้น ปี พ.ศ.2533 นายทองดี จึงได้ซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญเพิ่มขึ้น และ
มักบรรเลงอยู่ในกลุ่มชาวมอญ ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี อยู่เป็น
ประจำจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ในนามคณะ “ทองดี บุญแย้ม”

ภาพประกอบ 15 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายทองดี บุญไ้ม”

ภาพประกอบ 16 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายทองดี บุญไ้ม

ตาราง 11 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายทองดี บุญไ้ม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายทองดี บุญไ้ม	80	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
2	นายสนอง บุญไ้ม	75	ได้รอบวง	ทำนา	ปีพาทย์
3	นายสัมฤทธิ์ (ไม่ทราบนามสกุล)	67	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
4	นายแสง (ไม่ทราบนามสกุล)	70	ระนาดเอก	ทำนา	ปีพาทย์

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
5	นายผ่อง พูลเอี่ยม	60	ปี่	ค้าขาย	ปี่พาทย์
6	นายสมยศ พูลเอี่ยม	35	ระนาดเอก	ลิเก	ปี่พาทย์
7	นายไพศาล แก้วงาม	20	เครื่องหนัง	ลิเก	ปี่พาทย์
8	นายวัลลภ บุญแยม	21	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	รับจ้าง
9	นายวีระศักดิ์ บุญแยม	21	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	รับจ้าง
10	นักดนตรีทั่วไป				

ตาราง 12 เครื่องดนตรีคณะ “ทองดี บุญแยม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าบรรดาสกุล ๆ ของนายทองดี ไม่มีใครเป็น ปี่พาทย์เลย แต่มาชั้นรุ่นหลานนายทองดีได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับหลาน ๆ จนมีความสามารถในทางปี่พาทย์อยู่หลายคน โดยเฉพาะในปัจจุบันถึงแม้ว่านายทองดีจะเสียชีวิตลง แต่นายวัลลภ บุญแยม ผู้เป็นหลานยังคงสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “ทองดี บุญแยม” ให้คงอยู่สืบไปได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 17 นายทองดี บุญแยม (หัวหน้าคณะ)

7. คณะ นายสนธิ สงค์สะอาด

หัวหน้าคณะชื่อ นายสนธิ สงค์สะอาด

สถานที่ตั้งคณะ 48 หมู่ 6 ตำบลบางลี่ อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ห่างแม่น้ำลพบุรีสายเก่าตอนบางลี่ทางทิศตะวันออก 200 เมตร)

โทรศัพท์ 0 – 3662 – 2494 , 0 – 9808 – 3247

เกิดวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2481 ปัจจุบันอายุ 66 ปี

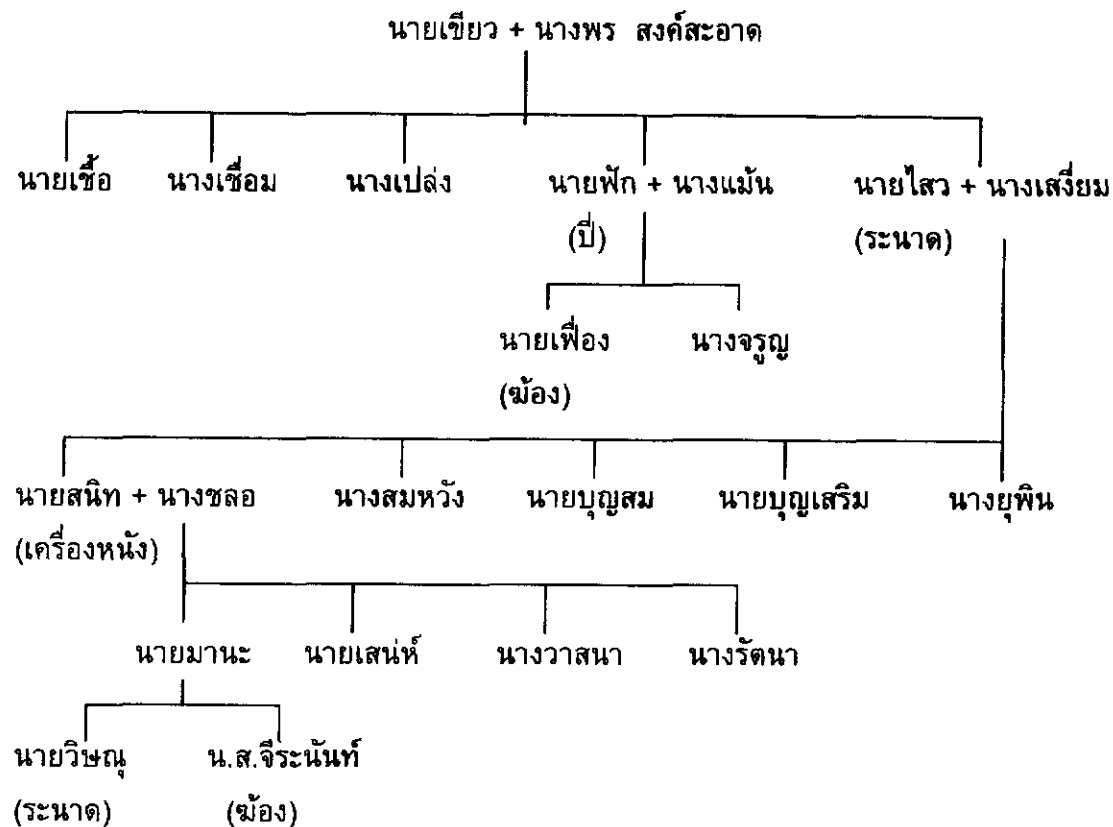
บิดาชื่อ นายไสว สงค์สะอาด มารดาชื่อ นางเสี่ยม สงค์สะอาด มีพี่น้อง 5 คน

1. นายสนธิ สงค์สะอาด ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นางสาวหวัง สงค์สะอาด ทำนา
3. นายบุญสม สงค์สะอาด ทำนา
4. นายบุญเสริม สงค์สะอาด ทำนา
5. นางยุพิน สงค์สะอาด ทำนา

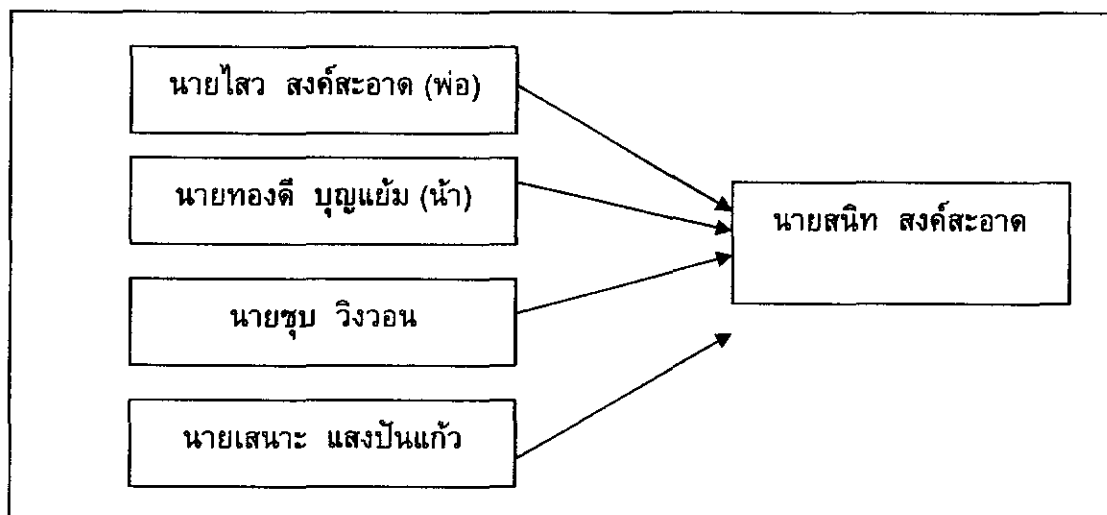
สมรสกับ นางชลอ สงค์สะอาด มีบุตร – ธิดา 4 คน คือ

1. นายมานะ สงค์สะอาด สมาชิกสภาตำบลบางลี่
2. นายเสน่ห์ สงค์สะอาด สมาชิกสภาเทศบาลอำเภอกำแพง
3. นางสาวสนา สงค์สะอาด ทำนา
4. นางรัตนา สงค์สะอาด ทำนา

นายสนธิ สงค์สะอาด เป็นบุตรคนโตของนายไสว ซึ่งเป็นคนระนาดเอก และเป็นบุตรเพียงคนเดียวในจำนวนพี่น้อง 5 คน ที่สามารถเล่นดนตรีไทย (ปี่พาทย์) ได้ ในวัยเด็ก นายสนธิได้ติดตามนายไสวไปเล่นปี่พาทย์กับคณะปี่พาทย์ทั่ว ๆ ไป เพราะไม่มีคณะและเครื่องดนตรีเป็นของตนเอง โดยเฉพาะคณะปี่พาทย์ของนายทองดี บุญแถม นายไสวและนายสนธิ จะไปเล่นอยู่เป็นประจำ ซึ่งคณะของนายทองดีนั้นมีทั้งเครื่องปี่พาทย์ไทยและปี่พาทย์มอญ นายสนธิจึงมีโอกาสดูเรียนทั้งปี่พาทย์ไทยและปี่พาทย์มอญไปพร้อม ๆ กัน กระทั่งวันหนึ่ง พระอริการประเทือง อดีตกนโศ เจ้าอาวาสวัดเทพประทานพร อำเภอสรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นคนพื้นเพตำบลบางลี่ และมีศักดิ์เป็นน้าของนายสนธิ ได้ซื้อเครื่องปี่พาทย์ไทยวงหนึ่ง เพื่อใช้ฝึกหัดเด็กวัดที่ท่านเป็นเจ้าอาวาสอยู่ โดยชักชวนให้นายสนธิขึ้นไปช่วยสอน แต่ทว่าหาเด็ก ๆ ที่จะสนใจฝึกหัดจริงจังไม่ได้ นายสนธิจึงกลับมาเป็นลูกวงของนายทองดีอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาภายหลังพระอริการประเทืองจึงยกเครื่องปี่พาทย์ไทยทั้งหมดให้กับนายสนธิ นายสนธิ จึงเริ่มรับงานแยกจากคณะของนายทองดี โดยใช้ผู้บรรเลงจากผู้ร่วมงานที่เคยอยู่กับคณะของนายทองดีมาด้วยกัน และจากนักดนตรีทั่ว ๆ ไป หลังจากนั้นไม่นานลูก ๆ ของนายสนธิ จึงช่วยกันซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญให้กับนายสนธิใช้รับงาน และสอนให้กับหลาน ๆ จนเป็นวงปี่พาทย์อีกคณะหนึ่งที่มีชื่อเสียงของลุ่มแม่น้ำลพบุรี (ในช่วงเขตบางลี่) ในนามคณะ “นายสนธิ สงค์สะอาด”

ภาพประกอบ 18 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายสนิท สงค์สะอาด”

ภาพประกอบ 19 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสนิท สงค์สะอาด

ตาราง 13 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายสนธิ สงค์สะอาด”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสนธิ สงค์สะอาด	66	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	ค้าขาย
2	นายวิษณุ สงค์สะอาด	22	ระนาดเอก	ทำงานบริษัท	ปีพาทย์
3	น.ส.จิระนันท์ สงค์สะอาด	18	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
4	น.ส.สุพรรณษา อินทร์หอม	19	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์
5	น.ส.เดือนนภา อินทร์หอม	21	กำกับจังหวะ	ครูอัตราจ้าง	ปีพาทย์
6	นายวินิต ปลั่งทอง	20	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
7	นายวัลลภ พูลพร้อม	21	ระนาดเอก	ปีพาทย์	รับจ้าง
8	นายรุ่งชัย กุลวงศ์	21	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
9	นายเอกราช มาเพิ่มผล	21	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
10	น.ส.น้อง (ไม่ทราบนามสกุล)	23	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
11	นายชัยยุทธ (ไม่ทราบนามสกุล)	21	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
12	นักดนตรีทั่วไป ๔				

ตาราง 14 เครื่องดนตรีคณะ “นายสนธิ สงค์สะอาด” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	

ตาราง 14 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	2 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ถึงแม้นายสนิท จะมีความสามารถทางด้านเครื่องหนัง แต่ด้วยใจรักในทางปี่พาทย์ นายสนิทจึงได้จ้าง นายสมยศ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านปี่พาทย์ที่ดีคนหนึ่งของ จังหวัดลพบุรีมาสอนให้กับบรรดาหลาน ๆ จนเป็นคณะปี่พาทย์ที่มีผู้บรรเลงส่วนใหญ่เป็นเด็ก วัยรุ่นและมีความพร้อมเพรียงในการบรรเลงได้ดีมาก จึงนับได้ว่านายสนิท สงค์สะอาด เป็นผู้ช่วยสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 20 นายสนิท สงค์สะอาด (ที่ 2 จากขวามือ) พร้อมลูกวง

8. คณะ นายครุฑ อ่อนสำลี

หัวหน้าคณะชื่อ นายครุฑ อ่อนสำลี

สถานที่ตั้งคณะ 120 หมู่ 12 ตำบลท่าวัง อำเภอท่าวัง จังหวัดลพบุรี 15150
(ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ 0 – 3648 – 1382

เกิดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2445 เสียชีวิตเมื่อ พ.ศ.2518 อายุ 73 ปี

บิดา (ไม่ทราบชื่อ) มารดา (ไม่ทราบชื่อ)

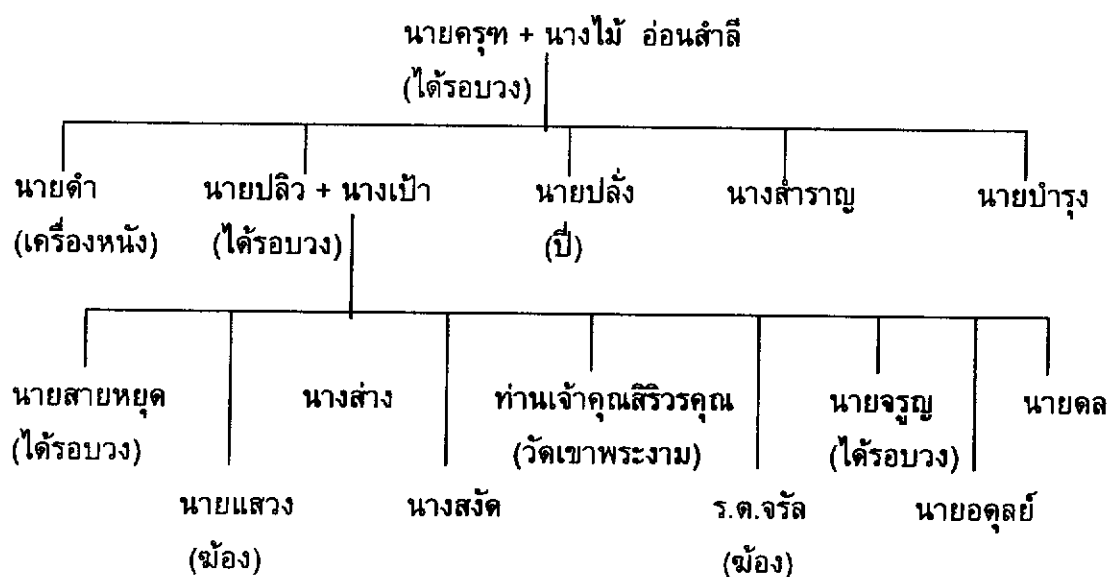
สมรสกับ นางไม้ อ่อนสำลี มีบุตร – ธิดา 5 คน คือ

1. นายคำ อ่อนสำลี ปี่พาทย์ (เครื่องหนัง)
2. นายปลิว อ่อนสำลี ปี่พาทย์ (ได้รบบวง)
3. นายปลั่ง อ่อนสำลี ปี่พาทย์ (เป้)
4. นางสาวบุญ อ่อนสำลี ทำนา
5. นางบำรุง อ่อนสำลี ทำนา

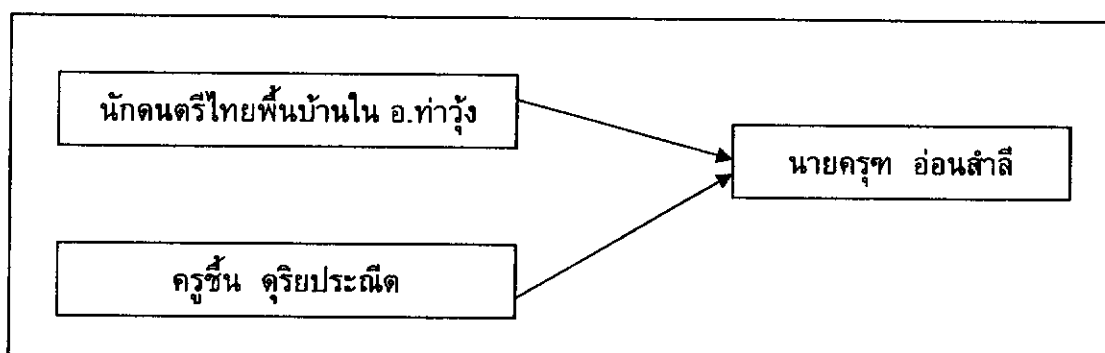
นายครุฑ อ่อนสำลี เป็นชาวอำเภอท่าวังโดยกำเนิด มีบ้านพักอยู่ใกล้กับวัดธรรมาราม (วัดบ้านกล้วย) นายครุฑ เป็นโต้โผปี่พาทย์ไทยคณะแรก ๆ ของอำเภอท่าวัง โดยบรรเลงประจำอยู่ที่วัดบ้านกล้วย นายครุฑ เรียนปี่พาทย์กับครูทองถิ่นในสมัยนั้น จนสามารถบรรเลงได้รบบวงและเครื่องดนตรีที่ถนัดที่สุดคือเครื่องหนัง ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 นายครุฑได้ให้ที่อาศัยกับครูดนตรีชื่อเฒ่าคนหนึ่งซึ่งหลบภัยสงครามมาจากกรุงเทพฯ ครูดนตรีท่านนั้นได้แก่ “ครูชื่น คุริยประณีต” นายประเทือง เล่าให้ฟังว่า “ครูชื่นชอบกินเหล้า ฉะนั้นตอนเย็น ๆ ก่อนจะต่อเพลงกัน ลูกศิษย์ต้องหาเหล้าเถื่อนบ้าง น้ำขาวบ้างมาให้ครูกินก่อนจึงจะต่อเพลงกัน” ด้วยภูมิความรู้ทางดนตรีปี่พาทย์ของครูชื่นที่ถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในนามคณะนายครุฑจึงทำให้ปี่พาทย์คณะนายครุฑ เป็นปี่พาทย์ที่มีเพลงการต่าง ๆ มากกว่าคณะปี่พาทย์ทั่วไปที่อยู่ในละแวกเดียวกัน ซึ่งต่อมาในระยะหลัง ๆ คณะปี่พาทย์ต่าง ๆ จึงมาชวนครูชื่นให้ไปอยู่กับคณะของตัวเองบ้าง เพื่อขอความรู้จากครูแลกกับการเลี้ยงดูครูในช่วงที่เกิดสงครามซึ่งเหตุการณ์นี้ก็ตรงกับลักษณะนิสัยของครูชื่นอยู่ด้วยเช่นกัน คือท่านไม่ชอบ อยู่ที่ใดที่หนึ่งนาน ๆ ดังนั้นท่านจึงย้ายไปอยู่กับคณะปี่พาทย์หลายคณะ ดังนี้

1. คณะ นายครุฑ อ่อนสำลี
2. คณะ นายเบี่ยง บุญเพิ่ม
3. คณะ หมู่สรวง อินทร์เจริญ
4. คณะ หมอผิน เพ็งพงศา

สำหรับการมาอยู่กับคณะหมอผินของครูชื่นนั้น เป็นในลักษณะเข้ามาพักรักษาตัวมากกว่ามาให้ความรู้ เพราะระยะหลังนี้ครูชื่นท่านเป็นมะเร็งที่หลอดอาหารและกลับไปเสียชีวิตที่บ้านบางลำภูในที่สุด

ภาพประกอบ 21 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายครุฑ อ่อนสำลี”

ภาพประกอบ 22 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายครุฑ อ่อนสำลี

ตาราง 15 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายครุฑ อ่อนสำลี”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายครุฑ อ่อนสำลี	73	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
2	นายสายหยุด อ่อนสำลี	67	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
3	นายปรุง อ่อนสำลี	65	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-
4	นายแสวง อ่อนสำลี	65	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายสงว อำส้ม	71	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-

ตาราง 15 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
6	ร.ต.จรัส อ่อนสำลี	58	ฆ้องวงใหญ่	ทหารอากาศ	ปีพาทย์
7	นายจรรยา อ่อนสำลี	56	ได้รบบวง	ทำนา	ปีพาทย์
8	นายบ้าย ทองทิพย์	70	ฆ้องวงเล็ก	ทำนา	ปีพาทย์
9	นายเปี้ยง ทองทิพย์	75	ปี	ทำนา	ปีพาทย์
10	นายพื่อน เขียนเจริญ	43	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 16 เครื่องดนตรีคณะ “นายครุฑ อ่อนสำลี” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	หลังจากนายครุฑ เสียชีวิต
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	เครื่องปีพาทย์ชุดนี้ตกมาอยู่
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	กับนายสายหยุด ผู้เป็น
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	หลานชายคนโตซึ่งตอนหลัง
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	นายสายหยุดได้ย้ายไปอยู่ที่
8	กลองทัด	1 คู่	อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์ จึง
9	กลองสองหน้า	-	ได้นำเครื่องปีพาทย์ทั้งหมด
10	กลองแขก	1 คู่	ไปไว้ที่ อ.ชุมแสง ด้วย
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	

ตาราง 16 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

หลังจากที่นายครุฑ อ่อนสำลี ได้เสียชีวิตลงแล้วลูก ๆ ก็เลิกเล่นปี่พาทย์เครื่องดนตรีทั้งหมด จึงตกมาอยู่ในความดูแลของนายสายหยุด อ่อนสำลี ผู้เป็นหลาน ต่อมาภายหลังนายสายหยุด ได้ย้ายไปอยู่ที่ อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ก็ได้้นำเครื่องปี่พาทย์ชุดนี้ไปด้วย ทราบว่าปัจจุบันได้ขายเครื่องดังกล่าวให้กับนักดนตรีในจังหวัดนครสวรรค์ จึงถือได้ว่าวงปี่พาทย์คณะ “นายครุฑ อ่อนสำลี” ได้ยุติบทบาทในการรับใช้สังคมลงอย่างสิ้นเชิง

ภาพประกอบ 23 นายสมพงษ์ อ่ำสัม เพลนของนายครุฑ กับเครื่องดนตรีบางส่วนที่เหลืออยู่

9. คณะ สมพงษ์ สีสม

หัวหน้าคณะชื่อ นายสมพงษ์ สีสม

สถานที่ตั้งคณะ 27 หมู่ 6 ตำบลบางงา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 – 6126 – 1725

เกิดวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2478 ปัจจุบันอายุ 70 ปี

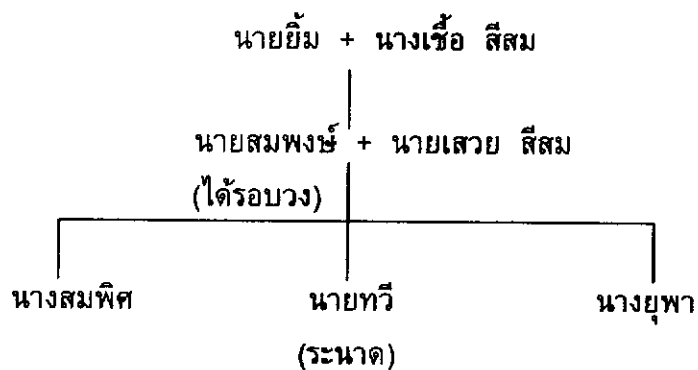
บิดาชื่อ นายยิ้ม สีสม มารดาชื่อ นางเชื้อ สีสม เป็นบุตรชายคนเดียว

สมรสกับ นางสาว สีสม มีบุตร – ธิดา 3 คน

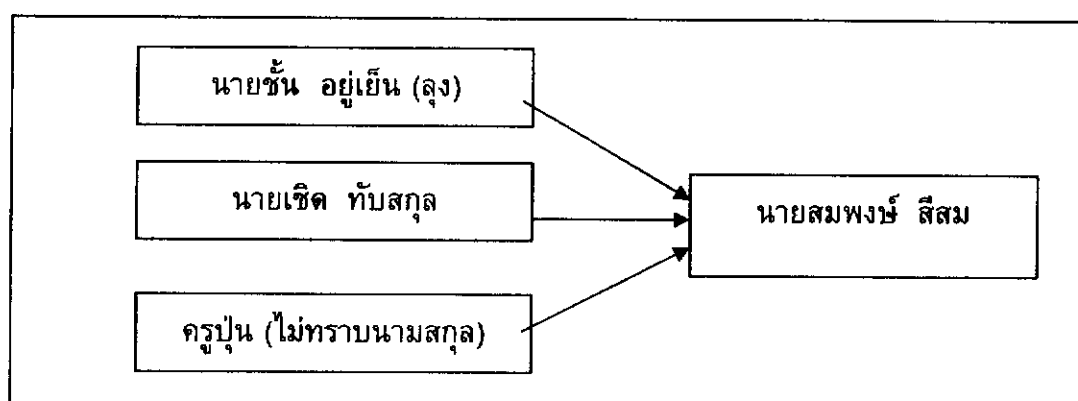
1. นางสาวพิศ พันธุ์วงศ์ ครูอัตราจ้าง
2. นายทวี สีสม ปี่พาทย์ (ระนาดเอก) เสียชีวิตแล้ว
3. นางยุพา แก้วอ่อนเรือน แม่บ้านตำรวจ

นายสมพงษ์ สีสม เป็นบุตรชายคนเดียวของนายยิ้ม นางเชื้อ สีสมซึ่งทั้งสอง ท่านไม่มีใครเป็นปี่พาทย์เลย มีแต่ลุงซึ่งเป็นพี่ชายของแม่ที่ชื่อ นายชั้น อยู่เย็น มีความสามารถทางด้านเครื่องสาย ช่วงอายุประมาณ 10 – 12 ปี นายสมพงษ์ จึงไปหัดเครื่องสายกับนายชั้น ผู้เป็นลุง เครื่องดนตรีที่ฝึกหัด ได้แก่ ขิม จังหวะทั้งชานาญและอายุมากขึ้นจึงได้สนใจฝึกหัดปี่พาทย์โดยเข้าไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของ นายเชิด ทับสกุล ผู้เป็นโต้โผปี่พาทย์ที่มีชื่อคนหนึ่ง ของอำเภอท่าม่วง เริ่มฝึกหัดตีฆ้องใหญ่จนจบเพลงชุดโหมโรงเช้าและโหมโรงเย็นนายเชิดเห็นแววในทางระนาดของนายสมพงษ์ จึงฝึกกระนาดเอกให้ในเวลาต่อมา ซึ่งนายสมพงษ์ก็สามารถตีระนาดเอกได้ดีจนเป็นคนระนาดเอกประจำวงของนายเชิดเรื่อยมา กระทั่งบวชเรียนแล้ว นายสมพงษ์ จึงได้แต่งงานกับนางสาว และได้แยกออกมาตั้งคณะของตัวเองในเวลาต่อมาโดยใช้ชื่อคณะว่า “สมพงษ์ สีสม”

นายสมพงษ์ เล่าว่า “ในสมัยเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมาปี่พาทย์มีงานบรรเลงมาก โดยเฉพาะถ้าเป็นปี่พาทย์ที่บรรเลงประจำอยู่กับคณะลิเก บางปีมีงานติดกันจนไม่มีเวลาได้เข้าบ้านเป็นระยะเวลาเป็นเดือน” อยู่ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2530 คนไทยส่วนใหญ่นิยมไปขายแรงงานในต่างประเทศกัน เพราะเห็นเพื่อนบ้านที่ไปทำงานแถวตะวันออกกลางบางคนกลับมามีเงินมีทองสร้างฐานะจนเป็นปึกแผ่น แต่ในขณะเดียวกันบางคนก็ไม่ประสบความสำเร็จถึงกับบ้านแตกสาแหรกขาดก็มีเช่นกัน ดังคำพูดที่ว่า “ไปเสียนา มาเสียเมีย” นายสมพงษ์เห็นเพื่อนหลายคนประสบความสำเร็จ จึงได้สมัครไปขายแรงงานกับเขาเหมือนกัน โดยไปทำงานอยู่ที่ประเทศอิสราเอล เป็นเวลา 2 ปี และต่อที่ประเทศซาอุดีอาระเบียอีก 2 ปี แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงกลับมาเป็นคนระนาดเหมือนเดิม คราวนี้ นายทวี สีสม ลูกชายของนายสมพงษ์ สามารถตีระนาดแทนนายสมพงษ์ได้ นายสมพงษ์จึงเริ่มไปฝึกปี่และเป็นคนตีประจำคณะมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ภาพประกอบ 24 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “นายสมพงษ์ สีสม”

ภาพประกอบ 25 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายสมพงษ์ สีสม

ตาราง 17 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายสมพงษ์ สีสม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพ ประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสมพงษ์ สีสม	70	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
2	นายศิริ (ลูกนายผลบ้านท้ายไร่)	66	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	-
3	นายไพฑูรย์ (ไม่ทราบนามสกุล)	48	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
4	นายจำลอง สีเสน	48	ฆ้องวงเล็ก	ปี่พาทย์	-
5	นายเร้ง ชันทอง	72	ปี่	ปี่พาทย์	-
6	นายจำนงค์ บุญเพชรรัตน์	73	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
7	นายทวี สีสม	23	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-

ตาราง 18 เครื่องดนตรีคณะ “นายสมพงษ์ สีสม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	เครื่องดนตรีทั้งหมด(ยกเว้นปี)
11	ปี่ใน	1 เล้า	ได้ขายไปหลังจากนายสมพงษ์
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	กลับจากทำงานที่ตะวันออก
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	กลาง
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

หลังจากกลับมาจากตะวันออกกลาง นายสมพงษ์ ก็ได้กลับมาเล่นปี่พาทย์อีกครั้ง แต่ครั้งนี้กระแสความนิยมในเรื่องปี่พาทย์ได้เปลี่ยนไป ประชาชนนิยมปี่พาทย์มอญมากกว่า ปี่พาทย์ไทย จึงทำให้วงปี่พาทย์ไทยไม่ค่อยมีงานครั้นจะสร้างเครื่องมอญก็ต้องใช้ทุนทรัพย์มากและต้องหานักดนตรีเพิ่มมากขึ้น ด้วยปัจจัยดังกล่าวนายสมพงษ์ จึงตัดสินใจขายเครื่องปี่พาทย์ไทยทั้งหมดไป โดยผันตัวเองมาเป็นนักดนตรีอิสระ เป็นคนปี่ที่ไปบรรเลงกับทุกคณะที่มาหา (ใครหาก่อนก็ไปกับคณะนั้น) ในเรื่องของการถ่ายทอดและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีของ นายสมพงษ์ ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีผู้สืบทอดอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

ภาพประกอบที่ 26 นายสมพงษ์ สีสม (หัวหน้าคณะ)

10. คณะ นายพื่อน เขียนเจริญ

หัวหน้าคณะชื่อ นายพื่อน เขียนเจริญ

สถานที่ตั้งคณะ 122 หมู่ 12 ตำบลท่าวัง อำเภอท่าวัง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ 0 – 3662 – 2433

เกิดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2481 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2523 อายุ 43 ปี

บิดาชื่อ นายห้อย เขียนเจริญ มารดาชื่อ นางพู เขียนเจริญ มีพี่น้อง 7 คน

1. นายพิน เขียนเจริญ ทำนา
2. นายพื่อน เขียนเจริญ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
3. นางพ้อย ทิพย์มล ทำนา
4. นางฟุ้ง แพรงาม ทำนา
5. นายเหรียญ เขียนเจริญ ทำนา
6. นายหลี่ เขียนเจริญ ทำนา
7. นางเฉลียว สังขวิจิตร ทำนา

สมรสกับ นางละออ เขียนเจริญ มีบุตร – ธิดา 3 คน

1. นางทรงศรี จันทรธนอม ทำงานบริษัท
2. จ.ส.อ.สมศักดิ์ เขียนเจริญ รับราชการทหาร , ปี่พาทย์ (ระนาดเอก)
3. ว่าที่ ร.ต.บงกช เขียนเจริญ รับราชการครู วิทยาลัยนาฏศิลป์
นครศรีธรรมราช

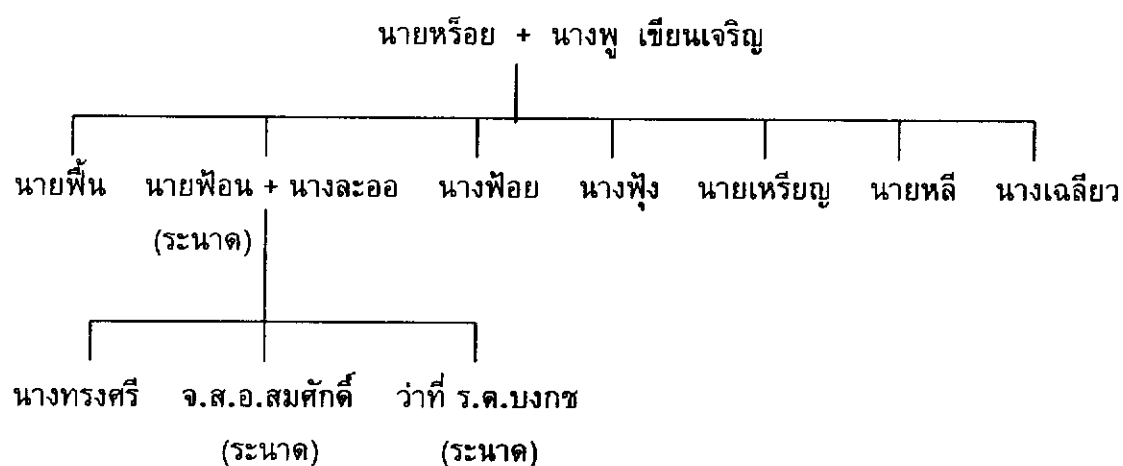
นายพื่อน เขียนเจริญ เป็นบุตรชายคนที่ 2 ของนายห้อย นางพู เขียนเจริญ สมัยเป็นเด็กบ้านของนายพื่อนอยู่ติดกับบ้านของนายครุฑ อ่อนสำลี โตไปปี่พาทย์ ซึ่งที่บ้านของนายครุฑจะมีเด็ก ๆ ลูกหลานมาหัดปี่พาทย์กันทุกวันในช่วงเวลาเย็นดังนั้นด้วยเหตุดังกล่าวทำให้นายพื่อนมีความชอบและสนใจอยากที่จะหัดเล่นปี่พาทย์กับเพื่อน ๆ บ้าง จึงให้นายห้อยผู้เป็นพ่อพาไปฝากตัวเป็นศิษย์ของนายครุฑ เนื่องจากเด็ก ๆ ที่มาหัดมีจำนวนมากแต่เครื่องดนตรีมีไม่พอ ด.ช.พื่อน จึงหันไปหัดตีเครื่องหนัง มิได้เริ่มหัดตีฆ้องก่อนเหมือนกับนักดนตรีทั่ว ๆ ไป แต่ด้วยเหตุที่บ้านติดกันดังกล่าว ด.ช.พื่อน จะได้ยินทำนองเพลงที่เขาซ้อมกันทุกวันจนสามารถจำได้โดยที่ไม่ได้ต่อจากครู พอโตเป็นหนุ่มก็เป็นคนเครื่องหนังประจำวงของนายครุฑอยู่เรื่อยมา แต่ด้วยความสนใจประกอบกับความเฉลียวฉลาดนายพื่อนจึงหัดตีระนาดไปด้วยและก็สามารถตีระนาดได้ดีจนเพื่อน ๆ ในวงพากันยอมรับในฝีมือระนาดของนายพื่อน

หลังจากนายครุฑเสียชีวิตลงแล้ว สภาพวงปี่พาทย์คณะนายครุฑก็เหมือนกับ สลายวงไปโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้พื่อนจึงตั้งคณะปี่พาทย์ของตัวเองขึ้นมาโดยรวบรวมสมาชิกที่เป็นเพื่อนร่วมวงสมัยอยู่กับนายครุฑมารวมตัวกันโดยใช้ชื่อคณะว่า “นายพื่อนเขียนเจริญ” นายประเทืองผู้เป็นน้องเขยของนายพื่อนและเป็นคนเครื่องหนังประจำคณะของนายพื่อนเล่าว่า “ในสมัยนั้นปี่พาทย์คณะนายพื่อนมีชื่อเสียงมากมีงานบรรเลงทั้งปีไม่มีเวลาว่างโดยเฉพาะในเรื่อง

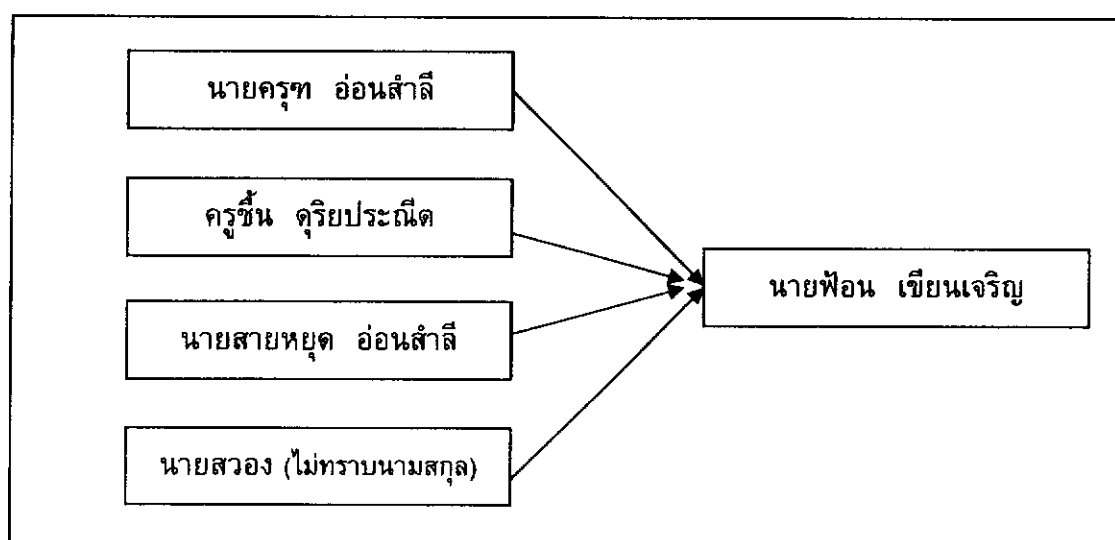
ของการบรรเลงรับร้องลิเกนับว่านายพื่อนมีชื่อเสียงพอ ๆ กับผู้ใหญ่นายรงค์ กล้าบุญ เลยทีเดียว คณะลิเกที่นายพื่อนบรรเลงอยู่เป็นประจำได้แก่

1. คณะ รักมิตรบ้านเทิง
2. คณะ ทูเรียนเล็ก
3. คณะ ทองแป๊ะน้อย
4. คณะ บุญเหลือเทวราช
5. คณะ สมจิตร์ เข้มเพชร

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่นายพื่อน ได้มาเสียชีวิตเมื่ออายุได้เพียง 43 ปี

ภาพประกอบ 27 การสืบทอดปี่พาทย์คณะ “นายพื่อน เขียนเจริญ”

ภาพประกอบ 28 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายพื่อน เขียนเจริญ

ตาราง 19 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายพื่อน เขียนเจริญ”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายพื่อน เขียนเจริญ	43	ระนาดเอก	ทำนา	ปีพาทย์
2	นายแข็ง (ไม่ทราบนามสกุล)	70	ระนาดทุ้ม	ทำนา	ปีพาทย์
3	นายโฮก (ไม่ทราบนามสกุล)	65	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
4	นายบ้าย ทองทิพย์	70	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
5	นายถ่าย ภิญโญ	80	ปี	ปีพาทย์	-
6	นายประเทือง แพรงาม	67	เครื่องหนัง	ทำนา	ปีพาทย์
7	จ.ส.อ.สมศักดิ์ เขียนเจริญ	40	กำกับจังหวะ	รับราชการทหาร	ปีพาทย์
8	ว่าที่ ร.ต.บงกช เขียนเจริญ	37	กำกับจังหวะ	รับราชการครู	ปีพาทย์

ตาราง 20 เครื่องดนตรีคณะ “พื่อน เขียนเจริญ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	หลังจากนายพื่อนเสียชีวิตเครื่อง
8	กลองทัด	1 คู่	ดนตรีทั้งหมดได้ขายให้กับ
9	กลองสองหน้า	-	นักดนตรีที่อยู่ในตัวจังหวัดลพบุรี
10	กลองแขก	1 คู่	(ไม่ทราบชื่อ)
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	

ตาราง 20 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ	กลองชุด 1 ชุด		

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นถึงแม้ว่านายพ่อน เขียนเจริญ จะเสียชีวิตไปแล้วและเครื่องดนตรีทั้งหมดก็ขายไปแล้ว แต่บุตรชายทั้งสองของนายพ่อน ก็ยังดำเนินกิจกรรม ที่เกี่ยวกับวงการเป่าพาทย์อยู่โดยเฉพาะ ว่าที่ ร.ต.บงกช เขียนเจริญ บุตรชายคนเล็กของ นายพ่อนได้เป็นอาจารย์สอนเป่าพาทย์ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงนับได้ว่าทางเพลงของนายพ่อนก็ยังคงสืบทอดผ่านบุตรชายคนเล็กอยู่ในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 29 นายพ่อน เขียนเจริญ ดีระนาดประกอบการแสดงลิเก

11. คณะ นายเบี่ยง ทองทิพย์

หัวหน้าคณะชื่อ นายเบี่ยง ทองทิพย์

สถานที่ตั้งคณะ 13 หมู่ 1 ตำบลบางงา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ. 2473 ปัจจุบันอายุ 75 ปี

บิดาชื่อ นายบาง ทองทิพย์ มารดาชื่อ นางมิ่ง ทองทิพย์ มีพี่น้อง 3 คน

1. นายเบี่ยง ทองทิพย์ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)

2. นายบ่วง ทองทิพย์ บวชเป็นพระ

3. นายบัตร ทองทิพย์ ทำนา

สมรสกับนางประทุม ทองทิพย์ มีบุตร 2 คน

1. นายเบี่ยง ทองทิพย์ ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

2. จ.ส.อ.หนู ทองทิพย์ รับราชการทหาร , ปี่พาทย์ (ระนาดเอก)

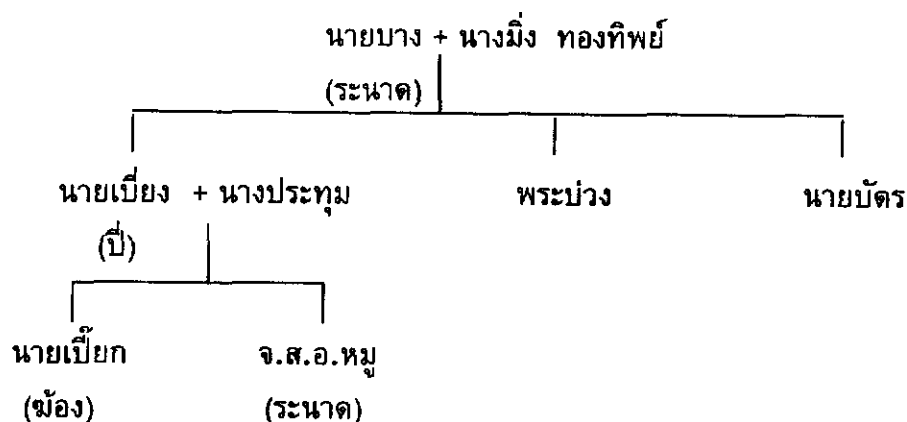
นายเบี่ยง ทองทิพย์ เป็นบุตรชายของนายบาง ทองทิพย์ ซึ่งเป็นคนฆ้องประจำคณะนายครุฑ เมื่อนายเบี่ยงอายุได้ประมาณ 12 ปี จึงเริ่มฝึกหัดตีฆ้องกับนายบางผู้เป็นพ่อ และมาซ้อมร่วมวงที่บ้านของนายครุฑ เพราะมีเพื่อนรุ่นเดียวกันหัดอยู่หลายคน จนสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้รอบวงที่ถนัดที่สุดได้แก่ ปี่ นายเบี่ยงจึงได้เป็นคนปี่ประจำคณะของนายครุฑ เรื่อยมา ต่อมาภายหลังครูชั้น ครูยประณีต ได้มาพำนักที่บ้านของนายครุฑ นายเบี่ยงจึงมีโอกาสดำรงตัวเป็นศิษย์ของครูชั้นด้วยเช่นกัน เมื่อนายครุฑเสียชีวิตลงวงปี่พาทย์ของนายครุฑได้ยุบวงโดยปริยาย นายเบี่ยงจึงได้ตั้งคณะปี่พาทย์ขึ้นมาในนามคณะ “นายเบี่ยง ทองทิพย์” จากเหตุที่นายครุฑเสียชีวิตและวงได้ยุบลงแล้วนั้น ทำให้ลูกวงของ นายครุฑได้แยกมาตั้งคณะถึง 3 คณะด้วยกัน ได้แก่

1. คณะ นายฟ้อน เขียนเจริญ

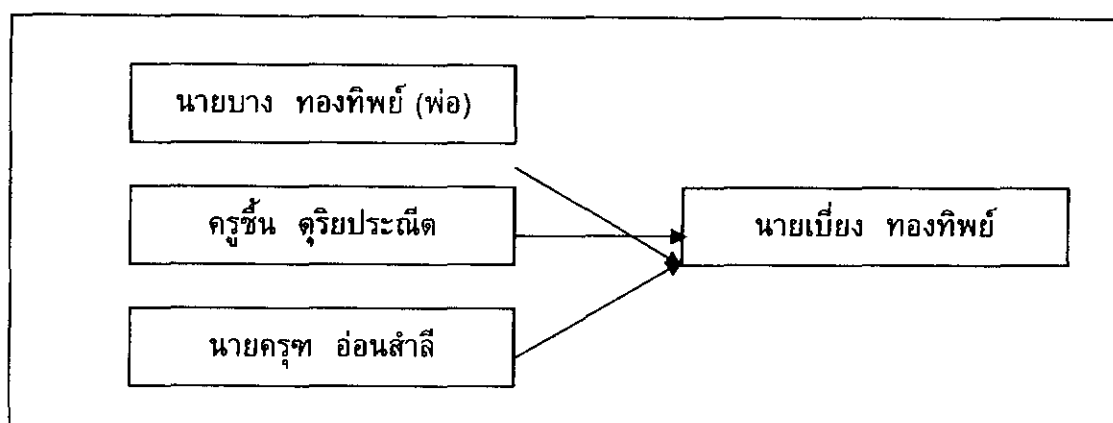
2. คณะ นายสงว อำส้ม (หลานเขยนายครุฑ)

3. คณะ นายเบี่ยง ทองทิพย์

ถึงจะแยกกันออกเป็น 3 คณะ แต่ผู้บรรเลงก็ยังคงใช้ชุดเดียวกันเป็นหลักจะมีเพิ่มขึ้นก็ได้แก่ ชั้นลูก ๆ ที่มาฝึกหัดกันทีหลังซึ่งก็มีไม่มากนัก

ภาพประกอบ 30 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายเบี่ยง ทองทิพย์”

ภาพประกอบ 31 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายเบี่ยง ทองทิพย์

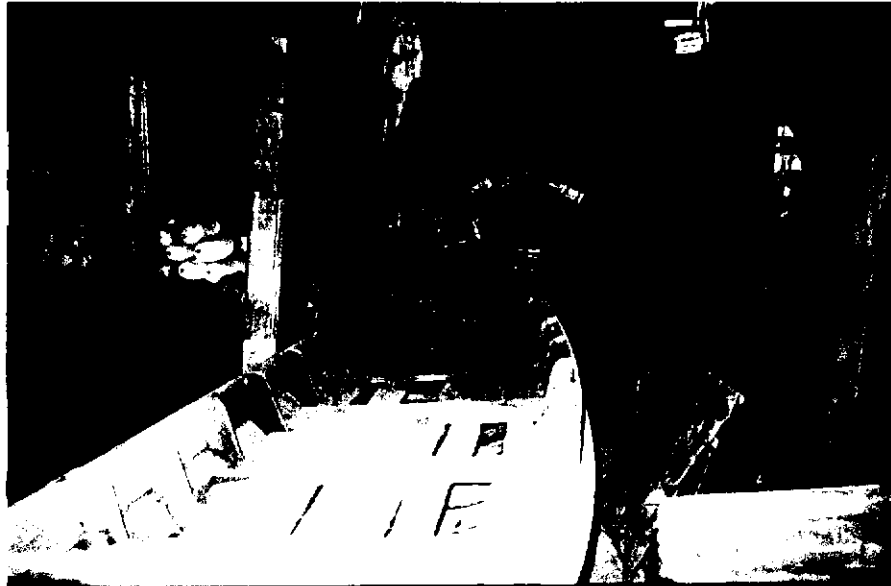
ตาราง 21 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายเบี่ยง ทองทิพย์”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายเบี่ยง ทองทิพย์	75	ได้รอบวง	ทำนา	ปีพาทย์
2	นายป่าย ทองทิพย์	70	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
3	นายถ่าย ภิญโญ	80	ปี่	ปีพาทย์	-
4	นายโฮก (ไม่ทราบนามสกุล)	65	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายอินทร์ (ไม่ทราบนามสกุล)	70	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
6	นายเบี่ยง ทองทิพย์	47	กำกับจังหวะ	ปีพาทย์	-
7	จ.ส.อ.หนู ทองทิพย์	45	กำกับจังหวะ	รับราชการทหาร	ปีพาทย์

ตาราง 22 เครื่องดนตรีคณะ “นายเปียง ทองทิพย์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	ได้ขายเครื่องดนตรีทั้งหมดไป
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

หลังจากที่ตั้งคณะปี่พาทย์ของตัวเองได้ระยะหนึ่ง ต่อมาเกิดกระแสความนิยมในวงปี่พาทย์มอญเพิ่มมากขึ้น ทำให้วงปี่พาทย์ไทยไม่ค่อยมีงานด้วยเหตุดังกล่าวนายเปียง จึงได้ตัดสินใจขายเครื่องดนตรีไทยทั้งหมดไป อันเป็นเหตุทำให้กิจกรรมในการสืบทอดปี่พาทย์ต้องสิ้นสุดลงโดยปริยาย แต่ทั้งนี้นายเปียงและลูกทั้งสองคนก็ยังคงรับเป็นลูกวงให้กับคณะอื่น ๆ บ้างตามโอกาสอันควร

ภาพประกอบ 32 สภาพเรือมดล้าใหญ่ที่ใช้บรรทุกเครื่องปั้นพาทย์ในเวลาหน้าน้ำ

12. คณะ นายพูน บุญเกิด

หัวหน้าคณะชื่อ นายพูน บุญเกิด

สถานที่ตั้งคณะ 24/1 หมู่ 1 ตำบลบางงา อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางด้านทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 – 3641 – 2037

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. - ปีมะแม เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 51 ปี

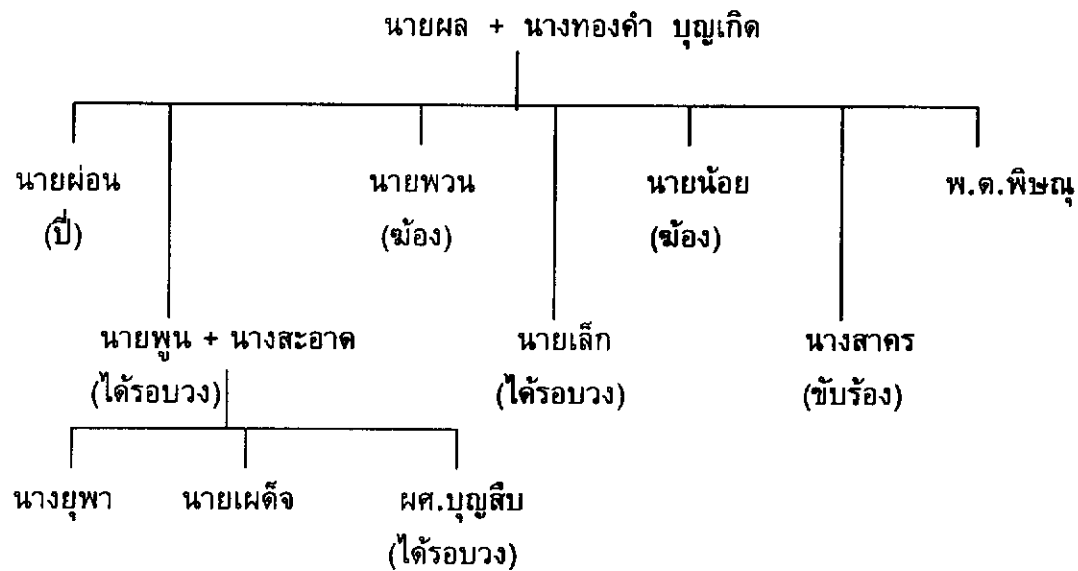
บิดาชื่อ นายผล บุญเกิด มารดาชื่อ นางทองคำ บุญเกิด มีพี่น้อง 7 คน

1. นายผ่อง บุญเกิด ปี่พาทย์ , ลิเก
2. นายพูน บุญเกิด ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)
3. นายพวน บุญเกิด ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
4. นายเล็ก บุญเกิด ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)
5. นายน้อย บุญเกิด ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
6. นางสาวกร สกุลเพชร ขับร้อง
7. พ.ต.พิษณุ บุญเกิด รับราชการทหาร

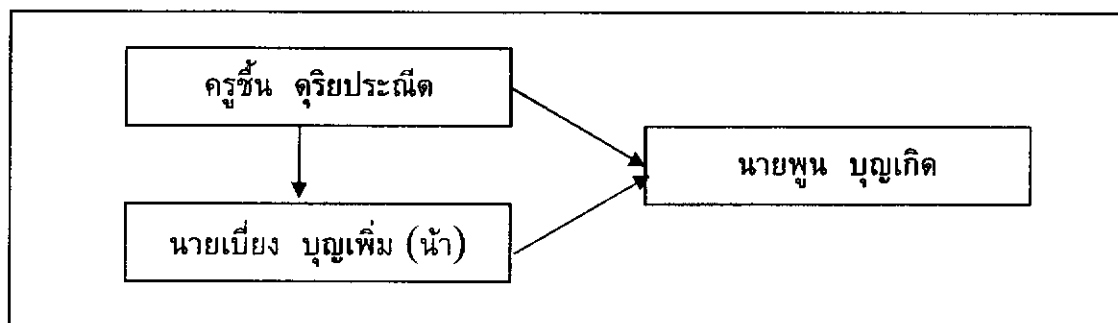
สมรสกับนางสะอาด บุญเกิด มีบุตร – ธิดา 3 คน

1. นางยุพา วงษ์พิศ คำชาย
2. นายเผด็จ บุญเกิด คำชาย , ทนายความ
3. ผศ.บุญสืบ บุญเกิด รับราชการครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา

นายพูน บุญเกิด เป็นบุตรชายคนที่สองของนายผล และนางทองคำ บุญเกิด ในวัยเด็กได้ฝึกหัดปี่พาทย์กับนายเบี่ยง บุญเพิ่ม ผู้เป็นน้าชายจนสามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้รอบวง และเป็นลูกวงของคณะนายเบี่ยง มาโดยตลอด กระทั่งครูชั้น ครูยี่ประณีต ได้ย้ายจากวงนายครุฑ มาพำนักอยู่ที่บ้านนายเบี่ยง ลูกศิษย์ในวงทุกคนของคณะนายเบี่ยงจึงมีโอกาสดำรงเรียนวิชาการดนตรีปี่พาทย์จากครูชั้นด้วยกันทุกคน กระทั่งนายพูนได้สมรสกับ นางสะอาด นายพูนจึงได้แยกออกจากวงของนายเบี่ยงมาตั้งคณะของตนเอง โดยสร้างปี่พาทย์ไทยก่อนภายหลังจึงสร้างเครื่องมอญขึ้น 2 โถง นายพูนได้ไปจ้างครูสม อยู่ที่บ้านเกาะตะพานหิน จังหวัดพิจิตร มาแกะฆ้องมอญที่บ้านของนายพูนเอง เมื่อเสร็จครบบริบูรณ์แล้วจึงรับงานเครื่องมอญซึ่งกำลังเป็นที่นิยมในเวลานั้น ในนามคณะ “นายพูน บุญเกิด” กระทั่งนายพูนได้เสียชีวิตลงเมื่อราวปี พ.ศ. 2533

ภาพประกอบ 33 การสืบทอดปี่พาทย์คณะ “นายพูน บุญเกิด”

ภาพประกอบ 34 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายพูน บุญเกิด

ตาราง 23 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายพูน บุญเกิด”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายพูน บุญเกิด	51	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
2	นายเล็ก บุญเกิด	67	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
3	นายแจลัม แก่นสาร	64	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
4	นายลิขิต (พรา) ชันทอง	70	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
5	นายบุญเยี่ยม ชูศรี	70	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
6	ผศ.บุญสืบ บุญเกิด	37	ได้รอบวง	รับราชการครู	ปี่พาทย์
7	นายสนธิ สงค์สะอาด	66	เครื่องหนัง	ทำนา	ปี่พาทย์

ตาราง 24 เครื่องดนตรีคณะ “นายพูน บุญเกิด” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	เครื่องดนตรีทั้งหมดหลังจาก
10	กลองแขก	1 คู่	นายพูนเสียชีวิต ผศ.บุญสืบ
11	ปี่ใน	1 เล้า	บุญเกิด ผู้เป็นลูกชายได้นำ
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	ไปไว้ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	พระนครศรีอยุธยา เพื่อใช้
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	1 โด้ง	สอนนักศึกษา
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจึง	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าวงปี่พาทย์คณะนายพูน บุญเกิด เป็นวงที่รวมนักดนตรีที่มีฝีมือไว้ทั้งวงเลยทีเดียว แต่เป็นที่น่าเสียดายที่นายพูนต้องมาเสียชีวิตเมื่ออายุเพียง 51 ปี จึงทำให้วงที่เคยเข้มแข็งต้องยุบวงลงโดยปริยาย แต่ทว่าทางเพลงและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่นายพูนได้สั่งสมมานั้นได้ถ่ายทอดให้กับลูกชายคนเล็กคือ ผศ.บุญสืบ บุญเกิด ไว้แล้วและในปัจจุบัน ผศ.บุญสืบก็เป็นอาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาดนตรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จึงถือได้ว่ามรดกทางวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ของนายพูน บุญเกิด ยังคงสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 35 ผศ.บุญสืบ บุญเกิด (ขวามือ) ผู้สืบทอดวงปีพาทย์ต่อจากนายพูน บุญเกิด

13. คณะ นายสุภัทร ภมรศิลป์

หัวหน้าคณะชื่อ นายสุภัทร ภูภมร

สถานที่ตั้งคณะ 254 ถนนรามเดโช ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี
จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 500 เมตร)

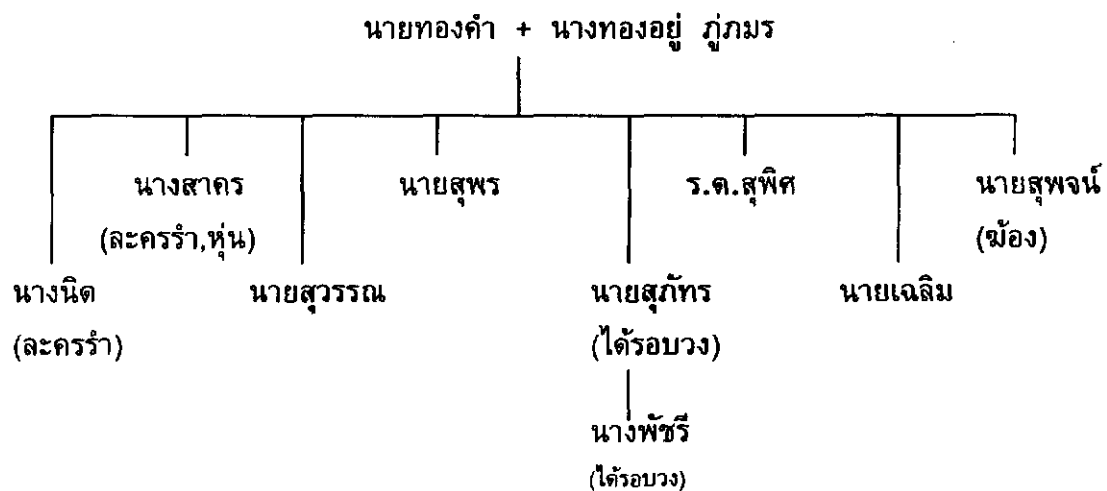
โทรศัพท์ 0 - 3642 - 0119

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2470 ปัจจุบันอายุ 77 ปี

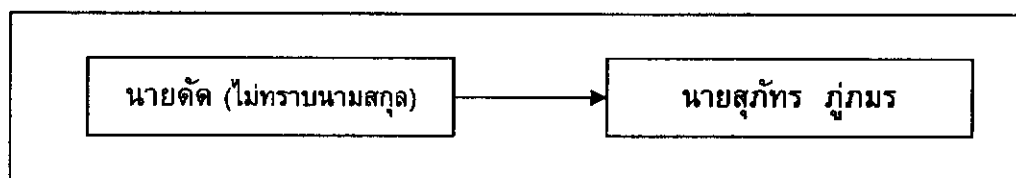
บิดาชื่อ นายทองคำ ภูภมร มารดาชื่อ นางทองอยู่ ภูภมร มีพี่น้อง 8 คน

1. นางนิต คงพันธ์ รับราชการครู
2. นางสาว อุดมเดชะ ละครรำ , หุ่นกระบอก
3. นายสุวรรณ ภูภมร ถึงแก่กรรม
4. นายสุพร ภูภมร ถึงแก่กรรม
5. นายสุภัทร ภูภมร ข้าราชการบำนาญ , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
6. ร.ต.สุพิศ ภูภมร ข้าราชการบำนาญ
7. นายเฉลิม ทั้งทอง -
8. ส.อ.ชนินทร์ (สุพจน์) ภูภมร ข้าราชการบำนาญ

นายสุภัทร ภูภมร เป็นชาวบ้านท้ายตลาด วัดตะเคียน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี สมัยเด็ก ๆ นายสุภัทร ชอบตามพี่สาวทั้งสองได้แก่ นางนิตและนางสาว ละครรำที่วัดตะเคียน ซึ่งในเวลานั้นมีหลวงพ่อบ้านเป็นเจ้าอาวาส ซึ่งท่านมีความสนใจในด้านศิลปะการแสดงของไทยเป็นอย่างมาก ท่านให้การสนับสนุนส่งเสริมให้มีการฝึกหัดโขน - ละครรำและปี่พาทย์ สำหรับปี่พาทย์นั้นมีความคิดเป็นคนสอนนายสุภัทรจึงสมัครเป็นลูกศิษย์ครูวัด เรียนระนาดกับครูวัดเรื่อยมา กระทั่งย้ายมาอยู่ในตัวเมืองลพบุรีจึงได้ตั้งคณะปี่พาทย์ "สุภัทร ภมรศิลป์" ขึ้น รับบรรเลงงานทั่วไปโดยเฉพาะบรรเลงประกอบการแสดงละคร - หุ่นกระบอกร่วมกับพี่สาวคือ นางสาว อุดมเดชะ

ภาพประกอบ 36 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "สุภัทร ภมรศิลป์"

ภาพประกอบ 37 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสุภัทร ภูภมร

สำหรับนักดนตรีของคณะสุภัทร ภมรศิลป์ นั้น ไม่มีนักดนตรีประจำคณะเป็นของตัวเอง เวลาที่มีผู้มาหางาน นางพัชรีผู้เป็นลูกสาวจะเป็นผู้จัดหาคนตามคณะต่าง ๆ และนักดนตรีอิสระที่ยังไม่ได้รับงานใครมาบรรเลงร่วมกันดังนั้นจึงไม่สามารถระบุรายชื่อนักดนตรีที่แน่นอนได้

ตาราง 25 เครื่องดนตรีคณะ “สุภัทร ภมรศิลป์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	

ตาราง 25 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปี่พาทย์คณะสุภัทร ภูมรศิลป์ เคยเป็นสำนักปี่พาทย์ที่ใหญ่ของจังหวัดลพบุรี สมัยก่อนเคยเป็นที่พักพิงของครูดนตรีและนักดนตรีที่มีชื่อเสียงหลายคน เช่น ครูเขียน , ครูประสงค์ พิณพาทย์ , สมนึก ศรีประพันธ์ ฯลฯ แต่ปัจจุบันปี่พาทย์คณะสุภัทร ภูมรศิลป์ ไม่คึกคักเหมือนแต่ก่อนและค่อนข้างจะอ่อนล้าลงไปพอสมควร ซึ่งยังมองไม่เห็นแนวทางในการ สืบทอดว่าจะมีวิธีการอย่างไรให้คงอยู่สืบต่อไปได้

ภาพประกอบ 38 นายสุภัทร ภูมร บวรเลงระนาดเอกประกอบการแสดงหุ่นกระบอก

14. คณะนายสง อำส้ม

หัวหน้าคณะชื่อ นายสง อำส้ม

สถานที่ตั้งคณะ 112 หมู่ 12 ตำบลท่าวัง อำเภوتاวัง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก 400 เมตร)

โทรศัพท์ 0 – 3648 – 1382

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2477 ปัจจุบันอายุ 71 ปี

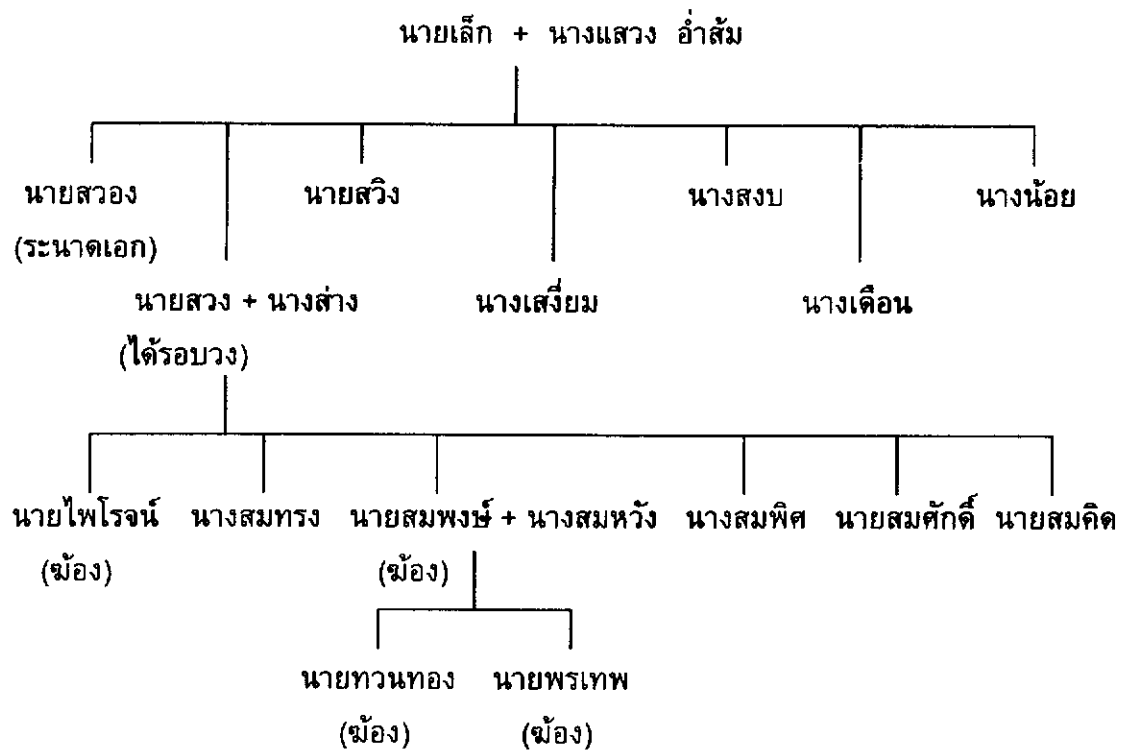
บิดาชื่อ นายเล็ก อำส้ม มารดาชื่อ นางแสง อำส้ม มีพี่น้อง 7 คน

1. นายสง อำส้ม	ปีพาทย์ (ระนาดเอก) เสียชีวิตแล้ว
2. นายสง อำส้ม	ปีพาทย์ (หัวหน้าคณะ)
3. นายสวิง อำส้ม	ทำนา
4. นางเสี่ยม อำส้ม	ทำนา
5. นางสงบ อำส้ม	ทำนา
6. นางเดือน อำส้ม	ทำนา
7. นางน้อย อำส้ม	ทำนา

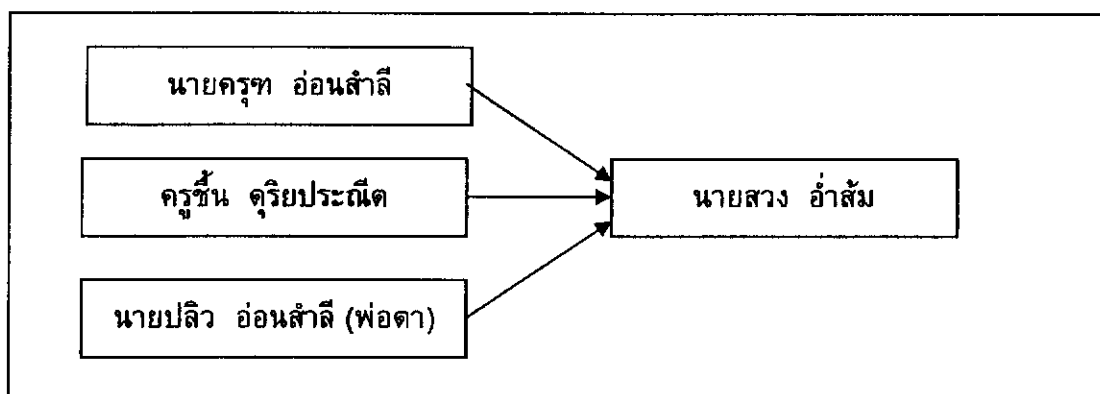
สมรสกับ นางสาว อำส้ม มีบุตร – ธิดา 6 คน

1. นายไพโรจน์ อำส้ม	ปีพาทย์ (ฆ้อง) , ทำงานบริษัท
2. นางสมทรง อำส้ม	ทำงานบริษัท
3. นายสมพงษ์ อำส้ม	ปีพาทย์ (ฆ้อง) , ทำงานบริษัท
4. นางสมพิศ อำส้ม	ทำงานบริษัท
5. นายสมศักดิ์ อำส้ม	ทำงานบริษัท
6. นายสมคิด อำส้ม	พิการแต่กำเนิด

นายสงในสมัยเด็ก ๆ มีบ้านพักอยู่ใกล้กับบ้านของนายครูโตโผปีพาทย์ และมีวัยไล่เลี่ยกับบรรดาหลาน ๆ ของนายครู ในช่วงนั้นวงปีพาทย์นายครูจัดว่าเป็นวงปีพาทย์ ที่ใหญ่และมีชื่อเสียง พ่อแม่ก็จะนำลูกหลานไปฝากให้เรียนปีพาทย์กับนายครูอยู่เสมอ นายสง กับนายสงก็เช่นกัน เมื่ออายุได้ 10 – 12 ขวบ นายเล็กผู้เป็นพ่อก็นำสองคนพี่น้องดังกล่าวไปฝากให้เรียนปีพาทย์กับนายครู จนกระทั่งสามารถบรรเลงออกงานได้ จึงอยู่ประจำวงของนายครูเรื่อยมา เมื่อจบเรียนแล้วนายสง จึงได้แต่งงานกับนางสาว ผู้เป็นบุตรของนายปลิวและนางเป้าซึ่งเป็นหลานของนายครู กระทั่งนายครูเสียชีวิตลง นายสายหยุดพี่ชายของนางสาวได้รับมรดกวงปีพาทย์ของนายครูไว้ทั้งวง และนายสายหยุดได้ย้ายไปอยู่ที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ พร้อมทั้งนำเครื่องปีพาทย์ทั้งหมดไปด้วย จึงเป็นอันว่าวงปีพาทย์นายครูได้ยุบวงไปโดยปริยาย ดังนั้นด้วยใจรักในทางปีพาทย์ นายสงจึงรวบรวมเงินไปซื้อเครื่องปีพาทย์มาใหม่ และตั้งคณะเป็นของตัวเองโดยใช้ชื่อว่าปีพาทย์คณะ “นายสง อำส้ม” รับงานบรรเลงในเขตหมู่บ้านวัดธรรมาราม (วัดบ้านกล้วย) เรื่อยมาจนปัจจุบัน

ภาพประกอบ 39 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายสวอง อำส้ม”

ภาพประกอบ 40 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสวอง อำส้ม

ตาราง 26 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายสง อ่ำส้ม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายบุญส่ง (อยู่วัดแจ้ง)	50	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
2	นายสง อ่ำส้ม	71	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-
3	นายไพโรจน์ อ่ำส้ม	48	ฆ้องวงใหญ่	พนักงานบริษัท	ปีพาทย์
4	นายพวน (ไม่ทราบนามสกุล)	75	ปี	-	ปีพาทย์
5	นายประเทือง แพรงาม	67	เครื่องหนัง	ทำนา	ปีพาทย์
6	นายสมพงษ์ อ่ำส้ม	46	กำกับจังหวะ	พนักงานบริษัท	ปีพาทย์

ตาราง 27 เครื่องดนตรีคณะ “นายสง อ่ำส้ม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	ยังเก็บรักษาเครื่องดนตรี ทั้งหมดไว้ครบทุกชิ้นแต่ ไม่ได้รับงานบรรเลงทั่วไป แล้ว
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	

ตาราง 27 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าหลังจากนายครูฯ เสียชีวิตลงแล้ว จากวงปี่พาทย์ที่เข้มแข็งมีชื่อเสียงก็ต้องยุบวงลงและลูกวงที่เคยอยู่ร่วมวงเดียวกันต่างก็แยกย้ายกันไปตั้งคณะเป็นของตัวเอง จึงทำให้ความเข้มแข็งดังกล่าวค่อย ๆ อ่อนล้าลง ในที่สุดก็ได้ยุติบทบาทและหน้าที่ในการบรรเลงรับใช้สังคมลงโดยปริยาย สำหรับนายสงถึงแม้ว่าจะยุติรับงานลงแล้วแต่ก็ยังคงเก็บรักษาเครื่องดนตรีทั้งหมดไว้ไม่ยอมขาย โดยหวังว่าสักวันหนึ่งข้างหน้าอาจมีลูกหลานบางคนสนใจสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ต่อไปอีกก็ได้

ภาพประกอบที่ 41 นายสง อำส้ม บรรเลงระนาดทุ้ม

15. คณะ นายไร โพธิ์งาม

หัวหน้าคณะชื่อ นายไร โพธิ์งาม

สถานที่ตั้งคณะ 33 หมู่ 7 ตำบลบางคู้ อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี 15150
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ)

โทรศัพท์ -

เกิดวันจันทร์ เดือนสิบสอง พ.ศ.2460 ปัจจุบันอายุ 88 ปี

บิดาชื่อ นายโมทย์ โพธิ์งาม มารดาชื่อ นางปลั่ง โพธิ์งาม มีพี่น้อง 9 คน

1. นายหลอด โพธิ์งาม ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)
2. นายเรียน โพธิ์งาม ลิเก
3. นายไร โพธิ์งาม ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. นายแฉว โพธิ์งาม ลิเก
5. นายแหล่ม โพธิ์งาม ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)
6. นายผาด โพธิ์งาม โขน
7. นางมา โพธิ์งาม ทำนา
8. นางเฟื้อง โพธิ์งาม ทำนา
9. นางขันทอง โพธิ์งาม ทำนา

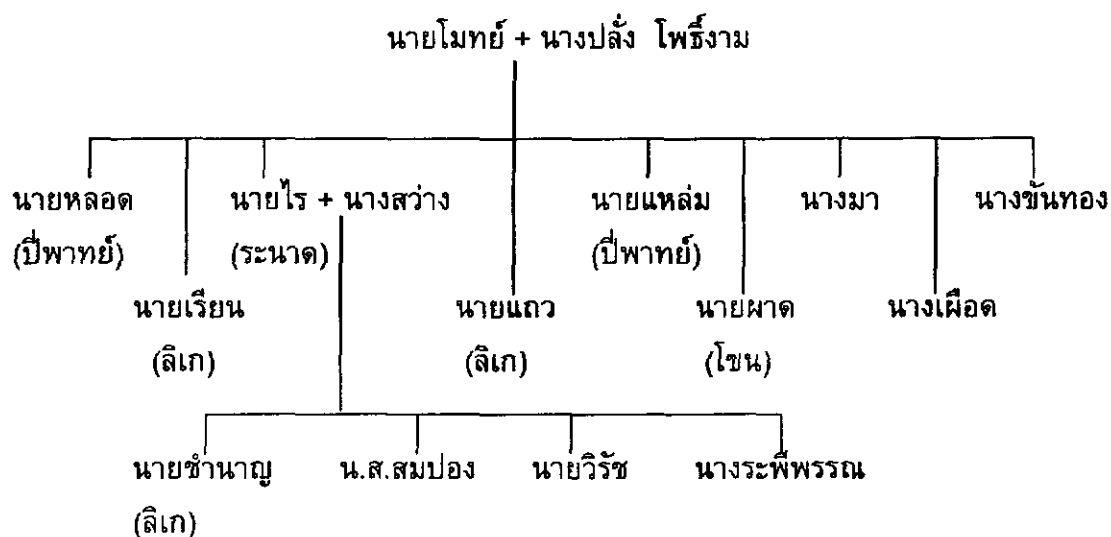
สมรสกับนางสว่าง โพธิ์งาม มีบุตร – ธิดา 4 คน

1. นายชำนาญ โพธิ์งาม ลิเก (เสียชีวิตแล้ว)
2. น.ส.สมปอง โพธิ์งาม - (เสียชีวิตแล้ว)
3. นายวิรัช โพธิ์งาม ค้าขาย
4. นางรพีพรรณ เพ็ชรฤทธิ์ ทำนา

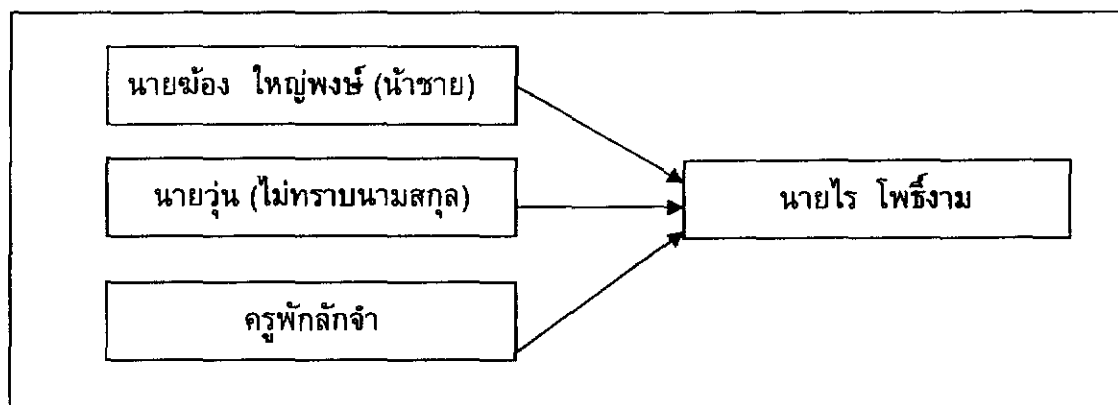
นายไร โพธิ์งาม เดิมเป็นชาวบ้านพระงาม อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ชีวิตในวัยเด็กนายไรอายุได้ประมาณ 10 – 11 ปี นายฆ้องผู้เป็นน้าชายของนายไรมีพี่เขยชื่อนายวุ่นเป็นโต้โผปี่พาทย์มีเครื่องปี่พาทย์ไทยเป็นของตัวเอง นายฆ้องจึงชวน ด.ช.ไร และพี่น้องไปหัดปี่พาทย์ที่วงของนายวุ่นจนครบวงและสามารถเล่นออกงานสวดมนต์เย็น – จันเข้าได้ตั้งแต่นั้นมานายไรและพี่ๆ น้องๆ ก็ยึดอาชีพทางการบรรเลงปี่พาทย์กันเรื่อยมา ซึ่งต่อมาภายหลังพี่น้องบางคนก็ไปหัดโขน – ลิเก ตามที่แต่ละคนชอบและถนัด ส่วนนายไรนั้นยังคงยึดอาชีพปี่พาทย์ตลอดมา กระทั่งมาได้ภรรยาที่อำเภอท่าม่วง จึงได้ย้ายภูมิลำเนามาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบัน เมื่อมาอยู่ที่ท่าม่วงนายไรจึงได้ร่วมวงกับคณะปี่พาทย์ของพระอาจารย์สำนักวัดวิหารขาว จนสามารถเก็บเงินได้ก้อนหนึ่งนายไรจึงไปซื้อเครื่องปี่พาทย์จากนายเสริฐที่บ้านจิวรายและตั้งคณะเป็นของตัวเองโดยใช้ชื่อคณะว่า “นายไร โพธิ์งาม”

นายไรเล่าให้ฟังว่า “เมื่อก่อนนั้นปี่พาทย์ประกอบการแสดงลิเกนั้นใช้แต่วงปี่พาทย์ไทยไม่ได้ใช้วงปี่พาทย์มอญเหมือนในปัจจุบัน และลิเกจะมาจากที่ไหนก็ตามต้องมาหาปี่พาทย์

ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นประกอบการแสดงทุกครั้งไป จึงทำให้ศิลปินทั้งสองสาขามีความรักความผูกพันกันเสมอมา” สำหรับวงปี่พาทย์ของนายไรรั้นส่วนใหญ่จะบรรเลงประกอบพิธีกรรมและงานบุญในเขตวัดวิหารขาวและวัดท่าราบอยู่เป็นประจำ

ภาพประกอบ 42 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "นายไร โพธิ์งาม"

ภาพประกอบ 43 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายไร โพธิ์งาม

ตาราง 28 รายชื่อนักดนตรีคณะ "นายไร โพธิ์งาม"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายไร โพธิ์งาม	88	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
2	นายฉวย (ไม่ทราบนามสกุล)	85	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-

ตาราง 28 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
3	นายพา (ไม่ทราบนามสกุล)	86	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
4	นายเนตร (ไม่ทราบนามสกุล)	78	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-
5	นายสนอง บุญแย้ม	75	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
6	นายเนียน (ไม่ทราบนามสกุล)	75	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
7	นายทองดี บุญแย้ม	81	ระนาดเอกเหล็ก	ปีพาทย์	-
8	นายลอย (ไม่ทราบนามสกุล)	78	ระนาดทุ้มเหล็ก	ปีพาทย์	-
9	ผู้ใหญ่สาย (ไม่ทราบนามสกุล)	80	ปี	ผู้ใหญ่บ้าน	-
10	นายสนิท สงค์สะอาด	66	เครื่องหนัง	ทำนา	ปีพาทย์
11	นายแหล่ม โพธิ์งาม	84	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
12	นายหลอด โพธิ์งาม	89	ได้อบวง	ปีพาทย์	-

ตาราง 29 เครื่องดนตรีคณะ “นายโร โพธิ์งาม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	ลำดับที่ 1 – 11 ขายเป็น ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	

ตาราง 29 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

ตามประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าวงปี่พาทย์คณะนายไร โพธิ์งาม จัดว่าเป็นวงที่ใหญ่และมีพี่น้องที่มีความสามารถทั้งปี่พาทย์และการแสดงกันเกือบทุกคน แต่น่าเสียดาย ที่มาชั้นลูก ๆ ไม่มีใครสืบทอดความรู้ทางปี่พาทย์ได้เลย ประกอบกับนายไรได้ขายเครื่องปี่พาทย์ทั้งหมดให้กับผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ ที่บ้านโกล้งธนูไปทั้งวง จึงทำให้การสืบทอดวงปี่พาทย์ของคณะนายไร โพธิ์งาม จึงต้องสิ้นสุดบทบาทและหน้าตาไปโดยปริยาย

ภาพประกอบ 44 นายไร โพธิ์งาม (หัวหน้าคณะ)

16 คณะ นายเบี่ยง บุญเพิ่ม

หัวหน้าคณะชื่อ นายเบี่ยง บุญเพิ่ม

สถานที่ตั้งคณะ 32 หมู่ 4 ตำบลโพธิ์ตลาดแก้ว อำเภอท่าวุ้ง จังหวัดลพบุรี 15150 (ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ)

โทรศัพท์ 0 - 1948 - 4755

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2447 เสียชีวิตเมื่อ พ.ศ. 2510 อายุ 63 ปี

บิดาชื่อ นายรุ่ง บุญเพิ่ม มารดาชื่อ นางสมบุญ บุญเพิ่ม มีพี่น้อง 4 คน

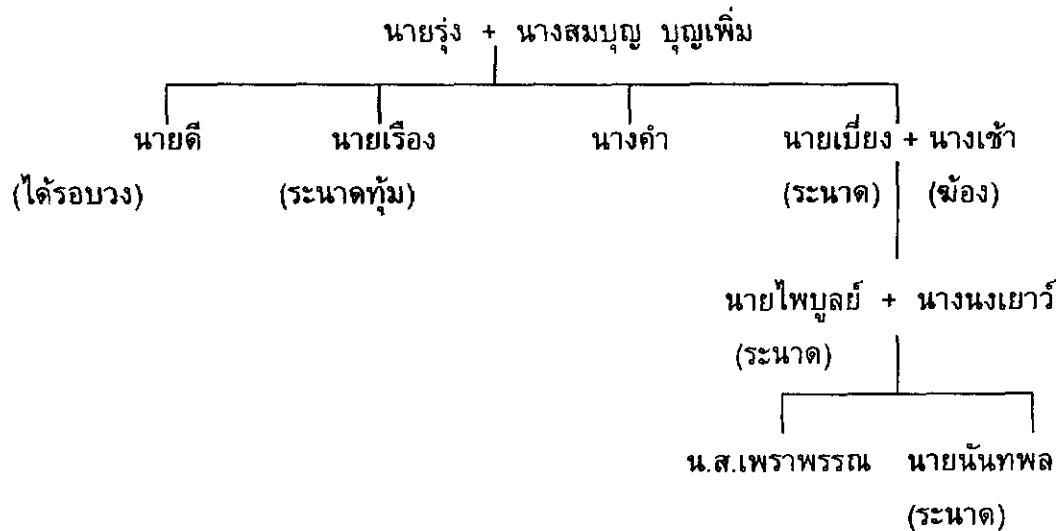
1. นายดี บุญเพิ่ม ปี่พาทย์ (ได้รบบวง)
2. นายเรือง บุญเพิ่ม ปี่พาทย์ (ระนาดทุ้ม)
3. นางคำ บุญเพิ่ม ทำนา
4. นายเบี่ยง บุญเพิ่ม ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)

สมรสกับนางเข้า บุญเพิ่ม มีบุตร 1 คน

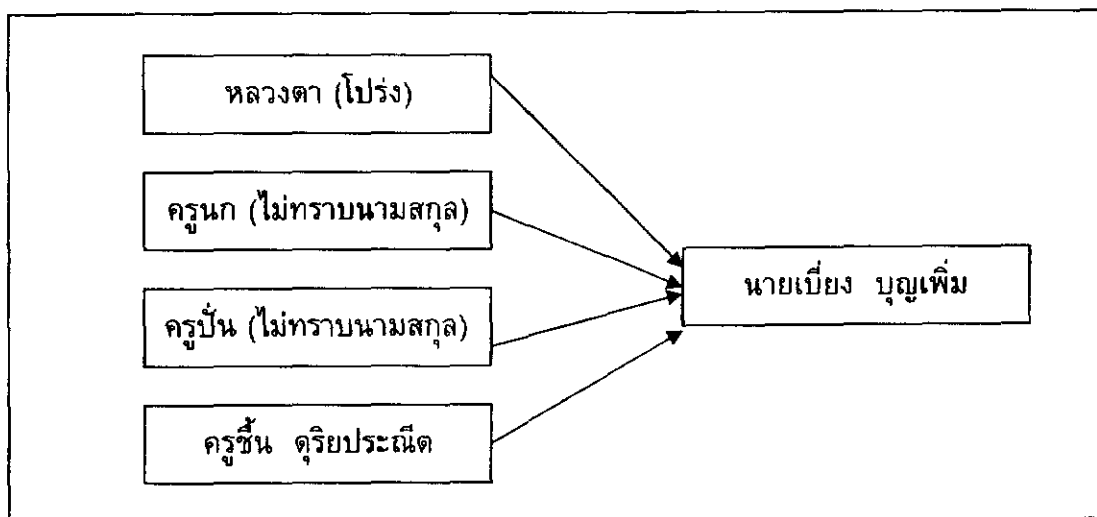
1. นายไพบูลย์ บุญเพิ่ม ปี่พาทย์ (ระนาดเอก) นายช่างเทศบาล

นายเบี่ยง บุญเพิ่ม เป็นบุตรคนสุดท้องของนายรุ่งและนางสมบุญ บุญเพิ่ม ประกอบอาชีพทำนาแต่ด้วยใจรักทางด้านดนตรี ในสมัยเด็ก ๆ จึงชวนพี่ชายทั้ง 2 คนไปฝึกปี่พาทย์กับหลวงตาโปร่ง (เป็นคนปี่พาทย์ในสำนักบางลำภู) ที่มาบวชอยู่ที่วัดทองแท่งนิสยาราม ซึ่งชาวบ้านมักจะเรียกท่านว่า “หลวงตาครู” โดยเริ่มต่อฆ้องและระนาดเอกตามลำดับ กระทั่งเข้าสู่วัยหนุ่มจึงมีความสามารถตั้งคณะเป็นของตัวเอง ต่อมาได้มีครูนกและครูปั้นซึ่งเป็นอดีตทหารดุริยางค์จากกรุงเทพฯ มาพักหลบภัยสงครามอยู่ใกล้ ๆ กับบ้านของนายเบี่ยง นายเบี่ยงจึงไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม ในช่วงนี้ปี่พาทย์คณะนายเบี่ยงเป็นวงปี่พาทย์ไทยที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในเขตอำเภอท่าวุ้ง ซึ่งมีเรื่องเล่ากันว่าทุกครั้งที่ลิเกคณะหอมหวลและอีกหลาย ๆ คณะที่มีชื่อเสียง เมื่อเจ้าภาพที่อยู่ในอำเภอท่าวุ้งไปหามาแสดง คณะลิเกเหล่านั้นมักจะเจรจาให้หาปี่พาทย์คณะนายเบี่ยงโพธิ์ตลาดแก้ว (นายเบี่ยง บุญเพิ่ม) มาบรรเลงประกอบการแสดงเท่านั้น เมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มนายเบี่ยงจึงสมรสกับนางสาวเข้า ซึ่งเป็นบุตรธิดาของนายเตี้ยและนางสาย โดยที่นายเตี้ยเองนั้นก็ปี่พาทย์อยู่เช่นกันจึงทำให้ทั้งสองคณะมีความเกี่ยวพันกัน กลายเป็นคณะปี่พาทย์ที่ใหญ่ที่สุดในเขตลุ่มแม่น้ำลพบุรีตอนบน ช่วงหลังได้มีครูชื่น ดุริยประณีต จากสำนักปี่พาทย์บ้านบางลำภูได้มาอยู่ที่ลพบุรี โดยอาศัยอยู่กับวงปี่พาทย์ของนายครุฑและต่อเพลงให้กับวงนายครุฑ นายเบี่ยงทราบข่าวจึงไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์และครูชื่นก็ได้มาพักอยู่กับนายเบี่ยงเป็นเวลาหลายปี ครูชื่นได้มาปรับเพลงต่อเพลงไทย เพลงมอญและเพลงเดี่ยวให้กับนายเบี่ยงไว้หลายเพลง ในช่วงนี้บุตรชายคนเดียวของนายเบี่ยงชื่อว่านายไพบูลย์ บุญเพิ่ม (เดิมชื่อบิล) ได้ได้เข้าสู่วัยรุ่นจึงได้มีโอกาสเรียนรู้ทางเพลงระนาดจากครูชื่นด้วยเช่นกัน ซึ่งภายหลังนายไพบูลย์ก็ได้เข้าไปเรียนที่โรงเรียนช่างอุเทนถวาย และ

ได้ไปพบกับนายสุพจน์ โตสง่า จนเป็นเพื่อนรักกันพร้อมทั้งพากันเข้าไปอยู่ในสำนักปี่พาทย์บ้านบางลำภูในที่สุด

ภาพประกอบ 45 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “นายเบี่ยง บุญเพิ่ม”

ภาพประกอบ 46 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายเบี่ยง บุญเพิ่ม

ตาราง 30 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายเบี่ยง บุญเพิ่ม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายเบี่ยง บุญเพิ่ม	63	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	ทำนา
2	นายเรือง บุญเพิ่ม	58	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	ทำนา
3	นายสว่าง บุญเพิ่ม	46	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
4	นายสำรวย จันทร์อ่อน	60	ปี่	ปี่พาทย์	-

ตาราง 30 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
5	นายเป้า บุญลือ	58	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
6	นายคำ (ไม่ทราบนามสกุล)	58	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
7	นายพูน บุญเกิด	62	ได้รบบวง	ปีพาทย์	-
8	นายสมาน บุญเกิด	38	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
9	นายเล็ก บุญเกิด	67	ได้รบบวง	ปีพาทย์	-
10	นายไพบุลย์ บุญเพิ่ม	61	ระนาดเอก	รับราชการ	ปีพาทย์
11	นายพวน บุญเกิด	68	เครื่องหนัง	ทำนา	ปีพาทย์
12	นายอนันต์ พ่วงวงษ์	66	ระนาดเอก	การไฟฟ้า	ปีพาทย์
13	นายปรีชา ระวิงภัย	66	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
14	นายสมพงษ์ ถ้วยทอง	70	นักร้อง	ส่งน้ำแข็ง	ปีพาทย์
15	นางสาคร สกุลเพชร	62	นักร้อง	ปีพาทย์	-
16	นางสมพงษ์ ธรรมเจริญ	62	นักร้อง	ทำนา	-
17	นางทองสุข ถ้วยทอง	62	นักร้อง	ค้าขาย	-
18	นางเหลียม วงษ์สุวรรณ	62	นักร้อง	-	-

ตาราง 31 เครื่องดนตรีของคณะ “นายเบี่ยง บุญเพิ่ม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	4 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	2 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	3 เล้า	

ตาราง 31 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	2 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ	ซอด้วง 2 คัน ซออู้ 1 คัน		

จากประวัติของวงปี่พาทย์คณะ “นายเบี่ยง บุญเพิ่ม” ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าเป็นคณะปี่พาทย์ที่มีจำนวนสมาชิกสูงกว่าจำนวนมากคณะหนึ่ง แต่ภายหลังจากนายเบี่ยงได้เสียชีวิตลงแล้ววงปี่พาทย์คณะนี้แทบจะยุบวงเพราะบุตรชายคนเดียวของนายเบี่ยงคือ นายไพบูลย์ ซึ่งรับราชการเป็นนายช่างโยธา ต้องไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างจังหวัด เช่น ที่จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น ทำให้ขาดผู้ดำเนินการจัดการวง กระทั่งนายไพบูลย์ได้มาเสียชีวิตลงอีกคน วงปี่พาทย์คณะ “นายเบี่ยง บุญเพิ่ม” จึงยุติบทบาทในการรับใช้สังคมอย่างสิ้นเชิงโดยที่ทายาทของนายไพบูลย์คือ นายนันทพล บุญเพิ่ม ยังคงมีความสามารถทางระนาดเอกอยู่บ้างและยังคงเก็บรักษาเครื่องดนตรีทั้งหมดไว้เป็นสมบัติของตระกูลสืบไป

ภาพประกอบ 47 นายไพบูลย์ บุญเพิ่ม (ที่ 2 จากขวามือ)

17. คณะ นายโจ่ง คงนัม

หัวหน้าคณะชื่อ นายโจ่ง คงนัม

สถานที่ตั้งคณะ 11 หมู่ 4 ตำบลนิคมสร้างตนเอง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (อยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำลพบุรี)

โทรศัพท์ 0 - 3665 - 2190

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2479 ปัจจุบันอายุ 69 ปี

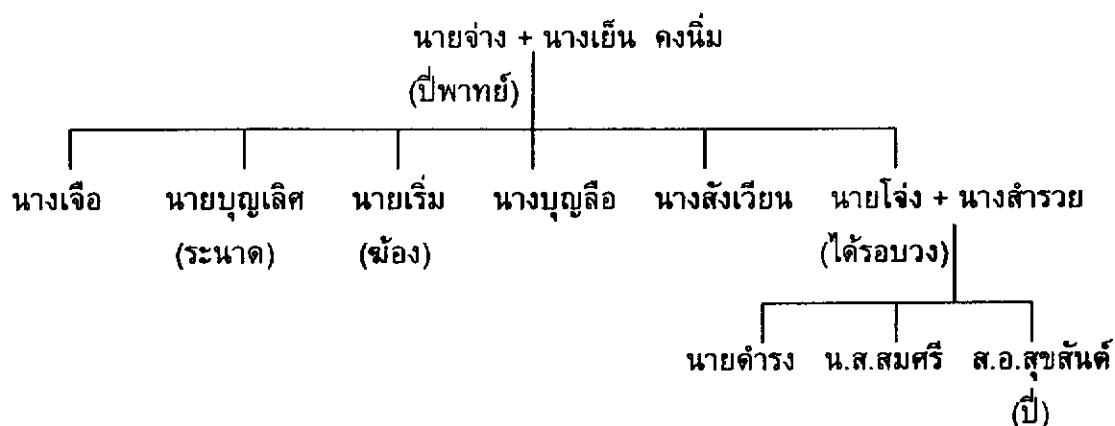
บิดาชื่อ นายจ่าง คงนัม มารดาชื่อ นางเย็น คงนัม มีพี่น้อง 6 คน

1. นางเจือ คงนัม	ทำนา
2. นายบุญเลิศ คงนัม	ปีพาทย์ (ระนาด) , ทำนา
3. นายเริ่ม คงนัม	ปีพาทย์ (ฆ้อง)
4. นางบุญลือ คงนัม	-
5. นางสังเวียน คงนัม	-
6. นายโจ่ง คงนัม	ปีพาทย์ (รอบวง) , สวนผลไม้

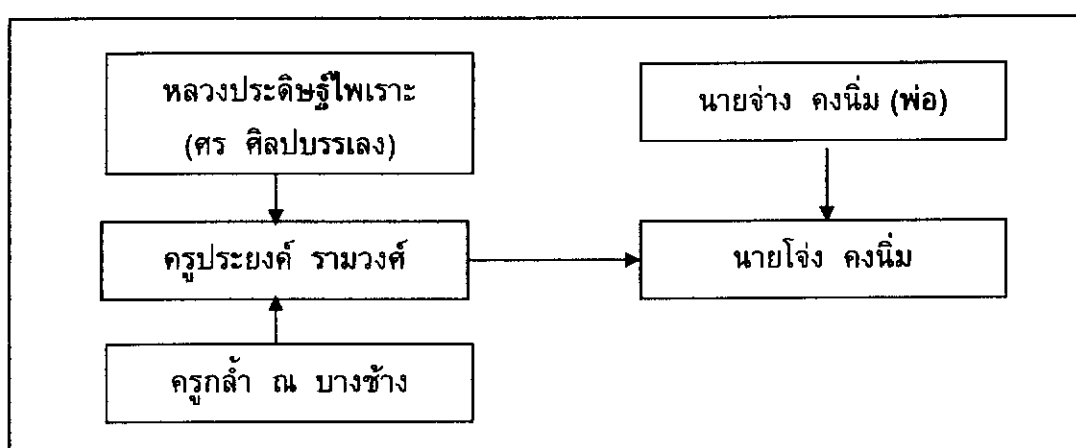
สมรสกับนางสำรวย คงนัม มีบุตร - ธิดา 3 คน

1. นายดำรง คงนัม	รับราชการ
2. น.ส.สมศรี คงนัม	ทำงานบริษัท
3. ส.อ.สุขสันต์ คงนัม	รับราชการกองดุริยางค์ทหารบก

นายโจ่งเป็นคนแถวบ้านโกงธนู ซึ่งเป็นแหล่งรวมศิลปะการแสดงหลายชนิด เช่น โขน ลิเก และละคร นอกจากการแสดงดังกล่าวแล้วยังมีวงปีพาทย์อยู่หลายคณะด้วยกัน นายจ่าง คงนัม ก็เป็นปีพาทย์คณะหนึ่งที่อยู่แถวนั้น ดังนั้นตอนเด็กๆ นายโจ่ง จึงได้คลุกคลีอยู่กับวงปีพาทย์ทั้งของพ่อตัวเองและญาติๆ อายุได้ 7 ปี จึงเริ่มฝึกฆ้องวงใหญ่กับนายจ่างผู้เป็นพ่อจนออกงานได้และพออายุ 17 ปี จึงไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของครูประยงค์ รามวงศ์ เพื่อเรียนระนาดเอก นอกจากนั้นก็เรียนด้วยวิธีครูพักลักจำ จากท่านผู้มีฝีมือต่าง ๆ จนนายโจ่งมีฝีมือสามารถเล่นดนตรีได้รอบวง หลังจากพ่อจ่างเสียชีวิตนายโจ่งจึงย้ายครอบครัวมาตั้งหลักปักฐานที่บ้านนิคมสร้างตนเอง พร้อมทั้งนำเครื่องปีพาทย์ของพ่อมาด้วย มาตั้งเป็นวงปีพาทย์มอญ ชื่อว่า คณะ “โจ่ง คงนัม” รับบรรเลงงานศพเป็นส่วนใหญ่ เวลาจัดงานนายโจ่งก็ยังคงใช้ลูกวงแถวบ้านโกงธนูที่เคยร่วมวงกันมาก่อน โดยเฉพาะครูประยงค์ รามวงศ์ จะต้องมาบรรเลงให้กับวงนายโจ่งเป็นประจำ เพราะสมัยเมื่อฝากตัวเป็นศิษย์นั้นนายโจ่งเป็นคนที่ยกัญญาคูแลใกล้ชิดครูยงค์สม่ำเสมอ ทุกครั้งที่มีการงานจึงต้องเชิญครูมาร่วมบรรเลงเพื่อให้ครูมีรายได้และไม่เหงา

ภาพประกอบ 48 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “โจ่ง คงนึ่ง”

ภาพประกอบ 49 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายโจ่ง คงนึ่ง

ตาราง 32 รายชื่อนักดนตรีคณะ “โจ่ง คงนึ่ง”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายโจ่ง คงนึ่ง	69	ได้รอบวง	เกษตรกรรม	ปีพาทย์
2	ส.อ.สุขสันต์ คงนึ่ง	35	ปี	รับราชการทหาร	ปีพาทย์
3	นายสัมฤทธิ์ แพรวง	63	ระนาดทุ้ม	เกษตรกรรม	ปีพาทย์
4	นายเพ็ญ แพรวง	60	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
5	นายวินัย แพรวง	25	ฆ้องวงเล็ก	ทำนา	ปีพาทย์
6	นายสายันต์ อารีย์	41	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
7	นายบันเทิง ไตวิจิตร	41	ปี	รับราชการ	ปีพาทย์

ตาราง 32 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
8	นายสมบุญ คชมูหิ๊งค์	60	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
9	นายสมเกียรติ อ่อนนุ่ม	29	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
10	นายสุเทพ เกิดกิจ	49	เครื่องหนัง	ค้าขาย	ปีพาทย์

ตาราง 33 เครื่องดนตรีของคณะ “นายโจ่ง คงนั่ม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนี้นายโจ่ง คงนึม ก็ยังคงรับงานบรรเลงอยู่ โดยใช้นักดนตรีกลุ่มบ้านโกงหนู เหมือนเดิม เพราะมีความผูกผันและเป็นญาติพี่น้องกันมาแต่สมัยที่บ้านเดิมอยู่ที่นี่ สำหรับการสืบทอดนั้น บุตรชายคนเล็กได้รับสืบทอดโดยตรงเพราะปัจจุบันนี้รับราชการอยู่กองดุริยางค์ทหารบก ส่วนการสอนศิษย์รุ่นใหม่ั้นยังไม่มี การสืบทอดอย่างจริงจัง

ภาพประกอบ 50 นายโจ่ง คงนึม บรรเลงระนาดเอกในงานฤดูหนาวจังหวัดลพบุรี

18. คณะ ครูประยงค์ รามวงศ์

หัวหน้าคณะชื่อ นายประยงค์ รามวงศ์

สถานที่ตั้งคณะ 90 หมู่ 6 ตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 210 เมตร)

โทรศัพท์ -

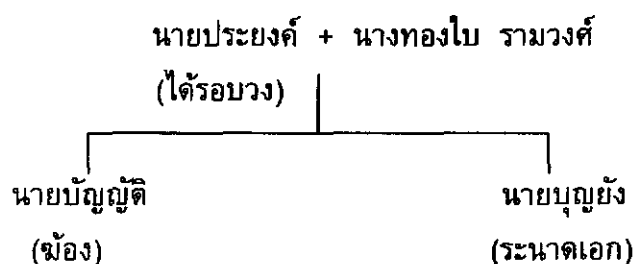
เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2470 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2545 อายุได้ 75 ปี

สมรสกับนางทองใบ รามวงศ์ มีบุตรที่เป็นปีพาทย์ 2 คน

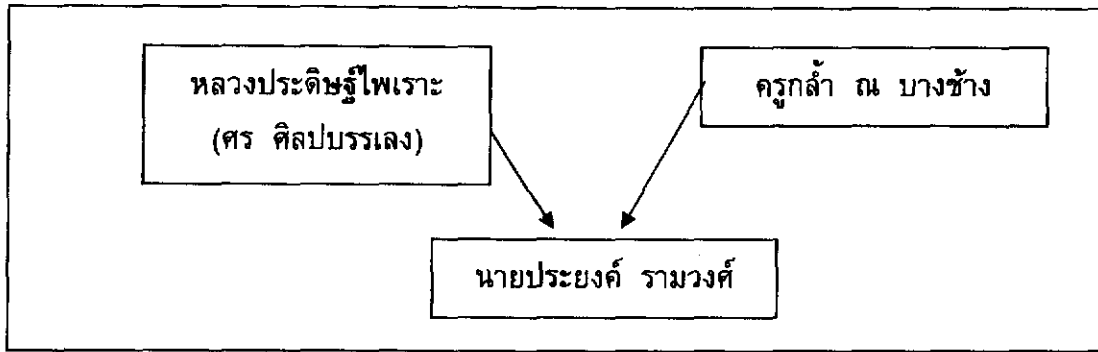
1. นายบัญญัติ รามวงศ์ ปีพาทย์ (น้องวงใหญ่)

2. นายบุญยัง รามวงศ์ ปีพาทย์ (ระนาดเอก)

เดิมทีนายประยงค์ รามวงศ์ เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมัยหนุ่มเป็นคนระนาดประจำอยู่วงปู่เอก (พ่อ ร.ต.สะอั้ง แก้วกมล คนปีกองดุริยางค์ทหารเรือ) แถวตำบลท่าดอก อำเภอมหาราช เป็นผู้ที่มีความสามารถทางปีพาทย์ได้รอบวงโดยเฉพาะระนาดเอก มีผู้เล่าว่าหลังจากเสร็จหน้างานปีพาทย์แล้ว (ช่วงเช้าพรรษา) ทางวงจะรวบรวมเงินแล้วส่งนายประยงค์ไปเรียนระนาดกับครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ที่กรุงเทพฯ เพื่อไปต่อเพลงใหม่ ๆ และเรียนทางระนาดด้วยโดยไม่ได้อยู่ประจำที่บ้านคุณครู ดังนั้นจึงมีน้อยคนที่จะทราบว่าท่านก็เป็นลูกศิษย์คุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะเช่นกัน เมื่อได้เพลงใหม่ ๆ แล้วท่านก็จะกลับมาถ่ายทอดให้พรรคพวกที่วงจนชื่อเสียงของนายประยงค์เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักปีพาทย์ลุ่มแม่น้ำลพบุรี ด้วยความเป็นคนมีความรู้และมีฝีมือนายประยงค์จึงถูกเชิญให้ไปสอนตามวงต่าง ๆ ที่มาฝากตัวเป็นลูกศิษย์จนไม่มีเวลาสร้างวงเป็นของตัวเอง สถานที่ที่นายประยงค์อยู่นานที่สุดได้แก่บรรดางปีพาทย์แถววัดคลองนางสาม ตำบลโก่งธนู และสุดท้ายท่านได้รับเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญสอนปีพาทย์ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดอยู่ประมาณ 4 – 5 ปี และลาออกมาพักผ่อนอยู่ที่ลพบุรีจนวาระสุดท้ายของชีวิต

ภาพประกอบ 51 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “ประยงค์ รามวงศ์”

ภาพประกอบ 52 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายประยงค์ งามวงศ์

ส่วนใหญ่ครูประยงค์และลูก ๆ จะไปบรรเลงกับวงที่มาหาท่าน ซึ่งก็มีงานให้ท่านไปบรรเลงอยู่ตลอดเวลา จนไม่มีเวลาดังรงอย่างจริงจัง แต่ถ้าเจ้าภาพท่านใดจะจงมาหางานกับท่าน ท่านก็รับแล้วติดต่อบรรดาลูกศิษย์ลูกหารวมวงกันไปบรรเลงในนามวง “ครูประยงค์ งามวงศ์” ได้ตามที่เจ้าภาพต้องการ ฉะนั้นจึงไม่สามารถระบุรายชื่อนักดนตรีประจำคณะของท่านได้

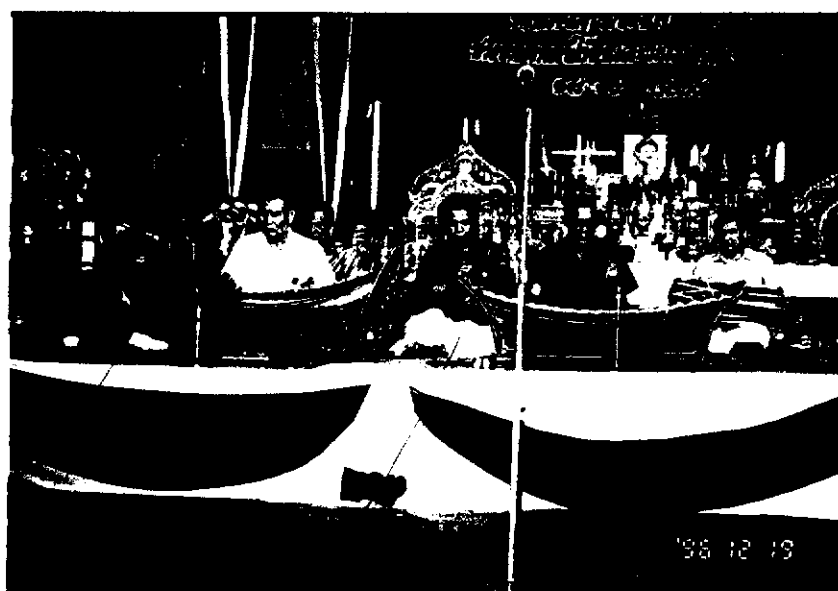
ตาราง 34 เครื่องดนตรีคณะ “ครูประยงค์ งามวงศ์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	หลังจาก ครูประยงค์ งามวงศ์ เสียชีวิตเครื่องดนตรีที่มีอยู่ก็ได้ แบ่งให้กับลูกที่เป็นดนตรี จนหมด
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	

ตาราง 34 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

ถึงแม้นายประยงค์ รามวงศ์หรือ “ครูยงค์” ที่นักปี่พาทย์ในจังหวัดลพบุรีเรียกกันจนติดปากจะสิ้นไปแล้ว แต่ทนายาททั้งสองของท่านได้แก่ นายบัญญัติและนายบุญยัง ยังคงยึดอาชีพบรรเลงปี่พาทย์และลูกศิษย์ของท่านก็มีอยู่ทั่วไป ดังนั้นจึงถือว่าทางเพลงปี่พาทย์ของครูประยงค์ รามวงศ์ ยังคงสืบทอดอยู่ ณ ปัจจุบันนี้

ภาพประกอบ 53 ครูประยงค์ รามวงศ์ บรรเลงระนาดทุ้มร่วมกับนักดนตรีอาวุโสในงานไหว้ครูที่วัดป่าธรรมโสภณ

19. คณะ ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม

หัวหน้าคณะชื่อ ท่านพระครูศักดิ์ฯ (เจ้าอาวาสวัดทองแท่งนิตยาราม)

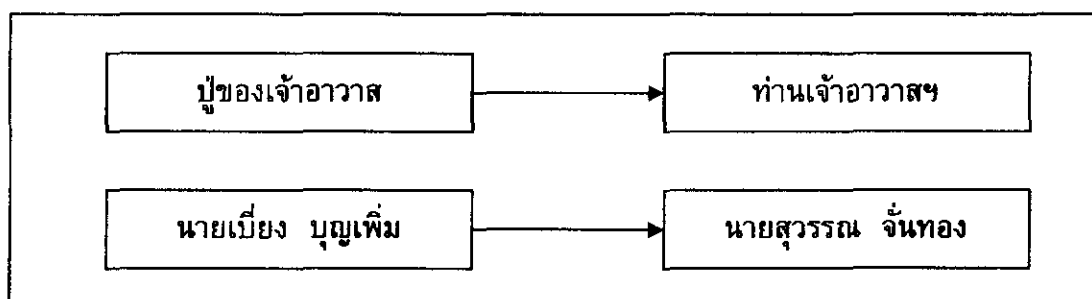
ผู้ควบคุมวง นายสุวรรณ จันทอง

สถานที่ตั้งคณะ วัดทองแท่งนิตยาราม ตำบลบางขันหมาก อำเภอเมืองลพบุรี

จังหวัดลพบุรี 15000 (ติดแม่น้ำลพบุรีทางด้านทิศเหนือ)

โทรศัพท์ 0 - 3661 - 7484 (ท่านเจ้าอาวาส)

ท่านเจ้าอาวาสกล่าวว่า เดิมเครื่องดนตรีเป็นของปู่ - ย่า ซึ่งเป็นเจ้าของวงปี่พาทย์ อยู่แถวโคกสลุด สมัยเด็ก ๆ ท่านก็ติดตามไปช่วยตีจังหวะในวงอยู่เป็นประจำ แต่ด้วยสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรง เมื่อโตขึ้นจึงอุปสมบทเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน สำหรับวงปี่พาทย์ดังกล่าว ภายหลังสมาชิกในตระกูลหันไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่มั่นคงและมีรายได้ดีกว่าจึงไม่มีใครสนใจ สืบทอดต่อ ผู้ที่รับเครื่องไว้ก็คิดว่าจะขายเครื่อง พอท่านทราบข่าวก็เกิดความเสียดายว่าสมบัติของปู่ - ย่าจะต้องมาถูกขายไป ท่านจึงเดินทางไปที่บ้านเกิดและนำเอาเครื่องดนตรีทั้งหมดมาไว้ที่วัดทองแท่งนิตยารามที่ท่านเป็นเจ้าอาวาสอยู่ แต่คิดที่ว่าท่านเป็นบรรพชิตถ้าลงไปสอนเสียเองก็คงดูไม่เหมาะสมจึงไปชักชวนนายสุวรรณ จันทอง ซึ่งเป็นลูกหลานของนายเบี่ยง บุญเพิ่ม ที่เป็นนักปี่พาทย์มีชื่อเสียงคนหนึ่งของจังหวัดลพบุรี โดยที่ตัวนายสุวรรณเองก็มีความรู้ในทางปี่พาทย์อยู่พอสมควรให้มาควบคุมวงแทนท่าน และใช้ชื่อคณะว่า "ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม" ตั้งแต่ปี พ.ศ.2500 ถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ 54 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์คณะ "ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม"

ตาราง 35 รายชื่อนักดนตรีคณะ "ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายบรรทม ร่มโพธิ์ทอง	28	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
2	นายสุวรรณ จันทอง	61	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
3	นายมานะ พิกุลงาม	47	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-

ตาราง 35 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
4	นายพิรพล พันธุ์วงศ์	28	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายจุฑพล ขวัญเมือง	29	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
6	นายบุญลือ ทองคำ	43	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
7	นายสมพงษ์ สีสม	70	ปี	ปีพาทย์	-

ตาราง 36 เครื่องดนตรีคณะ "ศิษย์วัดทองแท่งนิตยาราม" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	-	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	-	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	-	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	-	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โถ่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โถ่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	

ตาราง 36 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
22 อื่น ๆ	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	

ปัจจุบันนี้วงปี่พาทย์คณะ “ศิษย์วัดทองแท่งนิสยาราม” ยังคงรับงานบรรเลงทั่วไป โดยเฉพาะงานบุญตามวัดต่าง ๆ โดยความอนุเคราะห์ของท่านพระครูศักดิ์ฯ เจ้าอาวาส สำหรับนักดนตรีนั้นจะรวบรวมนักดนตรีอิสระที่ไม่สังกัดคณะใดเป็นประจำ โดยการโทรศัพท์ตามมาบรรเลงเป็นงาน ๆ ไป ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของนายสุวรรณ จันทอง ในส่วนของการสืบทอดนั้นยังไม่มีจัดการฝึกซ้อมหรือถ่ายทอดให้กับอนุชนรุ่นหลัง ฉะนั้นจึงยังไม่มีใครสืบทอดทางปี่พาทย์ต่อจากท่านพระครูฯ และนายสุวรรณ จันทอง เลย

ภาพประกอบ 55 ท่านพระครูศักดิ์ฯ (เจ้าอาวาสวัดทองแท่งนิสยาราม) ผู้ควบคุมวงปี่พาทย์

20. คณะ สมปอง ชูเกษร

หัวหน้าคณะชื่อ นางสมปอง ชูเกษร

สถานที่ตั้งคณะ 55 หมู่ 8 ตำบลพรหมาสตรี อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ 340 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3661 - 7206 , 0 - 1794 - 6886

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2492 ปัจจุบันอายุ 56 ปี

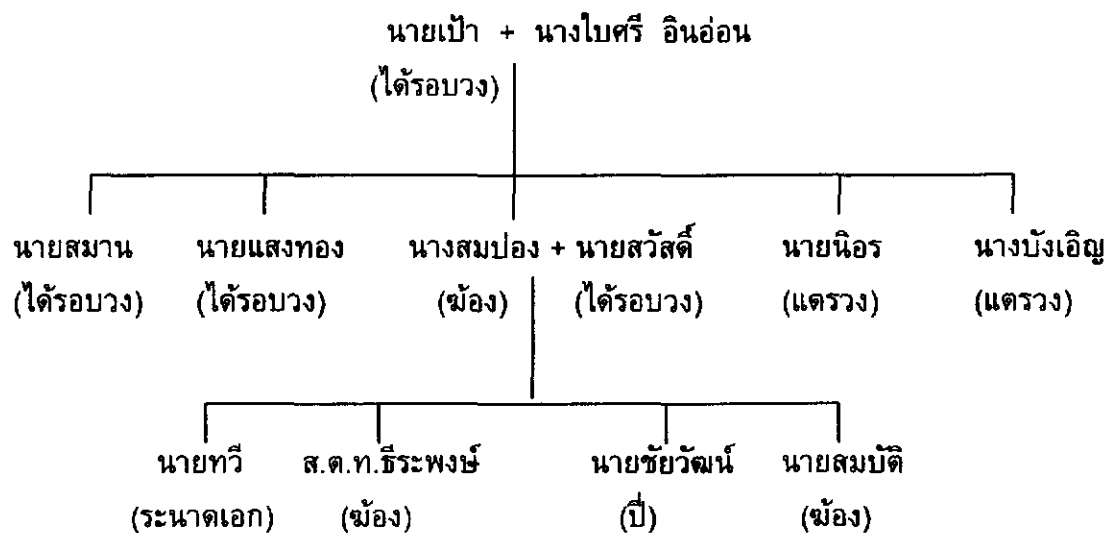
บิดาชื่อ นายเป้า อินอ่อน มารดาชื่อ นางใบศรี อินอ่อน มีพี่น้อง 5 คน

1. นายสมาน อินอ่อน ผู้ใหญ่บ้าน , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นายแสงทอง อินอ่อน ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
3. นางสมปอง ชูเกษร ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. นายนิอร อินอ่อน เกษตรกรรม , แตรวง (หัวหน้าคณะ)
5. นางบังเอิญ ชื่อสตัย ธนาการ , แตรวง (หัวหน้าคณะ)

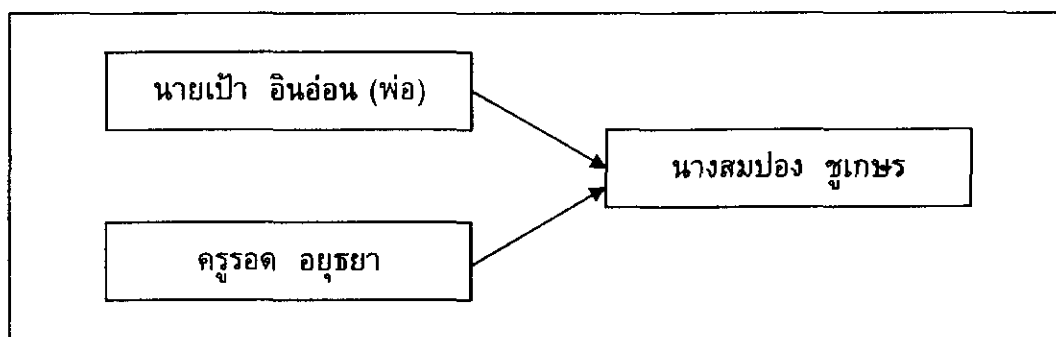
สมรสกับ นายสวัสดิ์ ชูเกษร มีบุตร - ธิดา 4 คน

1. นายทวี ชูเกษร ปี่พาทย์ (ระนาดเอก)
2. ส.ด.ท.ธีระพงษ์ ชูเกษร รัฐบาลการตำรวจ , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
3. นายชัยวัฒน์ ชูเกษร ปี่พาทย์ (ปี่)
4. นายสมบัติ ชูเกษร ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

นางสมปอง ชูเกษร เป็นชาวจังหวัดชัยนาทโดยกำเนิด และเป็นน้องสาวคนที่ 3 ของ
ผู้ใหญ่นาม อินอ่อน โดยได้ฝึกหัดดนตรีจากนายเป้า อินอ่อน ผู้เป็นบิดาตั้งแต่อายุ 12 ปี จน
สามารถเล่นฆ้องวงใหญ่ได้เป็นอย่างดี ต่อมาครุฑรอด ไม่ทราบนามสกุล ได้ย้ายมาอยู่ใกล้บ้าน
นางสมปอง จึงได้ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์เรียนดนตรีปี่พาทย์ จนกระทั่งอายุประมาณ 24 ปี จึง
ได้สมรสกับนายสวัสดิ์ ชูเกษร ซึ่งเป็นคนปี่พาทย์เช่นกัน เมื่อแยกครอบครัวแล้วจึงนำเครื่อง
ดนตรีที่บิดามอบให้ได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้มและฆ้องวงใหญ่ มาตั้งเป็นคณะของตนเอง โดย
ชื่อเครื่องดนตรีเพิ่มเติมจนครบเป็นวงปี่พาทย์ไทยเครื่องคู่และตั้งชื่อคณะว่า “สวัสดิ์ ชูเกษร”
ซึ่งเป็นชื่อของสามีและเมื่อลูก ๆ เติบโตพอเป็นกำลังช่วยเหลือในการบรรเลงปี่พาทย์ได้ จึงได้
ชื่อเครื่องมอญและสร้างบ้านที่ซอยวัดศรีสุทธาวาส ต่อมาประมาณปี พ.ศ.2531 นายสวัสดิ์
ถึงแก่กรรมจึงเปลี่ยนชื่อคณะมาเป็น “สมปอง ชูเกษร”

ภาพประกอบ 56 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “สมปอง ชูเกษร”

ภาพประกอบ 57 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนางสมปอง ชูเกษร

ตาราง 37 รายชื่อนักดนตรีคณะ “สมปอง ชูเกษร”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นางสมปอง ชูเกษร	55	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
2	นายทวี ชูเกษร	36	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
3	นายชัยวัฒน์ ชูเกษร	33	ปี่	ปีพาทย์	-
4	นายสมบัติ ชูเกษร	31	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายอำนาจ มาลัยนาค	22	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
6	นายภูวนัย มาลัยนาค	19	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
7	นายสุรัชย์ เตื่อนฉาย	31	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-

ตาราง 37 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
8	นายธงชัย ขุนทอง	22	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
9	นายพรพงษ์ วิปะดิ	22	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
10	นายยุทธภูมิ บุญชู	22	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
11	นายกมล คลองชัย	23	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-
12	นายเอนก ยศปัญญา	25	กำกับจังหวะ	ปีพาทย์	-
13	นายเรม่อน อินอ่อน	28	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
14	นายองอาจ ปานโพธิ์	33	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
15	นายสุชาติ สุขเกษม	25	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
16	นายอาทิตย์ เลี้ยงชีพชอบ	23	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
17	นายชัชวาลย์ เข้มเพชร	22	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์
18	ด.ช.สุรัชย์ บุญโยสุข	14	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
19	ด.ช.พัทธพล ทากระจัน	8	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
20	ด.ช.ธีระพงษ์ ทีเบต	8	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
21	ด.ช.อนุชา นครเกตุ	8	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
22	ด.ช.อนุวัฒน์ แดงลี	8	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์

ตาราง 38 เครื่องดนตรีของคณะ “สมปอง ชูเกษร” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	

ตาราง 38 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	5 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	1 ราง	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	1 ราง	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	3 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันวงปี่พาทย์มอญคณะ สมปอง ชูเกษร ถือเป็นวงที่มีผลงานการบรรเลงอยู่ในระดับมาตรฐานและมีงานบรรเลงค่อนข้างมากจนยึดเป็นอาชีพหลักได้อย่างดี ที่สำคัญนายทวี ชูเกษร ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตของนางสมปอง ได้รับเชิญจากโรงเรียนบ้านสามเรือนให้เป็นวิทยากรท้องถิ่นช่วยสอนดนตรีไทย (ปี่พาทย์มอญ) ให้กับนักเรียน จึงทำให้ทางเพลงอันเป็นมรดกตกทอดของตระกูล ชูเกษร ยังคงสืบต่อสู่รุ่นลูกรุ่นหลานไม่ขาดสาย

ภาพประกอบ 58 นางสมปอง ชูเกษร (หัวหน้าคณะ)

21. คณะ นายสรวง อินทร์เจริญ

หัวหน้าคณะชื่อ ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ

สถานที่ตั้งคณะ 062 วัดมณีชลขันธ์ ตำบลพรหมาสร์ อำเภอเมืองลพบุรี
จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ 400 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3661 - 7599

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2468 ปัจจุบันอายุ 80 ปี

บิดาชื่อ หมื่นประชาเจริญ (ขาว อินทร์เจริญ) มารดาชื่อ นางเชื่อม อินทร์เจริญ
มีพี่น้อง 5 คน

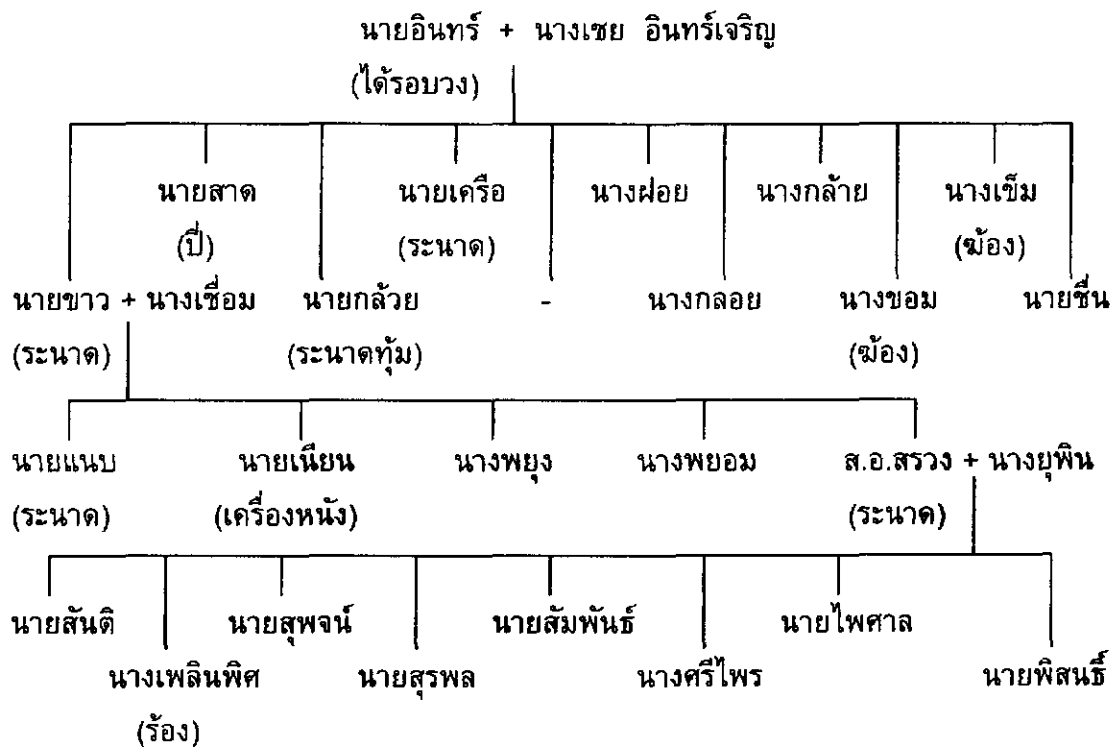
1. นายแนบ อินทร์เจริญ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก) เคยอยู่วังบูรพา
2. นายเนียน อินทร์เจริญ	รับราชการ , ปีพาทย์ (เครื่องหนัง)
3. นายพยุง อินทร์เจริญ	ค้าขาย
4. นางพยอม อินทร์เจริญ	ค้าขาย
5. ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก) , ศิลปินดีเด่น จังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ.2540

สมรสกับ นางยุพิน อินทร์เจริญ มีบุตร - ธิดา 8 คน

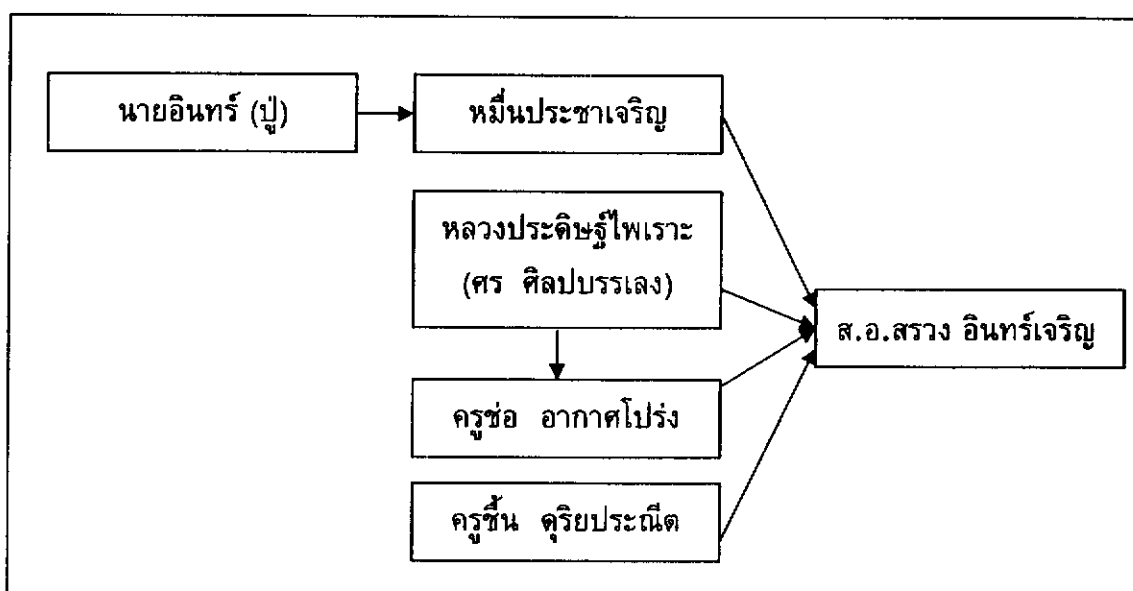
1. นายสันติ อินทร์เจริญ	รับราชการเป็นนิติกร
2. นางเพลินพิศ อินทร์เจริญ	ปีพาทย์ (ขับร้อง) , ประกอบอาชีพส่วนตัว
3. นายสุพจน์ อินทร์เจริญ	ทำงานบริษัท
4. นายสุรพล อินทร์เจริญ	ทำงานบริษัท
5. นายสัมพันธ์ อินทร์เจริญ	ทำงานบริษัท
6. นางศรีไพร อินทร์เจริญ	ทำงานบริษัท
7. นายไพศาล อินทร์เจริญ	ทำงานบริษัท
8. นายพิสนธิ์ อินทร์เจริญ	ทำงานบริษัท

ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ เป็นนักดนตรีไทยที่สำคัญคนหนึ่งของจังหวัดลพบุรี เพราะเป็นผู้ที่มีความสามารถและความรู้ทางด้านดนตรีไทย ทางปีพาทย์เป็นอย่างดี ที่บ้านของท่านแถววัดมณีชลขันธ์นั้น เคยเป็นสำนักดนตรีที่ใหญ่และเป็นแหล่งรวมของบรรดาคูดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงอยู่หลายท่าน พ่อของ ส.อ.สรวง คือ หมื่นประชาเจริญ (ขาว อินทร์เจริญ) เคยมีโอกาสนำวงปีพาทย์ไปบรรเลงรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เมื่อคราวเสด็จทางชลมารคมาประทับแรมที่ลพบุรีบริเวณหน้าวัดมณีชลขันธ์ และในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 พระราชทานให้นายขาว อินทร์เจริญ เป็นหมื่นประชาเจริญ สำหรับ ส.อ.สรวง นั้นเคยรับราชการเป็นสารวัตรทหารจนได้ยศสิบเอก ซึ่งภายหลังได้ลาออกมาประกอบอาชีพเป็นนักดนตรีปีพาทย์ตามที่ตนเองถนัดและชอบ จนชาวจังหวัดลพบุรีเรียกกันติดปากว่า ปีพาทย์คณะหมู่สรวง หลังจากบวชเรียนแล้วอายุได้ประมาณ 30 ปี หัวหน้าพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เห็นว่า ส.อ.สรวง เป็นคนระนาดที่มีฝีมือจึงชักชวนกิ่งกระย้นเคยพาไป

ฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยไปอยู่เป็นช่วง ๆ ไม่ได้ อยู่ประจำ พอได้ความรู้ก็ลากลับมาคุมวงปี่พาทย์และถ่ายทอดวิชาความรู้จากที่ได้ไปเรียนมา ให้กับบรรดาลูกวงอีกต่อหนึ่ง ในระยะนั้นบรรดาคฤศนตรีหลายท่านได้อพยพหนีภัยสงคราม (สงครามโลกครั้งที่ 2) มาอยู่ที่ลพบุรี (ในแถบลุ่มแม่น้ำลพบุรี) โดยมาอาศัยอยู่กับวงปี่พาทย์ ต่าง ๆ ที่มีอยู่หลายคณะด้วยกันโดยเฉพาะครูชั้น ดุริยประณีต ได้มาพักที่บ้านของ ส.อ.สรวง เป็นที่สุดท้าย โดยได้ต่อเพลงเดี่ยว เพลงมอญ ให้กับ ส.อ.สรวง หลายเพลงด้วยกัน หลังจากนั้น ครูชั้นก็กลับไปอยู่ที่สำนักปี่พาทย์บางลำภูและเสียชีวิตในเวลาต่อมา ส.อ.สรวงเล่าว่าเพลงของ ครูชั้นที่ยังจำได้ดีได้แก่ บรรเลง “บัวลอย” ทางระนาดเอกสำหรับเพลงหน้าพาทย์นั้น ส.อ.สรวง ต่อกับครูช่อ อากาศโปรง ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ด้วยกัน

ภาพประกอบ 59 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “สรวง อินทร์เจริญ”

ภาพประกอบ 60 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ

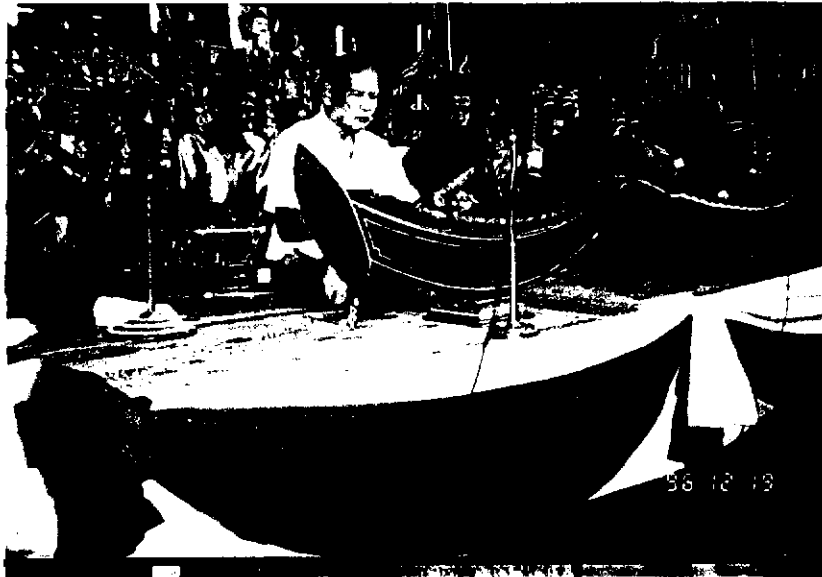
ตาราง 39 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ /ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ	80	ระนาดเอก	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
2	นายปรุง ประดิษฐ์ขวัญ	65	ระนาดทุ้ม	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
3	ร.ต.สมชัย เต๋นดวง	50	ซอด้วง	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย
4	นายบุญส่ง กองโทก	73	ระนาดเหล็ก	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย
5	นายบุญส่ง ชาติปะนา	58	ซออู้	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย
6	นายเตย บุญประเสริฐ	66	ฆ้องวงใหญ่	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย
7	พ.ท.ทวี ท่องพาณิชย์	61	กำกับจังหวะ	เกษตรกรรม	เครื่องสาย
8	นางวรรณิ นามวงศ์	71	ซออู้	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย
9	นายทองพูน พรหมน้อย	53	จะเข้	ช่างตัดเสื้อ	เครื่องสาย
10	ร.ต.ลออ งามเนตร	70	เครื่องหนัง	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย

ตาราง 40 เครื่องดนตรีของคณะ “ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	2 คู่	เครื่องดนตรีส่วนใหญ่จำหน่าย
9	กลองสองหน้า	2 ลูก	ไปเกือบหมดแล้วเพราะลูกๆ
10	กลองแขก	2 คู่	ได้ไปประกอบอาชีพอย่างอื่น
11	ปี่ใน	3 เล้า	ที่มันคงกว่ายังคงเหลือระนาด
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	เอกและระนาดทุ้มอย่างละ
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	2 ราง ไว้สำหรับไล่มือและ
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โด้ง	ต่อเพลงให้กับผู้ที่มาขอเรียน
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โด้ง	กับท่าน
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	2 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈັง	
อื่น ๆ	ซอด้วง	1 คัน	
	ซออู้	2 คัน	

ปัจจุบันด้วยวัย 80 ปี ประสบการณ์ของท่านนั้นได้สั่งสมมาพอ ๆ กับอายุของท่าน แม้ว่าบรรดาลูก ๆ ส่วนใหญ่ไม่ได้ยึดดนตรีเป็นอาชีพหลัก ซึ่งทำให้สายดนตรีของท่านอาจจะขาดหายไป ในหมู่ทายาทผู้สืบสกุลแต่ท่านก็มีนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ มาฝากตัวเป็นลูกศิษย์ เพื่อเรียนดนตรีกับท่านอยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี ท่านได้ให้ความเมตตาเป็นอาจารย์พิเศษประจำโปรแกรมดนตรีฯ ซึ่งก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ทำให้ทางเพลงและความรู้ของท่านยังคงสืบทอดสู่รุ่นลูกรุ่นหลานสืบต่อไป

ภาพประกอบ 61 ส.อ.สรอง อินทร์เจริญ บรรเลงระนาดเอกวงอาวสุในพิธีไหว้ครู
ที่วัดป่าธรรมโสภณ

22 คณะ ครูเหรียญ อางม้งกร

หัวหน้าคณะชื่อ นายเหรียญ อางม้งกร

สถานที่ตั้งคณะ 71/2 ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 120 เมตร)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ 7 เดือนเมษายน พ.ศ.2465 เสียชีวิตเมื่อ พ.ศ.2535 อายุ 70 ปี

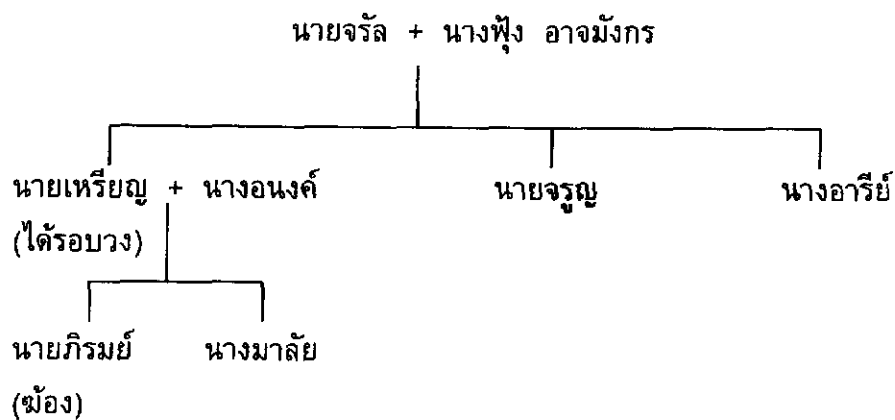
บิดาชื่อ นายจรัส อางม้งกร มารดาชื่อ นางฟุ้ง อางม้งกร มีพี่น้อง 3 คน

1. นายเหรียญ อางม้งกร ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นายจรรยา อางม้งกร ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
3. นางอารีย์ อางม้งกร ทำนา

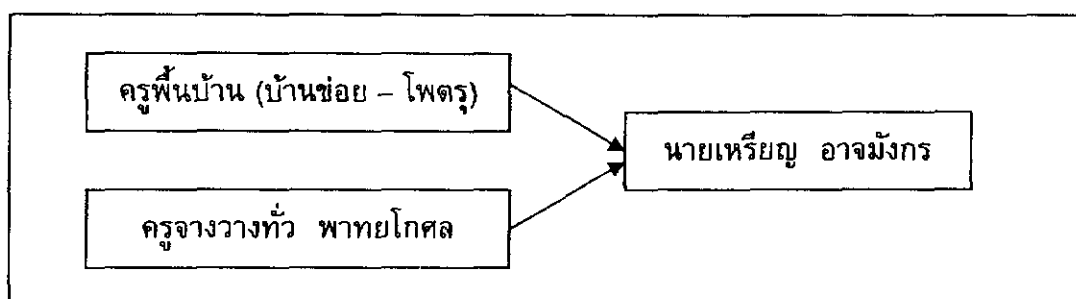
สมรสกับ นางอนงค์ อางม้งกร มีบุตร 2 คน

1. นายภิรมย์ อางม้งกร ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ทำงานบริษัท
2. นางมาลัย อางม้งกร ทำงานบริษัท

นายเหรียญ อางม้งกร เป็นคนแถวบ้านซอย – โปตรู ซึ่งนามสกุล อางม้งกร นั้น เป็นตระกูลปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียงอยู่ในจังหวัดอ่างทอง แต่สำหรับนายเหรียญนั้นทราบว่าไม่เคยรู้จักกับปี่พาทย์ในจังหวัดอ่างทองที่มีนามสกุล “อางม้งกร” เลย ในสมัยเด็ก ๆ นายเหรียญได้ฝึกหัดตีฆ้องอยู่กับครูในละแวกบ้านที่อยู่ใกล้กันจนมีความชำนาญพอสมควร ต่อมาได้เข้าไปอยู่ในกรุงเทพฯ แต่พอเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 นายเหรียญได้ย้ายกลับมาอยู่ที่ลพบุรี ที่แถวเนินท่าโพธิ์ ซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งชุมนุมของลิเกที่มากที่สุดในลพบุรี หรืออาจจะพูดได้ว่ามากที่สุดในประเทศไทยก็ได้ นายเหรียญมาเป็นคนระนาดลิเกอยู่ที่เนินท่าโพธิ์โดยไม่ประจำคณะหนึ่งคณะใดใครมาหา ก็ไปมีรายได้ดีพอสมควร ต่อมานายเหรียญจึงซื้อเครื่องปี่พาทย์ไทยเป็นของตัวเองเป็นขนาดวงเครื่องคู่ และด้วยความรู้ที่นับว่าดีมีคนหนึ่งในสมัยนั้นจึงมีผู้นำลูกหลานมาฝากเป็นศิษย์ของครูเหรียญเป็นจำนวนมากพอสมควร นายเหรียญหรือครูเหรียญก็สอนให้โดยไม่คิดค่าจ้าง และเมื่อคนไหนพอออกงานได้นายเหรียญก็นำเข้าเป็นลูกวงและให้ออกงานกันทุกคน จนกระทั่งในเวลาต่อมาหลายคนก็ได้พัฒนาฝีมือตัวเองถึงขั้นเป็นเจ้าของคณะปี่พาทย์เองก็มี หลังจากสิ้นสงครามครูเหรียญก็ได้ย้ายไปอยู่ที่วัดลาดพร้าว โดยขายเครื่องปี่พาทย์ไทยให้กับนายแสวง เรืองโชติ และไปซื้อเครื่องมอญรับงานอยู่แถววัดลาดพร้าว กระทั่งเสียชีวิต เมื่อ พ.ศ.2535

ภาพประกอบ 62 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายเหรียญ อาจมั่งกร”

ภาพประกอบ 63 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายเหรียญ อาจมั่งกร

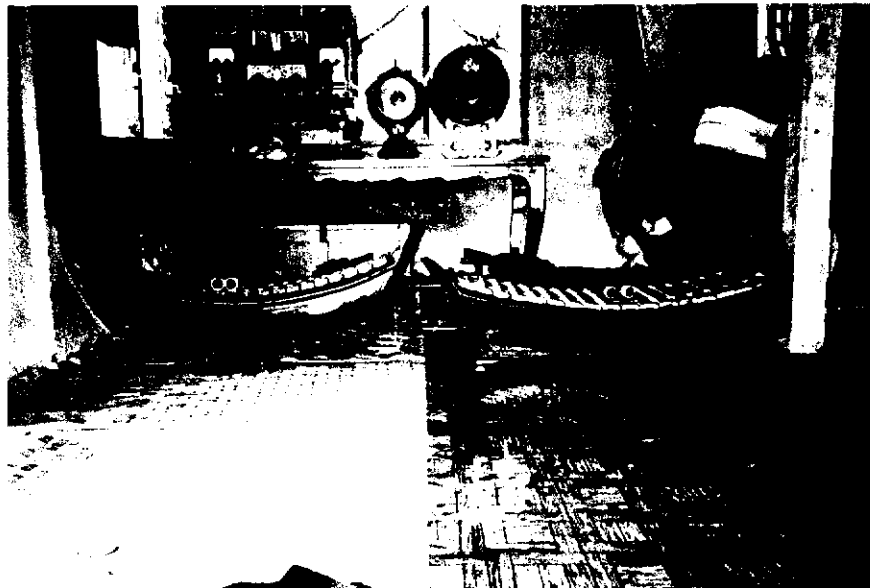
ตาราง 41 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายเหรียญ อาจมั่งกร”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายเหรียญ อาจมั่งกร	70	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
2	นายน้ำวน ภูจิ๋ว	73	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
3	นายทวิน ภูจิ๋ว	48	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
4	นายบุญลือ แจ่มแจ้ง	65	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
5	นายเผือก ภูประดิษฐ์	62	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
6	นายช้าง ภูประดิษฐ์	64	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-

ตาราง 42 เครื่องดนตรีคณะ "เหรียญ อจรงกร" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	ขายให้นายแสง เรืองโชติ
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	2 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	ไม่ทราบขายให้ใคร
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ			

นายเหรียญ อจรงกร นับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทางปี่พาทย์ที่ดี คนหนึ่ง และได้ถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ในจังหวัดลพบุรีไว้หลายท่านทีเดียว ถึงแม้ปัจจุบันท่านจะเสียชีวิตไปแล้วแต่ทางเพลงยังคงสืบทอดในหมู่ลูกศิษย์ของท่านสืบไป

ภาพประกอบ 64 ระนาดเอก ,ระนาดทุ้ม และฆ้องวงเล็กของครูเหรียญ อามังกร
ปัจจุบันอยู่ในความดูแลของนายน้ำวน ภูจิ้ว

23 คณะ นายวันชัย (หนู) ขาวสะอาด

หัวหน้าคณะชื่อ นายวันชัย ขาวสะอาด

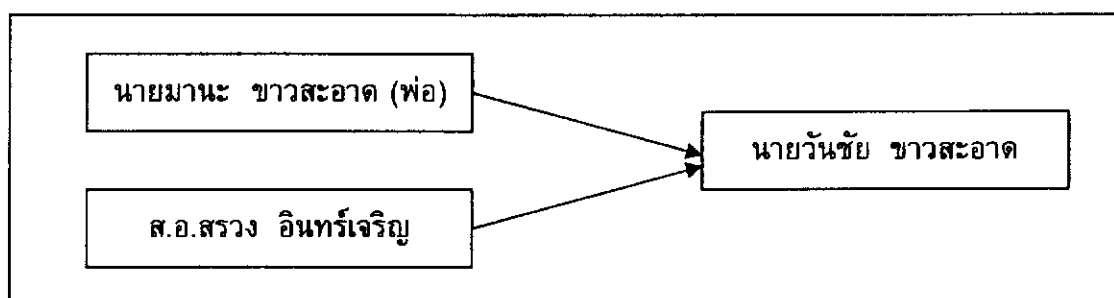
สถานที่ตั้งคณะ 25 หมู่ 4 ตำบลป่าตาล อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางตะวันออกเฉียงเหนือ 500 เมตร)

โทรศัพท์ 0 – 3661 – 0612

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2481 ปัจจุบันอายุ 67 ปี

บิดาชื่อ นายมานะ ขาวสะอาด

นายวันชัย ขาวสะอาดเป็นบุตรของนายมานะ ขาวสะอาด เป็นชาวลพบุรีโดยกำเนิด นายมานะมีความสามารถทางตรวจ จึงตั้งคณะตรวจขึ้นอยู่แถวหลังวัดตองปุ จังหวัดลพบุรี ในสมัยนั้นตรวจเริ่มเป็นที่นิยมของประชาชนและถือเป็นคู่แข่งกับปีพาทย์ที่มีงานแสดงพอๆ กัน จนนายมานะใช้เป็นอาชีพหลักหารายได้จนเจือจรรอบครัวได้เป็นอย่างดี นายมานะนั้นถึงแม้จะเป็นตรวจแต่ก็ชอบปีพาทย์ด้วย ดังนั้นเมื่อมีเงินเหลือเก็บก็จะซื้อปีพาทย์มอมมาเก็บไว้ที่บ้าน โดยสะสมทีละชิ้นจนกระทั่งมีครบวง สำหรับนายวันชัย ขาวสะอาดนั้นก็ได้รับการถ่ายทอดวิชาความรู้ในเรื่องตรวจมาจากนายมานะผู้เป็นพ่อ แต่ไม่ได้สนใจในเครื่องปีพาทย์ที่พ่อสะสมไว้เลย กระทั่งนายมานะเสียชีวิต นายวันชัยก็ได้รับเครื่องตรวจและเครื่องปีพาทย์เป็นมรดกสืบทอดมาจนทุกวันนี้ ดังนั้นนายวันชัยจึงตั้งคณะปีพาทย์มอม – ไทย – ตรวจ – อเล็กไทน์ รับงานในนามคณะ “วันชัย (หนู) ขาวสะอาด”

ภาพประกอบ 65 การสืบทอดความรู้ทางเพลงปีพาทย์ของนายวันชัย ขาวสะอาด

ตาราง 43 รายชื่อนักดนตรีคณะ “วันชัย (หนู) ขาวสะอาด”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ /ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายวันชัย ขาวสะอาด	67	ตรวจ, จังหวะ	ค้าขาย	ตรวจ, ปีพาทย์
2	ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ	80	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-

ตาราง 43 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ /ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
3	นายจอร์จ วิงวอน	48	เครื่องหนัง	ค้าขาย	ปีพาทย์
4	นายบู้ค (ไม่ทราบนามสกุล)	47	ปี่	ค้าขาย	ปีพาทย์
5	นายบุญเกียรติ นาคจัน	37	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
6	ส.อ.ไพบุลย์ เกตุยา	54	ระนาดทุ้ม	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
7	นายมานะ พิกุลงาม	47	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-

ตาราง 44 เครื่องดนตรีของคณะ “วันชัย (หนู) ชาวสะอาด” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	-	

ตาราง 44 เครื่องดนตรีของคณะ “วันชัย (หนู) ขาวสะอาด” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈັງ	
อื่น ๆ	แตรวง	1 คณะ	
	อีเล็กโทน	1 คณะ	

นายวันชัย มีลูกทั้งหมด 6 คนแต่ทุกคนก็ไปประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้สม่ำเสมอกว่าอาชีพปี่พาทย์ ฉะนั้นทุกวันนี้เวลารับงาน นายวันชัยจะรวบรวมพรรคพวกนักปี่พาทย์ที่ยังไม่ได้รับงานมาบรรเลงร่วมกัน และตั้งความหวังไว้ว่าจะถ่ายทอดวิชาความรู้ที่ตัวเองมีอยู่ให้กับหลาน ๆ เพื่อช่วยกันสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “วันชัย (หนู) ขาวสะอาด” ให้คงอยู่ต่อไป

ภาพประกอบที่ 66 นายวันชัย (หนู) ขาวสะอาด บ้านพักที่เป็นร้านค้าและที่เก็บเครื่องปี่พาทย์

24 คณะ พรมาลีบรรเลง

หัวหน้าคณะชื่อ นายสมพร มงคลสาร

สถานที่ตั้งคณะ 74/1 ถนนกาญจนาคม ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัด
ลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางตะวันออก 400 เมตร)

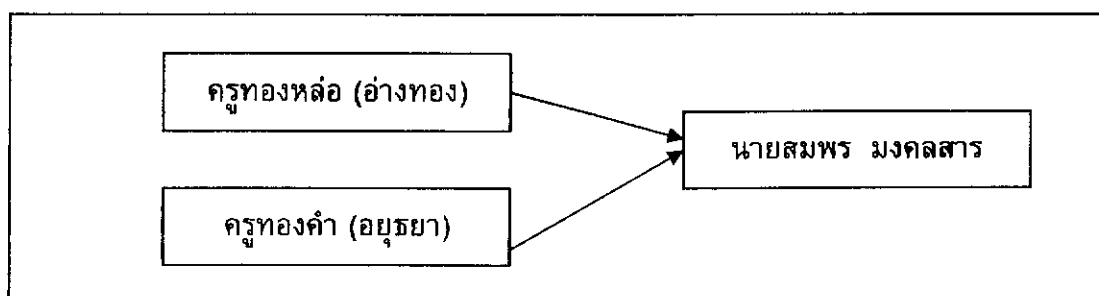
โทรศัพท์ 0 – 9743 – 6046

เกิดวันที่ 19 เดือนเมษายน พ.ศ.2503 ปัจจุบันอายุ 44 ปี

บิดาชื่อ นายมัย มงคลสาร มารดาชื่อ นางคื มงคลสาร มีพี่น้อง 10 คน

1. นายผ่อง มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
2. นายผิน มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
3. นายเผ่า มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
4. นายผล มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
5. นายผิว มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
6. นายผาด มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
7. นายผ่อง มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
8. นายสมพร มงคลสาร	ประกอบอาชีพค้าขาย , ปี่พาทย์ (ปี่)
9. นายชุมพล มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร
10. นายพาน มงคลสาร	ประกอบอาชีพเกษตรกร

นายสมพร มงคลสาร เดิมเป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพี่น้องรวมทั้งสิ้น 10 คน แต่ไม่มีใครเป็นนักดนตรีไทยเลย สืบขึ้นไปถึงชั้นบิดาก็ไม่เป็นนักดนตรีเช่นกันนายสมพรจึงเป็นคนเดียวในตระกูลที่สนใจดนตรีไทย เมื่ออายุได้ 12 ปี ได้เรียนฆ้องกับครูทองหล่อ (ไม่ทราบนามสกุล) ที่จังหวัดอ่างทอง และเรียนปี่กับครูทองคำ (ไม่ทราบนามสกุล) ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพักอาศัยอยู่ที่บ้านของครูและติดตามครูไปบรรเลงปี่พาทย์ประกอบการแสดงลิเกอยู่เป็นประจำ จนพัฒนาฝีมือขึ้นตามลำดับ เมื่ออายุได้ 26 ปี จึงเข้ามาอยู่ที่จังหวัดลพบุรี เป็นนักดนตรีประจำวงปี่พาทย์ของผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน และบรรเลงประจำอยู่กับลิเกคณะพงษ์ศักดิ์ สอนศรี เป็นเวลาถึง 13 ปี จากนั้นจึงออกมาตั้งคณะของตนเองชื่อว่าคณะ “พรมาลีบรรเลง”

ภาพประกอบ 67 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายสมพร มงคลสาร

ตาราง 45 รายชื่อนักดนตรีคณะ “พรมาสีบรรเลง”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสมพร มงคลสาร	44	ปี่	ค้าขาย	ปีพาทย์
2	นายบุญยัง รามวงศ์	44	ระนาดเอก	ค้าขาย	ปีพาทย์
3	นายสมชาย โคกบัว	44	ระนาดทุ้ม	ค้าขาย	ปีพาทย์
4	นายขวด รักสะอาด	46	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปีพาทย์
5	นายจักรชัย ขลิบแสง	26	เครื่องหนัง	ค้าขาย	ปีพาทย์

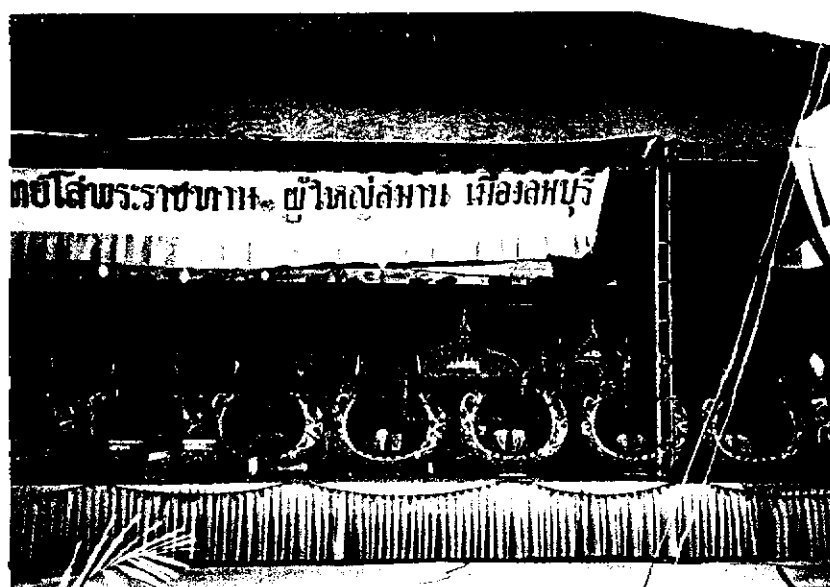
ตาราง 46 เครื่องดนตรีของคณะ “พรมาสีบรรเลง” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	-	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	3 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	1 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	4 เล้า	

ตาราง 46 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
21	ปี่ชวา	2 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ			

วงปี่พาทย์คณะ “พรมาสีบรรเลง” จะบรรเลงประกอบการแสดงลิเกเป็นส่วนใหญ่จึงมีนักดนตรีประจำวงไม่มากนัก ที่สำคัญคือผู้ที่มาสืบทอดวงปี่พาทย์ต่อจากนายสมพร นั้นยังไม่มี

ภาพประกอบ 68 นายสมพร มงคลสาร เป็นคนปี่ประจำวงปี่พาทย์ คณะผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน

25 คณะ ศรีหมึกบริการ

หัวหน้าคณะชื่อ นายฉลอง บำเพ็ญทาน

สถานที่ตั้งคณะ 1/3 ทางเข้าวัดป่าธรรมโสภณ ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางตะวันออกเฉียงเหนือ
450 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3661 - 0640

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2477 ปัจจุบันอายุ 71 ปี

สมรสกับ นางบุญมี หวังผล มีธิดา 1 คน

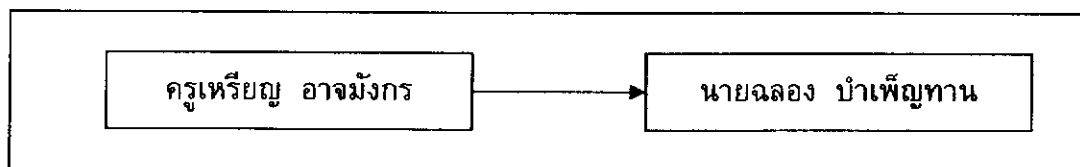
1. นางบุญฉลอง บำเพ็ญทาน มีความสามารถทางนาฏศิลป์

นายฉลอง บำเพ็ญทาน มีพื้นเพเป็นชาวอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง สมัย เด็ก ๆ ได้ฝึกหัดเล่นลิเกกับคณะลิเกที่อยู่แถวบ้านจนสามารถออกแสดงตามงานต่าง ๆ ได้แต่ไม่ประสบความสำเร็จในอาชีพดังกล่าว จึงย้ายมาอยู่ที่จังหวัดลพบุรีเพราะเป็นศูนย์รวมลิเกของภาคกลาง นอกจากเล่นลิเกแล้ว นายฉลองยังฝึกหัดตีเครื่องหนังด้วย ประจวบกับครูเหรียญ อาจมั่งกร ได้มาตั้งคณะปี่พาทย์ขึ้นที่จังหวัดลพบุรี นายฉลองจึงเข้าร่วมอยู่ในคณะปี่พาทย์ของนายเหรียญ อาจมั่งกรอยู่ระยะหนึ่ง ภายหลังนายเหรียญได้ย้ายไปอยู่ที่กรุงเทพฯ นายฉลองจึงได้ตั้งคณะเป็นของตนเอง โดยรวบรวมเงินจากน้ำพักน้ำแรงที่เล่นลิเกและปี่พาทย์เริ่มซื้อเครื่องดนตรีประเภทวงปี่พาทย์ไทยก่อน และเมื่อมีเงินเก็บสะสมพอสมควรจึงได้ซื้อเครื่องมอญ พร้อมทั้งรับงานในนามคณะ “ศรีหมึกบริการ”

นายฉลอง + นางบุญมี
(ปี่พาทย์, ลิเก) | (ลิเก)

นางบุญฉลอง + นายเกิน จันทรเทียน
(นาฏศิลป์) (ปี่พาทย์)

ภาพประกอบ 69 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “ศรีหมึกบริการ”

ภาพประกอบ 70 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายฉลอง บำเพ็ญทาน

นายฉลอง บำเพ็ญทาน ไม่มีนักดนตรีประจำคณะที่แน่นอนถ้ารับงานจะใช้นักดนตรีจากวง “ไพเราะบรรเลง” และวง “หวล จันทร์เทียน” (นายเกิน จันทร์เทียน ลูกชายคณะหวล จันทร์เทียน มาเป็นลูกเขยของนายฉลอง บำเพ็ญทาน)

ตาราง 47 เครื่องดนตรีของคณะ “ศรีหมึกบริการ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	-	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈັง	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนายฉลอง บำเพ็ญทาน ยังคงรับงานบรรเลงอยู่โดยใช้นักดนตรีจากคณะ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ณ เวลานั้นยังไม่มีผู้สืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “ศรีหมึกบริการ” อย่างเป็นรูปธรรมที่เห็นชัดเจนเลย

ภาพประกอบ 71 นายบุญเกิน จันทรเทียน ผู้ดูแลวงแทนนายฉลอง บำเพ็ญทาน

26. คณะ ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน

หัวหน้าคณะชื่อ นายสมาน อินอ่อน

สถานที่ตั้งคณะ 3 หมู่ 8 ตำบลป่าตาล อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางตะวันออก 480 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3642 - 2697 , 0 - 1627 - 6732

เกิดวันที่ 28 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2487 ปัจจุบันอายุ 61 ปี

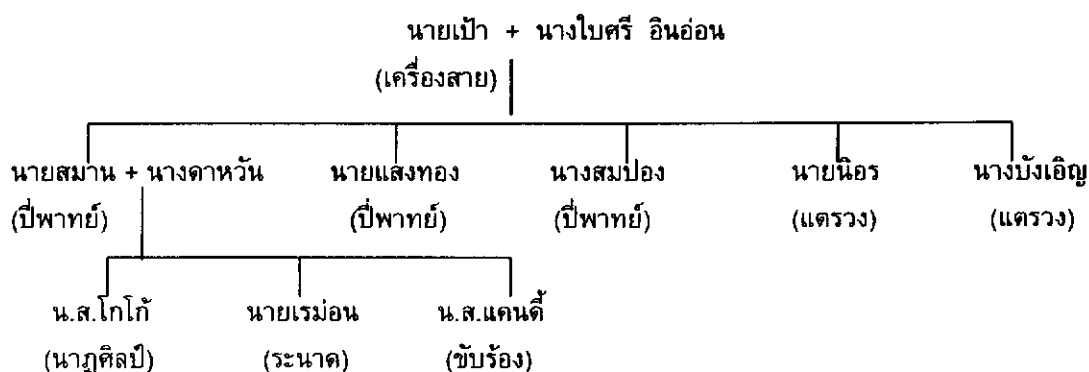
บิดาชื่อ นายเป้า อินอ่อน มารดาชื่อ นางใบศรี อินอ่อน มีพี่น้อง 5 คน

1. นายสมาน อินอ่อน ผู้ใหญ่บ้าน , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นายแสงทอง อินอ่อน ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
3. นางสมปอง ชูเกษร ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. นายนิอร อินอ่อน เกษตรกรรม , แตรวง (หัวหน้าคณะ)
5. นางบังเอิญ ชื้อสัดย์ ธนาการ , แตรวง (หัวหน้าคณะ)

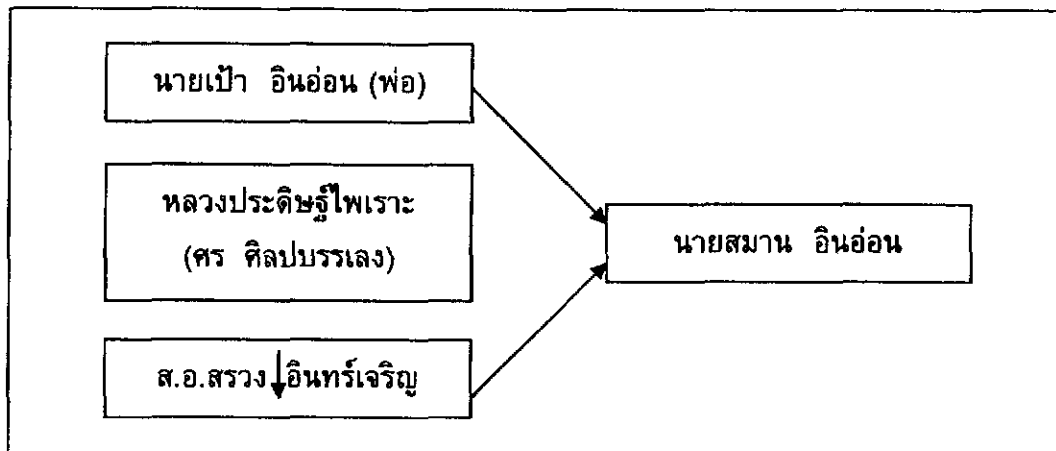
สมรสกับ นางดาหวัน อินอ่อน มีบุตร - ธิดา 3 คน (ลูกเลี้ยง)

1. น.ส.โกโก้ อินอ่อน นาฏศิลป์ (อยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา)
2. นายเรม่อน อินอ่อน ปี่พาทย์ (ระนาด)
3. น.ส.แคนดี้ อินอ่อน ทำงานบริษัท

นายสมาน อินอ่อน เป็นชาวจังหวัดชัยนาทโดยกำเนิด ได้เริ่มฝึกดนตรีไทยจาก นายเป้า อินอ่อน ผู้เป็นบิดาจนกระทั่งอายุได้ 18 ปี บิดาจึงส่งตัวให้มาเป็นลูกศิษย์ ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ ผู้มีศักดิ์เป็นลุง ที่บ้านข้างวัดมณีชลขันธ์ ซึ่งในขณะนั้น ส.อ.สรวง รับราชการ เป็นสารวัตรทหารและเป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงมากในแถบลุ่มแม่น้ำลพบุรี โดยเฉพาะ ระนาดเอก ส.อ.สรวงได้มีโอกาสฝากตัวเป็นศิษย์ครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นายสมาน อินอ่อน อยู่เรียนดนตรีและปรณินิบัติ ส.อ.สรวง จนกระทั่งอายุได้ 22 ปี จึงแยก ออกมาสร้างครอบครัวและเริ่มก่อตั้งวงปี่พาทย์โดยใช้ชื่อว่า "สมานบริการ" ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2530 ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จึงเปลี่ยนชื่อเป็นคณะ "ผู้ใหญ่นายสมาน อินอ่อน" และใช้ ชื่อนี้มาตลอดจนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ 72 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "ผู้ใหญ่นายสมาน อินอ่อน"

ภาพประกอบ 73 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสมาน อินอ่อน

ตาราง 48 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสมาน อินอ่อน	61	ระนาดเอก	ผู้ใหญ่บ้าน	ปี่พาทย์
2	นายเรม่อน อินอ่อน	28	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
3	นายวัชรินทร์ ปทุมมาลย์	33	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
4	นายจำรัก ปทุมมาลย์	36	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
5	นายสุริยา ปทุมมาลย์	29	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
6	นายอนิรุท ปทุมมาลย์	24	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปี่พาทย์
7	นายสาริต ปทุมมาลย์	23	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปี่พาทย์
8	นายนาถ ชุสุข	46	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	-
9	นายชูพันธ์ ชุสุข	38	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
10	นายเชิงชาย ชุสุข	29	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
11	นายสมพร มงคลสาร	44	ปี่	ค้าขาย	ปี่พาทย์
12	นายพิษณุ แนนเงิน	38	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
13	นายธนารักษ์ ยืนบุรี	34	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
14	นายสมนึก ทรัพย์นิมิตร	33	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
15	นายองอาจ ปานโพธิ์	33	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-

ตาราง 49 เครื่องดนตรีของคณะ “ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	4 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	4 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	2 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	2 ราง	
7	ตะโพนไทย	4 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	3 ลูก	
10	กลองแขก	3 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	2 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	2 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	8 โถ่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โถ่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	2 ราง	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	2 ราง	
18	ตะโพนมอญ	4 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	3 เล้า	
21	ปี่ชวา	3 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	2 กระຈັง	
อื่น ๆ	โหม่ง 7 เสียง	1 ชุด	

ปัจจุบันคณะปี่พาทย์ผู้ใหญ่มาน อินอ่อน ถือเป็นวงที่ได้รับความนิยมอยู่ในระดับสูงของจังหวัดลพบุรี เป็นวงที่มีงานบรรเลงอยู่เป็นประจำ กระทั่งลูกวงสามารถยึดเป็นอาชีพหลักที่หารายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยที่ตัวของผู้ใหญ่มาน อินอ่อน นั้นถือว่าเป็นกำลังสำคัญคนหนึ่งที่จะช่วยให้ชมรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์จังหวัดลพบุรี ยังคงจัดกิจกรรมไหว้ครูและบรรเลงถวายมือเป็นประจำทุกปี นับว่าเป็นการช่วยรักษามรดกทางดนตรีไทยให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 74 ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน หัวหน้าคณะปีพาทย์

27. คณะ แมวทองการดนตรี

หัวหน้าคณะชื่อ นายบุญมี ชื่นอารมณ์

สถานที่ตั้งคณะ 64/1 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ 490 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 1306 - 9130

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2486 ปัจจุบันอายุ 62 ปี

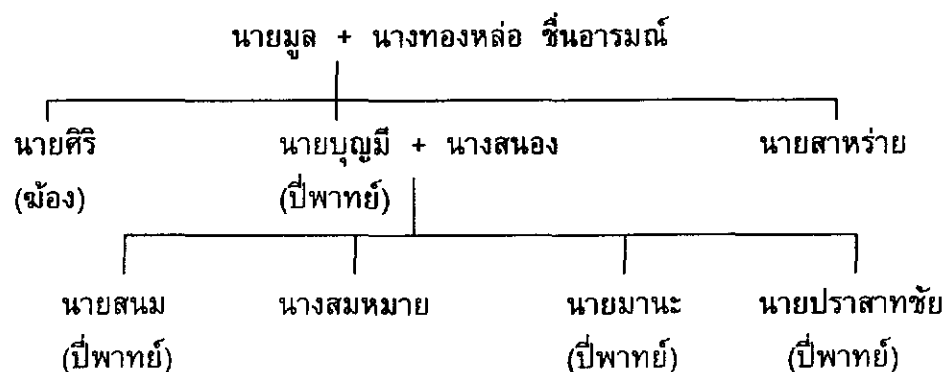
บิดาชื่อนายมูล ชื่นอารมณ์ มารดาชื่อนางทองหล่อ ชื่นอารมณ์ มีพี่น้อง 3 คน

1. นายศิริ ชื่นอารมณ์ ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
2. นายบุญมี ชื่นอารมณ์ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
3. นายสาหร่าย ชื่นอารมณ์ คำขาย

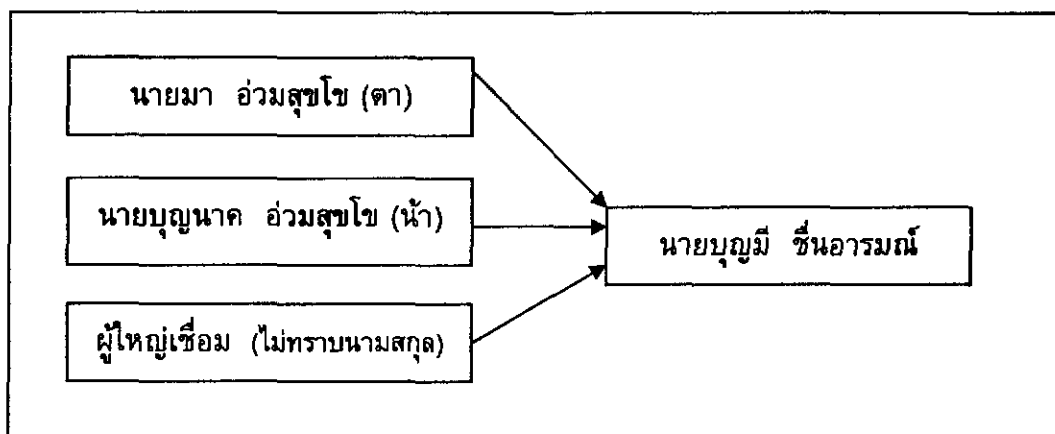
สมรสกับนางสนอง ชื่นอารมณ์ มีบุตร - ธิดา 4 คน

1. นายสนม ชื่นอารมณ์ ปี่พาทย์ (ระนาดเอก)
2. นางสมหมาย ชื่นอารมณ์ ประกอบอาชีพค้าขาย
3. นายมานะ ชื่นอารมณ์ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะข้างน้อยๆ)
4. นายปราสาทชัย ชื่นอารมณ์ ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)

นายบุญมี ชื่นอารมณ์ เป็นชาวอำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี โดยกำเนิดสมัยเด็ก ๆ นายมาผู้เป็นต้ามึงปี่พาทย์ไทยรับบรรเลงตามงานต่าง ๆ ทั่วไป นายบุญมี จึงมีโอกาสติดตามผู้เป็นตาไปช่วยตีเครื่องจังหวะอยู่เสมอ พออายุได้ 13 ปี จึงเริ่มหัดตีฆ้องวงใหญ่ โดยมีนายมาเป็นคนสอน หลังจากนายมาเสียชีวิตจึงมาต่อเพลงกับนายบุญนาค อ่วมสุขโข ผู้เป็นน้าชาย และได้มีโอกาสเรียนระนาดเอกกับผู้ใหญ่เชื่อม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางปี่พาทย์คนหนึ่งของอำเภอบ้านหมอ กระทั่งมีครอบครัวและมีบุตร - ธิดาจึงได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับบุตรชายและใช้ประกอบเป็นอาชีพอิสระเรื่อยมา จนกระทั่งปี พ.ศ.2540 ได้ย้ายจากสระบุรีมาอยู่ที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยบรรเลงปี่พาทย์ประจำอยู่กับลิเกคณะเกียรตินิยม พร้อมทั้งใช้ชื่อคณะว่า “แมวทองการดนตรี” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ภาพประกอบ 75 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “แมวทองการดนตรี”

ภาพประกอบ 76 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายบุญมี ชื่นอารมณ์

ตาราง 50 รายชื่อนักดนตรีคณะ “แมวทองการดนตรี”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายบุญมี ชื่นอารมณ์	62	ได้รอบวง	เกษตรกรรม	ปี่พาทย์
2	นายปราสาทชัย ชื่นอารมณ์	28	ได้รอบวง	เกษตรกรรม	ปี่พาทย์
3	นายสมาน ชื่นอารมณ์	41	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
4	นายจตุพร สนใจ	63	ปี่	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
5	นายประกิต บุญศรีภักดิ์	29	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
6	นายเชิงชาย บุญศรีภักดิ์	18	เครื่องหนัง	นักศึกษา	ปี่พาทย์
7	นายเชิงชาย โตมา	49	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
8	น.ส.สมรัก อาลัยสุข	19	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปี่พาทย์
9	นายสมเกียรติ สุขน่วม	26	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-

ตาราง 51 เครื่องดนตรีของคณะ “แมวทองการดนตรี” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	

ตาราง 51 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	2 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันวงปี่พาทย์คณะ “แนวทองการดนตรี” กับคณะ “ช้างน้อยการดนตรี” ใช้นักดนตรีร่วมกันแต่แบ่งรับงานกันคนละที่ และส่วนใหญ่จะบรรเลงประกอบการแสดงลิเก เพราะ ใช้นักดนตรีจำนวนไม่มาก ด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันและจำนวนคณะปี่พาทย์ที่สร้างเพิ่มขึ้นทำให้งานแสดงมีไม่มากเหมือนเมื่อก่อน ฉะนั้นทุกคนต้องมีอาชีพเสริมเพื่อความอยู่รอด จึงยังไม่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับผู้ที่จะเป็นลูกศิษย์โดยทั่วไป ยกเว้นถ่ายทอดกันในระบบเครือญาติที่เป็นลูกหลานเท่านั้น

ภาพประกอบ 77 นายบุญมี ชื่นอารมณ์ หัวหน้าคณะป้าพาทย์

28 คณะ หมอผิน เพ็งพงศา

หัวหน้าคณะชื่อ นายผิน เพ็งพงศา

สถานที่ตั้งคณะ 23/1 หมู่ 13 ตำบลโพธิ์เก้าต้น อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (อยู่ห่างแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ 0 - 1362 - 9503

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2456 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2533 อายุได้ 77 ปี

บิดาชื่อ นายน้อย เพ็งพงศา มารดาชื่อ นางเผื่อน เพ็งพงศา มีพี่น้อง 4 คน

1. นายเพิ่ม เพ็งพงศา เป็นเครื่องสาย (ขอ)
2. นายผั่น เพ็งพงศา -
3. นายผิน เพ็งพงศา บุรุษพยาบาล , เครื่องสาย (ขอ)
4. นางผิว เพ็งพงศา -

สมรสกับ นางมณฑา เพ็งพงศา มีบุตร - ธิดา 5 คน

1. ผศ.ยมโดย เพ็งพงศา อาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา , นักร้องฆ้องทองคำ
2. นายปรีดา เพ็งพงศา สถานีสื่อสารดาวเทียม จังหวัดชลบุรี
3. นายอารีย์ เพ็งพงศา ทำงานบริษัท (ลาออกแล้ว)
4. นายเมธี เพ็งพงศา อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. นางศรีเพ็ญ กิตติวราผล รับราชการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

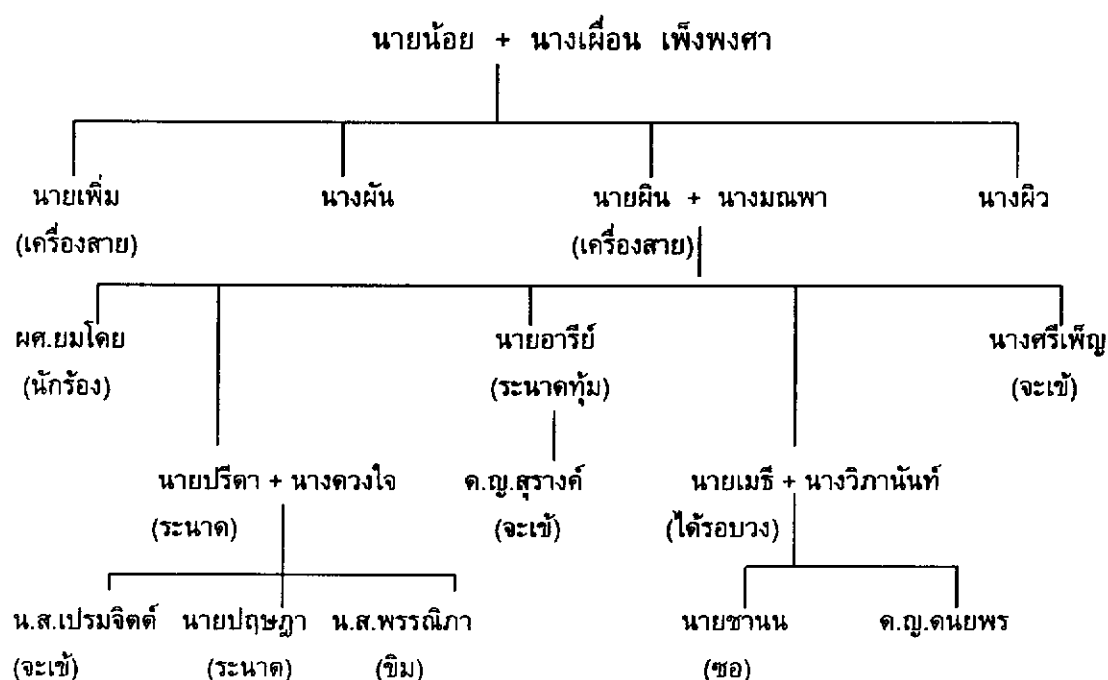
นายผิน เพ็งพงศา หรือที่ชาวลพบุรีรู้จักและเรียกกันว่าหมอผิน นั้นเป็นบุตรชายคนที่ 3 ของนายน้อยและนางเผื่อน เพ็งพงศา เมื่ออายุได้ประมาณ 19 - 20 ปี ได้เป็นครูสอนที่โรงเรียนวัดบ่อเงิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จนกระทั่งอายุครบเกณฑ์ทหารท่านได้สมัครเข้าอยู่ในหน่วยเสนารักษ์ รับใช้ชาติจนครบอายุของทหารเกณฑ์ ท่านจึงออกมารับราชการครูดังเดิม ความที่ท่านเป็นทหารเสนารักษ์จึงมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ผู้เจ็บไข้ได้เป็นอย่างดี เมื่อกลับมาเป็นครูท่านได้ย้ายมาสอนที่โรงเรียนชายประจำจังหวัดที่อยู่ในวังนารายณ์ ซึ่งในสมัยนั้นเรียกว่า "โรงเรียนพระนารายณ์" ที่โรงเรียนนี้เองท่านได้ถูกส่งไปอบรม "ครูสอนขับร้อง" ที่กรมศิลปากรจนได้รู้จักและสนิทสนมกับอาจารย์มนตรี ตราโมท นายผินจึงเริ่มฝึกหัดเล่นดนตรีไทยประเภทเครื่องสายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ต่อมาท่านได้ย้ายไปรับราชการที่ "สถานีอนามัยชั้น 1" อยู่ประจำห้องจ่ายยา ตำแหน่งคล้ายกับบุรุษพยาบาลในปัจจุบัน โดยพักอยู่ที่บ้านพักหลังที่ทำการอนามัยนั่นเอง และที่บ้านพักแห่งนี้ท่านได้รวบรวมเพื่อนข้าราชการและพ่อค้าประชาชน ที่มีความสามารถในทางดนตรีไทยมาร่วมซ้อมเพลงกันทุกวันในตอนเย็นหลังจากเลิกทำงาน

จากการที่นายผิน ได้เคยเข้าอบรม "ครูสอนขับร้อง" ที่กรมศิลปากรทำให้รู้จักกับอาจารย์มนตรี ตราโมท และฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์มนตรี เพื่อศึกษาในเรื่องของเพลงไทย , การบันทึกโน้ตและอีกหลาย ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับดนตรีไทย ที่สำคัญอาจารย์มนตรีได้ให้ความเมตตามาเป็นพิธีกรประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทยที่บ้านของนายผินอยู่หลายครั้ง โดยนำ

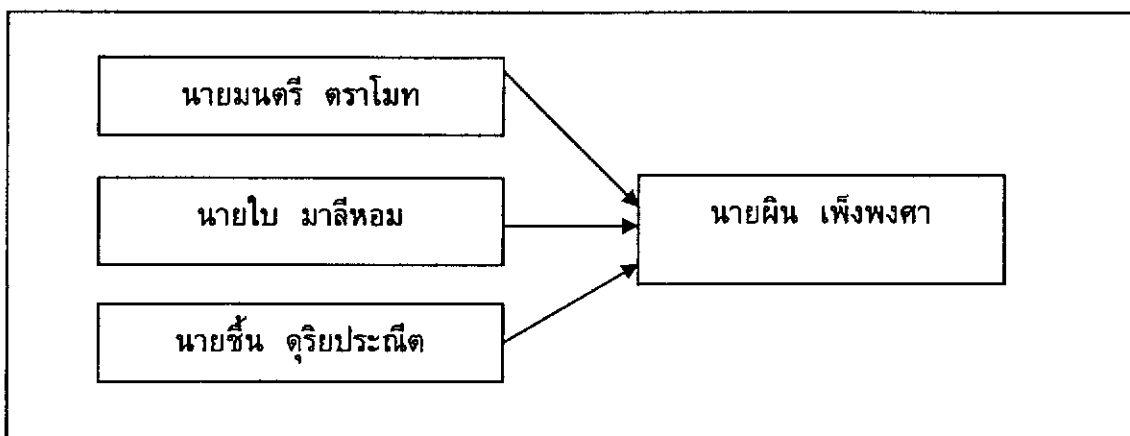
นักดนตรีที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีมาบรรเลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีดังกล่าวด้วย เช่น ครูสอนวงมโหรี, ครูพริ้ง ดนตรีรส, ครูเทียบ คงลายทอง, ครูมิ ทรัพย์เย็น, ครูประสิทธิ์ ถาวร และครูศิลป์ ตราโมท เป็นต้น ซึ่งในสมัยนั้นนักเป่าพาทย์ของจังหวัดลพบุรียังไม่มีใครบรรเลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีไหว้ครูได้

สำหรับการเรียนการสอนดนตรีไทยนั้น ตัวนายผินเองมาเรียนเอาเมื่ออายุประมาณ 22 ปี โดยเรียนกับอาจารย์มนตรี ตราโมท ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ส่วนการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีให้กับลูก ๆ และลูกศิษย์นั้น นายเมธี เพ็งพงศา บุตรชายของนายผิน เล่าว่า ลูก ๆ ทุกคนต้องเรียนดนตรีไทยกันคนละชิ้น โดยเริ่มเรียนเมื่อมีอายุประมาณ 8 – 9 ปี โดยใช้เวลาว่างช่วง 5 โมงเย็นถึง 2 ทุ่ม ลูกสาวจะเน้นเรื่องเครื่องสาย ส่วนลูกชายจะเน้นเรื่องเป่าพาทย์ พอเล่นได้แล้วจะซ้อมทุกวันในเวลาประมาณตีห้าถึงหกโมงเช้า “ นายผินจะใช้โน้ตของกรมศิลปากรเป็นหลักในการสอน สำหรับโน้ตนี้นายผินจะให้ใช้โน้ตสากล โดยการจ้างนายจิ่ง ซึ่งเป็นครูสอนดนตรีโรงเรียนวินิตศึกษา มาสอนให้กับลูก ๆ ในวันเสาร์ – อาทิตย์ ดังนั้นลูกและลูกศิษย์ของนายผินจึงเป็นนักดนตรีไทยชุดแรกของจังหวัดลพบุรีที่เล่นดนตรีไทยโดยใช้โน้ตสากล

ในส่วนของการรับงาน เนื่องด้วยสมาชิกส่วนใหญ่เป็นข้าราชการและนักเรียน ดังนั้นจึงจำกัดด้วยเรื่องเวลา การรับงานจึงเป็นช่วงวันเสาร์ – อาทิตย์เป็นส่วนใหญ่และมักจะเป็นงานของส่วนราชการ หรือไม่ก็เป็นงานช่วยเหลือกันในหมู่เพื่อนฝูงและคนที่รู้จักเคารพ นับถือกัน โดยจะบรรเลงในรูปแบบของวงเครื่องสายผสมเป่าพาทย์ไม้นวม ในนามคณะ “หมอมิน เพ็งพงศา”

ภาพประกอบ 78 การสืบทอดวงเป่าพาทย์คณะ “หมอมิน เพ็งพงศา”

ภาพประกอบ 79 การสืบทอดความรู้และทางเพลิงปัทมของนายผิน เพ็งพงศา

ตาราง 52 รายชื่อนักดนตรีคณะ "หมอมิน เพ็งพงศา"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายผิน เพ็งพงศา	77	เครื่องสาย	ข้าราชการบำนาญ	
2	นายเพิ่ม เพ็งพงศา	78	เครื่องสาย	-	
3	ร.ต.ต.อ้น (ไม่ทราบนามสกุล)	75	เครื่องสาย	ข้าราชการบำนาญ	
4	นายหวล เครือคต	65	เครื่องหนัง	นักการฯ	
5	นายยุ้ย (ไม่ทราบนามสกุล)	77	ขลุ่ย	ค้าขาย	
6	พ.ท.ณรงค์ฤทธิ์ महाลักขกะ	74	ขิม	ข้าราชการบำนาญ	
7	พ.ท.เรวัตร (ไม่ทราบนามสกุล)	75	ขลุ่ย	ข้าราชการบำนาญ	
8	นายเปียง บุญเพิ่ม	65	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
9	นายไพบุลย์ บุญเพิ่ม	61	ระนาดเอก	นายช่างโยธาฯ	ปีพาทย์
10	ผู้พันอนันต์ (ไม่ทราบนามสกุล)	78	ซอด้วง	ข้าราชการบำนาญ	
11	จ.ส.อ.แสวง (ไม่ทราบนามสกุล)	79	ซอด้วง	ข้าราชการบำนาญ	
12	นายธีรวิทย์ ปันงา	57	ซอด้วง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
13	พ.ท.อรรถ สอนแดง	67	ซอด้วง	ข้าราชการบำนาญ	เครื่องสาย
14	นายสุภัทร ภูมกร		ระนาดเอก	ข้าราชการ	ปีพาทย์
15	นายอนันต์ พ่วงวงษ์	66	ระนาดทุ้ม	การไฟฟ้าฯ	ปีพาทย์
16	นายขุน พงษ์ผล	64	ระนาดเอก	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
17	นายบำรุง วรินทร์าคม	64	ซอด้วง	กรมศิลปากร	เครื่องสาย
18	น.ส.ยมโดย เพ็งพงศา	59	ขับร้อง	อาจารย์ มหาวิทยาลัยบูรพา	-

ตาราง 52 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
19	นายปรีดา เพ็งพงศา	57	ระนาดเอก	สื่อสารดาวเทียม	-
20	นายอารีย์ เพ็งพงศา	56	ฆ้องวงใหญ่	ทำงานบริษัท	-
21	นายเมธี เพ็งพงศา	52	ระนาดทุ้ม	อาจารย์ ม.ราชภัฏ เทพสตรี	-
22	นางศรีเพ็ญ กิตติวราผล	50	จะเข้	กองสาธารณสุข	-
23	ร.ต.จำเนียร เพ็งพงศา	65	ซอด้วง	ข้าราชการทหาร	-

ตาราง 53 เครื่องดนตรีของคณะ “หมอมิน เพ็งพงศา” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	

ตาราง 53 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ	วงฆ้องชัย (ฆ้องหุ่ย 7 เสียง)	1 ชุด	
	เปิงมาง 16 ลูก	1 คอก	
	ขลุ่ยอู้	1 เล้า	

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่านายผินเป็นผู้ที่มีความสนใจในการดนตรีไทยอย่างแท้จริง ถึงแม้จะมาเริ่มศึกษาเอาเมื่อมีอายุมากแล้ว มิได้เริ่มเรียนมาตั้งแต่เด็ก ๆ เหมือนนักดนตรีส่วนใหญ่ทั่วไป แต่ก็สามารถฝึกฝนจนมีความชำนาญและที่น่ายกย่องก็คือบรรดาลูกศิษย์ของท่านหลายคนได้เป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะบุตรสาวคนโตของท่านคือ ผศ.ยมโดย เฟื่องพงศา ได้รับพระราชทานรางวัลชนะเลิศ “นักร้องฆ้องทองคำ” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเกียรติสูงสุดของตระกูล “เฟื่องพงศา” เลยทีเดียว นอกจากนี้ในระดับชั้นหลานก็มีหลายคนที่สามารถเล่นดนตรีไทยได้ ดังนั้นนายผิน เฟื่องพงศา จึงเป็นผู้ที่ช่วยสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรีไทยในเขตลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไปโดยแท้จริง

ภาพประกอบ 80 นายผิน เฟื่องพงศา หัวหน้าคณะ “หมอผิน เฟื่องพงศา”

29 คณะ หวล จันทรเทียน

หัวหน้าคณะชื่อ นายหวล จันทรเทียน

สถานที่ตั้งคณะ 36/5 ซอยวัดเชิงท่า ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 200 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3641 - 1397

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2468 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2547 อายุ 79 ปี

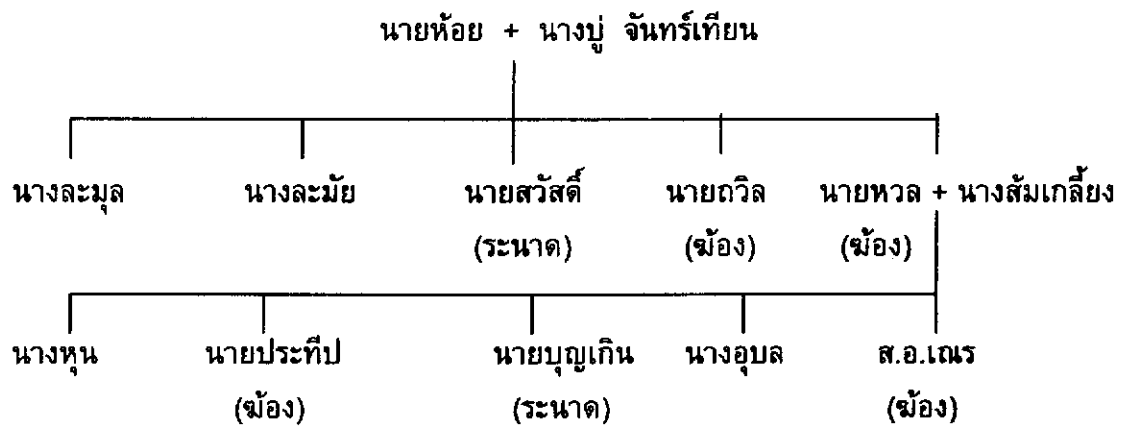
บิดาชื่อ นายห้อย จันทรเทียน มารดาชื่อนางบุ จันทรเทียน มีพี่น้อง 5 คน

1. นางละมุล จันทรเทียน ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)
2. นางละมัย จันทรเทียน ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)
3. นายสวัสดิ์ จันทรเทียน เจ้าของปั๊พาทย์คณะ สวัสดิ์ จันทรเทียน
4. นายถวิล จันทรเทียน ช่าง
5. นายหวล จันทรเทียน เจ้าของปั๊พาทย์คณะ หวล จันทรเทียน

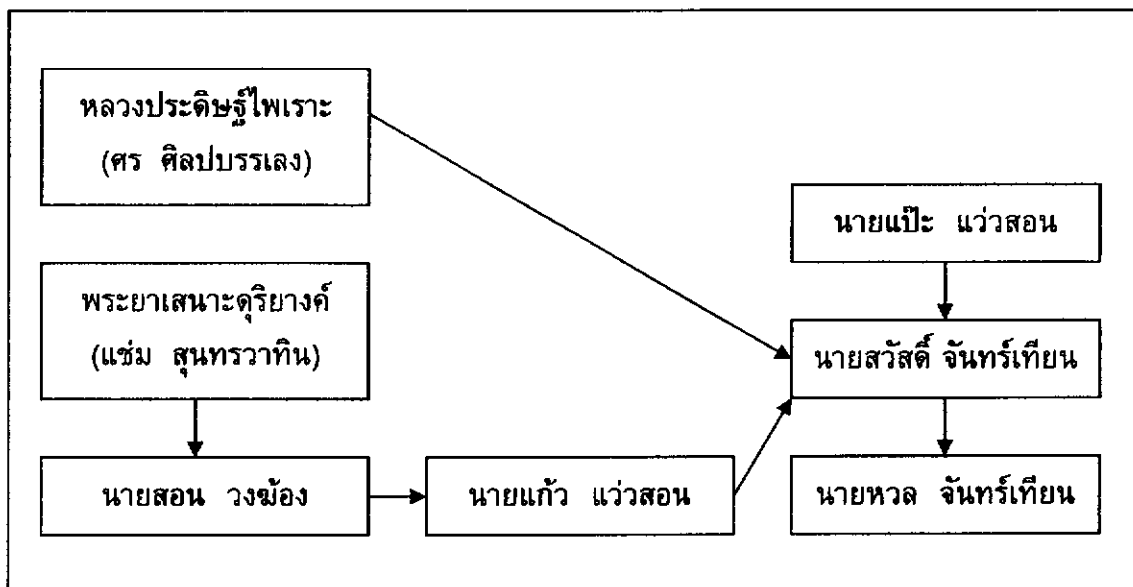
สมรสกับนางส้มเกลี้ยง จันทรเทียน มีบุตร - ธิดา 5 คน

1. นางหุ่น จันทรเทียน ประกอบอาชีพค้าขาย
2. นายประทีป จันทรเทียน ปั๊พาทย์ (ช่าง)
3. นายบุญเกิน จันทรเทียน ปั๊พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. นางวิมล โพธิ์ทอง แม่บ้าน
5. ส.อ.เนร จันทรเทียน รับราชการทหาร , ปั๊พาทย์ (ช่าง)

นายหวล จันทรเทียน เป็นชาวลพบุรีโดยกำเนิด เริ่มเรียนดนตรีจากนายสวัสดิ์ผู้เป็นพี่ชาย ซึ่งนายสวัสดิ์นั้นจัดว่าเป็นคนระนาดเอกที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของจังหวัดลพบุรี เพราะได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีจากนายแก้ว แว่วสอน ซึ่งเป็นศิษย์ของครูสอน วงฆ้อง และครูสอนก็เป็นศิษย์พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ฉะนั้นจึงถือได้ว่า นายสวัสดิ์เป็นผู้สืบทอดทางเพลงทั้งทางพระยาเสนาะฯ และหลวงประดิษฐไพเราะ ซึ่งส่งผลมายังนายหวล จันทรเทียน ด้วยเช่นกัน เมื่อมีครอบครัวแล้วจึงแยกตัวออกมาตั้งคณะของตนเอง โดยใช้ชื่อว่าคณะหวล จันทรเทียน นายหวล ได้ถ่ายทอดความรู้ทางปั๊พาทย์ให้กับลูกชายทั้ง 3 คน จนมีความสามารถและกำลังสำคัญของคณะอยู่ในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 81 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "หวล จันทรเทียน"

ภาพประกอบ 82 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของ นายหวล จันทรเทียน

ตาราง 54 รายชื่อนักดนตรีคณะ "หวล จันทรเทียน"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายหวล จันทรเทียน	79	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
2	นายประทีป จันทรเทียน	51	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
3	นายบุญเกิน จันทรเทียน	44	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
4	ส.อ.ณเร จันทรเทียน	41	ฆ้องวงใหญ่	รับราชการ	ปีพาทย์

ตาราง 54 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
5	ส.อ.จรัส ภูมิดี	45	ระนาดเอก	รับราชการ	ปีพาทย์
6	นายวันชัย โพธิ์ช่วย	33	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
7	นายวิรัช สุขสำราญ	23	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
8	นายประประดิษฐ์ สุขสำราญ	22	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 55 เครื่องดนตรีของคณะ "หวล จันทรเทียน" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	2 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	5 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	

ตาราง 55 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
22 อื่น ๆ	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจุ้ง	

ปัจจุบันวงปี่พาทย์คณะ หวล จันทรเทียน ก็ยังคงรับงานแสดงอยู่ถึงแม้ว่าลูกวงที่มีอยู่ประจำจะมีอยู่ไม่มากนัก แต่ก็สามารถจ้างวานนักดนตรีอิสระที่ไม่สังกัดคณะใดเป็นประจำมาร่วมบรรเลงได้ จึงทำให้วงปี่พาทย์คณะ หวล จันทรเทียน ยังคงสืบทอดต่อไปได้ แต่ด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจทำให้ไม่มีเวลาที่จะถ่ายทอดให้กับลูกศิษย์ทั่ว ๆ ไป เป็นแต่เพียงถ่ายทอดกันในระบบเครือญาติเท่านั้น

ภาพประกอบ 83 นายหวล จันทรเทียน (หัวหน้าคณะ) สนทนากับ
เจ้าอาวาสวัดทองแห่งนิสยาราม

30. คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม

หัวหน้าคณะชื่อ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม

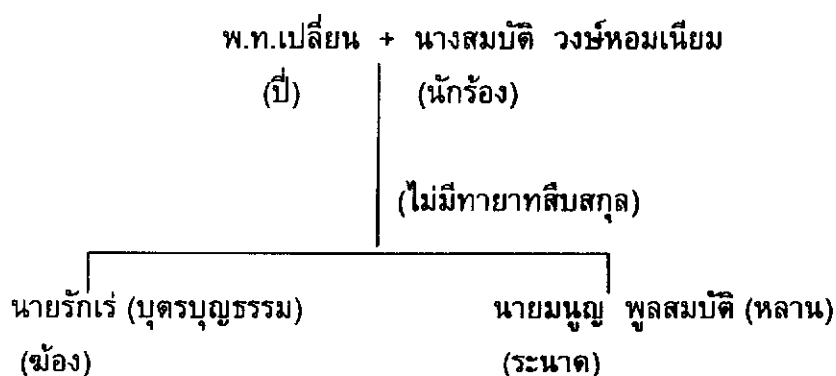
สถานที่ตั้งคณะ 70/1 ซอยวัดเชิงท่า ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 200 เมตร)

โทรศัพท์ -

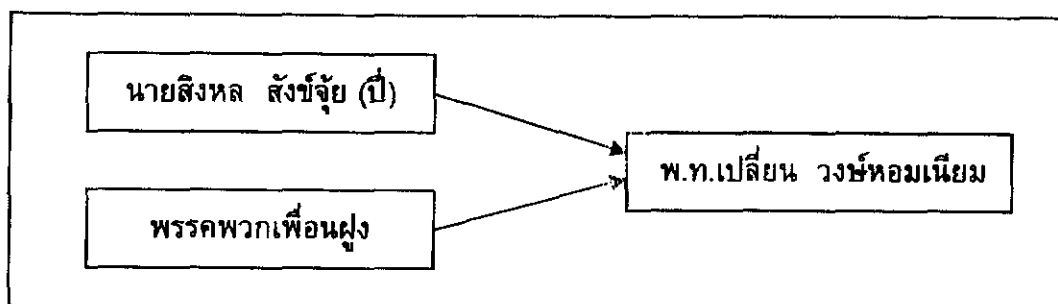
เกิดวันที่ 3 เดือนเมษายน พ.ศ.2471 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2539 อายุ 67 ปี

สมรสกับ นางสมบัติ วงษ์หอมเนียม ไม่มีบุตร - ธิดา

พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม เป็นชาวตำบลท่าข้าม อำเภอลำปางพะเยา จังหวัดสิงห์บุรี ได้เข้ามารับราชการทหารที่จังหวัดลพบุรี ตั้งแต่ชั้นประทวนจนกระทั่งได้เลื่อนชั้นยศเป็นนายทหารสัญญาบัตรครองยศพันโท สังกัดมณฑลทหารบกที่ 13 จังหวัดทหารบกลพบุรี โดยส่วนตัวแล้ว พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม เป็นผู้ชอบดนตรีเป่าพาทย์ โดยอาศัยเรียนรู้จากบรรดาเพื่อนฝูงและนักดนตรีที่ชอบพอกันจนสามารถเป่าได้ ส.อ.สรวง เล่าว่าเนื่องจากสมัยเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา ประชาชนในอำเภอเมืองลพบุรี อำเภอท่าม่วง ฯลฯ มีความนิยมใช้เป่าพาทย์มอญประกอบในงานศพกันมาก และในขณะเดียวกันจังหวัดลพบุรีนั้นเป็นเมืองทหาร ประกอบกับระยะนั้นผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ใช้กำลังสู้รบกับฝ่ายบ้านเมือง ทำให้มีทหารเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในจังหวัดลพบุรีวัดที่อยู่ในเมือง เช่น วัดเสาธงทอง วัดเชิงท่าและอีกหลาย ๆ วัดที่อยู่ใกล้ ๆ จะมีงานศพเกือบทุกวัน และเจ้าภาพถือว่างานศพใดมีเป่าพาทย์มอญงานศพนั้นถือว่าจัดงานให้กับผู้ตายอย่างสมเกียรติ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ส.อ.สรวง จึงสนับสนุนพรรคพวกที่มีแต่วงเป่าพาทย์ไทยให้หาซื้อเครื่องมอญ เพื่อสนองความต้องการของ เจ้าภาพ พ.ท.เปลี่ยน ก็เป็นผู้หนึ่งที่ ส.อ.สรวง ให้การสนับสนุนสร้างวงเป่าพาทย์มอญ โดยตั้งคณะประจำอยู่ในซอยวัดเชิงท่าและใช้ชื่อคณะว่า “พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม”

ภาพประกอบ 84 การสืบทอดวงเป่าพาทย์คณะ “พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม”

ภาพประกอบ 85 การสืบทอดความรู้และทางเพลิงปีพาทย์ของ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม

ตาราง 56 รายชื่อนักดนตรีคณะ “พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม	67	ปี	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
2	นางสมบัติ วงษ์หอมเนียม	70	ขับร้อง	ปีพาทย์	-
3	นายมนูญ พูลสมบัติ	35	ระนาดเอก	รับราชการครู	ปีพาทย์
4	นายรักเร่ พูลสมบัติ	47	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปีพาทย์
5	นายขุน พงษ์ผล	64	ระนาดทุ้ม	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
6	นายชูป วิงวอน	72	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	ขึ้นกลอง
7	นายหวล เครือคด	65	เครื่องหนัง	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
8	นายจอร์จ วิงวอน	48	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
9	นายบุ๊ค (ไม่ทราบนามสกุล)	47	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
10	นายประยงค์ งามวงศ์	75	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
11	นักดนตรีทั่ว ๆ ไป				

ตาราง 57 เครื่องดนตรีคณะ “พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	เครื่องดนตรีทั้งหมดได้ขาย
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	ไปภายหลังที่ พ.ท.เปลี่ยน
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	วงษ์หอมเนียม เสียชีวิตลง
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	

ตาราง 57 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	3 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าวงปี่พาทย์ของ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม เป็นอีกคณะหนึ่งที่เกิดขึ้นด้วยใจรักของผู้เป็นหัวหน้าคณะ และสามารถพัฒนางวงจนเจริญก้าวหน้ามีชื่อเสียง แต่ปัจจุบันหลังจากที่ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม เสียชีวิตลง วงปี่พาทย์มอญวงใหญ่ของท่านก็ต้องหยุดรับงานไปโดยปริยาย เพราะบุตรบุญธรรมของท่านและหลานที่ท่านอุปการะต่างก็ไปประกอบอาชีพอื่นที่มั่นคงกว่า ดังนั้นภรรยาของท่านจึงได้ขายเครื่องดนตรีทั้งหมดไปพร้อมกับยุติการสืบทอดวัฒนธรรมปี่พาทย์ในสายของ พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม ลงโดยสิ้นเชิง

ภาพประกอบ 86 พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม (ที่ 2 จากซ้าย)

31. คณะ ดอกอ้อ ส. ดาวรุ่ง

หัวหน้าคณะชื่อ นายครรชิต ดาวทอง

สถานที่ตั้งคณะ 28/13 ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 380 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 6036 - 0087

เกิดวันที่ 20 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2514 อายุ 34 ปี

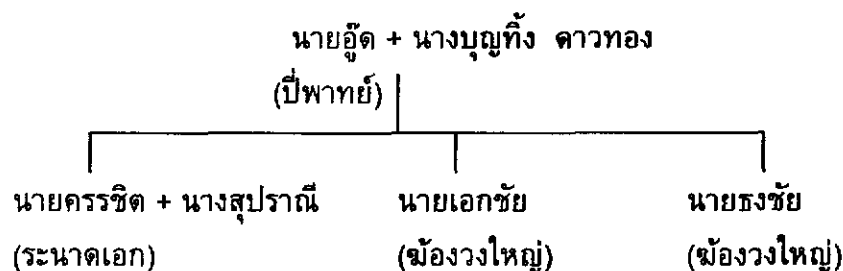
บิดาชื่อ นายอุ๊ต ดาวทอง มารดาชื่อ นางบุญทั้ง ดาวทอง มีพี่น้อง 3 คน

1. นายครรชิต ดาวทอง ปี่พาทย์ (ระนาดเอก)
2. นายเอกชัย ดาวทอง ปี่พาทย์ (ฆ้องวงใหญ่)
3. นายธงชัย ดาวทอง ปี่พาทย์ (ฆ้องวงใหญ่)

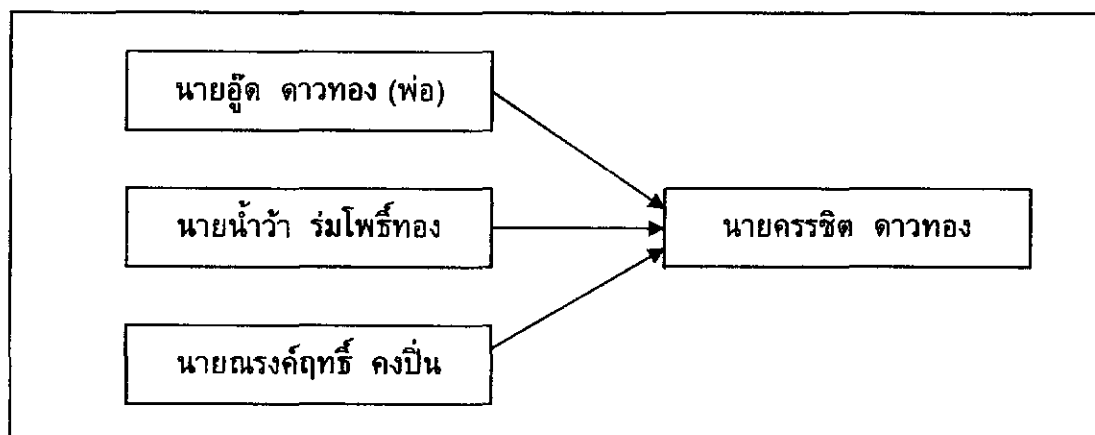
สมรสกับนางสุปราณี ดาวทอง มีบุตร - ธิดา 2 คน

1. ด.ช.ราชันย์ ดาวทอง
2. ด.ญ.สุพัชชา ดาวทอง

นายครรชิต ดาวทอง มีชื่อเล่นว่า ดอกอ้อ (อันเป็นนามที่เป็นชื่อคณะในเวลาต่อมา) เป็นชาวลพบุรีโดยกำเนิด สมัยเด็ก ๆ ได้มีโอกาสติดตามนายอุ๊ต ดาวทอง ผู้เป็นบิดาและเป็นหัวหน้าคณะ ส.ดาวรุ่ง ไปบรรเลงประกอบการแสดงลิเกอยู่บ่อยครั้ง จนทำให้เกิดความชอบดนตรีปี่พาทย์ไปโดยปริยาย เมื่ออายุได้ 12 - 13 ปี จึงเริ่มฝึกหัดตีฆ้องอย่างจริงจัง โดยมีนายอุ๊ตเป็นผู้สอน เมื่อโตขึ้นจึงเลือกเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีในสาขาปี่พาทย์ทำให้มีโอกาสได้เป็นลูกศิษย์ต่อเพลงจากครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง และเรียนระนาดเอกจากอาจารย์ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น กระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงออกมาเป็นนักดนตรีประจำคณะ ส.ดาวรุ่ง ทำให้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น เมื่อปี พ.ศ.2539 นายอุ๊ต ผู้เป็นบิดาได้เสียชีวิตลงจึงเปลี่ยนชื่อคณะเป็น "ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง" จนถึงปัจจุบัน

ภาพประกอบ 87 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง

ภาพประกอบ 88 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายครรชิต ดาวทอง

ตาราง 58 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายครรชิต ดาวทอง	34	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
2	นายเอกชัย ดาวทอง	33	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
3	นายธงชัย ดาวทอง	18	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
4	นายมณี ยังสวัสดิ์	42	ปี่	ปี่พาทย์	-
5	นายทวีชัย อยู่ยี่น	39	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	-
6	นายฉัตรชัย ขลิบเงิน	34	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
7	นายพนพล ทองชื่น	15	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
8	นายมานะ พิกุลงาม	47	ฆ้องวงเล็ก	ปี่พาทย์	-
9	นายศรัณยู เข้มงาม	25	กำกับจังหวะ	ปี่พาทย์	-
10	นายเสกสรรค์ แจ่มแจ้ง	25	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-

ตาราง 59 เครื่องดนตรีของคณะ “ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	

ตาราง 59 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	5 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈິง	
อื่น ๆ			

ถึงจะเป็นคณะที่ตั้งใหม่แต่ด้วยประสบการณ์และแหล่งความรู้ที่นายครรชิต ดาวทอง ได้ศึกษามา ทำให้ปี่พาทย์มอญคณะ “ดอกอ้อ ส.ดาวรุ่ง” ก็เป็นอีกคณะหนึ่งที่มีมาตรฐานในการบรรเลง โดยเฉพาะการบรรเลงประกอบการแสดงลิเก แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันจึงทำให้นายครรชิตยังไม่มีโอกาสถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ลูกศิษย์เลย

ภาพประกอบ 89 นายครรชิต ดาวทอง (หัวหน้าคณะ)

32. คณะ สมหวัง เพ็ชรสันทัดดี

หัวหน้าคณะชื่อ นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด

สถานที่ตั้งคณะ 120/9 หมู่ 1 ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 500 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 7033 - 1417

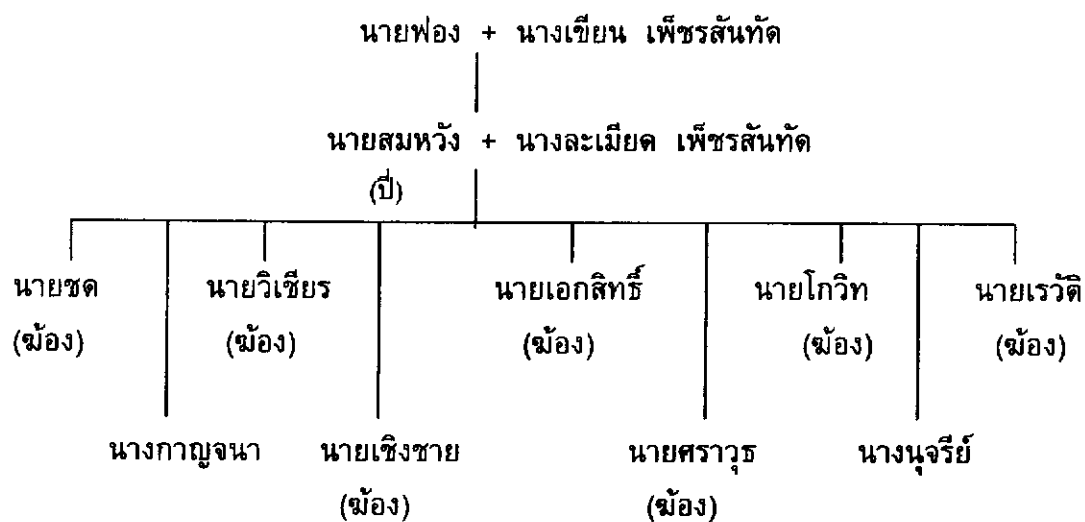
เกิดวันที่ 10 เดือนสิงหาคม พ.ศ.2474 ปัจจุบันอายุ 74 ปี

บิดาชื่อ นายฟอง เพ็ชรสันทัด มารดาชื่อ นางเขียน เพ็ชรสันทัด

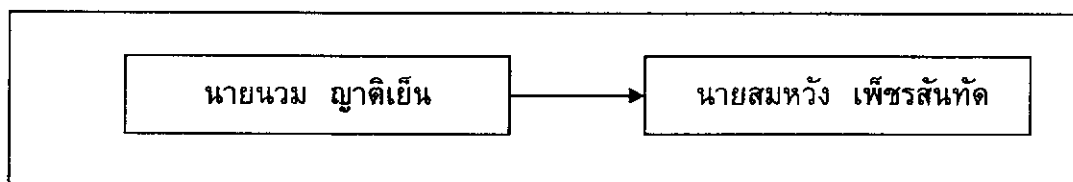
สมรสกับนางละเมียด เพ็ชรสันทัด มีบุตร - ธิดา 9 คน

1. นายชด เพ็ชรสันทัด ปี่พาทย์ (ฆ้อง , เครื่องหนัง)
2. นางกาญจนา จินอ่อง แม่บ้าน
3. นายวิเชียร เพ็ชรสันทัด นักการ , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
4. นายเชิงชาย เพ็ชรสันทัด นักการ , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
5. นายเอกสิทธิ์ เพ็ชรสันทัด กรมสรรพสามิต , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
6. นายโกวิท เพ็ชรสันทัด กรมศุลกากร , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
7. นายศราวุธ เพ็ชรสันทัด บริษัท , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
8. นางนุจรีย์ โกสนนิยม ค้าขาย
9. นายเรวัติ เพ็ชรสันทัด รับจ้าง , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด เป็นชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยบ้านเดิมอยู่ใกล้กับคณะปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ วง ครูนวม ญาติเย็น จึงมีโอกาสได้เห็นได้ยินเสียงปี่พาทย์อยู่เป็นประจำ ทำให้เกิดความคุ้นเคยและกลายเป็นความชอบในที่สุด ดังนั้นพออายุได้ 15 ปี จึงเริ่มฝึกหัดตีฆ้องวงใหญ่กับครูนวม ญาติเย็น จนสามารถบรรเลงโหมโรงเช้า - โหมโรงเย็นและเพลงเกร็ดต่าง ๆ ได้พอสมควรแล้ว นายสมหวัง จึงหันมาฝึกเป่าปี่กับครูนวม และบรรเลง ปี่ประจำวงเรื่อยมาโดยศึกษาจากการลักจำ (ครูพักลักจำ) จนสามารถบรรเลงปี่ได้ดี เมื่อปี พ.ศ.2506 ได้เข้ารับราชการในตำแหน่งลูกจ้างประจำ โรงเรียนเมืองใหม่ (ชลอราษฎร์รังสฤษดิ์) จังหวัดลพบุรี และที่จังหวัดลพบุรีมีวงปี่พาทย์อยู่หลายคณะ นายสมหวัง จึงมีโอกาสเข้าร่วมบรรเลงปี่พาทย์แล้วแต่คณะใดมาจ้างไป เมื่อลูก ๆ ทั้ง 9 คน เติบโตขึ้นนายสมหวังก็สอนวิชาการดนตรีให้กับลูก ๆ ทุกคนจนสามารถบรรเลงปี่พาทย์ได้เกือบทุกคน เมื่อเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ.2537 จึงเริ่มตั้งวงปี่พาทย์เป็นของตนเอง โดยเริ่มจากวงปี่พาทย์ไทยก่อนแล้วจึงซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญในโอกาสต่อมาโดยมีลูก ๆ เป็นนักดนตรีหลักของวง เดิมตั้งชื่อว่าคณะ "สมหวัง เพ็ชรสันทัด" ต่อมาภายหลังหลวงพ่อเจ้าอาวาสวัดเมืองใหม่จึงเดิมคำว่า "ดี" ต่อท้ายให้จึงเป็นคณะ "สมหวัง เพ็ชรสันทัดดี" ในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 90 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “สมหวัง เพ็ชรสันทัตดี”

ภาพประกอบ 91 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนาย “สมหวัง เพ็ชรสันทัตดี”

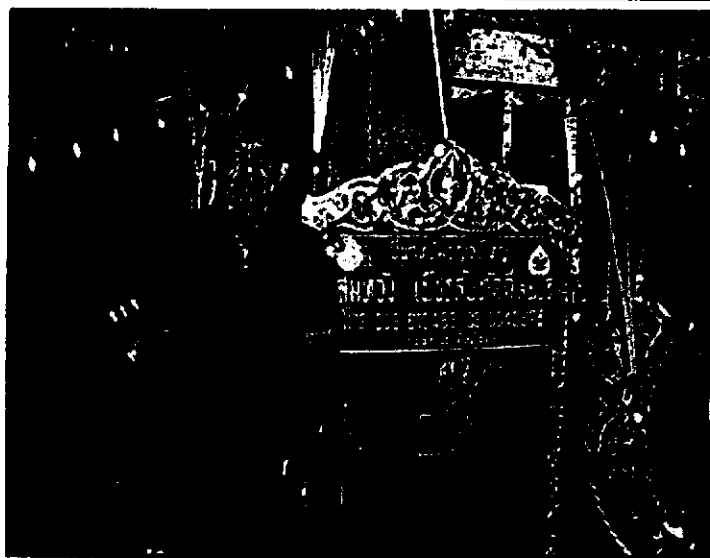
ตาราง 60 รายชื่อนักดนตรีคณะ “สมหวัง เพ็ชรสันทัตดี”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสมหวัง เพ็ชรสันทัต	74	ปี	บำเหน็จ(นักการ)	ปีพาทย์
2	นายเชิงชาย เพ็ชรสันทัต	45	ฆ้องวงใหญ่	นักการ	ปีพาทย์
3	นายวิเชียร เพ็ชรสันทัต	47	ฆ้องวงใหญ่	นักการ	ปีพาทย์
4	นายชด เพ็ชรสันทัต	54	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายชัยรัตน์ เพ็ชรสันทัต	36	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
6	นายสุพรรณ พลายนรินทร์	48	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
7	นายพิเชษฐ์ พลายนรินทร์	17	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 61 เครื่องดนตรีของคณะ "สมหวัง เพ็ชรสันทัดดี" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	2 เลา	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

นายสมหวัง เพ็ชรสันทัดดี ถือเป็นบุคคลที่ช่วยสืบทอดวงปี่พาทย์ได้เป็นอย่างดีจะเห็นได้จากลูก ๆ 9 คน เล่นปี่พาทย์กันถึง 6 คน ถึงแม้จะมีอาชีพที่มั่นคงกันแล้วก็ตาม ดังนั้นสำหรับตระกูล "เพ็ชรสันทัดดี" แล้ว นับว่าวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ได้รับการสืบทอดแล้วอย่างมั่นคง

ภาพประกอบ 92 นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด (หัวหน้าคณะ)

33. คณะ นกหวีดยอดบรรเลง"

หัวหน้าคณะชื่อ นายสุชาติ โพธิ์ทอง

สถานที่ตั้งคณะ 166/2 ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000

(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 320 เมตร)

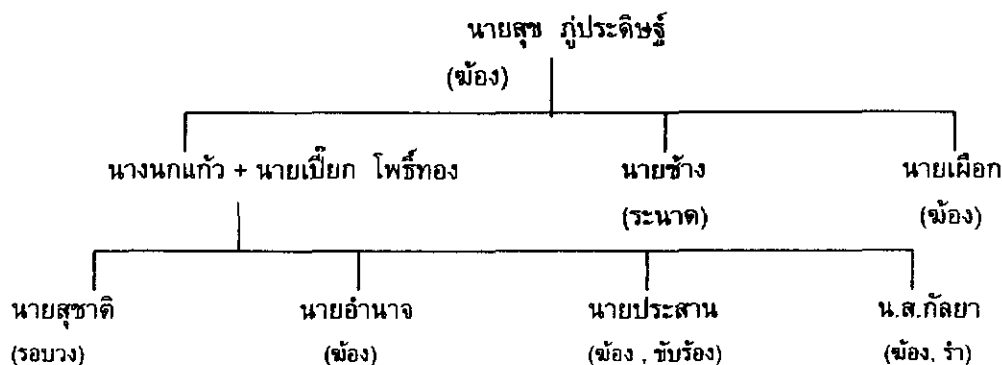
โทรศัพท์ 0 - 1682 - 0838

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2511 ปัจจุบันอายุ 37 ปี

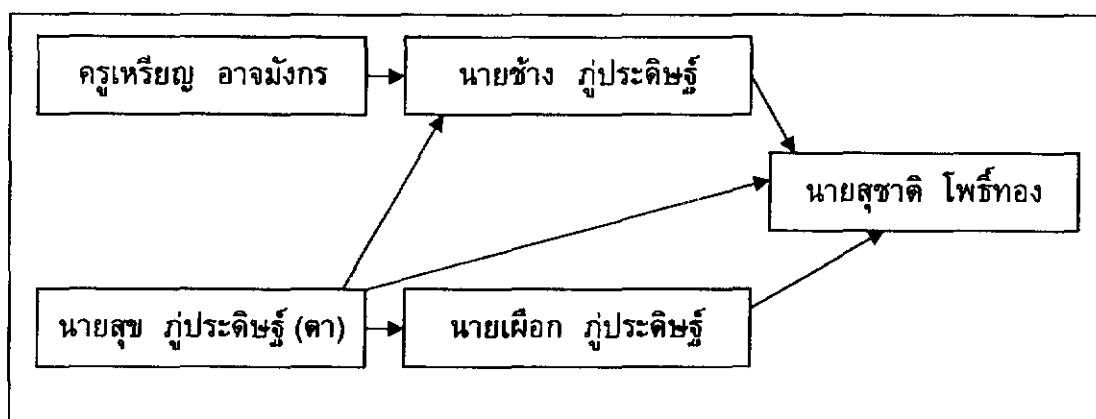
บิดาชื่อ นายเปี้ยก โพธิ์ทอง มารดาชื่อ นางนกแก้ว โพธิ์ทอง มีพี่น้อง 4 คน

1. นายสุชาติ โพธิ์ทอง ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นายอำนาจ โพธิ์ทอง คำขาย , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
3. นายประสาน โพธิ์ทอง รัวราชการครู , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
4. น.ส.กัลยา โพธิ์ทอง คำขาย , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

นายสุชาติ โพธิ์ทอง เป็นชาวลพบุรีโดยกำเนิด จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในวัยเด็กได้ติดตามนายสุช ภูประดิษฐ์ ผู้เป็นตาไปเล่นดนตรีตามงานต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้น ยังไม่มีคณะปี่พาทย์เป็นของตนเอง โดยรับจ้างบรรเลงไปตามคณะต่างๆ อันเป็นเหตุให้นายสุชาติ โพธิ์ทอง เกิดความชอบและเรียนรู้เกี่ยวกับดนตรีไปโดยปริยาย กระทั่งอายุ 7 ขวบ จึงเริ่มฝึกหัดฆ้องวงใหญ่อย่างจริงจังกับนายสุช ภูประดิษฐ์ มีนายช้าง และนายเผือก ภูประดิษฐ์ ซึ่งเป็นน้ำแท้ ๆ ช่วยกันถ่ายทอดความรู้ให้อีกทางหนึ่ง สำหรับนายช้าง ภูประดิษฐ์นั้นได้ศึกษาดนตรีกับครูเหรียญ อาจมั่งกร ซึ่งเป็นนักดนตรีไทยที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่งของจังหวัดลพบุรี กระทั่งปี พ.ศ.2532 นายสุชาติ โพธิ์ทอง จึงได้ก่อตั้งคณะปี่พาทย์เป็นของตนเองโดยใช้ชื่อคณะว่า "นกหวีดยอดบรรเลง" สำหรับนักดนตรีส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกัน ส่วนเครื่องดนตรีนั้นก็ค่อย ๆ สะสมเพิ่มขึ้นจากของเก่าที่เป็นมรดกของนายสุช ภูประดิษฐ์ ที่มอบไว้ให้และด้วยนายประสาน โพธิ์ทอง ผู้เป็นน้องชายซึ่งรับราชการเป็นอาจารย์สอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดลพบุรี ได้ชักชวนนักศึกษาที่เรียนสายปี่พาทย์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีมาร่วมบรรเลงด้วยเหตุนี้วงปี่พาทย์คณะ "นกหวีดยอดบรรเลง" จึงเป็นวงที่มีมาตรฐานในการบรรเลงและการปรับวงที่ถูกต้องตามหลักดุริยางคศาสตร์ ทำให้มีงานบรรเลงสม่ำเสมอ โดยเฉพาะบรรเลงประกอบลิเกคณะขวัญใจมาลัยนาคเป็นประจำ

ภาพประกอบ 93 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "นกหวีดยอดบรรเลง"

ภาพประกอบ 94 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสุชาต โพธิ์ทอง

ตาราง 62 รายชื่อนักดนตรีคณะ "นกหวีดยอดบรรเลง"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสุชาต โพธิ์ทอง	37	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
2	นายอำนาจ โพธิ์ทอง	34	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปี่พาทย์
3	นายประสาน โพธิ์ทอง	33	ฆ้องวงใหญ่	รับราชการครู	ปี่พาทย์
4	น.ส.กัลยา โพธิ์ทอง	30	ฆ้อง, นาฏศิลป์	ค้าขาย	ปี่พาทย์
5	นายธวัช สีม่วง	31	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
6	นายสำเริง สีม่วง	30	ตะโพน	ปี่พาทย์	-
7	นางเกรียงไกร ศรีสุวรรณ	32	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
8	นายจรัส ศรีสุวรรณ	30	ฆ้องวงเล็ก	ปี่พาทย์	-
9	นายมานะ พิกุลงาม	47	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	-
10	นายหาญณรงค์ ทองงาม	34	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
11	นายกิตติพงษ์ แต่ไพบุลย์ศักดิ์	30	กำกับจังหวะ	ปี่พาทย์	-
12	นายธนารักษ์ ยืนบุรี	34	กำกับจังหวะ	ปี่พาทย์	-
13	นายกิตติศักดิ์ ชูศรี	34	กำกับจังหวะ	ปี่พาทย์	-

ตาราง 63 เครื่องดนตรีของคณะ "นกหวีดยอดบรรเลง" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกของไทย	2 รวง	
2	ระนาดทุ้มของไทย	2 รวง	

ตาราง 63 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	2 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	6 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	1 ราง	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	1 ราง	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	2 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

วงปี่พาทย์คณะ “นกหวีดยอดบรรเลง” นั้นนับว่าเป็นวงที่มีชื่อเสียงวงหนึ่งในจังหวัดลพบุรี และที่สำคัญได้เปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีได้มีโอกาสร่วมบรรเลงเพื่อเป็นอาชีพเสริม และหาประสบการณ์เท่ากับเป็นการช่วยสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีไทยให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 95 นายสุชาติ โพธิ์ทอง (หัวหน้าคณะ)

34. คณะ นายเพชร เกตุยา

หัวหน้าคณะชื่อ นายเพชร เกตุยา

สถานที่ตั้งคณะ 35/1 ซอยวัดเชิงท่า ตำบลท่าหิน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 180 เมตร)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2460 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2540 อายุ 80 ปี

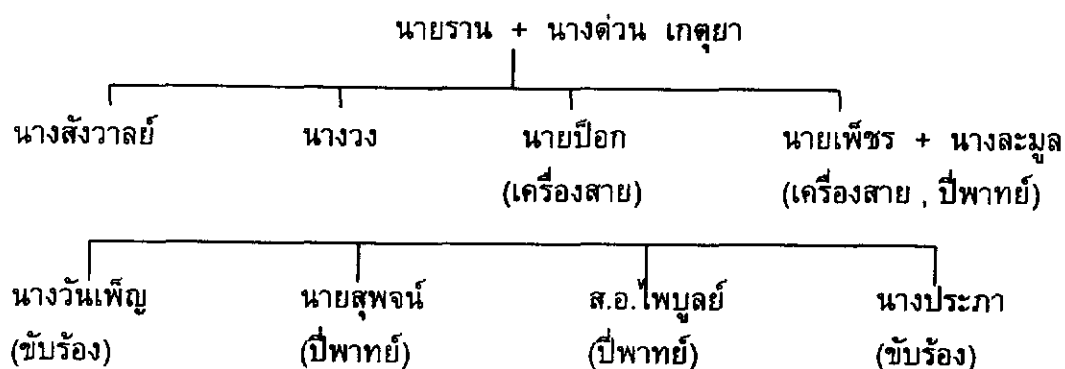
บิดาชื่อ นายราน เกตุยา มารดาชื่อ นางต่วน เกตุยา มีพี่น้อง 4 คน

1. นางสาวลย์ ภูจิ๋ว ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)
2. นางวง เรืองโชติ ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)
3. นายป๊อก เกตุยา ทำนา , เครื่องสาย (เสียชีวิตแล้ว)
4. นายเพชร เกตุยา ครูจ้างสอนปี่พาทย์ , เครื่องสาย (เสียชีวิตแล้ว)

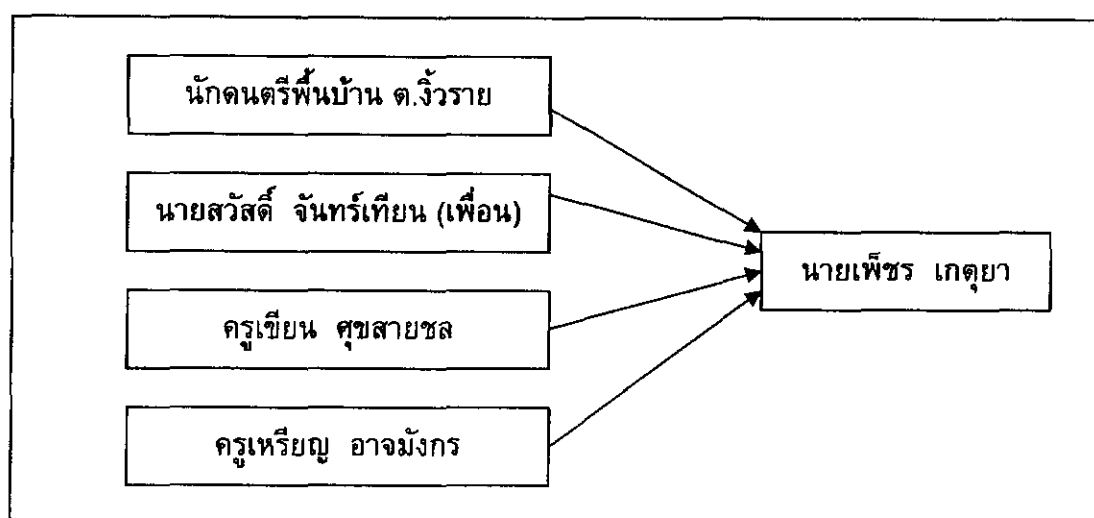
สมรสกับนางละมุล เกตุยา มีบุตร - ธิดา 4 คน

1. นางวันเพ็ญ โพธิ์แสร ขับร้อง , แม่บ้าน
2. นายสุพจน์ เกตุยา ปี่พาทย์ , ม้องวงใหญ่
3. ส.อ.ไพบุลย์ เกตุยา ปี่พาทย์ , ใต้รอบวง
4. นางประภา เกตุยา ขับร้อง , รับราชการครู

นายเพชร เกตุยา เป็นชาวตำบลจรัญราย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เป็นบุตรคนสุดท้องของนายราน นางต่วน เกตุยา สมัยเด็ก ๆ ได้ฝึกหัดเล่นเครื่องสายด้วยตนเองจนสามารถเล่นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายได้ทุกชนิด กระทั่งเริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มจึงเริ่มฝึกหัดเล่นเครื่องปี่พาทย์กับนักดนตรีพื้นบ้านในเขตตำบลจรัญราย ซึ่งนายเพชรนั้นเป็นเพื่อนกับ นายสวัสดิ์ จันทรเทียน จึงศึกษาหาความรู้จากเพื่อน ๆ บ้าง จนกระทั่งพบกับครูเขียน และ ครูเหรียญ ที่มาสอนที่บ้านนายแสง เรืองโชติ นายเพชรจึงมีโอกาสดูหาความรู้จากครู ทั้งสองท่านอีกทางหนึ่งด้วย เมื่อสมรสกับนางละมุลแล้วนายเพชรจึงประกอบอาชีพทำนาอยู่ระยะหนึ่ง หลังจากนั้นจึงย้ายครอบครัวเข้ามาอยู่ในตัวเมืองลพบุรีในซอยวัดเชิงท่าที่เป็นที่อยู่ปัจจุบัน ขณะนั้นที่โรงเรียนวินิตศึกษาจัดตั้งวงดนตรีไทยของโรงเรียนขึ้น ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อบุรพพุทธรญาณ เจ้าอาวาสวัดกวีศราราม เจ้าคณะจังหวัดลพบุรี และเป็นเจ้าของโรงเรียนวินิตศึกษาขณะนั้น จึงได้จ้างนายเพชร มาเป็นครูสอนดนตรีไทย นอกจากเป็นครูสอนดนตรีไทยในโรงเรียนวินิตศึกษาแล้วนายเพชร ยังได้ตั้งคณะดนตรีไทยในรูปแบบวงเครื่องสายและวงปี่พาทย์ไทยรับบรรเลงในงานทั่วไป โดยตั้งชื่อคณะว่า “เพชร เกตุยา”

ภาพประกอบ 96 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “นายเพชร เกตุยา”

ภาพประกอบ 97 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายเพชร เกตุยา

ตาราง 64 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายเพชร เกตุยา”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายเพชร เกตุยา	80	ได้รอบวง	ครูรับจ้างสอน	-
2	นายสุพจน์ เกตุยา	52	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปี่พาทย์
3	ส.อ.ไพบุลย์ เกตุยา	50	ได้รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
4	นางประภา เกตุยา	48	ขับร้อง	รับราชการครู	-
5	นางวันเพ็ญ โพธิ์แสร้	54	ขับร้อง	แม่บ้าน	-
6	ร.อ.สำรวย โพธิ์แสร้	73	ได้รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ดนตรีไทย
7	พ.ต.สำราญ โพธิ์แสร้	56	ได้รอบวง	รับราชการทหาร	ดนตรีไทย
8	น.ส.ด้าย โพธิ์แสร้	28	เครื่องสาย	รับราชการครู	-
9	น.ส.กัรรตุน โพธิ์แสร้	24	ขับร้อง	ทำงานบริษัท	-

ตาราง 65 เครื่องดนตรีของคณะ "นายเพชร เกตุยา" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ	ซอด้วง	2 คัน	
	ซออู้	2 คัน	
	จะเข้	1 ตัว	
	ซิมสาย	1 ตัว	
	ซิมแผ่น	1 ตัว	
	โพน - รำมะนา	1 ชุด	

ช่วงที่นายเพชร เกตุยา เป็นครูสอนที่โรงเรียนวินิตศึกษานั้นท่านได้ถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีทั้งปี่พาทย์และเครื่องสายให้กับลูกศิษย์เป็นจำนวนมาก พร้อมทั้งถ่ายทอด

ให้กับลูก ๆ ได้ช่วยกันสืบทอดต่อไป ดังจะเห็นได้ว่าลูกของท่านสามารถเล่นดนตรีไทยได้ทุกคน
 ภายหลังจากที่ท่านเสียชีวิตลงเครื่องดนตรีทุกชิ้นตกอยู่ในความดูแลของ ส.อ.ไพบุลย์ เกตุยา
 และบางชิ้นก็ได้ยกให้กับลูกบางคนไปก่อนที่จะเสียชีวิต ดังนั้นถึงแม้ท่านจะเสียชีวิตไป
 แล้วแต่ทางเพลงของท่านยังคงสืบทอดอยู่ในหมู่ลูกศิษย์และลูกหลานของท่านสืบไป

ภาพประกอบ 98 นายเพชร เกตุยา (หัวหน้าคณะ) บรรเลงระนาดทุ้มเหล็ก

35. คณะ นายแสง เรื่องโชติ

หัวหน้าคณะชื่อ นายแสง เรื่องโชติ

สถานที่ตั้งคณะ 44 หมู่ 9 ตำบลจี่วราย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2467 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2539 อายุ 72 ปี

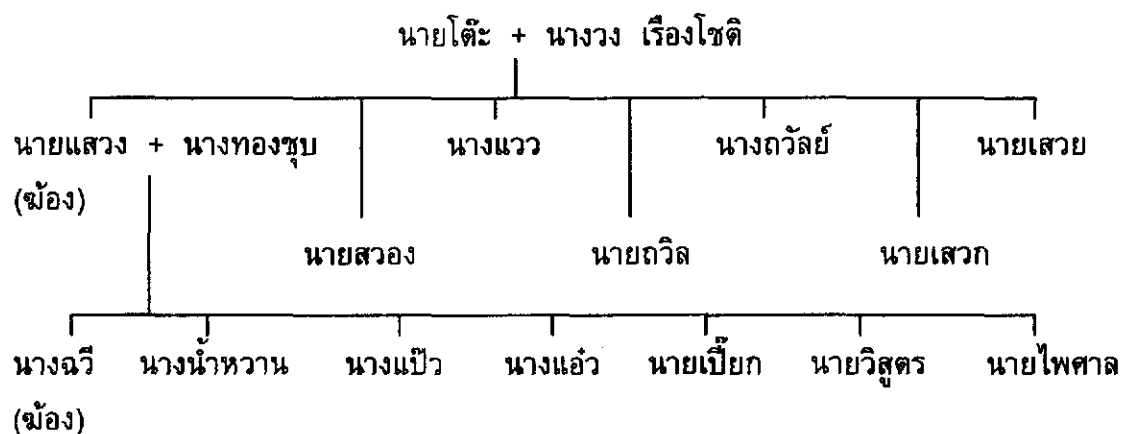
บิดาชื่อ นายโต๊ะ เรื่องโชติ มารดาชื่อ นางวง เรื่องโชติ มีพี่น้อง 7 คน

1. นายแสง เรื่องโชติ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ) เสียชีวิตแล้ว
2. นายสรวง เรื่องโชติ ทำนา
3. นางแวว เรื่องโชติ เสียชีวิตแล้ว
4. นายถวิล เรื่องโชติ เสียชีวิตแล้ว
5. นางถวัลย์ เรื่องโชติ ทำนา
6. นายเสวก เรื่องโชติ เสียชีวิตแล้ว
7. นางเสวย เรื่องโชติ ทำนา

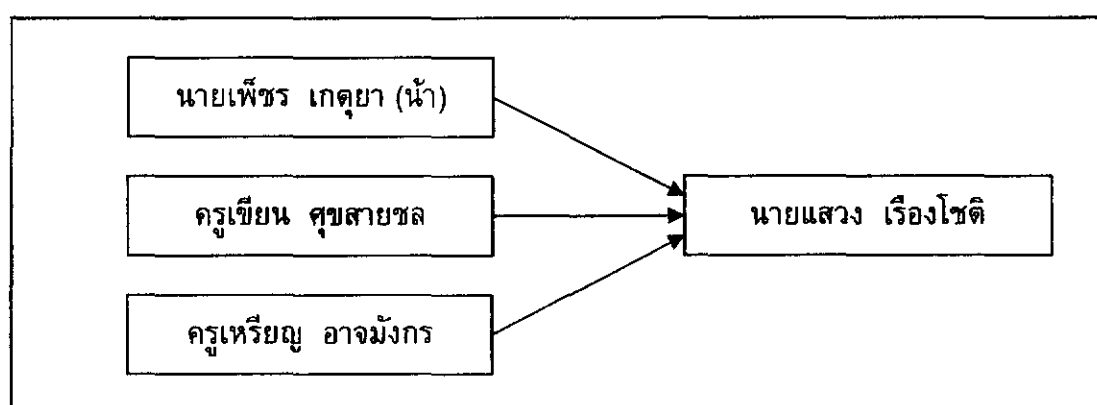
สมรสกับนางทองชุบ เรื่องโชติ มีบุตร - ธิดา 7 คน

1. นางฉวี สุทธิรักษ์ ปี่พาทย์ (ฉ้อง) , แม่บ้าน
2. นางน้ำหวาน เรื่องโชติ ทำนา
3. นางแป้ว เรื่องโชติ ทำนา
4. นางแอ้ว เรื่องโชติ ทำนา
5. นายเปียก เรื่องโชติ กรมอุทยานเรือ
6. นายวิสูตร เรื่องโชติ โรงงาน
7. นายไพศาล เรื่องโชติ โรงงาน

นายแสง เรื่องโชติ เป็นบุตรของนายโต๊ะ นางวง เรื่องโชติ มีพี่น้องทั้งสิ้น 7 คน ในจำนวนพี่น้องทั้ง 7 คนนี้มีนายแสงเพียงคนเดียวเท่านั้นที่เป็นปี่พาทย์ โดยนายแสงได้เริ่มฝึกหัดเล่นเครื่องสายกับนายเพชร เกตุยา ผู้เป็นน้าชาย ต่อมาภายหลังจึงสนใจฝึกหัดปี่พาทย์ โดยซื้อเครื่องปี่พาทย์ไทยต่อจากนายมงคล บุญผาสุข ซึ่งเป็นลูกชายของกำนันทอง บุญผาสุข พร้อมทั้งจ้างครูเขียน สุขสายชล และครูเหรียญ อาจมังกกร มาเป็นครูสอนให้ลูกวงจนสามารถรับงานบรรเลงตามงานต่าง ๆ ได้ โดยใช้ชื่อคณะว่า “แสง เรื่องโชติ”

ภาพประกอบ 99 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "นายแสวง เรื่องโชติ"

ภาพประกอบ 100 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของ นายแสวง เรื่องโชติ

ตาราง 66 รายชื่อนักดนตรีคณะ "นายแสวง เรื่องโชติ"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายแสวง เรื่องโชติ	72	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	
2	นายเพชร เกตุยา	80	ระนาดทุ้ม	ทำนา	
3	นายเขียน สุขสายชล	73	ได้รอบวง	รับจ้างสอน	
4	นายคำ (ไม่ทราบนามสกุล)	80	ได้รอบวง	ทำนา	
5	นายเหรียญ อามังกร	70	ได้รอบวง	ปีพาทย์	
6	นายนำวน ภูจิว	73	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
7	นางฉวี สุทธิรักษ์	55	ฆ้องวงใหญ่	-	-

ตาราง 67 เครื่องดนตรีของคณะ “นายแสง เรืองโชติ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 วง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	เนื่องจากไม่มีทายาทคนได้รับสืบทอด
11	ปี่ใน	1 เล้า	ต่อนายแสง เรืองโชติ จึงขายเครื่อง
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	ยกวางให้กับนายแผ้ว ที่อยู่นันทาโพธิ์
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	(ยกเว้นตะโพนไทยกับกลองทัด)
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

เนื่องจากไม่มีทายาทรับสืบทอดวงปี่พาทย์ นายแสง จึงขายเครื่องทั้งหมดให้กับนายแผ้วที่อยู่นันทาโพธิ์ ต่อมาภายหลังนายแผ้วได้อพยพไปอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลกและไม่ทราบว่าได้ขายเครื่องชุดนี้ต่อไปให้กับใครมีเพียงฆ้องวงเล็กวงเดียวเท่านั้นที่ขายกลับไปให้นายน้าว นภูจิ๋ว ซึ่งนายน้าวยังคงรักษาอยู่จนถึงทุกวันนี้ ด้วยเหตุดังกล่าว วงปี่พาทย์ของนายแสง เรืองโชติ จึงสิ้นสุดการสืบทอดลงแล้วอย่างสิ้นเชิง

ภาพประกอบ 101 ตะโพน – กลองทัด ของนายแสง เรืองโชติ

36. คณะ สามโหย่ง ยอดนิยม

หัวหน้าคณะชื่อ นายสามโหย่ง เกิดกิจ

สถานที่ตั้งคณะ 61/2 หมู่ 6 ตำบลพรหมาสตร อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศใต้ 250 เมตร)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2485 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ.2544 อายุ 59 ปี

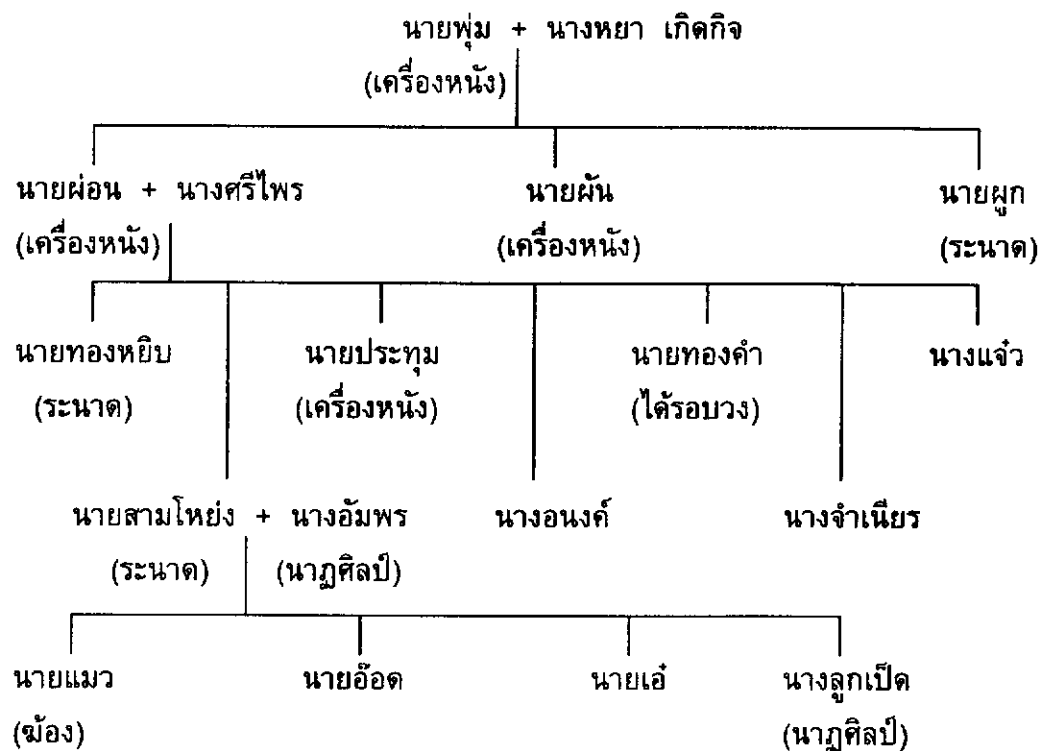
บิดาชื่อ นายผ่อง เกิดกิจ มารดาชื่อ นางศรีไพร เกิดกิจ มีพี่น้อง 7 คน

1. นายทองหยิบ เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก)
2. นายสามโหย่ง เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก)
3. นายประทุม เกิดกิจ	ปีพาทย์ (เครื่องหนัง)
4. นางอนงค์ เกิดกิจ	ค้ำขาย
5. นายทองคำ เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ได้รอบวง)
6. นางจำเนียร เกิดกิจ	ค้ำขาย
7. นางแจ้ว เกิดกิจ	ค้ำขาย

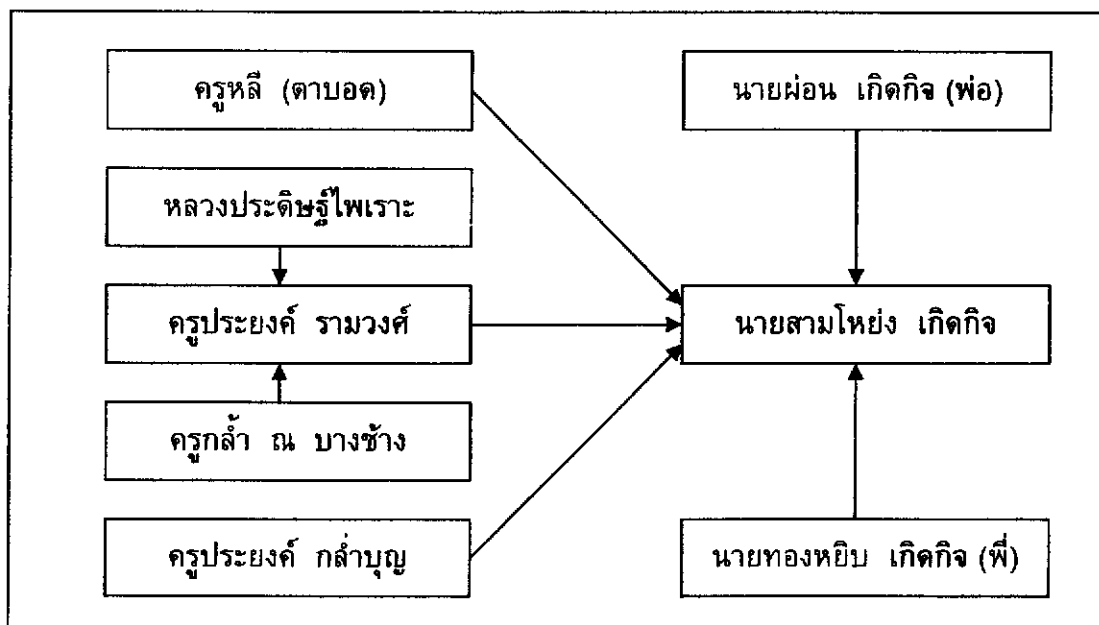
สมรสกับนางอัมพร เกิดกิจ มีบุตร - ธิดา 4 คน

1. นายแมว เกิดกิจ	รับจ้าง , ปีพาทย์ (ฆ้อง)
2. นายอ้อด เกิดกิจ	รับราชการทหาร
3. นายเอ้ เกิดกิจ	ทำงานโรงงาน
4. นางลูกเปิด เกิดกิจ	ร้านกับนที่ศาลพระกาฬ

นายสามโหย่ง เกิดกิจ เป็นลูกชายคนที่ 2 ของนายผ่อง เกิดกิจ หัวหน้าคณะ ปีพาทย์ (ปีพาทย์ไทย) ซึ่งลูกชายทั้ง 4 คน ของนายผ่องสามารถเล่นปีพาทย์ได้ทุกคน ในสมัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นนอกจากเป็นนักดนตรีประจำคณะของพ่อตัวเองแล้ว นายสามโหย่งยังร่วมวงบรรเลงกับคณะผู้ใหญ่ประยงค์ กล่าบุญ อีกด้วย เหตุนี้นายสามโหย่งจึงได้เรียนรู้เกี่ยวกับการบรรเลงระนาดรับ - ร้องลิเกจากผู้ใหญ่ประยงค์ กล่าบุญไปในตัว พอหลังจากผู้ใหญ่ประยงค์เสียชีวิตแล้วนายสามโหย่งจึงเข้ามาพักในตัวเมืองลพบุรี จนได้แต่งงานกับนางอัมพร ซึ่งเป็นนางละครรับรำกับนอยู่ที่ศาลพระกาฬ เมื่อมีครอบครัวแล้วนายสามโหย่งจึงตั้งคณะปีพาทย์เป็นของตนเอง โดยรับบรรเลงประกอบการแสดงลิเกเป็นส่วนใหญ่ ด้วยประสบการณ์ที่ได้จากการเป็นลูกวงของผู้ใหญ่ประยงค์ จึงทำให้นายสามโหย่งได้เรียนรู้และเลียนแบบการรับลิเก โดยออกเพลงสากล (ลูกทุ่ง , ลูกกรุง) จากผู้ใหญ่ประยงค์ ทำให้เป็นที่ชื่นชอบทั้งผู้แสดงลิเกและผู้ชม จนกระทั่งรับงานแบบไม่มีเวลาว่างกระทั่งบรรดาลิเกตั้งฉายาว่า “สามโหย่งยอดนิยม” ซึ่งนายสามโหย่งก็ใช้ฉายาดังกล่าวเป็นชื่อคณะมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ภาพประกอบ 103 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “สามโหย่ง ยอดนิยม”

ภาพประกอบ 104 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของ นายสามโหย่ง เกิดกิจ

ตาราง 68 รายชื่อนักดนตรีคณะ “สามไหย่ง ยอดนิยม”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสามไหย่ง เกิดกิจ	59	ระนาดเอก	-	-
2	นักดนตรีจากคณะทั่วไป				

ตาราง 69 เครื่องดนตรีของคณะ “สามไหย่ง ยอดนิยม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	หลังจากนายสามไหย่งเสียชีวิต
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	เครื่องดนตรีก็ได้ขายให้กับ
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	พรรคพวกที่เป็นดนตรีด้วยกัน
5	ตะโพนไทย	1 ลูก	
6	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
7	กลองทัด	1 คู่	

นายสามไหย่ง เกิดกิจ เป็นผู้ฝีมือในทางระนาดลิเกและรับบรรเลงไปกับคณะลิเก และคณะปี่พาทย์ทั่วไป กระทั่งสุดท้ายของชีวิตนายสามไหย่งไม่ได้ถ่ายทอดความรู้ทางด้าน ปี่พาทย์ให้กับทายาทหรือลูกศิษย์คนใดเลย

ภาพประกอบ 104 ที่บูชาครูที่นายสามไหย่ง และนายทองหยิบจัดไว้ร่วมกัน

37. คณะ บุญลือ แจ่มแจ้ง

หัวหน้าคณะชื่อ นายบุญลือ แจ่มแจ้ง

สถานที่ตั้งคณะ 13 หมู่ 2 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ 485 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3661 - 0597 , 0 - 9233 - 7434

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2482 ปัจจุบันอายุ 66 ปี

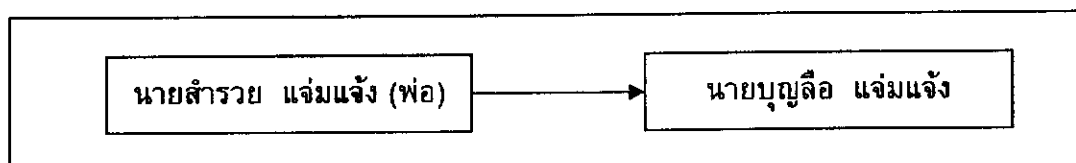
บิดาชื่อ นายสำรวย แจ่มแจ้ง มารดาชื่อ นางประไพ แจ่มแจ้ง

นายบุญลือ แจ่มแจ้ง เป็นลูกคนเดียวของพ่อแม่เป็นชาวจังหวัดอ่างทองโดยกำเนิด ด้วยบิดาของนายบุญลือเป็นผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีไทย บรรเลงปี่พาทย์ประกอบการแสดงลิเกคณะหอมหวล ด้วยเหตุนี้นายบุญลือ แจ่มแจ้ง จึงมีโอกาสติดตามบิดาไปเล่นดนตรีในที่ต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ กระทั่งอายุ 13 ปี จึงเริ่มฝึกหัดตีฆ้องกับบิดาอย่างจริงจัง และบรรเลงประจำคณะปี่พาทย์ของบิดาที่มีชื่อคณะว่า “สำรวย แจ่มแจ้ง” ต่อมาภายหลังจึงมาสมัครเป็นทหารอยู่ที่จังหวัดลพบุรี เป็นทหารอยู่ระยะหนึ่งก็ลาออกและยึดอาชีพปี่พาทย์เป็นอาชีพหลัก กระทั่งบิดาเสียชีวิตจึงเปลี่ยนชื่อมาเป็นคณะ “บุญลือ แจ่มแจ้ง” ด้วยเหตุที่ไม่มีลูกทวดเป็นของตนเอง เวลามีนานก็หานักดนตรีจากวงอื่น ๆ ที่ว่างอยู่มาร่วมบรรเลง จึงทำให้มีโอกาสรับงานได้ไม่มากนัก

นายสำรวย + นางประไพ แจ่มแจ้ง
(ปี่พาทย์)

นายบุญลือ แจ่มแจ้ง
(ระนาด)

ภาพประกอบ 105 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “บุญลือ แจ่มแจ้ง”

ภาพประกอบ 106 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายบุญลือ แจ่มแจ้ง

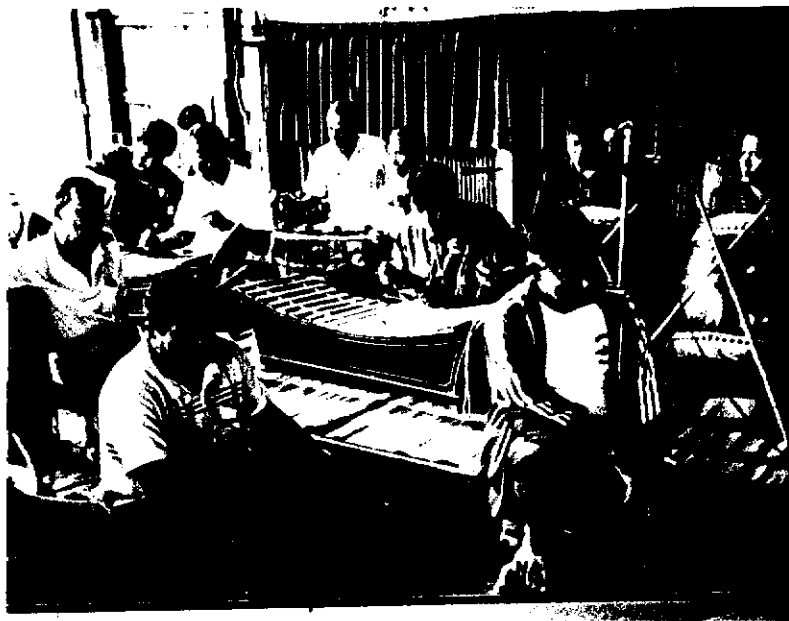
ตาราง 70 รายชื่อนักดนตรีคณะ “บุญลือ แจ่มแจ้ง”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายบุญลือ แจ่มแจ้ง	66	ระนาด	ปีพาทย์	-
2	นายพยนต์ ทองคำ	65	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 71 เครื่องดนตรีของคณะ “บุญลือ แจ่มแจ้ง” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	-	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	-	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนายบุญลือ แจ่มแจ้ง บรรเลงระนาดประกอบรำแก่นอยู่ที่ศาลพระกาฬและ
รวมบรรเลงปี่พาทย์มอญกับคณะต่าง ๆ ตามแต่คณะใดจะมาหาไป ดังนั้นจึงไม่มีเวลาและ
โอกาสถ่ายทอดความรู้ทางด้านปี่พาทย์ให้กับผู้ใดเลย

ภาพประกอบ 107 นายบุญลือ แจ่มแจ้ง (ด้านหน้าระนาดทุ้ม)

38. คณะ ศราพรไชว์

หัวหน้าคณะชื่อ นายสมบัติ สวงวงศ์

สถานที่ตั้งคณะ 5 หมู่ 2 ตำบลโพธิ์เก้าต้น อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 200 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3665 - 6804

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2496 ปัจจุบันอายุ 52 ปี

นายสมบัติ เป็นบุตรของนายสมบุญ สวงวงศ์ ข้าราชการครูโรงเรียนวัดโบสถ์
โก่งธนู (ลพบุรี) และมีความสามารถเป่าปี่ได้ เมื่อนอกเวลาราชการนายสมบุญก็จะไปบรรเลง
ปี่พาทย์กับทุกคณะที่มาหาไปบรรเลง ในขณะที่เดียวกันนายสมบัติก็จะติดตามบิดาไปช่วยตีเครื่อง
กำกับจังหวะอยู่เป็นประจำ เมื่ออายุได้ 12 ปี นายปลอด สวงวงศ์ ซึ่งเป็นปู่ของนายสมบัติ
ก็สอนดนตรีให้บ้างเล็กน้อยไม่ได้เอาจริงจังอะไรนักกระทั่งจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
วินิตศึกษา จึงเริ่มเรียนดนตรีอย่างจริงจังจากนายสมบุญโดยเริ่มจากฆ้องวงใหญ่และปี่ตามลำดับ
เมื่ออายุ 20 ปี จึงฝากตัวเป็นศิษย์เพื่อเรียนระนาดเอกจากนายสวัสดิ์ จันทรเทียน และเป็น
นักดนตรีอยู่กับคณะ “สวัสดิ์ จันทรเทียน” จนนายสวัสดิ์เสียชีวิตนายสมบัติจึงได้ตั้งคณะเป็นของ
ตนเอง โดยเริ่มจากวงปี่พาทย์ไทยและวงปี่พาทย์มอญเล่นประจำกับลิเกคณะ “ประเทือง
จันทรเพ็ญ” โดยใช้ชื่อว่าปี่พาทย์คณะ “ศราพรไชว์”

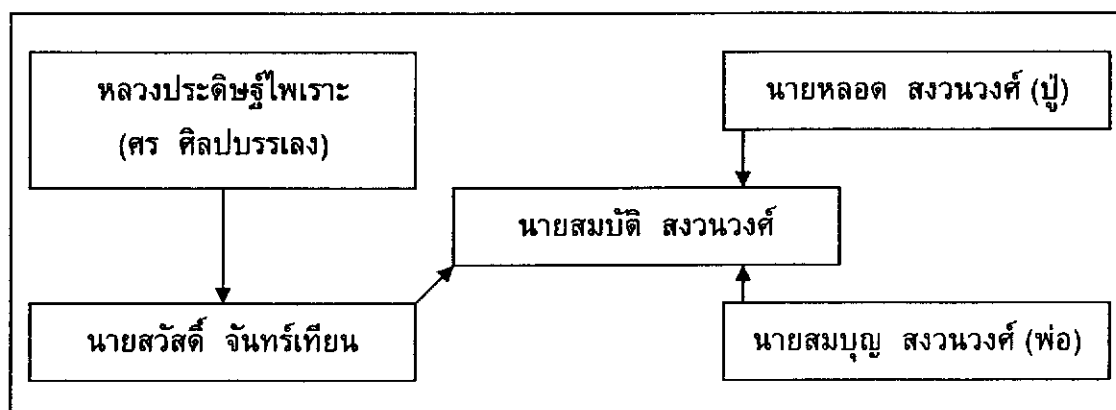
นายสมบุญ สวงวงศ์

(ปู่)

นายสมบัติ สวงวงศ์

(ปี่พาทย์, แตรวง)

ภาพประกอบ 108 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “ศราพรไชว์”

ภาพประกอบ 109 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ นายสมบัติ สวงวงศ์

ตาราง 72 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ศราพรไพร่”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสมบัติ สงวนวงศ์	52	ได้รบบวง	ทำสวนชะอม	ปีพาทย์
2	นายสุเทพ จิระดล	54	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปีพาทย์
3	นายสุวัฒน์ (ไม่ทราบนามสกุล)	54	ปี่	ค้าขาย	ปีพาทย์
4	นายมานะ (ไม่ทราบนามสกุล)	31	เครื่องหนัง	ค้าขาย	ปีพาทย์
5	นายต๋อง เกิดกิจ	29	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปีพาทย์
6	นายสมพร สงวนวงศ์	26	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปีพาทย์

ตาราง 73 เครื่องดนตรีคณะ “ศราพรไพร่” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	

ตาราง 73 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ	แตรวง	1 คณะ	

ปัจจุบันวงปี่พาทย์คณะ “ศราพรโชร” จะบรรเลงประกอบการแสดงลิเก , ไหว้ครู เสียเป็นส่วนใหญ่เพราะใช้นักดนตรีจำนวนไม่มากนัก เวลามีนงานก็จะโทรศัพท์ตามพรรคพวก ที่เป็นนักดนตรีอิสระมารวมวงไปบรรเลงด้วยกัน นอกจากปี่พาทย์แล้วนายสมบัติยังเป็นเจ้าของคณะแตรวงด้วย โดยใช้ชื่อเดียวกันว่าคณะ “ศราพรโชร” และในขณะนี้ยังไม่มีใครรับช่วงสืบทอดปี่พาทย์ต่อจากนายสมบัติ สงวนวงศ์เลย

ภาพประกอบ 110 นายสมบัติ สงวนวงศ์ เป้าかりเนตในงานประกวดแตรวงที่วังนารายณ์

39. คณะ สวัสดิ์ จันทรเทียน

หัวหน้าคณะชื่อ นายสวัสดิ์ จันทรเทียน

สถานที่ตั้งคณะ 64 หมู่ 7 ตำบลโพธิ์เก้าต้น อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 - 3665 - 6472

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2453 เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 80 ปี

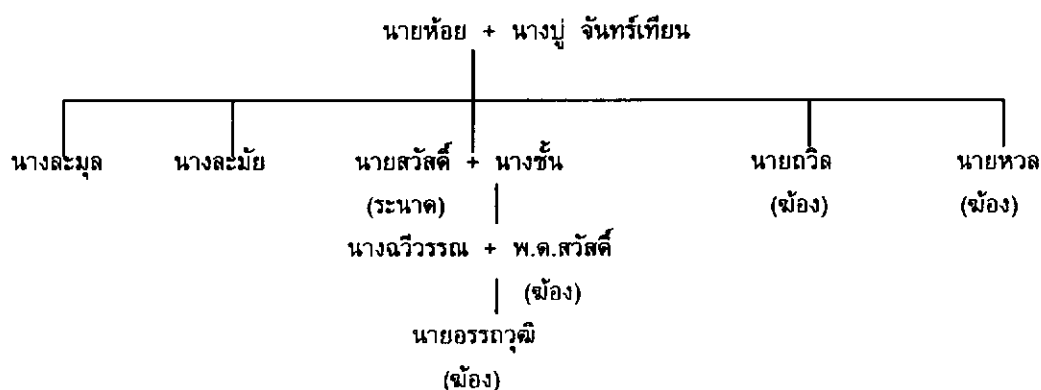
บิดาชื่อ นายห้อย จันทรเทียน มารดาชื่อ นางบู จันทรเทียน มีพี่น้อง 5 คน

1. นางละมุล จันทรเทียน ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)
2. นางละมัย จันทรเทียน ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)
3. นายสวัสดิ์ จันทรเทียน ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. นายถวิล จันทรเทียน ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
5. นายหวล จันทรเทียน ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)

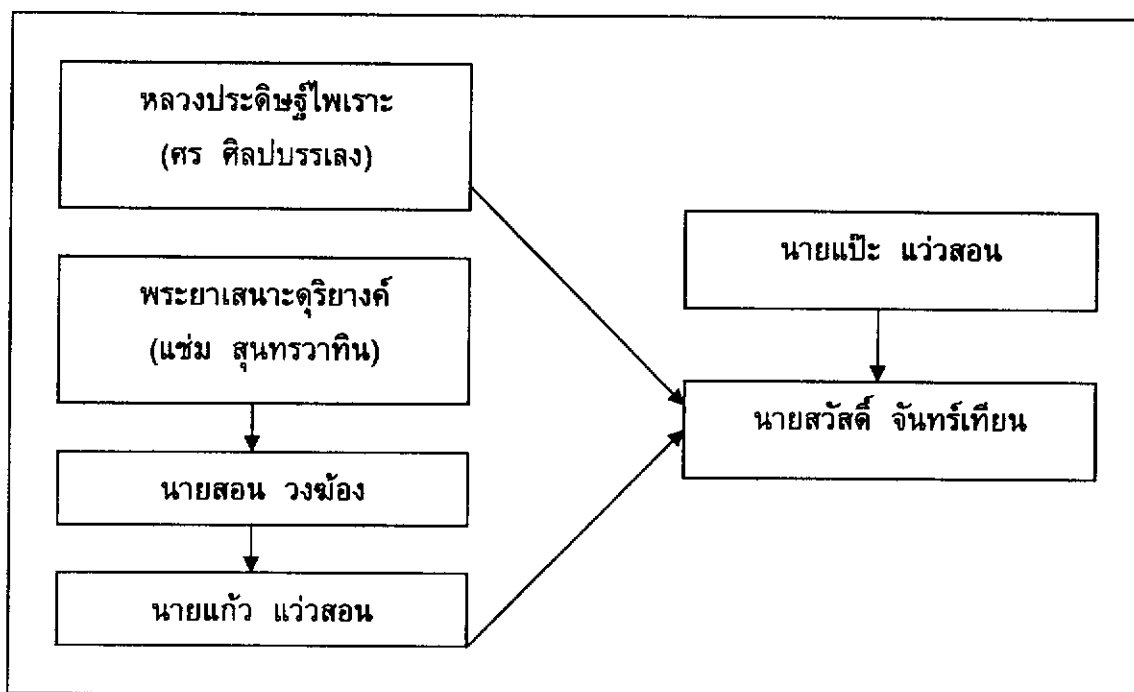
สมรสกับนางชั้น จันทรเทียน มีธิดา 2 คน

1. น.ส.สวรรค์ จันทรเทียน เสียชีวิตเมื่ออายุ 18 ปี
2. นายฉวีวรรณ ฝั่ไชย อดีตครูโรงเรียนวินิตศึกษา , ค้าขาย

นายสวัสดิ์ จันทรเทียน เป็นบุตรคนที่ 3 ของนายห้อย และนางบู จันทรเทียน ได้เริ่มเรียนฆ้องวงใหญ่และระนาดเอกจากนายแก้วและนายแป๊ะ แว่สอน ตามลำดับจนสามารถบรรเลงสวดมนต์เย็น - ฉันทะและรับลิเกได้ กระทั่งเข้าสู่วัยหนุ่มใหญ่อายุประมาณ 30 ปี จึงเข้ากรุงเทพฯ ไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์ เพื่อเรียนระนาดและต่อเพลงจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อมีความรู้พอสมควรแล้วจึงกลับมาตั้งคณะปี่พาทย์เป็นของตนเอง โดยเริ่มจากวงปี่พาทย์ไทยเป็นลำดับแรกและสร้างเครื่องมอญต่อมาในภายหลัง (นักดนตรีอาวุโสบางท่านบอกว่า นายสวัสดิ์ จันทรเทียนเป็นผู้สร้างวงปี่พาทย์มอญเป็นคณะแรกในจังหวัดลพบุรี) โดยถ่ายทอดวิชาความรู้ที่ท่านได้ไปเรียนมาจากกรุงเทพฯ ให้กับน้อง ๆ และลูกศิษย์ของท่าน จนคณะปี่พาทย์ของนายสวัสดิ์ จันทรเทียน ได้ชื่อว่าเป็นคณะที่มีชื่อเสียงคณะหนึ่งในจังหวัดลพบุรี

ภาพประกอบ 111 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "สวัสดิ์ จันทรเทียน"

ภาพประกอบ 112 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสวัสดิ์ จันทรเทียน

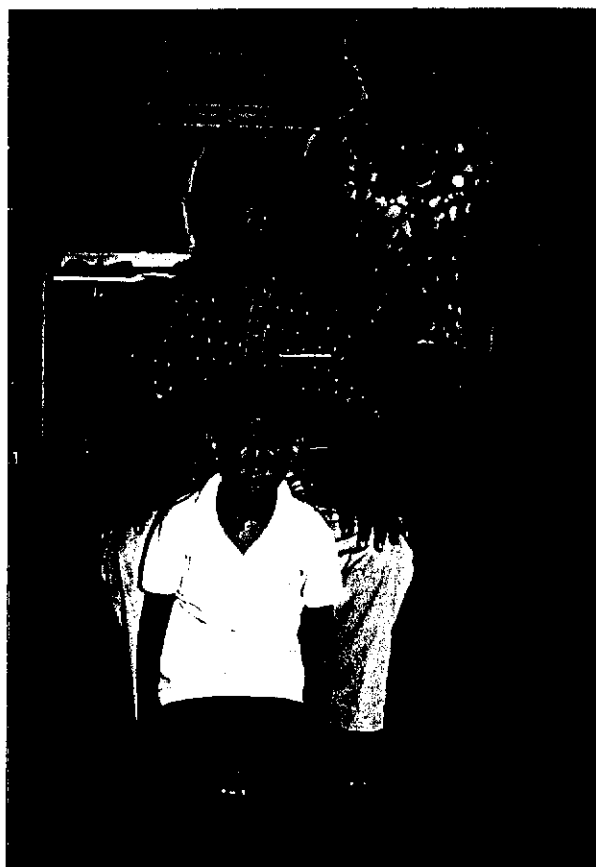
ตาราง 74 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นายสวัสดิ์ จันทรเทียน”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสวัสดิ์ จันทรเทียน	80	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
2	นายหวล จันทรเทียน	79	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
3	นายถวิล จันทรเทียน	75	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
4	นายแก้ว แว่วสอน	80	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
5	นายแป๊ะ แว่วสอน	80	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
6	พ.ต.สวัสดิ์ ไม้ไชย	60	ฆ้องวงใหญ่	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
7	นายอรรถวุฒิ ไม้ไชย	26	ฆ้องวงใหญ่	ทำงานบริษัท	ปี่พาทย์
8	นายสมบัติ สงวนวงศ์	52	ระนาดเอก	ทำสวนชะอม	ปี่พาทย์

ตาราง 75 เครื่องดนตรีของคณะ “สวัสดิ์ จันทรเทียน” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	1 คู่	หลังจากนายสวัสดิ์ จันทรเทียน
11	ปี่ใน	1 เล้า	เสียชีวิตแล้วได้ขายยกวงให้
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	นายมานะ พิภูลงาม ในราคา
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	150,000 บาท
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันวงปี่พาทย์คณะ “สวัสดิ์ จันทรเทียน” ได้ยุติบทบาทและหน้าที่ในการบรรเลงรับใช้สังคมแล้ว เพราะหลังจากที่นายสวัสดิ์ ได้เสียชีวิต ทายาทได้ขายเครื่องยกวงให้กับนายมานะ พิภูลงาม ผู้ที่นายสวัสดิ์เคยอุปการะเลี้ยงดูมาตั้งแต่เล็ก ดังนั้นการสืบทอดวงปี่พาทย์ของนายสวัสดิ์ จันทรเทียน จึงได้สิ้นสุดลงโดยปริยาย

ภาพประกอบ 113 นายสวัสดิ์ จันทรเทียน (หัวหน้าคณะ)

40. คณะ นายสว่าง มะลิพวง

หัวหน้าคณะชื่อ นายสว่าง มะลิพวง

สถานที่ตั้งคณะ 66 หมู่ 7 ตำบลโพธิ์ไก่ตัน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2449 เสียชีวิตเมื่ออายุ 86 ปี

บิดาชื่อ นายแจ้ มะลิพวง มารดา (ไม่ทราบชื่อ) มีพี่น้อง 2 คน

1. นางบ้าย มะลิพวง ทำนา (เสียชีวิตแล้ว)

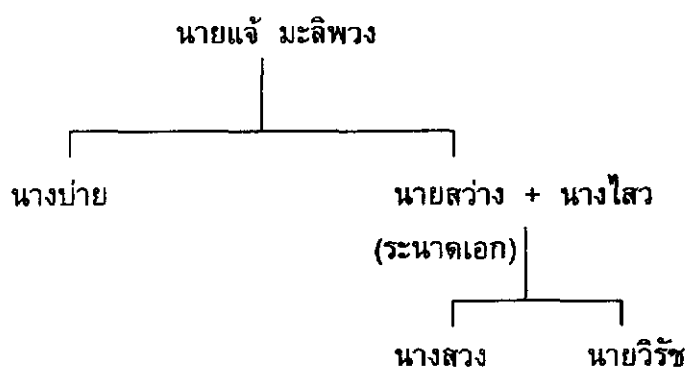
2. นายสว่าง มะลิพวง ปี่พาทย์ (เสียชีวิตแล้ว)

สมรสกับ นางไสว มะลิพวง มีบุตร - ธิดา 2 คน

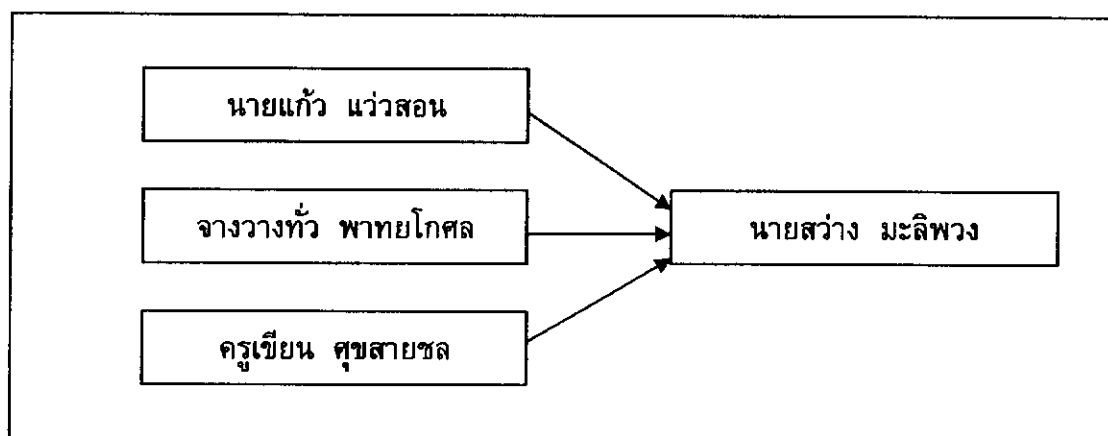
1. นางสาว ช่างเครื่อง ทำนา

2. นายวิรัช มะลิพวง ทำนา

นายสว่าง มะลิพวง เป็นบุตรชายของนายแจ้ มะลิพวง ซึ่งเป็นคนที่มีฐานะดีที่สุดในของตำบลโพธิ์ไก่ตันในสมัยนั้น เดิมทีบรรพบุรุษมีอาชีพทำนา แต่ด้วยความเป็นครอบครัวที่มีฐานะดีดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับนายสว่าง มีความชอบในดนตรีปี่พาทย์ จึงฝึกตีระนาดเอกกับนักดนตรีพื้นบ้านในเขตตำบลโพธิ์ไก่ตัน เมื่อครูเขียน สุขสายชล มาเป็นครูสอนอยู่ที่บ้านนายคำ และนายน้ำวน ภูจิว นายสว่างจึงไปศึกษาทางเพลงต่าง ๆ จากครูเขียนอยู่ระยะหนึ่ง ภายหลังจึงเดินทางไปฝั่งธนบุรีเข้าศึกษาในสำนักปี่พาทย์ของท่านครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล จนกระทั่งมีวิชาความรู้และมีฝีมือในทางระนาดที่คิดหนึ่ง เมื่อกลับมาอยู่ที่บ้านเกิดจึงซื้อเครื่องปี่พาทย์และตั้งคณะออกรับงานในนามคณะ “นายสว่าง มะลิพวง”

ภาพประกอบ 114 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “นายสว่าง มะลิพวง”

ภาพประกอบ 115 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสว่าง มะลิพวง

ตาราง 76 รายชื่อนักดนตรีคณะ "นายสว่าง มะลิพวง"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสว่าง มะลิพวง	86	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	
2	นายแก้ว แว่วสอน	80	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	
3	นายใบ มาลีหอม	90	ปี่	ปี่พาทย์	
4	นายปั่น (ไม่ทราบนามสกุล)	70	ระนาดทุ้ม	ทำนา	
5	นายป่วน (ไม่ทราบนามสกุล)	75	เครื่องหนัง	ทำนา	
6	นักดนตรีทั่วไป		-		

ตาราง 77 เครื่องดนตรีของคณะ "นายสว่าง มะลิพวง" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย (ลายทอง)	1 ราง	เครื่องดนตรีทั้งหมดได้ขายไป เมื่อนายสว่าง เข้าวัยชราภาพ
2	ระนาดทุ้มรางไทย (ลายทอง)	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	โดยเฉพาะเครื่องมอญกล่าวขาน กันว่าเป็นเครื่องที่แรงมาก โดย
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย (ลายทอง)	1 ราง	ฆ้องมอญแกะเป็นรูปพญาคุฑา ทั้ง 2 ด้านภายหลังเครื่องมอญ
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	ชุดนี้ทราบว่าถูกขายต่อให้กับ นักดนตรีในแถบจังหวัดชลบุรี
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	

ตาราง 77 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	1 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈິง	
อื่น ๆ			

ในระยะหลัง นายสว่างมักจะรับสอนปี่พาทย์ให้กับวงปี่พาทย์ที่เกิดขึ้นใหม่ ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี ตั้งแต่ตำบลโพธิ์เก้าต้น ล่องลงไปถึงตำบลบ้านแพรก จนกระทั่งอายุมากขึ้นจึงได้ขายเครื่องดนตรีทั้งหมดไป เพราะไม่มีทายาทรับสืบทอดความรู้ จึงทำให้วงปี่พาทย์คณะ “สว่าง มะลิพวง” ต้องยุติบทบาทในการรับใช้สังคมโดยปริยาย

ภาพประกอบ 116 รางระนาดไทยลายทองทั้ง 3 ราง เคยเป็นของนายสว่าง มะลิพวง

41. คณะ สนับ วิงวอน

หัวหน้าคณะชื่อ นายสนับ วิงวอน

สถานที่ตั้งคณะ 206 หมู่ 2 ตำบลตะลุง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000

(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 20 เมตร

โทรศัพท์ 0 - 3665 - 6477

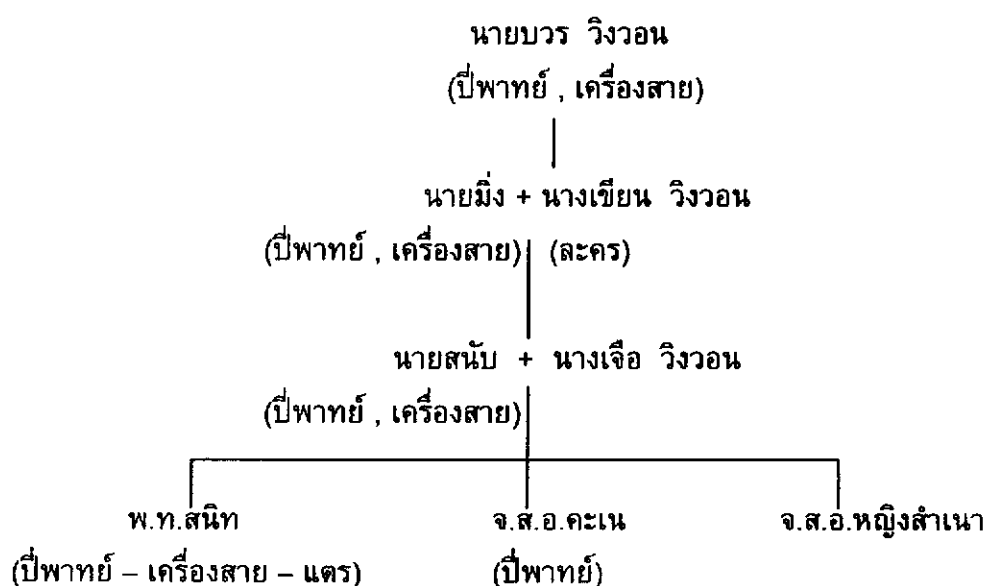
เกิดวันที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ.2456 เสียชีวิตเมื่ออายุ 92 ปี

บิดาชื่อ นายมิ่ง วิงวอน มารดา นางเขียน วิงวอน

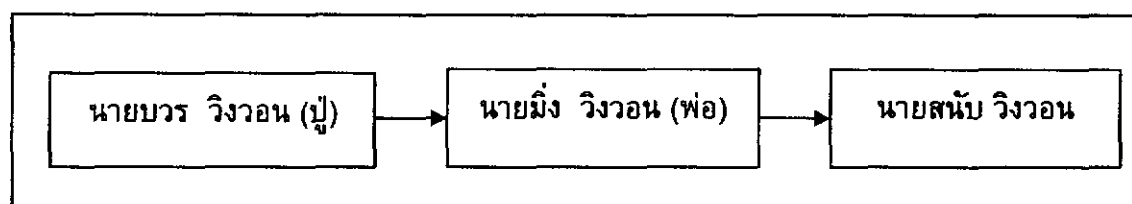
สมรสกับนางเจือ วิงวอน มีบุตรธิดา 3 คน

1. พ.ท.สนิท วิงวอน ข้าราชการบำนาญกองดุริยางค์ทหารบก
2. จ.ส.อ.คะเน วิงวอน ข้าราชการบำนาญ , ปี่พาทย์ (ระนาด)
3. จ.ส.อ.หญิงสำเนา วิงวอน ข้าราชการบำนาญ , ผู้ดูแลคณะสนับวิงวอน

นายสนับ วิงวอน เป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งปี่พาทย์และเครื่องสายที่บ้านเป็นสำนักปี่พาทย์ที่ใหญ่สำนักหนึ่งของลุ่มแม่น้ำลพบุรี นอกจากปี่พาทย์แล้วยังมีเครื่องสาย มโหรี และละคร นายสนับได้คลุกคลีอยู่กับปี่พาทย์ของปู่และละครของย่ามาตั้งแต่เล็ก ๆ จนซึมซับความรู้โดยเฉพาะทางปี่พาทย์ไว้โดยปริยาย นายสนับ วิงวอน ไม่ได้เรียนปี่พาทย์จากครูคนอื่นเลยนอกจากปู่และพ่อของนายสนับเองจนมีความชำนาญ นอกจากนั้นก็ใช้วิธีครูพักลักจำ ซึ่งเมื่อก่อนมีเฉพาะวงปี่พาทย์ไทยและเครื่องสาย ภายหลังความนิยมในปี่พาทย์มอญมีมากขึ้น จึงได้ซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญเพิ่มเติมและใช้ชื่อคณะว่า "สนับวิงวอน"

ภาพประกอบ 117 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "สนับ วิงวอน"

ภาพประกอบ 118 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสนับ วิงวอน

ตาราง 78 รายชื่อนักดนตรีคณะ “สนับ วิงวอน”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสนับ วิงวอน	92	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	-
2	พ.ท.สนิท วิงวอน	67	ได้รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
3	จ.ส.อ.คะเน วิงวอน	55	ได้รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
4	จ.ส.อ.หญิง สำเนา วิงวอน	60	กำกับจังหวะ	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
5	ร.ต.สัมฤทธิ์ พึ่งสัดย์	73	ได้รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
6	นายประยูร พิมพ์ขาน	75	ได้รอบวง	ปี่พาทย์	เกษตรกร

ตาราง 79 เครื่องดนตรีของคณะ “สนับ วิงวอน” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	3 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	3 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	

ตาราง 79 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	5 โคง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โคง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

นอกจากรับบรรเลงปี่พาทย์ในงานต่าง ๆ แล้ว นายสนับ วิงวอน ยังมีความสามารถในการเลาผืนระนาดทุ้มจำหน่ายในราคาย่อมเยา ด้วยวัย 91 ปี ในปัจจุบันนายสนับ วิงวอน ก็ยังคงมีความสุขกับการเล่นปี่พาทย์อยู่เสมอ ถึงแม้ลูกหลานจะมีไม่มากนักท่านก็ยังสนับสนุนในกรณีที่บางครั้งคณะอื่นรับงานแล้วต้องการฆ้องหลาย ๆ โคง ท่านก็ให้เช่าในราคาถูกแต่มีข้อแม้ว่าท่านต้องไปร่วมบรรเลงด้วย หลังจากว่างงานนายสนับ วิงวอนก็ไปช่วยสอนดนตรีไทยให้กับนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะที่โรงเรียนวัดยาง ณ รังสี จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นนับว่า นายสนับ วิงวอน เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงในการดำรงรักษาและช่วยสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีที่น่ายกย่องเป็นอย่างยิ่ง

ภาพประกอบ 119 พ.ท.สนับ วิงวอน (ยืนกลาง) ผู้สืบทอดวงปี่พาทย์จากนายสนับ วิงวอน

42. คณะ กำนันทอง บุญผาสุข

หัวหน้าคณะชื่อ นายทอง บุญผาสุข

สถานที่ตั้งคณะ บ้านเลขที่ - หมู่ 6 ตำบลตะลุง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2440 เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 82 ปี

บิดาชื่อ (ไม่ทราบชื่อ) มารดาชื่อ (ไม่ทราบชื่อ) มีพี่น้อง 2 คน

1. กำนันทอง บุญผาสุข ได้ไผ่ปี่พาทย์ (เล่นลิเกได้)

2. นายเล็ก บุญผาสุข ได้ไผ่ลิเก (ไม่เป็นปี่พาทย์)

สมรสกับนางจอก บุญผาสุข มีบุตรธิดา 7 คน

1. นางพิน บุญผาสุข ปี่พาทย์ , ลิเก

2. นายมงคล บุญผาสุข ปี่พาทย์ (ระนาด) , ลิเก

3. นางสาวบุญ บุญผาสุข ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ลิเก

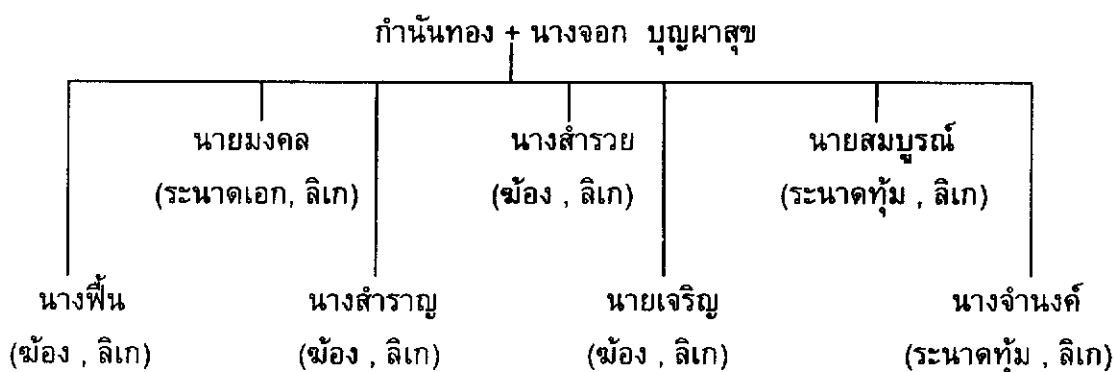
4. นางสาววย บุญผาสุข ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ลิเก

5. นางเจริญ บุญผาสุข ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ลิเก

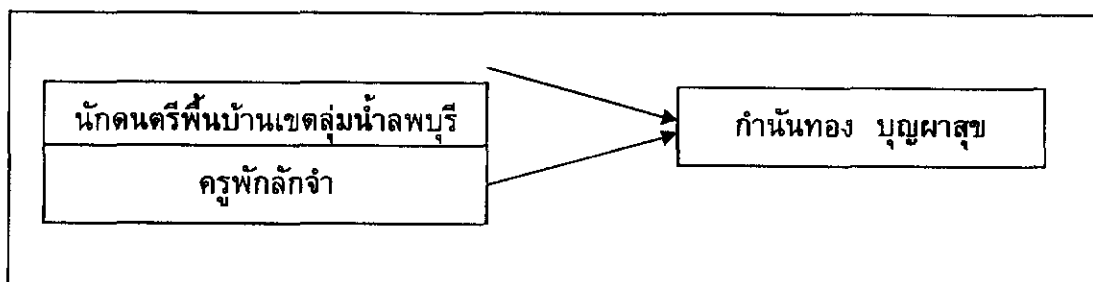
6. นางสมบุรณ์ บุญผาสุข ปี่พาทย์ (ระนาดทุ้ม) , ลิเก

7. นางจำนงค์ บุญผาสุข ปี่พาทย์ (ระนาดทุ้ม) , ลิเก

กำนันทอง บุญผาสุข เป็นหัวหน้าคณะปี่พาทย์อีกคณะหนึ่ง ที่มีชื่อเสียงในบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี เขตตำบลตะลุง เมื่อประมาณ 50 – 60 ปีที่ผ่านมาแล้ว เป็นปี่พาทย์ที่เป็นภูมิปัญญาโดยแท้ โดยไม่ได้ไปเรียนกับครูที่เก่งๆ ท่านใดเลย เพราะวงของท่านเป็นวงแรกของบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรี ในสมัยนั้นท่านมีพี่น้อง 2 คน คือตัวท่านเองและน้องชายคนเล็ก ตัวกำนันทองนั้นเป็นหัวหน้าคณะปี่พาทย์ส่วนน้องชายคือนายเล็กเป็นหัวหน้าคณะลิเก โดยจะรับงานร่วมกันกำนันทองมีลูกทั้งหมด 7 คน และทุกคนก็มีความสามารถเล่นได้ทั้งลิเกและปี่พาทย์

ภาพประกอบ 120 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “กำนันทอง บุญผาสุข”

ภาพประกอบ 121 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของ “ก้านันทอง บุญผาสุข”

ตาราง 80 รายชื่อนักดนตรีประจำคณะ “ก้านันทอง บุญผาสุข”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพ ประจำ	อาชีพเสริม
1	ก้านันทอง บุญผาสุข	82	ระนาดเอก	ทำนา	
2	นายไต้ วิงวอน	83	เครื่องหนัง	ทำนา	
3	ผู้ใหญ่ฟุ้ง (ไม่ทราบนามสกุล)	81	ปี่	ทำนา	ทุกคนเสียชีวิต
4	นายสังเวียน วิงวอน	87	ระนาดเหล็ก	ทำนา	แล้ว
5	นายโถม (ไม่ทราบนามสกุล)	85	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	
6	นายพิน บุญผาสุข	70	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	
7	นายมงคล บุญผาสุข	50	ระนาดเอก	ทำนา	
8	นางสำราญ บุญผาสุข	67	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	
9	นางสำรวย บุญผาสุข	65	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	
10	นางจันทน์ บุญผาสุข	68	ระนาดทุ้ม	ทำนา	
11	นางสมบูรณ์ บุญผาสุข	71	ระนาดทุ้ม	ทำนา	
12	นางเจริญ บุญผาสุข	70	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	

ตาราง 81 เครื่องดนตรีของคณะ “ก้านันทอง บุญผาสุข” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	

ตาราง 81 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	เครื่องดนตรีทุกชิ้นตกเป็นมรดก ของนายมงคล บุญผาสุข และขาย ให้กับนายแสวง เรืองโชติ ในเวลา ต่อมา
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจึง	
อื่น ๆ			

หลังจากที่กำนันทอง บุญผาสุข ได้เสียชีวิตลงแล้วเครื่องปี่พาทย์ทั้งหมดก็ตกมาอยู่กับนายมงคล นายมงคลได้นำปี่พาทย์ดังกล่าวออกปฏิบัติงานอยู่ช่วงเวลาหนึ่งแล้วขายต่อนายแสวง เรืองโชติ บ้านวีรรายเพราะลูกๆ ของนายมงคล ไม่มีใครสืบทอดต่อ ดังนั้นวงปี่พาทย์คณะ "กำนันทอง บุญผาสุข" จึงได้ยุติกิจกรรมและการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ภาพประกอบ 122 ร.ด.สัมฤทธิ์ ฟังสตัย ลูกเขยของนายมงคล บุญผาสุข
กำลังต่อเพลงให้กับหลาน ๆ

43. คณะ นายเครือ เฟื่องฟู

หัวหน้าคณะชื่อ นายเครือ เฟื่องฟู

สถานที่ตั้งคณะ บ้านเลขที่ - หมู่ 4 ตำบลตะลุง อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัด
ลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางตะวันออก 300 เมตร)

โทรศัพท์ -

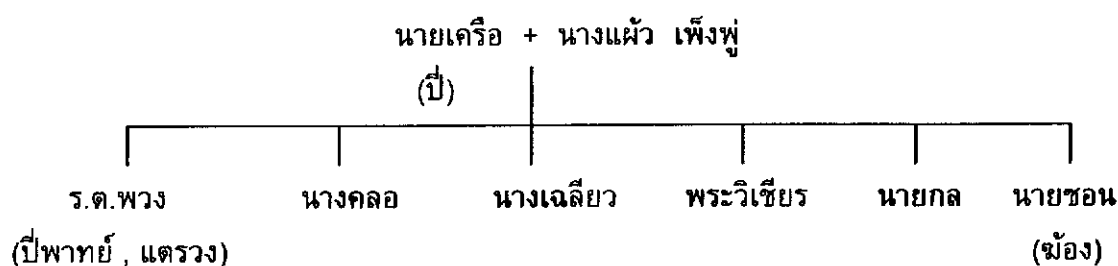
เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2449 เสียชีวิตเมื่ออายุได้ 80 ปี

บิดาชื่อ (ไม่ทราบชื่อ) มารดาชื่อ (ไม่ทราบชื่อ)

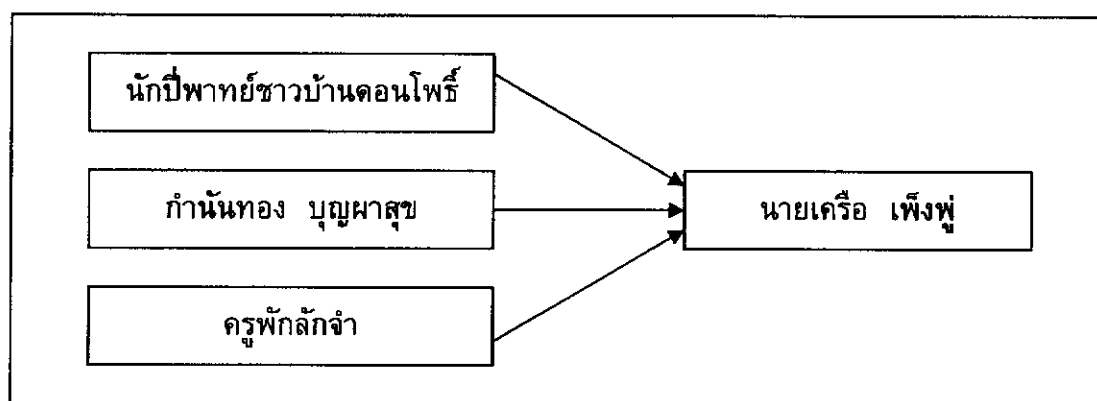
สมรสกับนางแ้ว เฟื่องฟู มีบุตรธิดา 6 คน

1. ร.ต.พวง เฟื่องฟู	ทหารหมวดดุริยางค์ มทบ.13 เสียชีวิตแล้ว
2. นางคลอ เฟื่องฟู	ทำนา
3. นางเฉลียว เฟื่องฟู	ทำนา
4. พระวิเชียร เฟื่องฟู	จำพรรษาที่วัดในอำเภอกำแพง
5. นายกล เฟื่องฟู	ทำนา
6. นายซอน เฟื่องฟู	ปีพาทย์(ฆ้อง)

นายเครือ เฟื่องฟู เป็นคนหมู่บ้านดอนโพธิ์ ตำบลจี่วราย อำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี สมัยเป็นหนุ่มได้ฝึกปีพาทย์กับนักปีพาทย์ที่เป็นชาวบ้านในหมู่บ้านดอนโพธิ์ กระทั่งแต่งงานกับ นางแ้วจึงย้ายมาอยู่ที่บ้านนางแ้ว ในเขตตำบลตะลุง ซึ่งในขณะนั้นตำบลตะลุง มีคณะปีพาทย์ ของกำนันทอง บุญผาสุข เป็นวงปีพาทย์ที่มีชื่อเสียงวงหนึ่งของตำบลตะลุง นายเครือ จึงได้ เข้าร่วมเป็นลูกวงของกำนันทอง ต่อมาเมื่อลูกๆ โตขึ้น นายเครือ จึงซื้อเครื่องปีพาทย์เป็นวง เครื่องไทยเพื่อฝึกให้กับลูกๆ และรับจ้างบรรเลงในงานต่างๆ ไป

ภาพประกอบ 123 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นายเครือ เฟื่องฟู”

ภาพประกอบ 124 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปักษีแพทย์ของนายเคเรือ เฟื่องฟู

ตาราง 82 รายชื่อนักดนตรีประจำคณะ “นายเคเรือ เฟื่องฟู”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายเคเรือ เฟื่องฟู	80	ปี่	ทำนา	-
2	ร.ต.พวง เฟื่องฟู	63	ฆ้องวงใหญ่	ข้าราชการบำนาญ	-
3	นายซอน เฟื่องฟู	60	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	-

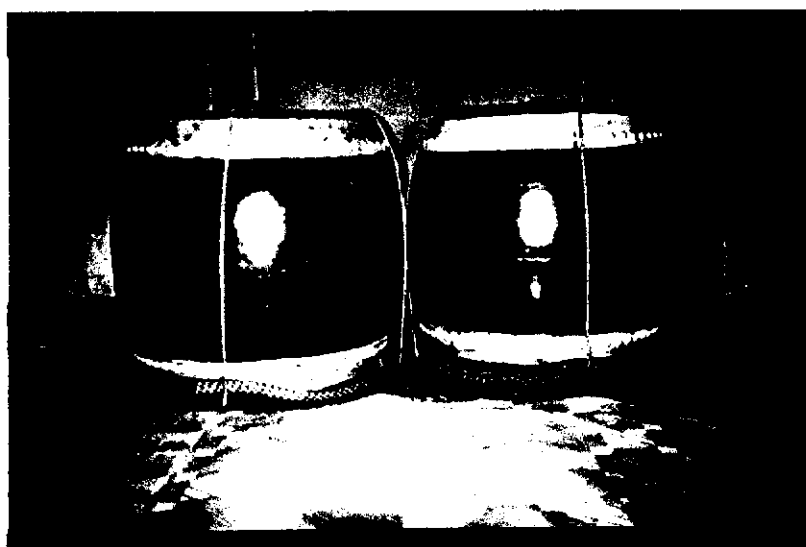
ตาราง 83 เครื่องดนตรีของคณะ “นายเคเรือ เฟื่องฟู” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	เครื่องดนตรีทั้งหมดได้ขายไปตอนที่ นายเคเรือเสียชีวิตไม่นานนัก (ยกเว้นกลองทัด)
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เลว	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	

ตาราง 83 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

สำหรับวงปี่พาทย์คณะ "นายเครือ เฟิงฟู" เป็นวงปี่พาทย์ไทยที่เก่าแก่วงหนึ่งของ ลุ่มแม่น้ำลพบุรี เขตตำบลตะลุง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ขาดการสืบทอดที่ต่อเนื่อง ปัจจุบัน วงปี่พาทย์คณะนี้ยุติบทบาทและหน้าที่ในการรับใช้สังคมโดยสิ้นเชิง

ภาพประกอบ 125 กลองทัดของนายเครือ เฟิงฟู ที่ยังคงเก็บรักษาไว้เป็นที่ระลึก

44. คณะ นายสว่าง จันทรจิระ

หัวหน้าคณะชื่อ นายแนบ จันทรจิระ

สถานที่ตั้งคณะ บ้านเลขที่ - หมู่ 3 ตำบลจันทรวิชัย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัด
ลพบุรี 15000 (อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก)

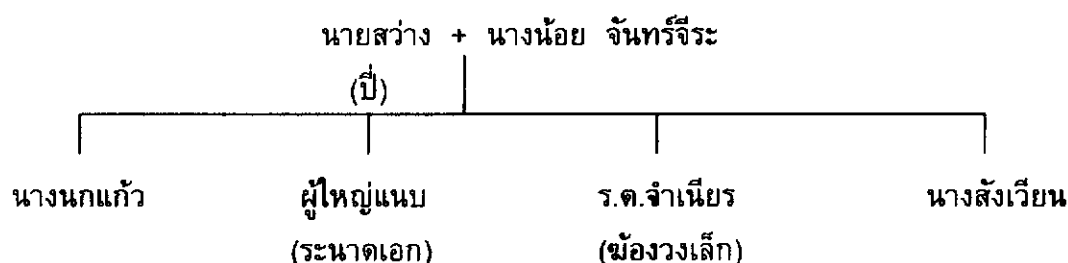
โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2478 ปัจจุบันอายุ 70 ปี

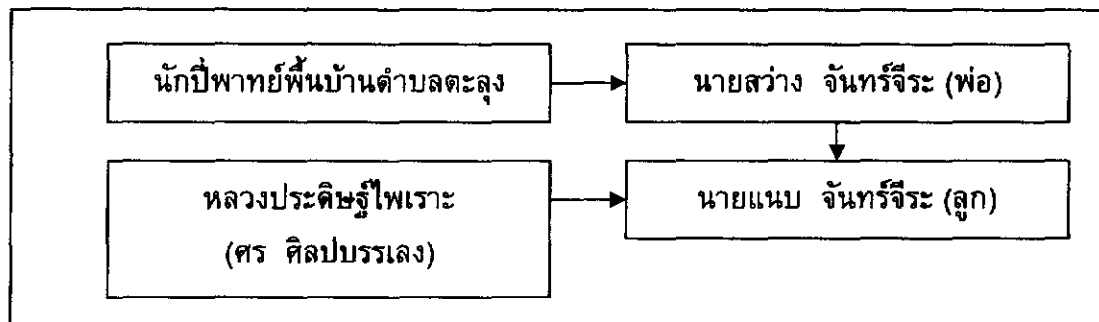
บิดาชื่อ นายสว่าง จันทรจิระ มารดาชื่อ นางน้อย จันทรจิระ มีพี่น้อง 4 คน

1. นางนกแก้ว จันทรจิระ ทำนา
2. ผู้ใหญ่แนบ จันทรจิระ ทำนา , ป่าทอ (หัวหน้าคณะ)
3. ร.ต.จำเนียร จันทรจิระ หมวคตุรียงค์ มทบ.13
4. นางสาวเวียง จันทรจิระ ทำนา

นายสว่าง จันทรจิระ เป็นชาวตำบลละลุโดยกำเนิดบรรพบุรุษมีอาชีพทำนา แต่ด้วยความสนใจในทางด้านดนตรีเป่าพาทย์ นายสว่างจึงฝึกหัดเป่าพาทย์กับนักดนตรีท้องถิ่น ในสมัยนั้น จนมีความสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้ทุกชิ้นโดยเฉพาะเป่า และได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับลูกชายทั้ง 2 คน คือ นายแนบและนายจำเนียร เท่าที่ตัวเองจะสอนได้เมื่อนายแนบ โตเป็นหนุ่ม วงดนตรีเป่าพาทย์ในบริเวณลุ่มแม่น้ำลพบุรีก็มีจำนวนวงเพิ่มขึ้นและเกิดการแข่งขัน ทั้งในเชิงฝีมือและการรับงาน นายสว่างจึงส่งนายแนบไปเรียนกับครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ซึ่งเป็นเหตุให้ต่อมามีนักระนาดหลายคนได้ตามไปเรียนกับครูหลวง ประดิษฐ์ไพเราะ เช่น นายสวัสดิ์ จันทรเทียน นายสรวง อินทร์เจริญ เป็นต้น เมื่อกลับมา จากเรียน เป่าพาทย์กับหลวงประดิษฐ์ไพเราะแล้ว นายแนบจึงมาปรับปรุงวงให้ดีขึ้นแต่ยังใช้ ชื่อคณะว่า “นายสว่าง จันทรจิระ” เหมือนเดิม กระทั่งนายสว่างเสียชีวิต และนายแนบได้ รับเลือกจากชาวบ้านให้เป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว จึงเปลี่ยนชื่อคณะเป็น “ผู้ใหญ่นแนบ จันทรจิระ”

ภาพประกอบ 126 การสืบทอดวงเป่าพาทย์คณะ “นายสว่าง จันทรจิระ”

ภาพประกอบ 127 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปักษีแพทย์ของนายแนบ จันทรจิระ

ตาราง 84 รายชื่อนักดนตรีประจำคณะ “นายสว่าง จันทรจิระ”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสว่าง จันทรจิระ	82 ปี		ทำนา	ปักษีแพทย์
2	ผู้ใหญ่แนบ จันทรจิระ	70	ระนาดเอก	ผู้ใหญ่บ้าน	ปักษีแพทย์
3	ร.ต.จำเนียร จันทรจิระ	65	ฆ้องวงเล็ก	ข้าราชการบำนาญ	ปักษีแพทย์

ตาราง 85 เครื่องดนตรีของคณะ “นายสว่าง จันทรจิระ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	4 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	เครื่องดนตรีลำดับที่ 1 – 11
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	หลังจากนายสว่าง จันทรจิระ
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	เสียชีวิตแล้วเครื่องปักษีแพทย์ไทย
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	ทั้งหมดตกไปอยู่กับผู้ใหญ่นแนบ
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	จันทรจิระ ซึ่งต่อมาภายหลัง
8	กลองทัด	1 คู่	ผู้ใหญ่นแนบได้ขายไปและซื้อ
9	กลองสองหน้า	-	เครื่องมอญ
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์ (ลายทอง)	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์ (ลายทอง)	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	1 โด้ง	

ตาราง 85 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด้ง	เครื่องดนตรีลำดับที่ 12 – 22
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	เป็นเครื่องมอญที่ผู้ใหญ่แนบซื้อมา
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	หลังจากที่ขายเครื่องเป่าพาทย์ไทย
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ			

หลังจากนายสว่าง จันทรจิระ เสียชีวิตแล้ว นายแนบได้ไปมีภรรยาอยู่ที่ตำบลโคกลำพาน พร้อมทั้งนำเครื่องเป่าพาทย์ไทยไปทั้งหมด ต่อมาได้ขายเครื่องเป่าพาทย์ดังกล่าวไป และซื้อเครื่องมอญมาใช้งานจนกระทั่งปัจจุบันนี้ แต่ ณ วินาทีนี้พาทย์ของผู้ใหญ่แนบผู้สืบทอดมาจากนายสว่าง จันทรจิระ ไม่ได้รับงานบรรเลงเป่าพาทย์แล้ว พร้อมทั้งไม่ได้ฝึกหัดให้กับทายาท และลูกศิษย์คนใดเลย

ภาพประกอบ 128 เครื่องเป่าพาทย์มอญของผู้ใหญ่แนบ จันทรจิระ

45. คณะ นำนวน บริการ

หัวหน้าคณะชื่อ นายนำวน ภูจิ๋ว

สถานที่ตั้งคณะ 42 หมู่ 9 ตำบลจิวราย อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000

(อยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ 0 - 3665 - 6586

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2474 ปัจจุบันอายุ 74 ปี

บิดาชื่อ นายมา ภูจิ๋ว มารดาชื่อ นางสาวลัย ภูจิ๋ว มีพี่น้อง 2 คน

1. นายโพธิ์ ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

2. นายนำวน ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)

สมรสกับ นางทองปลิว ภูจิ๋ว มีบุตร - ธิดา 8 คน

1. นายประเวศน์ ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

2. นางละเอียด สฤนรัก ทำงานโรงงานทอผ้า

3. นายธวัช ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ทำอิฐ

4. นายทวิน ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (ระนาด) , ค้าขาย

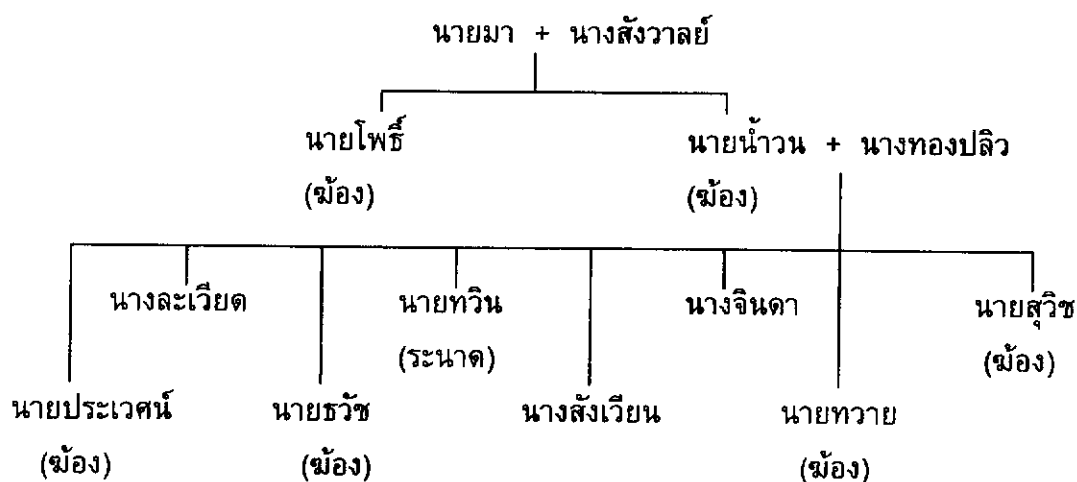
5. นางสาวเวียน เกตุยา ค้าขาย

6. นางจินดา ทับแฝง ทำงานบริษัท

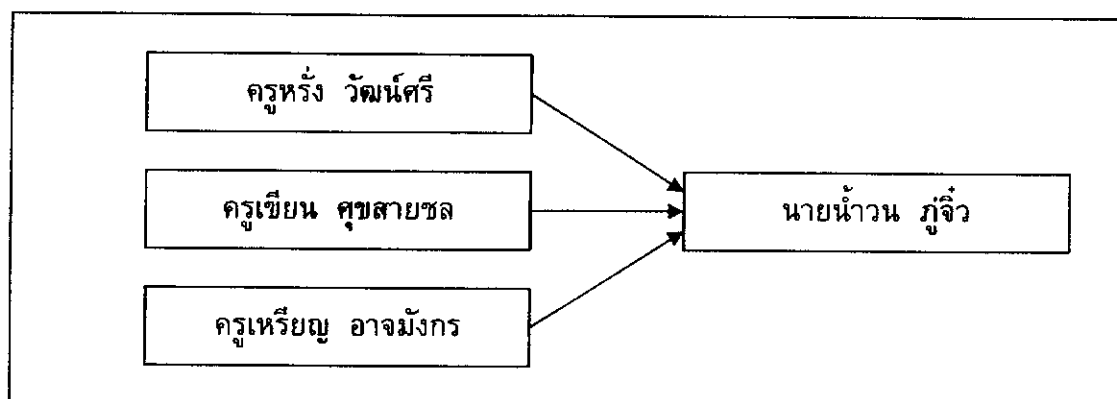
7. นายทวย ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

8. นายสุวิช ภูจิ๋ว ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ค้าขาย

นายนำวนเป็นคนลพบุรีโดยกำเนิด สมัยก่อนนั้นละแวกบ้านมีวงปี่พาทย์ไทยอยู่หลายคณะ และมีครูดนตรีที่มีชื่อเสียงไปอยู่สอนตามคณะปี่พาทย์ดังกล่าวอยู่ 2 ท่าน คือ ครูเหรียญ อาจมั่งกร และครูเขียน สุขสายชล ทั้งสองท่านนี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางปี่พาทย์จนเป็นที่ยอมรับของคนปี่พาทย์แถวนั้น ด้วยสภาพแวดล้อมและความชอบปี่พาทย์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นายนำวนจึงฝากตัวเป็นลูกศิษย์ของครูทั้งสองท่านและมีความใกล้ชิดกับครูเหรียญ อาจมั่งกรมากที่สุด หลังจากครูเหรียญย้ายมาอยู่ที่เนินท่าโพธิ์ นายนำวนจึงได้ฝากตัวเป็นศิษย์ครูหรั่ง วัฒนศรี อีกท่านหนึ่ง จนมีความสามารถในเรื่องปี่พาทย์ดีพอสมควร นายนำวนจึงรับจ้างบรรเลงปี่พาทย์โดยไปกับคณะครูหรั่งบ้าง ครูเหรียญบ้างแล้วแต่ว่าคณะใดจะมาหาไปบรรเลง กระทั่งแต่งงานและมีลูกแล้วนายนำวนจึงคิดจะหัดบรรเลงทุก ๆ ให้มีความสามารถทางปี่พาทย์บ้าง เพราะในเวลานั้นวงปี่พาทย์มีงานมาก ซึ่งบางปีรายได้ดีกว่าทำนาทั้งปีเสียอีก แต่ติดขัดที่ไม่มีเครื่องดนตรีเป็นของตนเอง นายนำวนจึงใช้วิธีขอยืมเครื่องดนตรีของเพื่อน ๆ มาให้ลูกได้ฝึกกัน และเริ่มสะสมเครื่องดนตรีทีละชิ้นสองชิ้น ต่อมาครูเหรียญจะย้ายเข้าไปอยู่ที่กรุงเทพมหานคร จึงขายฆ้องวงใหญ่ให้กับนายนำวน นายนำวนจึงสามารถตั้งคณะปี่พาทย์เป็นของตัวเองตั้งแต่บัดนั้น โดยใช้ชื่อคณะว่า “นำวนบริการ”

ภาพประกอบ 129 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "น้ำวนบริการ"

ภาพประกอบ 130 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายน้ำวน ภูจิ๋ว

ตาราง 86 รายชื่อนักดนตรีประจำคณะ "น้ำวน บริการ"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายทวิน ภูจิ๋ว	48	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
2	นายน้ำวน ภูจิ๋ว	74	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
3	นายทวาย ภูจิ๋ว	35	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
4	นายศราวุธ ภูจิ๋ว	18	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายจิระศักดิ์ ภูจิ๋ว	18	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์
6	นายสง่า (ไม่ทราบนามสกุล)	73	ปี	ทำสวน	ปีพาทย์

ตาราง 87 เครื่องดนตรีของคณะ “นั้ำนบริการ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนี้คณะ “นั้ำนบริการ” ก็ยังคงรับงานบรรเลงอยู่ โดยการรวบรวมญาติ ๆ และพรรคพวกนักดนตรีอิสระมาบรรเลงร่วมกัน สำหรับการสืบทอดนั้นนายน้ำวนกล่าวว่า ตอนเริ่มตั้งคณะใหม่ ๆ ก็นำลูกหลานมาฝึกหัดและฝึกซ้อมที่บ้านอยู่เป็นประจำ แต่พอสามารถเล่นโหมโรงเช้า – โหมโรงเย็นได้แล้วส่วนใหญ่ก็จะเลิกไป ทำให้ปัจจุบันนี้ยังไม่มีผู้ที่จะสืบทอดวงปี่พาทย์ต่อจากนายน้ำวนอย่างจริงจัง

ภาพประกอบ 131 นายน้ำวน ภู่อัจฉริยะ (หัวหน้าคณะ)

46. คณะ ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ

หัวหน้าคณะชื่อ นายประยงค์ กล้าบุญ

สถานที่ตั้งคณะ 30 หมู่ 10 ตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก 10 เมตร)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2473 เสียชีวิตเมื่อ พ.ศ.2531 อายุได้ 40 ปี

บิดาชื่อ นายเนียม กล้าบุญ มารดาชื่อ นางละมุล กล้าบุญ มีพี่น้อง 5 คน

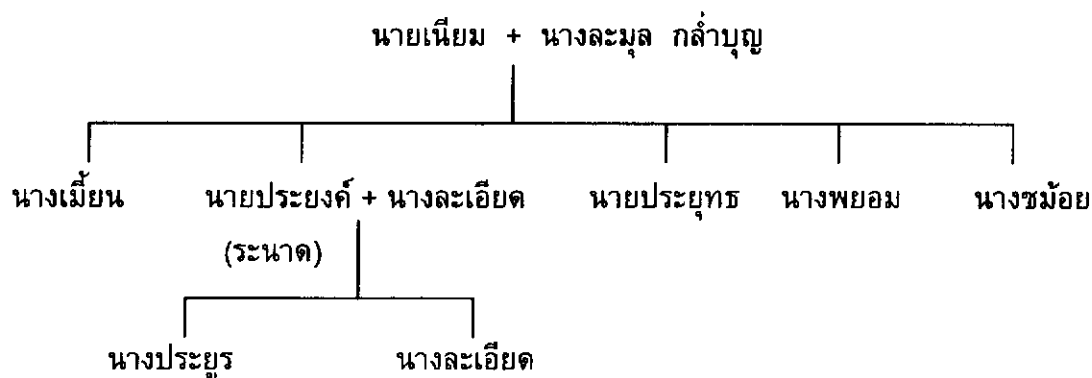
1. นางเมี้ยน อินทร์มี ทำนา
2. นายประยงค์ กล้าบุญ ปี่พาทย์ (ระนาด)
3. นายประยुทธ กล้าบุญ ทำนา
4. นางพยอม กล้าบุญ ทำนา
5. นางชม้อย กล้าบุญ ทำนา

สมรสกับ นางละเอียด กล้าบุญ มีธิดา 2 คน

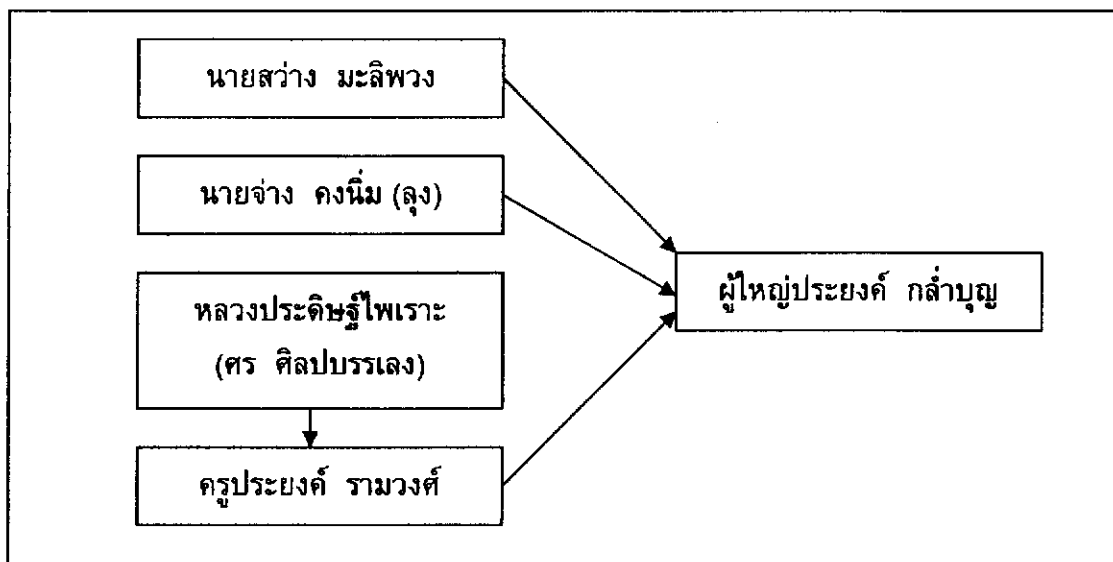
1. นางประยูร กล้าบุญ ทำนา
2. นางสาวนงค์ กล้าบุญ ทำนา

ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ เป็นนักปี่พาทย์ที่ไม่มีคนในตระกูลเป็นปี่พาทย์ แต่ด้วยใจรักและสภาพแวดล้อมที่ในหมู่บ้านมีวงปี่พาทย์อยู่หลายคณะ จึงทำให้นายประยงค์มีความคุ้นเคยกับเสียงปี่พาทย์มาตั้งแต่เด็ก คุณแม่เมี้ยน ผู้เป็นพี่สาวของนายประยงค์เล่าว่า สมัยเด็ก ๆ ที่บ้านฐานะยากจนมีอาชีพทำนาหลังจากทำนาแล้วเด็กชายประยงค์ชอบไปดูเขาหัดปี่พาทย์กันโดยเฉพาะที่บ้านของนายจ่าง คงน้อม เพราะเป็นเพื่อนกับเด็กชายเลิศ ซึ่งเป็นลูกของนายจ่าง ความที่เป็นคนที่มีความจำดี ในขณะที่นายจ่างต่อเพลงให้กับเด็กชายเลิศ เด็กชายประยงค์ ก็สามารถจดจำได้ พอเขาเลิกซ้อมกันเด็กชายประยงค์ก็เข้าไปตีเล่นนายจ่างเห็นแววนักปี่พาทย์ของเด็กชายประยงค์ ก็บอกกับแม่เมี้ยนผู้เป็นพี่สาวของเด็กชายประยงค์ว่า ถ้าอยากหัดก็ให้มายกครู โดยใช้เงินหกสลึง หัวหมู 1 หัว ดอกไม้รูปเทียน มาฝากตัวเป็นศิษย์ให้ถูกต้องตามธรรมเนียม แต่ด้วยความยากจนไม่มีเงินจะซื้อหัวหมู นายจ่างจึงบอกให้ตำแบ่งข้าวเจ้าต้มแล้วนำมาปั้นเป็นรูปหัวหมูแทนหัวหมูจริงก็ได้ แม่เมี้ยนจึงทำหัวหมูแบ่งให้เด็กชายประยงค์นำไปไหว้ครูเพื่อเรียนปี่พาทย์กับนายจ่าง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเด็กชายประยงค์ก็เริ่มฝึกหัดปี่พาทย์อย่างจริงจัง จนกระทั่งเข้าสู่วัยหนุ่มมีความสามารถในการตีระนาด ประกอบการแสดงลิเกได้เป็นที่ถูกอกถูกใจทั้งผู้แสดงลิเกและผู้ชม สาเหตุดังกล่าวถือเป็นการเปลี่ยนแปลงในวงการปี่พาทย์ลิเกเลยทีเดียว เพราะปี่พาทย์ลิเกเมื่อก่อนเวลารับเพลงราชนิเกริง แล้วจะนำเพลงสองชั้นมาต่อท้าย แต่ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญได้ปรับการรับราชนิเกริงใหม่ นำเอาเพลงสากล (ลูกทุ่ง ลูกกรุง) ในสมัยนั้นมาบรรเลงต่อท้าย โดยคิดเพลงที่เหมาะสมกับบุคลิกของตัวแสดงเป็นหลัก ทำให้เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชมดังได้กล่าวแล้ว มีครั้งหนึ่งนายสวัสดิ์ อภิวันท์ ผู้บรรเลงระนาดทุ้มในวงของผู้ใหญ่ประยงค์เล่าว่า ได้ไปเล่นที่

จังหวัดสุพรรณบุรี แถว ๆ อำเภอเดิมบางนางบวช มีคนคูลิเกนำพวงมาลัยมาคลอจนระนาด (ผู้ใหญ่ประยงค์) จนลั่นคองเดียว พอหลังจากเลิกงานแล้วก็มีกำนันคนหนึ่งมาเชิญไปพบกับ “เสียมเหศวร” ซึ่งเป็นเสือปล้นชื่อดังในสมัยนั้น ผู้ใหญ่ประยงค์เล่าว่าตัวสั้นไปหมดด้วยความกลัว แต่กลับไม่มีเหตุการณ์อะไรเพียงแต่เสียมเหศวรต้องการดูตัวคนระนาดเท่านั้นเอง เหตุการณ์ยังไม่หมดแค่นี้ คอนขากลับรถปีพาทย์กับรถลิเกมาคนละคันปรากฏว่ารถลิเกล้วงหน้าไปแล้วแต่รถปีพาทย์ถูกไม้ดักกลางถนน พวกปีพาทย์ ทุกคนนี้ก็ว่าคงถูกปล้นแน่แล้ว แต่กลับกลายเป็นชาวบ้านที่ขอบริลาการตีระนาดประกอบลิเกต้องการดูตัวคนระนาดเอกแต่ไม่รู้จะบอกอย่างไร จึงเอาไม้มาดักขวางกลางถนนเพื่อให้รถหยุดจะได้เห็นหน้าคนระนาดชัด ๆ

ภาพประกอบ 132 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “ผู้ใหญ่ประยงค์ กล่าวบุญ”

ภาพประกอบ 133 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายประยงค์ กล่าวบุญ

ตาราง 88 รายชื่อนักดนตรีประจำคณะ “ผู้ใหญ่ประกายด์ กล้าบุญ”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	ผู้ใหญ่มากประกายด์ กล้าบุญ	40	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
2	ครูทองหล่อ สุริเย	65	ปี	ปีพาทย์	-
3	นายบัญญัติ จันทรวงศ์	66	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
4	นายสามโหยง เกิดกิจ	62	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
5	นายประทุม เกิดกิจ	65	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
6	นายประเสริฐ อินทร์กลิ่น	70	ระนาดเหล็ก	ปีพาทย์	-
7	นายสมศักดิ์ อภิวันท์	64	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-

ตาราง 89 เครื่องดนตรีของคณะ “ผู้ใหญ่มากประกายด์ กล้าบุญ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	เครื่องดนตรีทั้งหมดขายให้ หมวดดุริยางค์จังหวัดทหารบก ลพบุรี (มทบ.13)
10	กลองแขก	-	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	-	
19	เปิงมางคอก	-	

ตาราง 89 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ	กลองมะริกัน 1 ลูก ดีประกอบเพลงสากลตอนรับราชินีเกริง ตัวกลองทำด้วยทองเหลืองแท้ ๆ หลังจากผู้ใหญ่วะรงค์เสียชีวิตญาติ ๆ ได้ถวายวัดเพื่อหล่อพระที่วัดโบสถ์โก่งธนู		

ตามประวัติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าผู้ใหญ่วะรงค์ กล้าบุญ เป็นเพียงคนเดียวของตระกูลที่ฝึกหัดปี่พาทย์ แต่ก็สร้างชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูลเป็นอันมาก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการรับร้องประกอบการแสดงลิเกที่ยังคงสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ท่านได้ถึงแก่กรรมเมื่ออายุเพียง 40 ปี เท่านั้น จึงทำให้ท่านไม่มีโอกาสถ่ายทอดความรู้ทางด้านปี่พาทย์ให้กับลูกหลานหรือว่าลูกศิษย์คนใดเลย

ภาพประกอบ 134 เครื่องปี่พาทย์ของผู้ใหญ่วะรงค์ กล้าบุญ ที่ขายให้หมวดดุริยางค์ มทบ.13 จังหวัดลพบุรี

47. คณะ นิดน้อย แสงอรุณ

หัวหน้าคณะชื่อ นายวิชา แสงอรุณ

สถานที่ตั้งคณะ 35 หมู่ 7 ตำบลโก้งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 250 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3538 - 6441 , 0 - 1948 - 0411

เกิดวันที่ 1 เดือนมกราคม พ.ศ.2510 ปัจจุบันอายุ 38 ปี

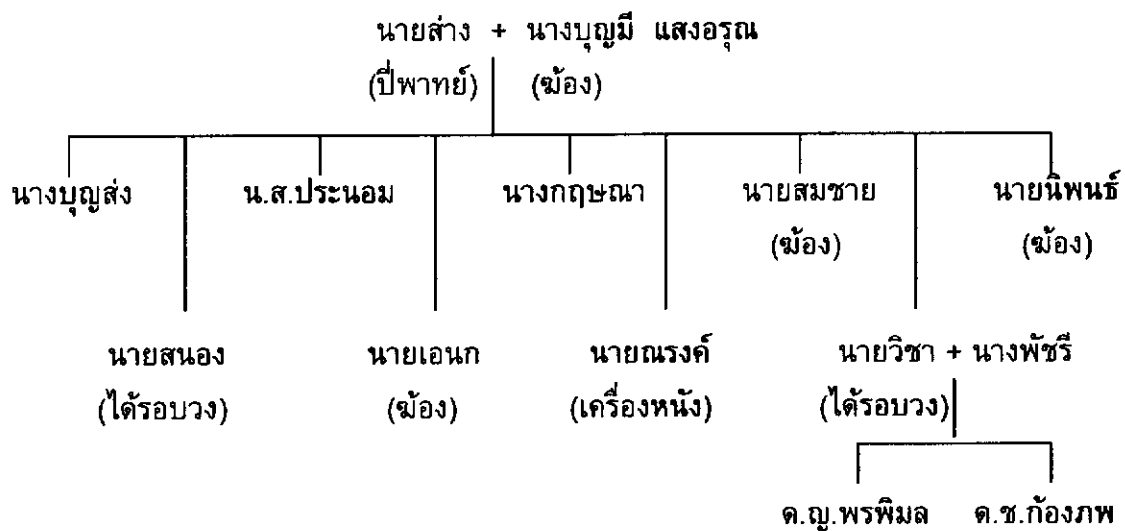
บิดาชื่อ นายสง่าง แสงอรุณ มารดาชื่อ นางบุญมี แสงอรุณ มีพี่น้อง 9 คน

1. นางบุญส่ง คำเทศ ทำนา
2. นายสนอง แสงอรุณ ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)
3. น.ส.ประนอม แสงอรุณ แม่บ้าน
4. นายเอนก แสงอรุณ ปี่พาทย์ (ฆ้อง) , ทำนา
5. นางกฤษณา แจ่มพันธ์ ทำนา
6. นายณรงค์ แสงอรุณ ปี่พาทย์ (เครื่องหนัง) , ทำนา
7. นายสมชาย แสงอรุณ คำชาย , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
8. นายวิชา แสงอรุณ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
9. นายรินทร์ แสงอรุณ รับจ้าง , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

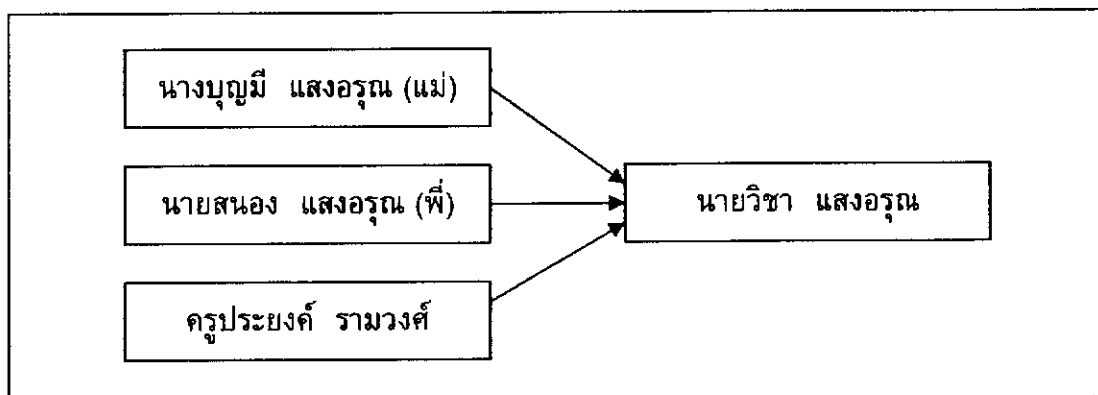
สมรสกับนางพัชรี แสงอรุณ มีบุตร - ธิดา 2 คน

1. ด.ญ.พรพิมล แสงอรุณ
2. ด.ช.ก้องภพ แสงอรุณ

สมัยก่อน (ประมาณ 30 - 40 ปี) หมู่บ้านแถวคลองนางสามโก้งธนูเป็นแหล่งรวมคณะปี่พาทย์และครูปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียง ดังนั้นช่วงวัยเด็ก นายวิชา แสงอรุณ หรือนิดน้อย (ชื่อเล่นของนายวิชา) จึงอยู่ในบริบทที่มีแต่ดนตรีไทย โดยเฉพาะพ่อแก่ - แม่แก่ (ตา - ยาย) ของนายวิชาเป็นปี่พาทย์ทั้งคู่และมีเครื่องดนตรีเป็นของตัวเองไว้สำหรับฝึกลูก ๆ หลาน ๆ แต่น่าเสียดายสำหรับนายวิชาเพราะยังเล็กเกินไป พ่อเริ่มโตรู้เรื่อง พ่อแก่ - แม่แก่ก็เสียชีวิตไปแล้วทั้งคู่จึงไม่มีโอกาสได้ศึกษากับท่านทั้งสอง แต่ถึงกระนั้นนายวิชาก็ได้ศึกษาวิชาดนตรีกับญาติ พี่น้องและพ่อแม่บ้างแล้วกระทั่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงได้ย้ายไปอยู่กับนายสนอง แสงอรุณ ผู้เป็นพี่ชายที่จังหวัดอ่างทอง ซึ่งนายสนองมีความสามารถทั้งปี่พาทย์และลิเก และได้ถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับนายวิชา เมื่ออายุครบ 20 ปี นายวิชาจึงกลับมาบ้านเพื่อบวชทดแทนบุญคุณพ่อแม่ หลังจากบวชเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว พ่อติครูยงค์ รามวงศ์ ลูกศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้กลับมาอยู่ที่บ้านภรรยาของท่านแถวบ้านโก้งธนู นายวิชาจึงฝากตัวเป็นลูกศิษย์และเชิญให้ครูยงค์ มาสอนเพลงให้กับวงตัวเอง ทั้งเพลงมอญและเพลงหน้าพาทย์ จึงทำให้วงปี่พาทย์คณะ “นิดน้อย แสงอรุณ” เป็นที่รู้จักของคนในวงการปี่พาทย์แถบลุ่มแม่น้ำลพบุรีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ภาพประกอบ 135 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “นิตหน้อย แสงอรุณ”

ภาพประกอบ 136 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายวิชา แสงอรุณ

ตาราง 90 รายชื่อนักดนตรีคณะ “นิตหน้อย แสงอรุณ”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายวิชา แสงอรุณ	38	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
2	นายนิพนธ์ แสงอรุณ	36	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
3	นายโก๊ะ สุริเจ	48	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
4	นายไพรินทร์	41	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
5	นายแสง สุริเจ	46	ได้รอบวง	ปีพาทย์	-
6	นักดนตรีทั่วไป				

ตาราง 91 เครื่องดนตรีของคณะ "นิตน่อย แสงอรุณ" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	2 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เลา	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระຈัง	
อื่น ๆ			

นายวิชา เป็นคนทำอะไรทำจริง มีเหตุผลและหลักการเพราะกว่าจะสร้างวงปี่พาทย์เป็นของตัวเองและมีชื่อเสียงในปัจจุบันนั้น นายวิชาต้องผ่านความทุกข์ยากต้องสร้างสะสมทีละชิ้น ต้องขายรถมอเตอร์ไซด์คู่ชีพเพื่อรวบรวมเงินได้เป็นก้อนแล้วจึงไปซื้อเครื่องดนตรีมา ณ ปัจจุบันนี้ นายวิชาได้ถ่ายทอดความรู้โดยเป็นวิทยากรท้องถิ่นช่วยสอนดนตรีไทยให้นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ โดยไม่เห็นแก่ค่าตอบแทนเพราะสิ่งที่ได้มาคือความสุขและลูกศิษย์เข้ามาเป็นสมาชิกในคณะเพิ่มขึ้น จึงนับว่านายวิชา แสงอรุณ เป็นผู้ที่สืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้สืบทอดกันไปอย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 137 นางบุญมี แสงอรุณ มารดาของนายวิชา แสงอรุณ

48. คณะ รั้วชัยไข่มุกยอด

หัวหน้าคณะชื่อ นายรั้วชัย เนียมพื้ง

สถานที่ตั้งคณะ 95 หมู่ 6 ตำบลโก้งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 - 1947 - 0838

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2490 ปัจจุบันอายุ 58 ปี

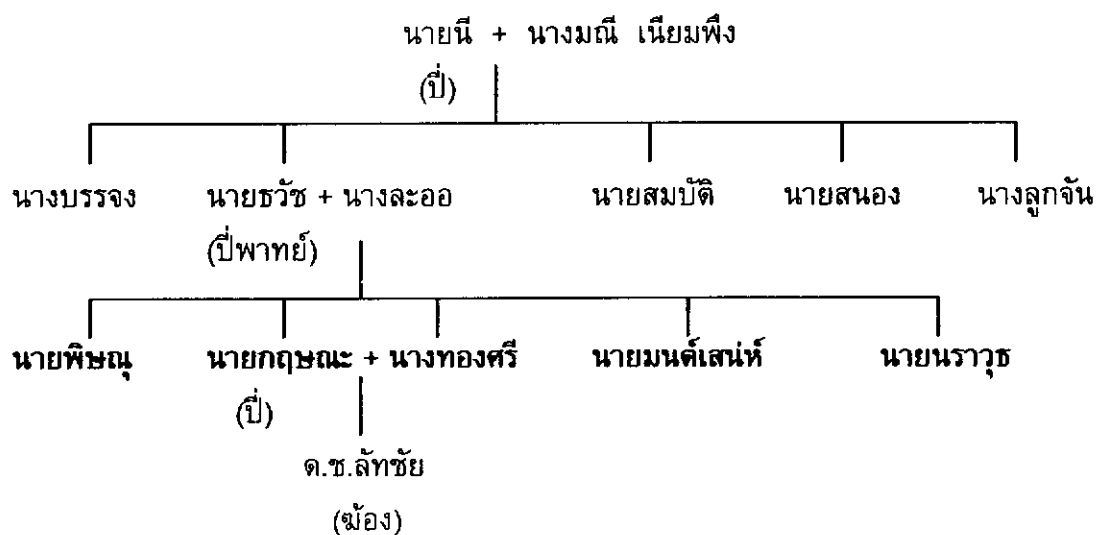
บิดาชื่อ นายเน เนียมพื้ง มารดาชื่อ นางมณี เนียมพื้ง มีพี่น้อง 5 คน

1. นางบรรจง ภาชนะ	ทำงานบริษัท
2. นายรั้วชัย เนียมพื้ง	ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)
3. นายสมบัติ เนียมพื้ง	ทำงานบริษัท
4. นายสนอง เนียมพื้ง	ค้าขาย
5. นางลูกจัน เนียมพื้ง	ทำงานบริษัท

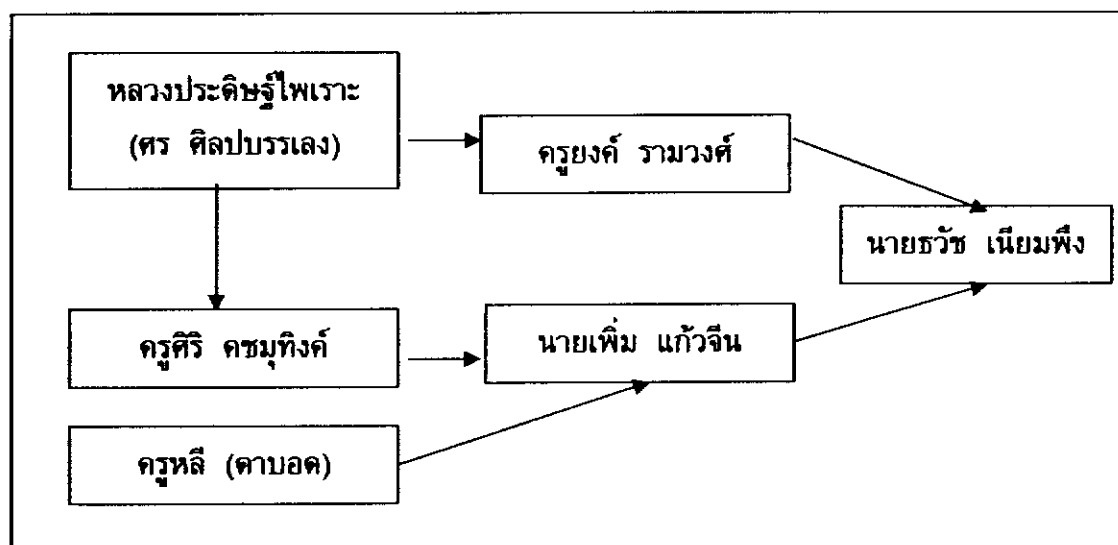
สมรสกับ นางละออ เนียมพื้ง มีบุตร - ธิดา 4 คน

1. นายพิษณุ เนียมพื้ง	ทำงานบริษัท
2. นายกฤษณะ เนียมพื้ง	ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ปี่)
3. นายมนต์เสน่ห์ เนียมพื้ง	ถึงแก่กรรม
4. นายนราวุธ เนียมพื้ง	ค้าขาย

นายรั้วชัย เนียมพื้ง เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดญาณแสนเนื่องด้วย
นายเน เนียมพื้ง ผู้เป็นพ่อเป็นคนปี่จึงได้ติดตามพ่อไปเล่นดนตรีตามงานต่าง ๆ ซึ่ง ในสมัยนั้น
มีเฉพาะวงปี่พาทย์ไทยวงปี่พาทย์มอญยังไม่มี เมื่อพ่อเสียชีวิตจึงมาอยู่กับนายเพิ่ม แก้วจัน
ผู้มีศักดิ์เป็นอาพร้อมทั้งเริ่มฝึกหัดปี่พาทย์อย่างจริงจัง ซึ่งในสมัยนั้น แถววัดโบสถ์ โก้งธนูมี
ศิลปะการแสดงหลายสาขา เช่น โขนของหลวงพ่อฟุ้ง , ละคร , ลิเกคณะพานทอง พ่วงเพชร
ที่สำคัญมีวงปี่พาทย์อยู่หลายคณะ และมีครูผู้มีความรู้ทางด้านดนตรีไทยมาอยู่รวมกันหลายท่าน
เช่น ครูหลี่ ตาบอด , ครูศิริ ชมุทิงค์ , ครูยงค์ รามวงศ์ นายรั้วชัยจึงมีโอกาสดูได้เรียนรู้
ทั้งทางตรงและทางอ้อมกับครูหลายท่านดังกล่าว จนมีความสามารถบรรเลงปี่พาทย์ได้รอบวง
ยกเว้นปี่ เมื่อสมรสกับนางละออแล้วจึงได้แยกตัวออกมาประกอบอาชีพค้าขาย กระทั่งมีฐานะ
มั่นคงประกอบกับลูกชายคนที่ 2 สามารถเป่าปี่ได้ จึงได้ซื้อเครื่องมอญตั้งเป็นคณะของตัวเอง
เพื่อเป็นอาชีพเสริมและด้วยความรักในดนตรีเป็นทุนเดิม จึงตั้งวงปี่พาทย์มอญ โดยภรรยาเป็น
ผู้ตั้งชื่อให้ว่าคณะ “รั้วชัย ไข่มุกยอด” (เพราะมีอาชีพขายไข่มุก)

ภาพประกอบ 138 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "ธวัชชัยไข่มุกยอด"

ภาพประกอบ 139 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายธวัช เนียมพืง

ตาราง 92 รายชื่อนักดนตรีคณะ "ธวัชชัยไข่มุกยอด"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายธวัช เนียมพืง	58	ได้รบบวง	ค้าขาย	ปีพาทย์
2	นายกฤษณะ เนียมพืง	30	ปี	ค้าขาย	ปีพาทย์
3	ด.ช.ลัทธัย เนียมพืง	13	ผ้อง	นักเรียน	ปีพาทย์

ตาราง 92 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
4	นายสมบุญ คชมูทิงค์	64	ฆ้อง	รับจ้าง	ปีพาทย์
5	นายจรัญ คชมูทิงค์	34	เครื่องหนัง	เครื่องไฟ	ปีพาทย์
6	นายอำนาจ คชมูทิงค์	33	กำกับจังหวะ	ปีพาทย์	-
7	นายสวัสดิ์ อภิวันท์	64	ฆ้อง	ปีพาทย์	-
8	นายเพ็ญ แพรวง	60	ฆ้อง	เกษตรกรรม	ปีพาทย์
9	นายต๋อง มีภิปราย	28	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 93 เครื่องดนตรีของคณะ “ราชชัยไข่มุกยอด” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	2 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	3 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	2 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	2 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	5 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	4 เล้า	

ตาราง 93 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
21	ปี่ชวา	2 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	2 กระจัง	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันวงปี่พาทย์คณะ “ธวัชชัยไขลู่ยอด” เป็นอีกคณะหนึ่งที่มีงานบรรเลงเป็นประจำ ถึงแม้ว่าคณะนี้ไม่ได้สอนลูกศิษย์เพิ่มขึ้นเพราะต้องประกอบอาชีพค้าขาย แต่ก็ให้หลานชายเข้าเรียนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีเพื่อสืบทอดวงปี่พาทย์คณะของตัวเองให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 140 นายธวัช นางละออ เนียมพึง และผู้วิจัย ตามลำดับ

49. คณะ นายทองหยิบ เกิดกิจ

หัวหน้าคณะชื่อ นายทองหยิบ เกิดกิจ

สถานที่ตั้งคณะ 49/1 หมู่ 7 ตำบลโก้งขน อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 100 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 6063 - 2935

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2482 ปัจจุบันอายุ 66 ปี

บิดาชื่อ นายผ่อง เกิดกิจ มารดาชื่อ นางศรีไพร เกิดกิจ มีพี่น้อง 7 คน

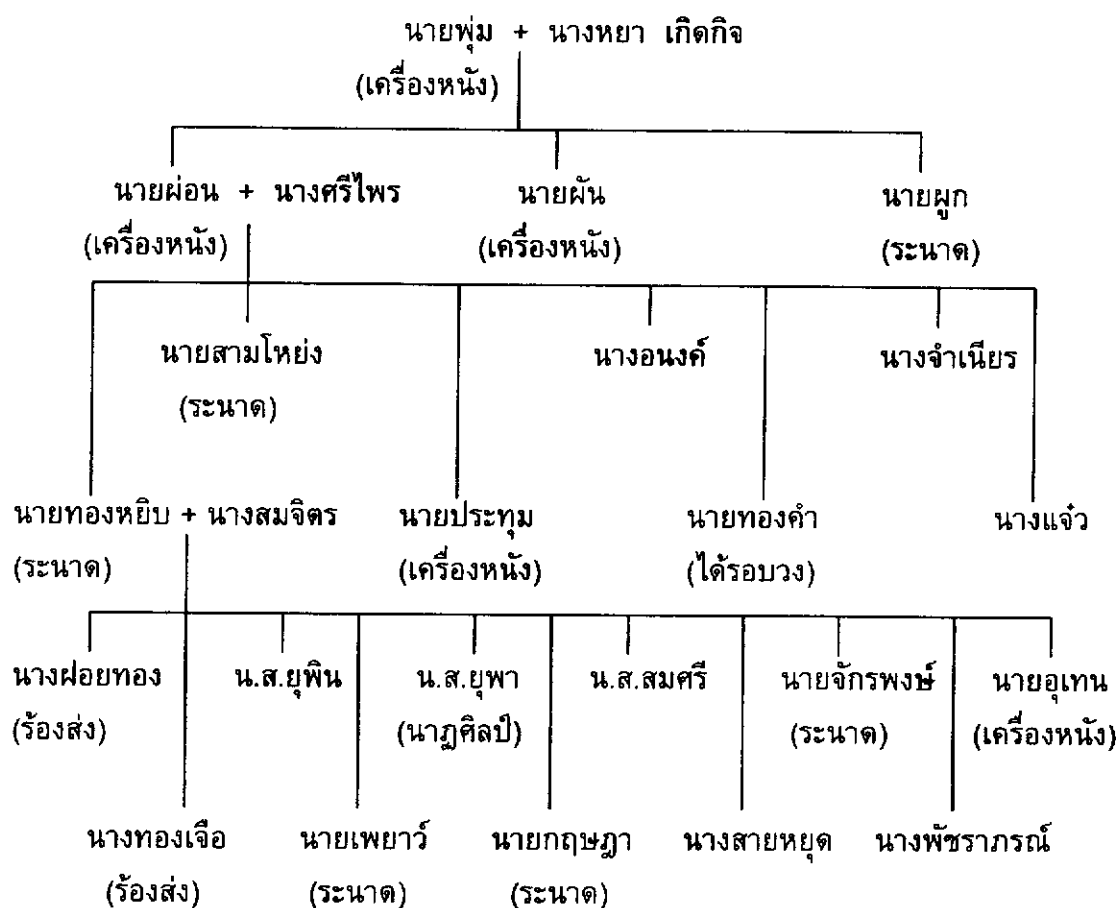
1. นายทองหยิบ เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก)
2. นายสามโหยง เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก)
3. นายประทุม เกิดกิจ	ปีพาทย์ (เครื่องหนัง)
4. นางอนงค์ เกิดกิจ	ค้ำชาย
5. นายทองคำ เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ได้รอบวง)
6. นางจำเนียร เกิดกิจ	ค้ำชาย
7. นางแจ้ว เกิดกิจ	ค้ำชาย

สมรสกับ นางสาวสมจิตร เกิดกิจ มีบุตร - ธิดา 11 คน

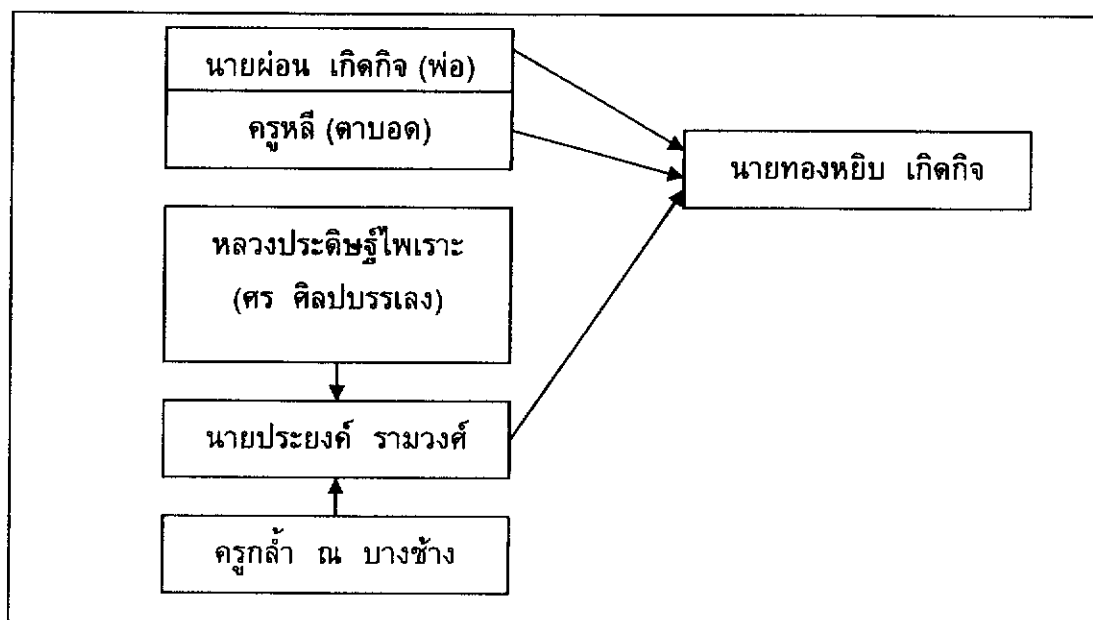
1. นางผ่องทอง เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ร้องส่ง) , ค้ำชาย
2. นางทองเจือ เรือนเงิน	ปีพาทย์ (ร้องส่ง) , ค้ำชาย
3. น.ส.ยุพิน เกิดกิจ	พยาบาล
4. นายเพยาร์ เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก) , ทำงานโรงงาน
5. นางยุพา ศักดิ์ดี	รับจ้าง , นาฏศิลป์
6. นายกฤษฎา เกิดกิจ	รับจ้าง , ปีพาทย์ (ระนาดเอก)
7. น.ส.สมศรี เกิดกิจ	ทำงานโรงงาน
8. นางสาวหยุด เกิดกิจ	รับจ้าง
9. นายจักรพงษ์ เกิดกิจ	ปีพาทย์ (ระนาดเอก) , ค้ำชาย
10. นางพัชราภรณ์ ชมพูนท	ทำงานบริษัท
11. นายอุเทน เกิดกิจ	ปีพาทย์ (เครื่องหนัง) , ทำงานโรงงาน

นายทองหยิบ เกิดกิจ เป็นลูกชายคนโตของนายผ่อง เกิดกิจ ซึ่งเป็นโต้โผปีพาทย์ ที่มีชื่อเสียงทางด้านเครื่องหนัง ด้วยเหตุที่โตมากับวงปีพาทย์ทำให้นายทองหยิบ เกิดความรัก ความผูกพันกับวงปีพาทย์เป็นอย่างมาก ดังนั้นเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นายทองหยิบ จึงฝึกหัดระนาดเอกอย่างจริงจัง โดยฝึกกับนายผ่องผู้เป็นพ่อกระทั่งมีความสามารถตีระนาด รับร้องลิเกได้เป็นอย่างดี ซึ่งในสมัยนั้นผู้ที่ตีระนาดรับร้องลิเกได้อีกคนหนึ่งคือผู้ใหญ่ประยงค์ กล้านบุญ ทั้งสองจึงเป็นคู่แข่งกันในการแข่งขันระนาดลิเกอยู่เป็นประจำ จนเมื่อนายผ่องเสียชีวิตลงและ นายทองหยิบได้แต่งงานกับนางสมจิตรจึงได้แยกตัวออกมาตั้งเป็นคณะของตนเองนายทองหยิบ ได้รับส่วนแบ่งเป็นเครื่องดนตรีมาส่วนหนึ่งพร้อมกับซื้อเครื่องเพิ่มเติมขึ้นอีกทีละชิ้นในภายหลัง

ทำให้เป็นคณะปีพาทย์คณะหนึ่งในตำบลโก่งธนูที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะในเรื่องของระนาด
รับร้องประกอบการแสดงลิเก

ภาพประกอบ 141 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “ทองหยิบ เกิดกิจ”

ภาพประกอบ 142 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายทองหยิบ เกิดกิจ

ตาราง 94 รายชื่อนักดนตรีคณะ "ทองหยิบ เกิดกิจ"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายทองหยิบ เกิดกิจ	66	ปี่	ปี่พาทย์	-
2	นางฝอยทอง เกิดกิจ	45	ขับร้อง	ค้าขาย	ปี่พาทย์
3	นางทองเจือ เรือนเงิน	43	ขับร้อง	ค้าขาย	ปี่พาทย์
4	นายเพยาร์ เกิดกิจ	40	ระนาดเอก	ทำงานโรงงาน	ปี่พาทย์
5	นายกฤษฎา เกิดกิจ	38	ระนาดเอก	รับจ้าง	ปี่พาทย์
6	นายจักรพงษ์ เกิดกิจ	35	ระนาดเอก	ค้าขาย	ปี่พาทย์
7	นายอุเทน เกิดกิจ	33	เครื่องหนัง	ทำงานโรงงาน	ปี่พาทย์

ตาราง 95 เครื่องดนตรีของคณะ "นายทองหยิบ เกิดกิจ" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	2 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	-	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	-	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	-	

ตาราง 95 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	-	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าปี่พาทย์คณะ “ทองหยิบ เกิดกิจ” มีการสืบทอดกันมาถึง 4ชั่วอายุคน โดยเฉพาะรุ่นที่ 3 คือรุ่นนายทองหยิบ และน้อง ๆ ถือว่าเป็นช่วงที่รุ่งเรืองมากที่สุด กระทั่งถึงรุ่นลูกของนายทองหยิบซึ่งมีถึง 11 คน และในจำนวนดังกล่าวสามารถเล่นปี่พาทย์, ขับร้องและนาฏศิลป์ได้ถึง 7 คน แต่เป็นที่น่าเสียดายด้วยสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ลูก ๆ ของนายทองหยิบต้องหันไปประกอบอาชีพอื่นเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีของตระกูล “เกิดกิจ” อ่อนล้าลงไปในปัจจุบัน แต่กระนั้นนางทองหยิบ ก็พยายามประคับประคองวงปี่พาทย์คณะ “ทองหยิบ เกิดกิจ” ให้คงอยู่ต่อไปเท่าที่จะทำได้ แต่ด้วยวัยที่สูงขึ้นและสุขภาพที่ไม่แข็งแรง นายทองหยิบจึงไม่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางด้านปี่พาทย์ให้กับลูกศิษย์คนใดเลย

ภาพประกอบ 143 นายทองหยิบ เกิดกิจ และนางสมจิตร เกิดกิจ

50. คณะ สมคิด ศิษย์หลวงพ่อฟิ่ง

หัวหน้าคณะชื่อ นายประทวน สีม่วง

สถานที่ตั้งคณะ 18 หมู่ 7 ตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 300 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 9514 - 9013 , 0 - 1745 - 0603

เกิดวันที่ 5 เดือนเมษายน พ.ศ.2499 ปัจจุบันอายุ 50 ปี

บิดาชื่อ นายเที่ยง สีม่วง มารดาชื่อ นางสุนทร สีม่วง

สมรสกับ นางมะปรางค์ สีม่วง มีธิดา 2 คน

1. น.ส.ประทีป สีม่วง ทำงานบริษัท

2. นางอุดมลักษณ์ สีม่วง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนเทศบาล 4 วัดเมืองใหม่

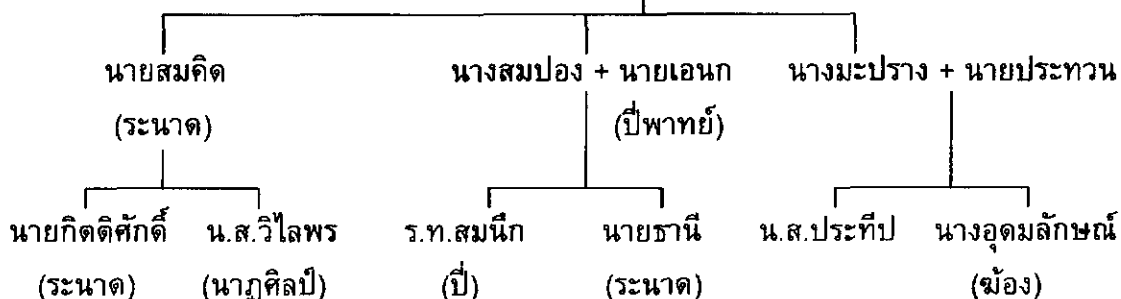
นายประทวน สีม่วง ปัจจุบันเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยส่วนตัวแล้วนายประทวนไม่ได้เป็นคนเป่พาทย แต่มาเป็นลูกเขยของนายอ้อยซึ่งเป็นหัวหน้าคณะเป่พาทย และมีลูกชายของนายอ้อยเป็นคนระนาดเอกชื่อว่านายสมคิด สำหรับนายสมคตินั้นช่วงที่มีชีวิตอยู่นับว่าเป็นคนระนาดที่มีฝีมือดีคนหนึ่ง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่นายสมคิดต้องมาเสียชีวิตจากอุบัติเหตุเมื่ออายุประมาณ 30 ปี จึงทำให้วงเป่พาทยคณะนายอ้อยขาดกำลังหลักที่สำคัญของคณะไป ประกอบกับนายอ้อยอายุมากขึ้นและเสียชีวิตไปเมื่อ 2 ปีที่แล้ว ทำให้เครื่องเป่พาทยที่ได้สะสมไว้ขาดผู้สืบทอด ด้วยเหตุนี้ นายประทวน สีม่วง ผู้เป็นลูกเขยจึงคิดว่าถ้าปล่อยไว้เฉยๆ วงเป่พาทยที่พ่อตาและพี่เมียได้ช่วยกันสร้างไว้จะต้องสูญหายไปอย่างแน่นอน ประกอบกับลูกสาวคนเล็กของนายประทวนก็มีความสามารถทางเป่พาทยอยู่พอสมควร จึงช่วยกันระดมระดมคนไว้โดยใช้ชื่อว่าคณะ "สมคิด ศิษย์หลวงพ่อฟิ่ง" และยังคงรับงานอยู่จนทุกวันนี้

นายเหว่า อินทร์มี

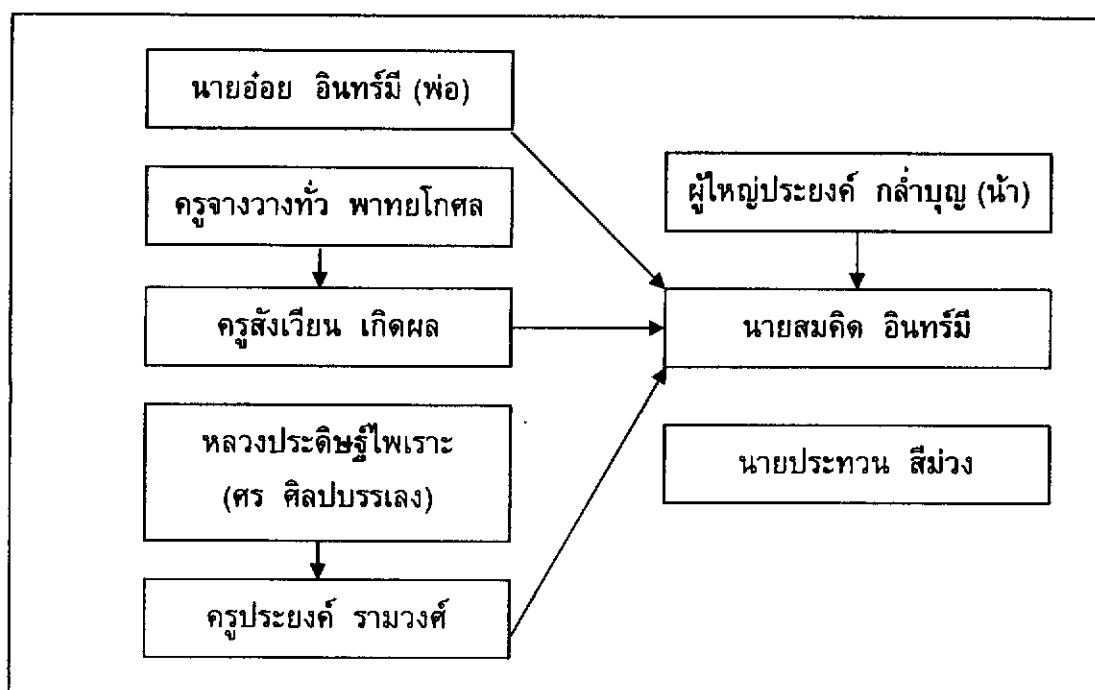
(เป่พาทย)

นายอ้อย + นางเมี้ยน อินทร์มี

(เป่พาทย)

ภาพประกอบ 144 การสืบทอดวงเป่พาทยคณะ "สมคิด ศิษย์หลวงพ่อฟิ่ง"

ภาพประกอบ 145 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสมคิด
และผู้ใหญ่ประทวน สีม่วง

ตาราง 96 รายชื่อนักดนตรีคณะ "สมคิด ศิษย์หลวงพ่อพริ้ง"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายประทวน สีม่วง	50	กำกับจังหวะ	ผู้ใหญ่บ้าน	ช่างไม้
2	นายวินัย แพรวง	25	ระนาดเอก	ปี่พาทย์	-
3	นายเพ็ญ แพรวง	60	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	ทำนา
4	นายสวัสดิ์ อภิวัฒน์	64	ระนาดทุ้ม	ปี่พาทย์	-
5	นายอนุพงษ์ อภิวัฒน์	16	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
6	นายเอนก แสงอรุณ	53	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	ทำนา
7	นายชัยยันต์ อารีย์	39	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
8	นายสมศักดิ์ อารีย์	29	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	รับจ้าง
9	นายมานะ เนียมพืง	31	ปี่	ค้าขาย	ปี่พาทย์
10	นายแสง สีบัว	38	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
11	นางอุดมลักษณ์ สีม่วง	28	ฆ้องวงใหญ่	ครูอัตราจ้าง	ปี่พาทย์

ตาราง 97 เครื่องดนตรีของคณะ "สมคิด ศิษย์หลวงพ่อฟิ่ง" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ			

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า นายประทวน สีม่วง นั้นโดยพื้นฐานไม่ได้เป็นคนเป่าพาทย์แต่ด้วยใจรักและความกตัญญูที่มีต่อพ่อตาและพี่ภรรยาจึงพยายามประคับประคองเพื่อให้เชือวงเป่าพาทย์คณะ สมคิด ศิษย์หลวงพ่อฟิ่ง อยู่ให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งนับว่าเป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงที่จะช่วยสืบทอดวงเป่าพาทย์คณะดังกล่าวให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 146 ผู้ใหญ่ประทวน สีม่วง ผู้สืบทอดคณะ “สมคิด ศิษย์หลวงพ่อฝรั่ง”

51. คณะ มานะ รุ่งศิลป์

หัวหน้าคณะชื่อ นายมานะ จันทรสีเผือก

สถานที่ตั้งคณะ 237 หมู่ 4 ตำบลบ้านแพรก อำเภอบ้านแพรก จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา 32400 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 300 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3572 - 7035

เกิดวันที่ 19 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2505 ปัจจุบันอายุ 43 ปี

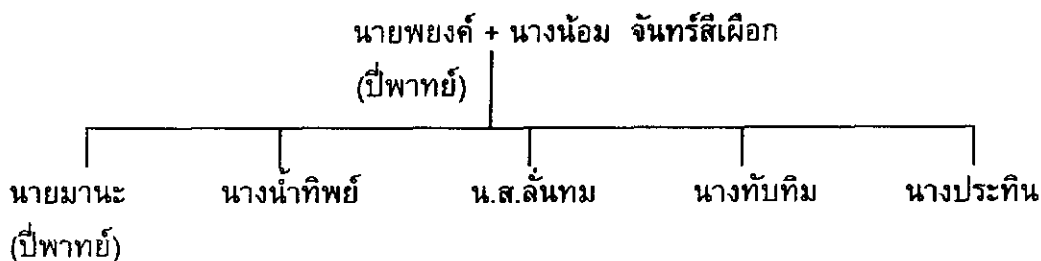
บิดาชื่อนายพยงค์ จันทรสีเผือก มารดาชื่อนางน้อม จันทรสีเผือก มีพี่น้อง 5 คน

1. นายมานะ จันทรสีเผือก คำชาย , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นางน้ำทิพย์ สิม่วง คำชาย
3. น.ส.ล้นทม จันทรสีเผือก ทำนา
4. นางทับทิม อุบลวัฒน์ ทำนา
5. นางประทีน โตจันสิงห์ -

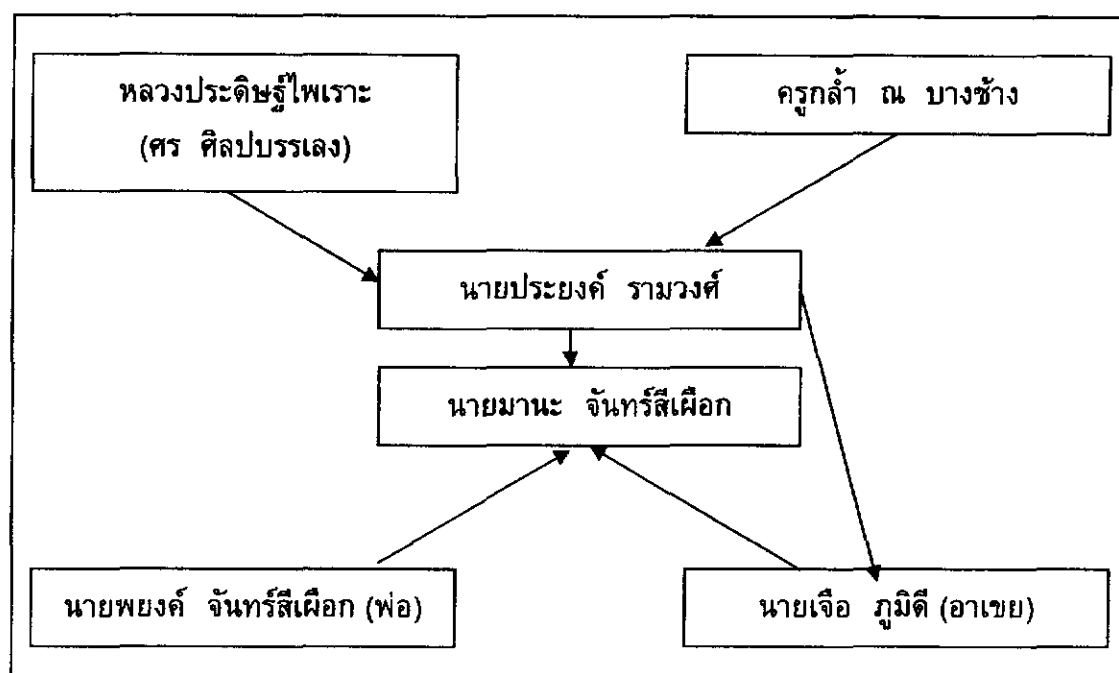
สมรสกับ นางกัลยา จันทรสีเผือก มีธิดา 1 คน

1. น.ส.วิลาวรรณ จันทรสีเผือก นักเรียน ไม่เป็นดนตรี

นายมานะ เป็นลูกชายคนโตของตระกูล “จันทรสีเผือก” ในจำนวนพี่น้อง 5 คน มีนายมานะเพียงคนเดียวที่รับมรดกความรู้ทางด้านดนตรีปี่พาทย์จากนายพยงค์ผู้เป็นพ่อ เพราะนายพยงค์เป็นผู้ที่มีความสามารถทางปี่พาทย์ได้รอบวง ตอนสมัยเด็กๆ นายมานะได้ติดตามนายพยงค์ไปเล่นปี่พาทย์ตามงานต่าง ๆ ทั่วไป ทำให้รู้จักนักดนตรีปี่พาทย์หลายคน และนักดนตรีที่มีฝีมือเหล่านั้นก็เป็นเครือญาติกัน เช่น นายเจือ ภูมิดี ก็มีศักดิ์เป็นอาเขยดังนั้น นายมานะจึงมีโอกาสร่ำเรียนวิชาทั้งจากนายพยงค์ผู้เป็นพ่อ และนายเจือผู้เป็นอาเขย ด้วยเหตุที่บ้านไม่มีเครื่องปี่พาทย์เป็นของตัวเอง นายมานะจึงตระเวนไปเล่นกับคณะต่างๆ ทั่วไป แต่ที่เล่นอยู่ประจำมี 2 คณะ คือ คณะนายเจือ ภูมิดี และคณะนายบุญส่ง บุญกุล ต่อมา เมื่อมีอายุมากขึ้น และมีครอบครัวแล้วนายมานะจึงซื้อเครื่องปี่พาทย์เป็นของตนเอง แต่นักดนตรี ก็ยังคงยืมตัวจาก 2 คณะดังกล่าว โดยตั้งชื่อคณะว่า “มานะ รุ่งศิลป์” ภายหลังนายประยงค์ รามวงศ์ ได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านโก่งธนู นายมานะจึงมีโอกาสดำรงตัวเป็นลูกศิษย์ของนายประยงค์ อีกท่านหนึ่ง

ภาพประกอบ 147 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ “มานะ รุ่งศิลป์”

ภาพประกอบ 148 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายมานะ จันทรสีเผือก

ตาราง 98 รายชื่อนักดนตรีคณะ "มานะ รุ่งศิลป์"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายมานะ จันทรสีเผือก	43	ได้รอบวง	ค้าขาย	ปี่พาทย์ , อีเลคโทน
2	ส.อ.จรัส ภูมิดี	45	ได้รอบวง	รับราชการทหาร	ปี่พาทย์
3	นายสุรัตน์ ภูมิดี	42	ได้รอบวง	ทำนา	ปี่พาทย์
4	นายดิเรก สิงห์ไพศาล	39	ปี่	ธนาคาร	ปี่พาทย์
5	นายบุญช่วย ไม่ทราบนามสกุล	51	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปี่พาทย์
6	นายดัม (ไม่ทราบนามสกุล)	22	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปี่พาทย์
7	นายสวัสดิ์ อภิวันท์	64	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
8	นายเพ็ญ แพรวง	60	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
9	นายกฤษณะ เนียมพืง	30	ปี่	ค้าขาย	ปี่พาทย์
10	นายอำนาจ คชมูทิงค์	33	กำกับจังหวะ	ปี่พาทย์	-
11	นายต๋อง มีภิปราย	28	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
12	นายเพยาร์ ทำเสร็จ	59	ฆ้องวงเล็ก	ทำนา	ปี่พาทย์
13	นายกองเชียร์ คชเดช	32	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปี่พาทย์

ตาราง 98 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
14	นายวสันต์ บุญกุศล	17	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
15	นายทวายเป็น ลือพันธ์	58	ระนาดเอก	ค้าขาย	ปีพาทย์
16	นายแป้ว (ไม่ทราบนามสกุล)	50	เครื่องหนัง	ทำสวน	ปีพาทย์

ตาราง 99 เครื่องดนตรีของคณะ “มานะ รุ่งศิลป์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ	คณะอิเล็กทรอนิกส์	1 คณะ	

ปัจจุบันนี้นายมานะประกอบอาชีพค้าขายเป็นหลัก และรับบรรเลงปี่พาทย์กับคณะอิเล็กทรอนิกส์เป็นอาชีพเสริม สำหรับงานปี่พาทย์จะมีปัญหาก็ต่อเมื่อคณะต่าง ๆ ว่างงานพร้อมกัน ก็จะทำให้คนไม่ค่อยพอบรรเลง แต่ปัญหาเช่นนี้ก็ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนัก นายมานะมีลูกสาวเพียงคนเดียวจึงให้เรียนทางด้านวิชาสามัญอย่างเดียว ไม่ได้ถ่ายทอดวิชาดนตรีให้ ฉะนั้นคณะ “มานะ รุ่งศิลป์” จึงยังไม่มีผู้สืบทอดวงปี่พาทย์เลยในเวลานี้

ภาพประกอบ 149 นายมานะ จันทรสีเผือก ขณะให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัย

52. คณะ บุญส่ง บุญกุล

หัวหน้าคณะชื่อ นายบุญส่ง บุญกุล

สถานที่ตั้งคณะ 38 หมู่ 5 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบ้านแพรก จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา 32400 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 200 เมตร)

โทรศัพท์ 0 – 3538 – 6580

เกิดวันที่ - เดือนมีนาคม พ.ศ.2487 ปัจจุบันอายุ 61 ปี

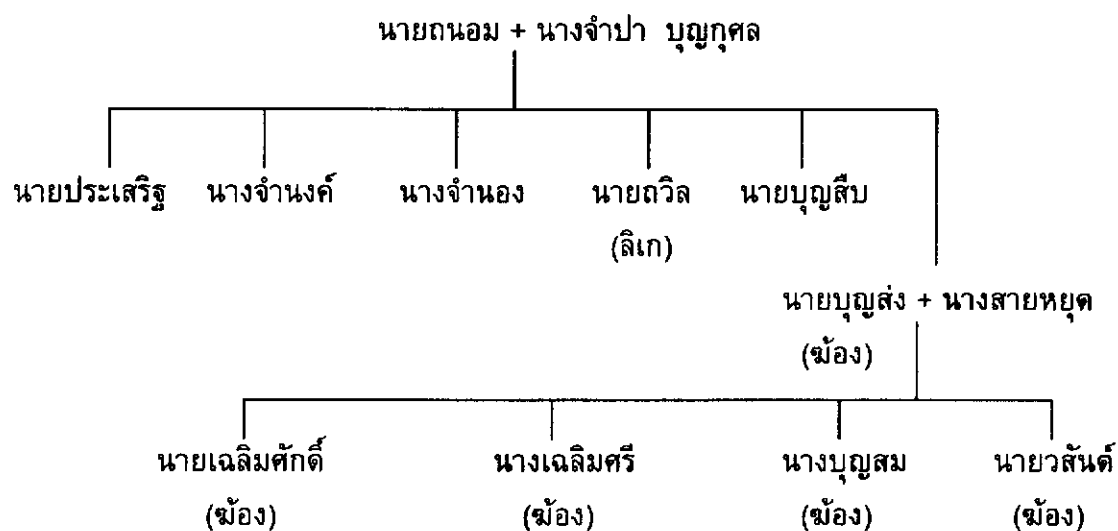
บิดาชื่อ นายถนอม บุญกุล มารดาชื่อ นางจำปา บุญกุล มีพี่น้อง 6 คน

1. นายประเสริฐ บุญกุล ทำนา
2. นางจำนงค์ เกิดกิจ ทำนา
3. นางจำนอง เกตุคำ ค้าขาย
4. นายถวิล บุญกุล ทำนา , ลิเก
5. นายบุญสืบ บุญกุล ทำนา
6. นายบุญส่ง บุญกุล ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)

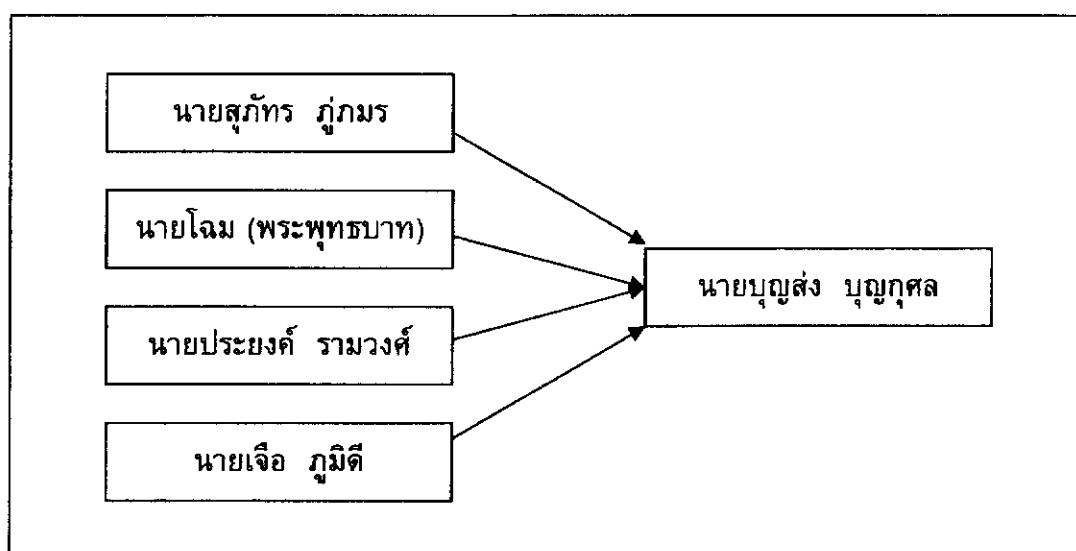
สมรสกับนางสายหยุด บุญกุล มีบุตร – ธิดา 4 คน

1. นายเฉลิมศักดิ์ บุญกุล ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ได้รบบวง)
2. นางเฉลิมศรี ลาภะ ทำงานบริษัท , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
3. นางบุญสม จันทรโรจน์ ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
4. นายวสันต์ บุญกุล นักเรียน , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

นายบุญส่ง บุญกุล เป็นลูกคนสุดท้องของครอบครัว “บุญกุล” ซึ่งบรรพบุรุษไม่มีใครเป็นปี่พาทย์เลย แต่ด้วยสภาพแวดล้อมของลุ่มแม่น้ำลพบุรีช่วงผ่านอำเภอบ้านแพรกเป็นแหล่งของปี่พาทย์หลายคณะ และการแสดงประเภทนี้ก็มิหลายคณะเช่นกัน ด้วยบริบทดังกล่าวทำให้เด็กชายบุญส่ง เกิดความชอบในเสียงปี่พาทย์ ซึ่งฝังตรึงกันข้าม (คนละฟากของแม่น้ำลพบุรี) มีคณะปี่พาทย์ของนายเจือ ภูมิดีเป็นคณะปี่พาทย์ที่มีฝีมือในยุคนั้นเด็กชายบุญส่งจึงพายเรือข้ามฟากไปขอฝากตัวเป็นศิษย์ของนายเจือโดยเริ่มเรียนฆ้องไทยเพลงชุดโหมโรงเช้า – โหมโรงเย็น เมื่อเข้าสู่วัยหนุ่มจึงเข้าไปเรียนที่สำนักปี่พาทย์ของนายสุภัทร ภูภมร เพื่อเรียนระนาดและฆ้องเพิ่มเติม กระทั่งแต่งงานแล้วจึงกลับมาอยู่ที่บ้านแพรกและรับจ้างเล่นดนตรีไปตามคณะต่าง ๆ ในช่วงเวลาดังกล่าวนายบุญส่งได้ไปพบกับครูประยงค์ รามวงศ์ จึงฝากตัวเป็นศิษย์เพื่อเรียนระนาดพร้อมทั้งต่อเพลงมอญ ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของชาวบ้านในสมัยนั้น ต่อจากนั้นจึงได้มาฝากตัวเป็นศิษย์ของนายโถม ที่อำเภพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เพื่อต่อเพลงเพิ่มเติม จนถึงปี พ.ศ.2537 จึงได้ซื้อเครื่องปี่พาทย์ไทยเป็นของตัวเอง และซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญภายหลัง พร้อมทั้งตั้งคณะรับงานเองโดยใช้ชื่อคณะว่า “บุญส่ง บุญกุล”

ภาพประกอบ 150 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “บุญส่ง บุญกุล”

ภาพประกอบ 152 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายบุญส่ง บุญกุล

ตาราง 100 รายชื่อนักดนตรีคณะ “บุญส่ง บุญกุล”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายบุญส่ง บุญกุล	61	ฆ้องวงใหญ่	ค้าขาย	ปีพาทย์
2	นายเพยาร์ ทำเสร็จ	59	ฆ้องวงเล็ก	ทำนา	ปีพาทย์
3	นายกองเชียร คชเดช	38	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา , ทำสวน	ปีพาทย์

ตาราง 100 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
4	นายทวาย ลือพันธ์	58	ระนาดเอก	ค้าขาย	ปีพาทย์
5	นายสังเวย ลือพันธ์	56	ปี่	ทำสวน	ปีพาทย์
6	นายแป้ว (ไม่ทราบนามสกุล)	50	เครื่องหนัง	ทำสวน	ปีพาทย์
7	นายบุญสม (ไม่ทราบนามสกุล)	66	เครื่องหนัง	ทำนา	ปีพาทย์
8	นายวสันต์ บุญกุล	17	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
9	ด.ช.นิพนธ์ ทรัพย์รอด	15	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
10	ด.ช.ทศพร จำสุวรรณ	15	เครื่องหนัง	นักเรียน	ปีพาทย์

ตาราง 101 เครื่องดนตรีของคณะ “บุญส่ง บุญกุล” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	4 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	4 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	3 คู่	
11	ปี่ใน	3 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	2 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	2 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	6 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	1 ราง	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	1 ราง	
18	ตะโพนมอญ	3 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	

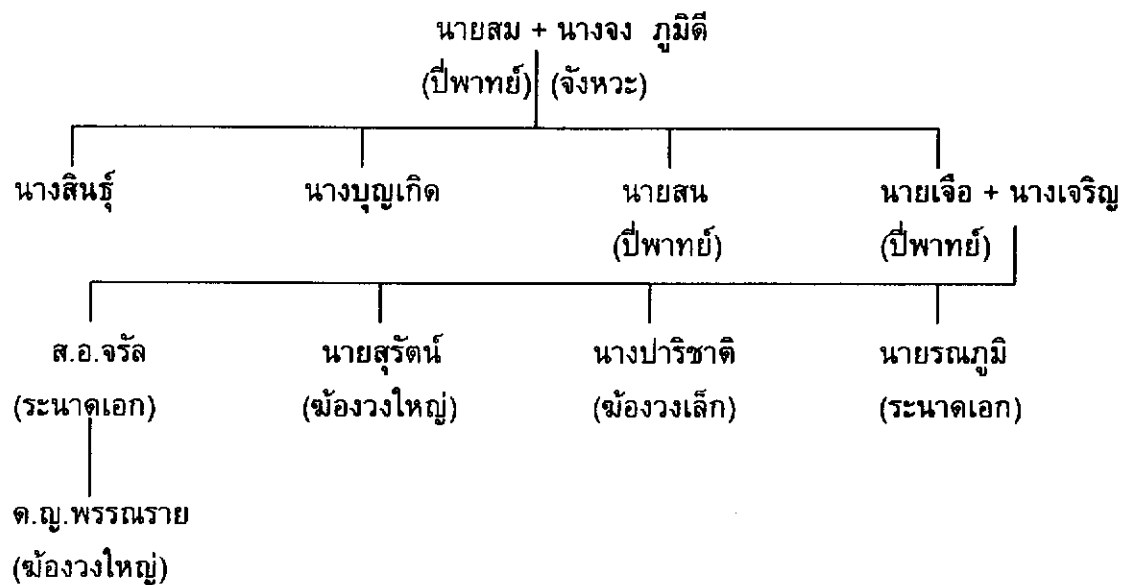
ตาราง 101 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	3 เล้า	
21	ปี่ชวา	3 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	2 กระজ	
อื่น ๆ			

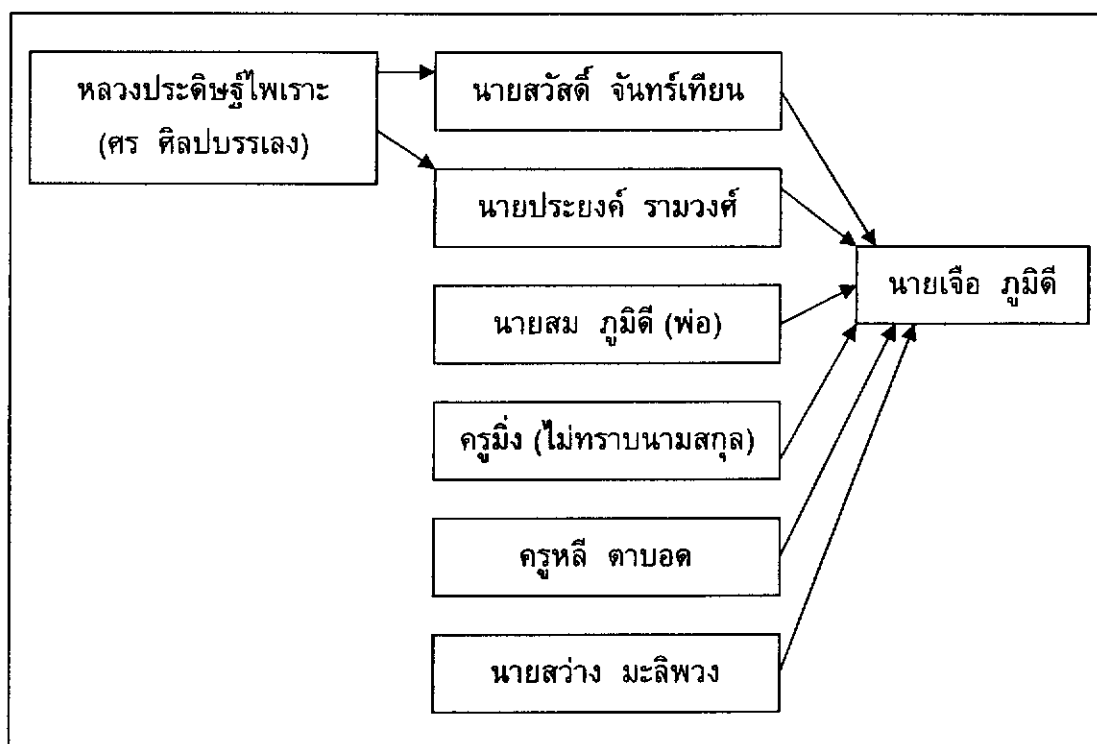
ปัจจุบันนายบุญส่ง บุญกุล ได้พยายามถ่ายทอดวิชาความรู้ให้กับลูก ๆ ทั้ง 4 คน และลูกศิษย์อีกหลายคนที่หมั่นเวียนกันมาเรียนปี่พาทย์กับนายบุญส่ง บางคนก็ยังคงต่อเนื่องถึงปัจจุบันบางคนก็เลิกเสียบ้างแล้ว อย่างไรก็ตามก็ถือว่านายบุญส่ง บุญกุล เป็นอีกผู้หนึ่งที่พยายามถ่ายทอดวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ให้แก่ทายาทและศิษย์ เพื่อให้ช่วยกันสืบทอดวัฒนธรรมดังกล่าวให้คงอยู่ต่อไป

ภาพประกอบ 152 นายบุญส่ง บุญกุล (ที่ 3 จากซ้าย) และนางสายหยุด บุญกุล

ภาพประกอบ 153 การสืบทอดวงป้าพาทย์คณะ "เจือ ภูมิดี"

ภาพประกอบ 154 การสืบทอดความรู้และทางเพลงป้าพาทย์ของนายเจือ ภูมิดี

ตาราง 102 รายชื่อนักดนตรีคณะ “เจือ ภูมิดี”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายเจือ ภูมิดี	72	ได้รอบวง	ทำนา	ปีพาทย์
2	ส.อ.จรัส ภูมิดี	45	ได้รอบวง	รับราชการทหาร	ปีพาทย์
3	นายรณภูมิ ภูมิดี	37	ได้รอบวง	ทำงานบริษัท	ปีพาทย์
4	นายสุรัตน์ ภูมิดี	43	ได้รอบวง	ทำนา	ปีพาทย์
5	ด.ช.เจ ภูมิดี	16	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
6	ด.ญ.พรรณราย ภูมิดี	16	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
7	นายดิเรก สิงห์ไพศาล	39	ปี	ทำงานธนาคาร	ปีพาทย์
8	นายลำยอง(ไม่ทราบนามสกุล)	59	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
9	นายไพฑูรย์ (ไม่ทราบนามสกุล)	46	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปีพาทย์
10	นายจเร (ไม่ทราบนามสกุล)	27	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปีพาทย์
11	นายตัม (ไม่ทราบนามสกุล)	22	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปีพาทย์
12	นายอดุลย์ (ไม่ทราบนามสกุล)	17	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
13	นายเอก (ไม่ทราบนามสกุล)	17	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
14	นายบุญช่วย (ไม่ทราบนามสกุล)	51	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปีพาทย์
15	นายกอล์ฟ (ไม่ทราบนามสกุล)	19	เครื่องหนัง	รับจ้าง	ปีพาทย์

ตาราง 103 เครื่องดนตรีของคณะ “เจือ ภูมิดี” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	3 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	

ตาราง 103 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	6 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	1 ราง	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	1 ราง	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	2 กระจัง	
อื่น ๆ			

ทุกวันนี้นายเจือ ภูมิดี ยังคงรับงานบรรเลงปี่พาทย์อยู่โดยใช้นักดนตรีที่เป็นลูกหลานเป็นหลัก ที่เหลือก็เป็นคนนอกที่รับบรรเลงทั่วไป และเด็กๆ ที่เป็นลูกศิษย์ที่หัดขึ้นมาใหม่ ซึ่งจะหัดฆ้องมอญและเพลงมอญเลย ไม่ได้หัดฆ้องไทยและเพลงไทยเหมือนสมัยโบราณแล้ว เพราะต้องการให้ออกบรรเลงในวงปี่พาทย์มอญได้เลย เมื่อบรรเลงในวงปี่พาทย์มอญได้รอดตัวแล้วถ้าคนไหนสนใจจริง ๆ จึงจะต่อฆ้องไทยและเพลงไทยให้ภายหลังจึงนับได้ว่านายเจือ ภูมิดี เป็นผู้ที่ช่วยให้การสืบทอดวงปี่พาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรียังคงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 155 นายเจือ ภูมิดี (นั่งที่ 2 จากซ้าย) หัวหน้าคณะ

54. คณะ ช่างน้อย การดนตรี

หัวหน้าคณะชื่อ นายมานะ ชื่นอารมณ

สถานที่ตั้งคณะ 205 ซอยโกษาปาน ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี
จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางด้านทิศตะวันออก 470 เมตร)
โทรศัพท์ 0 - 1816 - 6587

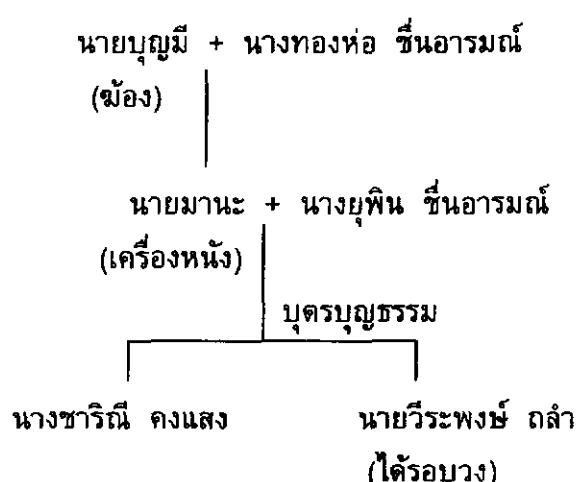
เกิดวันที่ 28 เดือนกันยายน พ.ศ. 2511 ปัจจุบันอายุ 37 ปี

บิดาชื่อ นายบุญมี ชื่นอารมณ มารดาชื่อ นางทองหล่อ ชื่นอารมณ

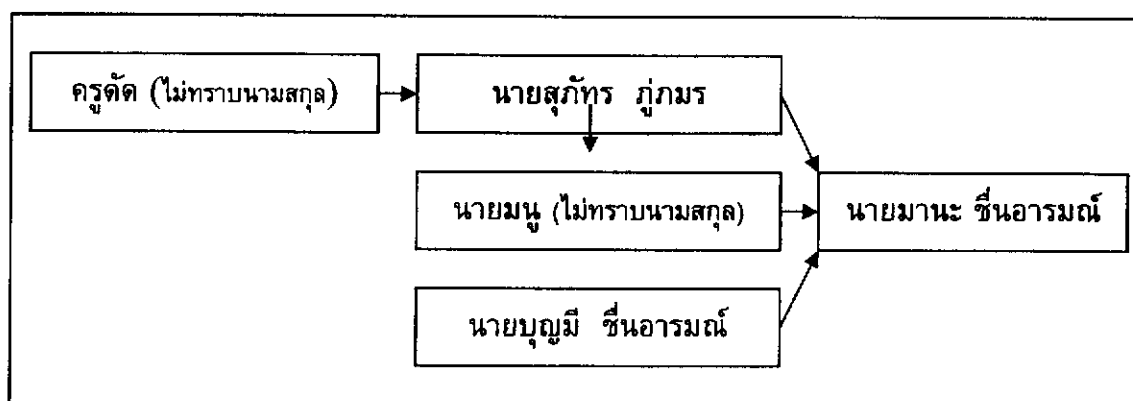
สมรสกับนางยุพิน ชื่นอารมณ มีบุตรบุญธรรม 2 คน

1. นางซารินี คงแสง คำชาย
2. นายวีระพงษ์ ถล้า ปี่พาทย์ (ได้รอบวง)

นายมานะ ชื่นอารมณ เป็นบุตรชายของนายบุญมี ชื่นอารมณ ซึ่งเป็นนักปี่พาทย์คนหนึ่งในจังหวัดลพบุรี แรกทีเดียววงปี่พาทย์ของนายบุญมีเป็นวงปี่พาทย์ไทยที่รับบรรเลงตามงานพิธีกรรมทั่วไปและบรรเลงประกอบการแสดงลิเกคณะต่าง ๆ ด้วยความรักในดนตรีปี่พาทย์ นายบุญมีจึงสนับสนุนให้นายมานะฝึกหัดปี่พาทย์ตั้งแต่เด็กและพาไปเล่นตามงานต่าง ๆ อยู่เสมอ โดยให้ตีเครื่องประกอบจังหวะไปก่อน เมื่ออายุได้ 12 ปี จึงเริ่มฝึกหัดตีฆ้องวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรกตามหลักการฝึกหัดปี่พาทย์ในระบบของชาวบ้านทั่ว ๆ ไป กระทั่งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นายบุญมีจึงส่งนายมานะไปอยู่กับนายมนูซึ่งมีวงปี่พาทย์อยู่ที่อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเดิมทีนายมนูเป็นคนปี่พาทย์ที่มีฝีมือของคนหนึ่งของจังหวัดลพบุรี เคยเป็นคนฆ้องให้ ส.อ.สรวง บรรเลงเพลงหน้าพาทย์และขึ้นประชันที่วัดพระพิเรนทร์ฯ จนมีความรู้พอสมควร นายมานะจึงลากลับมาอยู่กับวงของผู้เป็นบิดาตามเดิมเมื่ออายุ 32 ปี มีครอบครัวแล้วจึงแยกจากบิดามาตั้งคณะของตนเองใช้ชื่อว่าปี่พาทย์คณะ "ช่างน้อยการดนตรี"

ภาพประกอบ 156 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "ช่างน้อยการดนตรี"

ภาพประกอบ 157 การสืบทอดความรู้และทางเพลิงชีพาพทย์ของนายมานะ ชื่นอารมณ์

ตาราง 104 รายชื่อนักดนตรีคณะ "ช่างน้อยการดนตรี"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายมานะ ชื่นอารมณ์	37	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
2	นายสิงห์ทอง ร้องรำ	38	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
3	นายวีระพงษ์ ถล่ำ	23	ได้รอบวง	นักศึกษา	ปีพาทย์
4	นายสุพัทธา ผดุงสุทธิ์	29	ได้รอบวง	รับราชการ	ปีพาทย์
5	นายทัศนัย ทรัพย์บางยาง	32	ปี่	รับราชการ	ปีพาทย์
6	นายศุภชัย โดมา	24	กำกับจังหวะ	ปีพาทย์	-
7	นายศิริศักดิ์ เกตุยา	20	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์
8	นายศราวุฒิ เกตุยา	20	ระนาดทุ้ม	นักศึกษา	ปีพาทย์
9	นายประสงค์ จันทะพัน	24	เครื่องหนัง	รับราชการ	ปีพาทย์

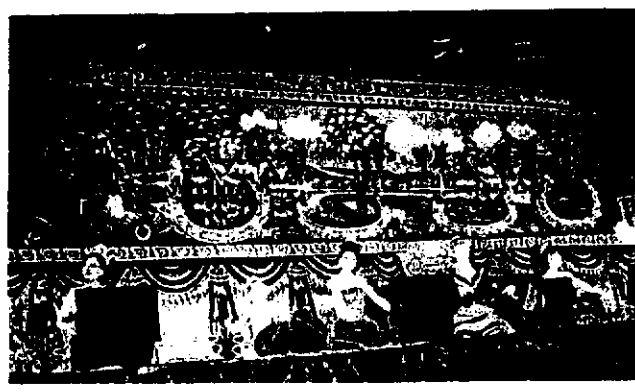
ตาราง 105 เครื่องดนตรีของคณะ "ช่างน้อยการดนตรี" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	

ตาราง 105 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนายมานะ ชื่นอารมณียังคงนำคณะรับงานอยู่ โดยเฉพาะบรรเลงประกอบการแสดงลิเกไม่สังกัดคณะใดตายตัว แล้วแต่ว่าคณะใดมาหากก็รับเป็นงาน ๆ ไป สำหรับการสืบทอดวัฒนธรรมปี่พาทย์นั้นนายมานะไม่ได้รับสอนลูกศิษย์ เพราะไม่มีเวลาว่างมีงานแสดง เข้ามาตลอดเวลาแต่ก็ตั้งใจว่าเมื่ออายุมากขึ้น มีเวลาว่างมากขึ้นก็ต้องการถ่ายทอดให้อนุชนรุ่นหลังเช่นกัน

ภาพประกอบ 158 ปี่พาทย์คณะ “ช้างน้อยการดนตรี” บรรเลงประกอบการแสดงลิเก

55. คณะ นายเหียน วัดนาค

หัวหน้าคณะชื่อ นายเหียน กกกกลีน

สถานที่ตั้งคณะ อยู่เหนือวัดนาค ตำบลพิศตะเพียน อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ติดแม่น้ำลพบุรีทางด้านทิศตะวันตก)

โทรศัพท์ -

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2463 เสียชีวิตเมื่อปี พ.ศ. 2545 อายุ 82 ปี

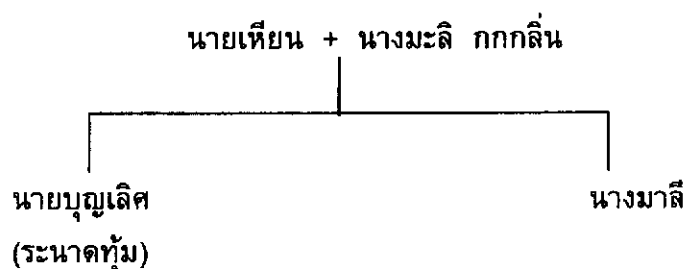
บิดาชื่อ นายหาญ กกกกลีน มารดาชื่อ นางเฟื่อง กกกกลีน เป็นบุตรคนเดียว

สมรสกับนางมะลิ กกกกลีน มีบุตร - ธิดา 2 คน

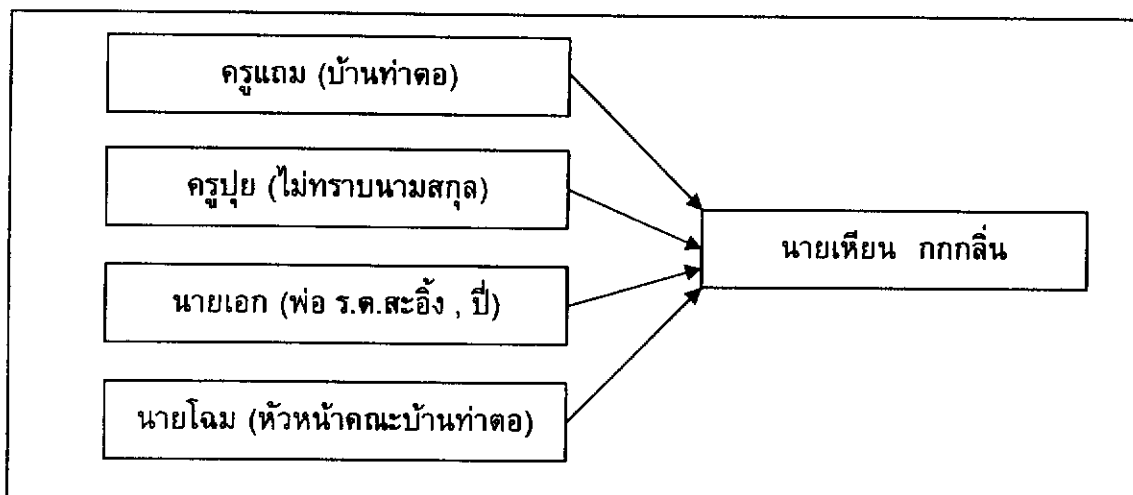
1. นายบุญเลิศ กกกกลีน ทำนา , ปี่พาทย์ (ระนาดทุ้ม)

2. นางมาลี กกกกลีน ค้าขาย , ทำนา

นายเหียนเป็นบุตรคนเดียวของตระกูลกกกกลีน มีภูมิลำเนาอยู่ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตกเหนือวัดนาค อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมทีเดียวมีวงปี่พาทย์ไทย พอกระแสความนิยมเครื่องปี่พาทย์มอญมีมากขึ้น นายเหียนจึงซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญต่อจากครูเขียน (ไม่ทราบนามสกุล) พร้อมทั้งส่งลูกชายไปเรียนที่สำนักปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระเบนประมาณปีกว่า ๆ ก็กลับมาตั้งคณะปี่พาทย์มอญรับงาน โดยเชิญครูสว่าง มะลิพวง ซึ่งเป็นคนระนาดแถวลพบุรีที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งมาสอนและต่อเพลงมอญให้ แต่มีเหตุบังเอิญเกิดขึ้นคือตั้งแต่ซื้อเครื่องปี่พาทย์มอญมาเข้าบ้าน นายเหียนก็มีอาการป่วยอยู่บ่อย ๆ จนพรรคพวกผิดสังเกต ก็เลยคิดกันว่าเครื่องที่ซื้อมามากจะแรง (มีอาถรรพณ์) นายเหียน อาจจะบุญไม่ถึง โดยเฉพาะรูปร่างของเครื่องมอญชุดนี้ก็ค่อนข้างแปลกจากเครื่องมอญทั่ว ๆ ไป เพราะฆ้องมอญหน้าทั้งสองด้านแทนที่จะเป็นรูปหน้าพระ (เทวดา) กลับเป็นหน้าพระยาครุฑทั้งสองด้าน จึงปรึกษาเรื่องนี้กับนายเหียน ในที่สุดนายเหียนก็ตัดสินใจขายเครื่องปี่พาทย์ทั้งหมดไป ก็นับว่าเป็นเรื่องที่แปลกเพราะหลังจากขายเครื่องปี่พาทย์ทั้งหมดไปแล้ว นายเหียนก็กลับมามีสุขภาพแข็งแรงดีเหมือนเดิม

ภาพประกอบ 159 การสืบทอดวงปี่พาทย์คณะ "นายเหียน วัดนาค"

ภาพประกอบ 160 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายเหียน กกกกลิ่น

ตาราง 106 รายชื่อนักดนตรีคณะ “เหียนวัดนาค”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายเหียน กกกกลิ่น	88	ระนาดเอก	(เสียชีวิตแล้ว)	-
2	นายวัง (ไม่ทราบนามสกุล)	68	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปี่พาทย์
3	นายวี (ไม่ทราบนามสกุล)	72	ปี่	ทำนา	ปี่พาทย์
4	นายสม (ไม่ทราบนามสกุล)	66	เครื่องหนัง	ทำนา	ปี่พาทย์
5	นายเทือง (ไม่ทราบนามสกุล)	70	ระนาดทุ้ม	ทำนา	ปี่พาทย์
6	นายเพียว แซ่มแข็ง	61	ฆ้องวงเล็ก	ทำนา	ปี่พาทย์

ตาราง 107 เครื่องดนตรีคณะ “นายเหียน กกกกลิ่น” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	เครื่องดนตรีส่วนใหญ่มอบ
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	ให้กับลูกชายและมีบางชิ้น
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	ได้มอบให้โรงเรียนบ้าน
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	แพรทประชาสรรค์เพื่อให้
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	นักเรียนฝึกเรียน
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	

ตารางที่ 107 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	1 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	ขายให้กับนักดนตรีใน จังหวัดลพบุรี
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ			

ระยะหลังนายเหียน ก็ร่วมกับนายแมน (คนเครื่องสายลูกศิษย์ครูคำ) ช่วยสอนให้กับเด็กนักเรียนที่โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์จนมีชื่อเสียงในเรื่องดนตรีไทยอยู่ระยะหนึ่ง ณ เวลานี้ทั้งนายเหียนและนายแมนได้เสียชีวิตแล้วแต่ความรู้และทางเพลงของท่านยังคงสืบทอดอยู่กับลูกศิษย์ส่วนหนึ่งในปัจจุบัน

ภาพประกอบ 161 นักดนตรีอาวุโสที่เคยร่วมวงดนตรีกับนายเหียนและนายแมน

56. คณะ ช. กองโชค

หัวหน้าคณะชื่อ นายชิน กองโชค

สถานที่ตั้งคณะ 39 หมู่ 2 ตำบลบางนา อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
(ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0-3538-2054, 0-6791-5081

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2486 ปัจจุบันอายุ 62 ปี

บิดาชื่อ นายผวน กองโชค มารดาชื่อ นางทองใบ กองโชค มีพี่น้อง 6 คน

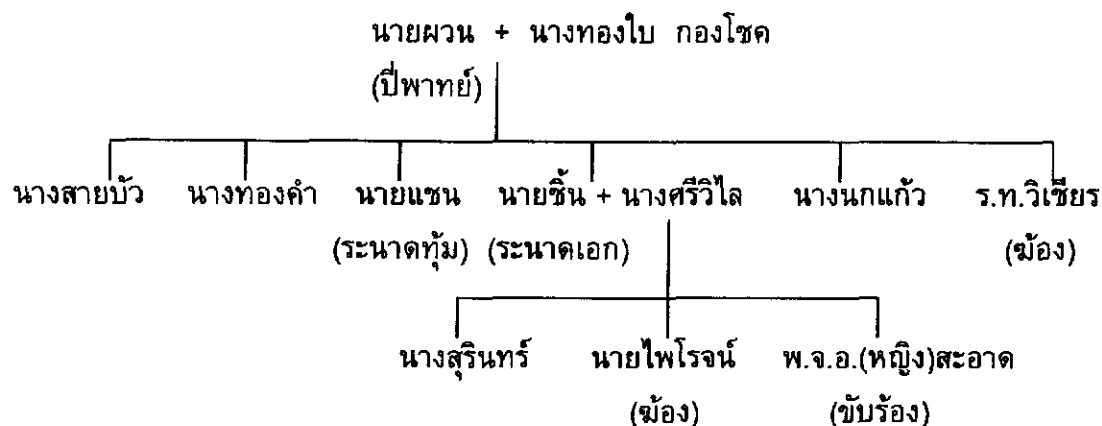
1. นางสาวบัว วัชรศิลป์ คำชาย
2. นางทองคำ จำนงค์สาร ทำนา
3. นายแซน กองโชค รับราชการ , ปี่พาทย์ (ระนาดทุ้ม)
4. นายชิน กองโชค คำชาย , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
5. นางนกแก้ว สุภาศูนย์ ทำงานบริษัท
6. ร.ท.วิเชียร กองโชค กองดุริยางค์ทหารบก , ปี่พาทย์ (รอบวง)

สมรสกับนางศรีวิไล กองโชค มีบุตร-ธิดา 3 คน

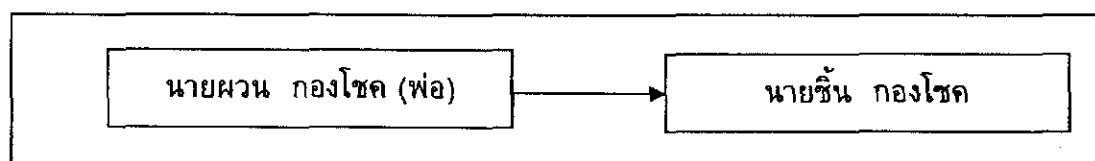
1. นางสุรินทร์ นิลกร ทำนา
2. นายไพโรจน์ กองโชค อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง , ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

3. พ.อ.จ.อ.(หญิง) สะอาด กองโชค กรมยุทธศึกษา , ปี่พาทย์ (ขับร้อง)

ปี่พาทย์คณะ ช. กองโชคนั้นในอดีตเป็นที่รู้จักกันดีในนามปี่พาทย์คณะ “ตามวน บ้านน้ำเต้า” เพราะเมื่อก่อนเป็นคณะที่ดังมากและที่ตั้งของคณะอยู่ใกล้กับวัดน้ำเต้า อำเภอเมืองราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เดิมคณะนี้มีชื่อว่าคณะ “ผวน กองโชค” ต่อมาลูกชายทั้ง 3 คนมีฝีมือเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักดนตรีซึ่งทั้ง 3 คนมีชื่อด้วยอักษร “ช” ได้แก่ นายแซน นายชินและนายเชียร จึงเปลี่ยนชื่อครั้งที่ 2 ว่าคณะ “ช. กองโชค” และปัจจุบันนี้ นายไพโรจน์ผู้เป็นลูกชายของนายชินได้รับทอดสืบทอดจึงตั้งชื่อใหม่ว่าคณะ “ไพโรจน์ กองโชค” ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงชื่อคณะเป็นครั้งที่ 3 แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังนิยมเรียกคณะ “ช. กองโชค” เพราะเรียกมานานพอสมควร นายชินนั้นเป็นผู้มีความสามารถทางปี่พาทย์ได้รอบวงยกเว้นปี โดยที่นายชินเรียนรู้จากครูเพียงคนเดียวคือนายผวนผู้เป็นพ่อ และปัจจุบันนี้ นายชินก็ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทั้งหมดให้กับลูกทั้ง 2 คน ได้แก่ อาจารย์ไพโรจน์ กองโชค และ พ.อ.จ.อ.(หญิง)สะอาด กองโชค รับสืบทอดต่อได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันคณะ “ช. กองโชค” ได้ย้ายจากข้างวัดน้ำเต้า ซึ่งอยู่ติดฝั่งแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออกไปอยู่ที่ตำบลบางนา ไปตามถนนสายอ่างทอง – ท่าเรือ ห่างจากสี่แยกเจ้าปลุกไปทางอำเภอท่าเรือประมาณ 5 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 162 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "ช. กองโชค"

ภาพประกอบ 163 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายชิน กองโชค

ตาราง 108 รายชื่อนักดนตรีคณะ "ช. กองโชค"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายชิน กองโชค	62	ระนาดทุ้ม	ค้าขาย	ปีพาทย์
2	นายไพโรจน์ กองโชค	30	ฆ้องวงใหญ่	รับราชการครู	ปีพาทย์
3	นายชำนาญ แก้วสว่าง	33	ระนาดเอก	รับราชการครู	ปีพาทย์
4	นายปู (ไม่ทราบนามสกุล)	20	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
5	นายต๋อง (ไม่ทราบนามสกุล)	26	เครื่องหนัง	รับราชการครู	ปีพาทย์
6	นายปรีดา จำนงค์สาร	25	ได้รอบวง	ครูอัตราจ้าง	ปีพาทย์
7	นายอู่ย (ไม่ทราบนามสกุล)	26	เครื่องหนัง	พนักงานรถไฟ	ปีพาทย์
8	นายมนัส มนุแจ่ม	27	กำกับจังหวะ	รับจ้างทั่วไป	ปีพาทย์
9	นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ อ่างทอง (สลับกันมา)				

ตาราง 109 เครื่องดนตรีของคณะ “ซ. กองโชค” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	3 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	3 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	2 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	รางไทยลายทอง 1 ราง
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	รางไทยลายทอง 1 ราง
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	4 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ตามประวัติที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าตระกูลกองโชค ได้สืบทอดปี่พาทย์กันมา 3ชั่วอายุคนแล้ว โดยเฉพาะบุตรชายของนายชื่นคือ นายไพโรจน์ กองโชค ปัจจุบันรับราชการเป็นอาจารย์สอนฆ้องอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จึงนับได้ว่าตระกูลกองโชค ยังคงสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ให้คงอยู่สืบไปได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 164 นายชิน กองโชค (ยืนขวามือ) หัวหน้าคณะ "ช. กองโชค"

57. คณะ ช. จำปาทิพย์

หัวหน้าคณะชื่อ นางอ้าย ผดุงสุทธิ์

สถานที่ตั้งคณะ 21/1 หมู่ 1 ตำบลมหาสาร อำเภอมหาสาร จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 20 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3538 - 9212 , 0 - 1853 - 0512

เกิดวันที่ 17 เดือนมีนาคม พ.ศ.2491 ปัจจุบันอายุ 57 ปี

บิดาชื่อ นายเชิง จำปาทิพย์ มารดาชื่อ นางบุญสม จำปาทิพย์ มีพี่น้อง 6 คน

1. นายบุญชอบ จำปาทิพย์	ถึงแก่กรรม
2. นายวิเชียร จำปาทิพย์	ทำงาน ปตท. , ปี่พาทย์ (ระนาด)
3. นางเอื้อนทิพย์ ชุ่มทอง	รับราชการครู
4. ศ.เสนาะ จำปาทิพย์	รับราชการมหาวิทยาลัยบูรพา
5. นางอ้าย ผดุงสุทธิ์	ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ระนาด, ม้อง)
6. นางสาวองค์ จำปาทิพย์	รับราชการครู

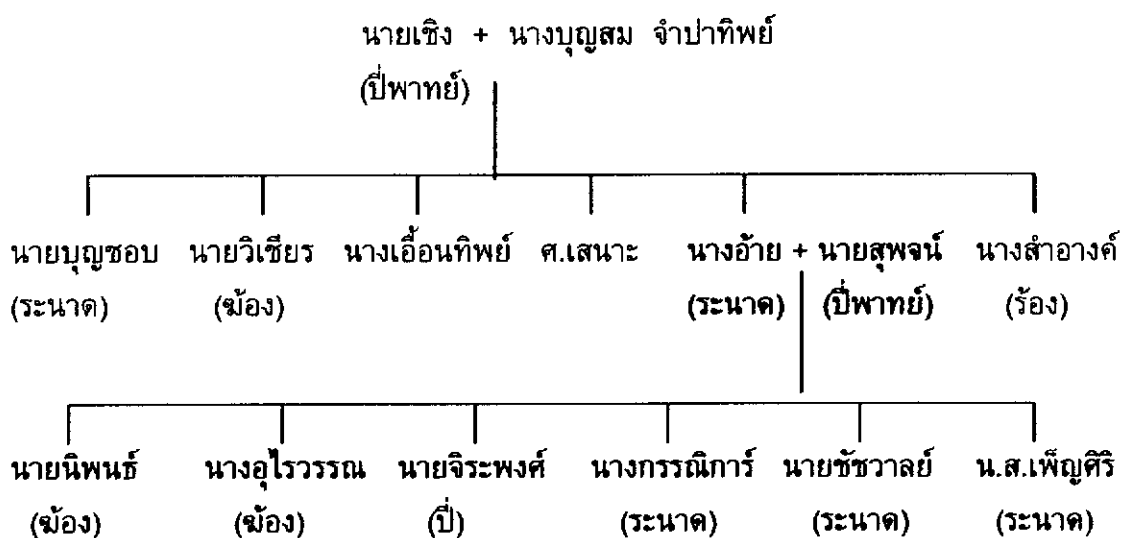
สมรสกับนายสุพจน์ ผดุงสุทธิ์ มีบุตร - ธิดา 6 คน

1. นายนิพนธ์ จำปาทิพย์	ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ม้อง)
2. นางอุไรวรรณ โต๊ะมุก	ค้าขาย , ปี่พาทย์ (ม้อง , ร้อง)
3. นายจิระพงศ์ จำปาทิพย์	ปี่พาทย์ (เป)
4. นางกรรณิการ์ เกียรติไกรวรรณศิริ	พยาบาล , ปี่พาทย์ (ระนาด , ร้อง)
5. นายชัชวาลย์ ผดุงสุทธิ์	ปี่พาทย์ (ระนาด)
6. น.ส.เพ็ญศิริ ผดุงสุทธิ์	นักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา

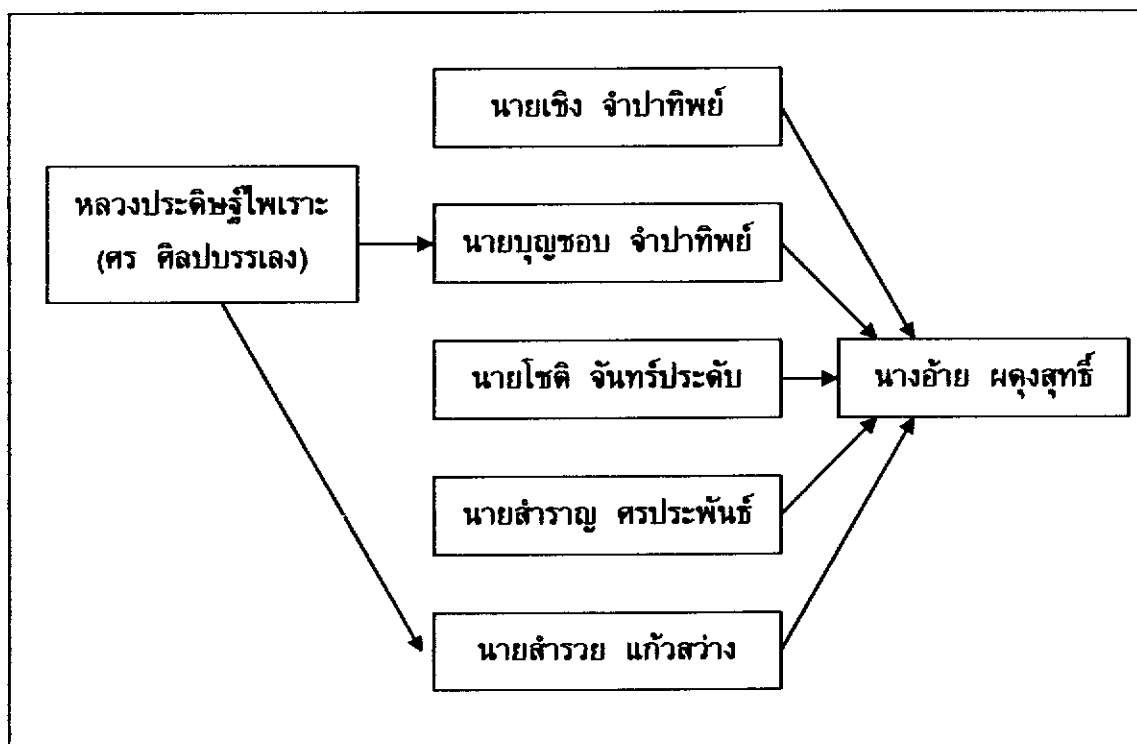
โปรแกรมดนตรี

นางอ้าย ผดุงสุทธิ์ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดใหม่ปากบาง ตำบลท่าตอ อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรคนที่ 5 ของนายเชิง และนางบุญสม จำปาทิพย์ ซึ่งมีอาชีพทำนาและค้าขาย พร้อมทั้งรับบรรเลงปี่พาทย์เป็นอาชีพเสริม นางอ้ายเล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนเวลาไปเล่นดนตรีต้องพายเรือไปหรือไม่กี่แบกหามเครื่องข้ามทุ่งกัน โชคดีที่สมัยนั้นมีเฉพาะวงปี่พาทย์ไทยไม่มีวงปี่พาทย์มอญเหมือนสมัยนี้ ในจำนวนพี่น้องทั้ง 6 คน มีความสามารถเล่นดนตรีได้ถึง 4 คน สำหรับการเรียนการสอนนั้นนายเชิงผู้เป็นพ่อจะสอนดนตรีให้ตอนหัวค่ำหลังจากเสร็จงานนาและกินข้าวกินปลาแล้ว โดยเริ่มสอนเพลงสาธุการให้เป็นอันดับแรกกระทั่งจบโหมโรงเช้า - โหมโรงเย็นซึ่งสมัยนั้นถือว่าสามารถบรรเลงสวดมนต์เย็น - ฉันทะเข้าได้ถือเป็นอันจบบทเรียนระดับต้นต่อมานายเชิงได้ส่งนายบุญชอบไปเรียนระนาดกับหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) แล้วนำความรู้ที่ได้มาต่อพวกน้อง ๆ อีกทีหนึ่ง จนทำให้วงมีชื่อเสียงหลังจากนั้นก็ไปเรียนเพลงหน้าพาทย์กับ ครูสำรวย แก้วสว่าง ที่ตำบลปากบาง จังหวัดสิงห์บุรี ภายหลังนางอ้าย ได้สมรสกับนายสุพจน์ ผดุงสุทธิ์ จึงได้ย้าย

มาอยู่ ณ ที่อยู่ปัจจุบัน มีบุตร – ธิดารวมถึง 6 คน นางอ้ายเล่าว่า ได้สอนลูกทั้ง 6 คน จนเป็น นักดนตรีกันทุกคน โดยเฉพาะลูกสาวคนสุดท้ายต้องได้ไปเรียนโปรแกรมดนตรีที่มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาพประกอบ 165 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "ช. จำปาทิพย์"

ภาพประกอบ 166 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนางอ้าย ผดุงสุทธิ์

ตาราง 110 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ซ. จำปาทิพย์”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพ ประจำ	อาชีพ เสริม
1	นางอ้าย ผดุงสุทธิ์	57	ร้อง,ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	ค้าขาย
2	นายสุพจน์ ผดุงสุทธิ์	58	ระนาดทุ้ม,ฆ้อง	ปีพาทย์	ค้าขาย
3	นายจิระพงศ์ ผดุงสุทธิ์	30	ปี	ปีพาทย์	ค้าขาย
4	นายชัชวาลย์ ผดุงสุทธิ์	24	ระนาด	ปีพาทย์	ค้าขาย
5	น.ส.เพ็ญศิริ ผดุงสุทธิ์	20	ระนาด	นักศึกษา	ปีพาทย์
6	ด.ช.นคร ผดุงสุทธิ์	14	ฆ้อง	นักเรียน	ปีพาทย์
7	นางอุไรวรรณ โต๊ะมุก	31	ฆ้อง , ร้อง	ค้าขาย	ปีพาทย์
8	ด.ช.วิศรุตน์ โต๊ะมุก	12	ฆ้อง	นักเรียน	ปีพาทย์
9	นายเตี้ย ศรีประพันธ์	29	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
10	นายระพีพัฒน์ (ไม่ทราบนามสกุล)	19	ฆ้อง	ปีพาทย์	-
11	นายเตี้ยเล็ก (ไม่ทราบนามสกุล)	19	ฆ้อง,เครื่องหนัง	นักเรียน	ปีพาทย์
12	นายขวัญ (ไม่ทราบนามสกุล)	19	กำกับจังหวะ	นักเรียน	ปีพาทย์
13	นายแมว (ไม่ทราบนามสกุล)	36	กำกับจังหวะ	ปีพาทย์	-

ตาราง 111 เครื่องดนตรีของคณะ “ซ. จำปาทิพย์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	2 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	2 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	2 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	3 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	

ตาราง 111 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	2 โด่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โด่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	3 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เลา	
21	ปี่ชวา	1 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจิง	
อื่น ๆ	มีแตรวง 1 ชุด	9 ชิ้น	

ถึงแม้ว่าคุณพ่อเชิงผู้ก่อตั้งคณะปี่พาทย์ “ช.จำปาทิพย์” จะถึงแก่กรรมไปนานแล้ว แต่นางอ้าย สามมีและลูก ๆ ก็ยังเคารพนับถือโดยไม่ยอมเปลี่ยนชื่อคณะเป็นอย่างอื่น และจะยึดมั่นในอาชีพนักปี่พาทย์สืบต่อกับบรรพบุรุษต่อไปยังรุ่นลูกรุ่นหลานสืบไป ดังจะเห็นได้จากการที่ลูกของนางอ้ายทั้ง 6 คน สามารถเล่นปี่พาทย์ได้และยังมีรุ่นหลานบางคนก็เริ่มฝึกปี่พาทย์แล้ว ฉะนั้นการสืบทอดปี่พาทย์ของคณะ “ช. จำปาทิพย์” ก็ยังคงมั่นคงสืบไปอย่างน้อย 4ชั่วอายุคนผ่านมาแล้ว

ภาพประกอบ 167 ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์นางอ้าย ผดุงสุทธิ์ หัวหน้าคณะ “ช. จำปาทิพย์”

58. คณะ พิศ พัฒนศิลป์

หัวหน้าคณะชื่อ นายสุพิศ ผดุงสุทธิ์

สถานที่ตั้งคณะ 21/1 หมู่ 1 ตำบลมหาราช อำเภอมหาราช จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก 20 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 3522 - 8118

เกิดวันที่ 7 เดือนเมษายน พ.ศ.2492 ปัจจุบันอายุ 56 ปี

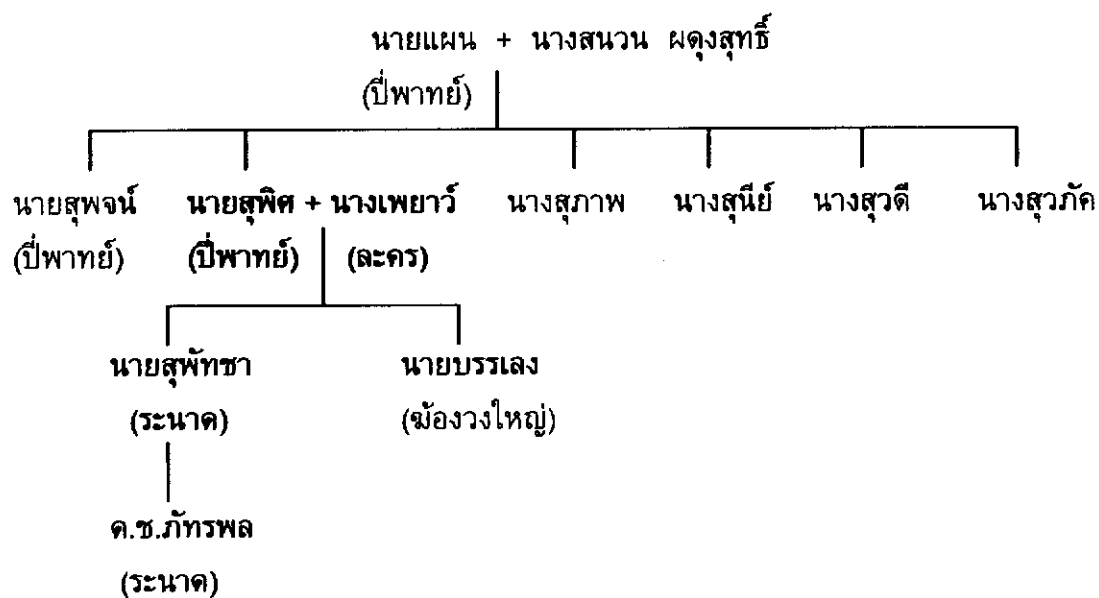
บิดาชื่อ นายแผน ผดุงสุทธิ์ มารดาชื่อ นางสาวน ผดุงสุทธิ์ มีพี่น้อง 6 คน

1. นายสุพจน์ ผดุงสุทธิ์ ทำนา , ปี่พาทย์ (ได้รบบวง)
2. นายสุพิศ ผดุงสุทธิ์ ทำนา , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
3. นางสาวภาพ ผดุงสุทธิ์ ทำงานโรงงาน
4. นางสาวนีย์ ผดุงสุทธิ์ รับราชการครู
5. นางสาวติ ผดุงสุทธิ์ ทำงานบริษัท
6. นางสาวภัค ผดุงสุทธิ์ ทำงานบริษัท

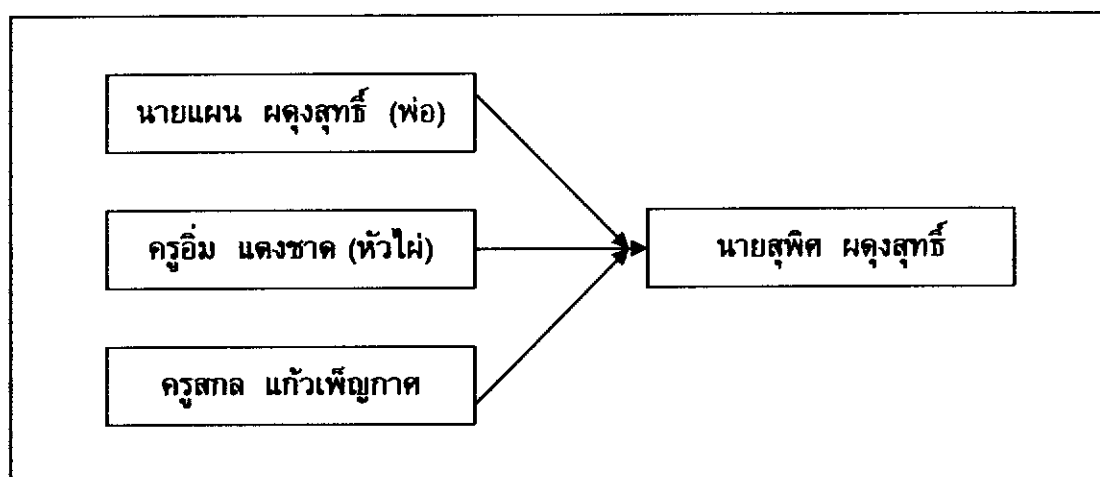
สมรสกับ นางเพยารว ผดุงสุทธิ์ มีบุตร 2 คน

1. นายสุพัชชา ผดุงสุทธิ์ อาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี (ระนาด)
2. นายบรรเลง ผดุงสุทธิ์ ปี่พาทย์ (ฆ้อง , ระนาด)

นายสุพิศ ผดุงสุทธิ์ เป็นบุตรชายคนที่ 2 ของตระกูล ผดุงสุทธิ์ ที่มีพี่น้องทั้งหมด 6 คน มีเพียงนายสุพิศกับพี่ชายคนโตเท่านั้นที่รับมรดกความรู้ทางปี่พาทย์มาจากนายแผน ผู้เป็นพ่อ นายแผนนั้นเป็นคนปี่พาทย์ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของอำเภอมหาราช สามารถเล่นได้รอบวงยกเว้นปี สมัยเด็ก ๆ ก็ตามพ่อไปเล่นปี่พาทย์ตามงานต่าง ๆ ทั่วไป จนเกิดความชอบพออายุได้ 9 - 10 ขวบ จึงเริ่มฝึกหัดตีฆ้องวงใหญ่จากนายแผนผู้เป็นพ่อโดยหัดคู่กับนายสุพจน์ พี่ชายคนโต จากนั้นก็ไปเรียนเพิ่มเติมจากครูอ้อม แดงชาติ ที่บ้านหัวไผ่แต่ก็ไม่ได้อะไรมากนัก อยู่มาวันหนึ่งคนที่เคยอยู่ที่บ้านหัวไผ่ไปรับจ้างแจวเรือขนวงปี่พาทย์ให้ครูสกล แก้วเพ็ญภาค อยู่ที่สวนบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้กลับมาที่บ้านหัวไผ่มาเห็นนายสุพิศตีระนาดดูท่าว่ามีแววดีจึงชักชวนให้ไปอยู่กับครูสกล ซึ่งตอนนั้นมีอายุได้ 12 ปี จึงมาขอพ่อเพื่อไปอยู่กับครูสกล นายแผนเห็นว่าเป็นโอกาสที่ดีจึงอนุญาตให้ไป โดยไปอยู่กับนอนที่บ้านครูสกลประมาณ 4 ปี ที่นี้ได้เรียนรู้ทุกอย่างอย่างสมดังที่ตั้งใจ โดยเฉพาะทางระนาดครูสกลได้ถ่ายทอดให้อย่างเต็มที่ หลังจากนั้นจึงลาครูสกลกลับมาอยู่บ้านช่วยพ่อแม่ทำนา และบรรเลงปี่พาทย์เป็นอาชีพเสริม ซึ่งในสมัยนั้นงานปี่พาทย์มีชุกมาก บางปีรายได้ดีกว่าทำนาเสียอีก ต่อมาเมื่อพี่ชายแยกไปมีครอบครัวก็ไม่ได้ลูกสาวเจ้าของคณะปี่พาทย์เหมือนกัน พี่ชายจึงไปเป็นคนปี่พาทย์ของบ้านภรรยาของเขา นายสุพิศก็ได้มรดกปี่พาทย์จากพ่อแผนจึงตั้งชื่อคณะใหม่ว่า “พิศ พัฒนศิลป์”

ภาพประกอบ 168 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ "พิศ พัฒนศิลป์"

ภาพประกอบ 169 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสุพิต ฝูงสุทธิ์

ตาราง 112 รายชื่อนักดนตรีคณะ "พิศ พัฒนศิลป์"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสุพิต ฝูงสุทธิ์	56	ปี	ทำนา	ปีพาทย์
2	นายสุพัทธา ฝูงสุทธิ์	29	ระนาดเอก	รับราชการครู	ปีพาทย์
3	นายบรรเลง ฝูงสุทธิ์	25	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
4	นายแผน ฝูงสุทธิ์	85	ได้รอบวง	-	ปีพาทย์

ตาราง 112 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
5	นางชานี ผดุงสุทธิ์	23	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
6	ด.ช.ภัทรพล ผดุงสุทธิ์	10	ฆ้อง , ระนาด	นักเรียน	ปีพาทย์
7	ด.ช.ศราวุธ ผดุงสุทธิ์	14	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
8	ด.ช.นคร ผดุงสุทธิ์	14	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
9	ด.ช.เดัย ผดุงสุทธิ์	8	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
10	ด.ช.ปีเตอร์ ผดุงสุทธิ์	8	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
11	ลูกวงจากคณะของพี่ชาย				

ตาราง 113 เครื่องดนตรีของคณะ “พิศ พัฒนศิลป์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	3 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	3 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	3 ลูก	

ตาราง 113 เครื่องดนตรีของคณะ “พิศ พัฒนศิลป์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เลา	
21	ปี่ชวา	2 เลา	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ	ซอด้วง	3 คัน	
	ซออู้	2 คัน	
	แตรวง	1 วง	

จากประวัติที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ณ เวลานั้นวงปี่พาทย์คณะ “พิศ พัฒนศิลป์” ของนายสุพิศ ผดุงสุทธิ ได้มีการถ่ายทอดในวงเครือญาติแล้วอย่างมั่นคง จึงถือได้ว่าตระกูล ผดุงสุทธิ มีส่วนช่วยให้วัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ของกลุ่มแม่น้ำลพบุรียังคงสืบทอดต่อไปได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 170 นายสุพิศ ผดุงสุทธิ หัวหน้าคณะ (นั่งกลาง)

59. คณะ สาคร – ข้อง อุ้นาค

หัวหน้าคณะชื่อ นายสาคร อุ้นาค

สถานที่ตั้งคณะ 60 หมู่ 3 ตำบลท้ายตลาด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากฝั่งแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก) 495 เมตร

โทรศัพท์ 0 – 3645 – 3043 , 0 – 1299 – 4388 , 0 – 9741 – 7532

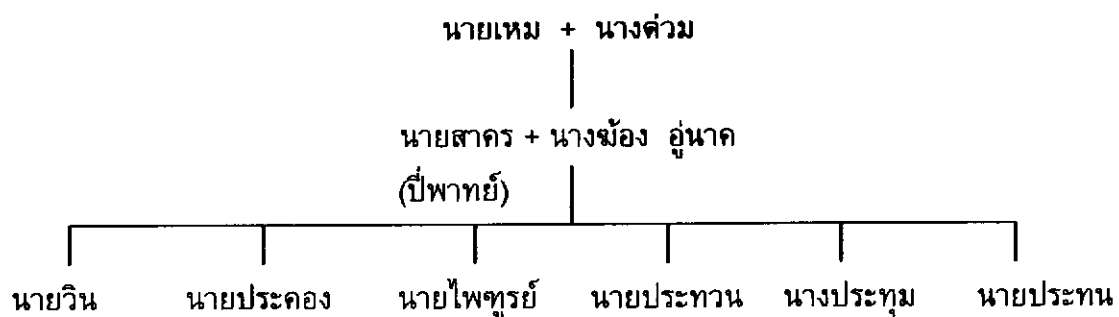
เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2482 ปัจจุบันอายุ 66 ปี

บิดาชื่อ นายเหม อุ้นาค มารดาชื่อ นางด่วม อุ้นาค

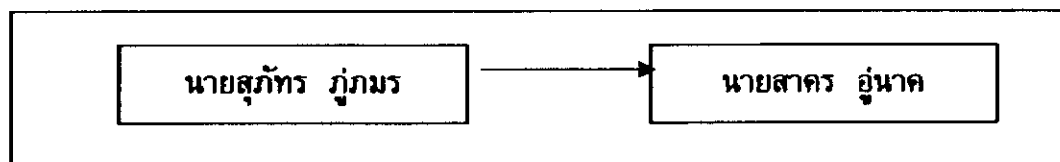
สมรสกับนางข้อง อุ้นาค มีบุตร – ธิดา 6 คน

1. นายวิน อุ้นาค ไม่เป็นปีพาทย์ , ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
2. นายประคอง อุ้นาค ไม่เป็นปีพาทย์ , ประกอบอาชีพค้าขาย
3. นายไพฑูรย์ อุ้นาค ไม่เป็นปีพาทย์ , ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
4. นายประทวน อุ้นาค ไม่เป็นปีพาทย์ , ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
5. นางประทุม อุ้นาค ไม่เป็นปีพาทย์ , ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
6. นายประทน อุ้นาค ไม่เป็นปีพาทย์ , ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

นายสาคร อุ้นาค เป็นชาวจังหวัดลพบุรีโดยกำเนิด ตระกูลเดิมประกอบอาชีพทำนา ไม่มีใครในตระกูลเป็นปีพาทย์มาก่อน สมัยเด็ก ๆ นายสาครเล่าว่า ในแถบลุ่มแม่น้ำลพบุรีที่นายสาครอยู่นั้นมีวงปีพาทย์มากมายหลายคณะ ถึงแม้ที่บ้านตัวเองไม่มีวงปีพาทย์แต่ก็ได้ยินเสียงระนาด เสียงฆ้องที่เขาซ้อมกันอยู่ทุกวันจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันในชนบทสมัยนั้น เมื่อเรียนจบประถมศึกษาปีที่ 4 จึงไปขออยู่ฝึกปีพาทย์กับนายสุภัทร ภูภมร และเล่นปีพาทย์ไทยคณะ “ภมรศิลป์” กับนายสุภัทรเรื่อยมากระทั่งมีครอบครัว และเมื่อปี พ.ศ.2538 จึงได้ตั้งคณะปีพาทย์มอญเป็นของตัวเอง สาเหตุที่ตั้งเป็นวงปีพาทย์มอญเพราะวงปีพาทย์มอญมีงานเล่นมากกว่าปีพาทย์ไทย ซึ่งตัวนายสาครได้ยึดเป็นอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวมาจนทุกวันนี้ โดยใช้ชื่อว่าปีพาทย์คณะ “สาคร – ข้อง อุ้นาค”

ภาพประกอบ 171 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “สาคร – ข้อง อุ้นาค”

ภาพประกอบ 172 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของนายสาคร อุ๋นาค

ตาราง 114 รายชื่อนักดนตรีคณะ “สาคร – ข้อง อุ๋นาค”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสาคร อุ๋นาค	66	ฆ้องวงเล็ก	ปี่พาทย์	-
2	นางข้อง อุ๋นาค	59	กำกับจังหวะ	ปี่พาทย์	-
3	ร.ท.เผื่อน ผลเกตุ	69	ปี่	ข้าราชการบำนาญ	ปี่พาทย์
4	นายพินิต อ่ำอ่อน	22	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
5	นายวีระ มาลัย	30	เครื่องหนัง	ปี่พาทย์	-
6	นายวิษณุ แจ่มพันธ์	28	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
7	นายสุเทพ บุญหนัก	34	ฆ้องวงใหญ่	ปี่พาทย์	-
8	ด.ญ.นุสรา พรเกษมดี	16	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปี่พาทย์
9	ด.ช.นิรุต ยอดศิลป์	16	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปี่พาทย์
10	น.ส.สุธิศ นนทกลีน	18	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปี่พาทย์
11	นายบุญเลิศ กกกกลีน	58	ระนาดทุ้ม	ทำนา	ปี่พาทย์
12	นายฐาปนา เกาหิรัญ	20	ระนาดเอก	นักเรียน	ปี่พาทย์

ตาราง 114 เครื่องดนตรีคณะ “สาคร – ข้อง อุ๋นาค” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	1 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	

ตาราง 114 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	1 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันลูก ๆ ของนายสาคร อุ๋นาค ไม่มีใครประกอบอาชีพทางด้านปี่พาทย์เลย ไม่ว่าจะเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม แต่นายสาครก็ยังคงประกอบอาชีพบรรเลงปี่พาทย์อยู่จนทุกวันนี้ โดยอาศัยเพื่อนฝูงที่ชอบพอกันและฝึกหัดบรรดาเด็กนักเรียนที่สนใจดนตรีปี่พาทย์ในช่วงเวลาเย็น ๆ และช่วงปิดเทอมโดยสอนให้เป็นวิทยาทานไม่คิดค่าเล่าเรียน และหวังว่าคงมีรุ่นหลาน ๆ ที่เป็นทายาทรับช่วงสืบทอดปี่พาทย์คณะ “สาคร – ฆ้อง อุ๋นาค” ให้คงอยู่ต่อไป

ภาพประกอบ 173 นายสาคร อุ๋นาค บรรเลงฆ้องมอญ

60. คณะ ไพเราะบรรเลง

หัวหน้าคณะชื่อ นายสงกรานต์ ไพเราะ

สถานที่ตั้งคณะ 2 หมู่ 2 ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี 15000 (ห่างจากฝั่งแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ 500 เมตร)

โทรศัพท์ 0 - 1306 - 9130

เกิดวันที่ 13 เดือนเมษายน พ.ศ.2513 ปัจจุบันอายุ 36 ปี

บิดาชื่อ นายประยูร ไพเราะ มารดาชื่อ นางเข็ม ไพเราะ มีพี่น้อง 4 คน

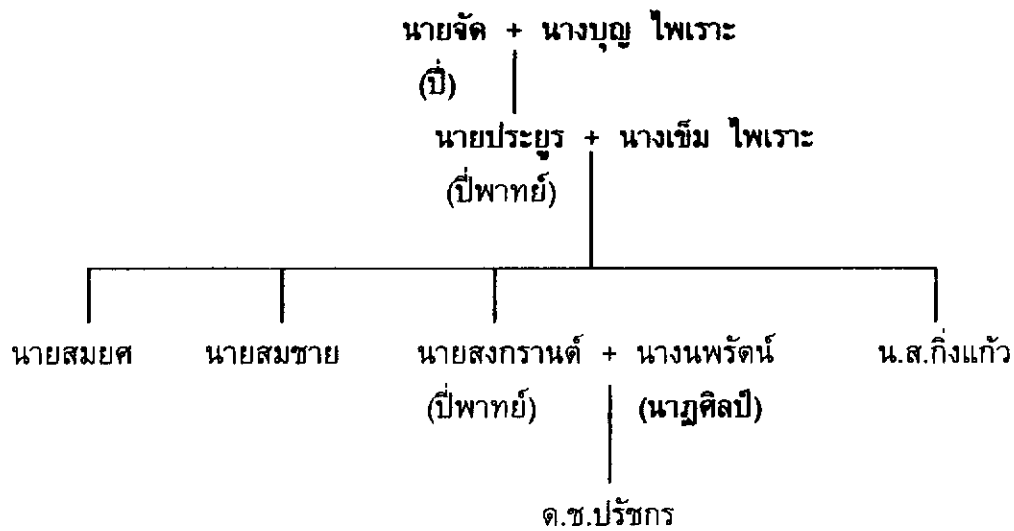
1. นายสมยศ ไพเราะ เกษตรกรรม
2. นายสมชาย ไพเราะ บริษัทรการบินไทย
3. นายสงกรานต์ ไพเราะ ครู , ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
4. น.ส.กิงแก้ว ไพเราะ ทำงานบริษัท

สมรสกับนางนพรัตน์ ไพเราะ มีบุตร 1 คน

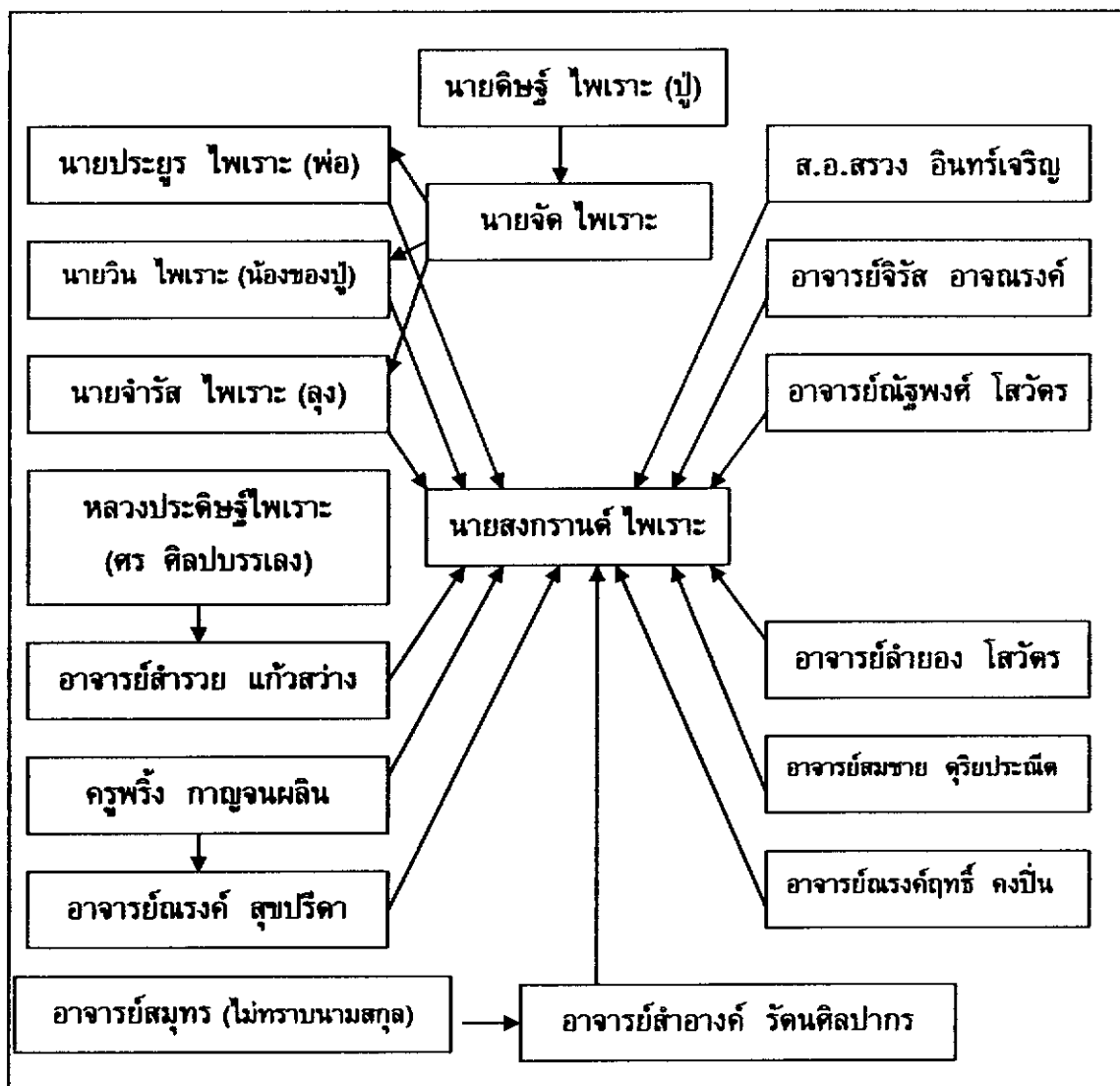
1. ด.ช.ปรีชกร ไพเราะ

นายสงกรานต์ ไพเราะ เป็นชาวจังหวัดสิงห์บุรีตระกูลไพเราะ ได้ยึดอาชีพบรรเลงปี่พาทย์มาตั้งแต่ นายจืด ไพเราะ ผู้เป็นปู่ของนายสงกรานต์ สืบมาถึงนายประยูร ไพเราะ ผู้เป็นพ่อและถึงนายสงกรานต์ตามลำดับ ในวัยเด็กนายสงกรานต์เริ่มฝึกฆ้องวงใหญ่จากนายประยูรเป็นเครื่องดนตรีชิ้นแรก พอคล่องดีแล้วจึงเรียนระนาดทุ้มกับนายวินและนายจำรัส กระทั่งมีโอกาสเข้าศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี จึงได้เรียนเพลงสำหรับประกอบ การแสดงละครและเพลงระบำกับ อาจารย์ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น เมื่อจบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี ก็ไปศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนกลางที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งที่นี่ทำให้นายสงกรานต์ได้มี โอกาสต่อเพลงและฝึกเครื่องดนตรีในระดับที่สูงขึ้นจากครูอาจารย์ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน เช่น อาจารย์ณัฐพงศ์ โสวัตร อาจารย์ลายอง โสวัตร อาจารย์จิรัส อัจฉรงค์ ฯลฯ

เมื่อจบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนกลางแล้ว ได้มีโอกาสเป็นอาจารย์สอนที่วิทยาลัย นาฏศิลป์จันทบุรี และได้เริ่มเรียนเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูงกับอาจารย์สมชาย ดุริยประณีต เมื่อ ย้ายมาเป็นอาจารย์สอนที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรีจึงมีโอกาสฝากตัวเป็นศิษย์เพื่อหาความรู้ เพิ่มเติมกับ ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ

ภาพประกอบ 174 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “ไพเราะบรรเลง”

ภาพประกอบ 175 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสงกรานต์ ไพเราะ

ตาราง 116 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ไพเราะบรรเลง”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสงกรานต์ ไพเราะ	36	ได้รบบวง	รับราชการครู	ปีพาทย์
2	นายประยูร ไพเราะ	71	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
3	นายชาญ วิงวอน	55	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
4	นายวิจารณ์ วิงวอน	36	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
5	นายศิวารุท กฤษฎาภรชย์	17	ระนาดเอก	นักเรียน	ปีพาทย์
6	นายณรงค สุขปรีดา	67	ได้รบบวง	ทำนา	ปีพาทย์
7	นายনারถ พวงสายหยุด	55	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-
8	นายสะอาด งามพัตร์	42	ปี	ทำนา	ปีพาทย์
9	นายมนี ยี่ทอง	36	ปี	ปีพาทย์	-
10	นายธีระพงษ์ สุขภัทร	18	ฆ้องวงเล็ก	นักเรียน	ปีพาทย์
11	นายณัฐพงษ์ แสงทอง	17	กำกับจังหวะ	นักเรียน	ปีพาทย์
12	นายมนัส โพธิ์ระยา	36	ได้รบบวง	ปีพาทย์	-
13	นายจิระศักดิ์ สมทรง	17	เครื่องหนัง	นักเรียน	ปีพาทย์
14	นายเชิด วิบูลย์	21	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-

ตาราง 117 เครื่องดนตรีคณะ “ไพเราะบรรเลง” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	

ตาราง 117 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
12	ระนาดเอกรางหงส์	1 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	1 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนายสงกรานต์ ไพเราะ เป็นอาจารย์สอนดนตรีไทยอยู่ที่โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีชื่อเสียงทางด้านดนตรีไทยของจังหวัดลพบุรี นายสงกรานต์ หัวหน้าปี่พาทย์คณะ “ไพเราะบรรเลง” จึงมีส่วนช่วยสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไป

ภาพ 176 นายสงกรานต์ ไพเราะ ทำหน้าที่ช่วยครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ทำพิธีไหว้ครู

61. คณะ ศิษย์ศรีม่อง"

หัวหน้าคณะชื่อ นายสวง ศรีม่อง

สถานที่ตั้งคณะ 39 หมู่ 1 ตำบลบางเคื่อ อำเภอบางปะหัน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา 15000 (ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 - 3538 - 1392 , 0 - 7122 - 0859

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ.2480 ปัจจุบันอายุ 68 ปี

บิดาชื่อ นายไสว ศรีม่อง มารดาชื่อ นางสาวเวียน ศรีม่อง มีพี่น้อง 5 คน

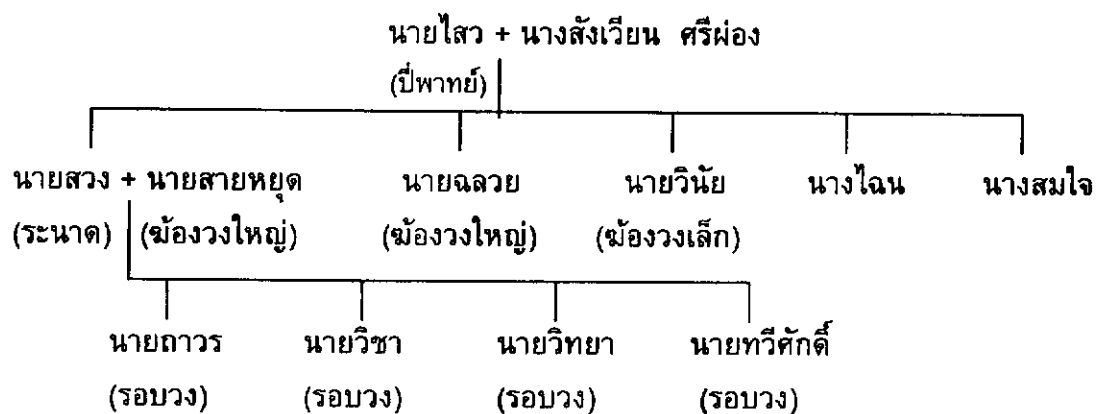
1. นายสวง ศรีม่อง	ปีพาทย์ (หัวหน้าคณะ) , ทำอิฐ
2. นายฉลวย ศรีม่อง	ปีพาทย์ (ฆ้องวงใหญ่)
3. นายวินัย ศรีม่อง	ปีพาทย์ (ฆ้องวงเล็ก)
4. นางไฉน ชูจิตรา	ค้าขาย
5. นางสาวใจ ปิ่นโต	ค้าขาย

สมรสกับ นางสาวหยุด ศรีม่อง มีบุตรรวม 4 คน

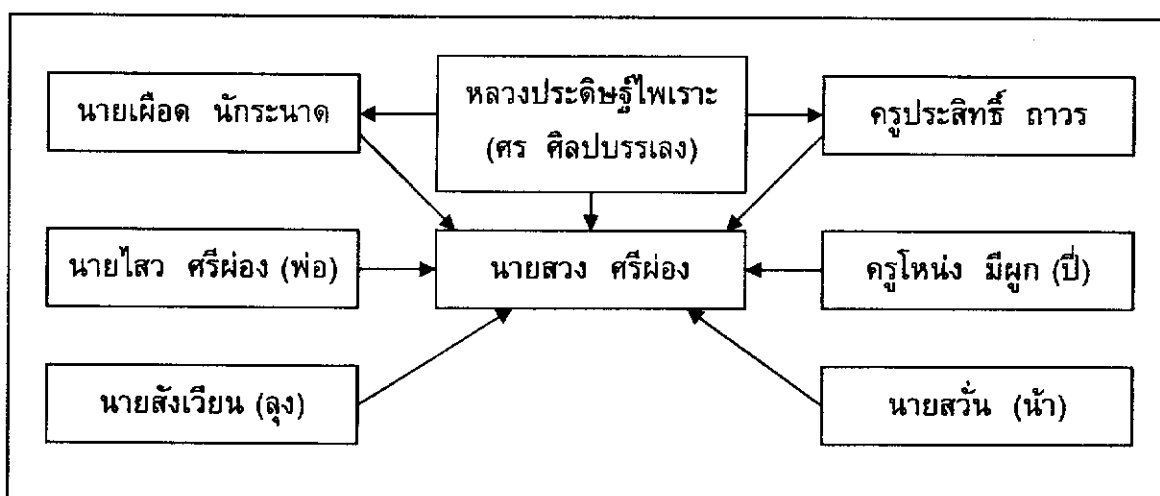
1. นายถาวร ศรีม่อง	ปีพาทย์ (รอบวง) , อาจารย์สอนดนตรี
2. นายวิชา ศรีม่อง	ปีพาทย์ (รอบวง) , อาจารย์สอนดนตรี
3. นายวิทยา ศรีม่อง	ปีพาทย์ (รอบวง) , อาจารย์สอนดนตรี
4. นายทวีศักดิ์ ศรีม่อง	ปีพาทย์ (รอบวง) , อาจารย์สอนดนตรี

นายสวง ศรีม่อง จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดพระงาม อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายสวงมีอาชีพรับจ้างและบรรเลงปีพาทย์ เนื่องจากบิดาเป็นเจ้าของคณะปีพาทย์ที่มีคนรู้จักมากคณะหนึ่ง จึงมีงานมากชนิดที่ว่าเลิกงานนี้ เข้างานโน้นต่อ ๆ กันไปเรื่อย ๆ บางครั้งตลอดทั้งเดือนไม่ได้เข้าบ้านเลย ต้องซักเสื้อผ้ากัน ในงาน มีทั้งงานพิธีกรรมต่าง ๆ และประกอบการแสดงลิเก โดยที่นายสวงติดตามไปกับพ่อ ตลอดทุกงาน จึงเกิดการเรียนรู้และชอบดนตรีปีพาทย์เป็นชีวิตจิตใจหลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วจึงหัดปีพาทย์อย่างจริงจังโดยฝึกฆ้องวงใหญ่กับนายไสวผู้เป็นพ่อ เมื่อตีฆ้องได้คล่องแล้วจึงไปเรียนระนาดกับนายไสวซึ่งเป็นคนระนาดอยู่วงนายฉลากโพธิ์สามต้น และเรียนระนาดทุ่มกับนายสวัน สารพะจัน นอกจากครูที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในช่วงที่นายสวงเริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มได้มีครูปีพาทย์ท่านหนึ่งชื่อ ครูโหนด มีผูก เป็นคนปีพาทย์ที่มีความรู้และความสามารถรอบวงโดยเฉพาะปีมาอยู่ใกล้ ๆ บ้านของพ่อไสว นายสวงจึงมีโอกาสฝากตัวเป็นลูกศิษย์ ทำให้ นายสวงเป็นคนปีพาทย์ที่มีความรู้และความสามารถเป็นที่ยอมรับของคณะปีพาทย์ในละแวกเดียวกัน ในสมัยนั้นคนระนาดถือเป็นหัวใจหรือคนสำคัญที่สุดของวงและเป็นชื่อเสียงของตำบลที่อยู่ด้วย ดังนั้นคนระนาดจึงแข่งกันเสาะหาครูที่เก่ง ๆ เพื่อฝากตัวเป็นลูกศิษย์ ซึ่งในเวลานั้นคนระนาดที่มีชื่อเสียงที่สุดในกรุงเทพมหานคร คือ ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) นายสวงจึงไปหาครูประสิทธิ์ ถาวร ปราบปรกเรื่องความตั้งใจดังกล่าวให้ครูประสิทธิ์ฟัง ครูประสิทธิ์

จึงพานายสงไปพบและฝากตัวเป็นลูกศิษย์เพื่อเรียนระนาดกับครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) สมดังที่ตั้งใจ

ภาพประกอบที่ 177 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “ศิษย์ศรีผ่อง”

ภาพประกอบ 178 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสง ศรีผ่อง

ตาราง 118 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ศิษย์ศรีผ่อง”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
1	นายสง ศรีผ่อง	68	ได้รอบวง	ทำอิฐ	สอนปีพาทย์ฟรี
2	นายเชื่อน ศรีผ่อง	74	เครื่องหนัง	ทำอิฐ	ปีพาทย์
3	นายสำรวย พากเพียร	46	ระนาดเอก	พนักงานไฟฟ้า	ปีพาทย์
4	นายสจัด ศาสตรโกษม	51	ฆ้องวงเล็ก	พนักงานไฟฟ้า	ปีพาทย์

ตาราง 118 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพเสริม
5	นายสมาน แก้วสามสี	56	ระนาดทุ้ม	พนักงานไฟฟ้า	ปีพาทย์
6	นายอุทัย จันทรเพ็ญ	56	ฆ้องวงใหญ่	พนักงานขับรถ	ปีพาทย์
7	นายเอื้อน จันทรเพ็ญ	64	ฆ้องวงใหญ่	ทำนา	ปีพาทย์
8	นางสายหยุด ศรีม่วง	60	ฆ้องวงใหญ่	ทำอิฐ	สอนปีพาทย์ฟรี
9	นายถาวร ศรีม่วง	40	ได้รอบวง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
10	นายวิชา ศรีม่วง	38	ได้รอบวง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
11	นายวิทยา ศรีม่วง	36	ได้รอบวง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
12	นายทวีศักดิ์ ศรีม่วง	34	ได้รอบวง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
13	นายวินัย ศรีม่วง	64	ฆ้องวงเล็ก	-	ปีพาทย์

ตาราง 119 เครื่องดนตรีคณะ “ศิษย์ศรีม่วง” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	2 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	8 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	10 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	2 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	2 ราง	
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	5 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	5 คู่	
11	ปี่ใน	2 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	รางไทยลายทอง 1 ราง
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	รางไทยลายทอง 1 ราง
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	4 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	

ตาราง 119 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	3 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระজ	
อื่น ๆ			

ปัจจุบันนี้ นายสง ศรีผ่อง ไม่ได้รับงานบรรเลงใด ๆ ทั้งสิ้น เป็นเช่นนี้มาประมาณ 20 ปีมาแล้ว ได้ยึดอาชีพทำอิฐขายเลี้ยงครอบครัวมาจนลูก ๆ ทั้ง 4 คนประสบความสำเร็จ จบการศึกษาระดับปริญญาโททุกคนและเป็นอาจารย์สอนดนตรีไทยทั้ง 4 คน แต่ด้วยสายเลือด นักดนตรีปี่พาทย์ทุกวันนี้ นายสงและนางสายหยุดสองสามีภรรยาช่วยกันสอนปี่พาทย์ให้กับ เด็ก ๆ ที่สนใจโดยไม่คิดมูลค่า ทั้งนี้ นายสงกล่าวว่า สมัยเมื่อตนเองไปฝากตัวเป็นศิษย์ของ ครูท่านใดก็ตามท่านเหล่านั้นไม่เคยคิดค่าสอนเป็นเงินเป็นทองเลย ฉะนั้นท่านก็ดำเนินรอยตาม ครูของท่านเพื่อเป็นการใช้หนี้ จึงมีเด็กมาเรียนกับท่านถึง 31 คน เมื่อถึงเวลา 16.30 น. ของ ทุกวันธรรมดา เด็ก ๆ จะมาเรียนมาซ้อมเพลงกันทุกวันจนถึงเวลา 20.00 น. ถ้าหากเป็นวัน เสาร์ - อาทิตย์จะเริ่มตั้งแต่ 8.00 น. - 20.00 น. นอกจากเรียนฟรีแล้วนางสายหยุด ศรีผ่อง ยังทำขนมเลี้ยงเด็ก ๆ ทุกวัน ที่กล่าวมานี้ นับว่าครอบครัว "ศรีผ่อง" เป็นครอบครัวที่สืบทอด วัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์อย่างแท้จริง

ภาพประกอบ 179 นายสง ศรีผ่อง กำลังสอนลูกศิษย์

62. คณะ สมภพ ดนตรี

หัวหน้าคณะชื่อ นายสมภพ ดนตรี

สถานที่ตั้งคณะ 25/1 หมู่ 3 ตำบลบางปะหัน อำเภอบางปะหัน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศเหนือ 100 เมตร)

โทรศัพท์ 0 – 6396 – 5547

เกิดวันที่ – เดือน – พ.ศ. 2478 ปัจจุบันอายุ 70 ปี

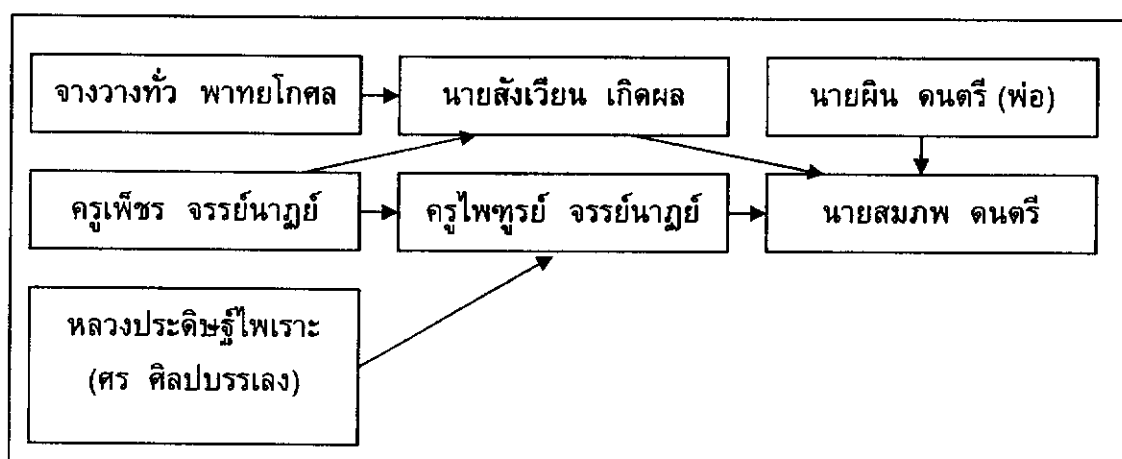
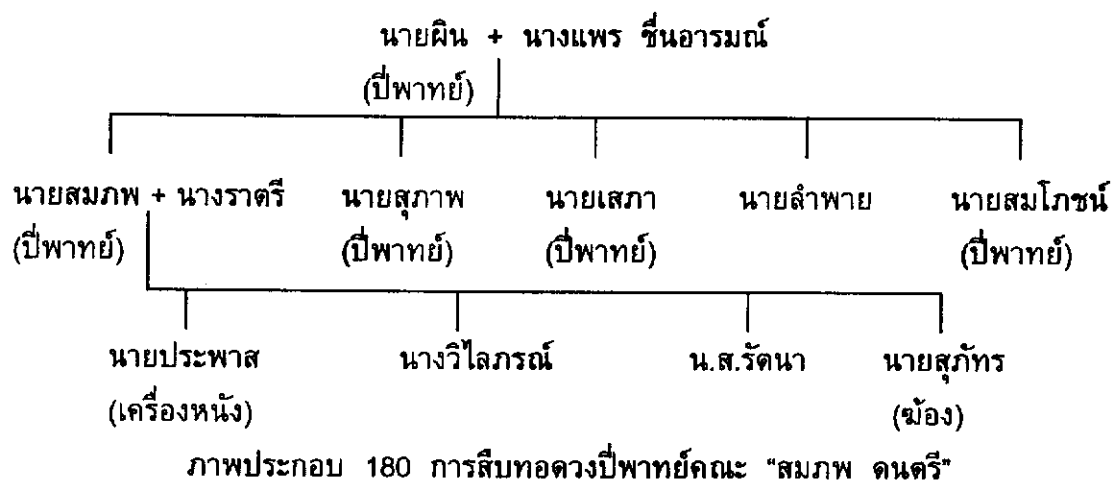
บิดาชื่อ นายผิน ดนตรี มารดาชื่อ นางแพร ดนตรี มีพี่น้อง 5 คน

1. นาย สมภพ ดนตรี ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
2. นายสุภาพ ดนตรี ปี่พาทย์ (รอบวง)
3. นายเสภา ดนตรี ปี่พาทย์ (ฆ้อง)
4. นายลำพาย ดนตรี ค่ำขาย
5. นายสมโภชน์ ดนตรี ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

สมรสกับนางราตรี ดนตรี มีบุตร - ธิดารวม 4 คน

1. นายประพาส ดนตรี ปี่พาทย์ (เครื่องหนัง)
2. นางวิไลภรณ์ พึ่งเฟื่อง ค่ำขาย
3. น.ส.รัตนา ดนตรี ค่ำขาย
4. นายสุภัทร ดนตรี ปี่พาทย์ (ฆ้อง)

นายสมภพ ดนตรี เป็นบุตรคนโตของนายผินและนางแพร ในสมัยเด็กๆ พ่อของนายสมภพมีวงปี่พาทย์ไทยเป็นของตนเองรับงานบรรเลงทั่วไป โดยเฉพาะงานวัดประจำปีที่อยู่ใกล้ เช่น วัดเขาดิน วัดเขาพระงาม ฯลฯ นายสมภพจะติดตามผู้เป็นพ่อไปช่วยตีเครื่องกำกับจังหวะซึ่งเท่ากับเป็นการเรียนดนตรีไปในตัว กระทั่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดพระงาม นายผินผู้เป็นพ่อเห็นว่า ด.ช.สมภพ มีความสนใจในดนตรีปี่พาทย์อย่างจริงจัง จึงส่งบุตรชายไปอยู่กับนายสังเวียน เกิดผล หัวหน้าคณะปี่พาทย์ที่บ้านใหม่ทางกระเบน ซึ่งเป็นสายทางคุณครูจางวางทั่วพาทย์โกศล นายสมภพได้เรียนฆ้องที่สำนักปี่พาทย์บ้านใหม่ทางกระเบนอยู่ระยะหนึ่งก็กลับมาอยู่ประจำคณะของนายผินผู้เป็นพ่อต่อมานายไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ บุตรชายของครูเพชร จรรย์นาฎย์ เป็นผู้มืชื่อเสียงทางด้านระนาดทุ้มและก็มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับวงบ้านใหม่ทางกระเบนที่นายสมภพเคยไปเรียนอยู่ นายสมภพจึงขอฝากตัวเป็นศิษย์ของครูไพฑูรย์ จรรย์นาฎย์ เพื่อศึกษาทางระนาดทุ้มอีกครั้งหนึ่งและยังคงช่วยงานวงของผู้เป็นพ่ออยู่เป็นประจำ กระทั่งมีครอบครัวจึงแยกมาอยู่ที่สถานที่ดังกล่าวโดยได้รับมรดกเป็นวงปี่พาทย์จากผู้เป็นพ่อมอบให้ในฐานะพี่ชายคนโตนายสมภพก็พาน้องๆ รับงานเรื่อยมาจนกระแสนิยมในวงปี่พาทย์มอญมีมากขึ้น นายสมภพจึงซื้อฆ้องมอญเพิ่มขึ้น และฝึกสอนให้กับลูกๆ รับงานมากระทั่งปัจจุบัน

ภาพประกอบ 181 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายสมภพ ดนตรี

ตาราง 120 รายชื่อนักดนตรีคณะ "สมภพ ดนตรี"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายสมภพ ดนตรี	70	ได้รอบวง	ปีพาทย์	ค้าขาย
2	นายเย็น (ไม่ทราบนามสกุล)	72	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
3	นายสมัย (ไม่ทราบนามสกุล)	70	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	-
4	นายทวี (ไม่ทราบนามสกุล)	69	ระนาดเอก	ปีพาทย์	-
5	นายแป๊ะ (ไม่ทราบนามสกุล)	53	ปี่	ปีพาทย์	-
6	นายวิโรจน์ (ไม่ทราบนามสกุล)	46	ฆ้องวงใหญ่	ปีพาทย์	-
7	นายชำนาญ แก้วสว่าง	33	ระนาดเอก	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
8	นายวิก (ไม่ทราบนามสกุล)	58	ฆ้องวงใหญ่	ทำอิฐ	ปีพาทย์

ตาราง 120 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
9	ด.ญ.กุลวดี ฟุ้งเฟื่อง	13	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
10	ด.ช.ธีรพล ดนตรี	14	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
11	ด.ช.ธีรวัตร ดนตรี	12	เครื่องหนัง	นักเรียน	ปีพาทย์
12	น.ส.กล้วย แก้วสว่าง	39	ขับร้อง	ปีพาทย์	-
13	นายประพาส ดนตรี	42	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	ค้าขาย
14	นายสุภัทร ดนตรี	35	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	ค้าขาย

ตาราง 121 เครื่องดนตรีคณะ "สมภพ ดนตรี" ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	1 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	2 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	2 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	1 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	1 ราง	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	1 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	2 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	2 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	2 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	

ตาราง 121 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
20	ปี่มอญ	1 เล้า	
21	ปี่ชวา	1 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	1 กระจัง	
อื่น ๆ			

ทุกวันนี้นายสมภพ ดนตรี สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรงนัก แต่ก็ยังคงรับงานแสดงอยู่ โดยมีลูกหลานและญาติๆ เป็นกำลังหลักในการบรรเลง นอกจากการรับงานบรรเลงแล้วทุกวันนี้ ยังมีเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษามาเรียนดนตรีกับนายสมภพทุกวัน โดยใช้เวลาหลังเลิกเรียน ต่อเพลงซ่อมเพลงจนถึง 2 ทุ่ม สำหรับการเรียนการสอนจะสอนที่บ้านของนายสมภพ ซึ่งเป็นการสอนแบบโบราณไม่ใช่ตัวโน้ตใช้การต่อมือไปที่ละวรรคๆ จึงนับได้ว่านายสมภพ ดนตรี เป็นผู้ที่ช่วยสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ ของลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 182 นายประพาส ดนตรี (ลูกชายของนายสมภพ ดนตรี) กำลังต่อเพลงมอญให้กับเด็ก ๆ ที่มาเรียนหลังจากกลับจากโรงเรียนแล้ว

63. คณะครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์

หัวหน้าคณะชื่อ นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

สถานที่ตั้งคณะ 24/1 หมู่ 2 ตำบลขยาย อำเภอบางปะหัน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา (ติดแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันออก)

โทรศัพท์ 0 – 1815 - 3626

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2499 ปัจจุบันอายุ 48 ปี

บิดาชื่อ นายไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์ มารดาชื่อ นางทองหยด จรรย์นาฏย์

มีพี่น้อง 8 คน

1. นายอุทิศ จรรย์นาฏย์ ลูกจ้างโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า , ปี่พาทย์ (ระนาด)
 2. นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์ ปี่พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
 3. นางเยาวลักษณ์ ศรีช่วงโชติ รับราชการครู (ขับร้อง)
 4. นายไพรัช จรรย์นาฏย์ กองการสังคีตฯ (รอบวง)
 5. นายนพเก้า จรรย์นาฏย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์โคราช (รอบวง)
 6. นายมรกต จรรย์นาฏย์ รับจ้าง , ปี่พาทย์ (รอบวง)
 7. จ.อ.พรทิพย์ จรรย์นาฏย์ กองดุริยางค์ทหารเรือ (รอบวง)
 8. น.ส.บุษราคัม จรรย์นาฏย์ รับราชการครู , ปี่พาทย์ (รอบวง)
- สมรสกับนางวรรณิ์ จรรย์นาฏย์ มีธิดา 1 คน

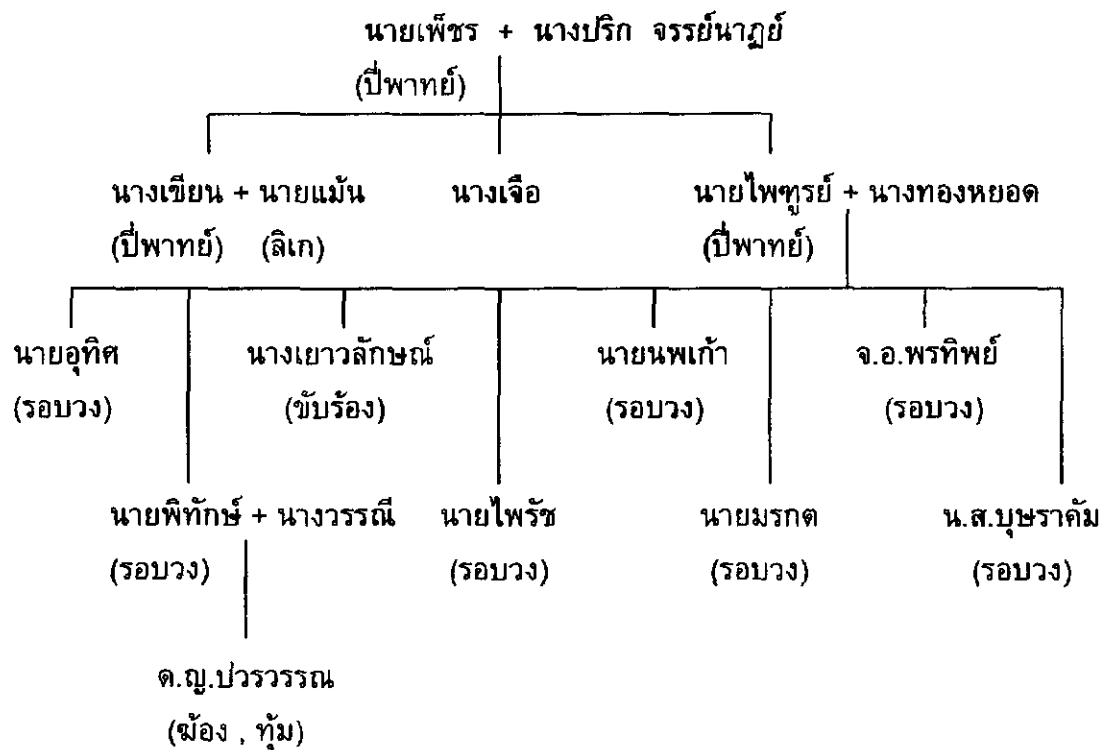
1. ด.ญ.ปวรวรรณ จรรย์นาฏย์ นักเรียน , ปี่พาทย์ (ระนาดทุ้ม)

นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์ จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (มศ.3) จากโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย ด้วยตระกูล จรรย์นาฏย์ เป็นตระกูลปี่พาทย์เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากวงหนึ่งของปลายลุ่มแม่น้ำลพบุรี ดังนั้นลูกหลานสายตรงของตระกูลจรรย์นาฏย์ จึงเป็นปี่พาทย์ทุกคน สำหรับนายพิทักษ์นั้นได้รับการดูแลเอาใจใส่จากนายไพฑูรย์ผู้เป็นพ่อเป็นอย่างดี ท่านหัดให้ตีฆ้องวงใหญ่ก่อน โดยเริ่มตั้งแต่เพลงสาธุการกระทั่งจบโหมโรงเช้า - โหมโรงเย็นสมัยก่อนเรียกกันว่าสามารถไปงานสวดมนต์เย็น - ฉันทน์เช้าได้พอเริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มได้มีโอกาสเป็นศิษย์ของครูบุญยงค์ ครูบุญยัง เกตุคง สองพี่น้องที่มีความเป็นเลิศทางระนาดเอกและระนาดทุ้มตามลำดับ นายพิทักษ์ได้ต่อเพลงเดี่ยวและศึกษาการประพันธ์เพลงไทยจากครูทั้ง 2 ท่าน จนมีความชำนาญ ดังมีผลงานปรากฏดังนี้

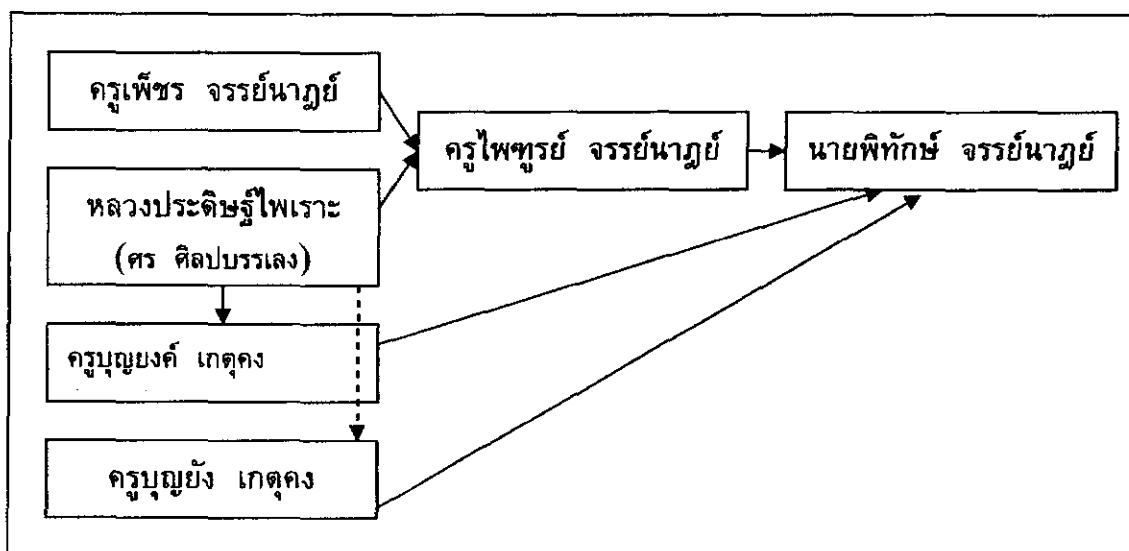
1. เพลงกรุงศรีอยุธยารำลึก เถา
2. เพลงพระมิ่งขวัญ เถา
3. ทิมาโยโกโหด เถา
4. มหาราชันย์ เถา
5. นกจาก เถา

ฯลฯ

หลังจากไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์ ได้เสียชีวิตลงนายพิทักษ์ จึงได้รับความเห็นชอบจากบรรดา พี่ - น้อง ทั้งหมดให้เป็นผู้รับมรดกสืบทอดวงปีพาทย์ต่อไป โดยพี่น้องทุกคนร่วมมือสามัคคีกันช่วยให้วงปีพาทย์คงอยู่ได้และยังคงใช้ชื่อว่าปีพาทย์คณะ “ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์” จนกระทั่งทุกวันนี้

ภาพประกอบ 183 การสืบทอดวงปีพาทย์คณะ “ไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์”

ภาพประกอบ 184 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์

ตาราง 122 รายชื่อนักดนตรีคณะ “ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่อง ดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์	49	รอบวง	ปีพาทย์	-
2	นายอุทิศ จรรย์นาฏย์	53	ระนาด	ร.พ.พระมงกุฎฯ	ปีพาทย์
3	นางเขาวลัษณ์ ศรีช่วงโชติ	46	ขับร้อง	รับราชการครู	ปีพาทย์
4	นายไพรัช จรรย์นาฏย์	43	รอบวง	กองการสังคีต	ปีพาทย์
5	นายนพเก้า จรรย์นาฏย์	41	รอบวง	รับราชการครู	ปีพาทย์
6	นายมรกต จรรย์นาฏย์	39	รอบวง	รับจ้าง	ปีพาทย์
7	จ.อ.พรทิพย์ จรรย์นาฏย์	36	รอบวง	กองดุริยางค์ทหารเรือ	ปีพาทย์
8	น.ส.บุษราคัม จรรย์นาฏย์	34	รอบวง	รับราชการครู	ปีพาทย์
9	น.ส.ศศิธร จรรย์นาฏย์	21	ฆ้องวงใหญ่	ลูกจ้างกรมแรงงาน	ปีพาทย์
10	นางวันดี จรรย์นาฏย์	59	ขับร้อง	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
11	นายไพเราะ จรรย์นาฏย์	65	รอบวง	รับจ้างสอน	ปีพาทย์
12	พ.ท.วัลลภ จรรย์นาฏย์	62	รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
13	นายเพทาย จรรย์นาฏย์	66	รอบวง	ข้าราชการบำนาญ	ปีพาทย์
14	นายธีรวุฒิ พดุมกร	31	เครื่องหนัง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์
15	นายธีรรัตน์ ศรีช่วงโชติ	21	เครื่องหนัง	นักศึกษา	ปีพาทย์
16	นายไฉลก เป็ลื่องทุกซ์	66	รอบวง	รับจ้าง	ปีพาทย์
17	นายแป๊ะ (ไม่ทราบนามสกุล)	53	ปี	รับจ้าง	ปีพาทย์
18	นายนิลวัฒน์ สุขร่าง	24	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์
19	นางอุทัยวรรณ คงรุ่งเรือง	55	ขับร้อง	ข้าราชการครู	ปีพาทย์

ตาราง 123 เครื่องดนตรีคณะ “ครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	8 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	8 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	3 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	3 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	6 ราง	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	6 ราง	

ตาราง 123 (ต่อ)

ลำดับ ที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
7	ตะโพนไทย	3 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	3 ลูก	
10	กลองแขก	4 คู่	
11	ปี่ใน	3 เล้า	
12	ระนาดเอกรางหงส์	4 ราง	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	4 ราง	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	11 โถ่ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	6 โถ่ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	4 ลูก	
19	เปิงมางคอก	3 คอก	
20	ปี่มอญ	2 เล้า	
21	ปี่ชวา	2 เล้า	
22	โหม่ง 3 ใบ	3 กระຈິง	
อื่น ๆ			

ณ ปัจจุบันนี้ ถ้านับครุเพชรเป็นรุ่นที่หนึ่ง ครูไพฑูรย์เป็นรุ่นที่สองและรุ่นของลูกๆครูไพฑูรย์เป็นรุ่นที่สามแล้ว จะเห็นว่าถ้าเป็นดอกไม้รุ่นที่สามนี้ก็เป็ดอกไม้ที่กำลังเบ่งบานสะพรั่งอย่างเต็มที่ เพราะแม้ว่าบรรดาทายาทส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพที่มั่นคงแล้วก็ตามทุกคนก็ยังยึดการบรรเลงปี่พาทย์เป็นอาชีพเสริมได้เป็นอย่างดี และมีความสามารถบรรเลงได้รอบวงเกือบทุกคน ฉะนั้นถือว่าในหมู่ทายาทของ “ตระกูลจรรย์นาฏย์” แล้วการสืบทอดวงปี่พาทย์ ยังคงไม่ขาดสาย สามารถช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ ให้คงอยู่สืบไปได้เป็นอย่างดี

ภาพประกอบ 185 จากซ้าย 1. จ.อ.พรทิพย์ จรรย์นาฏย์ 2. นายมรกต จรรย์นาฏย์ และ
3. นายกฤษฏางค์ ไวยนันท์ (ผู้ทำวิจัย)

64. คณะ ส. สุขอุดม

หัวหน้าคณะชื่อ นายประเสริฐ สุขอุดม

สถานที่ตั้งคณะ 25 หมู่ 4 ตำบลสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก 500 เมตร)
โทรศัพท์ 0 - 3523 - 2764

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. 2490 ปัจจุบันอายุ 58 ปี

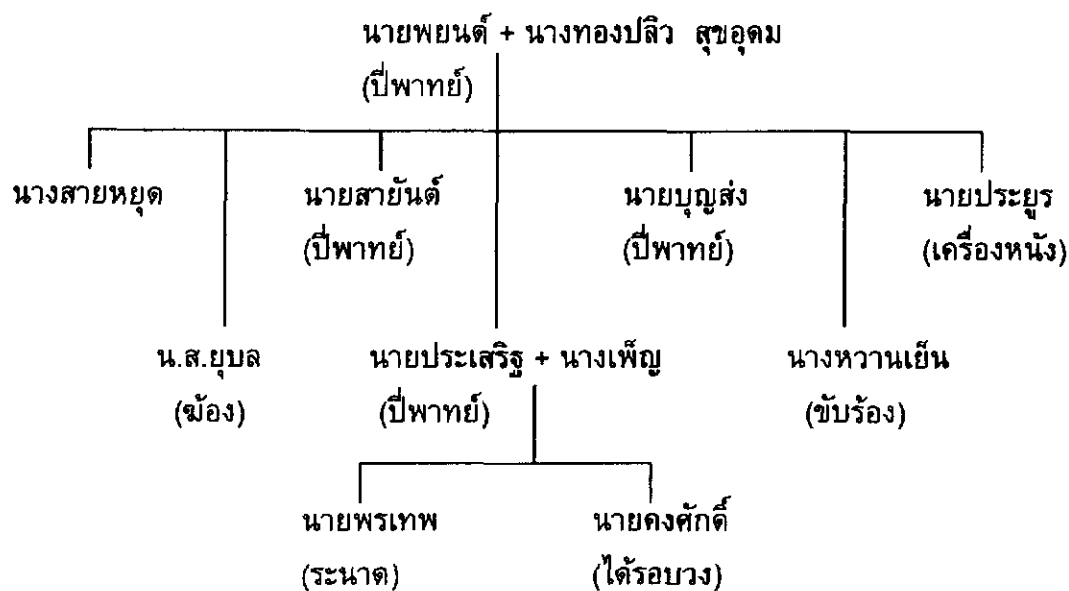
บิดาชื่อ นายพยนต์ สุขอุดม มารดาชื่อ นางทองปลิว สุขอุดม มีพี่น้อง 7 คน

1. นางสาวหยุด สัตย์เจริญ ไม่เป็นดนตรี
2. น.ส.ยุบล สุขอุดม เป๊พาทย์ (น้องวงใหญ่)
3. นายสายันต์ สุขอุดม เป๊พาทย์ (ได้รอบวง)
4. นายประเสริฐ สุขอุดม เป๊พาทย์ (หัวหน้าคณะ)
5. นายบุญส่ง สุขอุดม เป๊พาทย์ (ได้รอบวง)
6. นางหวานเย็น ชะลูดง เป๊พาทย์ (ขับร้อง)
7. นายประยูร สุขอุดม ปลัดอำเภอ , เป๊พาทย์ (เครื่องหนัง)

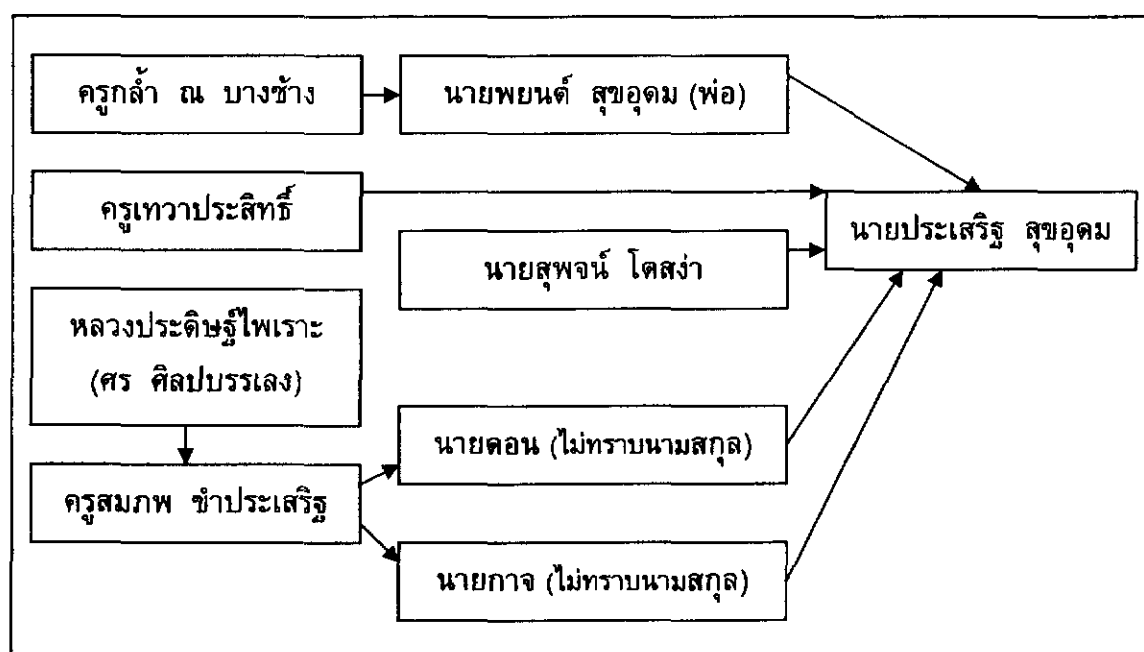
สมรสกับ นางเพ็ญ สุขอุดม มีบุตร - ธิดา 2 คน

1. นายพรเทพ สุขอุดม นักศึกษา , เป๊พาทย์ (ระนาด)
2. นายคงศักดิ์ สุขอุดม นักศึกษา , เป๊พาทย์ (ได้รอบวง)

นายประเสริฐ สุขอุดม เป็นบุตรคนที่ 4 ในบรรดาพี่น้อง 7 คน เหตุที่นายพยนต์ ผู้เป็นพ่อมีวงเป๊พาทย์เป็นของตัวเอง ในวัยเด็กนายประเสริฐ จึงมีโอกาสติดตามไปเล่นดนตรีตามงานต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ โดยเฉพาะการบรรเลงประกอบการแสดงลิเกด้วยการตีเครื่องประกอบจังหวะไปก่อน นายประเสริฐเล่าว่าเมื่อเรียนอยู่ชั้น ป. 2 - 3 นายพยนต์ฝึกให้ตีฆ้องตอนหัวค่ำ เริ่มจากเพลงสาธุการ สมัยก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้ต้องจุดตะเกียงกระป๋อง โดยใช้น้ำมันก๊าดเป็นเชื้อเพลิง ด้วยยังเด็กเกินไปจึงจำเพลงไม่ค่อยแม่น ดังที่พูดกันว่า "ได้หน้าลืมหูลัง" แล้วก็มักจะถูกลูกพี่เป็นพ่อตีด้วยไม้ระนาดจนเป็นแผลเป็นในปัจจุบัน พอจบชั้น ป.4 นายพยนต์จึงส่งไปอยู่กับครูเทวาประสิทธิ์ พาทย์โกศล ซึ่งนายประเสริฐอยู่ในวัยเดียวกันกับลูกของครูเทวาประสิทธิ์ แต่การไปอยู่ที่นั่นไม่ค่อยได้ความรู้มากนัก เพราะยังเด็กจึงเอาแต่เล่นสนุกสนานมากกว่าที่จะสนใจเรียน จึงกลับมาอยู่บ้านช่วยพ่อบรรเลงเป๊พาทย์ไปเรื่อย ๆ กระทั่งอายุ 30 ปี จึงเข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์นายสุพจน์ โตสง่า เพื่อหาความรู้เพิ่มเติม กระทั่งมีครอบครัวนายพยนต์จึงมอบเครื่องดนตรีทั้งหมดให้เป็นมรดก นายประเสริฐจึงตั้งคณะของตนเองโดยใช้ชื่อว่าเป๊พาทย์ คณะ ส. สุขอุดม

ภาพประกอบ 186 การสืบทอดปีพาทย์คณะ "ส. สุขอุดม"

ภาพประกอบ 187 การสืบทอดความรู้และทางเพลงปีพาทย์ของนายประเสริฐ สุขอุดม

ตาราง 124 รายชื่อนักดนตรีคณะ "ส. สุขอุดม"

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายประเสริฐ สุขอุดม	58	ระนาดทุ้ม	ปีพาทย์	ค้าขาย

ตาราง 124 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามคนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
2	นายสายันต์ สุขอุดม	62	ได้รบบวง	ปีพาทย์	-
3	นายบุญส่ง สุขอุดม	55	ได้รบบวง	ปีพาทย์	-
4	นายพรเทพ สุขอุดม	24	ระนาดเอก	นักศึกษา	ปีพาทย์
5	นายคงศักดิ์ สุขอุดม	21	ได้รบบวง	นักศึกษา	ปีพาทย์
6	นายศรีโพธิ์ กำลังเสือ	58	ขับร้อง	ข้าราชการ	ปีพาทย์
7	นายหนุ่ย ชันธิ์ลักขณา	41	เครื่องหนัง	โรงพยาบาล	ปีพาทย์
8	นายตัน (ไม่ทราบนามสกุล)	19	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
9	นายแม็ค (ไม่ทราบนามสกุล)	19	ฆ้องวงเล็ก	ปีพาทย์	-
10	นายเอ็ม (ไม่ทราบนามสกุล)	19	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์
11	นายได้ (ไม่ทราบนามสกุล)	19	ระนาดเอก	นักศึกษา	ปีพาทย์
12	นายชิง (ไม่ทราบนามสกุล)	19	เครื่องหนัง	ปีพาทย์	-
13	นายประกิจ (ไม่ทราบนามสกุล)	19	ประกอบจังหวะ	ปีพาทย์	-
14	นายเข้ม กลิ่นไสสุข	19	ฆ้องวงใหญ่	นักศึกษา	ปีพาทย์

ตาราง 125 เครื่องดนตรีคณะ “ส. สุขอุดม” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย	4 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย	4 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	1 วง	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	1 วง	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	2 ลูก	
8	กลองทัด	3 คู่	
9	กลองสองหน้า	1 ลูก	
10	กลองแขก	3 คู่	
11	ปี่ใน	1 เล้า	ของครูกล้า ณ บางช้าง
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	

ตาราง 125 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	4 โด้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	3 โด้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	
18	ตะโพนมอญ	4 ลูก	
19	เปิงมางคอก	2 คอก	
20	ปี่มอญ	1 เล่า	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	2 กระจัง	
อื่น ๆ			

จากความรู้ความสามารถนี้ทำให้นายประเสริฐ สุขอุดม ได้รับเชิญให้สอนเด็ก ๆ ที่ อบต.สวนพริก จึงทำให้มีโอกาสดำเนินทอดความรู้ให้กับเยาวชน เพื่อสืบทอดวงปีพาทย์ใน ลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไป

ภาพประกอบ 188 นายประเสริฐ สุขอุดม (ซ้ายมือ) ขณะให้สัมภาษณ์

65. คณะ อบต.สวนพริก

หัวหน้าคณะชื่อ นายก อบต. สวนพริก (โดยตำแหน่ง)

สถานที่ตั้งคณะ ที่ทำการ อบต. สวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา (ห่างจากแม่น้ำลพบุรีทางทิศตะวันตก 200 เมตร)

ผู้สอนคือ นายประเสริฐ สุขอุดม (ดูรายละเอียดจากปีพหุศักราช ส. สุขอุดม)

นายประเสริฐ สุขอุดม เล่าให้ฟังว่า ชาวบ้านและผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเห็นพ้อง
กันว่าเด็ก ๆ ส่วนใหญ่ หลังจากเลิกเรียนกลับมาถึงบ้านแล้วไม่มีกิจกรรมให้เด็ก ๆ ทำ จึงทำให้
เด็กบางส่วนในเวลาว่างไปในทางที่ไม่เหมาะสม เช่น เล่นเกม มั่วสุม ฯลฯ ด้วยเหตุดังกล่าว
ผู้นำชุมชนและชาวบ้านส่วนหนึ่งจึงเห็นว่า ควรหากิจกรรมให้เด็ก ๆ ได้ทำภายหลังกลับจาก
โรงเรียน ดังนั้นจึงจัดตั้งวงปีพหุศักราชขึ้นโดยเชิญนายประเสริฐ สุขอุดม มาเป็นวิทยากร
ช่วยสอนตั้งแต่เวลาห้าโมงเย็นถึงหนึ่งทุ่ม โดยขอยืมเครื่องดนตรีจากบ้านของนายประเสริฐมาใช้
สอนก่อน จนกระทั่งเด็ก ๆ มีความสามารถบรรเลงออกงานได้จึงรับงาน (กึ่งช่วย) ในบริเวณ
ท้องถิ่นคือตำบลสวนพริกก่อน เมื่อมีคนรู้จักมากขึ้นก็รับงานไปในที่ไกล ๆ ขึ้น จนกระทั่ง
รวบรวมเงินได้จำนวนหนึ่งทาง อบต. สวนพริก จึงซื้อวงปีพหุศักราชให้ทั้งวง โดยจ้างนาย
ประเสริฐ เป็นผู้สอนประจำ ได้รับเงินค่าตอบแทนเดือนละ 4,000 บาท จึงทำให้วงปีพหุศักราช
ของ อบต. สวนพริกเป็นที่รู้จักอยู่ในปัจจุบัน สำหรับการเรียนการสอนนั้นนายประเสริฐได้ใช้วิธี
สอนแบบโบราณคือต่อมือไปที่ละวรรค ๆ ไม่มีการใช้โน้ต ใช้เทปในบางครั้งและสอนแต่ปีพหุศักราช
มอญอย่างเดียวเพราะสามารถรับงานแสดงได้มากกว่าวงปีพหุศักราชไทย ดังนั้นเด็ก ๆ ชาวตำบล
สวนพริกจึงมีโอกาสร่วมกันสืบทอดวงปีพหุศักราชของลุ่มแม่น้ำลพบุรีให้คงอยู่สืบไปได้อย่าง
น่าชื่นชม

ตาราง 126 รายชื่อนักดนตรีคณะ “อบต. สวนพริก”

ลำดับ ที่	รายชื่อนักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
1	นายณรงค์ ทัพทัน	49	หัวหน้าคณะ	นายก อบต.	-
2	นายประเสริฐ สุขอุดม	58	ผู้ฝึกสอน	ปีพหุศักราช	ค้าขาย
3	ค.ญ.ลาวัลย์ กิจวาริ	14	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพหุศักราช
4	ค.ญ.อริษา เหมือนสิทธิ์	12	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพหุศักราช
5	ค.ญ.ศิริสุข กิจจารักษ์	13	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพหุศักราช
6	ค.ช.อนุพงษ์ วัฒนวงษ์	15	เครื่องหนัง	นักเรียน	ปีพหุศักราช
7	ค.ช.ปรมินทร์ ภิญญมิตร	14	เครื่องหนัง	นักเรียน	ปีพหุศักราช
8	ค.ช.อำนาจ นางาม	15	รอบวง	นักเรียน	ปีพหุศักราช
9	ค.ญ.ฐิติญากร ชูแก้ว	13	รอบวง	นักเรียน	ปีพหุศักราช

ตาราง 126 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายนามักดนตรี	อายุ/ ปี	เครื่องดนตรี	อาชีพประจำ	อาชีพ เสริม
10	ด.ญ.ภัทรวดี เกษมพงศ์	15	ระนาดทุ้ม	นักเรียน	ปีพาทย์
11	ด.ช.พีระพล อิ่มสุวรรณ	14	ฆ้องวงเล็ก	นักเรียน	ปีพาทย์
12	ด.ญ.นภาพร ศรีอรุณ	13	ระนาดทุ้ม	นักเรียน	ปีพาทย์
13	ด.ช.สุพัฒน์ ศรีอรุณ	14	ระนาดทุ้ม	นักเรียน	ปีพาทย์
14	ด.ช.ณัฐพงศ์ ชันชลักษณ์	13	กำกับจังหวะ	นักเรียน	ปีพาทย์
15	ด.ญ.ณัฐติศา เขียวสด	14	ฆ้องวงเล็ก	นักเรียน	ปีพาทย์
16	ด.ญ.ยุวดี แสงทอง	15	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์
17	ด.ญ.สุชานาก เตียประเสริฐ	15	ฆ้องวงใหญ่	นักเรียน	ปีพาทย์

ตาราง 127 เครื่องดนตรีคณะ “อบต. สวนพริก ” ที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
1	ระนาดเอกรางไทย ลายทอง	1 ราง	
2	ระนาดทุ้มรางไทย ลายทอง	2 ราง	
3	ฆ้องไทยวงใหญ่	-	
4	ฆ้องไทยวงเล็ก	-	
5	ระนาดเอกเหล็กรางไทย	-	
6	ระนาดทุ้มเหล็กรางไทย	-	
7	ตะโพนไทย	-	
8	กลองทัด	-	
9	กลองสองหน้า	-	
10	กลองแขก	1 คู่	
11	ปี่ใน	-	
12	ระนาดเอกรางหงส์	-	
13	ระนาดทุ้มรางหงส์	-	
14	ฆ้องมอญวงใหญ่	3 โค้ง	
15	ฆ้องมอญวงเล็ก	2 โค้ง	
16	ระนาดเอกเหล็กรางหงส์	-	
17	ระนาดทุ้มเหล็กรางหงส์	-	

ตาราง 127 (ต่อ)

ลำดับที่	เครื่องดนตรี	จำนวน	หมายเหตุ
18	ตะโพนมอญ	1 ลูก	
19	เปิงมางคอก	1 คอก	
20	ปี่มอญ	-	
21	ปี่ชวา	-	
22	โหม่ง 3 ใบ	2 กระজ	
อื่น ๆ			

จากการสังเกตการฝึกซ้อมและการสอนของนายประเสริฐ สุขอุดม มีความเป็นกันเองกับเด็ก ๆ ถึงเด็กจะชนแต่ไหนท่านก็ไม่ดุตำหรือทำโทษ ผู้วิจัยถามว่าทำไมจึงแตกต่างจากครูดนตรีไทยทั่ว ๆ ไป ที่ใจร้อนขณะที่ทำการสอน ท่านบอกว่าตอนเด็ก ๆ เราเคยโดนมาแล้วว่าการดุหรือตีแบบสมัยโบราณจะทำให้เด็กในปัจจุบันไม่ยอมเรียน จึงต้องใจเย็น ๆ ค่อย ๆ สอน จะเห็นได้ว่านายประเสริฐ สุขอุดม เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงในการสืบทอดวงปี่พาทย์เพื่อให้คงอยู่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมคู่กับชาติไทยสืบไป

ภาพประกอบ 189 นายประเสริฐ สุขอุดม กำลังสอนปี่พาทย์มอญให้กับเด็ก ๆ
ในเขต อบต. สวนพริก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตาราง 128 แสดงจำนวนคณะปีพาทย์และสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ที่	ชื่อคณะปีพาทย์	ชื่อหัวหน้าคณะ	อายุ /ปี	เครื่อง ดนตรี	รับงาน ไม่รับงาน	หมายเหตุ
1	คณะสะอาคร่มลำคาน	นายสะอาด ร่มลำคาน	80	ได้รอบวง	✓	
2	คณะชมรมดนตรีไทย ลุ่มน้ำบางขาม	นายทวี ทองโต	74	เครื่องสาย	✓	
3	คณะนายเต็ม พงษ์พรหม	นายเต็ม พงษ์พรหม	81	ได้รอบวง	✓	
4	คณะวิชัย งามศิลป์	นายวิชัย ปานงาม	46	ปี่	✓	
5	คณะปุย พิกุลงาม	นายมานะ พิกุลงาม	47	ระนาด	✓	
6	คณะทองดี บุญแย้ม	นายวัลลภ บุญแย้ม	21	ระนาด	✓	
7	คณะสนิท สงค์สะอาด	นายสนิท สงค์สะอาด	66	เครื่องหนัง	✓	
8	คณะครุฑ อ่อนสำลี	นายครุฑ อ่อนสำลี	73	เครื่องหนัง	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
9	คณะสมพงษ์ สีสม	นายสมพงษ์ สีสม	70	ได้รอบวง	✓	ไปกับคณะ ทั่วไป(ยุบวง)
10	คณะฟ่อน เขียนเจริญ	นายฟ่อน เขียนเจริญ	43	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
11	คณะเบี่ยง ทองทิพย์	นายเบี่ยง ทองทิพย์	75	ปี่	✓	ประกอบ อาชีพอื่น (ยุบวง)
12	คณะพูน บุญเกิด	ผศ.บุญสืบ บุญเกิด	37	ได้รอบวง	✓	รับราชการ
13	คณะสุภัทร ภมรศิลป์	นายสุภัทร ภุมร	74	ได้รอบวง	✓	
14	คณะสงว อำส้ม	นายสงว อำส้ม	71	ระนาด	✓	ไม่มีลูกวง (ยุบวง)
15	คณะไร โพธิ์งาม	นายไร โพธิ์งาม	88	ระนาด	✓	ชราภาพ (ยุบวง)
16	คณะเบี่ยง บุญเพิ่ม	นายเบี่ยง บุญเพิ่ม	63	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
17	คณะโจ่ง คงนิม	นายโจ่ง คงนิม	69	ได้รอบวง	✓	
18	คณะยงค์ รามวงศ์	นายประยงค์ รามวงศ์	75	ได้รอบวง	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
19	คณะศิษย์วัดทองแท่งฯ	พระครูศักดิ์ฯ	72	-	✓	เจ้าอาวาสวัด ทองแท่งฯ
20	คณะสมปอง ชูเกษร	นางสมปอง ชูเกษร	55	ฆ้อง	✓	
21	คณะสรวง อินทร์เจริญ	ส.อ.สรวง อินทร์เจริญ	80	ระนาด	✓	ไปกับคณะ ทั่วไป(ยุบวง)

ตาราง 128 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปีพาทย์	ชื่อหัวหน้าคณะ	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	รับงาน ไม่รับงาน	หมายเหตุ
22	คณะเหรียญ อางมังกร	นายเหรียญ อางมังกร	70	ได้รอบวง	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
23	คณะวันชัย ขาวสะอาด	นายวันชัย ขาวสะอาด	67	ฆ้อง	✓	
24	คณะพรมาลีบรรเลง	นายสมพร มงคลสาร	44	ปี่	✓	ไปกับ คณะทั่วไป
25	คณะสีหมึกบริการ	นายฉลองบำเพ็ญทาน	66	เครื่องหนัง	✓	
26	คณะผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน	นายสมาน อินอ่อน	61	ระนาด	✓	
27	คณะแมวทองการดนตรี	นายบุญมี ชื่นอารมณ์	62	ได้รอบวง	✓	
28	คณะหมอฟิน เฟ็งพงศา	นายผิน เฟ็งพงศา	77	เครื่องสาย	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
29	คณะหวล จันท์เทียน	นายหวล จันท์เทียน	79	ฆ้อง	✓	เสียชีวิต บุตรชาย ดำเนินการ ต่อ
30	คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงศ์หอมเนียม	พ.ท.เปลี่ยน วงศ์หอมเนียม	67	ปี่	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
31	คณะคอกอ้อ ส. ดาวรุ่ง	นายครรชิต ดาวทอง	34	ระนาด	✓	
32	คณะสมหวัง เพ็ชรสันทัด	นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด	74	ปี่	✓	
33	คณะนกหวีด ยอดบรรเลง	นายสุชาติ ไพร์ทอง	37	ได้รอบวง	✓	
34	คณะเพชร เกตุยา	ส.อ.ไพบูลย์ เกตุยา	54	ได้รอบวง	✓	ไปกับคณะ ทั่วไป(ยุบวง)
35	คณะแสง เรืองโชติ	นายแสง เรืองโชติ	72	ฆ้อง	✓	ไม่มีลูกวง (ยุบวง)
36	คณะสามโหยงยอดนิยม	นายสามโหยง เกิดกิจ	62	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
37	คณะบุญลือ แจ่มแจ้ง	นายบุญลือ แจ่มแจ้ง	66	ระนาด	✓	ไปกับคณะ ทั่วไป(ยุบวง)
38	คณะตราพรโชว์	นายสมบัติ สงวนวงศ์	51	ได้รอบวง	✓	
39	คณะสวัสดิ์ จันท์เทียน	นายสวัสดิ์ จันท์ เทียน	80	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
40	คณะสว่าง มะลิพวง	นายสว่าง มะลิพวง	86	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
41	คณะสนับ วิงวอน	นายสนับ วิงวอน	92	ได้รอบวง	✓	

ตาราง 128 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปัทท	ชื่อหัวหน้าคณะ	อายุ ปี	เครื่อง ดนตรี	รับงาน ไม่รับงาน	หมายเหตุ
42	คณะกำนันทอง บุญผาสุข	นายมงคล บุญผาสุข	50	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
43	คณะเครือ เฟื่องฟู	นายเครือ เฟื่องฟู	80	ปี่	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
44	คณะสว่าง จันทร์จิระ	ผู้ใหญ่แนบ จันทร์จิระ	70	ระนาด	✓	ไม่มีลูกวง (ยุบวง)
45	คณะน้ำวนบริการ	นายน้ำวน ภูจิ๋ว	74	ฆ้อง	✓	
46	คณะผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ	นายประยงค์ กล้าบุญ	40	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
47	คณะนิดน้อยแสงอรุณ	นายวิชา แสงอรุณ	38	ระนาด	✓	
48	คณะธวัชชัย ไช่ลูกยอด	นายธวัช เนียมพื้ง	58	ได้รอบวง	✓	
49	คณะทองหยิบ เกิดกิจ	นายทองหยิบ เกิดกิจ	66	ได้รอบวง	✓	
50	คณะสมคิด (ศิษย์หลวงพ่อฟริ้ง)	นายประทวน สีม่วง	50	-	✓	
51	คณะมานะ รุ่งศิลป์	นายมานะ จันทร์สีเผือก	43	ได้รอบวง	✓	
52	คณะบุญส่ง บุญกุศล	นายบุญส่ง บุญกุศล	61	ฆ้อง	✓	
53	คณะเจือ ภูมิติ	นายเจือ ภูมิติ	72	ได้รอบวง	✓	
54	คณะช่างน้อยการดนตรี	นายมานะ ชื่นอารมณ์	38	เครื่องหนัง	✓	
55	คณะเหียน กกกกลีน	นายเหียน กกกกลีน	83	ระนาด	✓	เสียชีวิตแล้ว (ยุบวง)
56	คณะ ช. กองโชค	นายชั้น กองโชค	62	ทุ้ม	✓	
57	คณะ ช. จำปาทิพย์	นางอ้าย ผดุงสุทธิ์	57	ทุ้ม	✓	
58	คณะพิศ พัฒนศิลป์	นายสุพิศ ผดุงสุทธิ์	56	ปี่	✓	
59	คณะสาคร – ฆ้อง อุ่นาค	นายสาคร อุ่นาค	62	ฆ้อง	✓	
60	คณะไพเราะบรรเลง	นายสงกรานต์ ไพเราะ	36	ได้รอบวง	✓	
61	คณะสวง ศรีผ่อง	นายสวง ศรีผ่อง	68	ระนาด	✓	
62	คณะสมภาพ ดนตรี	นายสมภาพ ดนตรี	70	ได้รอบวง	✓	
63	คณะครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย	นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย	49	ได้รอบวง	✓	
64	คณะ ส. สุขอุดม	นายประเสริฐ สุขอุดม	58	ทุ้ม	✓	
65	คณะ อบต. สวนพริก	นายก อบต.สวนพริก	-	-	✓	

จากการสำรวจภาคสนามคณะปีพาทย์ในลุ่มแม่น้ำลพบุรีจำนวน 65 คณะ เป็นดังนี้

1. หัวหน้าคณะที่มีอายุน้อยที่สุด ได้แก่ นายวัลลภ บุญยิ้ม (21 ปี) จากคณะ “นายทองดี บุญยิ้ม”
2. หัวหน้าคณะที่มีอายุมากที่สุด ได้แก่ นายสนับ วิงวอน (92 ปี) จากคณะ “สนับ วิงวอน”
3. หัวหน้าคณะที่สามารถบรรเลงเครื่องดนตรีได้รอบวง มีจำนวน 20 คน
4. หัวหน้าคณะที่มีความถนัดในการบรรเลงระนาดเอก มีจำนวน 19 คน
5. หัวหน้าคณะที่มีความถนัดในการบรรเลงระนาดทุ้ม มีจำนวน 3 คน
6. หัวหน้าคณะที่มีความถนัดในการบรรเลงฆ้อง มีจำนวน 7 คน
7. หัวหน้าคณะที่มีความสามารถในการบรรเลงปี มีจำนวน 7 คน
8. หัวหน้าคณะที่มีความถนัดในการบรรเลงเครื่องหนัง มีจำนวน 4 คน
9. หัวหน้าคณะที่มีความถนัดในการบรรเลงเครื่องสาย มีจำนวน 2 คน
10. คณะที่ยังคงรับงานอยู่ มีจำนวน 40 คณะ
11. คณะที่ไม่รับงานแล้ว มีจำนวน 25 คณะ
12. หัวหน้าคณะที่เสียชีวิตแล้ว มีจำนวน 15 คน

1.2 บทบาทและหน้าที่ของวงปีพาทย์ที่มีต่อสังคมในปัจจุบัน

แม่น้ำลพบุรีถึงจะเป็นลำน้ำสั้น ๆ ที่ไหลผ่านพื้นที่ของจังหวัดต่าง ๆ เพียง 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แต่ในอดีตนั้นแม่น้ำลพบุรีมีความสำคัญต่อชีวิตประชาชนที่อยู่สองฟากฝั่งแม่น้ำเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การคมนาคม การประกอบอาชีพและวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ดังนั้นประชาชนในเขตลุ่มน้ำลพบุรี จึงมีความผูกพันอยู่กับแม่น้ำสายนี้ตั้งแต่เกิดจนตายเลยทีเดียว แต่ในปัจจุบันนี้ความเจริญได้แผ่ขยายเข้าครอบคลุมเขตลุ่มน้ำลพบุรีจนทำให้วิถีชีวิตต่าง ๆ ของประชาชนไม่เหมือนในอดีต แม่น้ำลพบุรีเองก็เปลี่ยนทั้งสภาพภูมิศาสตร์และบทบาทหน้าที่ ความสำคัญดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นก็ลดลง ทั้งนี้ก็เป็นไปเพื่อความเหมาะสมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันนั่นเอง ถึงแม้ว่าหลายสิ่งหลายอย่างได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่จากการศึกษาภาคสนามพบว่า คณะปีพาทย์ทั้ง 65 คณะที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำลพบุรียังคงมีบทบาทหน้าที่รับใช้สังคมในปัจจุบันอยู่ ดังนี้

1.2.1 การบรรเลงประกอบพิธีกรรม

พิธีกรรมที่ยังคงใช้วงปีพาทย์บรรเลงประกอบอยู่ ได้แก่

1) พิธีไหว้ครู

สำหรับคำว่า “พิธีไหว้ครู” ที่ได้เห็นและได้กระทำกันอยู่ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี ได้แก่ พิธีไหว้ครูประจำปีของคณะปีพาทย์เอง

จากการศึกษาพบว่าคณะปี่พาทย์ทุกวงที่มีเครื่องประจำที่บ้านและยังรับงานอยู่จะต้องทำพิธีไหว้ครูกันทุกปี โดยจัดพิธีที่บ้านของเจ้าของคณะ หรือไม่ก็รอเข้าร่วมกับสถาบันหรือชมรมต่าง ๆ ที่จัดพิธีไหว้ครูเป็นประจำทุกปี เช่น พิธีไหว้ครูของวิทยาลัยนาฏศิลป์ พิธีไหว้ครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และพิธีไหว้ครูของชมรมดนตรีไทยและนาฏศิลป์ จังหวัดลพบุรี (วัดป่าธรรมโสภณ) เป็นต้นซึ่งถ้าเป็นการจัดของสถาบันหรือชมรมดังกล่าวมักจะจัดเป็นพิธีใหญ่ แต่ถ้าจัดที่บ้านใดใด (หัวหน้าคณะ) จะพบ 2 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 จัดเป็นพิธีใหญ่โดยจัดลำดับพิธีดังนี้

- สวดมนต์เย็น
- ฉันทะ
- พิธีไหว้ครู (อ่านโองการ)
- ถวายเครื่องสังเวย
- พิธีครอบครู
- เลี้ยงอาหาร
- บรรเลงถวายมือ

ถ้าเป็นพิธีดังกล่าวถือเป็นพิธีใหญ่ จะต้องมีวงปี่พาทย์ทำเพลงหน้าพาทย์ประกอบไปจนจบพิธีกรรม (ใช้เวลาจัดงาน 2 วัน)

รูปแบบที่ 2 จัดเป็นพิธีเล็ก (ไหว้ราบ) จัดลำดับพิธีกรรม ดังนี้

- เจริญพระพุทธมนต์และฉันทะ
- อ่านโองการแบบย่อ
- ถวายเครื่องสังเวย
- พิธีครอบ (อาจไม่มีก็ได้)
- เลี้ยงอาหาร

พิธีดังกล่าวถือเป็นการไหว้แบบย่อจะมีวงปี่พาทย์หรือไม่ก็ได้ (ใช้เวลาจัดงานวันเดียว)

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีทำให้ทราบว่า ถ้าจัดไหว้ครู เป็นพิธีใหญ่จะต้องเชิญผู้ที่ได้รับมอบสิทธิ์ในการอ่านโองการอย่างถูกต้องตามประเพณีมาเป็น ผู้อ่านโองการ สำหรับผู้อ่านโองการที่เคยมาประกอบพิธีในลุ่มน้ำลพบุรี ได้แก่

1. อาจารย์มนตรี ตราโมท วัดป่าธรรมโสภณ, วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
2. ม.ร.ว.จรรยาสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ วัดป่าธรรมโสภณ
3. ครูสิริ วิชเวส มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี
4. ครูสวิต ทับทิมศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ลพบุรี
5. ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง บ้านหัวหน้าคณะทั่วไป
6. ครูสวาง ศรีผ่อง บ้านหัวหน้าคณะทั่วไป
7. ครูสรวง อินทร์เจริญ บ้านหัวหน้าคณะทั่วไป
8. ครูสุภัทร ภูมกร บ้านหัวหน้าคณะทั่วไป

9. ครูสุพจน์ โตสง่า บ้านหัวหน้าคณะทั่วไป
 10. ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

ฯลฯ

ถ้าจัดเป็นพิธีเล็ก ๆ ที่ชาวปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีเรียกกันว่า “ไหว้ราบ” ก็มักจะให้ผู้อาวุโสของวงหรือหัวหน้าคณะเองเป็นคนกล่าวคำไหว้ครู ซึ่งแต่ละคณะจะมีตำราที่ทำสืบทอดกันมาเป็นของประจำตระกูล โดยเนื้อหาหลักจะคล้ายกันจะต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อย

สำหรับนักดนตรีที่บรรเลงหน้าพาทย์ ส่วนใหญ่จะเชิญวงมาบรรเลง เช่น อาจารย์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์, กองดุริยางค์ 4 เหล่าทัพ เป็นต้น ส่วนนักดนตรีที่เป็นคนท้องถิ่นและสามารถทำหน้าพาทย์ได้แก่

1. นายสรวง อินทร์เจริญ ระนาดเอก
2. นายปรุง ประดิษฐ์ขวัญ ช้องวงใหญ่
3. นายณรงค์ สุขปรีดา ระนาดทุ้ม
4. นายขุน พงษ์ผล ช้องวงเล็ก
5. นายกฤษฏางค์ ไวยนันท์ ปี่ (เป็นบางโอกาส)
6. นายบุ๊ค ไม่ทราบนามสกุล ตะโพน
7. นายจอร์จ วังวอน กลองทัด

พิธีไหว้ครูประจำปีของนักแสดงและศิลปินสาขาอื่น ๆ เช่น ลิเก โขน หนังใหญ่ ก็จะมีรูปแบบพิธีกรรมและขั้นตอนพร้อมทั้งใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบเหมือนกับพิธีไหว้ครูประจำปีของคณะปี่พาทย์เพียงแต่เพิ่มเพลงเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เป็นการเฉพาะกิจของเจ้าพิธีพิธีไหว้ครูคนทรงเจ้า

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะปี่พาทย์ทราบว่าปัจจุบันค่านักทรงเจ้าต่าง ๆ มีอยู่มากมายและแต่ละค่านักมักนิยมจัดพิธีไหว้ครู ซึ่งรูปแบบการจัดก็ลอกเลียนมาจากการจัดพิธีไหว้ครูประจำปีของคณะปี่พาทย์นั่นเอง เพียงแต่ไม่ค่อยเป็นระบบเหมือนการไหว้ครูของพวกปี่พาทย์ การไหว้ครูของพวกทรงเจ้าจะเน้นที่ ไว สั้น สนุกเป็นหลัก ดังนี้

คำว่า ไว หมายถึงพอเจ้าพิธีเรียกเพลงปี่พาทย์ต้องบรรเลงทันทีทั้ง ๆ ที่บางเพลงไม่ได้ตรงกับที่เรียกไว้ก็ไม่ใช่เป็นไร เพราะเจ้าส่วนใหญ่ไม่รู้จักเพลง

คำว่า สั้น หมายถึงไม่ต้องบรรเลงจนจบเพลงก็ได้ ขึ้นมาเพียงนิดหน่อยก็รวบลงเลยเพราะเจ้าชี่เกียจรอนาน

คำว่า สนุก หมายถึงผู้บรรเลงต้องคอยสังเกตอาการของร่างทรงว่ากำลังจะประทับร่างอะไร เช่น ถ้าแต่งเป็นแขกก็ต้องหาเพลงลูกทุ่งที่เป็นแขกมาบรรเลง เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า การทรงเจ้านั้นมีทั้งผลดีและผลเสียต่อวงการปี่พาทย์ ผลดีคือพวกปี่พาทย์มีงานเล่นบ่อยซึ่งหมายถึงมีรายได้เพิ่มขึ้น ผลเสียคือความไม่พิถีพิถันในเรื่องของเพลง ทำให้ความศักดิ์สิทธิ์ลดลงไป ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับคนปี่พาทย์ด้วยเช่นกัน

2) พิธีกรรมทางศาสนา

เมื่อก่อนนี้การทำบุญเลี้ยงพระหรือการประกอบพิธีกรรมใดๆ ทางศาสนาก็ตามจะต้องจัดงานเป็น 2 วัน ได้แก่ “วันสุกดิบ” หมายถึงวันเตรียมงานก่อนที่จะถึงวันงานจริง 1 วัน ซึ่งในวันสุกดิบนี้มักจะนิมนต์พระมาสวดมนต์เย็นและนิมนต์ฉันเช้าในวันถัดไป ในการดังกล่าวข้างต้นนี้ชาวบ้านที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีมักนิยมหาวงปี่พาทย์ (ปี่พาทย์ไทย) มาบรรเลงตั้งแต่วันสุกดิบจนเสร็จงานในวันรุ่งขึ้น จนกลายเป็นคำพูดในหมู่นักปี่พาทย์ที่บ่งบอกถึงระดับความสามารถของนักดนตรีที่เพิ่งหัดใหม่ว่า “พอบรรเลงสวดมนต์เย็นฉันเช้าได้”

แต่ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้ขั้นตอนของพิธีกรรมต่าง ๆ ถูกตัดทอนลงไป อันมีผลทำให้บทบาทและหน้าที่ของวงปี่พาทย์ที่เคยรับใช้สังคมก็ถูกผลกระทบจากสาเหตุดังกล่าวด้วย ในปัจจุบันนี้จึงมีโอกาสน้อยนักที่จะเห็นงานทำบุญที่ใช้วงปี่พาทย์ประกอบพิธีกรรมเต็มรูปแบบเหมือนในสมัยก่อน ที่ยังพอมิให้เห็นอยู่บ้าง เช่น

- ประเพณีเทศน์มหาชาติ
- ประเพณีทอดกฐิน
- ประเพณีทอดผ้าป่า
- ประเพณีชักพระ (วัดไผ่ จ.ท่าโขลง อ.ท่าเรือ จ.ลพบุรี)

ประเพณีเทศน์มหาชาตินั้น นับว่าเป็นพิธีกรรมทางศาสนาที่ยังคงมีให้เห็นอยู่ในบริเวณสองฝั่งแม่น้ำลพบุรี เพราะแม่น้ำลพบุรีนั้นเป็นลำน้ำที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองหลวงเก่าของไทย คือกรุงศรีอยุธยา (เมืองหลวง) และลพบุรีที่เป็นเมืองหลวงแห่งที่ 2 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาในอดีตที่ยังคงมีร่องรอยตกทอดมาถึงปัจจุบัน ได้แก่จำนวนวัดที่มีอยู่มากมายตลอดลำน้ำลพบุรีในระยะทาง 95 กิโลเมตร มีวัดอยู่สองฝั่งแม่น้ำถึง 83 วัด จากจำนวนวัดที่มีอยู่มากมายดังกล่าวในปัจจุบันก็ยังนิยมจัดพิธีเทศน์มหาชาติเกือบทุกวัด ซึ่งถ้าเป็นสมัยก่อนจะต้องมีวงปี่พาทย์บรรเลงประกอบพิธีเทศน์มหาชาติคิดเป็น 100% แต่ในปัจจุบันเหลืออยู่ประมาณ 40%

การบรรเลงประกอบในแต่ละกัณฑ์จะต้องบรรเลง ดังนี้

1. กัณฑ์ทศพร เพลงสาธุการ
2. กัณฑ์หิมพานต์ เพลงดวงพระธาตุ
3. กัณฑ์ทานกัณฑ์ เพลงพญาโคก
4. กัณฑ์วนปเวศน์ เพลงพญาเดิน
5. กัณฑ์ชูชก เพลงเช่นเหล่า
6. กัณฑ์จุลพน เพลงคุปพาทย์ (ใช้รั้วสามลาแทนได้)
7. กัณฑ์มหาพน เพลงเชิดกลอง
8. กัณฑ์กุมาร เพลงเชิดฉิ่ง , โอด
9. กัณฑ์มัทรี เพลงทยอย , โอด

10. กัณฑ์สักกบรรพ เพลงเหาะ
11. กัณฑ์มหาราช เพลงกราวนอก
12. กัณฑ์ฉกษัตริย์ เพลงตระนอน
13. กัณฑ์นครกัณฑ์ เพลงกลองโยน , เชิด

ถ้าเป็นการเทศน์มหาชาติทรงเครื่อง หมายถึง จัดชุดการแสดงมาแสดง ประกอบเป็นบางกัณฑ์ เช่น กัณฑ์ชูชก จุลพน มหาพน กุมาร และมีตรี พวกปีพาทย์ นอกจากจะต้องบรรเลงเพลงประจำกัณฑ์เป็นหลักข้างต้นแล้ว จะต้องเตรียมเพลงประกอบการร้องทำนอง “ราชนิเกริง” แบบที่พวกลิเกนิยมทั่ว ๆ ไป พร้อมทั้งเตรียมเพลงหน้าพาทย์ เช่น เสมอ รัว โอค เชิด ไว้ด้วยเพื่อให้การแสดงดังกล่าวดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จากการศึกษายังพบว่าการเทศน์มหาชาติในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ได้แก่

1. แบ่งการเทศน์เป็นวันพระละ 1 กัณฑ์ แทนที่จะเทศน์หลังจากออกพรรษาทีเดียวทั้ง 13 กัณฑ์เหมือนแต่ก่อน ทั้งนี้สาเหตุมาจากจำนวนพระที่บวชจำพรรษามีอยู่น้อย (บางวัดมีพระอยู่ 2 – 5 รูป) การเทศน์ในช่วงวันพระละ 1 กัณฑ์ทำให้พระไม่เหนื่อยแต่ผลกระทบที่ส่งมาถึงคณะปีพาทย์โดยตรงก็คือ ไม่สามารถจะจ้างคณะปีพาทย์มาบรรเลงประกอบการเทศน์ได้เพราะทำให้เสียค่าใช้จ่ายแพง อันเป็นเหตุทำให้การเทศน์มหาชาติของวัดที่จัดการเทศน์แบบดังกล่าวข้างต้นตัดเรื่องปีพาทย์ไปเลย

2. ใช้เครื่องปีพาทย์มอญบรรเลงแทนวงปีพาทย์ไทย เหตุดังกล่าวเป็นเพราะผู้จัดให้มีการเทศน์มหาชาติเห็นว่า เครื่องปีพาทย์มอญมีความสวยงามและแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของงานได้มากกว่าเครื่องปีพาทย์ไทย ยิ่งถ้ามีการเทศน์แบบทรงเครื่องก็มีส่วนทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวได้มากขึ้น เพราะผู้แสดงส่วนใหญ่เป็นลิเกจึงติดรูปแบบของการแสดงลิเกมาใช้ในการเทศน์มหาชาติแบบทรงเครื่องด้วย

3) พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิต

ในอดีตที่ผ่านมา ชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะที่เป็นชาวไทยนับถือพระพุทธศาสนาแล้ว ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายในช่วงของชีวิตต้องเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมที่ต้องใช้เครื่องดนตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชีวิตเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันดนตรีปีพาทย์อาจจะลดบทบาทลงไปแต่ก็มีส่วนร่วมอยู่บ้าง เช่น

พิธีโกนจุก ในปัจจุบันอาจจะหาดูได้ยากแล้วสำหรับเด็ก ๆ ที่ไว้ผมจุก โก๊ะเกลาะและผมเปีย แต่ในเขตลุ่มน้ำลพบุรียังมีอยู่พอสมควร การโกนจุกจะกระทำเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 10 – 14 ปี ถ้าเป็นผู้ที่มีฐานะก็จะจัดพิธีเต็มรูปแบบ คือ สวดมนต์เย็น – ฉันทะและมืงปีพาทย์ไทยบรรเลงตั้งแต่วันสุกดิบจนกระทั่งเสร็จพิธีในวันรุ่งขึ้นฉะนั้นคณะปีพาทย์ดังกล่าวต้องได้เพลงโหมโรงเย็นและโหมโรงเช้าเป็นพื้น นอกจากนั้นก็บรรเลงเพลงเรื่อง เพลงเบ็ดเตล็ด และเพลงประกอบการทำขวัญของเจ้าของพิธี (พราหมณ์ที่สมมติขึ้น)

พิธีบวชนาค จัดเป็นประเพณีที่สำคัญของลูกผู้ชายที่นับถือศาสนาพุทธเช่นกัน ซึ่งในพิธีกรรมดังกล่าวจะพบพิธีกรรมที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับพราหมณ์เข้ามาแทรกปนอยู่

ได้แก่ การปลงศพนาค อาบน้ำนาค ทำขวัญนาค แห่นาคและงานเลี้ยงรื่นเริงประกอบอยู่ด้วย สำหรับการใช้วงปี่พาทย์บรรเลงประกอบในพิธีวชนาคนี้ยังคงมีอยู่ในสังคมของคนในเขตลุ่มแม่น้ำลพบุรีแต่ไม่มากเหมือนสมัยก่อน เพราะปัจจุบันมีวงอเล็กโทน แตรวง เข้ามามีบทบาทมากขึ้นเพราะสามารถแห่นาคและบรรเลงในงานเลี้ยงได้ (นิยมจัดเป็นโต๊ะจีน) แต่ถ้าเป็นวงปี่พาทย์ นักดนตรีก็ต้องมีความพร้อมในเรื่องของเพลงประกอบพิธีเช่นเดียวกับงานโกนจุกที่กล่าวมาแล้ว

พิธีที่เกี่ยวกับการตาย ซึ่งเป็นวาระสุดท้ายของชีวิตนั้น ในสังคมลุ่มน้ำลพบุรี ยังคงให้ความสำคัญกับวงปี่พาทย์มากพอควร ในสมัยก่อนนั้นจะใช้วงปี่พาทย์ไทยบรรเลงประกอบศพ แต่เปลี่ยนจากปี่ในมาเป็นปี่ชวาและใช้กลองทัดประกอบที่นักปี่พาทย์เรียกกันว่า วงปี่พาทย์นางหงส์ แต่ต่อมาเมื่อประมาณสามสิบปีที่ผ่านมามีกระแสความนิยมในเรื่องปี่พาทย์มอญมีมากขึ้น เพราะมีลักษณะเครื่องที่สวยงามและเสียงดนตรีที่ให้อารมณ์เศร้าได้มากกว่าวงปี่พาทย์นางหงส์ จึงทำให้หัวหน้าคณะปี่พาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรีหันมาให้ความสำคัญต่อวงปี่พาทย์มอญมากกว่าวงปี่พาทย์ไทยที่เคยใช้อยู่ พร้อมทั้งฝึกฝนต่อเพลงมอญ (ที่แต่งโดยครูดนตรีไทย) กันอย่างจริงจัง เช่นเพลง

- ประจำวัด
- ประจำบ้าน
- ยกศพ
- เชิญ
- สองกุมาร

ฯลฯ

ปัจจุบันคณะปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี จึงนิยมสร้างเครื่องมอญกันคณะละหลายโถง บางคณะมีถึง 20 โถง เพราะต้องการบริการเจ้าภาพที่มีความคิดว่าถ้าหากงานศพใดมีวงปี่พาทย์มอญที่มีจำนวนโถงหลาย ๆ โถง แสดงว่าเจ้าภาพงานนั้นเป็นคนมีเกียรติและมีฐานะดี ดังนั้นในการสำรวจภาคสนามจึงพบว่าคณะปี่พาทย์ส่วนใหญ่ที่ต้องยุติบทบาทหรือยุบวงไปนั้น เหตุสำคัญมาจากไม่มีทุนทรัพย์ในการสร้างเครื่องปี่พาทย์มอญ และไม่มีลูกวงพอที่จะไปบรรเลงในวงปี่พาทย์มอญได้ เพราะต้องใช้นักดนตรีจำนวนมากขึ้น

1.2.2 การบรรเลงปี่พาทย์ประกอบการแสดง

จากการศึกษาภาคสนามพบว่า คณะปี่พาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีนอกจากทำหน้าที่บรรเลงประกอบพิธีกรรมดังได้กล่าวไว้แล้ว ยังมีบทบาทในฐานะเป็นวงดนตรีประกอบการแสดงด้วยเช่นกัน ดังนี้

1) ประกอบการแสดงละคร

ในสมัยก่อนการแสดงละครนิยมหามาเพื่อแสดงกับนเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อเจ้าภาพหาละครมาแล้วก็มักจะหาคณะปี่พาทย์ที่อยู่ในท้องถิ่นมาบรรเลงประกอบการแสดงด้วยเหตุดังกล่าวทำให้เกิดการลองวิชาความรู้ในด้านเพลงกันอยู่บ่อย ๆ บางครั้งทั้งปี่พาทย์และ

ละครมีภูมิปัญญาพอกันหักกันไม่ลงก็จะเกิดความนิยมนับถือซึ่งกันและกัน แต่บางครั้งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดภูมิรู้ด้อยกว่าจนเกิดการเปลี่ยนแปลง (จนเพลง) ก็เกิดความบาดหมางดูถูกกันก็มี สำหรับในกรณีหลังมักมีผลเสียทำให้การแสดงในครั้งนั้นไม่ค่อยราบรื่น จึงทำให้เกิดวงปีพาทย์ประจำคณะละครขึ้นในภายหลัง ดังนี้

- ละครคณะยายสร้อย อยุรยา คณะนี้จะแสดงแถบบริเวณตอนล่างของแม่น้ำลพบุรี ตั้งแต่อำเภอบางปะหันลงไปจนกระทั่งปากแม่น้ำ คณะคณะนี้จะมีวงปีพาทย์ที่เป็นเครื่องดนตรีบรรเลงประจำ

- ละครจากจังหวัดอ่างทอง เช่น คณะเพยาร์ป่าโมก สำเนียงเมืองแก้ว และอีกหลายคณะจะมาแสดงแถวอำเภอบ้านแพรกและอำเภอมหาราช มักจะมีคณะปีพาทย์มาด้วยเช่นกัน

- ละคร (ตระกูลสิงวอน) จะแสดงแถวตำบลละลุ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี คณะนี้เป็นการแสดงแบบครอบครัวยุคเก่า พ่อคุณแม่ปีพาทย์ แม่คุณนักแสดง ลูกชายบรรเลงปีพาทย์ ลูกผู้หญิงแสดงละคร แต่ปัจจุบันละครคณะนี้ได้เลิกไปแล้วคงเหลือแต่คณะปีพาทย์ที่ยังคงรับงานแสดงอยู่

- ละครคณะอุดมศิลป์บรรเทิง ควบคุมโดยนางสาคร อุดมเดช คณะนี้จะเล่นประจำอยู่ในเขตอำเภอเมืองลพบุรี โดยเฉพาะที่ศาลพระกาฬ ปีพาทย์ประจำคณะนี้ได้แก่ คณะ “สุภัทร ภมรศิลป์” ของนายสุภัทร ภู่ภมร ผู้เป็นน้องชายของนางสาคร อุดมเดช

2) ประกอบการแสดงโขน

โขนที่ยังมีแสดงอยู่ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี มี 2 ประเภท ได้แก่ โขนพากย์และโขนสด

โขนพากย์วัดโบสถ์ เป็นโขนที่เกิดขึ้นในสมัยหลวงพ่อฟรัง พระเกจิชื่อดังรูปหนึ่งของวัดโบสถ์ โกงธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี หลวงพ่ót่านชอบการแสดงโขนชนิดนี้มากจึงจ้างคนมาสอนเด็ก ๆ ที่อยู่ในละแวกใกล้วัดจนสามารถแสดงออกงานได้แต่ก่อนนั้นไปแสดงที่ใดก็ใช้วงปีพาทย์ในพื้นที่นั้น แต่ปัจจุบันเพื่อความสะดวกและราบรื่นในการแสดงมักจะใช้วงปีพาทย์ที่บรรเลงกันเป็นประจำ

โขนสด เป็นโขนที่ผู้แสดงสวมหัวโขนแต่ไม่ปิดหน้า ผู้แสดงต้องร้องและเจรจาเอง เน้นความสนุกสนาน รวดเร็ว คณะโขนสดที่มีอยู่ในปัจจุบันได้แก่คณะ หมอนวย (หมอทำขวัญ) ลูกท่าเรือ ซึ่งย้ายมาอยู่ที่ตำบลโพธิ์ไก่ดำ อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี นานแล้ว ปัจจุบันเวลาไปแสดงที่ใดก็ตามจะต้องนำคณะปีพาทย์ที่บรรเลงกันเป็นประจำไปด้วย และถ้าเป็นงานที่เจ้าภาพมีฐานะก็จะใช้วงปีพาทย์มอญบรรเลงแทนวงปีพาทย์ไทย

3) ประกอบการแสดงหนังใหญ่

ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา นั้น นับว่าเป็นยุคทองของกวีและวรรณกรรม และบทวรรณกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นได้ถ่ายทอดผ่านสื่อการแสดง

ที่เรียกว่า “หนังใหญ่” ซึ่งเป็นมหรสพของราชสำนักจากประวัติศาสตร์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้น ในรอบหนึ่งปีพระองค์ทรงแปรพระราชฐานมาอยู่ที่เมืองลพบุรีถึงแปดเดือน ดังนั้นมหรสพประเภทหนังใหญ่ก็เผยแพร่ในแถบลุ่มน้ำลพบุรีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา หนังใหญ่ได้แพร่จากราชสำนักกลายมาเป็นมหรสพระดับชาวบ้านตั้งแต่เมื่อใดไม่มีใครทราบทราบแต่เพียงว่าเมื่อประมาณ 60 – 70 ปีที่แล้วหนังใหญ่ของวัดตะเคียน ตำบลท้ายตลาด อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ได้เกิดขึ้นโดยหลวงพ่อบัณฑิตเป็นเจ้าอาวาส หลวงพ่อบัณฑิตเป็นผู้ที่รักและสนใจในศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่ง ท่านได้จัดหาผู้ชำนาญการแสดงมาฝึกหัดการเชิดหนังใหญ่ให้กับบรรดาศิษย์วัดและชาวบ้านที่สนใจสำหรับครูที่มาสอนทางด้านดนตรีได้แก่ ครูดัด (ไม่ทราบนามสกุล) ส่วนทางด้านการเล่นได้แก่ นายแคว จุฑาเกตุ ดังนั้นการแสดงหนังใหญ่ในสมัยนั้น จึงมีคณะปีพาทย์ประกอบการแสดงเป็นของตัวเอง มีได้ใช้วงปีพาทย์จากคณะทั่วไป

4) ประกอบการแสดงหุ่นกระบอก

การแสดงหุ่นกระบอกนั้น จากการสำรวจพบว่าตลอดลำน้ำลพบุรีทั้งสาย มีคณะหุ่นกระบอกอยู่คณะเดียว คือ คณะอุดมศิลป์บรรเทิง ของนางสาคร อุดมเดชะ อยู่ที่อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี และในรอบหนึ่งปีจะทำการแสดงครั้งเดียว ได้แก่งานฤดูหนาวที่จัดขึ้นบริเวณโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย ทั้งนี้คณะกรรมการเชื่อกันว่า ถ้าปีใดจัดงานแล้วไม่มีหุ่นกระบอกมาแสดงข้างวิหารหลวงพ่อบัณฑิต (พระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่ประดิษฐานอยู่ภายในโรงเรียนพิบูลวิทยาลัย) ปีนั้นการจัดงานมักประสบปัญหาไม่ทราบวันเท่าที่ควร จะจริงเท็จประการใดไม่ทราบ แต่ความเชื่อดังกล่าวก็ส่งผลดีในการช่วยอนุรักษ์การแสดงประเภทหุ่นกระบอกให้อนุชนรุ่นหลังได้มีโอกาสได้เห็นอยู่จนปัจจุบัน ทั้งนี้การแสดงหุ่นทุกครั้งต้องใช้ปีพาทย์คณะ “สุภัทร ภารศิลป์” เท่านั้นเพราะทั้งสองท่านคือนางสาคร อุดมเดชะ กับนายสุภัทร ภารศิลป์ เป็นพี่น้องกันและฝึกหัดศิลปการแสดงดังกล่าวมาจากสำนักวัดตะเคียนด้วยกัน

5) ประกอบการแสดงมอญรำ

มอญรำนั้นเป็นนาฏศิลป์ที่ใช้รำกับวงปีพาทย์มอญโดยเฉพาะและแสดงในงานศพเท่านั้น เดิมทีเริ่มมาจากชาวยุทธในจังหวัดปทุมธานี ต่อมาการรำนาศพนี้ได้นิยมแพร่หลายมายังจังหวัดใกล้เคียง เช่น พระนครศรีอยุธยา อ่างทองและลพบุรี เป็นต้น โดยเฉพาะในเขตลุ่มน้ำลพบุรีที่อยู่ในตำบลบางขันหมากจะมีกลุ่มไทยรามัญที่อพยพมาตั้งหลักปักฐานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาแล้วนั้นก็มีการแสดงประเภทมอญรำเช่นเดียวกับที่จังหวัดปทุมธานี โดยเรียกเป็นหลายชื่อ ได้แก่ รำกลองมอญ รำมอญ มอญรำ จะเรียกอย่างไรก็ตาม การแสดงทั้งสามชื่อดังกล่าวก็คือการแสดงชนิดเดียวกันที่ชาวมอญเรียกว่า “บ๊วตะเป็น” มีความหมายว่า มหรสพหรือการแสดงที่ใช้ตะโพน (ตะเป็น , ทะเป็น คือตะโพน) ซึ่งผู้รำจะต้องอาศัยจังหวะตะโพนมอญเป็นหลักมีจำนวนเพลงทั้งหมด 10 เพลง ได้แก่

1. เพลง ยาก – จ้าง – ทะ – เป็น

2. เพลง คะบ๊ะ – ซาน
3. เพลง คอม – ทอ
4. เพลง ชะว้าว – ดอห์
5. เพลง ชะว้าว – ชะนอม
6. เพลง (ไม่ทราบชื่อ – ยังไม่มีผู้ใดบอกชื่อได้)
7. เพลง กะยาน
8. เพลง หะ – ว้าย
9. เพลง เบียง – ปล้าย – หะ – เลี้ย
10. เพลง ปาก – เมียะ

ในปัจจุบันพบว่า การรำน้าศพน้นนอกจากจะมีการรำของชาวมอญแท้ ๆ แล้ว ยังมีกลุ่มนาฏศิลป์ที่เป็นคนไทยได้จัดชุดรำน้าศพที่มีได้รำแบบมอญแต่เป็นพวกรำและระบำชุดต่าง ๆ มากมาย เช่น

- รำพลายชุมพล
- รำนุญฉาย
- รำมโนราห์บุชาญญ
- ระบำชุดโบราณคดี
- อื่น ๆ

ที่กล่าวมานั้น คณะปีพาทย์ที่บรรเลงประโคมในงานอยู่แล้วจะต้องบรรเลงให้กับผู้รำ โดยธรรมเนียมแต่มีอยู่บ้างเหมือนกันที่ผู้รำมักจะนำเทปมาเปิดประกอบการรำเอง เพราะเกิดจากที่ไม่เคยได้ซ้อมร่วมกันมาก่อนทำให้ไม่ค่อยแน่ใจว่าปีพาทย์คณะนั้นจะบรรเลงเพลงที่รำได้หรือไม่

6) ประกอบการแสดงลิเก

ในสมัยก่อนนั้น การแสดงลิเกมักจะมีรูปแบบขั้นตอนในการแสดงที่เหมือนกันทุกคณะ จะต่างกันก็ตรงเนื้อเรื่องที่แสดงเท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าวการแสดงลิเกสมัยก่อนจึงสามารถแสดงร่วมกับคณะปีพาทย์ที่มีอยู่ประจำในท้องถิ่นนั้นได้ โดยคณะปีพาทย์ที่เจ้าภาพมาบรรเลงประกอบพิธีต่าง ๆ นั้น เมื่อเสร็จสิ้นพิธีกรรมบนบ้านหรือบนศาลาแล้ว ถ้าหากเจ้าภาพหาลิเกมาแสดงคณะปีพาทย์ก็ต้องยกวงลงมาที่โรงลิเกที่เรียกกันเป็นภาษาพูดว่า “ทำลิเกต่อ” เมื่อลิเกเลิกแล้ว คณะปีพาทย์ก็ต้องยกขึ้นบ้านหรือขึ้นศาลาเพื่อบรรเลงประกอบพิธีกรรมในตอนเช้าอีกจนกระทั่งเสร็จงาน ฉะนั้นคณะปีพาทย์ในสมัยนั้นต้องมีความรู้ในเรื่องเพลงตับ เพลงเถาเป็นอย่างดี ถ้าไม่เช่นนั้นอาจจะจน (รับไม่ได้) ก็ได้ ซึ่งในสังคมคนปีพาทย์ ถ้าปีพาทย์คณะใดสามารถรับร้องเพลงที่ลิเกเขาร้องได้ทุกเพลงก็จะได้รับการชื่นชมจากคณะลิเกว่า “ปีพาทย์คณะนี้เก่ง” ซึ่งก็มีผลต่อการรับงานที่เจ้าภาพจะหาในคราวต่อไปด้วย เพราะได้โผลิเกจะเจาะจงว่า “ถ้าหาลิเกคณะผมไปแสดงเจ้าภาพต้องไปหาปีพาทย์คณะนั้นคณะนี้ถึงจะดี” ในทางกลับกันถ้าปีพาทย์คณะใดจนเพลงบ่อย ๆ ก็จะไม่ค่อยถูกว่าไม่ค่อยมีภูมิความรู้ ทำให้

ไม่ค่อยมีใครหาไปบรรเลงเช่นกัน ในปัจจุบันปีพาทย์ท้องถิ่นหรือปีพาทย์ที่เจ้าภาพมาบรรเลงประกอบพิธีกรรมไม่ต้องไปบรรเลงประกอบการแสดงอีกต่อไปแล้ว เพราะคณะลิเกในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปทั้งเวที การแต่งกาย การร้อง การรำแม้กระทั่งดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงก็เปลี่ยนไป แต่ก่อนในช่วงปีพาทย์ไทยแต่ปัจจุบันในช่วงปีพาทย์มอญ ดังนั้นลิเกแต่ละคณะจึงมีคณะปีพาทย์ประจำคณะเป็นของตัวเองทั้งนี้เพื่อความราบรื่นในการแสดงหรือที่เรียกว่า “เข้าซา” กันนั่นเอง

จากการศึกษาพบว่าในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรีถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดกันมายาวนาน โดยเฉพาะทางด้านปีพาทย์นั้นนับได้ว่าการสืบทอดกันมาเป็นเวลานานถึง 4 ช่วงอายุคน โดยพบว่ามียังปีพาทย์ที่อยู่สองฝั่งแม่น้ำลพบุรีถึง 65 คณะ ซึ่งวงปีพาทย์ส่วนใหญ่จะมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ แต่ ขณะเดียวกันก็มีบางคณะที่เกิดขึ้นจากความรักความชอบในศิลปะแขนงนี้ แล้วศึกษาจากผู้รู้ภายในท้องถิ่น ซึ่งเดิมทีเดียวนักดนตรีส่วนใหญ่ได้ถ่ายทอดกันไปถ่ายทอดกันมาจนไม่สามารถระบุได้ว่าทางเพลงที่ตัวเองบรรเลงนั้นเป็นทางเพลงของใครหรือสายใด ต่อมาภายหลังได้เกิดครูดนตรีที่มีความรู้ความสามารถและมีมือขึ้นบนแผ่นดินไทยจนแบ่งเป็นสายที่ชัดเจน นักดนตรีพื้นบ้านจึงพากันไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์เพื่อเรียนทั้งทางเพลงทางเครื่องดนตรีจากครูที่กล่าวมา ข้างต้น เมื่อได้ความรู้พอสมควรก็กลับมาพัฒนาวงปีพาทย์ของตนเอง โดยใช้ความรู้จากที่ตนได้ไปเรียนมาจึงทำให้วงปีพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีแบ่งเป็นสายครูที่ชัดเจน เช่น สายพระยาเสนาะดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน) สายหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และสายท่านครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล เป็นต้น

ด้วยกาลเวลาที่ผ่านไปสิ่งต่าง ๆ ก็ผันแปรเปลี่ยนไปทำให้ปัจจุบันนี้แตกต่างไปจากอดีตเป็นอย่างมาก ลำน้ำลพบุรีที่เคยเป็นทางคมนาคมที่สำคัญของชุมชนที่อาศัยอยู่สองฟากฝั่งแม่น้ำก็ลดบทบาทความสำคัญลง เพราะปัจจุบันนี้มีถนนขึ้นมาแทน สังคมของประชาชนที่อยู่ในลุ่มน้ำลพบุรีเคยเป็นสังคมเกษตรกรรม ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสังคมอุตสาหกรรม เป็นต้น และอีกหลาย ๆ สิ่งที่เปลี่ยนไป ทั้งนี้ความเปลี่ยนแปลงไปของสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นมีผลกระทบถึงวงปีพาทย์ด้วยเช่นกัน จากการศึกษพบว่าวงปีพาทย์ในปัจจุบันได้ลดบทบาทการบรรเลงประกอบพิธีกรรมลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะวงปีพาทย์ไทยนั้นแทบไม่ได้ออกงานเลย พิธีกรรมที่ยังคงใช้วงปีพาทย์บรรเลงประกอบมีเพียงงานศพ และก็ใช้เฉพาะวงปีพาทย์มอญเท่านั้น ส่วนบทบาทในการบรรเลงประกอบการแสดงก็ลดลงจนเกือบจะไม่มีเช่นกัน ยกเว้นบางคณะที่บรรเลงประจำอยู่กับคณะลิเกซึ่งก็ใช้เฉพาะปีพาทย์มอญไม่ได้ใช้วงปีพาทย์ไทยเหมือนในอดีต

2. การสืบทอดวงปีพาทย์ของหัวหน้าคณะปีพาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรี เป็นดังนี้

2.1 การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะปีพาทย์

จากการสำรวจภาคสนามคณะปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี จำนวน 65 คณะ ทำให้ทราบว่

- 1) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน) บรรเลงเพียงทางเดียวนี้ไม่มี
- 2) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) บรรเลงเพียงทางเดียวนี้ไม่มี
- 3) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล บรรเลงเพียงทางเดียวนี้ไม่มี
- 4) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่นบรรเลงเพียงทางเดียวมีจำนวน 15 คณะ
- 5) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน) และทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 5 คณะ
- 6) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 27 คณะ
- 7) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล และทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 8 คณะ
- 8) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลง 3 ทางคือ ทางของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน) ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 8 คณะ
- 9) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลง 3 ทางคือ ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ทางจางวางทั่ว พาทย์โกศล และทางนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 1 คณะ
- 10) คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลง 3 ทางคือ ทางของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน) ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางจางวางทั่ว พาทย์โกศล ไม่พบในการสำรวจครั้งนี้

ตาราง 129 แสดงการสืบทอดสายความรู้และทางเพลงปี่พาทย์ของคณะปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ทั้ง 65 คณะ

ที่	ชื่อคณะปี่พาทย์	สายพระยาเสนาะ ดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน)	สายหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)	สาย จางวางทั่ว พาทย์โกศล	สาย ดนตรีใน ท้องถิ่น
1	คณะสะอาด ร่มลำดวน		✓		✓
2	คณะชมรมดนตรีไทย ลุ่มน้ำบางขาม		✓		✓
3	คณะเต็ม พงษ์พรหม	✓	✓		✓

ตาราง 129 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปัททภัย	สายพระยาเสนาะ ดุริยางค์ (เข้ม สุนทรวาทิน)	สายหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)	สาย จางวางทั่ว พาทย์โกสล	สาย ดนตรีใน ท้องถิ่น
4	คณะวิชัย งามศิลป์				✓
5	คณะปุย พิภูลงาม		✓		✓
6	คณะทองดี บุญยิ้ม				✓
7	คณะสนิท สงค์สะอาด				✓
8	คณะครุฑ อ่อนสำลี	✓			✓
9	คณะสมพงษ์ สีสม				✓
10	คณะฟ่อน เขียนเจริญ	✓			✓
11	คณะเปี้ยง ทองทิพย์	✓			✓
12	คณะพูน บุญเกิด	✓	✓		✓
13	คณะสุภัทร ภมรศิลป์				✓
14	คณะสงว อำส้ม	✓			✓
15	คณะไร โพธิ์งาม				✓
16	คณะเปี้ยง บุญเพิ่ม	✓			✓
17	คณะโจ่ง คงน้อม		✓		✓
18	คณะครูยงค์ รามวงศ์		✓		✓
19	คณะศิษย์วัดทองแท่งฯ				✓
20	คณะสมปอง ชูเกษร		✓		✓
21	คณะสรวง อินทร์เจริญ	✓	✓		✓
22	คณะเหรียญ อาจมั่งกร			✓	✓
23	คณะวันชัย ขาวสะอาด		✓		✓
24	คณะพรมาลีบรรเลง				✓
25	คณะสีหมึกบริการ				✓
26	คณะผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน		✓		✓
27	คณะแมวทองการดนตรี				✓
28	คณะหมอมิน เฟื่องพงศา	✓	✓		✓
29	คณะหวล จันท์เทียน	✓	✓		✓
30	คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงศ์หอมเนียม		✓		✓
31	คณะดอกอ้อ ส. ดาวรุ่ง		✓		✓

ตาราง 129 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปฎิพาทย	สายพระยาเสนาะ ดุริยางค์ (แหม่ม สุนทรวาทิน)	สายหลวง ประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)	สาย จางวางทั่ว พาทยโกศล	สาย ดนตรีใน ท้องถิ่น
32	คณะสมหวัง เพ็ชรสันทัด				✓
33	คณะนกหวีดยอดบรรเลง		✓		✓
34	คณะเพชร เกตุยา			✓	✓
35	คณะแสงว เรืองโชติ			✓	✓
36	คณะสามโหยงยอดนิยม		✓		✓
37	คณะบุญลือ แจ่มแจ้ง				✓
38	คณะศราพรโซว์	✓	✓		✓
39	คณะสวัสดิ์ จันทรเทียน	✓	✓		✓
40	คณะสว่าง มะลิพวง			✓	✓
41	คณะสนับ วิงวอน			✓	✓
42	คณะกำนันทอง บุญผาสุข				✓
43	คณะเครือ เฟื่องฟู				✓
44	คณะสว่าง จันทรจิระ		✓		✓
45	คณะน้ำวน บริการ			✓	✓
46	คณะผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ		✓		✓
47	คณะนิดน้อย แสงอรุณ		✓		✓
48	คณะธวัชชัย ไช้ลูกยอด		✓		✓
49	คณะทองหยิบ เกิดกิจ		✓		✓
50	คณะสมคิด (ศิษย์หลวงพ่อฟรัง)		✓		✓
51	คณะมานะ รุ่งศิลป์		✓		✓
52	คณะบุญส่ง บุญกุศล		✓		✓
53	คณะเจือ ภูมิดี		✓		✓
54	คณะช่างน้อยการดนตรี				✓
55	คณะเหียน กกกกลั่น			✓	✓
56	คณะ ช. กองโชค		✓		✓
57	คณะ ช. จำปาทิพย์		✓		✓
58	คณะพิศพัฒนศิลป์		✓		✓

ตาราง 129 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปีพาทย์	สายพระยาเสนาะ ดุริยางค์ (เข้ม สุนทรวาทิน)	สายหลวง ประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)	สาย จางวางทั่ว พาทย์โกสล	สาย ดนตรีใน ท้องถิ่น
59	คณะสาคร – หม่อง อุ่นาค				✓
60	คณะไพเราะบรรเลง	✓	✓		✓
61	คณะสงว ศรีผ่อง		✓		✓
62	คณะสมภาพ ดนตรี			✓	✓
63	คณะครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย		✓	✓	✓
64	คณะ ส. สุขอุดม		✓		✓
65	คณะ อบต. สวนพริก		✓		✓

ตาราง 130 แสดงระยะเวลาการสืบทอดวงปีพาทย์ของคณะปีพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี

ที่	ชื่อคณะปีพาทย์	ระยะเวลาในการสืบทอดปี					หมายเหตุ
		10 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	
1	คณะสะอาด ร่มลำดวน			✓			สืบทอดต่อ
2	คณะชมรมดนตรีไทย ลุ่มน้ำบางขาม	✓					สืบทอดต่อ
3	คณะนายเต็ม พงษ์พรหม			✓			สืบทอดต่อ
4	คณะวิชัย งามศิลป์			✓			สืบทอดต่อ
5	คณะปุย พิภูลงาม				✓		สืบทอดต่อ
6	คณะทองดี บุญแย้ม			✓			สืบทอดต่อ
7	คณะสนิท สงค์สะอาด		✓				สืบทอดต่อ
8	คณะครุฑ อ่อนสำลี		✓				สิ้นสุด
9	คณะสมพงษ์ สีสม	✓					สิ้นสุด
10	คณะฟ่อน เขียนเจริญ	✓					สิ้นสุด
11	คณะเบี่ยง ทองทิพย์	✓					สิ้นสุด
12	คณะพูน บุญเกิด	✓					สิ้นสุด
13	คณะสุภัทร ภมรศิลป์			✓			สืบทอดต่อ
14	คณะสงว อ่ำส้ม		✓				สิ้นสุด
15	คณะไร โพธิ์งาม	✓					สิ้นสุด
16	คณะเบี่ยง บุญเพิ่ม	✓					สิ้นสุด

ตาราง 130 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปีพาทย์	ระยะเวลาในการสืบทอด/ปี					หมายเหตุ
		10 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	
17	คณะโจ่ง คงนิม			✓			สืบทอดต่อ
18	คณะยงค์ รามวงศ์		✓				สิ้นสุด
19	คณะศิษย์วัดทองแท่งฯ		✓				สืบทอดต่อ
20	คณะสมปอง ชูเกษร			✓			สืบทอดต่อ
21	คณะสรวง อินทร์เจริญ					✓	สิ้นสุด
22	คณะเหรียญ อาจมั่งกร		✓				สิ้นสุด
23	คณะวันชัย ขาวสะอาด			✓			สืบทอดต่อ
24	คณะพรมาลีบรรเลง	✓					สืบทอดต่อ
25	คณะสีหมึกบริการ	✓					สืบทอดต่อ
26	คณะผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน			✓			สืบทอดต่อ
27	คณะแมวทองการดนตรี		✓				สืบทอดต่อ
28	คณะหมอมิน เฟื่องพงศา		✓				สิ้นสุด
29	คณะหวล จันทรเทียน		✓				สืบทอดต่อ
30	คณะ พ.ท.เปลี่ยน วงศ์หอมเนียม	✓					สิ้นสุด
31	คณะดอกอ้อ ส. ดาวรุ่ง		✓				สืบทอดต่อ
32	คณะสมหวัง เพ็ชรสันทัด		✓				สืบทอดต่อ
33	คณะนกหวีดยอดบรรเลง		✓				สืบทอดต่อ
34	คณะเพชร เกตุยา			✓			สิ้นสุด
35	คณะแสงว เรืองโชติ	✓					สิ้นสุด
36	คณะสามไหย่งยอดนิยม	✓					สิ้นสุด
37	คณะบุญลือ แจ่มแจ้ง		✓				สิ้นสุด
38	คณะศราพรไชว์		✓				สืบทอดต่อ
39	คณะสวัสดิ์ จันทรเทียน			✓			สิ้นสุด
40	คณะสว่าง มะลิพวง		✓				สิ้นสุด
41	คณะสนับ วิงวอน					✓	สืบทอดต่อ
42	คณะกำนันทอง บุญผาสุข		✓				สิ้นสุด
42	คณะกำนันทอง บุญผาสุข		✓				สิ้นสุด
43	คณะเครือ เฟื่องฟู		✓				สิ้นสุด
44	คณะสว่าง จันทรจิระ		✓				สิ้นสุด

ตาราง 129 (ต่อ)

ที่	ชื่อคณะปีพาทย์	ระยะเวลาในการสืบทอด/ปี					หมายเหตุ
		10 - 20	21 - 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	
45	คณะน้าวนบริการ			✓			สืบทอดต่อ
46	คณะผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ	✓					สิ้นสุด
47	คณะนิคหน้อยแสงอรุณ	✓					สืบทอดต่อ
48	คณะธวัชชัย ไช้ลูกยอด	✓					สืบทอดต่อ
49	คณะทองหยิบ เกิดกิจ			✓			สืบทอดต่อ
50	คณะสมคิด (ศิษย์หลวงพ่อพริ้ง)		✓				สืบทอดต่อ
51	คณะมานะ รุ่งศิลป์	✓					สืบทอดต่อ
52	คณะบุญส่ง บุญกุศล	✓					สืบทอดต่อ
53	คณะเจือ ภูมิดี			✓			สืบทอดต่อ
54	คณะช้างน้อยการดนตรี	✓					สืบทอดต่อ
55	คณะเหียน กกกกลั่น	✓					สิ้นสุด
56	คณะ ช. กองโชค				✓		สืบทอดต่อ
57	คณะ ช. จำปาทิพย์				✓		สืบทอดต่อ
58	คณะพิศ พัฒนศิลป์		✓				สืบทอดต่อ
59	คณะสาคร - ม้อง อุ่นาค	✓					สืบทอดต่อ
60	คณะไพเราะบรรเลง			✓			สืบทอดต่อ
61	คณะสงว ศรีผ่อง			✓			สืบทอดต่อ
62	คณะสมภาพ ดนตรี			✓			สืบทอดต่อ
63	คณะครูไพฑูรย์ จรรย์นาฏย์					✓	สืบทอดต่อ
64	คณะ ส. สุขอุดม				✓		สืบทอดต่อ
65	คณะ อ.บ.ต. สวนพริก		(เริ่มสร้างวงได้ 7 ปี)				สืบทอดต่อ

จากการสำรวจภาคสนามคณะปีพาทย์ในกลุ่มน้ำลพบุรีจำนวน 65 คณะ ทำให้ทราบว่า

1. วงปีพาทย์ที่มีอายุในการสืบทอด 10 - 20 ปี มีจำนวน 20 คณะ
2. วงปีพาทย์ที่มีอายุในการสืบทอด 21 - 30 ปี มีจำนวน 20 คณะ
3. วงปีพาทย์ที่มีอายุในการสืบทอด 31 - 40 ปี มีจำนวน 17 คณะ
4. วงปีพาทย์ที่มีอายุในการสืบทอด 41 - 50 ปี มีจำนวน 4 คณะ
5. วงปีพาทย์ที่มีอายุในการสืบทอด 51 - 60 ปี มีจำนวน 3 คณะ

หมายเหตุ คณะ อ.บ.ต. สวนพริก เริ่มตั้งวงได้ 7 ปี

2.2 การรับศิษย์

ในการรับศิษย์นั้นนักปิตาภย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี มีการจัดการตามประเพณีที่มีความเชื่อและยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา ดังนี้

- วันที่ใช้ประกอบพิธี
- การจัดเครื่องกำนัล
- คำกล่าวบูชาครู
- การปฏิญาณตัวของลูกศิษย์
- การจับมือ

วันที่ใช้ประกอบพิธี

คนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับวันในการที่ควรกระทำและควรละเว้นมาแต่โบราณ เช่น “วันพุธหัวกุดท้ายเนา” ไม่สมควรกระทำงานที่เป็นมงคล “วันพุธห้ามเผาวันเสาร์ห้ามแต่ง” เป็นต้น และวันที่ถือว่าเป็นวันมงคลเหมาะที่จะเริ่มเรียนสรรพวิชาทั้งปวง ได้แก่ วันพฤหัสบดี ดังนั้นสังคมคนตรีปิตาภย์จึงใช้วันพฤหัสบดีเป็นวันที่รับศิษย์ จัดพิธีไหว้ครู จากการสำรวจพบว่า คณะปิตาภย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีทั้ง 65 คณะนั้น บางคนจะทำพิธีไหว้ครูและรับศิษย์เฉพาะวันพฤหัสบดีเท่านั้น บางคนก็อนุโลมทำพิธีในวันอาทิตย์

การจัดเครื่องกำนัล

การจัดเครื่องกำนัลบูชาครูนั้น ถือเป็นประเพณีปฏิบัติที่ทำสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน ดังนี้

1. จัดเครื่องกำนัลเพื่อขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์ มีรายการดังนี้
 - ดอกไม้รูป เทียน (บางที่ใช้รูปเทียนแพ)
 - ชั้นล่างหน้า (บางที่ใช้พาน)
 - ผ้าเช็ดหน้า
 - สุรา
 - บุหรี่
 - หมากพลู
 - เงินกำนัล (ครูผู้รับศิษย์เป็นผู้กำหนด)
2. จัดเครื่องกำนัลเพื่อเข้าร่วมพิธีไหว้ครู ครอบครู มีรายการดังนี้
 - ดอกไม้รูป เทียน
 - ชั้นล่างหน้า
 - ผ้าเช็ดหน้า
 - เงินกำนัล (ผู้จัดเป็นผู้กำหนด)
3. จัดเครื่องกำนัลเพื่อไหว้ครู (ก่อนวงดนตรีบรรเลง) มีรายการดังนี้
 - ดอกไม้รูป เทียน
 - ชั้นล่างหน้า

- ผ้าเช็ดหน้า (ถ้าเป็นปีพาทย์มอญใช้ผ้าขาว)
- สุรา
- บุหรี่
- เงินก่านล (หัวหน้าคณะเป็นผู้กำหนด)

หมายเหตุ ในสมัยก่อนค่าก่านลใช้เงิน 6 บาท

จากการศึกษาพบว่า ในการรับศิษย์ การจัดพิธีไหว้ – กรอบครูและตั้งก่านล ก่อนการบรรเลงดนตรีของคณะปีพาทย์ทั้ง 65 คณะ ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีจะเป็นแบบเดียวกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น เว้นแต่ค่าก่านลเท่านั้นที่แตกต่างกัน บางคณะก็เรียก 6 บาท บางคณะ เรียก 12 บาทและบางคณะเรียก 24 บาท แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 12 บาท

คำกล่าวบูชาครู

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามพบว่า การว่าคาถาหรือคำกล่าวบูชาครูของคณะปี พาทย์ทั้ง 65 คณะ ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กล่าวคำบูชาครูเป็นภาษาบาลี
- กลุ่มที่ 2 กล่าวคำบูชาครูเป็นภาษาไทย
- กลุ่มที่ 3 ใช้ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย

คำกล่าวบูชาครูของคณะปีพาทย์ที่อยู่ในกลุ่มภาษาบาลีนั้นก็แตกต่างกันไปตามแต่ที่ครูแต่ละท่านได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ แต่จุดประสงค์ของคำกล่าว บูชาดังกล่าวก็มีลักษณะเดียวกัน คือเพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ดังนี้ (ใช้คำ ตามที่ผู้กล่าวให้สัมภาษณ์)

นายสรวง อินทร์เจริญ กล่าวคำบูชาครู ดังนี้

- ดั่งนะโม 3 จบ
- อิมัง ทูปปะฐุปัง บุปผคันธัง ครูอาจารย์ยะคุณนัง อะหัง วันทามิ

นายเต็ม พงษ์พรหม กล่าวคำบูชาครู ดังนี้

- ดั่งนะโม 3 จบ
- กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
- อิมัง อัคคี พาหุบุปผัง อะหังวันทามิ อาจารย์ยะคุณนัง สัพโสยัง สิทธิปัจจะสาปะหัง อิมัสมิง ภวันตุเต

นายสวง ศรีผ่อง กล่าวคำบูชาครู ดังนี้

- ดั่งนะโม 3 จบ
- กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย
- กล่าวชุมนุมเทวดา

- วิประวิประวิพาหยาะ อุกาสะ วันทาครูอาจารย์ยัง อัคคะ
 ชันตุ พหุบุปผัง ปุชะเนียง สัพสิทธิ กะเรนตุ สิทธิเดชัง
 สิทธิพลัง สิทธิกิจจัง อิมัสสมิง ภะวันตุเต

โดยภาพรวมแล้ว การกล่าวคำบูชาครูที่เป็นภาษาบาลีถึงแม้จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างแต่ภาพรวมจะเป็นไปในทางเดียวกันคือ ตั้งนะโม กล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย กล่าวคำชุมนุมเทวดา (บางท่านไม่ใช้) แล้วต่อด้วยคำบูชาครู

ส่วนคำกล่าวบูชาครูที่เป็นภาษาไทยนั้นจะพบว่าไม่ได้มีคำกล่าวที่เป็นรูปแบบใด ๆ และคำกล่าวในแต่ละครั้งก็ไม่เหมือนกันทุกครั้งเพียงแต่ใช้คำพูดที่ดี ๆ เป็นสิริมงคลกับตัวเองและลูกวงในขณะเท่านั้น

สำหรับผู้ที่ใช้คำกล่าวทั้งสองภาษานั้นมักกล่าวเป็นภาษาบาลีก่อนแล้วตามด้วยภาษาไทย

ตาราง 131 แสดงการใช้คำบูชาครูของแต่ละคณะ

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ภาษา ไทย	ภาษา บาลี	ใช้ทั้งสอง ภาษา	หมายเหตุ
1	นายสะอาด ร่มลำดวน		✓		
2	ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม		✓		
3	นายเต็ม พงษ์พรหม		✓		
4	นายวิชัย ปานงาม	✓			
5	นายมานะ พิกุลงาม	✓			
6	นายทองดี บุญแย้ม		✓		
7	นายสนิท สงค์สะอาด		✓		
8	นายครุฑ อ่อนสำลี		✓		
9	นายสมพงษ์ สีสม		✓		
10	นายฟ่อน เขียวเจริญ		✓		
11	นายเบี่ยง ทองทิพย์		✓		
12	นายพูน บุญเกิด		✓		
13	นายสุภัทร ภูภมร		✓		
14	นายสงว อ่ำส้ม		✓		
15	นายไร โพธิ์งาม		✓		
16	นายเบี่ยง บุญเพิ่ม		✓		
17	นายโจ่ง คงน้อม		✓		
18	นายประยงค์ รามวงศ์		✓		

ตาราง 131 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ภาษา ไทย	ภาษา บาลี	ใช้ทั้งสอง ภาษา	หมายเหตุ
19	นายสุวรรณ จันทอง		✓		
20	นายสมปอง ชูเกษร		✓		
21	นายสรวง อินทร์เจริญ		✓		
22	นายเหรียญ อาจมังกร		✓		
23	นายวันชัย ขาวสะอาด		✓		
24	นายสมพร มงคลสาร		✓		
25	นายฉลอง ป่าเพ็ดทาน			✓	
26	ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน			✓	
27	นายบุญมี ชื่นอารมณ		✓		
28	นายผิน เพ็งพงศา			✓	
29	นายหวล จันทรเทียน		✓		
30	พ.ท. เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม		✓		
31	นายครรชิต ดาวทอง	✓			
32	นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด			✓	
33	นายสุชาติ โพธิ์ทอง	✓			
34	นายเพชร เกตุยา		✓		
35	นายแสง เรื่องโชติ		✓		
36	นายสามโหยง เกิดกิจ		✓		
37	นายบุญลือ แจ่มแจ้ง			✓	
38	นายสมบัติ สงวนวงศ์	✓			
39	นายสวัสดิ์ จันทรเทียน		✓		
40	นายสว่าง มะลิพวง		✓		
41	นายสนับ วิงวอน		✓		
42	กำนันทอง บุญผาสุข		✓		
43	นายเครือ เพ็งพู่		✓		
44	นายสว่าง จันทรจิระ		✓		
45	นายน้ำวน ภูจิ๋ว			✓	
46	ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ			✓	
47	นายวิชา แสวอรุณ			✓	
48	นายธวัช เนียมพืง	✓			

ตาราง 131 (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายชื่อ	ภาษา ไทย	ภาษา บาลี	ใช้ทั้งสอง ภาษา	หมายเหตุ
49	นายทองหยิบ เกิดกิจ			✓	
50	ผู้ใหญ่ประทวน สีม่วง	✓			
51	นายมานะ จันทรสีเผือก	✓			
52	นายบุญส่ง บุญกุศล			✓	
53	นายเจือ ภูมิดี		✓		
54	นายมานะ ชื่นอารมภ์	✓			
55	นายเทียน กกกกลีน		✓		
56	นายชื่น กองโชค		✓		
57	นายอ้าย ผ่องสุทธิ์			✓	
58	นายสุพิศ ผ่องสุทธิ์			✓	
59	นายสาคร อุ๋นาค			✓	
60	นายสงกรานต์ ไพเราะ			✓	
61	นายสงว ศรีผ่อง			✓	
62	นายสมภพ ดนตรี			✓	
63	นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์		✓		
64	นายประเสริฐ สุขอุดม			✓	
65	อบต.สวนพริก	✓			

การกล่าวคำปฏิญาณของผู้เรียน

การกล่าวคำปฏิญาณของผู้เรียน หรือการสาบานตนของผู้ที่มาฝากตัวเป็นศิษย์นั้น ในอดีตมีใช้กันอยู่บ้าง โดยครูผู้สอนหรือหัวหน้าคณะที่เป็นผู้รับศิษย์ จะกล่าวนำแล้วให้ลูกศิษย์กล่าวตาม โดยมีใจความพอสรุปได้ ดังนี้

1. จะปฏิบัติตนเป็นคนดี ซื่อสัตย์ – สุจริต
2. จะปฏิบัติตนอยู่ในศีล – ธรรมอันดี
3. จะเคารพเชื่อฟังในคำสั่งสอนของครูและตั้งใจเล่าเรียนฝึกซ้อม

จะเห็นว่าคำกล่าวที่ประมวลมาทั้งสามข้อข้างต้นนั้นจะเป็นเรื่องของความดีไม่มีการสาปแช่งใด ๆ ทั้งสิ้น จากการศึกษาภาคสนาม คณะแพทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ทั้ง 65 คณะนั้น ปรากฏว่าไม่มีคณะใดให้ความสำคัญต่อการปฏิญาณหรือสาบานตนเลย

การจับมือ

ประเพณีของการเรียนปีพาทย์ ที่กระทำสืบเนื่องกันมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างหนึ่ง ได้แก่ “การจับมือ” หรือเรียกตามภาษาพวกรปีพาทย์ว่า “จับข้อมือ” และบูชาครูเสร็จแล้ว โดยให้ลูกศิษย์เข้านั่งในวงฆ้องไทยวงใหญ่ ส่วนครูจะนั่งคุกเข่าอยู่ด้านหลัง พร้อมทั้งจับมือของลูกศิษย์ตีฆ้องวงใหญ่ด้วยเพลงสาธุการ 1 วรรค (สี่ห้องโน้ตไทย) 3 ครั้ง

นายสรวง อินทร์เจริญ (สัมภาษณ์) การประกอบพิธีจับข้อมือทำดังนี้ “หลังจากทำพิธีเคารพ – บูชาครู ทั้งครูที่เป็นเทพ ครูที่เป็นมนุษย์แต่ได้ล่วงลับไปแล้ว โดยเรียกรวมว่า “พ่อแก่” เสร็จเรียบร้อยแล้วให้ผู้ที่ต้องการเข้าพิธีจับข้อมือ นั่งพับเพียบกลางฆ้องไทยวงใหญ่ กราบ 3 ครั้ง ครูจะอ้อมมานั่งคุกเข่าอยู่ด้านหลังของผู้เข้าพิธี แล้วใช้มือขวาของครูจับที่มือขวาของศิษย์ มือซ้ายของครูจับที่มือซ้ายของศิษย์ โดยที่ในมือของลูกศิษย์จับไม้ฆ้องอยู่แล้วทั้งสองข้าง จากนั้นก็จับมือของศิษย์ตีเพลงสาธุการทางฆ้องวงใหญ่ ความยาว 1 วรรค จำนวน 3 ครั้ง แล้วให้ศิษย์กราบที่ฆ้องอีก 3 ครั้ง เป็นเสร็จพิธี สำหรับเพลงสาธุการที่ใช้ทำพิธี “จับมือ” นั้น พบว่ามีความแตกต่างกันไปตามแต่ละครู ซึ่งมีมือฆ้องต่างกัน ดังนี้

เพลงสาธุการทางฆ้องวงใหญ่ที่ใช้ประกอบพิธีจับมือ

แบบที่ 1

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ม	- ซ - ล
มือซ้าย	--- ล.	--- ท.	--- ท.	- ซ. - ล.

แบบที่ 2

มือขวา	--- ร	--- ม	--- ม	- ซ - ล
มือซ้าย	--- ล.	--- ท.	--- ม.	- ซ. - ล.

แบบที่ 3

มือขวา	--- ร	- ม - ม	--- ม	- ซ - ล
มือซ้าย	--- ล.	--- ม.	--- ม.	- ซ. - ล.

นายสรวง อินทร์เจริญ (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ผู้ที่เรียนปีพาทย์ทุกคนควรจับมือด้วยฆ้องไทยวงใหญ่ก่อนแล้วจึงจับมือฆ้องมอญวงใหญ่ทีหลัง ในการจับมือฆ้องมอญวงใหญ่

ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกันกับฆ้องไทย เพียงแต่เปลี่ยนจากเพลงสาธุการมาเป็นเพลงประจำวัด ดังนี้

เพลงประจำวัดทางฆ้องมอญวงใหญ่ที่ใช้ประกอบพิธีจับมือ

แบบที่ 1

มือขวา	--- ชั	--- ลั	--- ทั	--- ลั	--- ชั	--- รั	--- มั	- ชั - ลั
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ท	--- ล	--- ช	--- ร	--- ม	- ช - ล

แบบที่ 2

มือขวา	--- ชั	--- ลั	--- ทั	--- ลั	--- ชั	--- รั	--- มั	- ชั - ลั
มือซ้าย	--- ช	--- ล	--- ท	--- ล	--- ช	--- ล	--- ท	- ช - ล

หมายเหตุ

1. ระดับเสียงฆ้องไทยวงใหญ่จากลูกทวน (เสียงต่ำ) ถึงลูกยอด (เสียงสูง)

ร. ม. ฟ. ช. ล. ท. ด. ร. ม. ฟ. ช. ล. ท. ค. ร. ม.

2. ระดับเสียงฆ้องมอญวงใหญ่จากลูกทวน (เสียงต่ำ) ถึงลูกยอด (เสียงสูง)

ช. ล. ด. ร. ม. ช. ล. ท. ค. ร. ม. ฟ. ช. ล. ท.

การเรียนปีพาทย์นั้น ในอดีตจะเริ่มต่อเพลงในชุดโหมโรงเย็น โหมโรงเช้า เพลงเรื่องและเพลงเบ็ดเตล็ดตามลำดับ เพราะต้องใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ตามประเพณีของสังคมไทย เพลงที่บรรเลงเป็นเพลงแรกในโหมโรงเย็นและโหมโรงเช้าคือเพลงสาธุการ ดังนั้นในการจับข้อมือเพื่อเรียนปีพาทย์ครั้งแรกจึงใช้เพลงสาธุการ แต่ในปัจจุบันสภาพของสังคมเปลี่ยนไป พิธีกรรมต่าง ๆ ได้ถูกตัดทอนลง วงปีพาทย์ไทยก็ลดบทบาทหน้าที่ตามไปด้วย จะคงเห็นอยู่ก็แต่พิธีงานศพเท่านั้นที่ยังคงใช้วงปีพาทย์อยู่ ซึ่งก็เปลี่ยนไปเป็นวงปีพาทย์มอญแทนวงปีพาทย์นางหงส์ (ปีพาทย์ไทย) จึงมีผลให้รูปแบบของการต่อเพลงปีพาทย์เปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน จากเพลงชุดโหมโรงเช้า – เย็น ก็เปลี่ยนมาเป็นเพลงประจำวัด, ประจำบ้านและเพลงมอญสองชั้น เป็นต้น ดังนั้นจากการจับมือด้วยฆ้องไทยวงใหญ่ในเพลง “สาธุการ” ก็ เปลี่ยนมาจับมือด้วยฆ้องมอญวงใหญ่ในเพลง “ประจำวัด” ตามไปด้วย เช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า คณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี จำนวน 65 คณะ มีชนบทประเพณีในการรับศิษย์แตกต่างไปจากอดีต ที่ต้องให้ผู้ปกครองนำตัวผู้เรียนมาฝากเรียน เปลี่ยนมาเป็นการรับศิษย์ โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ปกครองนำมาฝาก และจากความศรัทธาที่ ลูกศิษย์มีต่อตัวผู้สอนแล้วมาขอเรียนด้วยตนเอง สำหรับกำหนดที่ใช้ประกอบพิธีขอฝากตัวเป็นศิษย์นั้นพบว่า มีลักษณะคล้ายกัน ได้แก่ ชันล่างหน้า ผ้าเช็ดหน้า ดอกไม้ รูปเทียน และเงิน (เรียกว่าค่ากำนัล) ตามแต่ครูจะเรียก ในส่วนของคาถาที่ใช้ประกอบพิธีนั้น มี 3 ลักษณะ

ได้แก่ ใช้เป็นภาษาไทย ภาษาบาลี และใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาบาลี ในเรื่องความเชื่อด้านโหราศาสตร์ คำปฏิญาณหรือสาบานของผู้ฝากตัวเป็นศิษย์พบว่า ไม่มีคนใดให้ความสำคัญและใช้ปฏิบัติ ส่วนเรื่องการจับมือนั้นพบว่าส่วนใหญ่จะจับมือด้วยฆ้องไทยวงใหญ่ในเพลง “สาธุการ” ถ้าเรียนเพลงมอญก็จะจับมือด้วยฆ้องมอญวงใหญ่ในเพลง “ประจำวัด” อีกครั้งหนึ่งและจะกระทำพิธีในวันพฤหัสบดีเป็นส่วนใหญ่

2.3 การจัดสถานที่สอน

สำหรับสถานที่ที่ใช้ต่อเพลงหรือเรียนปีพาทย์นั้น นายสรวง อินทร์เจริญกล่าวว่า “ในสมัยก่อนนั้นการต่อเพลงจะแบ่งเป็นสองประเภทคือ เพลงที่สามารถต่อที่บ้านได้ประเภทหนึ่ง กับอีกประเภทหนึ่งนั้นต้องไปต่อกันที่วัด ในส่วนของเพลงที่สามารถเรียนและต่อได้ที่บ้าน ได้แก่ เพลงชุดโหมโรงเช้า – โหมโรงเย็น เพลงด๊ับ เพลงเถา เพลงเรื่อง เป็นต้น และในส่วนของเพลงที่ต้องต่อกันที่วัดก็ได้แก่ เพลงนางหงส์และเพลงประจำวัด ประจำบ้าน เพลงยกศพ รวมทั้งเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง ในสมัยก่อนก็มักไปต่อกันที่วัด เช่นกัน” นายสุพจน์ ผดุงสุทธิ กล่าวว่า “วงปีพาทย์ คณะ ช.จำปาภิพย ที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันนี้จะไม่ถือเรื่องการต่อเพลงที่ต้องไปต่อที่วัดแบบสมัยโบราณ เพราะไม่สะดวกเหมือนกับต่อที่บ้าน ดังนั้นเพลงทุกประเภทจะต่อกันที่บ้าน มีข้อแม้ว่าถ้ามีคนในบ้านป่วยจะไม่ซ้อมเพลงนางหงส์ และเพลงประจำวัด ประจำบ้าน รวมทั้งเพลงยกศพ ในบ้านเด็ดขาด”

จากการศึกษาพบว่า สถานที่ที่ครูผู้สอนปีพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีใช้เป็นสถานที่สอนลูกศิษย์นั้น แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ เพลงที่เป็นธรรมดาทั่วไปจะสอนที่บ้านครูและเพลงที่ถือกันมาแต่โบราณว่าต้องต่อกันที่วัดก็ยังคงต่อกันที่วัด (มีจำนวนน้อย)

2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน

2.4.1 สื่อ – อุปกรณ์ (เครื่องดนตรี)

ในการเรียนการสอนปีพาทย์ของคณะปีพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีนั้น เป็นการสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติเครื่องดนตรี เพื่อนำไปใช้ในการออกงานมากกว่าสอนทฤษฎี ดังนั้นการจัด การเรียนการสอนของผู้สอน จึงใช้อุปกรณ์เครื่องดนตรีที่ครูผู้สอนมีประจำอยู่แล้ว ซึ่งในส่วนของเครื่องดนตรีที่ครูผู้สอนหรือหัวหน้าคณะได้สะสมไว้นั้น มักจะเป็นเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพดี เพื่อไว้ประกอบอาชีพของแต่ละคณะเองแล้วยังเป็นความภาคภูมิใจของหัวหน้าคณะที่ได้ครอบครองเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพอีกด้วย ดังนั้นผู้เรียนจึงมีโอกาสดำสัมผัสกับเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพในการใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน

เครื่องดนตรีที่ครูปีพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรีใช้เป็นอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนนั้นพบว่า เครื่องดนตรีมีจำนวนพอเพียงกับจำนวนของผู้เรียนเพราะปัจจุบันแต่ละคณะจะมีเครื่องปีพาทย์มอญและใช้เครื่องดนตรีในวงปีพาทย์มอญ เพื่อเรียนเพลงมอญเป็นส่วนใหญ่ จำนวนเครื่องดนตรีในวงปีพาทย์มอญของแต่ละคณะนั้น จะมีฆ้องมอญจำนวนหลายโคง

สำหรับบางคณะที่มีผู้เรียนจำนวนมากไม่สามารถหาห้องมอญมาให้กับผู้เรียนได้ครบทุกคน ก็แก้ปัญหาในการสอน ดังนี้

1) ใช้เครื่องดนตรีอื่นแทน เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม โดยต่อเป็น ทำนองทางฆ้อง

2) แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม และจัดเวลาเรียนไม่ให้ตรงกัน

ในปัจจุบันความนิยมในปี่พาทย์มอญของสังคมมีมากทำให้คณะปี่พาทย์ต่าง ๆ แข่งกันสร้างห้องมอญให้มีจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จึงทำให้ผู้เรียนมีเครื่องดนตรีพอ สำหรับการเรียนตามไปด้วยเช่นกัน

2.4.2 สื่อ – อุปกรณ์ (เทคโนโลยีสมัยใหม่)

สำหรับเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นนับว่ามีประโยชน์ในการนำมาช่วยสอน ได้มากที่สุด เทคโนโลยีเหล่านี้ ได้แก่ แอบบันทิกเสียงและแอมป์วิททัศน์ โดยมีจุดประสงค์ ในการใช้ ดังนี้

1) ใช้ทบทวนเพลงและช่วยจำ ซึ่งลักษณะของการใช้ แอบบันทิกเสียงเพื่อช่วยทบทวนเพลงและช่วยในการจำเพลงนั้น เป็นที่นิยมในหมู่นักดนตรีปี่พาทย์ใน แอบลุ่มน้ำลพบุรีโดยทั่วไป เพราะสะดวกในการทบทวนเพลงซึ่งจะฟังที่ไหน เมื่อไรก็ได้ พร้อมทั้งให้ความเพลิดเพลินไปในขณะเดียวกัน

2) เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการต่อเพลง ที่ไม่สามารถหาผู้ต่อเพลงให้ได้ (แกะเพลง) ซึ่งผู้ที่ฟังเพลงจากแอบบันทิกเสียงแล้วสามารถแกะเพลงได้นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความ เชี่ยวชาญมาก ชนิดที่ได้ยินทำนองจากแอบบันทิกเสียงแล้วสามารถนึกมือฆ้อง (ทำนองหลัก) ได้ทันทีว่าจะใช้มือฆ้องอย่างไร ทำนองเดียวกันบางครั้งก็ใช้แอมป์วิททัศน์ ช่วยในการต่อเพลง ด้วยเพราะจะมองเห็นภาพของมือฆ้องที่ถูกต้องได้จากแอมป์วิททัศน์นั้น ๆ เช่นกันด้วย

จากการศึกษาพบว่า ในส่วนของเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะ ปี่พาทย์ในแอบลุ่มน้ำลพบุรีนั้น นิยมใช้ห้องมอญเป็นหลักในการต่อเพลง และมีเครื่องดนตรี มากพอในการเรียนการสอน สำหรับสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้นจะใช้แอบบันทิกเสียงใน การทบทวนเพลง และใช้แอมป์วิททัศน์ในการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้มือฆ้อง เป็นบางครั้ง แต่ส่วนใหญ่ยังนิยมต่อเพลงจากครูโดยตรงมากกว่า

2.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและวิธีสอน

ในการจัดการเรียนการสอนปี่พาทย์ ของคณะปี่พาทย์ในแอบลุ่มน้ำลพบุรีกำหนด เนื้อหาในการสอนแตกต่างกันตามจุดประสงค์ของผู้สอนว่า ต้องการให้ศิษย์มีความรู้ และ ความเจริญก้าวหน้าทางดนตรีไปในแนวทางใด โดยครูผู้สอนจะกำหนดเนื้อหา ในการเรียนการ สอนให้สอดคล้องและสนองตามจุดประสงค์นั้น ๆ ดังนี้

2.5.1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 2 วิธี ดังนี้

1) จัดการเรียนการสอนแบบเก่า ตามประเพณีการเรียนการสอนที่

ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่โบราณ

2) จัดการเรียนการสอนแบบประยุกต์ ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน

ตาราง 132 แสดงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของคณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี

ลำดับที่	รายชื่อหัวหน้าคณะปีพาทย์	จัดการเรียนการสอนแบบเก่า	จัดการเรียนการสอนแบบประยุกต์
1	นายสะอาด ร่มลำตวน	✓	
2	ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม	✓	
3	นายเต็ม พงษ์พรหม	✓	
4	นายวิชัย ปานงาม		✓
5	นายปุย พิกุลงาม	✓	
6	นายทองดี บุญยิ้ม		✓
7	นายสนิท สงค์สะอาด		✓
8	นายครุฑ อ่อนสำลี	✓	
9	นายสมพงษ์ สีสม	✓	
10	นายฟ่อน เขียนเจริญ	✓	
11	นายเบี่ยง ทองทิพย์	✓	
12	นายพูน บุญเกิด	✓	
13	นายสุภัทร ภูภมร	✓	
14	นายสงว อ่ำส้ม	✓	
15	นายไร โพธิ์งาม	✓	
16	นายเบี่ยง บุญเพิ่ม	✓	
17	นายโจ่ง คงเพิ่ม	✓	
18	นายประยงค์ งามวงศ์	✓	
19	นายสุวรรณ จันทอง	✓	
20	นายสมปอง ชูเกษร		✓
21	นายสรวง อินทร์เจริญ	✓	
22	นายเหรียญ อัจฉกร	✓	
23	นายวันชัย ขาวสะอาด		✓
24	นายสมพร มงคลสาร	✓	
25	นายฉลอง บำเพ็ญทาน		✓
26	ผู้ใหญ่สมาน อินอ่อน		✓

ตาราง 132 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อหัวหน้าคณะปีพาทย์	จัดการเรียนการ สอนแบบเก่า	จัดการเรียนการ สอนแบบประยุกต์
27	นายบุญมี ชื่นอารมณ		✓
28	นายผิน เพ็งพงศา	✓	
29	นายหวล จันทรเทียน	✓	
30	พ.ท.เปลี่ยน วงษ์หอมเนียม	✓	
31	นายครรชิต ดาวทอง		✓
32	นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด		✓
33	นายสุชาติ โพธิ์ทอง		✓
34	นายเพชร เกตุยา	✓	
35	นายแสวง เรืองโชติ	✓	
36	นายสามโหยง เกิดกิจ		✓
37	นายบุญลือ แจ่มแจ้ง		✓
38	นายสมบัติ สงวนวงศ์		✓
39	นายสวัสดิ์ จันทรเทียน	✓	
40	นายสว่าง มะลิพวง	✓	
41	นายสนับ วิงวอน	✓	
42	กำนันทอง บุญผาสุข	✓	
43	นายเครือ เพ็งพู่	✓	
44	นายสว่าง จันทรจิระ	✓	
45	นายน้ำวน ภูจิ๋ว	✓	
46	ผู้ใหญ่ประยงค์ กล้าบุญ	✓	
47	นายวิชา แสงอรุณ		✓
48	นายธวัช เนียมพืง		✓
49	นายทองหยิบ เกิดกิจ	✓	
50	ผู้ใหญ่ประทวน สีม่วง	✓	
51	นายมานะ จันทรสีเผือก		✓
52	นายบุญส่ง บุญกุศล		✓
53	นายเจือ ภูมิดี		✓
54	นายมานะ ชื่นอารมณ		✓
55	นายเทียน กกกกลีน	✓	
56	นายชั้น กองโชค	✓	

ตาราง 132 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อหัวหน้าคณะปีพาทย์	จัดการเรียนการสอนแบบเก่า	จัดการเรียนการสอนแบบประยุกต์
57	นางอ้าย ผดุงสุทธิ		✓
58	นายสุพิศ ผดุงสุทธิ		✓
59	นายสาคร อุ๋นาค		✓
60	นายสงกรานต์ ไพเราะ		✓
61	นายสงว ศรีม่วง	✓	
62	นายสมภาพ ดนตรี		✓
63	นายพิทักษ์ จรรย์นาฏย์	✓	
64	นายประเสริฐ สุขอุดม		✓
65	อบต.สวนพริก		✓

สำหรับการจัดและกำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอนนั้น คณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีมีความแตกต่างกันในแต่ละวง ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนแบบเก่า

ในอดีตนั้น ครูดนตรีไทยท่านได้วางแนวทางพื้นฐานไว้ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและเพิ่มประสบการณ์ เป็นลำดับขั้นมิได้เร่งรัดให้ผู้เรียนไปประกอบอาชีพโดยเร็ว ดังนั้นผู้เรียนทุกคนจะต้องผ่านเนื้อหาหลักสูตรไปที่ละขั้น ๆ จึงทำให้พื้นฐานของผู้เรียนอยู่ในระดับสูงอันเป็นผลส่งผลให้ผู้เรียนในระบบนี้อาจจะไปประกอบอาชีพได้ช้า แต่ทว่าในระยะยาวแล้วผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จ มีความรู้ที่แน่นสามารถประกอบอาชีพและเป็นนักดนตรีที่ดีมีฝีมือได้ในอนาคต สำหรับเนื้อหาดนตรีแบบเก่าที่ครูดนตรีในลุ่มน้ำลพบุรียึดถือเป็นรูปแบบในการสอนศิษย์ มีเนื้อหาและลำดับขั้นตอนในการเรียน ดังนี้

เพลงไหมโรงเย็น ประกอบด้วยเพลง

- เพลงสาธุการ
- เพลงตระไหมโรง
- เพลงร่ำสามลา
- เพลงเข้าม่าน
- เพลงปฐม
- เพลงลา
- เพลงเสนอ
- เพลงร่ำลาเดียว
- เพลงเชิด

- เพลงกลม
- เพลงชำนาญ
- เพลงกราวใน
- เพลงต้นซบ
- เพลงลา

เพลงโหมโรงเช้าประกอบด้วยเพลง

- เพลงสาธุการ
- เพลงเหาะ
- เพลงรัวลาเตียว
- เพลงกลม
- เพลงชำนาญ

เพลงเรื่อง เป็นประเภทเพลงช้า พบว่ามีการเรียนอยู่เป็นส่วนน้อย เหตุเพราะในปัจจุบันโอกาสที่ใช้ไม่ค่อยมี จึงมีการเรียนเพลงประเภทนี้อยู่เป็นบางคณะเท่านั้น ตัวอย่างเพลงเรื่อง ได้แก่

- เพลงเรื่องพระรามเดินดง
- เพลงเรื่องสร้อยสน
- เพลงเรื่องสินวล
- เพลงเรื่องตะนาว
- เพลงเรื่องมอญแปลง
- เพลงเรื่องฝรั่งรำเท้า

ฯลฯ

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนตามแบบเก่าพบว่า หลังจากประกอบพิธีฝากตัวเป็นศิษย์แล้ว จะเริ่มเรียนด้วยเพลงในชุดโหมโรงเช้าและโหมโรงเย็น ซึ่งแต่ละคณะจะเริ่มไม่เหมือนกัน คือ บางคณะก็เริ่มด้วยโหมโรงเย็นก่อน บางคณะก็เริ่มด้วยโหมโรงเช้าก่อน และหลังจากนั้นก็ต่อเพลงเรื่องตามที่แต่ละคณะจะเห็นสมควร กระทั่งสามารถบรรเลงในพิธีสวดมนต์เย็น – ฉันทะเข้าได้แล้ว จึงเริ่มต่อเพลงมอญที่หลัง

นายพิทักษ์ จรรย์นาญย์ (สัมภาษณ์) กล่าวถึงลำดับขั้นในการต่อเพลงต่าง ๆ

ดังนี้ คือ

- เพลงโหมโรงเย็น
- เพลงโหมโรงเช้า
- เพลงลงสร
- เพลงประจำวัด
- เพลงเชิญผี
- เพลงยกศพ

- เพลงประจำบ้าน
- เพลงมอญ 2 ชั้น

นายชั้น กองโชค (สัมภาษณ์) กล่าวถึงลำดับชั้นในการต่อเพลง ดังนี้

- เพลงโหมโรงเช้า
- เพลงโหมโรงเย็น
- เพลงเรื่องพระรามเดินดง
- เพลงประจำวัด
- เพลงมอญ 2 ชั้น
- เพลงยกศพ
- เพลงประจำบ้าน
- เพลงเชิญผี

นายสรอง อินทร์เจริญ (สัมภาษณ์) กล่าวถึงลำดับชั้นในการต่อเพลง ดังนี้

- เพลงโหมโรงเย็น
- เพลงโหมโรงเช้า
- เพลงลงสร
- เพลงประจำวัด
- เพลงยกศพ
- เพลงประจำบ้าน
- เพลงเชิญผี
- เพลงมอญ 2 ชั้น

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดลำดับชั้นในการต่อเพลงของวงอื่น ๆ ในกลุ่มที่สอนแบบเก่าจะมีลักษณะเดียวกัน แตกต่างกันในกลุ่มเพลงเรื่องเท่านั้นที่แต่ละคณะจะสอนตามที่คณะของตนจำเป็นต้องใช้และเห็นสมควร

2) การจัดการเรียนการสอนแบบประยุกต์

เป็นการนำเนื้อหาทั้งสองแบบมาสอนผสมผสานกัน โดยมีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถออกบรรเลงร่วมวงเพื่อประกอบอาชีพได้ไว และขณะเดียวกันก็ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ทางดนตรีที่ถูกต้องตามแบบโบราณด้วยเช่นกัน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

- หลังจากผ่านกระบวนการจับข้อมือ ด้วยเพลงสาธุการตามแบบโบราณแล้วจะเริ่มต่อเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เมื่อจบชุดโหมโรงดังกล่าวแล้ว จะหยุดเพลงไทยไว้เพียงเท่านี้ จากนั้นจะให้ผู้เรียนต่อเพลงมอญเพื่อใช้ประกอบอาชีพได้ แล้วจึงต่อเพลงไทยสลับกับเพลงมอญในภายหลัง

นายมานะ จันทร์สีเผือก (สัมภาษณ์) กล่าวถึงการใช้เนื้อหาแบบผสมผสานว่าหลังจากต่อเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็นแล้วจะต่อเพลงมอญเลย โยเริ่มจากเพลงประจำวัด

ประจำบ้าน และเพลงมอญ 2 ชั้นต่าง ๆ ที่ใช้บรรเลงปีพาทย์มอญในงานศพ เพราะต้องการให้เด็ก ๆ ได้ออกไปประกอบอาชีพได้ไว แต่ทั้งนี้ต้องต่อเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็นให้ก่อน จะทำให้มือคล่องและมีภูมิรู้ตามแบบโบราณไว้บ้าง

นายประเสริฐ สุขอุดม (สัมภาษณ์) กล่าวถึงการใช้เพลงสอนเด็กว่า หลังจากจับข้อมือเพลงสาธุการแล้วจะต่อเพลงโหมโรงเย็นตามแบบโบราณก่อน แล้วจึงต่อเพลงมอญไว้ประกอบอาชีพต่อเลย โดยต่อเพลงเร็วรับพระ ส่งพระก่อน หลังจากนั้นก็ต่อเพลงประจำวัด ประจำบ้าน และเพลงประโคมทั่ว ๆ ไป

- หลังจากผ่านกระบวนการจับข้อมือ ด้วยเพลงสาธุการตามแบบโบราณแล้ว จะเริ่มต่อเพลงมอญก่อน เพื่อให้เด็กสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

นายสมหวัง เพ็ชรสันทัด (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “พอจับข้อมือเพลงสาธุการแล้วก็ต่อเพลงมอญเลย เพราะถ้ามีไปต่อเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น ทำให้เด็ก ๆ เบื่อและเลิกเรียนเสียก่อนที่จะออกงานได้ ดังนั้นจึงต่อเพลงมอญให้เลย จนสามารถออกงานได้แล้ว และเห็นว่า เด็กคนนี้อาจจริงในทางปีพาทย์ จึงจะย้อนมาต่อเพลงชุดโหมโรงเช้า – เย็นให้ภายหลัง”

นายสมภพ ดนตรี (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ผมสอนเพลงเร็วมอญให้ก่อน เพราะสั้นและง่ายทำให้เด็ก ๆ มีกำลังใจเพียงอาทิตย์เดียวเขาก็สามารถบรรเลงรับพระส่งพระได้แล้ว จากนั้นจึงต่อเพลงมอญสองชั้นง่าย ๆ เช่น มอญโพกผ้า หลังจากนั้นจึงต่อเพลงประจำวัด ประจำบ้าน ยกศพ เชิญผี ให้ที่หลัง ส่วนเพลงโหมโรงเช้า – เย็นแบบโบราณไม่ได้ต่อให้ เพราะส่วนใหญ่พอเริ่มโตขึ้นมักจะเลิกเล่นปีพาทย์ ไปเรียนในชั้นที่สูงขึ้น เพื่อประกอบอาชีพอื่นที่มั่นคงและมีรายได้ดีกว่าเล่นปีพาทย์ แต่ถ้าเด็กคนไหนสนใจจริงจึงผมก็ต่อให้เท่าที่เขาจะรับได้

ทั้งนี้เมื่อผู้เรียนได้ผ่านกระบวนการเรียนไปได้ระดับหนึ่ง ครูผู้สอนจึงเริ่มต่อเพลงสำคัญ ๆ ให้ เช่น เพลงเดี่ยว เป็นต้น โดยขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอนจะเป็น ผู้พิจารณา

2.5.2 วิธีการสอน

สังคมไทยในอดีตนั้น เป็นสังคมเครือญาติ อยู่กันแบบครอบครัวใหญ่ ที่บ้านหลังเดียว อาจอยู่รวมกันทั้งปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น ดังนั้นบ้านจึงถือเป็นสถานที่ศึกษาแห่งแรกของเด็ก ๆ โดยมีพ่อ แม่ เป็นครูคนแรก คอยอบรมสั่งสอนในทุก ๆ เรื่อง แม้กระทั่งการประกอบอาชีพ ก็จะมีการถ่ายทอดกันภายในครอบครัว เช่น ครอบครัวนี้เป็นช่างทองถ้าสืบไปก็จะพบว่า ครอบครัวนี้อาจจะเป็นช่างทองกันมา 3 - 4 ช่วงอายุคนแล้วก็ได้ ซึ่งเป็นการสอนกันภายในครอบครัวแบบปากต่อปากหรือแบบมุขปาฐะ ในการศึกษาดนตรีไทยก็เช่นกัน มักเกิดจากการใกล้ชิดเป็นแรงจูงใจในการปลูกฝัง เช่น บ้านที่มีผู้ปกครองเป็นนักดนตรีไทย เด็กที่อยู่ที่บ้านนั้นก็จะได้เห็นได้ยินเสียงดนตรีไทยอยู่บ่อย ๆ และจากเหตุดังกล่าวนี้เองที่ทำให้เด็กเคยชินและเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ในสมัยโบราณนั้นการเรียนดนตรีจะใช้วิธีสอนให้จำ และปฏิบัติตามอย่างจริงจังจนชำนาญ ดังนั้นทำนองเพลงจึงอาจผิดเพี้ยนกันไป

บ้างตามความนิยม และความสามารถของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งโดยมากครูจะสอนลูกศิษย์ตามปฏิภาณ ไหวพริบ ของแต่ละคนผู้ใดมีความสามารถดีก็มักจะได้ทำนองที่แปลก ไพเราะ และโดดเด่น มากกว่าผู้ที่มีความสามารถน้อย

จากการศึกษาภาคสนามพบว่า ครูดนตรีเป่าพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี มีวิธีการสอนเป่าพาทย์ให้กับลูกศิษย์ ดังนี้

1) การเลือกเครื่องดนตรีให้ปฏิบัติ

ในการเรียนเป่าพาทย์นั้น จะมีเครื่องดนตรีอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มเครื่องตีที่ทำทำนอง เช่น ข้องวงใหญ่ ข้องวงเล็ก ระนาดเอก ระนาดทุ้ม กลุ่มที่สอง ได้แก่ เครื่องเป่าประเภทปี่และกลุ่มที่สาม ได้แก่ เครื่องหนัง เช่น ตะโพน กลองทัด เปิงและกลองแขก เป็นต้น ซึ่งเครื่องดนตรีแต่ละชนิดนั้นจะใช้อยู่และผละกำลังในการบรรเลงแตกต่างกันไป ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องรู้จักหลักการในการเลือกเครื่องดนตรีให้กับผู้เรียนด้วย จึงจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ

ในการเรียนการสอนของครูผู้สอนในเขตลุ่มน้ำลพบุรีนั้นพบว่าส่วนใหญ่ มักให้ฝึกหัดข้องวงใหญ่ก่อนทั้งเป่าพาทย์ไทยและเป่าพาทย์มอญ โดยมีเหตุผลว่า ข้องวงใหญ่เป็นหลักในการบรรเลง ถ้าหากผู้เรียนได้เรียนรู้เพลงในทางข้องวงใหญ่จนชำนาญดีแล้วต่อไปจะเปลี่ยนไปเรียนเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ ก็สามารถนำทำนองหลักของข้องวงใหญ่ไปแปลทำนองได้เป็นอย่างดี จากการเก็บข้อมูลภาคสนามทำให้ทราบว่า หลังจากผู้เรียนเรียนข้องวงใหญ่จนชำนาญดีแล้วครูผู้สอนจึงจะให้ผู้เรียนเปลี่ยนเครื่องมือได้ โดยมีหลักในการพิจารณาดังนี้

พิจารณาจากความเหมาะสมของผู้เรียน

ข้องวงใหญ่	คุณสมบัติต้องเป็นผู้ที่มีความแม่นยำในการจำเพลง
ระนาดเอก	คุณสมบัติต้องเป็นผู้ มีไหวพริบปฏิภาณดีฉลาด แม่นยำ เพลง รสมือดีและมีภาวะผู้นำที่ดี
ระนาดทุ้ม	คุณสมบัติ คล้ายคลึงกับระนาดเอกแต่ด้อยลงมา
ข้องวงเล็ก	คุณสมบัติ เหมือนกับระนาดทุ้ม
ปี่	คุณสมบัติ เป็นผู้ที่มีปอดใหญ่ มีความอดทน และ มีความละเอียดลออ
เครื่องหนัง	คุณสมบัติต้องมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง จังหวะดี และอารมณ์สนุกสนาน

พิจารณาจากความเหมาะสมในการจัดวง เป็นดุลยพินิจของครูผู้สอนที่เห็นว่า วงดนตรีที่ครูรับผิดชอบอยู่นั้นขาด นักดนตรีตำแหน่งใดหรือเครื่องดนตรีชิ้นใดผู้บรรเลงมีความสามารถไม่ดีพอ จนกลายเป็นจุดอ่อนของวงครูก็จะพิจารณาว่า ลูกศิษย์คนใดมีความเหมาะสมที่จะช่วยให้วงเข้มแข็งขึ้นก็จะให้ศิษย์ปฏิบัติเครื่องดนตรีชิ้นนั้น

2) ลักษณะการถ่ายทอด

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การถ่ายทอดวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์ของนักดนตรีในลุ่มน้ำลพบุรี ยังคงมีลักษณะในการถ่ายทอดเป็นแบบมุขปาฐะ คือ เป็นการถ่ายทอดแบบปากต่อปาก โดยแบ่งได้ 3 แบบ ดังนี้

- ครูเป็นผู้สอนและถ่ายทอดให้ศิษย์ด้วยตนเอง

ในการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัตินั้น โดยทั่วไปครูจะเป็นผู้ทำการสอนด้วยตนเอง โดยดูแลเอาใจใส่ตั้งกฎเกณฑ์และเข้มงวดกวดขันในการฝึกซ้อม ดังนั้นครูจึงต้องมีเวลาให้กับศิษย์อย่างเต็มที่

- ศิษย์รุ่นพี่เป็นผู้ถ่ายทอดแทนครู

ในบางครั้งบางโอกาสครูผู้สอนอาจจะไม่มีเวลาหรือมีความจำเป็นบางประการไม่สามารถทำการสอนได้ ครูก็มักจะเลือกศิษย์รุ่นพี่ที่ครูมีความไว้วางใจและเห็นว่ามีความรู้ที่ถูกต้องให้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนแทนครู ซึ่งวิธีนี้จะพบในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นแบบเก่า

- ศิษย์รุ่นเดียวกันถ่ายทอดกันเอง

ในการเรียนการสอน โดยธรรมชาติผู้เรียนย่อมมีสติปัญญาในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน บางคนต่อเพลงได้ไวแต่ก็ลืมไว บางคนต่อเพลงจำได้ช้า แต่ทว่าไม่ค่อยลืม ดังนั้นเป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวเพื่อนที่เรียนด้วยกันจึงต้องช่วยกันทบทวนและถ่ายทอดให้กันและกันเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับครูผู้สอน

3) วิธีการถ่ายทอดของครู

จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่า ครูดนตรีไทยในเขตลุ่มน้ำลพบุรีมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยใช้วิธีสอนหลายรูปแบบ เช่น

- การถ่ายทอดโดยตรง การถ่ายทอดโดยตรงนั้นในการเรียนปี่พาทย์แบ่งออกได้เป็น การบรรยายและการสาธิต

การบรรยาย นับเป็นวิธีการสำคัญที่ครูผู้สอนนิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป ซึ่งครูผู้สอนปี่พาทย์มักใช้ในกระบวนการต่อไปนี้

บรรยายวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการแนะนำเครื่องดนตรีรูปร่างลักษณะ การใช้ การเก็บดูแลรักษาฯ

บรรยายอบรมกิริยามารยาท ศีลธรรมและการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดีในสังคม

บรรยายเพื่อนัดหมายความเข้าใจให้ตรงกันในการปฏิบัติ เช่น ถ้าครูผู้สอนประสงค์เสียงว่า “ถั่ง” ผู้เรียนจะต้องตีเป็นคู่ 4 ในระดับเสียงที่ตรงกันกับครู ดังนั้น เป็นต้น

การสาธิต ก็เป็นวิธีการที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งในการเรียนปีพาทย์ โดยเฉพาะการปฏิบัติ เพราะเป็นการแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งครูปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ยังคงใช้อยู่ มีดังนี้

สาธิตเป็นตัวอย่าง เป็นการปฏิบัติโดยครูเป็นผู้บรรเลงนำเป็นตัวอย่างแล้วให้ศิษย์บรรเลงตาม วิธีนี้เป็นวิธีที่นิยมปฏิบัติกันมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จับมือให้ตี จะใช้ในกรณีที่ศิษย์ผู้นั้นสอนยาก ซึ่งทำให้ครูผู้สอนต้องเหนื่อยมาก ดังนั้นจึงมักใช้เป็นวิธีสุดท้าย

- การถ่ายทอดโดยอ้อม ในการเรียนปีพาทย์แบ่งออกได้สองรูปแบบ คือ “การตามเพลง” และการถ่ายทอดด้วย “เหตุการณ์จริง”

การตามเพลง จัดเป็นวิธีการสอนอย่างหนึ่ง ที่ยังคงใช้ปฏิบัติกันอยู่บ้างในปัจจุบัน เพราะการตามเพลงบ่อยๆ ทำให้เกิดความเคยชิน จนสามารถจำเพลงและบรรเลงได้ในที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพลงประเภทเพลงมอญ โดยมีเหตุปัจจัย ในการตามเพลง ได้แก่ ไม่ต้องเสียเวลาต่อเพลงเพราะเพลงมอญมักมีผู้แต่งขึ้นใหม่อยู่เรื่อย ๆ นักดนตรีมาจากต่างวงมารวมกันได้เพลงไม่เหมือนกันใครไม่ได้ก็บรรเลงตามไป ตามบ่อย ๆ ก็จำได้ไปโดยปริยาย

การสอนในเหตุการณ์จริง พบว่า ครูผู้สอนปีพาทย์ในเขตลุ่มแม่น้ำลพบุรียังใช้อยู่บ้างเช่นกัน แต่มักเป็นการสอนในเรื่องของการใช้เพลงบรรเลงประกอบพิธีกรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น เวลาพระขึ้นเทศน์ หรือพระขึ้นมาบนศาลาเพื่อประกอบศาสนพิธี วงปีพาทย์ต้องทำเพลงเร็วรับพระ เมื่อปฏิบัติบ่อย ๆ เข้านักดนตรีที่เพิ่งเรียนปีพาทย์ใหม่ ๆ ก็จะจำได้ และเกิดการเรียนรู้ไปโดยปริยาย

4) การปฏิบัติตนของผู้เรียน

ในอดีตนั้นการจะเรียนสรรพวิชาแขนงใดๆ ก็ตาม ถ้าต้องการความรู้อย่างลึกซึ้ง ผู้เรียนมักต้องไปอาศัยอยู่ที่บ้านของครูผู้สอน คอยปรนนิบัติทำงานรับใช้ครู ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้เกิดความรักความผูกพัน และเรียนรู้นิสัยใจคอของกันและกันระหว่างครูกับศิษย์ จนกระทั่งครูเกิดความไว้วางใจและถ่ายทอดวิชาความรู้ พร้อมทั้งเทคนิควิธีการต่างๆ ให้กับลูกศิษย์อย่างไม่ปิดบัง แต่ปัจจุบันพบว่าศิษย์ที่เรียนปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีจะไม่พักอาศัยอยู่กับครูเหมือนกับในอดีต เพราะบ้านอยู่ไกลกับครูและการเดินทางก็สะดวกจึงใช้ชีวิต มาเรียนตามทีนัดเวลากันไว้ เสร็จแล้วก็กลับบ้านของแต่ละคน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้จะไม่ได้พักอาศัยอยู่กับครู แต่ครูผู้สอนก็คอยสังเกตพฤติกรรม ในเรื่องของความเคารพ ความมีน้ำใจ ความขยันหมั่นเพียรของศิษย์ตลอดเวลาซึ่งก็มีผลต่อการถ่ายทอดเคล็ดลับต่างๆ ให้ลูกศิษย์แต่ละคน

5) ช่วงเวลาในการฝึกซ้อมและต่อเพลง

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ในอดีตนั้นผู้เรียนต้องพักอาศัยอยู่กับบ้านครู และประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นทั้งผู้เรียนและผู้สอนจึงมีเวลาว่างมากทำให้มีเวลา

ในการต่อเพลงซ้อมเพลงมากด้วยเช่นกัน ซึ่งสำนักปีพาทย์ที่มีชื่อเสียงในอดีตนั้นมักจัดแบ่งเวลาในการต่อเพลงและซ้อมเพลงคล้ายกัน คือตอนหัวค่ำจะต่อเพลงพร้อมกัน ช่วงเวลาเช้ามีดต้องโล่มือ และทบทวนเพลงที่ต่อไปแล้วเมื่อตอนหัวค่ำ หลังจากรับประทานอาหารเช้าแล้วแต่ละคนก็ปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของแต่ละคนตามที่ครูมอบหมายให้ หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว ถ้าว่างก็ทบทวนเพลงได้อีกครั้งและพอพลบค่ำก็เริ่มต่อเพลงอีก เป็นอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ

จากการศึกษาพบว่า ในอดีตนั้นวงปีพาทย์ในเขตลุ่มน้ำลพบุรี ก็ใช้วิธีดังกล่าวมาข้างต้นเช่นกัน แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปเพราะผู้เรียนส่วนใหญ่มิได้เรียนวิชาดนตรีปีพาทย์เพียงอย่างเดียว ส่วนใหญ่ต้องเรียนวิชาสามัญด้วย ดังนั้นจึงมักใช้เวลาในช่วงค่ำ ๆ และวันหยุดสุดสัปดาห์ในการสอนและซ้อมเพลง

นายสรวง ศรีผ่อง (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “วันจันทร์ – วันศุกร์ จะสอนเวลาเย็น หลังจากเด็กเลิกเรียนจากโรงเรียนแล้ว คือ ตั้งแต่ เวลา 18.00 - 20.00 น. ส่วนวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ จะซ้อมและต่อเพลงตั้งแต่เวลา 8.00 – 12.00 น.”

นายประเสริฐ สุขอุดม (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ผมจะซ้อมตั้งแต่เวลา 17.00 – 20.00 น. ทุกวัน ส่วนวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์หรือวันหยุดอื่น ๆ จะงดซ้อมเพราะบางที่ผู้ปกครองต้องพาลูกหลานไปเที่ยว ไปธุระในที่ต่าง ๆ จึงซ้อมเฉพาะวันธรรมดาตอนค่ำๆ เท่านั้น

นายสรวง อินทร์เจริญ (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “จะต่อเพลงและซ้อมเพลงกัน ตั้งแต่เวลา 19.00 – 21.00 น. ก่อนหน้านั้นให้เด็ก ๆ ได้มีเวลาพักผ่อนวิ่งเล่นตามประสาเด็ก หลังจากกินข้าวเย็นและทำการบ้านแล้วจึงซ้อมกันตามเวลาที่กล่าว”

6) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าวิชาดนตรีปีพาทย์นั้น เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในคราวเดียวกัน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือระหว่างครูกับศิษย์ต้องอยู่ในลักษณะความรู้สึกที่ดีต่อกัน ครูผู้สอนต้องประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือของศิษย์ ในขณะเดียวกันลูกศิษย์ต้องให้ความเคารพนับถือ มีสัมมาคาราวะเป็นที่รักใคร่ของครูอาจารย์ จึงจะทำให้การเรียนการสอนในเรื่องดนตรีปีพาทย์ประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจทั้งสองฝ่าย ดังนั้นครูปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีหลายท่านจึงต้องใช้จิตวิทยาการสอนศิษย์ดังนี้

- ให้ลูกศิษย์มีโอกาสอยู่ร่วมกัน และให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

ประดุจพี่น้อง

- ให้ลูกศิษย์ใช้สรรพนามเรียกครูผู้สอนว่า “พ่อ”
- บางท่านให้ใช้สรรพนาม ที่เป็นการนับถือในฐานะเครือญาติเช่น ปู่

ตา ลุง น้าอา เป็นต้น

ทั้งสามข้อที่กล่าวมานี้ ล้วนมีผลทางด้านจิตวิทยา ทำให้ผูกพันรักใคร่กันประดุจเครือญาติ ตามวิถีชีวิตของคนไทยที่อยู่ร่วมกันมาในอดีต

7) การลงโทษ

วิถีชีวิตคนไทยในอดีตนั้น การอบรมสั่งสอนหรือการทำโทษนั้นถือเป็นเรื่องปกติระหว่างครูกับศิษย์ ทั้งนี้เพื่อให้ครูสามารถควบคุมดูแลลูกศิษย์ให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่กำหนดและให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนจนประสบผลสำเร็จ ดังคำพังเพยที่ว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี”

จากการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนปีพาทย์เขตลุ่มน้ำลพบุรี มีวิธีการลงโทษลูกศิษย์ด้วยแนวทาง 2 ประการคือ

ลงโทษทางใจ

การลงโทษทางใจ หมายถึง การลงโทษที่ทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความละอายและเกรงกลัวต่อผลของการกระทำผิด พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นโดยวิธี ดังนี้

1. การสั่งสอนและว่ากล่าวตักเตือน นับเป็นการลงโทษที่เบาและทำง่ายที่สุด พบว่าครูผู้สอนปีพาทย์ยังนิยมใช้อยู่เป็นประจำเมื่อครูเห็นว่าศิษย์คนหนึ่งคนใดประพฤติปฏิบัติตัวไม่ถูกไม่ควร ครูจะรีบตักเตือนสั่งสอน เพื่อให้ศิษย์ได้คิดและปรับตัวให้ดีขึ้น
2. การดูคำและการขู่ให้กลัวเป็นการลงโทษที่หนักกว่าการว่ากล่าวตักเตือน พบว่ายังมีครูผู้สอนปีพาทย์ใช้วิธีนี้อยู่แต่ไม่มากนัก
3. การลงโทษให้ซ่อมหลายๆ เที้ยว การลงโทษวิธีนี้มักใช้ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ตั้งใจเรียน หรือหลงลืมบางวรรคบางตอนของเพลงซ้ำที่เดิมอยู่บ่อย ๆ พบว่าวิธีนี้ยังคงใช้อยู่เช่นกัน

4. การทำให้อับอาย โดยมากพบในกรณีที่ผู้เรียนดื้อหรือซุกซน

นายเจือ ภูมิดี (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “สมัยเมื่อผมเป็นหนุ่มรุ่น ๆ ตอนนั้นปีพาทย์มอญกำลังเป็นที่นิยม ส่วนตัวผมแล้วเป็นคนขี้อายแต่ชอบเปิง เวลาหยุดบรรเลง ผมชอบไปนั่งเคาะเปิงเล่นอยู่บ่อย ๆ มีอยู่งานหนึ่ง สาว ๆ เต็มศาลาเลย ผมก็ทำแบบที่เคยทำ คือ ชอบเคาะเปิงเล่นปรากฏว่าลุงสว่าง ซึ่งเป็นครูของผมแกล้งให้ทุกคนเข้าเครื่องกันหมด แล้วให้ผมขึ้นนั่งตีเปิงเลย ผมก็ตกกระไดพลอยโจนต้องตีเปิง ทั้ง ๆ ที่ไม่ถนัดเลยอายเขาแทบแย่และหลังจากนั้นผมก็ไม่ไปยุ่งกับเปิงของแกอีกเลย”

การลงโทษทางกาย

การลงโทษทางกายเป็นการลงโทษที่ครูทำให้ศิษย์ เกิดความเจ็บปวดทางร่างกาย เช่น การตี และขว้างด้วยสิ่งของต่าง ๆ เป็นต้น ในอดีตการลงโทษด้วยการตีนั้นถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา โดยเฉพาะครูผู้สอนปีพาทย์มักจะทำกับศิษย์อยู่บ่อย ๆ ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องระวังในการเรียนให้ดี เพราะหากผู้เรียนปฏิบัติเครื่องดนตรีไม่ถูกต้อง ใช้มือฆ้องไม่ถูก หรือจำทำนองเพลงไม่แม่นยำ และผิดอยู่ประจำครูผู้สอนอาจโมโห และตีด้วยอุปกรณ์ที่มีอยู่ใกล้มือ ได้แก่ ไม้ระนาดที่ครูถือสาธิตอยู่ก็ได้

นายสนิท สงค์สะอาด (สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ ตอนผมเด็กๆ ก็หัดตีฆ้องวงใหญ่ กับพ่อบุญในเพลงสาธุการนี้แหละ พ่อก็นั่งตีระนาดอยู่ข้างหน้า ผมตีฆ้องอยู่ข้างหลัง เทียวที่สอง ตอนออกพระเจ้าเปิดโลก ผมไม่ค่อยได้และผิดอยู่บ่อยๆ วันหนึ่งกำลังซ้อมอยู่พอมมาถึงตรงนี้ผม ก็ผิดอีก ปรากฏว่าพ่อแกหันมา เอาไม้ตีระนาดที่อยู่ในมือแกนั้นแหละตีมาที่หัวผมแรงพอสมควร หัวโนทันที และก็แปลกคราวหลังพอบรรเลงมาถึงที่เดิมที่ผมตีผิดแล้วโดนพ่อตี ปรากฏว่า ตั้งแต่โดนไม้ระนาดตีหัว ผมจำเพลงตรงนั้นได้แม่นยำทีเดียว ไม่อีต้อดเลย”

จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมของการสอนปี่พาทย์ของครูผู้สอนในปัจจุบัน เปลี่ยนไป เรื่องการทำโทษด้วยการตีจะไม่ค่อยใช้ เพราะการทำโทษดังกล่าวมีผลให้เด็ก จำนวนไม่น้อยเลิกเล่นปี่พาทย์ไปเลย ทั้งที่ครูปี่พาทย์ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า การตีหรือการทำ โทษของครู เพื่อจุดประสงค์หลักคือ ต้องการให้ศิษย์ได้ดี ไม่คิดจะทำให้เพื่ออับอายหรือเจ็บตัว แต่ประการใด วิธีการลงโทษของครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนไป โดยครูต้องเป็นฝ่ายเอาอกเอาใจ ลูกศิษย์ ซึ่งต่างจากในอดีตที่ลูกศิษย์ต้องปรนนิบัติและเอาใจครูผู้สอน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา การสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับสามารถสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและบทบาทของวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาข้อมูลระหว่าง พ.ศ. 2546 – 2547 ขั้นตอนในการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บข้อมูล (Data Colletion)
2. การวิจัยวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)
3. การเสนอผลวิจัย

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ และรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะปีพาทย์เกี่ยวกับการสืบทอดวงปีพาทย์และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสารหลักฐาน จากเอกสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่ เอกสาร วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และหนังสือที่เกี่ยวข้อง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับนักดนตรี สัมภาษณ์จากหัวหน้าคณะปีพาทย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี จำนวน 65 คณะ
3. การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสังเกตสภาพการเรียนการสอนปีพาทย์ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างต่อหัวหน้าคณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ในหัวข้อเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพและบทบาทของวงปีพาทย์ที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำลพบุรี ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาสภาพวงปีพาทย์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
 - 1.2 ศึกษาจำนวนคณะปีพาทย์ จำนวนนักดนตรีและเครื่องดนตรี
 - 1.3 ศึกษาบทบาทของวงปีพาทย์ในการบรรเลงประกอบพิธีกรรม
 - 1.4 ศึกษาบทบาทของวงปีพาทย์ในการบรรเลงประกอบการแสดง
2. ศึกษาขบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ของหัวหน้าคณะปีพาทย์ที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำลพบุรี

ดังนี้

- 2.1 การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะปีพาทย์
- 2.2 การรับศิษย์
- 2.3 การจัดสถานที่สอน
- 2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน
- 2.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและวิธีสอน

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. สภาพวงปีพาทย์และบทบาทในปัจจุบัน

1.1	เป็นวงปีพาทย์ไทย	20	คณะ
	เป็นวงปีพาทย์มอญ	45	คณะ
1.2	วงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีมีจำนวนทั้งสิ้น	65	คณะ
	มีนักดนตรีทั้งหมด	499	คน
	คนระนาดเอก	87	คน
	คนระนาดทุ้ม	50	คน
	คนฆ้องวงใหญ่	168	คน
	คนฆ้องวงเล็ก	50	คน
	คนปี่	43	คน
	คนเครื่องหนัง	85	คน
	คนขับร้อง	16	คน

ในปัจจุบันจำนวนนักดนตรีอาวุโสของกลุ่มนั้ลพบุรีมีจำนวนน้อยลงในขณะที่ การสืบทอดสู่เยาวชนมีจำนวนมากขึ้น

1.3 บทบาทของวงปี่พาทย์ในฐานะดนตรีประกอบพิธีกรรม พบว่าพิธีกรรมที่วงปี่พาทย์ ยังคงมีบทบาทอยู่ ได้แก่ พิธีงานศพซึ่งนิยมใช้วงปี่พาทย์มอญมากกว่าวงปี่พาทย์ไทย ส่วนพิธีกรรม อื่น ๆ เช่น การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานบวชนาค และงานแต่งงาน วงปี่พาทย์มีบทบาทน้อยมาก

1.4 บทบาทของวงปี่พาทย์ในฐานะดนตรีบรรเลงประกอบการแสดง พบว่า วงปี่พาทย์ใน กลุ่มนั้ลพบุรีมีบทบาทในการบรรเลงประกอบการแสดงอยู่บ้าง เช่น บรรเลงประกอบการรำนาคพ ส่วนการแสดงประเภทโขน ลิเก ส่วนใหญ่จะมีวงปี่พาทย์ประจำคณะอยู่แล้ว

2. ขบวนการสืบทอดวงปี่พาทย์ของหัวหน้าคณะปี่พาทย์ที่อยู่บริเวณกลุ่มนั้ลพบุรี เป็นดังนี้

2.1 การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะ มีลักษณะดังนี้

- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) บรรเลงเพียงทางเดียวนั้นไม่มี
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) บรรเลงเพียงทางเดียวนั้นไม่มี
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล บรรเลงเพียงทางเดียวนั้นไม่มี
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่นบรรเลงเพียงทางเดียวมีจำนวน 15 คณะ
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) และทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 5 คณะ
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 27 คณะ
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลงของครูจางวางทั่ว พาทย์โกศล และทางเพลงของนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 8 คณะ
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลง 3 ทาง คือ ทางของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และทางนักดนตรีในท้องถิ่น มีจำนวน 8 คณะ
- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลง 3 ทางคือ ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ทางจางวางทั่ว พาทย์โกศล และทางนักดนตรีในท้องถิ่น มี

จำนวน 1 คณะ

- คณะปี่พาทย์ที่ใช้ทางเพลง 3 ทาง คือ ทางของพระยาเสนาะดุริยางค์ (แฉ่ม สุนทรวาทิน) ทางหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) และ ทางจางวางทั่ว พาทยโกศล ไม่พบในการสำรวจครั้งนี้

สรุป ลักษณะการสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะปี่พาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรี เป็นลักษณะการใช้ทางเพลงของครูหลายท่าน ไม่จำเพาะเจาะจงว่าเป็นทางของครูท่านใด ยกเว้นสายท่านครูจางวางทั่ว พาทยโกศล เพียงท่านเดียวที่มีผู้ใช้ทางเพลงของท่านเพียงทางเดียวถึง 15 คณะ และการสืบทอดคณะปี่พาทย์นั้นมี 2 ลักษณะ คือ

1. สืบทอดคณะมาจากบรรพบุรุษ มีจำนวน 41 คณะ
2. ตั้งคณะขึ้นใหม่ มีจำนวน 24 คณะ

2.2 การรับศิษย์ของคณะปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ในอดีตนั้นยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีในการรับศิษย์คือ ต้องมีผู้ปกครองหรือญาติผู้ใหญ่นำมาฝากจึงจะรับเป็นศิษย์เข้าเรียนในสำนักของแต่ละคณะ แต่ปัจจุบันพบว่าส่วนใหญ่ความเข้มงวดตามแบบขนบประเพณีโบราณได้เปลี่ยนไปจากอดีต ดังนี้

- 2.2.1 ถ้าผู้เรียนสนใจต้องการเรียนปี่พาทย์จริงๆ ถึงแม้ไม่มีผู้ปกครองนำมาฝาก ครูก็รับเป็นศิษย์
- 2.2.2 กำนัลที่ใช้ในการฝากตัวเป็นศิษย์ก็เรียกพ่อเป็นพี่
- 2.2.3 คาถาที่ใช้ประกอบพิธีมี 3 ลักษณะ คือ ภาษาไทย ภาษาบาลี และใช้ภาษาไทย และภาษาบาลีควบคู่กัน
- 2.2.4 การจับมือน้อยยังคงจับด้วยฆ้องไทยในเพลงสาธุการก่อน แล้วจับมือฆ้องมอญทีหลัง
- 2.2.5 วันที่ประกอบพิธีส่วนใหญ่ยังคงยึดถือวันพฤหัสบดีเป็นหลัก แต่มีบางคณะเปลี่ยนเป็นวันอาทิตย์ เพราะเป็นวันหยุดราชการทำให้มีความสะดวกในกรณี que ผู้เรียนต้องเรียนวิชาสามัญในวันปกติ โดยใช้คำพูดที่เป็นขวัญและกำลังใจว่า “วันอาทิตย์เป็นมิตรกับครู”

2.3 การจัดสถานที่สอนของครูปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ที่ใช้ทำการสอนศิษย์ แบ่งเป็นดังนี้

- 2.3.1 สอนที่บ้านครู
- 2.3.2 สอนตามสถานศึกษา
- 2.3.3 สอนตามสถานที่ที่ไปบรรเลง

2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน

- 2.4.1 อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน ได้แก่ เครื่องดนตรีที่มีอยู่ที่บ้านครู เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ขลุ่ยไทย ขลุ่ยมอญ นักเรียนทุกคนต่อเพลงทางฆ้องก่อน เว้นแต่กรณีที่สอนตามสถานศึกษา ใครเรียนดนตรีชิ้นไหนก็ต่อทางของเครื่องดนตรีชิ้นนั้นไปเลย เพราะต้องการให้บรรเลงรวมวงได้เร็วขึ้น
- 2.4.2 สื่อประกอบการสอน พบว่า มีการใช้แถบบันทึกเสียงช่วยในการทบทวนเพลง และมีบ้างเป็นบางคณะที่แกะเพลงจากแถบบันทึกเสียง ส่วนวิดีโอทัศน์ พบว่ามีจำนวนน้อยมากที่จะนำมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน
- 2.5 รูปแบบและวิธีจัดการเรียนการสอน พบว่าเนื้อหาของบทเพลงที่ครูใช้สอนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 2.5.1 สอนเนื้อหาแบบเก่าอย่างโบราณ คือ เริ่มเรียนปี่พาทย์ไทยในเพลงชุด โหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่องและเพลงเบ็ดเตล็ด ที่พูดภาษานักดนตรีไทย ว่า “สวดมนต์เย็นฉันเช้า”
 - 2.5.2 สอนเพื่อหาแบบประยุกต์ คือ เรียนผสมผสานกันทั้งปี่พาทย์ไทยและปี่พาทย์มอญ

สรุป หลังจากครูผู้สอนได้คัดเลือกเครื่องดนตรีให้กับผู้เรียน โดยดูจากความเหมาะสมในหลายประการ เช่น บุคลิกลักษณะและระดับสติปัญญา เป็นต้น ครูผู้สอนก็จะเริ่มทำการสอน โดยใช้วิธีสอนดังนี้

1. ครูเป็นผู้ถ่ายทอดด้วยตนเอง
2. มอบให้ศิษย์รุ่นพี่ที่ครูไว้วางใจเป็นผู้ถ่ายทอด

อภิปรายผล

จากการศึกษา การสืบทอดวงปี่พาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี จำนวน 65 คณะ มีประเด็นสำหรับอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพและบทบาทของวงปี่พาทย์ที่อยู่บริเวณลุ่มน้ำลพบุรีในปัจจุบัน
 - 1.1 สภาพวงปี่พาทย์แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) วงปี่พาทย์ไทย จำนวน	20 คณะ
2) วงปี่พาทย์มอญ จำนวน	45 คณะ
 - 1.2 จำนวนคณะปี่พาทย์และจำนวนนักดนตรี

1) คณะปี่พาทย์ในบริเวณลุ่มน้ำลพบุรีปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น	65 คณะ

ยังคงประกอบอาชีพปีพาทย์จำนวน	39 คน
ยุบวงแล้วไปเป็นลูกวงของคนอื่นจำนวน	5 คน
เลิกประกอบอาชีพทางด้านปีพาทย์จำนวน	21 คน
2) จำนวนนักดนตรีทั้งสิ้น	499 คน
เพศหญิง	19 คน
เพศชาย	480 คน
คนระนาดเอก	87 คน
คนระนาดทุ้ม	50 คน
คนฆ้องวงใหญ่	168 คน
คนฆ้องวงเล็ก	50 คน
คนปี่	43 คน
คนเครื่องหนัง	85 คน
คนขับร้อง	16 คน
ผู้ที่สามารถบรรเลงรอบวง	57 คน

1.3 บทบาทของปีพาทย์ในการประกอบพิธีกรรม ที่เคยรับใช้สังคมในอดีตนั้น ปัจจุบันลดบทบาทจนแทบจะหายไปจากสังคมของคนไทย พิธีกรรมต่าง ๆ ก็สูญหายหรือถูกละเลยไปมากเช่นกัน ยังคงมีแต่พิธีกรรมในงานศพเท่านั้นที่ยังนิยมใช้วงปีพาทย์ แต่ก็เปลี่ยนจากวงปีพาทย์ไทยมาเป็นวงปีพาทย์มอญ ซึ่งคณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรีนั้นก็ได้รับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงไป เพื่อสนองตอบตามความต้องการของสังคมในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ส่วนสาเหตุที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อบทบาทของปีพาทย์ในพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทย คือ การคุกคามของวัฒนธรรมตะวันตก ความเจริญทางด้านวัตถุ และการเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบสังคมเกษตรกรรมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม นั่นเอง

1.4 บทบาทของวงปีพาทย์ประกอบการแสดงนั้น ถึงแม้ว่าการแสดงพื้นบ้านประเภท ลิเก โขนและละครที่โดยทั่วไปต้องใช้วงปีพาทย์เป็นดนตรีประกอบการแสดงก็ตาม แต่ก็เชื่อว่าคณะวงปีพาทย์ทุกวงจะมีโอกาสบรรเลงประกอบการแสดงดังกล่าวก็หาไม่ ทั้งนี้เพราะการแสดงต่างๆ ในปัจจุบันต้องมีการปรับตัว ปรับปรุงการแสดงให้สามารถสู้กับคู่แข่งได้ เพื่อความอยู่รอดของคณะและสมาชิกผู้ร่วมแสดงในคณะ จึงทำให้มีวงปีพาทย์อยู่ไม่กี่คณะเท่านั้นที่มีโอกาสบรรเลงประกอบการแสดงได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า การรับนวัตกรรมขึ้นอยู่กับระบบสังคม สังคมใหม่จะรับนวัตกรรมใหม่ได้เร็ว มีระบบค่านิยมและบรรทัดฐานในสังคม ในลักษณะที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้า จึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงว่าต่อไปในอนาคต สภาพของวงปีพาทย์มีแนวโน้มที่จะหาผู้สืบทอดได้ยาก แม้แต่กลุ่มที่มีการสืบทอดในลักษณะครอบครัวที่สืบเนื่องกันมาหลายชั่วอายุคนก็ตาม ทั้งนี้ เพราะบทบาทของปีพาทย์ได้ลดลงเรื่อย ๆ ทำให้ผู้สืบทอดมองไม่เห็นถึงประโยชน์ในการนำไปใช้

ในชีวิตประจำวันที่จะดำเนินวิถีชีวิตต่อไปในอนาคต

2. กระบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ในปัจจุบัน

กระบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ของนักดนตรีในลุ่มน้ำลพบุรีในปัจจุบัน มีลักษณะที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ ไว้ในบางประการ และบางประการก็ถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสความต้องการของสังคม ดังนี้

2.1 การสืบทอดสายนักดนตรีของหัวหน้าคณะ ลักษณะสายนักดนตรีที่สืบทอดวัฒนธรรมปีพาทย์ของลุ่มน้ำลพบุรีในอดีตนั้น มีลักษณะเป็นแบบดั้งเดิมจากนักดนตรีของแต่ละท้องถิ่นมาก่อน ต่อมาภายหลังได้รับรูปแบบวัฒนธรรมดนตรีในแบบอย่างของหลวงประดิษฐไพเราะฯ พระยาเสนาะดุริยางค์และครูจางวางทั่ว พาทยโกศล เข้ามาผสมด้วย แต่ปัจจุบันนี้นักดนตรีไทยและครูดนตรีไทยได้เปิดใจกว้างยอมรับในสิ่งที่ดี ๆ ของครูท่านอื่น ๆ มากขึ้น รวมทั้งสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีส่วนช่วยให้ลักษณะการหวนวิชาแบบในอดีตลดลง นักดนตรีสามารถหาความรู้จากครูดนตรีได้ทั่วไป ส่งผลทำให้เกิดการปรับทางดนตรีได้อย่างอิสระ จนทำให้ในปัจจุบันนี้ไม่สามารถแยกได้อย่างชัดเจนว่า นักดนตรีแต่ละท่านสืบทอดเพลงมาจากสายใด และนักดนตรีส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ยึดติดกับความเป็นสายหนึ่งสายใดอย่างเคร่งครัด

2.2 การรับศิษย์ ในอดีตจะทำพิธีในวันพฤหัสบดี ผู้เรียนต้องให้ผู้ใหญ่พามาฝาก แต่ในปัจจุบันพบว่า ครูดนตรีไทยรับศิษย์โดยไม่จำเป็นต้องมีผู้ปกครองมาฝาก เพราะว่า วิชาความรู้ทางด้านดนตรีไทยเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้เหมือนสมัยก่อน เด็กจำเป็นต้องเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ ทำให้ไม่มีเวลาให้กับศิลปะด้านนี้มากนัก ดังนั้นครูปีพาทย์ จึงต้องหาเด็กที่มีความเหมาะสมทั้งด้านครอบครัวและด้านการศึกษามาฝึกหัด เพื่อความอยู่รอดของคณะ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีศิษย์กลุ่มหนึ่งสนใจมาขอเรียนด้วยตนเองก็ตามแต่ก็มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น

2.3 การจัดสถานที่สอน สถานที่ที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ยังคงใช้ที่บ้านครูเป็นหลัก ในการเรียนการสอน แม้เพลงที่ห้ามต่อที่บ้านมาแต่ครั้งอดีต ในปัจจุบันก็ลดความเคร่งครัดลง สามารถต่อที่บ้านได้ แสดงให้เห็นว่าแหล่งที่ให้การศึกษาดนตรินั้นบ้านครูยังเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่สำคัญ

2.4 การใช้สื่อและอุปกรณ์ประกอบการสอน เป็นดังนี้

2.4.1 ใช้เครื่องดนตรีที่มีอยู่ประจำที่บ้านของครู

2.4.2 ใช้แถบบันทึกเสียงช่วยในการทบทวนเพลง

2.5 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและวิธีสอน เป็นดังนี้

2.5.1 รูปแบบการสอน มี 2 วิธีคือ

- 1) ยึดถือตามประเพณีการเรียนการสอนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ
- 2) ประยุกต์ให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพในปัจจุบัน

2.5.2 วิธีสอน พบว่ายังคงใช้วิธีการแบบเดิม คือครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางในการเรียน ทั้งนี้เพราะว่าดนตรีไทยเป็นวิชาที่ต้องพัฒนากระบวนการเรียนเป็นขั้นตอน ตามระเบียบแบบแผนที่ครูกำหนดไว้และเป็นวิชาที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในคราวเดียวกัน ดังนั้น การสอนแบบมุขปาฐะ จึงเป็นวิธีสอนที่ประสบผลสำเร็จได้ดีที่สุด ในอนาคตภาพการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่มีการอนุรักษ์อย่างจริงจังจะเลือนหายไป สภาพการเรียนการสอนจะเปลี่ยนแปลงไปตามการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดในสังคม โดยมุ่งไปที่การใช้ประโยชน์ จนไม่สนใจหลักการที่เป็นรากฐาน แหล่งวิทยาการต้องเปลี่ยนแปลงจากการเรียนการสอนที่บ้านของครูเป็นการเรียนการสอนตามสถานศึกษาทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการสืบทอดวงปีพาทย์ในลุ่มน้ำลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการศึกษาและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการศึกษาและการแก้ปัญหา

ผลการศึกษาทำให้เห็นสภาพบทบาทของปีพาทย์ กระบวนการสืบทอดวงปีพาทย์ และลักษณะการจัดการเรียนการสอนตามสภาพปัจจุบัน ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการศึกษาทางด้านมนุษยวิทยาการดนตรี รวมถึงแนวทางในการศึกษาทางด้านดนตรีศึกษา พอเป็นตัวอย่างของการจัดการเรียนการสอนปีพาทย์ที่น่าสนใจศึกษา

ทางด้านสังคมของชาวปีพาทย์ ควรมีการจัดตั้งชมรมหรือกลุ่มขึ้นในพื้นที่ทั้งนี้ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางด้านธุรกิจในการรับงาน แก้ปัญหาการขาดแคลนนักดนตรี เป็นการช่วยประคับประคองให้คณะปีพาทย์ทั้งคณะอยู่ได้ และยังเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักดนตรีและคณะปีพาทย์อีกด้วย

ทางด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องดนตรีไทย ควรช่วยส่งเสริมอนุรักษ์ โดยเฉพาะการเรียนการสอนปีพาทย์ที่เป็นแบบดั้งเดิมที่บรรพบุรุษได้สืบทอดต่อ ๆ กันมา เพื่อให้วิทยาการเหล่านี้ ยังคงสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังได้อย่างถูกแบบแผน ไม่ผิดเพี้ยนไปมากนัก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

การศึกษาของผู้วิจัยข้างต้น เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลเบื้องต้น ทั้งนี้ยังมีรายละเอียดในส่วนอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น

1. ศึกษาเรื่องการสร้างเครื่องดนตรีจากวัสดุที่ต่างไปจากที่นิยมใช้อยู่ในปัจจุบัน
2. ศึกษาเรื่องนักดนตรีปี่พาทย์กับการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
3. ศึกษาเรื่องทางฆ้องวงใหญ่เพลงสาธุการ ในลุ่มน้ำลพบุรี
4. ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการวงปี่พาทย์
5. ศึกษาเรื่องวุฒิภาวะทางอารมณ์ของนักปี่พาทย์
6. ศึกษาเรื่องการเรียนการสอนดนตรีไทยในระบบการศึกษา มีผลอย่างไรต่อการเรียนการสอนแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. ศึกษาเรื่องวัดในพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรีไทย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนก คล้ายมุก. (2541). การสืบทอดปีพาทย์ในอำเภอบางบาล จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาดนตรี). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- กองบรรณาธิการ. (2538). เคารพพหุ 80 ปี ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน ศิลปินแห่งชาติ
ผู้เป็นเอกทัศกะทางขับร้องและซอสามสาย. วารสารเพลงดนตรี, 2(3),
29 -35.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และ
ภูมิปัญญา. จังหวัดลพบุรี : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2543). อิหร่าน : ภูมิลักษณะประชาชนและวัฒนธรรม.
กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ ไวยเจตน์. (2529). พื้นฐานอารยธรรมไทย. ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2537). อ้างถึงในณรงค์ เส็งประชา. (2539). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย.
พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่โอ เอส พรินติ้งเฮาส์. หน้า45.
- เฉลิม บัวทอง. (2530). ไหว้ครู. งานดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ :
แอ็ดสเททการพิมพ์.
- (2533). อดีตชีวิตของเฉลิม บัวทอง. สุนัขบัตรงานพระราชทานเพลิงศพ
นายเฉลิม บัวทอง. กรุงเทพฯ : โอ เอส พรินติ้งเฮาส์.
- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2539). วัฒนธรรมปีพาทย์มอญของไทย. ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่
27. มหาวิทยาลัยบูรพาบางแสน ชลบุรี.
- (2540). ระบบครอบครัwnักดนตรีไทย การเปลี่ยนแปลงจากยุค
สังคมเกษตรสู่ยุคสังคมอุตสาหกรรม. ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 24.
นครราชสีมา : บริษัทสมบุญการพิมพ์.
- ไฉน สนสกุล. (2535). การดำรงชาติพันธุ์และผสมผสานกลมกลืนของชาวมอญ:
กรณีศึกษาเฉพาะชุมชนบ้านบางขันหมาก จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์
อษ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชลิดา จันทรแก้ว. (2539). สำนักดนตรีไทยบ้านบาตร. รายงานการศึกษา.
- ชั้น ศิลปบรรเลง. (2521). ผู้เรียนดนตรีและนักดนตรี. ดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 11.
กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ พรินติ้งเซนเตอร์ จำกัด.
- ณรงค์ เขียนทองกุล. (2539). มานุษยวิทยาการดนตรี : กรณีศึกษานักดนตรีบ้านบางลำภู.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิชาดนตรีศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

- ณรงค์ชัย ปิฎกัรชต์. (2540). *พิธีไหว้ครูดนตรีไทย ครั้งที่ 3*. (อัดสำเนา)
..... (31 กรกฎาคม 2540). สำนักดนตรีไทยกับการเรียนการสอนตามแบบ
แผนดั้งเดิม. สยามรัฐ. หน้า 26.
- ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น. (2539). *การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีปี่พาทย์มอญ*. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม.(ดุริยางคศิลป์) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงรัตน์ ทรัพย์ประดิษฐ์. (2544). *พิธีรำเจ้าพ่อของชาวมอญ:กรณีศึกษาดนตรีและ
พิธีรำเจ้าพ่อของชาวมอญ*. วิทยานิพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธนิธ อยู่วิธี. (2530). *เครื่องดนตรีไทย*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร.
(กรมศิลปากร) จัดพิมพ์เนื่องใน โอกาสฉลองครบรอบ 80 ปี ของธนิธ อยู่วิธี).
- บุญยงค์ เกตุเทศ. (2536). *วัฒนธรรมเผ่าพันธุ์มนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : ยงค์สวัสดิ์การพิมพ์.
- บุปผา ทวีสุข. (ม.ป.ป.). คติชาวบ้าน. ม.ป.ท.
- ประชุม บุญน้อม และคณะ. (2543). *โครงการวิจัยเรื่องการศึกษากับความเข้มแข็งของ
ชุมชน : กรณีศึกษาการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปี่พาทย์พื้นเมือง
ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์.
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- ประสิทธิ์ ถาวร. (2524). *ครูผู้เสมือนพ่อ. อนุสรณ์คำนึงในวาระฉลองรอบร้อยปีเกิด
หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)*. กรุงเทพฯ : บัวหลวงการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี. (2537). *วัฒนธรรมกับการพัฒนา*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ : กรุงเทพมหานคร.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2529). *ประวัติการดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจิตร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สยามสมัย.
- พูนพิศ อมาตยกุล และคนอื่นๆ. (2532). *นามานุกรมศิลปินเพลงในรอบ 200 ปี
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.
- มนตรี ตราโมท. (2524). *คุณครูหลวงประดิษฐไพเราะกับข้าพเจ้า. อนุสรณ์คำนึงในวาระ
ฉลองรอบร้อยปีเกิดหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)*. กรุงเทพมหานคร :
บัวหลวงการพิมพ์.
- (2535). *ปี่พาทย์มอญ*. กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.
- (2540). *ดุริยางค์ศาสตร์ไทยภาควิชาการ*. กรุงเทพมหานคร :
พิมพ์เนศพรินท์ติ้งเซ็นเตอร์จำกัด.
- วิชาการ , กรม. (2542). *ลพบุรี : ธานีแห่งอารยธรรม*. กรุงเทพมหานคร :
กระทรวงศึกษาธิการ.

- วิมลศรี อุปรมัย. ม.ป.ป.). *ดนตรีในระบบการเรียนการสอน (สำหรับชั้นประถม มัธยม และอุดมศึกษา)*. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่ ห.จ.ก.รวมใจสหกิจ.
- วิมาลา ศิริพงษ์. (2538). *การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยปัจจุบัน. กรณีศึกษาสกุล พาทย์โกสุม และสกุลศิลป์บรรเลง. ปริญญาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- วัลลภา รุ่งศิริแสงรัตน์. (2531). *ลพบุรี : อดีต – ปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. สถาบันราชภัฏ เทพสตรี ลพบุรี : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.*
- ศิลป์ ดราโมท. (2538). *การสืบทอดตามประเพณีนิยม. เพลงหน้าพาทย์ : มรดกทาง วัฒนธรรมและการสืบทอด. กรุงเทพมหานคร : บริษัทการพิมพ์.*
- สงบศึก ชรรณวิหาร. (2540). *ดุริยางค์ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.*
- สมบัติ จำปาเงิน. (2526). *ดนตรีไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์สองร้อย. เมืองโบราณ 9 ส.ค. – พ.ย. 2546.*
- สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2538). *แนวทางของทฤษฎีดุริยางค์ไทยในอดีตที่ส่งผล มาสู่ปัจจุบัน. ในบุญช่วย โสวัตร. (บรรณาธิการ). ทฤษฎีดุริยางค์ไทย. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.*
- สังัด ภูเขาทอง. (2532). *การดนตรีไทยและการเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร : เรือนแก้วการพิมพ์.*
- สุจิต มีจันทร์. (2539). *การควบคุมทางสังคม : ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะกรณีวัฒนธรรมจาก วรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน. ปริญญานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.*
- สุพัตรา สุภาพ. (2535). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.*
- สุมาลี นิมนานุภาพ. (2529). *ดนตรีวิจิตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บริษัทประชาชนจำกัด.*
- เสรี หวังในธรรม และสุจิตต์ วงษ์เทศ. (2527). *โสมส่องแสง : ชีวิตดนตรีไทย ของมนตรี ดราโมท. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.*
- หอม ให้อย่าง, พลตรี. (2537). *การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยกับความมั่นคงแห่งชาติ. ศึกษาเฉพาะการดนตรีไทยและและนาฏศิลป์ไทยนาฏดนตรี (ลิเก). ถ่ายเอกสาร.*
- อนุমানราชชน, พระยา. (2515). *ชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม โดยเสถียรโกเศศ (นามแฝง). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บรรณาคาร.*
- อานันท์ นาคคง, อัมภาวุธ สาคริก. (2524). *หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มหาดุริยางค์ลุ่มเจ้าพระยาแห่งอุษาคเนย์. ศิลปวัฒนธรรมฉบับพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.*

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2522). *ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย ภาค 1*. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร : เทพนิมิตการพิมพ์.

..... (2526). การไหว้ครูดนตรี. 48 ปีของข้าพเจ้ากับบทความบางเรื่อง.

กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์.

โอภาส ศรีปัญญา. (2542). *แผ่นดินทองสมเด็จพระนารายณ์*. สำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดลพบุรี : โรงพิมพ์กรุงเทพการพิมพ์

สัมภาษณ์

ขุน พงษ์ผล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัย

ราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2547

ครรชิต ดาวทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเสาชิงทอง

อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2547

โจ่ง คงนัม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดนิคมสามัคคีชัย

อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2547

เจือ ภูมิติ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดหนองแฝกเสื่อม

อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2547

แฉล้ม แก่นสาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเกตุ

อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2547

ฉลอง บำเพ็ญทาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่วัดป่าธรรมโสภณ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2547

ชัน กองโชค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านตำบลบางนา

อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2547

ตะลุ่ม บุญแย้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านบางมะยม

อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2547

เต็ม พงษ์พรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านบางขาม

อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2547

ทองหยิบ เกิดกิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านคลอง

นางสาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2547

ทวี ทองโต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านท่าไชลง

อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2547

ธวัช เนียมพืง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,

ที่บ้านคลองนางสาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2547

- โนรี บุญเพิ่ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 3
เมษายน 2547
- น้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพักครู
วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2547
- น้ำวน ภูจิว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดธรรมเจดีย์
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2547
- บัญญัติ รามวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเลิเก
กิงศาลเมืองลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2547
- บุญเกิน จันทรเทียณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเชิงท่า
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2547
- บุญมี ชื่นอารมณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดสำราญ
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2547
- บุญลือ แจ่มแจ้ง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ศาลพระกาฬ
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2547
- บุญส่ง บุญกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเขียนลาย
อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2547
- ประทวน สีม่วง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านคลองนางสาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2547
- ประสาน เสถียรพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์ อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2547
- ประเสริฐ สุขอุดม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่วัดประยูรวงศาวาส อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2547
- พัชรี ภูมร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์
ลพบุรี จังหวัดลพบุรี. เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2547
- ส.อ.ไพบูลย์ เกตุยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเชิงท่า
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี .เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2547
- มานะ จันทรสีเผือก เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
อำเภอบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2547
- มานะ ชื่นอารมณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
หลังมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม
2547

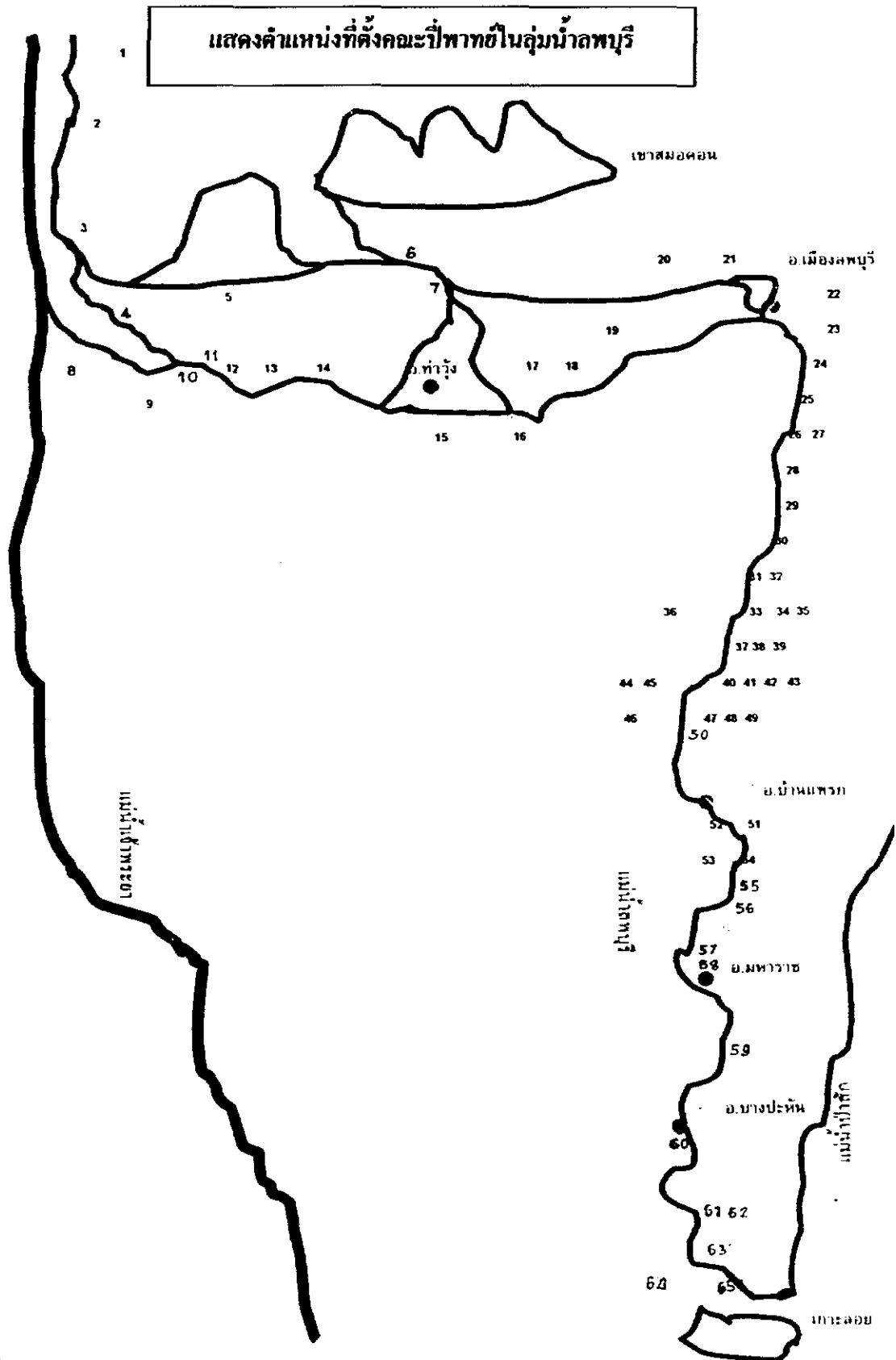
- มานะ พิภูลงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดโป่งน้อย
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2546
- เมธี เพ็งพงศา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2547
- เมียน อินทร์มี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านคลองนางสาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2547
- มรกต จรรย์นาฏย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพักใน
อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2547
- ล่อ เขียนเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2547
- วันชัย ขาวสะอาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดดองปุ
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2547
- วิชัย ปานงาม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดถนนแค
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2547
- วิชา แสงอรุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านคลองนางสาม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546
- สะอาด บุญเกิด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่ร้านสระแก้วการกระจก อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม
2547
- ร.ด.สัมฤทธิ์ พึ่งสัตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
ตำบลตะลุง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2547
- สาคร อุ่นาค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านท้ายตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546
- สุชาติ โพธิ์ทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานลิเก
กัศดาลเมืองลพบุรี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2547
- สุพิศ ผดุงสุทธิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพักใน
อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2547
- สงกรานต์ ไพเราะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน
วินิตศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2547
- สมบัติ วงษ์หอมเนียม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
บ้านพักหลังวัดเชิงท่า อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน
2546
- สมบัติ สงวนวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพักตำบล
โพธิ์เก้าต้น อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2546

- สมปอง ชูเกษร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่วัดมณีชลขันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2546
- สมพงษ์ อ่ำสัม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
 อำเภอบางปะหัน จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2546
- สมพงษ์ ศรีสม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเกตุ
 อำเภอบางปะหัน จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546
- สมภาพ ดนตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
 อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2547
- พ.ท.สนิท วิงวอน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2546
- สนิท สงค์สะอาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดเกตุ
 อำเภอบางปะหัน จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546
- สงวน พวงจำปี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่ชมรมดนตรีไทยลุ่มน้ำบางขาม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
 เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2546
- สมาน อินอ่อน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
 ที่วัดป่าธรรมโสภณ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2546
- สวง ศรีผ่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
 ในอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2547
- สรวง อินทร์เจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กฤษฎางค์ ไวยนันท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านพัก
 ข้างวัดมณีชลขันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2547

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก

แสดงตำแหน่งที่ตั้งคณะปีพาทย์ในลุ่มน้ำพญานิ

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ข
เรื่องการสืบทอดวงปีพายุในลุ่มน้ำลพบุรี

1. ชื่อคณะ
2. หัวหน้าคณะชื่อ นามสกุล
3. เกิดวันที่ เดือน พ.ศ. ปัจจุบันอายุ ปี
4. ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ ซอย หมู่
ตำบล อำเภอ จังหวัด
รหัสไปรษณีย์ เบอร์โทรศัพท์
5. ที่ตั้งบ้านอยู่ทางด้านทิศ ของแม่น้ำลพบุรี และอยู่ห่างจาก
แม่น้ำลพบุรีประมาณ เมตร
6. บิดาชื่อ มารดาชื่อ
7. คู่สมรสชื่อ อายุ ปี
8. มีบุตร – ธิดา รวม คน ได้แก่

ลำดับ	ชื่อ – นามสกุล	อายุ	เป็นดนตรี	หมายเหตุ
8.1				
8.2				
8.3				
8.4				
8.5				
8.6				
8.7				
8.8				
8.9				
8.10				

9. เครื่องดนตรีที่เล่นได้

- 9.1
- 9.2
- 9.3
- 9.4
- 9.5
- 9.6

- 9.7
 9.8
 9.9
 9.10
 9.11 ทุกชนิด
 9.12 เล่นได้ถนัดและดีที่สุดได้แก่
10. เริ่มเรียนดนตรีกับครูดนตรีตามลำดับ ได้แก่
 10.1 เรียน
 10.2 เรียน
 10.3 เรียน
 10.4 เรียน
 10.5 เรียน
 10.6 เรียน
 10.7 เรียน
 10.8 เรียน
 10.9 เรียน
 10.10 เรียน
11. การศึกษา
 11.1 โรงเรียน
 11.2 โรงเรียน
 11.3 โรงเรียน
 11.4 โรงเรียน
 11.5 โรงเรียน
 11.6 โรงเรียน
 11.7 โรงเรียน
12. ประสบการณ์การบรรเลงดนตรีครั้งแรก

13. อาชีพคนตรี

1. มีงานปีละ ครั้ง
2. รับงานครั้งละ บาท
3. หักค่าใช้จ่ายเหลืองานละ บาท
4. รวมรายได้สุทธิปีละ บาท

14. อาชีพอื่น

15. สรุปอาชีพหลัก ได้แก่

อาชีพรอง ได้แก่

16. มีพี่น้องทั้งสิ้น คน ได้แก่

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	เป็นคนตรี	หมายเหตุ
8.1				
8.2				
8.3				
8.4				
8.5				
8.6				
8.7				
8.8				
8.9				
8.10				

17. คณะ มีนักดนตรีประจำคณะ ดังนี้

ลำดับ	รายนามนักดนตรี	อายุ	เครื่องมือ	อาชีพหลัก	อาชีพเสริม	รายได้ปี
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

18. ลักษณะงานที่บรรเลงวงปี่พาทย์ประกอบ

18.1 พิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่

- เข้าพรรษา
- ออกพรรษา
- เทศน์มหาชาติ
- อื่น ๆ

18.2 พิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต

- เกิด
- บวช
- แต่งงาน

- ดาย

18.3 ประกอบการแสดง

- ลีเก
- ละคร
- โขน
- หนัง
- หุ่น
- อื่น ๆ

19. การจัดการเรียนการสอนปีพหุ

19.1 การรับศิษย์

.....

.....

19.2 ความเชื่อด้านโหราศาสตร์

.....

.....

19.3 ความเชื่อเรื่องเทพ

.....

.....

20. พิธีการรับศิษย์

20.1 วันประกอบพิธี

20.2 ค่ากำนัล

20.3 คำบูชาครู

.....

.....

.....

20.4 การปวารณาตัวของศิษย์

.....

.....

21. สถานที่เรียน

.....

.....

22. สื่อและอุปกรณ์

22.1 เครื่องดนตรี

.....

22.2 เทคโนโลยีสมัยใหม่

.....

22.3 โน้ต

.....

23. เนื้อหาดนตรีที่ใช้สอน

23.1 ปี่พาทย์ไทย

.....

23.2 ปี่พาทย์มอญ

.....

23.3 อื่น ๆ

.....

24. วิธีสอน

24.1 การเลือกเครื่องดนตรีให้ปฏิบัติ

24.1.1 ระนาดเอก

24.1.2 ระนาดทุ้ม

24.1.3 ขม่อมใหญ่

24.1.4 ขม่อมเล็ก

24.1.5 ปี่

24.1.6 เครื่องหนัง

24.2 ลักษณะการถ่ายทอด

.....

24.3 วิธีการถ่ายทอดของครู

.....

24.4 ขนบปฏิบัติของผู้เรียน

.....

24.5 เวลาในการฝึกซ้อมและต่อเพลง

.....

24.6 การลงโทษ

.....

ผู้ให้ข้อมูล (ชื่อ - นามสกุล)

วัน / เดือน / ปี ที่ให้สัมภาษณ์

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายกฤษฎางค์
ชื่อสกุล	ไวยพันธ์
วันเดือนปีเกิด	4 เมษายน 2502
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	87/2 หมู่ 8 ตำบลนิคม อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
สถานที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2521	ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย พระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2523	ป.กศ.สูงวิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2525	กศ.บ. (ดุริยางคศาสตร์ไทย) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2548	ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ